

Πέτροι Δορ Ετακουράδαρ απυαπέρον
γς Ινρ τανρnr ci τανρζογι Δε.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΝΑΧΑΡΣΙΔΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρά τῶν

ΑΒΒΑ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

*Μεταφράσει δὲ ἐκ τῆς Γαλλοῦσ γλῶσσης καὶ νῦν διαχέου
καὶ ἡμῶν ἐπέδωκα μετὰ τῶν ἀντικειμένων αὐτῆν ἀνάγκας*

παρά τῶν

ἰσοπεδικῶν ἐπιγράμ. Συμβούχου

ΧΡΥΣΟΒΕΡΙΗ ΚΟΥΡΟΠΛΑΤΟΥ

ΤΟΥ

ΕΞ ΑΓΧΙΑΛΟΥ

Bias

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ἐν Πιερρῆ τῆς Βουργίας

κατὰ τῆς Ἰωαννουζαίου. Ἰ. Π. Πιερρῆς Πριεζέρ

1819

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἀναχώρησις ἀπὸ Σκυθίαν. Ταυρικὴ Χερσό-
νησος (1). Εὐξεινος Πόντος (2). Κατάσασις
τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἀλώσεως Ἀθηνῶν, κατὰ
τὸ, υῶ. ἔτος πρὸ Χριστοῦ, μέχρι τῆς περιηγή-
σεως. Βόσπορος τῆς Θράκης (3). Ἐρχομὸς εἰς
Βυζάντιον (4).

§. α΄. Ἀνάχαρσις, Σκύθης μὲν τὸ ἔθνος, υἱὸς δὲ Τοξάρι-
δος, συνέγραψε τὸ παρὸν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀφιερώνει εἰς
τοὺς φίλους του. Κατ' ἀρχὰς ἐκθέτει εἰς αὐτὰ τὰ αἷτια, τὰ
ὅποια τὸν ἠνάγκασαν εἰς αὐτὴν τὴν περιήγησιν. Ἡξεύρετε,
ὅτι κατάγομαι ἀπὸ τὸν σοφὸν Ἀνάχαρσιν, τόσον διάσημον
παρ' Ἑλλήσι, καὶ τόσον ἀναξίως δεξιωθέντα παρὰ Σκύθαις (5),
Ἡ ἰσορία τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ τοῦ θανάτου κατέσπασε τὴν
καρδίαν μου ἐκ τῆς ἀπαλῆς ἡλικίας, νὰ σέβηται τὸ ἔθνος,
ὅπου ἐτίμησε τὰς ἀρετάς του, καὶ νὰ ζητῆ νὰ ἀπομακρυνθῆ
ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐφάνη εἰς αὐτὰς ἀχάρισον. Ἡυξησεν
αὐτὴν τὴν δυσαρέσκειαν ὁ ἔρχομὸς Ἑλληνὸς τινος αἰχμαλώτου,
τὸν ὁποῖον ἠγόρασα. Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὰς πρώτας γενεάς τῶν
Θηβῶν τῆς Βοιωτίας. Ἠκολούθησε σχεδὸν τριανταεξ χρό-
νους (6) πρότερον τὸν νεώτερον Κύρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν,

(1) Κριμαία. (2) Μαύρη Θάλασσα. (3) Κατάσασινον Τευρικιστὶ Πο-
γάζ. (4) Κωνσταντινούπολις. (5) Ἐν κυνηγεσίῳ παρὰ τοῖ ἀδελφοῦ ἐτε-
λεῖται, εἰπὼν, διὰ μὲν τὸν λόγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπίδη. διὰ δ
τὸν φθόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπώλετ' Πλοῦτ. Ἄπορ. (6). Τῷ 400 ἔτει πρὸ Χ.

2 ΠΕΡΙΕΓΓ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛ. ΤΟΝ ΝΕ. ΑΝΑΧ.

τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν ἐπεχειρίσθη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, βασιλέως τῆς Περσίας. Γενόμενος δὲ αἰχμάλωτος εἰς τινα μάχην, ἀφ' ὅσας ἦσαν ἠναγκασμένοι οἱ Ἕλληνες νὰ συγκροτῶσιν, ἐν ᾧ ὑπεχώρουν, καὶ συνεχῶς ἀμειβόμενος ἐξουσιασὰς, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας εἰς διάφορα ἔθνη, καὶ τελευταίου ἐκατήντησεν εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἐκατοίκουν.

§. β'. Ὅσον τὸν ἐγνώριζον, τόσου ἠσθανόμην τὴν, ὅσῃν ὑπεροχὴν ἔχουσι τὰ πεφωτισμένα ἔθνη ἀπὸ τὰ ἀφώτιστα. Ὁ Τιμαγένης, οὕτως ὠνομάζετο ὁ Θηβαῖός μου, μὲ τὰ θέλγητρα τῆς συνομιλίας του μὲ ἔσυρε, καὶ, μὲ τὴν ὑπεροχὴν τῶν γνώσεών του, ἐν ταύτῳ μ' ἐταπείνωνεν. Ἡ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἦθη, αἱ πολιτικαὶ διοικήσεις, αἱ πρόοδοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, αἱ ἔορταί, καὶ τὰ θεάματά των, ἦσαν πηγὴ ἀνεξάντλητοστων συνομιλιῶν μας. Τὸν ἠρώτων, καὶ τὸν ἤκουον μὲ ἄκραν χαρὰν. Τότε πρὸ ὀλίγου ἐμβῆκα εἰς τὸ δέκατον ὄγδον τῆς ἡλικίας μου ἔτος. Ἡ φαντασίά μου ἐπρόσθετε ζωηρότατα χρώματα εἰς τοὺς πλουσίους τῆς καταγραφῆς του πίνακος. Μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἔβλεπον μόνον σκηνὰς, ποιμνία, καὶ ἐρήμους. Ἐκ τούτου μὴν εὐχαρισσοῦμενος εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ὑποφέρω μῆτε τὴν πλανωμένην ζωὴν, τὴν ὁποίαν διῆγον, μῆτε τὴν βαθεῖαν ἀμάθειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦμην καταδεδικασμένος, ἀπεφάσισα νὰ ἀφήσω κλίμα, ὅπου ἡ φύσις μόλις διδδει χεῖρα βοηθείας εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας, καὶ ἔθνος, τὸ ὁποῖον δὲν μ' ἐφαίνετο, ὅτι εἶχεν ἀρετὰς ἄλλας, παρὰ, ὅτι δὲν ἐγνώριζεν ἄλλας τὰς κακίας. Ἐπέρασα λοιπὸν τοὺς χαριεστέρους χρόνους τῆς ζωῆς μου εἰς τὴν Ἑλλάδα, Αἴγυπτον, καὶ Περσίαν. Ἀλλ' εἰς τὸν πρῶτον ἀπὸ αὐτῶν τοὺς τόπους ἔξησα πολλὰ διεξοδικώτερον, ἐσάθην εὐτυχῆς, ὅτι ἐπρόφθασα τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς θόξης του, καὶ δὲν ἀνεχώρησα ἀπ' αὐ-

τὸν προηγήθη, παρὰ, ἀφ' οὗ εἶδον πλέον τὴν ἐλευθερίαν του, ὅτι ἐξέπνευσεν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Χαιρωνείας. Περιερχόμενος δὲ τὰς ἐπαρχίας του, εἶχον μεγάλην φροντίδα νὰ συναθροίσω πᾶν ὅ,τι ἦτον ἄξιον προσοχῆς. Κατ' αὐτὴν ἄρα τὴν ἐφημερίδα, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Σκυθίαν, κατέσρωσα τὴν ἐκθεσιν τῆς Περιηγήσεώς μου· καὶ ἴσως ἤθελεν ἦναι πλέον ἐξηκριβωμένη, ἂν τὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλον τὰ βιβλία μου, δὲν ἤθελε καταβυθισθῆ εἰς τὸν Εὐξείνου πόντον.

§. γ'. Ἄρσαμε, καὶ Φαιδίμη, συζυγία ἔνδοξος, τοὺς ὁποίους τύχη ἀγαθῇ ἐγνώρισα εἰς τὴν κατὰ τὴν Περσίαν περιήγησίν μου, ποσάκις διηρεθιζόμεν νὰ συμπερικλείω τὰ ὀνόματά σας μὲ τὰς διηγήσεις μου. Μὲ πόσῃ λάμπῃ ἠκτινοβόλου εἰς τὴν φαντασίαν μου αὐτὰ τὰ ὀνόματα, ὅταν εἶχον νὰ καθισορήσω κἀνὲν μέγα προτέρημα τῆς καρδίας, καὶ τοῦ νοός! ὅταν εἶχον νὰ ὀμιλήσω περὶ ἀγαθοεργιῶν, καὶ εὐγνωμοσύνης! Ἐχετε μέγα καθῆκον εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον. Τὸ ἐσύνθεσα ἐν μέρει μὲν εἰς ἐκείνην τὴν ἐντιμον κατοικίαν, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖτε τὴν λαμπροτέραν καλλονὴν, τὸ ἐτελείωσα δὲ, κἀν μακρὰν τῆς Περσίας, ἀλλ' ἄειπτε, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, ὑπὸ τοὺς ὑμετέρους ὀφθαλμούς. Ὅτι ἡ ἐνθύμησις τῶν παρεληλυθότων παρ' ὑμῖν τοῦ χρόνου διασημάτων ποτὲ δὲν ἐξαλείπεται ἀπὸ τὴν μνήμην μου, ἀλλὰ θελεῖ ἐργάζηται τὴν εὐτυχίαν τοῦ λοιποῦ τῶν ἡμερῶν μου, καὶ πᾶν, ὅ,τι ἐπιθυμῶ περισσότερον εἶναι, νὰ χαράχθῃσι, μετὰ θάνατον, βαθύως ἐπὶ τῆς πέτρας, ἥτις μέλλει νὰ καλύπτῃ τὴν κόριν μου, αὐτοὶ οἱ λόγοι. »Ἐλαβον τὰς καλοκάγαθίας τοῦ Ἄρσαμου, καὶ τῆς Φαιδίμης.« Κατὰ τὸ τέλος τοῦ α'. χρόνου τῆς ρδ. Ὀλυμπιάδος (1), ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Σκυθίαν μὲ τὸν Τιμαγένην, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἠλευθέρωσα· καὶ ἀφ' οὗ διήλ-

(1) Τὸν ἀπρίλιον τοῦ, 363, ἔτους πρὸ χ.

4 ΠΕΡΙΗΓ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛ. ΤΟΝ ΝΕ. ΑΝΑΧ.

Θομεν εὐρυχώρους ἐρημίας, ἐφθάσαμεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ταναΐδος ποταμοῦ πλησίον ἐκείνου τοῦ μέρους, ὅπου ἐκχεῖται εἰς τι εἶδος θαλάσσης, καλουμένης λίμνης Μαιώτιδος. Ἐκεῖθεν ἐμβαίνοντες εἰς τι πλοῖον, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Παντικαπαίαν (1), κειμένην ἐπί τινος ὕψους, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ, ὃς τις ὀνομάζεται Κεμμέριος Βόσπορος, καὶ ἐνώνει τὴν λίμνην μὲ τὸν Εὐξεινον πόντον.

§. δ'. Αὐτὴ ἡ πόλις, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἐσύσσαν ποτὲ ἀποικίαν (2), κατεσάθη καθέδρα μικρᾶς βασιλείας, ἐκτεινομένης κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς ταυρικῆς Χερσονήσου. Τότε ἐβασίλευεν ἐκεῖ σχεδὸν ἀπὸ τριάκοντα χρόνους ὈΛεύκων(3), βασιλεὺς μεγαλοπρεπῆς, καὶ μεγαλόψυχος (4), ὁ ὁποῖος πολλάκις ἐματαιώσε τὰς κατ' αὐτοῦ συνωμοσίας, καὶ ἤγειρε νίκας μὲ τὴν ἀνδρίαν, καὶ ἐμπειρίαν του (5). Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν ἰδῶμεν, ἐπειδὴ εὐρίσκετο εἰς τὴν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων του. Ὀλίγοντι πρότερον οἱ τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Ἡρακλείας κάτοικοι παρεσάθησαν μὲ δυνατόν σόλον, διὰ νὰ δοκιμάσῃσι καθ' ἑαυτοὺς εἰς τοὺς τόπους του. Ὁ Λεύκων, περιεργαζόμενος, ὅτι τὰ στρατεύματά του ἀνθίσαντο μὲ ἀδυναμίαν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ, ἔταξεν ὀπίσσω τῶν ἐν τάγμα τῶν Σκυθῶν, μὲ προσαγῆν νὰ τοὺς κτυπήσωσιν, ἂν δειλιῶσι, καὶ τοὺς πολεμίους ἀποβαίνοντας παρέρχονται (6). Διηγούνται περὶ αὐτοῦ λόγον τινὰ, τὸν ὁποῖον ἐνθυμούμενος, ἔτι ἀνατριχιάζω· οἱ φίλοι του μὲ ψευδεῖς κατηγορίας ἐμάκρυναν ἀπ' αὐτὸν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἠγαπημένους του, καὶ ἤρπαζον τὰς περιουσίας των. Τέλος πάντων τὸ ἐκατάλαβε, καὶ ὅταν ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἐτόλμησε νὰ κάμῃ νέαν συκοφαντίαν. » Δυσυχησμένε,

(1) Στράβ. βιβλ. ζ'. §. 309. (2) Στράβ. Αὐτ. §. 310. Πλὴν βιβλ. δ'. κεφ. 1β. (3) Διόδ. βιβλ. ιε'. §. 432. (4) Χρύσιπ. παρὰ Πλούτ. περὶ σωϊκῶν ἐναντι. Τέ. β'. §. 1043. (5) Πολύβ. στρατηγ. βιβλ. ε'. κεφ. ζ'. (6) Ὁ αὐτ. !

ἡ τῷ εἶπεν, ἀμέσως σὲ ἐθανάτωνα, ἂν τοιοῦτοι κακότεροποι, ὡς σὺ, δὲν ἦσαν ἀναγκαῖοι εἰς τοὺς δεσπότας« (1). Ἡ Ταυρικὴ Χερσόνησος φέρει σίτον ἄφθονον. Ἡ γῆ μάλιστα σχίζεται μὲ τὸ ἄροτρον, καὶ διδοὶ τριάκοντα εἰς ἓν. (2) Οἱ Ἕλληνες κάμνουσιν ἐκεῖ μέγαλον ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ὁ βασιλεὺς ἤναγκάσθη νὰ μεταφέρῃ εἰς Θεοδοσίαν, ἄλλην πόλιν ἐκτὸς τοῦ Βοσπόρου μὲ λιμένα ἐπιτήδειον νὰ δεχθῆ ἑκατὸν νῆας (3). Οἱ Ἀθηναῖοι ἐμποροὶ συρρέουσι παμπληθεῖ ἢ εἰς αὐτήν, ἢ εἰς τὴν Παντικαπαίαν. Δὲν πληρώνουσι κἀνὲν τελώνιον μήτε διὰ τὰς εἰσερχομένας, μήτε διὰ τὰς ἐξερχομένας ἐμπορίας, καὶ ἡ δημοκρατία δι' εὐγνωμοσύνην τὸν συγκατέλεξεν, ὁμοίως καὶ τὰ παιδιά του εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν (4).

§. ε΄. Πλοῖόν τι τῆς Λέσβου, ἔτοιμον νὰ ἀνοίξῃ τὰ ἄρμενά του, εὐρέθη ἐκεῖ. Κλεομήδης ὁ κυβερνήτης του ἔσερξε νὰ μᾶς δεχθῆ εἰς αὐτό. Ἔως οὗ νὰ ἀνεχωρήσῃ, ἔτρεχον εἰδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ δὲν εὐδνάμην νὰ χορτάσω ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρῶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν ὀπλοθήκην, τὸ νεώριον, τὸν λιμένα, τὰ πλοῖα, τὰς ἀρματωσίας των, καὶ τὰς ναυκληρίας των, ἔμβαινον κατὰ τύχην εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἰδιωτῶν, εἰς τὰ ἐργαστήρια, καὶ ἔως εἰς τὰ μικρότερα πρατήρια. Ἐξηρχόμην ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τοὺς κήπους της, βρίζοντας ἀπὸ ὀπώρας, καὶ εἰς τὰς πεδιάδας πεπλουτισμένας ἀπὸ ἀσάχυας. Τὰ αἰσθήματά μου ἦσαν ζωηρὰ, τὰ διηγήματά μου ἐμψυχωμένα, δὲν ἠμπόρουν νὰ παραπονηθῶ, ὅτι δὲν εἶχον μάρτυρας τῆς εὐτυχίας μου, ὠμίλου πανταχοῦ περὶ τούτων· πᾶν, ὅ,τι πρᾶξέβαλλον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἔτρεχον νὰ τὸ φανερῶσω εἰς τὸν Τιμαχένην, ὡσὰν μίαν ἀνα-

(1) Ἀθήν. βιβλ. ζ'. κεφ. κς'. (2) Στράβ. βιβλ. ζ'. §. 311. (3) Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 546. Στράβ. αὐτ. §. 309. (4) Δημοσθ. αὐτ. §. 545. ὅρα τὴν Σημ. εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου.

κάλυψεν δι' αὐτὸν, καθὼς καὶ δι' ἐμέ. Τὸν ἠρώτων, ἂν ἡ Μακρῶτις λίμνη δὲν ἦτον μεγαλύτερα ἀπὸ τὰς Θαλάσσας, ἂν ἡ Παντικαπαία δὲν ἦτον ἡμεγαλητέρα πόλις τῆς οἰκουμένης. Εἰς τὸ διάστημα τῶν περιηγήσεών μου, καὶ μάλιστα κατ' ἀρχάς, ἐδοκίμαζον παρομοίως ἐσωτερικὰς κινήσεις. Ὅσακις ἡ φύτις, ἢ ἡ φιλεργία μ' ἐπρόσφερε νέα αἰσθητὰ, καὶ τὸ περισσότερον, ὅταν ἦσαν κατεσκευασμένα, νὰ ὑψώωσι τὴν ψυχὴν, τότε ὁ θαυμασμός μου εἶχεν ἀνάγκην νὰ παρηγορῆται μὲ τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπόρουν νὰ περικρατῶ, ἢ μὲ τὰς ὑπερβολὰς τῆς χαρᾶς, τὰς ὁποίας ὁ Τιμαγένης δὲν ἐδύνατο νὰ κατασέλλῃ. Ἐπομένως τὸ θάμβος μου ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀδυνατοῦν, ἐξήλειπτε τὰς ἡδονὰς, τῶν ὁποίων ἦτον ἡ πηγή, καὶ μὲ ἀθυμίαν ἐγνώρισα, ὅτι σερούμεθα ἐκ μέρους τῶν αἰσθημάτων, ὅτι κερδαίνομεν ἐκ μέρους τῆς πείρας.

§. 5. Δὲν θέλω περιγράψαι ἀπὸ πόσας κινήσεις ἐταρατόμην, ὅταν, εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, ἡ ὀνομαζομένη Εὐξείνος πόντος Θάλασσα, ἀνεπισσθίτως ἀνακαλυπτομένη εἰς τὰς θεωρίας μου, μοὶ ἐφάνη, ὡς μία ἄπειρος δεξιαμένη, σχεδὸν πανταχόθεν περικυκλωμένη ἀπὸ ὄρη, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον ἀπομεμακρυσμένα ἀπὸ τὰ παράλια τῆς, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐγγὺς τεσσαράκοντα ποταμοὶ ἐκχέουσι τὰ ὕδατά των ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ εὐρώπην (1). Τὸ μῆκος τῆς λέγουσιν (2), ὅτι εἶναι 11100 σταδίων, τὸ μεγαλύτερον πλάτος τῆς, 3300. Εἰς τὰ παράλια τῆς κατοικοῦσιν ἔθνη, διαφέροντα ἀναμεταξύ των κατὰ τὴν παραγωγὴν, ἥθη, καὶ Διάλεκτον (3). Εὐρίσκονται ἐκεῖ ἐκ διαλειμμάτων, καὶ κυρίως κατὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη, πόλεις Ἑλληνικαί, κτισθεῖσαι ἀπὸ Μιλησίου, Μεγαρείς, καὶ Ἀθηναίους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

(1) Στράβ. βιβ. ζ'. §. 249. (2) Ἡρόδ. βιβ. δ'. §. 85. ἔρα εἰς τὸν γενικὸν πίνακα. (3) Ἀμμώ. Μέσση. ββ κβ'. κρ. η'.

τεθμελιωμένοι εἰς καρποφόρους, καὶ ἀρμοδίους εἰς τὸ ἐμπόριον τόπους. Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος κεῖται ἡ Κολχίς, διάσπμος διὰ τὴν θαλασσοπορίαν τῶν Ἀργοναυτῶν, τὴν ὁποίαν οἱ μῦθοι καθωραΐσαν, καὶ ἀπέδειξαν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ γνωρίσωσι μᾶλλον τοὺς μεμακρυσμένους αὐτοὺς τόπους. Οἱ εἰσρέοντες εἰς τὸν πόντον ποτάμοι, τὸν καλύπτουσιν ἀπὸ πάγους, κατὰ τὰς μεγάλας ψύχρας (1), γλυκύνουσι τὴν ἀλμυρότητα τῶν ὑδάτων του, φέρουσιν εἰς αὐτὸν ἐξαισίον τινα ποσότητα ἀπὸ λάσπην, καὶ φυτικὰς οὐσίας, τὰ ὁποῖα σύρουσι, καὶ παχύνουσι τὰ ὀψάρια (2). Οἱ κέφαλοι, τὰ συάκια, καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ εἶδη ἔρχονται, διὰ νὰ καταθήσωσι εἰς αὐτὸν τὰ ὠάτων, ὅπου τόσον μᾶλλον πολλαπλασιάζονται, ὅσον αὐτὴ ἡ θάλασσα δὲν τρέφει παντελῶς ὀψάρια σαρκοφάγα, καὶ φθοροποιά (3). Συχνὰ εἶναι ἐσκεπασμένη ἀπὸ σκοτεινοὺς ἀτμοὺς, καὶ τεταραγμένη ἀπὸ σφοδρὰς τρικυμίας (4). Διὰ νὰ τὴν θαλασσοπορῶσιν εὐτυχῶς, ἐκλέγουσι τοιοῦτον καιρὸν, καθ' ὃν δὲν γίνονται συχνὰ ναυάγια (5). Δὲν εἶναι βαθεῖα (6), ἐξω μόνον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὅπου ἡ φύσις ἔσκαψεν ἀβύσσους, εἰς τὰς ὁποίας ὁ καθεπτήρ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ τὸν πυθμένα (7).

§. ζ. Ὅταν ὁ Κλεομῆδης μᾶς ἐδίδασκεν αὐτὰς τὰς κατὰ μέρος περιγραφὰς, ἐσχεδιάσεν ἐπάνω εἰς χαρτίον τὴν περιφέρειαν τοῦ Εὐξείνου πόντου, καὶ ὅταν τὴν ἐτελείωσεν, ἐσχημάτισας, τῇ εἰπον, χωρὶς νὰ περιεργασθῆς, τὸ τόξον,

(1) Ἡρόδ. παρὰ Μακροβ. βιβ. ζ. κεφ. εβ'. Ἰπποκρ. τῆς Ἀκαδ. Τό. 32. §. 640. (2) Ἀριστ. εἰς ζα'. βιβλ. η'. κεφ. εβ'. Voy. de chard. t. 1. p. 107. (3) Ἀριστ. αὐτ. βιβ. ζ'. κεφ. εζ'. Στροβ. βιβ. ζ. §. 320. Πλάτ. βιβ. Θ. κεφ. η'. Ἀμμώ. Μάρκ. βιβ. κβ. κεφ. η'. (4) Ἰπποκρ. τῆς φιλολ. Ἀκαδ. Τό. 32. §. 635 Voy. de chard. t. 1. p. 92. (5) Voy de Tournet t. 2. lett. 16. (6) Στρά. βιβ. α'. §. 50. (7) Ἀριστ. Μετew. βιβλ. α'. κεφ. ιγ'.

ὅπου μεταχειρίζομεθα εἰς τὴν Σκυθίαν· τοιοῦτον εἶναι προ-
 σφυῶς τὸ σχῆμά του (1). Ἄλλ' ἐγὼ δὲν βλέπω κἀμμίαν διέ-
 ξοδον εἰς αὐτὴν τὴν θάλασσαν. Αὐτὴ συγκοινωνεῖται μὲ τὰς
 ἄλλας, ἀπεκρίθη ὁ Κλεομήδης, δι' ἐνὸς διεξοδικοῦ πορθμοῦ,
 καὶ σχεδὸν παρομοίου μὲ τὸν, ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν. Ὁ Κλεο-
 μήδης, ἀντὶ τῆς θαλασσοπορῆ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν διαληφ-
 θέντα πορθμόν, φοβούμενος, μήπως μακρυνθῆ ἀπὸ τὰ πα-
 ράγια, διεύθυνε τὸ πλεύσιμόν του, πρῶτον μὲν πρὸς τὴν
 δύσιν, εἶτα δὲ πρὸς μεσημβρίαν. Πλείοντες τοιοῦτοτρόπως,
 εἶχομεν συνομιλίαις διὰ τὰ κατοικοῦντα ἐκεῖσε ἔθνη. Ἐνίοτε
 ἐβλέπομεν τὰ ποιμνία, ὅτι ἐπλησίαζον εἰς τὸ παραθαλάσσιον·
 ἐπειδὴ παρέχει εἰς αὐτὰ ποτὸν εὐάρεστον, καὶ ὑγιεινόν (2).
 Ἔλεγον εἰς ἡμᾶς, ὅτι τὸν χειμῶνα, ὅταν παγῶνῃ ἡ θάλασσα
 (3), οἱ ἄλλοις τῶν ἐπαρχιῶν ἐκεῖνων σὴνουςαι τὰς καλύβας τῶν
 εἰς τὴν ἐπιφάνειάν της, καὶ ρίπτουσι τὰ δίκτυά των ἀνάμεσα ἀ-
 πὸ τρύπας, κατεσκευασμένας ἐπὶ τούτου εἰς τὸν πάγον (4),
 Μᾶς ἔδειξαν μακρόθεν τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βορυσθένου, τοῦ
 Ἰστροῦ, καὶ ἄλλων τινῶν ποταμῶν. Πολλάκις ἐκοιμώμεθα τὴν
 νύκτα εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἐνίοτε, εἰς τὸ σίθηρον (5). Ἐν μιᾷ
 τῶν ἡμερῶν μᾶς εἶπεν ὁ Κλεομήδης, ὅτι ἀνέγνωσέ ποτε τὴν ἰσο-
 ρίαν τῆς ἀναβάσεως τοῦ νεωτέρου Κύρου. Ἡ Ἑλλὰς ἄρα ἠσχο-
 λεῖτο εἰς τὰς δυσυχίας μας, εἶπεν ὁ Τιμαγένης, διακόπτων τὸν
 λόγον του, ἀλλ' αὐταὶ δὲν εἶναι τόσον πικραὶ εἰς τοὺς, ὅσοι
 ἔλαβον τὴν δυσυχίαν τὰ ζῶσιν ἔτι· καὶ ποία χεὶρ καθιζόρησε
 τὴν εἰκόνα των; Ἐνας ἀπὸ τοὺς στρατηγοὺς, ἀπεκρίθη ὁ Κλεο-
 μήδης, οἵτινες ἐπανήγαγον τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν πατρίδα-
 των. Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος. Οἱ μοι! εἶπεν ὁ Τιμαγένης πάλιν,

(1) Στρά. βιβλ. β'. §. 125. Διονύ. Περιηγ. σί. 157. (2) Ἀρβρία.
 Περσέπ. τό. α'. §. η'. (3) Voy. de Tournef. t. 2. §. 130. (4) Ἄρισ-
 ταιώ βιβλ. α'. κεφ. β'. (5) Δημοσθ. εἰς Πολύκλ. §. 1037.

μετὰ τριάκοντα ἐπτὰ σχεδὸν χρόνους, ἀφ' οὗ ἡ τύχη μὲ ἐχώρισεν ἀπὸ αὐτὸν, ἰδοὺ ἡ πρώτη εἰδησις, τὴν ὁποίαν λαμβανῶ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν του. "ὦ τάλας ἐγώ! Πόσῃ χαρὰν ἤθελα δοκιμάσει, ἂν τὸν ἔβλεπον μετὰ τόσῃ διεξοδικῇ ἀπουσίᾳ! Ὅμως πολλὰ φοβοῦμαι, μήπως ὁ Θάνατος "Ἔσο βέβαιος, διέκοψε τὸν λόγον ὁ Κλεομήδης, ζῆ ἔτι. Εὐλόγημένοι νὰ ἦναι οἱ Θεοί, εἶπε πάλιν ὁ Τιμαγένης. Ζῆ; Θέλει δεχθῆ λοιπὸν τὰ ἀγκαλιάσματα στρατιώτου, καὶ φίλου, τοῦ ὁποίου τὰς ἡμέρας πολλάκις ἔσωσε. Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰ τὸν ἐτίμησαν. Τὸν ἐξώρισαν ἀπεκρίθη ὁ Κλεομήδης· ἐπειδὴ ἐφαίνετο πολλὰ προσκεκολλημένους μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους (1). Ὅμως, κἄν εἰς τὸ καταφύγιόν του, δὲν εἴλκυσε τὰ βλέμματα τῆς Ἑλλάδος; Ὁχι, ὅλοι ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τὸν Θηβαῖον Ἐπαμινώνδαν. Εἰς τὸν Ἐπαμινώνδαν; — Ποίας ἡλικίας; Πῶς ὀνομάζεται ὁ πατήρ του; — Σχεδὸν εἶναι πεντηκονταετῆς, εἶναι υἱὸς τοῦ Πολύμνιδος, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Καφεισίου (2). Εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος, εἶπεν ὁ Τιμαγένης, ὅλος περιχαρὴς, αὐτὸς εἶναι βέβαια ὁ ἴδιος, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισα παιδῶθεν· οἱ χαρακτῆρές του εἶναι ἔτι παρόντες εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μᾶς ἦνωσαν· ἤμην μικρόν τι μεγαλῆτερος τὴν ἡλικίαν ἀπὸ αὐτόν. Ἀνετράφη εἰς τὴν ἀγάπην τῆς πτωχείας, καὶ ἀρετῆς. Ποτὲ δὲν ἐφάνησαν ἐπιδόσεις τόσον ὀρμητικαὶ εἰς τὰς σωματικὰς, καὶ ψυχικὰς ἐξασκήσεις. Οἱ διδάσκαλοί του δὲν ἤμπορουν νὰ τὸν χορτάσωσιν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μανθάνειν. Τὰ ἐνθυμοῦμαι πολλὰ καλά. Δὲν ἐδυνάμεθα νὰ τὸν ἀποσπάσωμεν ἀπὸ τὴν συναστροφὴν ἐνὸς Πυθαγορικοῦ σκυθρωποῦ, καὶ αὐστηροῦ, ὀνομα-

(1) Διογ. Λαίρ. εἰς Ξενο. βιβ. β'. §. 51. (2) Πλούτ. περὶ Σωκρ. Δαιμο. τό. β'. §. 576. Νέπως εἰς Ἐπαμ.

ζομένου Λύσιδος (1). Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτον τότε ἀπὸ δώδεκα ἕως δεκατριῶν ἐτῶν, ὅταν ὑπῆγα εἰς τὸ στρατεῖμα τοῦ Κύρου. Ἀπὸ τότε ἔδειχνε σημεῖα μεγάλου τινὸς χαρακτῆρος· ἀπὸ τότε ἐπρόβλεπον τὴν, ἣν ἐμέλλε νὰ λάβῃ ποτὲ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὑπεροχὴν (2). Συγχώρησόν μοι διὰ τὴν ἐνόχλησιν. Πῶς ἄρα ἔφερει εἰς τέλος τόσας λαμπρὰς δι' αὐτὸν ἐλπίδας;

§. η'. Ὁ Κλεομύδης ἀπεκρίθη· οὗτος ὕψωσε τὸ ἔθνος του, καὶ τὸ κατέστησε μὲ τὰ ἀνδραγαθήματά του τὴν πρώτην δύναμιν τῆς Ἑλλάδος. Ὡ Θῆβαι, ἔκραξεν ὁ Τιμαγένης, ὦ πατρίς, εὐτυχὴς κατοικία τῆς νεότητός μου! Εὐτυχέστερος ὅμως ὁ Ἐπαμεινώνδας Λειποθυμία ἀκούσιος τὸν ἐμπόδισε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον. Ἐγὼ, ἐκ μέρους μου, ἔκραξα, ὦ! Πόσον εἶναι ἄξιος κἀνεὶς νὰ ἀγαπᾶται, ὅταν ἦναι τόσον εὐαίσθητος! καὶ ρίπτων τὰς χεῖράς μου εἰς τὸν λαιμόν του, ἀκριβέ μου Τιμαγένη, τῷ ἔλεγον, ἐπειδὴ λαμβάνεις τόσῃ συμπάθειαν διὰ τοὺς τόπους, ὅπου κατὰ τύχην ἐγεννήθης, ποταπὰ μέλλει νὰ ἦναι τὰ φρονήματά σου διὰ τοὺς φίλους, τοὺς ὁποίους σὺ μόνος ἐδιάλεξας! Μ' ἀπεκρίθη, ἐν ᾧ ἔσφιγγε τὸ χεῖρ μου. Πολλάκις σὲ ὠμίλησα δι' ἐκείνην τὴν ἀνεξάντλητον ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν οἱ Ἕλληνας πρὸς τὴν πατρίδα των, μὲ δυσκολίαν δύνασαι νὰ τὴν καταλάβῃς. Βλέπεις τὰ δάκρυά μου μὲ πόσῃ εὐκρινείᾳ τρέχουσιν ἀπὸ τὸ βᾶθος τῆς καρδίας μου; καὶ ἔκλαιε κατὰ ἀλήθειαν. Ἀφ' οὗ εἰσιώπησεν ὀλίγον τι, ἠρώτησε, τίμῃ τῷ τρόπῳ ἐπράχθη τοιαύτη μεταβολὴ τόσον ἔνδοξος εἰς τοὺς Θεβαίους; Μὴν ἀναμένῃς παρ' ἐμοῦ, εἶπεν ὁ Κλεομύδης, τὴν ἐπὶ λεπτοῦ περιγραφὴν παντός, ὅτι ἠκολούθησεν ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀναχώρησίν σου· θέλω εὐχαιρισθῆναι νὰ σὲ ἀναφέρω τὰ

(1) Νέσ. αὐτ. Πλούτ. αὐτ. §. 585. Δίλια, ποιητ. ἰς· βιβ. γ'. κεφ. 5'. (2) Νεπ. εἰς Ἐπαμ. κεφ. β'.

κεφαλαιώδη συμβεβηκότα, τὰ ὅποια εἶναι ἱκανὰ νὰ σὲ πληροφορήσωσι περὶ τῆς παρουσίας τῆς Ἑλλάδος καταστάσεως.

§. 3. Πρέπει νὰ ἠξεύρης, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν (1), ὅλαι αἱ ἡμέτεραι δημοκρατίαι εὐρέθησαν τρόπον τινα δεδουλωμέναι ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ αἱ μὲν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν συμμαχίαν τους, αἱ δὲ, νὰ τὴν δεχθῶσι. Τὰ ἀξιάγασα προτερήματα, καὶ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα τοῦ Ἀγισιλᾶου, βασιλέως τῆς Λακεδαιμονίας, ἐφαίνονται, ὅτι τοὺς ἐφοβέριζον δουλείαν μακροχρόνιον. Προσκληθεῖς εἰς τὴν ἀσίαν πρὸς βοήθειαν τῶν Ἰώνων, οἵτινες, ἐνωθέντες μὲ τὸν νεώτερον Κῦρον, εἶχον νὰ τρομάζωσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Ἀρταξέρξου, κατέθραυσε πολλάκις τοὺς στρατηγούς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως· καὶ ἐπειδὴ αἱ θεωρίαι του εἶχον συνδρόμους τὰς ἐκβάσεις του, ἔτρεφεν ἤδη σκοπὸν τοιοῦτον κατὰ νοῦν, νὰ ἀγάγῃ τὰ στρατεύματά του εἰς τὴν Περσίαν, καὶ νὰ κτυπήσῃ τὸν μέγαν βασιλέα ἕως εἰς τὸν θρόνον του (2). Ὁ Ἀρταξέρξης μετέστρεψε τὴν ἐπερχομένην κατ' αὐτοῦ καταγιγίδια. Ἀναρίθμητοι θησαυροὶ διανεμηθέντες εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, τὰς ἀπέσπασαν ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους (3). Αἱ Θῆβαι, ἡ Κόρινθος, τὸ Ἄργος, καὶ ἄλλοι δῆμοι ἐσύστησαν συμμαχίαν δυνατήν, καὶ συνήθροισαν τὰ στρατεύματά των εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Κορωνείας κατὰ τὴν Βοιωτίαν (4). Μετ' ὀλίγον ἤλθον εἰς χεῖρας μὲ τὰ τοῦ Ἀγισιλᾶου, τὸν ὅποιον προσαγὴ τῆς Λακεδαιμονίας ἠνάγκασε νὰ διακόψῃ τὸν δρόμον τῶν ἀνδραγαθημάτων του. Ὁ Ξενοφῶν, μαχόμενος πλησιῶν του, ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ δὲν εἶδε μά-

(1) Τῷ 404, ἔτι πρὸ Χ. (2) Πλούτ. εἰς Ἀγισιλ. Τό. 1. §. 603. Νεπ. εἰς Ἀγισί. κεφ. δ'. (3) Ξενοφ. Ἑλλ. ἱστο. βιβ. δ'. §. 513. Πλούτ. εἰς Ἀγισί. Τό. α'. §. 604. (4) Τῷ 593 ἔτι πρὸ Χ.

χην τόσον θανατηφόρον (1). Οί μὲν Λακεδαιμόνιοι ἔλαβον τὴν τιμὴν τῆς νίκης, οἱ δὲ Θηβαῖοι τὴν τιμὴν νὰ τραβηχθῶσι, χωρὶς νὰ φύγωσιν (2). Αὐτὴ ἡ νίκη, ζερεώνουσα τὴν δυναστείαν τῆς Σπάρτης, ἔγενεν αἰτία, νὰ ἀναζωπυρῶνται νέαι ταραχαί, καὶ νέαι συμμαχίαι. Ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἔτι νικητὰς ἄλλοι μὲν ἦσαν βεβαρυμένοι διὰ τὰ ἰδιάτων κατορθώματα, ἄλλοι δὲ, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἀγησιλάου. Οἱ τελευταῖοι, χειραγωγούμενοι ἀπὸ τὸν Σπαρτιάτην Ἀντακίδα, ἐπρόβαλον εἰς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην νὰ βραβεύσῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὰ ἔθνη τῆς Ἑλλάδος. Οἱ πρέσβεις τῶν συνήχθησαν, καὶ ὁ Τηρίβαζος, σατράπης τῆς Ἰωνίας, ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς τὰς βουλὰς τοῦ βασιλέως, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὰ ἑξῆς ἄρθρα (3). «Ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης νομίζει διὰ δίκαιον α'. καὶ Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς ἀσίας, ὁμοίως καὶ αἱ νῆσοι Κῶ, Ἀζομεναί, καὶ Κύπρος, νὰ μὲνωσιν ἠνωμένοι μὲ τὴν βασιλείαν του. β'. Αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος νὰ ἦναι ἐλεύθεραι, παρεκτὸς τῶν νήσων Λήμνου, Ἴμβρου, καὶ Σκύρου, καὶ ὁποῖαι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Θέλει ἐνώσει τὰς δυνάμεις του μὲ τὰς τῶν θήμων ἐκείνων, οἵτινες μέλλουσι νὰ δεχθῶσι τὰς συνθήκας του, καὶ θέλει τὰς μεταχειρισθῆ κατ' ἐκείνων, ὅσοι δὲν συγκατανεύσωσι νὰ ὑπογράψωσιν εἰς αὐτάς (4).»

§. ι'. Ἡ ἐκπλήρωσις αὐτῆς τῆς συνθήκης, ἡ ὁποία ἔγενε νὰ μεταβάλλῃ τὸ πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος σύστημα, ἐνεχειρισθῆ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἵτινες, οἰκειοποιηθέντες τὴν περὶ ταύτης ἰδέαν, ἐδιώρισαν τὰ ἄρθρα, καὶ διὰ μὲν τοῦ α'.

(1) Ξε. εἰς Ἀγησί. §. 659. Πλούτ. αἰτ. §. 605. (2) Ξε. Ἑλλ. εἰς. βιβ. δ'. §. 519. Πλούτ. αἰτ. Διδ. βιβ. ε'. §. 302. (3) Τῶ, 587. ἔτι πρὸ. X. (4) Ξε. Ἑλλ. ἐσορ. βιβλ. ε'. §. 550. βιβ. ε'. §. 602. Ξε. περὶ εἰρ. τό. α'. §. 369. Πλούτ. ἀπορ. Λακ. τό. β'. §. 213.

ἐπανήγαγον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Περσῶν τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνας, τῶν ὁποίων ἡ ἐλευθερία ἔχουσε τόσον αἷμα εἰς διάστημα σχεδὸν ἐνὸς αἰῶνος. Διὰ δὲ τοῦ β'. ἀναγκάζοντες τοὺς Θηβαίους νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν πόλεων τῆς Βοιωτίας, ἀδυνατίζον τὴν μόνην δύναμιν, ἣτις ἦτον εἰς βαθμὸν ἴσως νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰς ἐπιδόσεις των (1). Οὕτως οἱ Θηβαῖοι, ὁμοίως καὶ οἱ Ἀργεῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὴν συνθήκην, παρὰ, ὅταν βιαίως ἠναγκάσθησαν. Αἱ ἄλλαι δημοκραταὶ τὴν ἐδέχθησαν χωρὶς ἀντίστασιν, καὶ τινες ἔτι μὲ προθυμίαν. Μετ' ὀλίγους χρόνους (2), ὁ Σπαρτιάτης Φοιβίδας, ἐρχόμενος εἰς Βοιωτίαν μὲ ἐν σῶμα στρατευμάτων, ἐστρατοπέδευσε πλησίον τῶν Θηβῶν (3). Ἡ πόλις ἦτον διηρημένη εἰς δύο φατρίας, ἔχουσα κάθε μία εἰς τὴν διοίκησίν της ἓνα ἀπὸ τοὺς πρώτους πολεμάρχους. Ὁ Λεοντιάδης, πολέμαρχος τοῦ προσκλυμένου μέρους εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, κατέπεισε τὸν Φοιβίδαν νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀκρόπολιν, ὑποσχόμενος εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ μέσα πρὸς ἐπίτευξιν. Τοῦτο ἔγινεν, ἐν ᾧ ἦτον τελεία εἰρήνη, καὶ ἐν ᾧ οἱ Θηβαῖοι ἀφόβως, καὶ ἀνυπόπτως ἐθεσμοφορίαζον (4). Ἀπιστία τόσον ἀνήκουστος, κατεστάθη καὶ μᾶλλον ἀξιωματικὸς διὰ τὰς σκληρότητας, ὅσαι κατὰ τῶν ζηλωτῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος ἔγιναν. Τετρακόσιοι ἀπ' αὐτοὺς ἐζήτησαν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἄσυλον. Ὁ Ἰσμνιάς, πολέμαρχος αὐτοῦ τοῦ μέρους ἐδέθη μὲ ἀλύσεις, καὶ ὕστερον ἐθανατώθη ὑπὸ ματαίας προφάσεις.

§. ια'. Ἐκ τούτου κοινὴ κραυγὴ ἐσηκώθη εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔβραζον ἀπὸ θυμὸν, ἠρώτησαν μὲ

(1) Ξεν. βιβ. ε'. §. 551. Πλούτ. εἰς Ἀγροί. τό. α'. §. 608. Νίπ. εἰς Πελοπ. κεφ. α'. (2) Τῷ, 382, ἔτι πρὸ Χ. (3) Ξεν. εἰς Ἑλ. βιβ. ε'. §. 556. Πλούτ. αὐτ. Νέ. αὐτ. (4) Ξεν. αὐτ. Πλούτ. εἰς Πελοπ. τό. α'. §. 280.

ἀγριότητα, ἂν ὁ Φοιβίδας ἔλαβε προσαγὰς νὰ πράξῃ παρομοίαν παρανομίαν (1); Ὁ Ἀγασίλαος ἀπεκρίθη, ὅτι εἶναι συγχωρημένον εἰς ἕνα στρατηγόν, νὰ ὑπερβαίῃ τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του, ὅταν τὸ συμφέρον τῆς βασιλείας τὸ ἀπαιτῇ, καὶ δὲν πρέπει ἄλλως νὰ κριθῇ ἢ πράξεις τοῦ Φοιβίδου, ἢ, κατὰ τοῦτον τὸν κανόνα. Ὁ Λεοντιάδης, εὐρισκόμενος τότε εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, καθησύχασε τὰ πνεύματα, καὶ τὰ διηρέθιζε κατὰ τῶν Θηβαίων. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ κρατῶσι τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θηβῶν, καὶ ὁ Φοιβίδας νὰ καταδικασθῇ εἰς ζημίαν ἑκατῶν χιλιάδων δραχμῶν (2). Μὲ αὐτὸν ἄρα τὸν τρόπον, εἶπεν ὁ Τιμαγένης; διακόπτων τὸν λόγον τοῦ Κλεομηδῆ, ἡ Λακεδαιμόν ὠφελήθη ἀπὸ τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐπαίδευσεν τὸν ἄνομον (3). Καὶ ποταπὴ ἐσάθη τότε ἡ πολιτεία τοῦ Ἀγασίλαου; Τὸν κατέκρινον, ἀπεκρίθη ὁ Κλεομηδῆς, ὅτι ἐσάθη ὁ μουσικὸς αὐτουργὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τοῦ θεσπίσματος (4), μὲ τὸ ὅποιον ἐπεκύρωσε τὴν ἀδικίαν. Μὲ κατέστησας νὰ σέβωμαι αὐτὸν τὸν βασιλέα, εἶπεν ὁ Τιμαγένης, ἀλλ' ὕψερρον ἀπὸ τοιαύτην ἄτιμον πράξιν Στάσου, τὸν εἶπεν ὁ Κλεομηδῆς. Ἦξευρε, ὅτι ὁ ἐνάρτεος Ξενοφῶν δὲν ἔπαυσε, θαυμάζων, τιμῶν, καὶ ἀγαπιῶν τὸν Ἀγασίλαον (5). Ἐγὼ ὁ ἴδιος πολλάκις ἐσράτευσα μὲ αὐτόν· δὲν σὲ ὀμιλῶ περὶ πολεμικῶν προτερημάτων, βλέπεις τὰ τρόπαιά του ἐγηνεργήμενα εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Ἀσίας (6), ὅμως ἠμπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω, ὅτι ἐλατρεύετο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας (7), μὲ τοὺς ὁποίους ἦτον μέτοχος ἀπὸ τοὺς κόπους,

(1) Ξεν. Ἑλλ. ἱς. βιβ. ε'. §. 557. Πλούτ. εἰς Ἀγασί. Τό. α'. §. 608. (2) Πλούτ. εἰς Πελοπί. Τό. α'. §. 280. Νίπ. εἰς Πελοπ. κερ. α'. (3) Πολύβ. ἱς. βιβ. δ'. §. 296. (4) Πλούτ. εἰς Ἀγασ. Τ. α'. §. 609. (5) Ξεν. ἱς. Ἑλλ. βιβ. ε'. καὶ εἰς Ἀγασ. (6) Ἰσοκ. Ἀρχ. Τ. β'. §. 38. (7) Ξεν. εἰς Ἀγασ. §. 667.

καὶ κινδύνους· καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς ἀσίας ἐπροξένει Θάμβος εἰς τοὺς Βαρβάρους διὰ τὴν ἀπλότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ του τρόπου, καὶ διὰ τὸ ὕψος τῶν φρονημάτων του, καὶ εἰς κάθε καιρὸν μᾶς ἐξέπληττε μὲ νέας ἀποδείξεις τῆς ἀφιλοκερδεΐας, ὀλιγαρχείας, μετριότητος, καὶ ἀγαθωσύνης του, καὶ ἀλησιμονῶν τὴν μεγαλειότητά του, δὲν ἐφοβεῖτο, μήπως καὶ οἱ ἄλλοι τὴν ἀλησιμονήσωσι, εὐπρόσιτος, εὐπροσῆγορος, χωρὶς χολῆν, χωρὶς ζηλοτυπίαν (1), ἔτοιμος πάντοτε νὰ ἀκούῃ τὰ παράπονα ἡμῶν. Ἐν συντόμῳ, ὁ πλέον ἄκαμπτος Σπαρτιάτης δὲν εἶχεν ἤδη αὐστηρότερα, καὶ ὁ πλέον ἐράσιμος Ἀθηναῖος δὲν ἔλαβε ποτὲ εἰς τὸ πνεῦμα μεγαλητέραν εὐαρέστησιν (2). Ἐν μόνον τεκμήριον ἐπιφέρω εἰς αὐτὸν τὸν ἔπαινον. Ἀπὸ ὅλα τὰ λαμπρὰ κατορθώματα, ὅσα εἰς τὴν ἀσίαν ἔπραξε, πρώτη φροντίς εἰς αὐτὸν ἦτον νὰ ἠδύνη τὴν τύχην τῶν αἰχμαλώτων, καὶ νὰ ἀποδίδῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰ ἀνδράποδα (3).

§. 1β, Αΐ! Καὶ τί ὠφελοῦσιν αὐτὰ τὰ προτερήματα, εἶπε πάλιν ὁ Τιμαγένης, ὅταν τὰ ἠμαύρωσεν, ὑπογράφων εἰς τὴν κατὰ τῶν Θηβαίων ἀδικίαν; Μὲ ὅλον τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ Κλεομήδης, ἐθεώρει τὴν δικαιοσύνην, ὡς πρώτην τῶν ἀρετῶν (4). Τὸ ὁμολογῶ, καὶ, ὅτι πολλάκις τὴν ἠθέτησε, καὶ χωρὶς νὰ σοχάζωμαι, ὅτι τὸν συμπαθῶ, λέγω, ὅτι τοῦτο ἐγένετο μόνον πρὸς χάριν τῶν φίλων του, καὶ ὄχι ποτὲ, πρὸς βλάβην τῶν ἐχθρῶν του (5). Ἠλλαξε ζωὴν, ὡς πρὸς τοὺς Θηβαίους, ἢ, ὅτι ὅλα τὰ μέσα ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν νόμιμα, διὰ νὰ καταδαμάσῃ δύναμιν μὲ τὴν Σπάρτην ἀντίζηλον, ἢ, ὅτι ἐθάρρει, ὡς πρέπον, ἀφ' οὗ ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν, νὰ ἐκ-

(1) Πλούτ. εἰς Ἀγρο. Τ. α΄. §. 599. (2) Ξεν. ἰς. Ἐλ. βιβ. ε΄. §. 619. Πλούτ. αὐτ. 596. (3) Ξεν. αὐτ. 664. (4) Πλούτ. ἀπορ. βίγ. Λακ. Τ. β΄. §. 213. (5) Νικίας, εἰμὲν οὐκ ἀδικεῖ, ἀφες. εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἐμοὶ ἔρες· πάντως δὲ ἀφες. Πλούτ. Λακ. Ἀπορ. καὶ εἰς Ἀγρο.

δικήσῃ τὰς προσωπικὰς τοῦ ὕβρει. Ἐξουσίαζεν ὅλα τὰ πά-
 θῃ, ἔξω ἀπὸ ἓν μόνον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐκυρίευσεν· καὶ, πεπλου-
 τισμένος ἀπὸ τὴν νέκην τῶν ἄλλων παθῶν, ἔγινε τυραννικὸς,
 ἀδικος, καὶ ἀδυσώπητος νὰ συγχωρῇ κἀμμίαν ἀδικίαν. Τοῦτο
 ἦτον βέβαια ὑπερβολικὸς ἔρως τῆς δόξης, καὶ οἱ Θηβαῖοι
 πολλὰκις ἐπλήγωσαν αὐτὸ τὸ φρόνημα (1), καὶ μάλιστα, ὅ-
 ταν ἐτάραξαν τὸν, ὃν ἔτρεφε, σκοπὸν, νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν βασι-
 λέα τῆς Περσίας. Τὸ διαληφθὲν θέσπισμα τῶν Λακεδαιμονίων
 ἐξάθη ἡ ἐποχὴ τῆς πτώσεώς των. Οἱ περισσότεροὶ σύμμαχοι
 τοὺς ἄρῃσαν, καὶ μετὰ τρεῖς, ἢ τέσσαρας χρόνους, οἱ Θη-
 βαῖοι ἐσύντριψαν τὸν ἀξιολύστον ζυγὸν (2). Μεγαλόψυχοι
 τινὲς πολῖται, μίαν νύκτα, καὶ ἐν ἀκαρεῖ, ἀνέτριψαν τοὺς
 συμπατριᾶς τῆς τυραννίας, καὶ βοηθούμενοι ἀπὸ τὰς δυνά-
 μεις τοῦ δήμου, ἠνάγκασαν τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἀφήσωσι τὴν
 ἀκρόπολιν. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐξορίστους, ὁ νέος Πελοπίδας, ἐ-
 ξάθη πρωταίτιος αὐτῆς τῆς συνωμοσίας (3). Ἦτον ἀξιοσέβα-
 στος διὰ τὴν γέννησιν, καὶ πλούτην, δὲν ἠργοπόρησε νὰ γέ-
 νη τοιοῦτος καὶ διὰ τὰς πράξεις του, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης
 ἄρχησε νὰ μινύῃ τὴν αὐγὴν εἰς τὴν πατρίδατον. Τότε κάθε
 μέσον συμβιβασμοῦ εὐρέθη ἀπηγορευμένον καὶ εἰς τὰ δύο ἔθ-
 νη. Τὸ μῖσος τῶν Θηβαίων ἐναντίον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους
 ἔφθασεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν· ἐπειδὴ ἠγωνίζοντο νὰ ἀ-
 ποσπογγίσωσι θανατηφόρον ὄνειδος. Ὅμοίως καὶ τὸ τῶν Λα-
 κεδαιμονίων πρὸς τοὺς Θηβαίους· ἐπειδὴ ἐχρημάτισαν οἱ πρω-
 ταίτιοί του. Ἄν καλὰ καὶ οὗτοι εἶχον νὰ βασιλεύωσι πολλοὺς πο-
 λέμους, μὲ ὅλον τοῦτο δὲν ἔλειψαν νὰ κάμωσιν ἐπιδρομὰς τι-
 νὰς εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ὁ Ἀγησίλαος δὲς ἐσράτευσε κατ' αὐ-

(1) Ξεν. Ἑλλ. ἱς. βιβ. ζ'. §. 621. Πλούτ. εἰς Ἀγησ. Τ. α'. §. 599. (2) Τῶ, 379. ἔτε πρὸ Χ. Ξεν. αἰτ. βιβ. ε'. §. 566. (3) Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 231. Νί. αὐτ. κερ. β'.

τῆς μὲ στρατιώτας, οἳ τινες ἦσαν συναρθεσμένοι νὰ νικῶσιν ὑπὸ τὰς προσαγὰς του (1). Ὁ ἴδιος ἐπληρώθη εἰς μίαν πράξιν, ὄχι τόσον μεγάλην, καὶ ὁ Σπαρτιάτης Ἀνταλκίδας τῷ εἶπε, δείχνων εἰς αὐτὸν τὸ ἐκ τῆς πληγῆς του ἐκρέοναίμα (2). Ἴδου ὁ καρπὸς τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια ἔδωκας εἰς τοὺς Θεβαίους. Κατὰ ἀλήθειαν οὗτοι, ἀφ' οὗ ἄφησαν κατ' ἀρχὰς νὰ λεηλατῶσι τοὺς ἀγρούς των, ἐδοκίμαζον τὰς δυνάμεις των μὲ ἀκροβολισμούς τινας, οἳ ὅποιοι δὲν ἄργησαν νὰ πολλαπλασιασθῶσιν. Ὁ Πελοπίδας καθ' ἑκάστην τοὺς ἤγαγεν ἐναντίον εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ, μὲ ὅλην τὴν ὀρμὴν τοῦ χαρακτήρος του, τοὺς ἐμπόδιζεν εἰς τὰς ἐκβάσεις των, τοὺς ἐμψύχωνεν εἰς τοὺς χαλασμούς των, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς ἐμάνθανε νὰ καταφρονῶσιν ἐκείνους τοὺς Σπαρτιάτας, τῶν ὁποίων ἐτρόμαζον πρότερον τὴν δύναμιν, καὶ περὶ πλέον ἔτι τὴν φήμην. Ὁ ἴδιος διδασκόμενος ἀπὸ τὰ σφάλματά του, καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα τοῦ Ἀγυσιλᾶου, οἰκαιοποιεῖτο τὴν ἐμπειρίαν τοῦ δοκιμωτάτου τῆς Ἑλλάδος στρατηγοῦ, καὶ ἔφθασεν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἀκολούθους ἐκστρατείας νὰ τρυγήσῃ τὸν καρπὸν τῶν πόνων, καὶ κρίσεών του.

§. ιγ'. Εὐρίσχετο εἰς τὴν Βοιωτίαν (3), καὶ ὅταν ἐπροχώρει εἰς Θήβας, σῶμά τι τῶν Λακεδαιμονίων, πολλὰ περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐδικόν του ἐπέσρεψε διὰ τοῦ ἰδίου ὁρόμου. Ἐνας Θεβαῖος ἱππεὺς, εὐρίσκόμενος ἐμπροσθεν, ἀφ' οὗ τὸ εἶδεν, ὅτι ἐξήρχετο ἀπὸ σενήν τινα διεξόδου, τρέχει πρὸς τὸν Πελοπίδαν. »Ἐπέσαμεν, ἐφώνασεν, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ.« — Καὶ διὰ τί δὲν ἔπεσαν ἐκείνοι εἰς τὰς ἰδικὰς

(1) Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβ. ε'. §. 572. Dodwell. annal. Xenoph. ad. ann. 372. (2) Ἡ καλὰ διδασκαλία παρὰ Θεβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βαλομένους αὐτοὺς πολεμῆν, καὶ μάχεσθαι διδάξας. Πλουτ. εἰς Πελοπ. Νεπ. εἰς αἰ. (3) Τῷ 375. ἔτι πρὸ Χ. αὐτ.

μας (1); ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός. Ἔως τότε κἀνὲν ἔθνος δὲν ἐτόλμα νὰ ἀντιπαραταχθῆ με τοὺς Λακεδαιμονίους με ἰσοσασίους δυνάμεις, πολλῶ μᾶλλον με κατωτέρας. Ἡ μάχη ἐγενε θανατηφόρος, ἡ νίκη πολὺν χρόνον ἐταλαντεύετο χωρὶς ἀπόφασιν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀφ' οὗ ἔχασαν δύο στρατηγοὺς, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς ὀπλίτας, ἀνοιξαν ὁρόμον, χωρὶς νὰ χαλάσωσι τὰς τάξεις των, διὰ νὰ ὀύσωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν διάβασιν. Ἄλλ' ὁ Πελοπίδας, ἐπιθυμῶν νὰ γένη κύριος τοῦ στρατοπέδου, ἐχύθη πάλιν ἐναντίοντους, καὶ ἔλαβε τελευταίον τὴν εὐχαρίστησιν, νὰ τοὺς διασκορπίσῃ εἰς τὴν πεδιάδα. Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἔκβασις ἐτάραξε τοὺς Λακεδαιμονίους, Ἀθηναίους, καὶ ὅλας τὰς δημοκρατίας. Βεβαρυμένοι ἀπὸ τὰς δυσυχίας τοῦ πολέμου, ἀπεφάσισαν νὰ ὀύσωσι τέλος εἰς τὰς διαφοράς των φιλικῶς. Ἡ συνάθροισις ἐδιωρίσθη εἰς τὴν Λακεδαίμονα (2). Εἰς αὐτὴν ἐφάνη καὶ ὁ Ἐπαμινώνδας με τοὺς ἄλλους πρέσβεις. Ἦτον τότε τεσσαρακονταετῆς. Μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν συμβουλὴν τῶν σοφῶν, ἔζη ζωὴν λαουθάουσαν (3), καὶ ἔκαμεν ἔργον κάλλιπον· δι' ὅ,τι ἦλθεν εἰς βαθμὸν νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἄλλους ὠφέλιμον. Ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἠλικίαν, ἀνεδέχθη τὴν φροντίδα μόνος νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγωγὴν του· καὶ ἂν καλὰ ἡ μετρία τύχη του δὲν τῷ ἐσυγχώρει, με ὄλον τοῦτο ἔσυρε πλησίον του τὸν φιλόσοφον Λύσιον (4), καὶ ἀπὸ τὰς συνεχεῖς

(1) Ἐπιπετώκαμεν εἰς τοὺς πολεμίους. Τί μᾶλλον, εἶπεν, ἢ εἰς ἡμᾶς ἐκείνοι. Πλούτ. εἰς Πελοπ. (2) Ξεν. Ἑλλ. ἱς. βιβ. 5. §. 590. (3) Ἐπαμινώνδας γούν εἰς τεσσαρακοσὲν ἔτος ἀγνοεῖς, οὐδὲν ὠκισαθεραίους· ὕστερον δὲ πιτυεῖς, καὶ ἄρξας, τὴν μὲν πάλιν ἀπολλυμένῳ ἔσωσε, τὰν δὲ Ἑλλάδα δουλεύουσαν ἠλευθέρωσε, καθάπερ ἐν φωτὶ τῆ δόξῃ τῆν ἀρετῆν ἐνεργῶν ἐπὶ καιροῦ παρασχέμενος. Πλούτ. ἐν τῷ Λάδε βίωσας το. β'. §. 1129. (4) Ὁ αὐτ. περὶ Δαιμ. Σωκρ. τ. β'. §. 505. Ἀθλια. ποικί. ἱς. βιβ. γ. κεφ. εἰς. Διδδ. βιβ. κ'. §. 356.

μέ τούτου συνομιλίας ἔγενεν ἰκανὸς νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς ὑψηλὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας οἱ Πυθαγορικοὶ εἶχον περὶ ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ αὕτη, λάμπουσα καὶ εἰς τὰς παραμικράς του πράξεις, τὸν κατέσπασεν ἀχείρωτον ἀπὸ ὅλους τοὺς φόβους· καὶ ἐν ᾧ ἰσχυροποίει τὴν ὑγείαν του μὲ τὸ τρέξιμον, παλαίστραν (1), καὶ μὲ τὴν σωφροσύνην περισσώτερον, παρετήρει τὰ ἥθη τῶν ἀνθρώπων, ἐσυμβουλευέτο μὲ τοὺς πολλὰ πεπαιδευμένους, καὶ ἐμελέτα τὰ καθήκοντα στρατηγοῦ, καὶ πολιτάρχου. (2). Ὅταν ἐδημηγόρει δημοσίως, δὲν ἔκρινεν εἰς τοὺς λόγους του ἀνάξια τῆς τέχνης τὰ καλλωπίσματα, ὅμως πάντοτε συνῆπτε μὲ αὐτοὺς τὴν εὐγλωττίαν (3) τῶν μεγάλων ψυχῶν. Τὰ προτερήματά του, τὰ ὁποία τὸν συνηρίθμησαν εἰς τὸν χορὸν τῶν διασήμεων ῥητόρων, ἤστραπτον κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἐν Λακεδαιμόνι συνέλευσιν, τῆς ὁποίας τὰς πράξεις διεύθυνεν ὁ Ἀγησίλαος (4).

§. ιδ'. Οἱ πρέσβεις διαφόρων δημοκρατιῶν ἀνέκρινον εἰς αὐτὴν τὰ δικαιώματα, καὶ ὠφελείας των. Ἐτυχε νὰ ἰδῶ τὰς δημηγορίας τῶν τριῶν τῶν Ἀθηνῶν πρέσβειν. Ὁ πρῶτος ἦτον ἱερεὺς τῆς Δήμητρος, ἐνδοξος διὰ τὴν γενεάν του, ἀλαζὼν διὰ τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποίους παρ' ἄλλων ἐδέχετο, ἢ ὁ ἴδιος ἔδιδεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ του. Ἀνέφερε τὰ χρειώδη ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποία οἱ Ἀθηναῖοι ἐμπιστεύθησαν εἰς τὴν γενεάν του. Διηγείτο τὰς ἀγαθοεργίας, τὰς ὁποίας οἱ δῆμοι τῆς Πελοποννήσου ἔλαβον ἀπὸ τὰς θεότητας, τῶν ὁποίων ἦτον λάτρισ, καὶ ἐσυμπέρανε τελευταῖον μὲ τοιαύτην σημείωσιν, ὅτι ὁ πόλεμος πρέπει νὰ ἀρχίξῃ, ὅσον εἶναι δυνατόν, πολλὰ

(1) Νέπ. εἰς Ἐπαμ. κεφ. β'. (2) Ὁ αὐτ. κεφ. γ'. (3) Ὁ αὐτ. κεφ. ζ'. (4) Καλλίας ὁ δαδοῦχος· ἦν δ' οὗτος εἰς μηδὲν ἥσσον ἥδεσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὑπ' ἄλλων ἐκασόμενος. Ξενοφ. Ἑλ. ἱς. Β.β'. ζ'. Κεφ. γ'.

ἀργά, καὶ νὰ τελειώη, ὅσον εἶναι δυνατόν, πολλὰ ὀλίγω-
 ρα. Ὁ Καλλισράτης, ῥήτωρ διάσημος, ἀντὶ νὰ ὑπερασπισθῆ
 τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὄφελος, συνεισέγαγεν ἀδιακρίτως ἐπὶ
 παρουσίᾳ ὄλων τῶν συμμάχων, ὅτι, ἡ ἰδιαιτέρα ἔνωσις Σπάρ-
 τῆς, καὶ Ἀθηνῶν ἤθελε βεβαιώσει εἰς αὐτὰς τὰς δύο δυνά-
 μεις τὴν ἐξουσίαν τῆς ξηρᾶς, καὶ τῆς θαλάσσης. Τελευταῖον,
 ὁ Αὐτοκλῆς, τρίτος πρέσβυς, ἐξέτεινε γενναίως τὸν λόγον τοῦ
 ἐναντίον εἰς τὰς ἀδικίας τῶν Λακεδαιμονίων, οἵτινες ἐκάλουν
 ἀκαταπαύτως τὰ πλήθη εἰς ἐλευθερίαν, καὶ πραγματικῶς τὰ
 ἐκράτουν εἰς δουλείαν, προφασίζόμενοι τὴν ἐγγύτην, τὴν ὀ-
 ποίαν ἔκαμαν εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Ἀνταλκίδου. Σὲ ἀνέφε-
 ρον, ὅτι, κατ' αὐτὴν τὴν συνθήκην, ὅλαι αἱ πόλεις τῆς Ἑλ-
 λάδος ἔπρεπε νὰ ᾔναι ἐλεύθεραι. Λοιπὸν οἱ Λακεδαιμόνες,
 κρατοῦντες εἰς τὴν ὑποταγὴν τους τὰς πόλεις τῆς Λακωνίας,
 ἐζήτουν μὲ ὑψηλοφροσύνη νὰ μὴν ᾔναι ὑποτεταγμένοι πλέον
 εἰς τοὺς Θηβαίους, αἱ τῆς Βοιωτίας (1). Καὶ ἐπειδὴ ἔπα-
 ραπονοῦντο πολλὰ πικρὰ ἐναντίον τούτων, καὶ δὲν ἐξηγοῦντο
 πλέον μὲ τὴν ἰδίαν τοῦ λόγου ἀκρίβειαν, ὡς πρότερον, ὁ Ἐ-
 παμινώνδας, ἀποδιάζων εἰς τὰς μακρὰς ἐπιπλήξεις των, τοῖς
 εἶπε μίαν ἡμέραν. »Ὁμολογεῖτε τοῦλάχισον, ὅτι σᾶς ἐβιά-
 »σαμεν νὰ ἐκτείνετε τὰ μονοσύλλαβά σας (2). Ὁ λόγος, τὸν
 ὁποῖον ὁμίλησε μετὰ ταῦτα, ἐπροξένησεν εἰς τοὺς πρέσβεις
 τόσην μεγάλην ἐνέργειαν, ὥστε ὁ Ἀγησίλαος ἔμεινε περίτρο-
 μος. Ἐπιμένοντος δὲ τοῦ Θηβαίου γενναίως εἰς τὴν ἀνάγκην
 συνθήκης ὁμοφώνως σερωμένης εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ὄρθον
 λόγον. »καὶ δὲν σοι φαίνεται δίκαιον, καὶ ὄρθον, εἶπεν ὁ Ἀγησί-
 »λαος, νὰ χαρίσῃς τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Βοιωτίας ;
 »καὶ σὺ δὲν κρίνεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἐπαμινώνδας, ὅτι εἶναι ἔργον

(1) Διόδ. β. κ. §. 366. (2) Οὗτοι μόντοι, ὅρας βραχυλογού-
 τος ἔπαυσαν. Πλοῦτ. ἀποφθ.

ἄρθρον, καὶ δίκαιον, νὰ ὁμολογήσῃς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Λακωνικῆς; Λέγε καθαρά, εἶπεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἀγναίλαος, ζέων ἀπὸ θυμῶν, ἐγὼ σὲ ἐρωτῶ, ἂν αἱ πόλεις τῆς Βοιωτίας θέλωσιν ἦναι ἐλεύθεραι; καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίθη μὲ ἔπαρσιν ὁ Ἐπαμεινώνδας, σὲ ἐρωτῶ, ἂν θέλωσιν ἦναι καὶ αἱ τῆς Λακεδαιμόνου παρομοίως (1). Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὁ Ἀγναίλαος ἐξήλειψεν ἀπὸ τὴν συνθήκην τὸ ὄνομα τῶν Θηβαίων, καὶ ἡ συνθήκη εὐδιελύθη.

§. ιε'. Τοιοῦτον ἐσάθη, καθὼς νομίζουσι, τὸ τέλος αὐτῆς τῆς περιφήμου συνομιλίας. Τινὲς τὴν διηγούνται ἀλλέως, καὶ μάλιστα πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀγναίλαου (2). Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, τὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ ψηφίσματος τῆς συνελεύσεως περιεῖχον· νὰ δόσωσιν ἄδεια νὰ διαλυθῶσι τὰ κράτευσματὰ, νὰ χαίρωσιν ὅλοι οἱ λαοὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ ἦναι συγχωρημένοι εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς συμμάχους δυνάμεις νὰ βοηθῆ τὰς καταθλιβομένας πόλεις (3). Ἦθελεν ἦναι ἔτι ἐνδεχόμενον, νὰ ἀνατρέξωσιν εἰς εἰρηνικὰς συνομιλίας, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, συρόμενοι εἰς τὴν φθοράν τους ὑπὸ τινος πνεύματος μωρίας (4), ἔδωκαν προσαγὴν εἰς τὸν βασιλεῖα Κλεόμβροτον, διοικοῦντα τὸ κράτευμα τῶν συμμάχων εἰς τὴν Φωκίδα, νὰ ἐκκρατεύσῃ κατὰ τῆς Βοιωτίας. Τὸ κράτευσμά του συνίστατο

(1) Ὅρων οὖν ὁ Ἀγναίλαος ὑπερφυῶς ἀγαρήνους, καὶ προσέχοντας αὐτῷ τοῖς Ἕλλησι, ἠρώτησε, εἰ νομίζει, δίκαιον εἶναι, καὶ ἴσον αἰτοῦσθαι τὴν Βοιωτίαν. Ἀντιρωτήσατο δὲ τοῦ Ἐπαμεινώνου ταχῶς, καὶ τεθαρρήκως, εἰ κἀκείνος οὔτε αἰτοῦσθαι τὴν Λακωνικὴν, ἀνακηδήσας ὁ Ἀγναίλαος μετ' ἐργῆς, ἐκέλευσε λίγη σαφῶς αὐτὸν, εἰ τὴν Βοιωτίαν ἀρέσκει αἰτόνομον. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο τοῦ Ἐπαμεινώνου φησάντος, εἰ τὴν Λακωνικὴν ἀρέσκει αἰτόνομον, οὕτω τραχίως ἔσχευ ὁ Ἀγναίλαος, καὶ τὴν πρόφασιν ἠγάπησεν, ὡς ἐνδὲς ἐξαλεῖψαι τὸ τῶν Θηβαίων ὄνομα τῆς εἰρήνης, καὶ προσιπεῖν πῆλομον αὐτοῖς. Πλούτ. εἰς Ἀγναί. (2) Ξενο. Ἐλ. ἱς. βιβ. ε'. §. 593. (3) Αὐτ. αἰτ. Διδ. βιβ. ιε'. §. 355. (4) Ξενο. αὐτ.

ἀπὸ δέκα χιλιάδας πεζοῦς, καὶ ἀπὸ χιλίου ἵππεις. Οἱ Θηβαῖοι δὲν ἐδύνατο νὰ ἀντιπαρατάξωσιν εἰς αὐτοὺς, ἢ, ἐξ χιλιάδας πεζοῦς, καὶ ὀλίγους τινὰς ἵππεις, ἀλλ' ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτον εἰς αὐτοὺς στρατηγός, καὶ ὁ Πελοπίδας ὑποστράτηγος. Ἐπρόβαλον ἀπευκταίους χρησμούς, ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ὅτι προμάντευμα καλλίτερον ἦτον, νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν πατρίδα των. Ἀνέφερον αἰσίους χρησμούς, ἐκεῖνος τόσους τοὺς ἐβεβαίω-
 νεν, ὥσε ὑπωπεύοντο, ὅτι ἦτον ὁ ἴδιος αὐτουργός (1). Τὰ στρατεύματά του ἦσαν πολεμικὰ, καὶ πλήρη ἀπὸ τὴν θαρρα-
 λεότητά του. Τὸ ἵππικὸν τοῦ ἐχθροῦ, συναθροισθὲν σχεδὸν ἐκ τοῦ προχείρου, δὲν εἶχε μῆτε ἐμπειρίαν, μῆτε ἀμιλλαν (2). Αἱ σύμμαχοι πόλεις συγκατένευσαν εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν μὲ ὑπερβολικὴν ἀποσροφὴν, καὶ οἱ στρατιῶται ἤρχοντο εἰς αὐτὴν μὲ κακὴν θέλησιν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Λακεδαιμόνος παρετήρησε μὲν αὐτὴν τὴν ἀναωδρίαν, ἀλλ' εἶχεν ἐχθρούς, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κινδυνεύσῃ μᾶλλον, ἢ νὰ προξενήσῃ νέας προφάσεις εἰς τὸ μίσός του (3). Ἐπαντῆθησαν τὰ δύο στρατεύματα εἰς κᾶπποιον μέρος τῆς Βοιωτίας, ὀνομαζόμενον Λεῦκτρα (4). Τὴν παραμονὴν τῆς μάχης, ἐν ἣ ὁ Ἐπαμεινώνδας διέταττε τὰς παρασκευάς του, ἀνήσυχος διὰ συμβεβηκός, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ ἀποφασίσῃ τὴν τύχην τῆς πατρίδος του, ἔμαθεν ὅτι ἕνας ἀ-

(1) Ἐπεὶ δὲ, Λακεδαιμονίων ἐπιστρατευομένων, ἀνεφέροντο χρησμοὶ τοῖς Θηβαῖοις, οἱ μὲν, ἦταν, οἱ δὲ, κίβη φράζοντες, εἰλέουσι τοὺς μὲν ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ βήματος θεῖναι, τοὺς δὲ, ἐπ' ἀριστερᾷ. τειθέντων δὲ πάντων, ἀναγὼς, εἶπεν, εἰάν μὲν ἐδέλησθε τοῖς ἀρχουσι πείθεσθαι, καὶ τοῖς πολεμίοις ὁμοῖ χωρεῖν, οὗτοι ὑμῖν εἰσὶν οἱ χρησμοί, δεῖξας τοὺς βελτίους, εἰάν δὲ ἀποδυλίασθε πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐκεῖνοι, πρὸς τοὺς χείρονας εἰπών. Πλούτ. Ἀποφ. καὶ εἰς Πελοπ. Διοδ. αὐτ. §. 367. Πολύαι. στρατ. βιβ. β'. κεφ. γ'. §. κ'. (2) Ξεν. Ἐλ. ἱς. β. σ'. §. 596. (3) cicer. de offici. l. 1. cap. 24. l. 3. p. 201. (4) Λεῦκτρα, πόλις τῆς Βοιωτίας, διάσημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Ἐπαμεινώνδου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. — Παραπόγια.

ξίωματικός ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους ἐξεψύχησε πρὸ ὀλίγου ἡσυχῶς εἰς τὴν σκηνὴν του. ὦ! ἀγαθοὶ Θεοί, ἐφώναξεν. Εἶναι καιρὸς τῶρα νὰ ἀποθνήσκωσιν εἰς παρομοίαν περίερασι (1);

§. 15. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐσυγκροτήθη ἐκείνη ἡ μάχη (2), τὴν ὁποίαν αἰ ἐμπειρίαι τοῦ Θηβαίου στρατηγοῦ θέλουσι καταστήσει εἰς αἰεὶ ἀξιολογημένον. Εἶχε μὲν ὁ Κλεόμβροτος τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ στρατεύματος μετὴν Λακεδαιμονικὴν φάλαγγα (3) προσφυλαττομένην ἀπὸ τὸ ἵππικόν, ὅπου ἐσχημάτιζε τὴν πρώτην γραμμὴν. Ὁ δ' Ἐπαμινώνδας, βεβαιωμένος εἰς τὴν νίκην, ἂν ἤθελε δυναθῆ νὰ συντρέψῃ τοῦτο τὸ τρομερὸν κέρασ, ἀποφασίζει νὰ ἐκφυγῇ τὸ δεξιόν του ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, καὶ νὰ προσβάλλῃ εἰς αὐτὸ μετὸ ἀρισερόν. Ἐδιώρισε νὰ περάσωσιν εἰς αὐτὸ τὰ καλλίτερα στρατεύματα, ἐδιόταξε τὸ βάθος των εἰς πεντήκοντα, καὶ οὕτως ἔσκησε τὸ ἵππικόν του εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Ὁ Κλεόμβροτος, βλέπων αὐτὴν τὴν διάταξιν, μεταβάλλει τὴν πρώτην του τάξιν, ἀλλ' αὐτὴ νὰ δώσῃ περισσύτεραν βαθύτητα εἰς τὸ κέρασ του, τὸ ἐκτείνει διὰ νὰ περικυκλώσῃ τὸν Ἐπαμινώνδαν. Τούτων γενομένων, τὸ ἵππικόν τῶν Θηβαίων ὤρμησεν ἐναντίον εἰς τὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τὸ ἀνέτρεψεν εὐθὺς ἐπάνω εἰς τὴν φάλαγγα, ἡ ὁποία εἶχε τὸ βάθος της εἰς ὀδώδεκα. Ὁ Πελοπίδας, ὅς τις εἶχε τὸν ἰερόν λόχον (4), τὴν δέχεται ἐκ πλαγίου. Πίπτει εἰς αὐτὴν ὁ Ἐπαμινώνδας μετ' ὅλον τὸ βάρος τῆς χιλαρχίας του. Ἡ φάλαγγ ὑποφέρει τὴν προσβολὴν τούτων μετ' ἀνδρίαν ἀξίαν νὰ ὑπερα-

(1) ὦ Ἡράκλει; Πῶς ἐσχόλασιν ἀνὴρ ἀποθανεῖν ἐν τοσοῦτοις πράγμασι; Τοῦτο ἀληθῶς ἔγω εἶπὺν ἐπ' ἀνδρῶς, ἢ πολιτικῆς πράξεω, ἢ φιλοσοφῶν φροντίδα, διὰ χειρὸς ἔχοντος. Πλούτ. ὕμν. παραγγέλ. τ. 6. β'. §. 136. (2) Τῆ β. Ἰουλίου τοῦ Ἰουλ. ἔτους 371. πρὸ Χ. (3) Ξεν. ἑλλ. ἐς. βιβ. 5. §. 596. Διοδ. βιβ. ιε. §. 370. Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 289. Ἀρρί. τακτ. §. 52. Folard, trait de la colon. chap. 10, dans la premiere vol. de la trad. de Polybe, p. 57. (4) Τοῦτο ἦτον ταγμα τριακοσῶν νέων Θηβαίων, διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τους.

σπιάθῃ καλλιτέραν πράξιν, καὶ νὰ κατορθώσῃ εὐτυχεστέραν ἔκβασιν. Τέρατα τῆς ἀνδρείας δὲν ἐδυηθήσαν νὰ σώσωσι τὸν Κλεόμβροτον. Οἱ περὶ αὐτὸν ὀπλίται ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν τους, ἢ, διὰ νὰ σώσωσι τὴν ἐδικήν του, ἢ, διὰ νὰ λάβωσι τὸ σῶμά του, διὰ νὰ μὴ δοξασθῶσιν οἱ Θηβαῖοι ὅτι τὸ ἤσπασαν καὶ τέλος πάντων κατώρθωσαν τὸν σκοπὸν τους. Μετὰ τὸν θάνατόν του τὸ στρατεύμα τῶν Πελοποννησίων ἐτραβήχθη εἰς τὸ στρατόπεδόν του, εὐρισκόμενον εἰς κάππιον ὕψος πλεσιόχωρον. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπρόβαλον νὰ ἀναυεώσωσι τὴν μάχην (1), ἀλλ' οἱ πολέμαρχοι, τρομασμένοι διὰ τὴν φθορὰν τῆς Σπάρτης, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐλπίσωσιν εἰς τοὺς συμμάχους, οἵτινες μᾶλλον εὐχαριστήθησαν, ἢ ἐλυπήθησαν διὰ τὴν ταπεινώσιν τους, ἄφησαν τοὺς Θηβαίους, νὰ ἐγείρωσιν ἡσυχῶς τρόπαιον εἰς τὴν πεδιάδα τῆς μάχης. Ἡ φθορὰ τῶν Θηβαίων ἐσάθη πολλὰ ὀλίγη, ἡ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἀνέβαινεν ἕως τέσσαρας χιλιάδας, ἐξ ὧν χίλιοι ἠριθμοῦντο Λακεδαιμόνιοι. Ἀπὸ τοὺς ἑπτακοσίους Σπαρτιάτας τετρακόσιοι ἔχασαν τὴν ζωὴν (2).

εἴ. Ἡ πρώτη ἀγγελία αὐτῆς τῆς νίκης διήγειρεν εἰς μὲν τοὺς Ἀθηναίους ἀναξίαν μόνον κατὰ τῶν Θηβαίων ζήλοτυπίαν (3), εἰς δὲ τὴν Σπάρτην ἐξύπησεν ἐκεῖνα τὰ ἀσυνήθιστα φρονήματα, τὰ ὁποῖα οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ἐχάραξαν εἰς ὅλας τὰς καρδίας. Ὁ λαὸς παρίστατο εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας, ὅπου οἱ ἄνδρες πάσης ἡλικίας συνερίζουσι διὰ τὸ βραβεῖον τῆς παλαιστρας, καὶ τῶν ἄλλων ἐξασκήσεων τοῦ γυμνασίου. Οἱ ἔφοροι, εἰς τὸν ἐρχομὸν τοῦ ταχυδρόμου, προεῖδον, ὅτι ἡ Λακεδαιμὼν ἦδη τετίλησαι, καὶ χωρὶς νὰ διακόψωσι τὴν δέαν, ἐδήλοποίησαν εἰς καθὲ γενεᾶν τὴν φθορὰν τῆς, παρα-

(1) Ξεῖ. αὐτ. §. 397. (2) Αὐτ. αὐτ. Διόδ. βιβ. ιε'. §. 371. (3) Ξεῖ. αὐτ.

κινούντες τὰς μητέρας, καὶ τὰς γυναῖκας νὰ περικρατῶσι τὴν λύπην των μὲ σιωπὴν. Τὸ πρῶτ' εἶδον αὐτὰς τὰς γενεάς, ἐν ᾧ ἦτον ἡ χαρὰ ἐξωγραφισμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου των, ὅτι ἔτρεχον εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ εἰς τὰς πλατείας τῆς πόλεως, νὰ εὐχαρισῶσι τοὺς Θεοὺς, καὶ νὰ συγχαίρωσιν ἀμοιβαίως, ὅτι ἔδωκαν εἰς τὴν πατρίδα των πολίτας τόσοσ γενναίους. Αἱ λοιπαὶ δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς τὰς θείας τοῦ κοινοῦ, ἢ, ἂν ἐφαίνοντο εἰς τοὺς δρόμους, ἐφαίνοντο μὲ ἐνδύματα λύπης, καὶ πένθους. Ἡ πικρὰ τῆς ἐντροπῆς αἴσθησις, καὶ ὁ ἔρωσ τῆς πατρίδος τόσοσ ὑπερίσχυσαν εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ αὐτοῦς, ὥστε αἱ ἄνδρες δὲν ἠμπόρουσ νὰ ὑποφέρωσι τὰ βλεψίματα τῶν γυναικῶν, καὶ αἱ μητέρες ἐφοβοῦντο τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων (1). Οἱ Θηβαῖοι τόσοσ ὑπερηφανεύθησαν δι' αὐτὴν τὴν νίκην, ὥστε ὁ φιλόσοφος Ἀντισθένης παρεκινήθη νὰ εἴπῃ. »Πιστεύω, ὅτι βλέπω τοὺς μαθητὰς ἐξ ὀλοκλήρου »ἀλκάζοντες, δι' ὅ,τι κατεδάμασαν τὸν διδάσκαλον αὐτῶν (2).« Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ Λακεδαιμόνιοι, μὴ θέλοντες νὰ ὁμολογήσωσι τὸν χαλασμὸν αὐτῶν, ἐζήτησαν νὰ ἀναφέρωσι τὰ δύο ἔθνη τὴν ὑπόθεσίν τους εἰς τὸ κριτήριον τῶν Ἀχαιῶν (3).

§. ιη'. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν, ὁ Ἐπαμινώνδας, καὶ Πελοπίδας ἐψηφίσθησαν Βοιωτάρχαι (4). Ἡ συνδρομὴ τῶν περιστάσεων, τὸ πρὸς ἀλλήλους σέβας, ἡ φιλία, ἡ ὁμοιότης τῶν σκοπῶν, καὶ φρονημάτων, ἐσύνησαν ἀναμεταξύ των ἀδιάλυτον ἔνωσιν. Ὁ μὲν, χωρὶς ἀμφιβολίαν, εἶχε περισσοτέρας ἀρετὰς, καὶ χαρίσματα, ὁ δὲ, γνωρίζων τὴν ὑπεροχὴν

(1) Ξεν. ἀντέθε. Πλοῦτ. εἰς Ἀθησὶ. τό. α'. §. 612. (2) Οὐδὲν αὐτοῦς διαφέρεισ παιδαρίων ἐπὶ τῷ συγχεῖσαι τὸν παιδαγωγὸν γαιουόντων. Πλοῦτ. εἰς Λακ. (3) Πολύβ. ἐγ. βιβ β'. §. 127. (4) Ἀργησὶ τῆς συμμαχίας τῶν Βοιωτῶν, τῷ 369. ἔτει πρὸ Χ.

αὐτήν, ἠγωνίζετο νὰ τὴν κατασῆσῃ σχεδὸν ἀφανῆ. Μὲ αὐτὸν ἄρα τὸν πικρὸν σύντροφον τῶν πόνων, καὶ τῆς δόξης του, ὁ Ἐπαμινώνδας εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον (1), φέρων τὴν φρίκην, καὶ τὸν ὄλεθρον εἰς ὅλα τὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν Λακεδαιμόνα πλήθη, ἄλλους μὲν βιάζων νὰ ἀποσατώσιν, εἰς ἄλλους δὲ συντρίβων τὸν ζυγὸν, ὑπὸ τὸν ὁποῖον οἱ Μεσσήνιοι πολλοὺς αἰῶνας ἐθρήνου. Ἐβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρωποὶ ἀπὸ διάφορα ἔθνη ἐσράτευον ὑπὸ τὰς προσαγὰς του μὲ ἐμπειροσύνην ἰσότημον (2). Τοὺς ἤγαγεν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, ἀπεφάσισε νὰ κτυπήσῃ τοὺς πολίτας τῆς ἕως εἰς τὰς οἰκίας των, καὶ νὰ σῆσῃ τράπαιον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, Ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει μήτε τείχη, μήτε ἀκρόπολιν (3), ἀλλ' εἶναι εἰς τινα μέρη γήλοφοι, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀγησίλαος ἐφρόντισε νὰ φυλάττῃ μὲ στρατεύματα, καὶ αὐτὸς ἔταξε τὸ μεγαλύτερόν του στρατόπεδον εἰς τὸν κατήφορον τοῦ ὑψηλοτέρου ἀπὸ αὐτοῦ. Ἀπεκεῖ εἶδε τὸν Ἐπαμινώνδαν, ὅτι ἐπλησίαζε, προπορευόμενος τοῦ στρατεύματός του, καὶ διευθετῶν τὰς τάξεις του, διὰ νὰ περάσῃ τὸν Εὐρώταν, ὅς τις ἦτον εἰς πλημμύραν ἀπὸ τὴν διάλυσιν τῶν χιόνων, καὶ, ἀφ' οὗ ἰκανὸν χρόνον τὸν ἔβλεπεν, ἐξεφώνησε τούτους τοὺς λόγους. Οἷος ἀνὴρ! οἷον τεράσιον! (4) ἢ Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ τούτῳ ἐνοχλήσεις θανατηφόροι ἐτάραττον αὐτὸν τὸν βασιλέα. Ἐξώθεν μὲν στρατεύμα τρομερόν, ἔσωθεν δὲ, ὀλίγοι στρατιῶται, οἳ τινες δὲν ἐνομιζοντο πλέον ἀνίκητοι, μέγας ἀριθμὸς σασιασῶν, οἳ τινες ἐθάρραυον, ὅτι κάθε τι ἦτον εἰς αὐτοὺς συγχωρημένον, γογγυσμοί, καὶ παράπονα τῶν πολιτῶν,

(1) Ξεν. Ἐλ. ἱς. βιβ. 5. §. 607. Ἀλικ. ποιὰ. ἱς. βιβ. 8. κεφ. π'. (2) Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 290. Διόδ. βιβ. 15. §. 375, καὶ 390. (3) Ξεν. αὐτ. §. 607. Πλούτ. εἰς Ἀγησ. §. 662. Λιβ. βιβ. 13. κεφ. λη. Νέπ. εἰς Ἀγησά. κεφ. 5. Ίουστ. βιβ. 18. κεφ. ε'. (4) Ὁ τοῦ μεγαλοπράγματος ἀνδρώπου. Πλούτ. εἰς Ἀγησ.

οἱ τινες ἔβλεπον τὰ ὑποσατικάτων φθειρόμενα, καὶ τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰς κίνδυνον, κοινὴν κραυγὴν, ἣτις τὸν κατεδίκαζεν, ὅτι ἦτον αἴτιος τῶν κακῶν ὄλων τῆς Ἑλλάδος, ἐνθύμησις σκληρὰ βασιλείας ἄλλοτε μὲν τόσον ἐνδοξοῦ, ὡν δὲ περὶ τὸ τέλος καταφρονεμένης ἀπὸ θεῶν τόσον νεοφανῆ, καὶ τρομεράν. Ἐπειδὴ περισσότερον ἀπὸ πέντε ἕως ἑξ αἰῶνας μόλις ἐτόλμων οἱ ἐχθροὶ νὰ δοκιμάσωσιν ἐπιδρομάστινας ἐφημέρους εἰς τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας. Ποτὲ αἱ γυναῖκες τῆς Σπάρτης δὲν εἶδον τὸν καπνὸν τοῦ στρατοπέδου των (1).

§. 15. "Αν καλὰ καὶ τὰ αἴτια τῶν ταραχῶν ἦσαν δικαιότατα, μὲ ὄλον τοῦτο ὁ Ἀγισίλαος ἔδειχνε γαλκνιαῖον πρόσωπον, καὶ κατεφρόνει τὰς ὕβρεις τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος, διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἀφήσῃ τὴν τοποθεσίαν του, τώρα μὲν τῷ ὠνεῖδιζε χαυνότητα, τώρα δὲ ἐλεηλάτει ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του τοὺς ἐγγὺς ἀγρούς. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ σχεδὸν διακόσιοι συνωμόται ἤρπασαν τοποθεσίαν ἐπικερδῆ, καὶ δύσκολον νὰ βιασθῇ. Ἐπροβλήθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν κῆνὲν σῶμα τῶν στρατιωτῶν, ὁ Ἀγισίλαος ἀπέρριψεν αὐτὴν τὴν συμβουλήν, καὶ παριστάμενος ὁ ἴδιος εἰς τοὺς ἀποστάτας, ἐν ᾧ τὸν ἠκολούθει δούλος τις. »Σεῖς δὲν ἐκαταλάβετε τὰς προσ-
 »γὰς μου, τοῖς εἶπεν· ἐδῶ δὲν εἶναι ὁ τόπος, ὅπου ἔπρεπε νὰ
 »ἔλθητε, ἀλλ' εἰς τὸν ὀδεῖνα, καὶ εἰς τὸν ὀδεῖνα, καὶ ἐν ταύτῳ
 »τοῖς ἔδειχνε τοὺς τόπους, ὅπου εἶχε σκοπὸν νὰ τοὺς διασκορπί-
 »σῃ, καὶ παρευθὺς ἔτρεξαν ἐκεῖ (2).« Ἔως τόσον ὁ Ἐπαμι-
 νώνδας ἀπληπίσθη ἀπὸ τοῦ νὰ τοὺς σύρῃ εἰς τὴν πεδιάδα· ὁ

(1) Γυνὴ Λάκωνα καπνὸν οὐχ εἴρακε πολέμου. αὐτ. Ἴσοκ. Ἀρ-
 χιδ. τό. β'. §. 30. Διέαρ. κατὰ Δημοσ. παρὰ τοῖς Ἑλ. ρήτ. §. 99.
 Διόδ. βιβλ. κ'. §. 377. Λίλια ποιή. 15. βιβλ. γ'. κεφ. 42. (2) Ἄλλως
 ἀπικνεῖται τοῦ προσάγματος αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἐνταῦθα κλειθεῖσαι σκελεθεῖν,
 οὐ δὲ πάντας, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐκεῖ (δείξας ἕτερον τόπον), τοῖς δ' ἄλ-
 λαχόσε τῆς πόλεως. Πλούτ. εἰς Ἀγνο.

χειμών ἤδη πρό πολλοῦ ἄρχησι, καὶ οἱ Ἀρκάδες, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ Ἡλεῖοι ἄρῃσαν τὴν πολιορκίαν, οἱ Θηβαῖοι ἀπέβαλλον καθ' ἑκάστην ἀνθρώπους, καὶ ἄρχησαν νὰ σερῶνται τὰς ζωοτροφίας. Οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι δῆμοι ἐσρατολόγουν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Λακεδαίμονος. Αὐτὰ τὰ αἴτια ἠνάγκασαν τὸν Ἐπαμινώνδαν νὰ σπκώσῃ τὴν πολιορκίαν, καὶ νὰ παλινδρομήσῃ. Διέφυγε τὴν ἐπέλοιπον Λακωνίαν, καὶ ἀφ' οὗ διέφυγε τὸ σράτευμα τῶν Ἀθηναίων, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ἴφικράτην, ἐπανήγαγε τὸ ἐδικόν του εἰς Βοιωτίαν (1).

§. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συμμαχίας τῶν Βοιωτῶν δέχονται τὴν ἡγεμονίαν μόνου ἐτήσιον, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους πρέπει νὰ ἐγχειρίζωσι τὴν διοίκησιν εἰς τοὺς διαδόχους των. Ὁ Ἐπαμινώνδας, καὶ Πελοπίδας τὴν ἐκράτησαν τέσσαρας μῆνας ὀλοκλήρους ἐπέκεινα τῆς διορισμένης παρὰ τοῦ νόμου προθεσμίας (2). Ἐκ τούτου ἐγκαλεσθέντες, ἐκράχθησαν εἰς τὸ κριτήριον. Ὁ μὲν Πελοπίδας ἐδικαιολογήθη ἀναξίως, καὶ προσέδραμεν εἰς τὰς δεήσεις. Ὁ δὲ Ἐπαμινώνδας ἐφάνη ἔμπροσθεν τῶν κριτῶν μὲ τὴν ἰδίαν ἡτύχιαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδιοίκει καὶ τὸ σράτευμά του. Ὁ νόμος μὲ καταδικάζει, τοῖς εἶπεν, κείμαι ἄρα ἀξίως θανάτου (3). Ζητῶ ὅμως νὰ χαράξωσι μόνον ἐπὶ τῆς πέτρας τοῦ τάφου μου αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν. Οἱ Θηβαῖοι ἐθανάτωσαν τὸν Ἐπαμινώνδαν, δι' ὅ,τι εἰς τὰ
 » Λεύτερα τοὺς ἐβίασε νὰ κτυπήσωσι, καὶ νὰ νικήσωσι τοὺς
 » Λακεδαίμονίους, τοὺς ὁποίους δὲν ἐτόλμων πρότερον κἄν
 » νὰ ἀντεκρύσωσι. Δι' ὅ,τι ἡ νίκη του ἔσωσε τὴν πατρίδα,
 » καὶ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δι' ὅ,τι ἐπὶ
 » τῆς Βοιωταρχίας του ἐπολιόρκησε τὴν Λακεδαίμονα, ἥτις
 » ἐκρίθη πολλὰ εὐτυχισμένη, ὅτι ἐξέφυγε τὸν ὄλεθρον.

(1) Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβλ. 5. §. 612. (2) Πλούτ. εἰς Πίλοπ. Τ. α'. §. 290. Νεπ. εἰς Ἐπαμ. κερ. 7. (3) Πλούτ. περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπαμίνου ἀνεπιρροῦς. Τ. β. §. 540.

»Δι' ὅτι ἐσύνησεν ἐκ δευτέρου τὴν Μεσσήνην, καὶ τὴν ἐτεί-
 »χισε μὲ δυνατὰ τεῖχη (1).« Οἱ παρρωϊῶτες ἐκτύπησαν τὰς
 χείρας εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἐπαμεινώνδα, καὶ οἱ κριταὶ δὲν
 ἐτόλμησαν πλέον νὰ τὸν καταδικάσωσιν.

§. κ'. Ὁ φθόνος, ὅς τις, ἀποτυγχάνων, ὡς ἐπὶ τὸ
 πλείστον, προχωρεῖ εἰς αὐξησιν, ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέτυχεν εὐκαι-
 ρίαν νὰ τὸν ταπεινώσῃ. Εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀξιομάτων ὁ
 νικητὴς τῶν Λεύκτρων ἔλαβεν ἐπιστάσιαν νὰ ἀσχολῆται περὶ
 τὴν καθαρότητα τῶν ὁδῶν, καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τῶν ὑδρα-
 γωγῶν τῆς πόλεως. Ὑψωσε τοῦτο τὸ δικήνῃμα, καὶ ἔδειξε,
 καθὼς τὸ εἶπε μόνου (2). »ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνωσιν
 »τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματα, ἀλλὰ τὰ ἐπαγγέλ-
 »ματα παρ' ἐκείνων, οἵτινες τὰ ἐκπληροῦσιν.« Εἰς διάσημα ἐξ
 ἐνικυτῶν μετὰ ταῦτα, εἶδομεν πολλάκις τὸν Ἐπαμεινώνδα, ὅτι
 κατέστησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ εὐλαβῶνται τὰ ὄπλα τῶν
 Θηβαίων, καὶ τὸν Πελοπίδαν, ὅτι τὰ ἀπέδειξε θριαμβεύοντα
 εἰς τὴν Θετταλίαν (3). εἶδομεν αὐτὸν τοῦτον ἐκλεχθέν-
 τα αἰρετοκριτὴν μετὰξὺ οὗω ἀδελφῶν, φιλονεικούντων διὰ
 τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, ὅτι ἐτελείωσε τὰς διαφοράς των,
 καὶ ἐσύνησεν ἐκ δευτέρου τὴν εἰρήνην εἰς τὸ αὐτὸ βασιλεῖον (4).
 Ἐπειτα, ὅτι διέβη εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Σούσων (5), ὅπου ἡ

(1) Οὐκ ἴσθη βέλτιους ἔχειν τῶν ἔργων τοὺς λόγους· εἰ δὲ μὴ,
 πῆξιον ἀποκτείνῃ αὐτὸν, ἐπιγράψαι μύθοι· τῇ γὰρ, ὅτι μὴ βουλο-
 μενοὺς Θηβαίους ἠνάγκασεν Ἐπαμεινώνδας, τὴν μὲν Λακωνικὴν πυρ-
 πολῆσαι, πεντακίσιος ἐνιαυτοῖς ἀδῆκτων οὖσαν, οἰκίσαι δὲ Μεσσηνίαν
 δὲ ἐτῶν τριάκοντα καὶ διακοσῶν, συντάξαι δὲ, καὶ συναγαγεῖν εἰς ταύ-
 τας Ἀρκάδας, ὁποδοῦναι δὲ τοῖς Ἕλλησι τὴν αὐτονομίαν. Διὰ ποικί-
 λης. Βιβ. γγ'. κεφ. μβ'. (2) Πλούτ. πολιτ. παραγγιλ. Το. β'. §. 811. (3)
 Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβ. ζ'. §. 616. καὶ 624. Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 201. (4)
 Πλούτ. πολιτ. παραγ. Τ. β'. §. 811. (5) Ξεν. βιβλ. ζ'. §. 620. Πλούτ.
 αὐτ.

φήμη προπορευομένη, ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν περιποιήσεις λαμπράς (1), ὅτι ἐτάραξε τὰ μέσα τῶν ἀπεσαλμένων Ἀθηνῶν, καὶ Λακεδαιμόνος, οἱ ὅποιοι ἐζήτουν τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ βασιλείως τῆς Περσίας, καὶ ὅτι ἔλαβε διὰ τὴν πατρίδα του συνθήκην, συνάπτουσαν αὐτὴν πολλὰ σενὰ μὲ τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Ἐσράτευσε τὸ τελευταῖον ἔτος (2) καθ' ἐνὸς τυράννου τῆς Θετταλίας, ὀνομαζομένου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἔθανα-τώθη εἰς τὴν μάχην, κατατρέχων τὸν ἐχθρὸν, ἀφ' οὗ ἐτράπη εἰς φυγὴν ἄτιμον (3). Αἱ Θῆβαι, καὶ αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἔκλαυσαν τὸν θάνατόν του, καὶ ἔχασαν ἐν ἀπὸ τὰ ὑποσπρίγματα τῶν, ἀλλ' ἔμεινεν ὁ Ἐπαμινώνδας εἰς αὐτάς. Προβάλλει τὴν τελευταίαν κατὰ τῆς Λακεδαιμόνος προσβολήν. Ὅλοι αἱ δημοκραταί τῆς Ἑλλάδος διαιροῦνται ἀναμεταξύ τῶν, συγκροτοῦσι συμμαχίας, ἐτοιμάζουσι ἀπείρους προπαρασκευάς, πολλοὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θείουσι ἐνωθῆ μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἡ ἔνωσις αὕτη δὲν θέλει σχηματίσει τὸν Ἐπαμινώνδαν. Τὴν ἐρχομένην ἀνοιξὴν θέλει αποφασισθῆ ἡ μεγάλη, αὐτὴ φιλονεικία. Τοιαύτη ἐσάθη ἡ ἀδήγησις τοῦ Κλεομήδους.

§. κα'. Ὑστερον ἀπὸ εὐτυχῆ θαλασσοπορίαν πολλῶν ἡμερῶν ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Βόσπορον τῆς Θράκης, αὐτὸ τὸ ὄνομα διδούσιν εἰς τὸν πορθμὸν, διὰ τὸν ὅποιον μᾶς ὠμίλει ὁ Κλεομήδης. Ἡ εἴσοδος εἰς αὐτὸν εἶναι ἐπικίνδυνος· οἱ ἐναντίοι ἄνεμοι πολλάκις ῥίπτουσι τὰ πλοῖα εἰς τὰς ἐγγυὺς ὄχθας (4), καὶ οἱ πλείοντες εὐρίσκουσιν ἐκεῖ ἢ τὸν θάνατον, ἢ τὴν δουλείαν· ἐπειδὴ οἱ κατοικοῦντες τὴν ξηρὰν ἐκείνην εἶναι ἀληθεῖς βάρβαροι, ὄντες σκληροκάριοι (5). Ἀφ' οὗ εἰσήλ-

(1) Τῶ, 367, ἔτει (2) Τῶ, 364. ἔτει πρὸ Χ. (3) Πλούτ. εἰς Πιλοπ. §. 206. Νέπ. εἰς Πιλοπ. κεφ. ε'. (4) Voy. de chard. t. 1. p. 100. (5) Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβλ. ζ'. §. 380 καὶ 412. ὅρα τὴν τοπογραφίαν τοῦ Βοσπό.

Σομεν εἰς τὸν πορθμὸν, ἡ συντροφία ἀπέδιδε χιλίας εὐχαριστήσεις εἰς τὸν Δία, ἐπονομαζόμενον οὐρίον, τοῦ ὁποίου τὸν ναὸν εἶχομεν ἀρισερὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀσίας, δι' ὅτι μᾶς ἐφύλαξεν ἀπὸ κινδύνους θαλάσσης τόσον χειμαζομένης (1). Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ, ἔλεγον εἰς τὸν Τιμαγένην, ὁ Εὐξείνος πόντος δέχεται, καθὼς δοξάζουσιν, ἐγγὺς τεσσαράκοντα ποταμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τινὲς εἶναι μέγιστοι, καὶ δὲν δύναται γὰρ διέλθωσι διὰ μιᾶς τόσον μικρᾶς ἐξόδου (2). τί γίνεται ἄρα ἡ τερατώδης πληθὺς τῶν ὑδάτων, ἡ ὁποία πίπτει νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἰς τοῦτο τὸ εὐρύχωρον δοχείον; Βλέπεις ὅτι ῥέει ἐντεῦθεν μέρος τι, ἀπεκρίθη ὁ Τιμαγένης, τὸ ἐπίλοιπον ἐξατμιζόμενον, ἔλκεται ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου (3). Δι' ὅτι τὰ ὑδάτα αὐτῆς τῆς θαλάσσης ὄντα γλυκύτερα, καὶ ἀκολούθως ἐλαφρότερα ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων θαλασσῶν, ἐξατμίζονται εὐκολώτερα. Τί ἡξεύρομεν; ἴσως ἐκεῖναι αἱ ἄβυσσοι, περὶ τῶν ὁποίων μᾶς ὠμίλησε πρὸ ὀλίγου ὁ Κλεομήδης, ἐκροφούσι μέρος τῶν ὑδάτων τοῦ πόντου, καὶ τὰ διαβιβάζουσιν εἰς μεμακρυσμένας θαλάσσας δι' ὑπογείων νομῶν, ἐκτεινομένων ὑπὸ τὴν ξηρὰν γῆν! Ὁ Βόσπορος τῆς Θράκης διαχωρίζει τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν. Τὸ μήκος του ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, ἕως εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βυζαντίου, ὅπου τελειώνει εἶναι ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων· τὸ πλάτος του διαφέρει· εἰς μὲν τὴν εἰσόδον εἶναι τεσσάρων σταδίων, εἰς δὲ τὸ ἀντίθετον ἄκρον δεκατεσσάρων (4). Εἰς μερικὰ μέρη τὰ ὑδάτα σχηματίζουσι

(1) Chishull. antiq. asiat. p. 61. (2) Voy. de Tournel. t. 2. p. 125. (3) Ἄρισ. Μετακω. βιβ. β'. κρ. β'. (4) Οἱ παλαιοὶ διαφοροῦσιν ἀναμεταξὺ τῶν εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, καὶ περισσότερον οἱ νεώτεροι, ὁμοίως καὶ εἰς τὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου, προποντίδος, καὶ Ἑλλησπόντου. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, εὐχαριστοῦμαι εἰς τὰ τοῦ Ἡροδότου, ὡς μάλλον ἐγνωσμένα εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτῆς τῆς περιηγήσεως. Ἡρ. ββ. δ. §. 85. Πολυβ. βιβλ. δ'. §. 307 καὶ 311. Ἀρ' ῥία. περὶ π. §. 12. Στραβ. βιβλ. β'. §. 125.

μεγάλα δοχεία, και κόλπους βαθείς (1). Ἀπὸ κάθε μέρος ἡ γῆ ὑψοῦται, ὡς ἀμφιθέατρον, και παρασαίνει τὰς χαριεστέρας, και ποικιλοτέρας θεωρίας. Λόφοι κατάσκιοι, και πεδιάδες καρποφόροι ποιούσιν ἐκεῖ ἐκ διαλειμμάτων σχήματα ἀντίθετα, και διαφόρους θέσεις χρωμάτων, τὰ ὅποια προξενούσι θαυμασίας προσβολὰς, μὲ τοὺς πετριώδεις βράχους των, οἱ ὅποιοι διὰ μιᾶς ἀλλάττουσι τὴν εὐθυδρομίαν τοῦ πορθμοῦ (2). Φαίνονται ἐπάνω εἰς τὰ ὕψη ἀναθήματα τῆς εὐλαβείας τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὰ παράλια, οἰκίαι εὐάρεςτοι, λιμένες ἡσυχοί, πόλεις και χῶραι πεπλουτισμέναι ἀπὸ τὴν ἐμπορίαν, ῥύακες, ὅτι φέρουσι τὸν φόρον τῶν ἰδίων ὑδάτων. Εἰς διωρισμένους τινὰς καιροὺς τοῦ χρόνου, αὐταὶ αἱ εἰκόνες ἐμψυχώνονται ἀπὸ ἱκανὰ πλοιάρια, διωρισμένα εἰς τὴν ἀλιευτικὴν, και ἀπὸ μεγάλα πλοία, τὰ ὅποια πλέουσιν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἢ ἔρχονται ἀπὸ αὐτὸν φορτωμένα. Εἰς τὴν μέσσην τοῦ πορθμοῦ μᾶς ἔδειξαν τὸ μέρος, ὅπου Δαρειὸς, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας διεβίβασεν ἐπάνω εἰς γέφυραν πλοίων 700,000 ἀνθρώπους, ὅταν ἐκστράτευε κατὰ τῶν Σκυθῶν. Ὁ πορθμὸς δὲν ἔχει περισσώτερον πλάτος ἀπὸ πέντε σταδία. Ἐκεῖ σενοῦται ἀπὸ ἐν ἀκρωτήριον, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι ναὸς τοῦ Ἑρμοῦ (3). Ἐκεῖ, ἐὰν τεθῶσι δύο ἄνθρωποι, ὁ μὲν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὁ δὲ, εἰς τὴν εὐρώπην, εὐκόλα δύνανται νὰ ἀκούωνται (4). Μετ' ὀλίγον ἐθεωρήσαμεν τὴν ἀκρόπολιν, και τὰ τεῖχη τοῦ Βυζαντίου, και εἰσπήλομεν εἰς τὸν λιμένα του, ἀφ' οὗ ἀφήσαμεν ἀριστερὰ τὴν μικρὰν πόλιν χρυσόπολιν, και εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἐγνωρίσαμεν τὴν τῆς Χαλκηδῶνος.

(1) Voy. de Tournef t. 2. §. 156. (2) αὐτ. αὐτ. §. 125. (3) Πελοῦβ. β.β. δ'. §. 311. Πλην. β.β.β. δ'. κ.φ. 24. (4) Ἰστορικ. τῆς φυσικῆς Ἀνατολ. Το. 52. §. 635.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Περιγραφή τοῦ Βυζαντίου· Θαλασσοπορία
ἐντεῦθεν εἰς Λέσβον. Πορθμὸς τοῦ Ἑλλη-
σπόντου. Ἀποικίαι Ἑλλήνων.

§. α'. **Τ**ὸ Βυζάντιον, θεμελιωθὲν ποτὲ ἀπὸ Μεγαρεῖς (1), ἀνακαινισθὲν ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τοῦ Μιλησίου (2), καὶ ἄλλους ὄημους τῆς Ἑλλάδος (3), ἔχει τὴν τοποθεσίαν του ἐπάνω εἰς ἀκρωτήριον, τοῦ ὁποίου τὸ σχῆμα εἶναι σχεδὸν τρίγωνον. Ποτὲ δὲν ἐξάθη τοποθεσία εὐτυχεστέρα, καὶ ἐπιδεικτικωτέρα. Ἡ θεία, περιτρέχουσα τὸν ὄριζοντα, ἀναπαύεται δεξιὰ μὲν εἰς τὴν θάλασσαν, ὀνομαζομένην Προποντίδα, κατὰ πρόσωπον δὲ, ἐπέκεινα ξενού τινος πορθμοῦ, εἰς τὰς πόλεις τῆς Χαλκηδῶνος, καὶ χρυσοπόλεως, ἔπειτα εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Βοσπόρου· τελευταίου, εἰς τὰ καρποφόρα παράλια, καὶ εἰς κόλπον, ὃς τις εἶναι λιμὴν, ἐκτεινόμενος εἰς τὴν γῆν, ἕως ἐξήκοντα στάδια (4). Ἡ ἀκρόπολις περικρατεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀκρωτηρίου. Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως εἶναι κατισκευασμένα μὲ μεγάλας τετραγῶνους πέτρας, τόσον συνδεδεμένας ἀναμεταξύ των, ὥστε νομίζονται, ὡσάν αὐτοφυεῖς (5). Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς εἶναι ὑψηλότερα, ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη χαμηλότερα. Ἐπειδὴ φυσικὰ φυλάττονται ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῶν κυμάτων, καὶ εἰς μερικά μέρη ἀπὸ βράχους, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι κτισμένα, καὶ ἐκτείνονται ἕως εἰς τὴν θά-

(1) Στέφ. εἰς Βυζάν. Εὐσταθ. εἰς Διονύ. στί. 804. (2) Vell. Pa-
tere. I. 2. c. 15. (3) Ἀρμῶ. Μαρκ. βιβλ. κβ'. κεφ. η'. Ἴουστ. βιβλ. 9'.
κεφ. α'. (4) Στρεβ. βιβλ. 9'. §. 320. (5) Δω. εἰς. Ρωμαί. βιβλ. 74. §.
1251. Ἡρωδ. βιβλ. γ'. Ὅρα τὸν Ἄτλαν.

λασσαν (1). Παρεκτός ενός γυμνασίου, και άλλων ειδών δημοσίων οικοδομῶν, εὐρίσκουσι εἰς αὐτὴν ἕλας τὰς εὐκολίας, τὰς ὁποίας δῆμος εὐτυχῆς, και πολυάριθμος δύναται νὰ προμηθεύσῃ (2). Συναθροίζεται εἰς ἀγορᾶν, ἡ ὁποία εἶναι πολλὰ εὐρύχωρος, ὡς εὐδυναται νὰ βάλῃ ἐκεῖ μικρὸν ζράτευμα εἰς μάχην (3). Ἐκεῖ ἐπικυροί, ἢ ἀπορρίπτει τὰ θεσπίσματα γερουσίας βουλῆς, μᾶλλον πεπαιδευμένης ἀπὸ αὐτόν. Ἡ ἀτοπία αὐτῆ μ' ἐξέπασξεν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, και συχνὰ ἠναγκάζομην νὰ φέρω εἰς τὸν νοῦν μου τὸ παρά τοῦ Ἀναχάρειδος πρὸς τὸν Σόλωνα ῥηθέν. Μεταξὺ ὑμῶν, οἱ μὲν φρόνιμοι κρίνουσιν, οἱ δὲ μωροὶ ἀποφασίζουσιν.

§. β'. Ἡ περιοχὴ τῆς διοικήσεως τοῦ Βυζαντίου παράγει μεγάλην ἀφθονίαν ἀπὸ σίτον, και ὑπώρας (4), συχνότατα ἐκτεθειμένα εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν, οἱ ὁποιοὶ κατοικοῦσιν εἰς τὰ ἐγγυς πολίχνια (5). Πιάνουσιν ἕως και εἰς τὸν ἴδιον λιμένα (6) θαυμασίαν τινὰ ποσότητα ὀψαρίων, τὸ φθινόπωρον, ὅπῳταν κατέρχονται ἀπὸ τὸν Εὐξείνου πόντον εἰς τὴν κατωτέραν θάλασσαν, και τὴν ἀνοιξιν, ὅταν ἐπανερχονται εἰς αὐτόν (7). Αὐτὴ ἡ ἰχθυοαἴγρα, και ὅσα ἐξ αὐτῶν ἀλατίζονται, ἀξάνουσι τὰ εἰσοδήματα τῆς πόλεως (8), ἡ ὁποία και ἄλλως οὕσα ἐμπορικῆ, ἀκμάζει μὲ ἐνεργούμενον, και ἀδιάκοπον ἐμπόριον (9). Ὁ λιμὴν αὐτῆς, μὴ ὑποκειμένος εἰς τὰς σφοδρότητας τῶν ἀνέμων, σύρει τὰ πλοῖα

(1) Δίων αὐτό. Ξεν. Ἀναβ. Κύρ. βιβλ. ζ. §. 395. (2) Διόδ. β β. γ. §. 190. (3) Ξεν. αὐτ. Ζῶσι. βιβλ. β. §. 687. (4) Παρ' Ἑλλήσιν λέγουσι μὲν οἱ σοφοί, κρίνουσι δὲ οἱ ἀμαθεῖς. Πλουτ. Εἰς Σελ. (5) Πολύβ. βιβλ. δ'. §. 313. Ἡρωδ. βιβλ. γ'. Tacit. annual. libr. 12. cap. 63. (6) Ξεν. Ἀναβ. Κύρ. βιβλ. ζ. §. 398. Πολύβ. αὐτ. (7) Στροβ βιβλ. ζ. §. 320. Ἀθην. βιβλ. γ. κεφ. κ'. (8) Περὶ τούτων και σιομβρίας ἐνταῦθα ὁ λογος. (9) Ἀριστ. εἰς ζώ. βιβλ. σ'. κεφ. ιζ. βιβλ. η'. κεφ. ιθ. Πλν. βιβλ. σ'. κεφ. ιε'. Ἀριστ. περὶ οὐρανοῦ. 502.

ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἡθέσεις τῆς, οὐσα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πορθμοῦ, δίδει εἰς αὐτὴν εὐκαλίαν νὰ ἐμποδίξῃ, ἢ νὰ καθυποβάλλῃ εἰς μεγάλους φόρους τοὺς, ὅσοι ἐμπορεύονται εἰς τὸν Εὐξείνου πόντον (1), καὶ νὰ προξενῇ πείναν εἰς τὰ ἔθνη, ὅσα ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσι τὴν ζωοτροφίαν τους. Διὰ τοῦτο ἔβαλον τὰ δυνατὰ τῶν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, νὰ τὴν κρατῶσιν εἰς τὰ συμφέροντά των· ἦτον τότε σύμμαχος μὲ τοὺς πρώτους (2). Ὁ Κλεομήδης ἠγόρασεν ἀλμυρὰ ἀπὸ τὴν Παντικαπαίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοῦ Βυζαντίου ἦσαν ἀξιολογώτερα (3), ἐτελείωσεν ἐνταῦθα τὰ ἐφοδία του, καὶ ἀφ' οὗ ἔδωκε τέλος εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἐσηκώθημεν ἀπὸ τὸν λιμένα, καὶ ἐμβήκαμεν εἰς τὴν Προποντίδα. Τὸ πλάτος αὐτῆς τῆς θαλάσσης εἶναι (4), ὡς νομίζουσι 500 σταδίων· τὸ μᾶκρος τῆς 1400. Ἐπάνω εἰς τὰς ὄχθας τῆς ἀνηγέρθησαν πολλαὶ διαίστημοι πόλεις, Σεμελιωθεῖσαι, ἢ ἐξουσιασθεῖσαι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Ἐξ ἐνὸς μέρους ἡ Σηλυμβρία, Πέρηνθος, Βισάνθη, ἐκ τοῦ ἄλλου, ἡ Ἀσακὸς εἰς τὴν Βιθυνίαν, καὶ ἡ Κύζικος εἰς τὴν Μυσίαν.

§. γ'. Ἀφ' ὅσα μέρη τῶν θαλασσῶν μέχρι τοῦδε διεπλεύσαμεν, ἐφαίνοντο εἰς τὰ παράλια τῶν πολλαὶ ἀποικίαι, αἱ ὅσαι ἐσυστήθησαν ἀπὸ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος· ἀπὸ αὐτὰς ἔπρεπε νὰ εὕρω ἄλλας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἀναμφιβόλως εἰς τὰς πλείον μεμακρυσμένας θαλάσσας. Ποῖα ἄρα ἐσάθησαν τὰ αἷτια αὐτῶν τῶν μετοικήσεων; καὶ πόθεν ἤρχοντο; Αἱ ἀποικίαι αὐταὶ ἐφύλαξαν τὰς σχέσεις μὲ τὰς μητροπόλεις των; Ὁ Κλεομήδης ἠπλώσε κατὰ γῆς γεωγραφικούς τινας πίνακας ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ὁ Τιμαγένης ἐπροθυ-

(1) Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 549. ὁ αὐτ. εἰς Πολύκλ. §. 1084. Ήρ. Ἑλ. εἰς. ββ. δ'. §. 542. (2) Διοδ. βιβλ. εἰς. §. 412. (3) Ἀθίν. ββλ. γ. §. 117 καὶ 120. (4) Ἡρ. βιβλ. δ'. §. 86.

μοποιήθη νὰ ἀποκριθῆ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου (1). Ἡ Ἑλλάς, μοι εἶπεν, εἶναι μία Χερσόνητος, περιωριζομένη, κατὰ μὲν τὴν δύσει ἀπὸ τὸ Ἰωνικὸν πέλαγος, κατὰ δὲ τὴν ἀνατολήν, ἀπὸ τὸ Ἀγαίον. Περιέχει τὴν σήμερον τὴν Πελοπόννησον, τὴν Ἀττικὴν, τὴν Φωκίδα, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Θετταλίαν, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀκαρναντίαν, μέρος τῆς ἡπείρου, καὶ ἄλλας τινὰς μικρὰς ἐπαρχίας. Ἐνταῦθα μεταξύ πολλῶν ἀκμαζουσῶν πόλεων διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν ἡ Λακεδαίμων, Κόρινθος, Ἀθῆναι, καὶ Θῆβαι. Ὁ τόπος οὗτος εἶναι πολλὰ μεσαιᾶς ἐκτάσεως (2), ἐν γένει ἄκαρπος, καὶ σχεδὸν πανταχοῦ πεπυκνωμένος ἀπὸ ὄρη· οἱ κατοικοῦντες ποτὲ καιροῦ εἰς αὐτὸν ἄγριοι ἠνώθησαν ἐξ ἀνάγκης, καὶ, προϊόντος τοῦ χρόνου, διεσπάρησαν εἰς διαφόρους ξηράς. Ἄς θεωρήσωμεν, ὡς ἐν παρόδῳ, τὴν ἐνεσῶσαν κατάσκειν τῶν ἀποκτησέων μας. Κατὰ τὴν δύσει ἐξουσιάζομεν τὰς πλησιαζούσας νήσους, ὡς τὴν Ζάκυνθον, τὴν Κεφαλληνίαν, τὴν Κέρκυραν. Ἐχομεν προσέτι μερικὰς ἀποικίας εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰλλυρίας. Πορρωτέρον, ἐσχηματίσαμεν πολυαριθμούς, καὶ δυνατὰς κοινότητας, κατὰ τὰ παράλια τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας, καὶ καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Σικελίαν. Ἐπι πορρωτέρον εἰς τοὺς Κελτοὺς θέλεις εὔρη τὴν Μασσαλίαν τεθμελιωμένην ἀπὸ τοὺς Φωκαεῖς, μητρόπολιν πολλῶν ἀποικιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσυστήθησαν εἰς τὰ ἐγγύς παράλια, τὴν Μασσαλίαν λέγω, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀλαζνεύεται, ὅτι ἔδωκε φρονίμους νόμους, ὅτι ἐνίκησθ τοὺς Καρχηδονίους (3), καὶ ὅτι ἔγενεν αἰτία, νὰ ἀνθήσωσιν εἰς τόπου βάρβαρον αἱ ἐπισῆμαι, καὶ τέχναι τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν Ἀφρικὴν, ἡ πλουσία πόλις τῆς Κυρήνης, πρωτεύουσα τῆς βασιλείας τοῦ ἰδίου ὀνόματος, καὶ Ναυκράτις, τεθμελιωμένη ἐπίτινος τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νείλου, εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν

(1) Ὅρα τὸν πίνακα τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. (2) Περίπου 1900 Γαλλικὰς λέγας τετραγωνικὰς. (3) Θουκ β.β. α'. κεφ. γ'.

μας. Ἐπιστρέφων κατὰ τὴν ἄρκτον, θέλεις εὐρεῖν, ὅτι ἀνήκου-
σιν εἰς ἡμᾶς, ὅλη ἡ Κύπρος, ἡ Ῥόδος, καὶ ἡ Κρήτη, τὰ νη-
σία τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ ἀρκετὸν μέρος ἀπὸ τὰ παράλια
τῆς ἀσίας, κείμενον εἰς αὐτὰ τὰ νησιά ἀπέναντι τοῦ Ἑλλησ-
πόντου τὰ παράλια, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Προποντιδος, καὶ τοῦ
Εὐξείνου πόντου.

§. δ'. Κατὰ τὴν σειράν τῆς τοποθεσίας των, οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἔφερον τὰς ἀποικίας των εἰς τὴν ἀνατολήν, οἱ δὲ Πελο-
ποννήσιοι, εἰς τὴν δύσιν τῆς Ἑλλάδος (1). Οἱ κάτοικοι τῆς
Γωνίας, καὶ πολλῶν νησίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἶναι Ἀθη-
ναῖοι κατὰ τὴν παραγωγὴν. Πολλαὶ πόλεις ἐξερεώθησαν ἀπὸ
τοὺς Κορινθίους εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμο-
νίους εἰς τὴν μεγάλην Ἑλλάδα. Ἡ ὑπερβολὴ τοῦ πλήθους
εἰς μίαν ἐπαρχίαν, ἡ φιλοτιμία εἰς τοὺς ἀρχηγούς (2), ὁ ἔρωσ
τῆς ἐλευθερίας εἰς τοὺς ιδιώτας, αἱ μεταδοτικαὶ, καὶ συνεχεῖς
ἀσθένειαι, οἱ ἀπατηλοὶ χρησμοί, καὶ αἱ ἀδιάκριτοι εὐχαί,
ἔγιναν αἰτία εἰς πολλὰς μετοικεσίας. Θεωροῦναι τυχηραὶ τῆς
ἐμπορίας, καὶ τῆς πολιτικῆς ἐπροξένησαν τὰς πλείους προσφά-
τους· καὶ αὐταί, καὶ ἐκείναι ἐπρόσθεσαν νέους τόπους εἰς τὴν
Ἑλλάδα, καὶ συνεισήγαγον εἰς τὸ δημόσιον καθήκου τοὺς νό-
μους τῆς φύσεως, καὶ τῆς φιλανθρωπίας (3). Οἱ δεσμοί, οἱ
τινες συνάπτουσι τοὺς παῖδας μὲ τοὺς γονεῖς, σώζονται καὶ
μεταξὺ τῶν ἀποικιῶν, καὶ πόλειων, αἱ ὁποῖαι τὰς ἐξερεώ-
σαν (4). Λαμβάνουσιν, ὑπὸ διαφόρους πρὸς ἀλλήλους ἀνα-
φορὰς, τὰ συμπαθῆ, καὶ εὐλαβητικὰ ὀνόματα τῆς θυγατρὸς,
τῆς ἀδελφῆς, τῆς μητρὸς, τῆς μητροπάτορος· καὶ ἀπ' αὐτὰς

(1) Ὁ αὐτ. β.βλ. α'. κεφ. ιβ'. (2) Ἡρ. β.βλ. ε'. §. 42. (3) Bougainv. dissert. sur les métr. et les colo. p. 18. Spanh. de praest. num. p. 590 Sainte-Croix de l'état des colonies des anciens peup- les. p. 65. (4) Πλάτ. περὶ νόμ. β.βλ. ε'. §. 754.

τὰς διαφόρους ἐπωνυμίας γενναῖται ἢ ἀντιτιδομένη πρὸς ἀλλή-
 λας ὑποχρέωσις (1). Ἡ μητρόπολις χρεώσεται φυσικὰ νὰ ὑπε-
 ρασπίζηται τὰς ἀποικίας της, ἐκεῖναι δὲ ἐκ μέρους των ἔχουσι
 χρέος νὰ περῶσι πρὸς βοήθειάν της, ὅταν πολεμῆται. Ἀπὸ
 τὴν χεῖρά της δέχονται τοὺς ἱερεῖς, τοὺς κριτὰς, καὶ τοὺς στρατη-
 γοὺς των (2). οἰκαιοποιοῦνται, ἢ φυλάττουσι τοὺς νόμους της,
 τὰς συνθεῖκας, καὶ τὴν θρησκείαν εἰς τοὺς Θεοὺς· σὲλλουσι
 κατὰ χρόνον εἰς τοὺς ναοὺς της τὰς ἀπαρχὰς τοῦ θέρους των.
 Οἱ πολῖται της ἔχουσι παρ' αὐταῖς τὸ πρῶτον μέρος εἰς τὴν
 δικαιομὴν τῶν θυμάτων, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας εἰς τοὺς ἀ-
 γῶνας, καὶ συναθροίσεις τοῦ λαοῦ (3).

§. ε'. Τόσα προνόμια κεχαρισμένα εἰς τὴν μητρόπολιν,
 παντελῶς δὲν ἀποκαθιστῶσι μιστὴν τὴν ἐξουσίαν της. Αἱ ἀποικίαι
 εἶναι ἐλεύθεραι εἰς τὴν ὑποταγὴν των, καθὼς τὰ παιδιὰ,
 εἰς τὰς ὑποταχὰς, τὰς ὁποίας δίδουσι εἰς γονεῖς ἀξίους τῆς
 συμπαιδείας των. Τοιοῦτος εἶναι τοῦλάχιστον ὁ νοῦς, ὅς τις
 ἔπρεπε νὰ ἐμφυχῶνῃ τὰς περισσοτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος,
 καὶ νὰ ἀποδεικνῆ Ἀθήνας, Λακεδαιμόνα, καὶ Κόρινθον, ὡς
 μητέρας, ἢ σελέχους τῶν τριῶν πολυαριθμῶν γενεῶν, αἱ ὁ-
 ποῖαι διεσπάρησαν εἰς τὰ τρία μέρη τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ τὰ
 ἴδια αἶτια, τὰ ὁποῖα μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν σκοτίζουσι τὰ αἰ-
 σθήματα τῆς φύσεως, προξενούσι καθ' ἑκάστην τὴν σύγχυσιν
 εἰς αὐτὰς τὰς γενεὰς τῶν πόλεων, καὶ ἢ κατ' ἐπιφάνειαν,
 ἢ πραγματικῆ τῶν ἀμειβαίων αὐτῶν χρεῶν παράβασις καθί-
 σεται πολλὰ συχνὴ πρόφασις, ἢ αἰτία τῶν πολέμων, οἱ τινες
 διέσχιον τὴν Ἑλλάδα (4). Οἱ νόμοι, περὶ τῶν ὁποίων πρὸ
 ὀλίγου ὠμίλησα, ὑποχρεώνουσι μόνον τὰς ἀποικίας, αἱ ὁποῖαι

(1) Spanh. *ibid.* p. 575. (2) Θεοκ. βιβλ. α'. στρ. 56. (3) Spanh.
ibid. p. 580. Bougainv. *dissert. sur les metr. et les col.* p. 36. (4)
 Πλα. περὶ νο βιβλ. ε'. §. 754.

ἀπεξενώθησαν ἢ διὰ προσαγῆς, ἢ διὰ θελήσεως τῆς μητροπόλεώς των, αἱ λοιπαί, καὶ μάλιστα, ὅσαι εἶναι ἀπομεικρυσμένοι, περιορίζονται νὰ φυλάττωσιν ἐνθύμησιν συμπαθῆ εἰς τοὺς τόπους τῆς ἀρχῆς των. Αἱ πρώται εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡσὰν ἀποθῆκαι ἐπωφελεῖς, ἢ χρειώδεις εἰς ἐμπορίαν τῆς μητρὸς των πατρίδος, πολλὰ εὐτυχισμένοι, ὅταν τὰ διωχθέντα ἀπὸ τὴν γῆν πλήθῃ, τὰς ἀφύωσιν εἰς ἡσύχιαν, ἢ συγκαταβαίνωσιν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἐμποριῶν! Ἐνταῦθα π. χ. οἱ Ἕλληνες κατοίκησαν τὰ παραθλάσσια. Ἐκείθεν ἔχομεν δεξιὰ τὰς καρποφόρους τῆς Θράκης πεδιάδας, ἀριστερὰ τὰ σύνορα τῆς μεγάλης βασιλείας τῶν Περσῶν, κατοικημένα ἀπὸ τοὺς Βιθυνοὺς, καὶ Μύσους, οἱ τελευταῖοι ἐκτείνονται εἰς τὸ μᾶκρος τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου μέλλει νὰ εἰσέλθωμεν.

§. 5. Αὐτὸς ὁ πορθμὸς ἦτον τρίτος, ἀφ' ὅσους εὕρισκον εἰς τὴν θαλασσοπορίαν μου, ἀφ' οὗ ἀνεχώρητα ἀπὸ τὴν Σκυθίαν. Τὸ μᾶκρος του ἦτον 400 στάδια (1), τὸ διέλθωμεν εἰς βραχύτατον διάστημα χρόνου· ὁ ἄνεμος ἦτον δεξιὸς, καὶ τὸ ρεῦμα σφοδρὸν. Αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ· ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ὄνομα ἠμπορεῖ νὰ θώπῃ κἀνεὶς εἰς αὐτὸν τὸν πορθμὸν τῆς θαλάσσης, εἶναι διακεκομμένοι ἀπὸ λόφους, καὶ ἐσκεπασμένοι ἀπὸ πόλεις, καὶ χωρία. Ἐξ ἑνὸς μὲν μέρους εἶδομεν τὴν πόλιν Λάμφακον, τῆς ὁποίας ἡ γῆ εἶναι διάσημος διὰ τὰ ἀμπελιά της (2), ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου τὴν ἐκβολὴν ἑνὸς ποταμιδίου, τὸ ὅποιον ὀνομάζεται Αἰγὸς ποταμὸς, ὅπου ὁ Λύσανδρος ἐκέρδηται ἐκείνην τὴν περίφημον νίκην, ἡ ὁποία ἔδωκε τέλος εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Πορρωτέρου εἶναι αἱ πόλεις Σησὸς, καὶ Ἄβυδος, σχεδὸν ἀντίθετοι ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην. Ἐγγύς τῆς πρώτης εἶναι ὁ Πύργος τῆς Ἡρώς (3). Ἀπ' αὐ-

(1) Ἡρ. βιβ. δ. §. 85. (2) Στράβ. βιβλ. γ'. §. 589. (3) Αὐτ. §. 591. Ὅρα τὴν τοπογραφίαν εἰς τὸ πινάκον.

τόν, μοί εἶπον, νᾶ τις ἱέρεια τῆς Ἀφροδίτης ἐκήρυξάνθη εἰς τὰ κύματα, τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου κατέπιον τὸν ἐραστήντης Λέανδρον, ὁ ὁποῖος πρὸς ἀπόλαυσίντης ἦτον ἠναγκασμένος, πλέων, νᾶ διαπερᾶ τὸν πορθμὸν (1). Ἐνταῦθα λέγουσιν ἔτι, ὅτι ὁ πορθμὸς δὲν ἔχει περισσώτερον πλάτος ἀπὸ ἑπτὰ σταδία (2). Ἐντεῦθεν ὁ Ξέρξης μὲ τὸ φοβερώτατον ἐκείνο στρατεύμα διεπέρασε τὴν θάλασσαν ἐπάνω εἰς διπλὴν γέφυραν, ἐπὶ ταύτου κατασκευασθεῖσαν. Ἐντεῦθεν ὁ ἴδιος μετὰ μικρὸν χρόνον διέβη τὸν αὐτὸν πορθμὸν μὲ ἀλιευτικὸν πλοιάριον. Εἰς αὐτὸ τὸ μέρος εἶναι ὁ τάφος τῆς Ἐκάβης, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ὁ τοῦ Αἰκντος. Ἴδου ὁ λιμὴν, ὅθεν ὁ στόλος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀσίαν· ἴδου τὰ παράλια τῆς βασιλείας τοῦ Πριάμου.

§. ζ. Ἦδη εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πορθμοῦ, ὅταν ἐγὼ ἄλος πλήρης ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, καὶ ἀπὸ τὰ ἐφετὰ πάθη του, παρεκάλουν μὲ ἐπιμονὴν νᾶ μὲ ἐκβάλωσιν εἰς τὴν ξηράν. Ἐπίδησα εἰς τὸ παραθαλάσσιον, εἶδον τὸν Ἥφαιστον, ὅτι ἐρρίπτε φλογώδεις στροβύλους ἐπάνω εἰς τὰ ἀφρώδη τοῦ Σκαμάνδρου κύματα, ὅταν κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἐπανέστη. Ἐπλητίασα εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως, καὶ ἡ καρδιά μου ἐρράγη ἀπὸ τοὺς συμπαθητικοὺς ἀποχαιρετισμοὺς τῆς Ἀνδρομάχης, καὶ τοῦ Ἑκτορος. Εἶδον εἰς τὰς ἀκρωρείας τῆς Ἰδης τὸν Πάριον, ὅτι ἀπεφάσιζε τὸ καλλιχεῖον εἰς τὴν μητέρα τοῦ Ἑρωτος. Εἶδον, ὅτι ἔφθασεν ἐκεῖ ἡ Ἥρα. Ἡ γῆ ἐχαμογέλα εἰς τὴν παρουσίαν της. Τὰ ἄνθη ἐγεννῶντο ὑπὸ τὰ βήματά της, εἶχε τὸν κερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ποτὲ δὲν ἐστάθη ἀξιωτέρα νᾶ ἀνομάζηται ἡ βασίλισσα τῶν Θεῶν. Ἀλλ' ἡ τόσον γλυκεῖα ἀπάτη δὲν ἠργοπόρησε νᾶ διαλυθῆ, ὥς δὲν ἐδυνήθη νᾶ γνω-

(1) *Mela lib. 1. c. 19. l. 2. c. 2. Virg. Georg. lib. 3. v. 358. Ovid. amor lib. 2. eleg. 16. v. 31* (2) *Ἡρ. β. 9λ. δ. 5. 85.*

ρίσω οὐδὲ τοὺς τόπους, οἱ ὅποιοι ἀπεθανατίσθησαν μετὰ τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου. Ἴχνος δὲν ἔμεινε τῆς πόλεως Τροίας· τὰ ἴδιά της ἐρείπια ἐξηφανίσθησαν (1). Οἱ μεγάλοι σωροὶ τῆς ἄμμου, προερχόμενοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἢ ἀπὸ τοὺς ποταμούς, καὶ οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς μετέλλαξαν δι' ὅλου τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς τῆς ξηρᾶς (2). Ἐμβῆκα πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐχόρευον ἀπὸ τὴν χαρὰν μου, ἀκούων, ὅτι ἡ θαλασσοπορία μας ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ τελειώσῃ. ὅτι εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν μέλλει νὰ φθάσωμεν εἰς Μιτυλήνην, μίαν ἀπὸ τὰς πρωτεύουσας πόλεις τῆς Λέσβου. Ἀφήσαμεν δεξιὰ τὴν Ἰμβρον, Σαμοθράκην, καὶ Θάσον. Ἡ τελευταία διάσπμος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ (3)· καὶ ἡ δευτέρα, διὰ τὴν ἀγιότητα τῶν μυσηρίων της. Πρὸς τὸ ἑσπέρας, εἶδομεν, ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς Λήμνου, τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγου ἐγνωρίσαμεν εἰς τὴν ὄσιν, ὅτι ὑψώνοντο φλόγες ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸν ἀέρα. Μοὶ εἶπον, ὅτι ἐξήρχοντο ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἑνὸς ὄρους (4), ὅτι ἡ νῆσος εἶναι πλήρης ἀπὸ ὑπογείους φωτίας, ὅτι εὐρίσκονται ἐκεῖ πηγαὶ ὑδάτων θερμῶν (5), καὶ ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας δὲν ἀπέδιδον αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα εἰς φυσικὰς αἰτίας. Ὁ Ἡφαίστος, ἔλεγον, ἐσύστησεν ἔν ἀπὸ τὰ ἐργαστήριά του εἰς τὴν Λῆμνον· ἐκεῖ ἐχάλκευον οἱ Κύκλωπες τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός. Ὁ χυδαῖος λαὸς, ἐν ᾧ ἀκούει τὴν κρυφοβοήν, ἢ ὅποια συνοδεύεται ἐνίοτε μετὰ τὴν διεκβολὴν τῶν φλογῶν, θαρρῆει, ὅτι ἀκούει τὰ σφυροκτυπήματα. Τὸ μεσονύκτιον παρεπλεύσαμεν τὴν Τένεδον, καὶ τὴν αὐγὴν ἐμβήκαμεν εἰς τὸν πορθμὸν, ὁ ὅποιος

(1) Lucan phar. l. 9. v. 669. (2) Ἡρ. βιβλ. β'. κεφ. 1. Στροβ. β. βλ. α'. §. 52. Wood, an ess. on the orig. etc. p. 308. (3) Ἡρ. βιβλ. ε'. κεφ. 46. (4) Boch. Geogr. Sacr. lib. 1. c. 12. §. 3, 9. (5) Εὐστάθ. Ἰλι. βιβλ. α'. §. 157.

διαίρει τὴν Λέσβον ἀπὸ τὴν ἐγγὺς ξηρὰν (1). Παρευθὺς μετ' ὀλίγον εὐρέθημεν κατάντικρον τῆς Μιτυλήνης, καὶ εἶδομεν εἰς τὴν πεδιάδα λιτανεῖαν, ὅτι ἐπεριπάτει ἀγὰ εἰς ἓνα ναὸν, τὸν ὅποιον μακρόθεν διεκρίνομεν. Αὐτὸς ἦτον τοῦ Ἀπέλλωνος, τοῦ ὁποίου τὴν ἑορτὴν ἐπανηγυρίζον (2). Ὁ αἶψ ἀντήχει ἀπὸ τὴν μελωδίαν τῶν λαμπρῶν φωνῶν. Ἡ ἡμέρα ἦτον εὐδία· ἦτυχος Ζέφυρος ἐπαίξεν εἰς τὰ ἄρμενά μας. Ἐκθαμβος λοιπὸν γενόμενος ἀπὸ τὸ θέαμα τοῦτο, δὲν ἐπαρτήρησα, ὅτι ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὸν λιμένα. Ὁ Κλεομήδης ἤυρεν εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοὺς συγγενεῖς, καὶ φίλους του, οἵτινες τὸν ἐδέχθησαν μὲ ἄκραν χαρὰν, ὁμοῦ μὲ αὐτοὺς ἦτον συνηγμένου πλῆθος νκυτῶν, καὶ ἐργατῶν, τῶν ὁποίων τὰ βλέμματα ἦσαν ἐπάνω μου. Ἡρώτων μὲ ἀχλὼδῃ περιέργειαν, τίς ἤμην; Πόθεν ἤρχόμην; ποῦ ὑπάγω; Ὁ Κλεομήδης, ἐπειδὴ ἀνεδέχθη τὴν φροντίδα νὰ μᾶς διαβιβάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, μᾶς ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Γ .

Περιγραφή τῆς Λέσβου. Πιπτακός. Ἀρίων,
Τέρπανδρος, Ἀλκαῖος, Σαπφώ.

§. α'. **Ο** Τιμαγένης, ὅσπν ἀνυπομονησίαν καὶ ἄν εἶχε, νὰ ἰδῇ πάλιν τὴν πατρίδα του, δὲν ἐπέτυχεν εἰς τοῦτο. Εἰμιστα βεβιασμένοι περισσώτερον ἀπὸ ἓνα μῆνα νὰ προσμένωμεν τὸν μετευμὸν πλοίου τινός, τὸ ὅποιον ἐμελλε νὰ μᾶς μεταφέρει εἰς Χαλκίδα, μητρόπολιν τῆς Εὐβοίας. Ὁ χρόνος αὐτὸς ἐσάθη εἰς ἐμὲ ἐπωφελὲς νὰ μάθω πᾶν, ὅτι ἀπέβλεπεν εἰς τὸν

(1) Voy. de Tournef. t. 1. p. 392. (2) Θεσμ. βιβλ. γ. κεφ. γ.

τόπον, ὅπου εὐρισκόμην. Ἡ Λέσβος, λέγουσιν, ὅτι ἔχει περὶ μέτρον 1100 σταδίων (1). Τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, καὶ μαλιστα κατὰ τὰ δυτικὰ, καὶ ἀνατολικά μέρη, διακόπτονται ἀπὸ σειρὰς ὄρεων, καὶ λόφων, ἀπὸ τὰ ὅποια, ἄλλα μὲν εἶναι ἐσκαπασμένα μὲ ἀμπέλους, ἄλλα δὲ μὲ ὄρυς, κυπαρίσσους, καὶ πεύκας (2). Μερικὰ ἐξάγουσι κοινὸν μάρμαρον, καὶ ὀλιγώτερον (3). Αἱ εὐρισκόμεναι μεταξὺ τούτων πεδιάδες καρποφοροῦσι αἶτον μὲ ἀρθουίαν (4). Εἰς πολλὰ μέρη εὐρίσκονται πηγαὶ ὑδάτων θερμῶν (5), ἀγάθαι, καὶ διάφορα πολύτιμα πετράδια (6), πανταχοῦ σχεδὸν μυρρίναι, ἐλαῖαι, συκαὶ, ἀλλ' ὁ κύριος πλοῦτος τῶν κατοίκων συνίσταται εἰς τὸν οἶνον, τὸν ὁποῖον εἰς διάφορα μέρη προτιμῶσιν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους τῆς Ἑλλάδος (7). Ἡ φύσις ἐβάθυνε τὰ πλάγια τῆς νήσου μὲ κόλπους, περὶ τοὺς ὁποῖους ἐκτίσθησαν πόλεις, παρὰ μὲν τῆς τέχνης ἐνδυναμωθεῖσαι, παρὰ δὲ τῆς ἐμπορίας πλουτισθεῖσαι, καθὼς ἡ Μιτυλήνη, Πύρρα, Μίθυμνα, Ἀρίσβη, Ἐρισσος, Ἀντισσα (8). Ἡ ἰσορία αὐτῶν μᾶς παρασαινεὶ συνεχεῖς μεταβολάς. Ἀφ' οὗ ἐχάρησαν διεξοδικὸν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν, ἢ ἐθρήνησαν ὑπὸ τὴν δουλείαν, ἀπεσιταν τελευταῖον τὸν ζυγὸν τῶν Περσῶν ἐπὶ τοῦ Ξέρξου. Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, πολλάκις ἀπεσπᾶσθησαν ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων (9), ἀλλὰ πάντοτε ἐβιάζοντο νὰ εἰσέρχωνται πάλιν εἰς αὐτὴν, καὶ κατὰ τὸ πα-

(1) Στράβ. βιβλ. γ', §. 617. (2) Bened. Bordone, Isolario. libr. 2. p. 58. Puccacchi, isole piu famos. libr. 2. p. 128. Rich. Puccoc. descript. of the East. t. 2. part. 2. p. 16. (3) Πλίν. βιβλ. 36. κεφ. 5. (4) Puccoc. ibid. (5) Id. ibid. (6) Πλίν. βιβλ. 37. κεφ. 10. (7) Κλήροχ. παρ' Ἀθην. β. β. α'. κεφ. κβ'. Ἀρχέξ. παρ' αὐτῷ βιβλ. α'. κεφ. κγ. βιβλ. γ'. §. 92. Πλίν. βιβλ. 14. κεφ. 7. Αἰλία. ποικί. 15. βιβλ. 18. κεφ. 31. (8) Ἡρ. βιβλ. α'. §. 151. Στράβ. βιβλ. γ'. §. 618. (9) Θουκ. βιβλ. γ. κεφ. β'.

ρὸν εἰς αὐτὴν εὐρίσκονται. Μία ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀπορασίας ἔλαβε τόσου ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ὅσον ἡ αἰτία ἦτον ἐλαφροτέρα.

§. β'. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πρώτους πολίτας τῆς Μιτυλήνης, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκτήσῃ διὰ τοὺς υἱοὺς του θύω πλουσίας κληρονομίας, ἔσπειρε τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς πόλεως, τοὺς διέβαλεν, ὅτι θέλουσι νὰ ἐνωθῶσι μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ μὲ τὰς πανουργίας του τόσου καλὰ ἐπέτυχεν, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι ἔσειλαν ζόλον εἰς τὴν Λέσβον, διὰ νὰ προλάβωσιν, ἢ, νὰ τιμωρήσωσιν αὐτὴν τὴν ὕβριν⁽¹⁾. Αἱ ἐγγὺς πόλεις, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς Μεθύμνης, εἰς μάτην καθωπλίσθησαν, χαριζόμεναι εἰς τὴν σύμμαχον αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ὑπέταξαν ἐν βραχεῖ χρόνῳ, ἐκυρίευσαν τὴν Μιτυλήνην, κατηδάφισαν τὰ τείχη της, ἐξουσίασαν τὰς τριήρεις της, καὶ ἐθανάτωσαν ἀπὸ τοὺς πρώτους πολίτας ἕως χιλίους⁽²⁾. Μόνον τὸν τόπον τῆς Μεθύμνης δὲν ἐβλάψαν· τὸ ἐπίλοιπον τῆς νήσου διηρέθη εἰς 3000 μερίδια, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ 300 ἀφιερῶθησαν εἰς λατρείαν τῶν θεῶν, τὰ ἐπίλοιπα ἐμοιράσθησαν διὰ κλήρου εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι, μὴ δυνάμενοι, νὰ τὰ καλλιεργῶσιν οἱ ἴδιοι, τὰ εἶδον μὲ ἀποκοπὴν εἰς τοὺς παλαιούς των ἐξουσιασὰς διὰ θύω μνᾶς τὸ καθε μερίδιον, τὸ ὅποιον ἔφερεν εἰς τοὺς νέους ἀποκτητὰς κατ' ἔτος εἰσόδημα ἑνενηκόντα ταλάντων. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν ἐποχὴν, ἡ Μιτυλήνη, ἀφ' οὗ ἐδιώρθωσε τὰς φθοράς της, καὶ ἀνήγειρε τὰ τείχη της⁽³⁾, κατέστη εἰς τὸν ἴδιον βαθμὸν τῆς λαμπρότητος, τὸν ὅποιον ἐχάρη πολλοὺς αἰῶνας πρότερον⁽⁴⁾. Τὸ μεγαλεῖον τῆς περιοχῆς της, τὸ κάλλος τῶν οἰκοδομημάτων

(1) Ἀριστ. πολ. β. βλ. ε'. κεφ. δ'. (2) Θουκ. αὐτ. κεφ. ν'. Διοδ. βιβλ. β'. §. 108. (3) ὁ αὐτ. βιβλ. ε'. §. 509. (4) Πλν. β. βλ. ε'. §. 288.

της, ὁ ἀριθμὸς, καὶ ἡ εὐτυχία τῶν κατοίκων της (1), τὴν ἀπέδειξαν νὰ τιμᾶται, ὡς μητρόπολις τῆς Λέσβου. Ἡ παλαιὰ πόλις, κτισμένη ἐπί τινος νησιδίου, χωρίζεται ἀπὸ τὴν νέαν δι' ἐνὸς ἰσθμοῦ τῆς θαλάσσης (2). Αὕτῃ ἐκτείνεται κατὰ τὸ μᾶκρος τοῦ αἰγιαλοῦ εἰς λιβάδιον, περιωρισμένον ἀπὸ λόφους κεκαλυμμένους μὲ ἀμπέλια, καὶ ἐλαίας (3). ἐπέκεινα τῶν ὁποίων ἐφαπλοῦται πολλὰ καρποφόρος τόπος, καὶ πολυάνθρωπος. Ἄλλ' ὅσον εὐτυχὴς καὶ ἄν φαίνεται ἡ τοποθεσία τῆς Μιτυλήνης, βασιλεύουσι ἐκεῖ ἄνεμοι, ἀποκαθιστῶντες ἐνίοτε τὴν κατοικίαν ἀφόρητον. Οἱ ἄνεμοι τῆς μεσημβρίας, καὶ τοῦ Ἀργέσου προξενοῦσι ἐκεῖ διαφόρους ἀσθενείας, καὶ ὁ τῆς ἄρκτου, ὁ ὁποῖος τὰς θεραπεύει, εἶναι τόσον ψυχρὸς, ὥστε μετὰ βίας, ὁπόταν φυσᾷ, δύναται κἀνεὶς νὰ σταθῇ εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ δρόμους (4). Τὸ ἐμπόριόν της σύρει πολλὰ ξένα πλοῖα εἰς τοὺς λιμένας της, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν, εἶναι πρὸς ἄρκτον, ὁ δὲ, πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως· ὁ πρῶτος, μεγαλῆτερος, καὶ βαθυτέρος ἀπὸ τὸν δεύτερον, διαφυλάττεται ἀπὸ τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνέμων, καὶ τῶν κυμάτων, δι' ἐνὸς προβόλου, ἢ σωροῦ μεγάλων πετρῶν (5).

§. ν'. Ἡ Λέσβος εἶναι ἡ κατοικία τῶν ἡδονῶν, ἡ καλλίτερα, τῆς πλείαν ἀχαλινώτου ἀσωτίας (6). Οἱ κάτοικοι εἰς τὴν ἡθικὴν ἔχουσι τοιαύτας ἰδέας, αἱ ὁποῖαι κλίνουσι εἰς τὴν θέλῃσιν, καὶ συμμορφώνονται μὲ τὰς περιστάσεις τόσον εὐκόλα, ὡς οἱ ἀρχιτεκτονικοὶ γυῖμονες (7). Ἴσως κἀνὲν ἄλλο δὲν μ' ἐπροξένησε τόσον ἔκστασιν εἰς τὸ διάστημα τῶν περιηγή-

(1) Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβλ. α'. §. 445. Στρά. βιβλ. γ'. §. 616. Cicer. de leg. agr. orat. 2. c. 16. (2) Διοδ. βιβλ. γ'. §. 201. (3) Long. pastor. lib. 1. in init. Ροσο. τ. 2. part. 2. p. 15. (4) Β.τροί. βιβλ. α'. κεφ. 6. (5) Διοδ. βιβλ. γ'. §. 200. Στρά. βιβλ. γ'. §. 617. Ροσο. ibid. (6) Ἀθίν. βιβλ. ε'. §. 482. Λουκκ. διαλ. 5. §. 289. (7) Ἀρισ. Ἠθ. βιβλ. ε'. κεφ. ιδ'.

σεών μου, ὡς μία τοιαύτη ἀπώλεια, καὶ αἱ διαβατικαὶ μεταβολαί, τὰς ὁποίας εἰργάζετο εἰς τὴν ψυχὴν μου. Ἀνεξετάσως ἐδέχθην τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ τὸ λογικόν μου μορφωθὲν κατὰ τοὺς λόγους, καὶ παράδειγμα τοῦ λογικοῦ τῶν ἄλλων, εὐρίσκετο διὰ μιᾶς παράξενον πλῆσιον εἰς ἓν ἔθνος, πεφωτισμένον περισσώτερον. Ἐβασίλευεν εἰς αὐτὸν τὸν νέον κόσμον ἐλευθερία τῶν ἰδεῶν, καὶ φρονημάτων, τὰ ὅποια κατ' ἀρχὰς μὲ ἐλίπουν, ἀλλ' ἀνεπαισθήτως οἱ ἄνθρωποι μὲ ἔμαθον νὰ ἐρυθριῶ διὰ τὴν σοβαρότητά μου, καὶ αἱ γυναῖκες, διὰ τὴν συζολὴν μου. Αἱ ἐπιδόσεις μου δὲν ἐξάθνησαν τόσον ὀγλίγωραι εἰς τὸ πολιτικὸν τῶν τρόπων, καὶ τῆς ὁμιλίας ἤμην, ὡς δένδρον, μεταφυτευθὲν ἀπὸ δάσος εἰς κήπον, τοῦ ὁποίου οἱ κλάδοι διὰ τῆς πολυκαιρίας μόλις ἐδύνατο νὰ λυγισθῶσι εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ κηπουροῦ. Εἰς τὸ διάστημα αὐτῆς, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτω, τῆς παιδαγωγίας μου κατεγινόμεναι εἰς τὰ διάστημα ὑποκειμένα, τὰ ὅποια ἡ Λέσβος παρήγαγε. Θέλω τάξει εἰς τὴν κορυφὴν τῶν λαμπροτέρων ὀνομάτων τὸ τοῦ Πιπτακοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς συγκατέλεξεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν σοφῶν τῆς (1). Οἱ παρελθόντες δύο αἰῶνες, καὶ ἐπέκεινα, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπρόσθεσαν εἰς τὴν δόξαν του νέαν λάμπην. Οὗτος μὲ τὴν ἀνδρίαν, καὶ φρόνησίν του ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα του Μιτυλήνην ἀπὸ τοὺς καταθλιβόντας τὴν τυράντους, ἀπὸ τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον, καὶ ἀπὸ τὰς ἐμφυλίους διαιρέσεις, μὲ τὰς ὁποίας κατεξουσιάζετο (2). Ὁταν ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν αὐτὴ καθ' ἑαυτῆς, καὶ καθ' ὅλης τῆς ἐπιλοίπου νήσου, τὴν ἐδέχθη μόνου διὰ νὰ συσῆση πάλιν τὴν εἰρήνην εἰς τὸν κόλπον τῆς,

(1) Πλάτ. εἰς Πρωταγ. §. 343, καὶ ἀλλαχοῦ. (2) Διοδ. Vales in excerpt. §. 234. Στρατ. βιβ. γ'. §. 600. Πλούτ. Ἡροδ. καθοπ. §. 88. Πελοπ. στρατηγ. βιβ. α'. κεφ. κ'.

καὶ διὰ τὰ τῆς δόξης τοῦς, ὅσους ἐχρειάζετο (1), νόμους, ἀπὸ τοῦς ὁποῖους ἕνας εἶναι ἄξιος τῆς προσοχῆς τῶν φιλοσόφων (2). αὐτὸς παιδεύει μὲ διπλὴν ποιήν τὰ, ὅσα σφάλματα, γίνονται εἰς τὴν μέθην. Καὶ ἂν καλὰ δὲν ἐφαίνετο ἀνάλογος μὲ τὸ ἔγκλημα, ὅμως ἦτον χρειώδης νὰ σπώσῃ τὴν πρόφραξιν τῆς ἀγνοίας ἀπὸ τὰς ὑπερβολὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ φιλοσοφία κατεκρήμνιζε τοὺς Λεσβίους. Ἀφ' οὗ ἡ πράξις τῆς νομοθεσίας του ἔλαβε πέρας, ἀπεφάσισε νὰ ἀφοσιώσῃ τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας του εἰς τὴν σπουδὴν τῆς σοφίας, παραιτηθεὶς χωρὶς κομπασμὸν ἀπὸ τὴν ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν· καὶ ὅταν τὸν ἠρώτηται τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη. ἤ Εφριζα, βλέπων τὸν Περιάνδρον τῆς Κορίνθου, ὅτι κατέστη τύραννος τῶν ὑπηκόου του καὶ ἄφ' οὗ ἦτον πατὴρ αὐτῶν. Δυσκολώτατον εἶναι νὰ παραμένῃ κἀνεὶς πάντοτε εἰς τὴν ἀρετὴν (3).

§. 5. Ἡ μουσικὴ, καὶ ἡ ποίησις ἔδειξαν εἰς τὴν Λέσβον, τόσον μεγάλας ἐπιδόσεις, ὥστε, ἂν καλὰ καὶ ἐκεῖ ὠμίλου διαλέκτον, ὄχι τόσον καθαρὰν, ὡς εἰς τὰς Ἀθήνας (4), οἱ Ἕλληνας μὲ ὅλον τοῦτο εἰς ἔτι καὶ κατ' ἐκάστην λέγουσιν, ὅτι, εἰς τὰς κηδείας τῶν Λεσβίων, ἀντελάλει ὁ ἀῆρ ἀπὸ τοῦς θρήνους τῶν μαυροφορεμένων μουσῶν (5). Αὐτὴ ἡ νῆσος ἔχει σχολεῖον τῆς μουσικῆς, τοῦ ὁποίου ἡ σύστασις ἤθελεν ἀνέρχεται εἰς τοὺς πλέον παρεληλυθότας αἰῶνας, ἂν ἔπρεπε νὰ πιεσῶμεν τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθη εἰς τὴν Μιτυλήνην· συσέλλομαι ἀπὸ κἀπποῖαν αἰδῶ νὰ τὴν ἀναφέρω. Μὲ ὅλον τοῦτο, διὰ νὰ γνωρίσῃ κἀνεὶς ἐντελῶς τοὺς Ἕλλη-

(1) Ἄρισ. πολιτ. β. β. γ. κερ. εἰδ. Διογ. Λαέρ. βιβ. α'. §. 75.

(2) Ἄρισ. αὐτ. β. β. β. κερ. β. εἰδ. αὐτ. κ. β. β. γ. κερ. ζ. ὁ αὐτ. ῥητ. β. β. β. κερ. κ. Διογ. Λαέρ. αὐτ. (3) Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἐμμεσαι Πλάτ. εἰς Πρωτ. ὁ α'. εἰς Μ. ἰσπ. §. 221. Διογ. Λαέρ. αὐτ. (4) Πλάτ. αὐτ. 331. (5) Ἰπομνητ. τῆς Φιλ. ἀκαδ. Τε. 7. §. 332.

νας, δὲν εἶναι ἀνάρμοσον, νὰ ἐμβλέπη ἐνίστε εἰς τὰς μυθοπλα-
 ζίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὰ χρονικά τῶν εἶναι ωραϊσμένα, ἢ δύσ-
 μορφα. Κατὰ ἀλήθειαν ἤμπορεῖ νὰ εὕρη κἀνεὶς, εἰς τὴν ἰσο-
 ρίαν τοῦ λαοῦ τούτου, τὴν ιδιότητα τῶν παθῶν του, καὶ εἰς
 τοὺς μύθους τὰ χαρίσματα τοῦ πνεύματός του. Ὅταν ὁ Ὀρ-
 φεὺς, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη εἰργάζοντο τόσα τέρατα, κατετμήθη
 ἀπὸ τὰς Μαινάδας, ἡ κεφαλὴ, καὶ ἡ λύρα του ἐρρίφθησαν εἰς
 τὸν Ἐβρου ποταμὸν τῆς Θράκης, καὶ μετνήχθησαν ἀπὸ τὰ
 κύματα τῆς θαλάσσης ἕως εἰς τὰ παράλια τῆς Μεθύμνης (1).
 Κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαβάσεως, ἡ φωνὴ τοῦ Ὀρφέως ἐξή-
 γαγεν ἤχους θελκτικούς, συνοδευομένους μετὰ τοὺς τόνους τῆς λύ-
 ρας, τῆς ὁποίας τὰς χορδὰς ἐκίνει ὁ ἄνεμος (2). Οἱ Μεθυμναῖοι
 ἐνταφίασαν αὐτὴν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ μέρος, ὅπου μ' ἔδειξαν,
 καὶ ἐκρέμασαν τὴν λύραν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ
 Θεὸς, διὰ νὰ τοῖς ἀνταμείψῃ, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπι-
 θυμίαν τῆς μουσικῆς, καὶ εὐδόκησε νὰ γεννηθῶσι παρ' αὐτοῖς
 πλῆθος ἀνθρώπων μετὰ χαρίσματα (3). Ὅταν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος μᾶς τὸ ἐδιηγείτο, ἕνας Μεθυμναῖος ἐπρόσθεσεν εἰς
 αὐτὸ, ὅτι αἱ μουσαὶ ἐνταφίασαν τὸ σῶμα τοῦ Ὀρφέως εἰς τινὰ
 ἐπαρχίαν τῆς Θράκης (4), καὶ εἰς τὰ περίεξ τοῦ τάφου του
 αἱ ἀπθόνες εἶναι μελωδικώτεραι, παρὰ εἰς κάθε ἄλλο μέ-
 ρος (5).

§. ε'. Ἡ Λέσβος παρήγαγε σειρὰν τρόπον τινὰ ὀλόκλη-
 ρον διασήμεων ἀνδρῶν, οἵτινες διέδωκαν ἀλληλοδιαδόχως ὑ-
 πόληψιν, ὅτι ὑπερέβαινον τοὺς ἄλλους μουσικούς τῆς Ἑλλάδος
 εἰς τὴν τέχνην τοῦ παίζειν τὴν κιθάραν (6). Τὰ ὀνόματα τοῦ

(1) Ὀβιδ. μεταμ. βιβλ. α. στί. 55. Φύλαγρ. γεωργ. Βιργί. βιβλ.
 δ. στί. 523. Εὐστάθ. εἰς Διονύ. στί. 536. (2) Λουκία. κατὰ δυσμαθ. §.
 109. (3) Hygin. astron. poet. libr. 2. c. 7. (4) id. ibid. (5) Πανσα.
 βιβλ. 2. §. 769. (6) Πλούτ. περί μουσ. §. 1133.

Ἀρίωνος τῆς Μεθύμνης, καὶ τοῦ Τερπάνδρου τῆς Ἀντίσσης, ὠρχίζουσιν αὐτὸν τὸν πολυάριθμον κατάλογον. Ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἔζη σχεδὸν 300 ἔτη πρότερον (1), ἄφησε μίαν συλλογὴν ποιήσεων (2), τὰς ὁποίας ἔψαλλε μὲ τὴν λύραν του, καθὼς τότε ἐσυνείθιζον ὅλοι οἱ ποιηταί. Ἀφ' οὗ ἐπενόησεν, ἢ καὶ ἐτελειοποίησε τοὺς διθυράμβους (3), εἶδος τῆς ποιήσεως, περὶ τοῦ ὁποίου θέλω ὁμιλήσει ἐφεξῆς, τοὺς συνῆψε μὲ χοροὺς κυκλικούς (4). Χρῆσις, ἥτις διεφυλάχθη ἕως εἰς τὸν καιρὸν μας. Ὁ Περίανδρος, τύραννος τῆς Κορίνθου τὸν ἐκράτησε πολὺν καιρὸν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν. Ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Σικελίαν, ὅπου ἔλαβε τὸ βραβεῖον εἰς μίαν μουσικὴν ἀμιλλαν (5). Μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ἐμβῆκεν εἰς Κορινθιακὸν πλοῖον, κατὰ τὰ Τάραντα, καὶ οἱ ναῦται ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ῥέψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ ἀρπάσωσι τὴν παρουσίαν του, μόνος ἔπεσεν εἰς αὐτὴν, ἀφ' οὗ ματαίως ἐδοκίμασε νὰ τοὺς κινήσῃ εἰς συμπάθειαν μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς του. Ἐνας Δελφῖν, συμπαθητικώτερος ἀπὸ αὐτοῦς, τὸν μετέφερε, λέγουσιν, εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ταϊνάρου (6). Θαῦμα, τοῦ ὁποίου ἠθέλησαν νὰ μὲ ἀποδείξωσι τὴν πιθανότητα διὰ λόγου, καὶ παραδειγμάτων. Τὸ ἔργον βεβαιωθὲν ἀπὸ τὸν Ἀρίωνα εἰς τινὰ τῶν ὕμνων του (7), καὶ διαφυλαχθὲν εἰς τὴν παράδοσιν τῶν Λεσβίων, ἐπεκυρώθη εἰς ἐμὲ κατὰ τὴν Κορίνθον, ὅπου, λέγουσιν, ὅτι ὁ Περίανδρος ἐθανάτωσε τοὺς ναύτας (8). Ὁ ἴδιος εἶδον εἰς τὴν Ταϊνάρου (9),

(1) Σολα. κερ. 7. (2) Σουί. εἰς Ἀρίων. (3) Ἡρ. βιβλ. α'. §. κγ'. Σχολ. Περὶ εἰς Ὀλύμπ. γ'. στίχ. 25. (4) Ἑλλάν. καὶ Δικαιαρ. παρὰ σχολ. Ἀριστοφ. εἰς Σφῆ. στίχ. 1403. (5) Σολα. αὐτ. (6) Ἡρ. βιβλ. α'. §. κδ' Ἀππια. Ἄλιαν. βιβλ. ε'. στίχ. 450. Πλιν. βιβλ. 2'. κερ. η'. Σολα. κερ. 12. (7) Δίλια. 15. ζώ. βιβλ. ιβ' κερ. με'. (8) Ἡρ. αὐτ. (9) αὐτ. Διών. Χρυσός. λόγ. 37. Galle lib. 16. cap. 19.

ἐπάνω εἰς τὸν Ἑλικῶνα (1), καὶ εἰς ἄλλα μέρη τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, παριστάμενον πάντοτε ἐπὶ θελήφνος. Ἄς προσθέσωμεν, ὅτι οἱ θελφίνες ἐσάθισαν ὄχι μόνον αἰσθητικοὶ τῆς μουσικῆς (2), ἐπιδεικτικοὶ εὐγνωμοσύνης, καὶ φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος (3), ἀλλ' ἔτι πολλάκις ἀνενώσαν αὐτὴν τὴν τραγικὴν σκηνὴν, περὶ τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ὠμίλησα (4), διαφυλάξαντες ἀπὸ τοῦ ναυάγιου τὸν θεμελιωτὴν τῶν Ταράντων Τάραντα. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (5) μὲ παρεκίνησε ποτὲ νὰ κρατηθῶ, ὅτι οἱ πολῖται αὐτῆς τῆς πόλεως ἐχάραξαν ἐγγράφως τὸ ἔργον τοῦτο ἐπάνω εἰς τὰ νομίσματά των (6).

§. ζ'. Ὁ Τέρπικυδρος (7) ἦτον σχεδὸν μὲ τὸν Ἀρίωνα σύγχρονος. Ἐλαβε πολλάκις τὸ βραβεῖον εἰς τοὺς δημοσίους τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας (8), ἀλλὰ νικαὶ ἀληθεῖς ἐσάθισαν αἱ ἐφευρέσεις του. Αὐξήσῃ τὴν λύραν μὲ τρεῖς χορδὰς, ἔχουσαν πρότερον μόνον τέσσαρας (9). ἐσύνθεσε διὰ διάφορα ὄργανα ἤχους, οἵτινες ἐχορηγίασαν εἰς τὸ ἐξῆς πρωτότυπα (10). συνεισήγαγε νέους ῥυθμούς εἰς τὴν ποίησιν (11), ἐδιώρισε προσωπικὴν ἐνέργειαν, καὶ τὴν κατέστησε νὰ ἀγωνίζηται εἰς τοὺς ὕμνους, οἵτινες συντείνουσιν εἰς τὰς μουσικὰς ἀμίλλας (12). Εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὁμολογῶσιν εὐγνωμοσύνην, ὅτι ἐσερέωσε μὲ σημεῖα τὸ ἀνῆκον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου μέλος (13).

(1) Πανσα. βιβ. 3. κεφ. λ'. (2) Ἀρίων παρ' Αἰθια. αὐτ. Πλὴν. βιβ. 3. κεφ. η'. (3) Ἄρ. 5. ἰς. ζώ. βιβ. 3. κεφ. μη. Αἰθια. ἰς. ζώ. βιβ. 5. κεφ. ε'. (4) Πλὴν. αὐτ. Πανσα. βιβ. 1. κεφ. γ'. (5) Ἀριστ. παρὰ Πολυδ. βιβ. 3. κεφ. 5. (6) Τῶν ἀληθείων, τὰ νομίσματα τοῦ Ταράντου παριστάσῃ ἀνδρῶπον ἐπὶ θελφίνος καθήμενον, λύραν ἀπὸ χειρᾶς ἔχοντα. (7) Φαβρίκ. Ἑλ. βιβ. 1. τ. α'. §. 234. Ἰπομνητ. τῆς φιλολογ. ἀκαδ. τ. 10. §. 213. (8) Πλούτ. περὶ μουσ. §. 1131. Ἀθήν. βιβ. 10. κεφ. δ'. (9) Παρ' Εὐκλ. εἰσαγ. ἀρμό. §. 13. Στρα. βιβ. 1. §. 618. (10) Πλούτ. αὐτ. Μάρμα. ἰξ. ἐποχ. 55. (11) Πλούτ. αὐτ. §. 1135. 12. Πολυδ. βιβ. 8. κεφ. 3. (13) Πλούτ. αὐτ.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν ὀνομάζουσι κατ' ἐξοχὴν μελωδὸν τῆς Λέσβου (1), καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες φυλάττουσιν εἰς αὐτὸν σέβας βαθύ, τιμῶντες τὰ προτερήματά του, τὰ ὅποια ἐξωγόνουν τὰς ἡδονάς των.

§. ζ. Πεντήκοντα σχεδὸν χρόνους μετὰ τὸν Τέρπανδρον, ἤκμαζον εἰς τὴν Μιτυλήνην ὁ Ἄλκαϊος, καὶ ἡ Σαπφώ, τεθειμένοι καὶ οἱ δύο εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῶν Λυρικῶν ποιητῶν. Ὁ Ἄλκαϊος (2) ἐγεννήθη μὲ πνεῦμα ἀνήσυχον, καὶ ταραχώδες. Ἐφάνη κατ' ἀρχὰς ἐραστὴς τῶν πολεμικῶν ἐπιτηδευμάτων, τὰ ὅποια ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα ἐπρόκρινεν· ἡ οἰκία του ἦτον ἔμπλεως ἀπὸ σπαθιά, περικεφαλαίας, ἀσπίδας, καὶ θώρακας (3), ἀλλὰ, κατὰ πρῶτην περίεσσαν, ῥέψας ἐκθύμως τὰ ὄπλα, ἔσρεψεν ἀτίμως τὰ νοῦτα, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν νίκην, ἀφ' οὗ τὸν ἐδιάβασαν τὰ κακὰ τῆς μοίρας του, ἐκρέμασαν μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἐν Σιγείῳ (4) Ἀθηνᾶς τὰ ὄπλα του. Ἐπληγέλλετο μὲ παρρησίαν τὴν ἀγάπην τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ὑπωπιεύετο, μήπως ἔστρεφε μουσικὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀνατροπῆς τῆς (5). Προσετέθη μὲ τοὺς ἀδελφοὺς του εἰς τὸ μέγας τοῦ Πιπτακοῦ, διὰ τὰ διώξῃ τὸν Μελάγχρουν, τύραννον τῆς Μιτυλήνης (6), καὶ εἰς τὸ τῶν δυσπηρεσιμῶν, διὰ τὰ ἀντισταθῆ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Πιπτακοῦ. Αἱ ὑπερβολικαί, καὶ χωρικαὶ ὕβρεις, τὰς ὁποίας ἐξέερα κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τούτου (7), ἐφανέρωσαν μόνου τὴν ζηλοτυπίαν του. Ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν Μιτυλήνην, ἐπανῆλθε μετὰ τινὰς χρόνους ἀρχηγὸς τῶν ἐξορίστων (8), καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀντιζήλου του, ὁ ὁ-

(1) ὁ αὐτ. ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βραβ. νοτακ. (2) Φασβ. Ἐλ. βιβλιοθ. τό. α'. §. 563. (3) Ἄλκμ. παρ' Ἀθην. βιβλ. εἰδ. §. 627. (4) Ἡρ. βιβ. ε'. §. 95. (5) Στρα. βιβλ. γγ. §. 617. (6) Διογ. Λαέρ. βιβ. α'. §. 74. (7) ὁ αὐτ. αὐτ. Menag. not. in Diog. Laer. (8) Ἀριστ. πολιτ. βιβ. γ'. κεφ. εἰδ.

ποιος ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἐκδίκησιν μὲ λαμπρὸν τρόπον, συγ-
χωρῶν εἰς αὐτὸν τὸ σφάλμα (1). Ἡ ποίησις, ὁ ἔρωσ, καὶ ὁ
οἶνος ἔγιναν παρηγορία τῶν θυσυχιῶν του. Εἰς τὰ πρῶτά του
ποιήματα ἐξεθύμανεν ἀπὸ τὸ κατὰ τῆς τυραννίας μίσος του·
ἔπειτα ὕμνησε τοὺς θεοὺς (2), καὶ μάλιστα τοὺς προσάτας τῶν
ἀσθμητικῶν ἡδονῶν (3). Ἐμελωδῆσε τοὺς ἔρωτας, τοὺς πο-
λεμικοὺς ἀγῶνας, τὰς περιηγήσεις, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐξορίαν
θυσυχίας του (4). Ἡ φυσικὴ του ἀγχίνοια εἶχεν ἀνάγκην νὰ
διεγείρηται ἀπὸ τὴν ἀσωτίαν (5), καὶ εὐρίσκετο τρόπον τινα
εἰς εἶδός τι μέθης, ὅταν ἐσύνθετε τὰ ποιήματα ἐκεῖνα, τὰ ὅ-
ποια ἔγιναν τὸ θαῦμα τῶν μεταγενεσέρων (6). Τὸ ὕφος του
πάντοτε προσφυὲς εἰς τὰς πραγματευομένας ὕλας, εἶχε σφάλ-
ματα μόνον τῆς καθωμλημένης ἐν Λέσβῳ διαλέκτου. Συ-
νῆπτε τὴν γλυκύτητα μὲ τὴν δύναμιν, τὴν ἀφθονίαν μὲ τὴν
ἀκρίβειαν, καὶ καθαρότητα, ἀνήρχετο σχεδὸν εἰς τὸ ὕφος τοῦ
Ομήρου, ὅταν ἦτον λόγος, νὰ περιγράψῃ πολέμους, καὶ νὰ
καταφοβήσῃ τύραννον (7). »Ἠγάπα τὴν Σαπφῶ, τῇ ἔγραψε
» ποτέ· ἤθελον νὰ ἐξηγηθῶ, ἀλλ' ἡ αἰδῶς μὲ ἐμποδίζει. Τὸ
» πρόσωπόν σου δὲν ἤθελεν ἐρυθριάσῃ, τῷ ἀπεκρίθη ἐκεῖνη,
» ἂν ἡ καρδιά σου δὲν ἦτον ἔνοχος (8). Ἡ Σαπφῶ ἔλεγεν, ἔ-
» λαβον εἰς κληρονομίαν τὸν ἔρωτα τῶν ἡδονῶν, καὶ τῆς ἀρε-

(1) Διογ. Λαίρ. αὐτ. Παρέμοιοι τρόποι ἐκδικήσεως ἔγινε καὶ εἰς
τοὺς κατ' ἡμᾶς χρόνους, ἔσοι τὸν ἡξέηρουσι, χρῆσαν ἐκδίκησιν δὲν ἔ-
χουσι, ὅσοι δὲ τὸν ὄργουσι, συμφερεῖ νὰ μείνωσι εἰς τὴν ἀγνοίαν σου
καλλίτερα· καὶ ποία καρδία φιλόπατρις βασιλῆ, νὰ κατασπαράτῃ τραύ-
ματα τῶν ὁμογενῶν; (2) Φαβρ. Ἐλ. βιβλ. Τέ. α'. §. 563. (3) Horat.
lib. 1. od. 32. (4) Ἄλκ. σί. Horat. lib. 2. od. 13. (5) Ἄδης βιβλ. ε'.
κεφ. ζ'. (6) Διονύσι. Ἀλικαρ. περὶ ὑπομ. ῥήτ. Τέ. ε'. §. 187. (7) ὁ αὐ-
περὶ τῆς τῶν λο. ἔξισ. Τέ. ε'. §. 421. quintil. l. 10. cap. 1. p. 631. (8)
Ἄρις. ῥήτ. βιβλ. α'. κεφ. 3'.

πῆς (1). χωρὶς αὐτὴν κἀνὲν δὲν εἶναι τόσον ἐπικίνδυνον, ἥως ὁ πλοῦτος· καὶ ἡ εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν ἔνωσιν τοῦ πένους καὶ τοῦ ἄλλου (2). Ἐλεγεν ἔτι, ταῦτο τὸ πρόσωπον μὲν εἶναι λαμπρὸν διὰ τὴν μορφήν του, ἐκεῖνο δὲ διὰ τὰς ἀρετάς του. Τὸ ἡμῖν φαίνεται ὠραῖον κατὰ πρώτην προσβολήν, τὸ δὲ καὶ εἰς ἡτὴν δευτέραν παντελῶς δὲν παραχωρεῖ τὰ πρωτεῖα (3).

§. η'. Αὐτὰς τὰς φράσεις, καὶ ἄλλας παρομοίας ἀνέφερον ποτὲ εἰς Μιτυληναίων τινα, ἐπιλέγων, ὅτι ἡ εἰκὼν τῆς Σαπροῦς εἶναι κεχαραγμένη ἐπάνω εἰς τὰ νομίσματά σας (4), καὶ ἔχετε μεγάλου σέβας πρὸς τὴν μνήμην της (5), πῶς νὰ συμβιβάσῃ κἀνεὶς τὰς ἀποταμιευμένας εἰς τὰ συγγράμματά της δοξάς, καὶ τὰς προσαττομένας παρ' ὑμῖν δημοσίᾳ τιμὰς, μὲ τὰ ὄσφρημα ἧθη, τὰ ὁποῖα ἀπονέμουσιν εἰς αὐτὴν κρυφίως; Ἡμεῖς, ἀπεκρίθη, δὲν γνωρίζομεν ἰκανῶς, καὶ ἐπὶ λεπτοῦ τὸ κατ' ἰδίαν πολίτευμά της, διὰ νὰ κρίνωμεν περὶ τούτου (6).

Θέλω τε τ' εἶπειν, ἀλλὰ μὲ κωλύει αἰδώς.

Αἰ δ' ἴκεις εἰς ἐσθλῶν ἡμερῶν, ἢ καλῶν,

Καὶ μὴτ' εἰπεῖν γλαῦσσ' ἐκίκα κακῶν,

Αἰδώς κέν σε οὐκ εἶχεν ὄμματα,

Ἄλλ' ἔλεγες περὶ τῷ δικαίῳ.

(1) Σαπρ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. ε'. §. 637. (2) ἢ αἰ. παρὰ σχολ. Περὶ Ὀλύμπ. β. σί. 96. Πλοῦτος ἀνευ ἀρετῆς, οὐκ ασιγῆς πόροικος. Ἡ δὲ κοῤῥαῖς εὐδαιμονίας ἔχει τὸ ἄκρον. καὶ Πλάτ. ε'. σί. 1. (3) End. in fragm. Wolf. p. 72 (4) Πολυδ. ὄνομ. βιβ. 3. κεφ. 5. (5) Ἄρισ. ῥήτ. β. β. 6. κεφ. κγ'. (6) Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι, πᾶν ὅτε, ἀναφύρουσαι διὰ τὰ διαβεβλημένα ἧθη τῆς Σαπροῦς, εἶναι ἱστορικοὶ πολλὰ μεταγενέστεροι ἀπὸ τὸν, κατ' ὃν εἶπη, χρόνον. Τῇ ἀλαδιᾷ, διὰ νὰ κάμῃ, κῥαῖς, ὅσον εἶναι δυνατὸν, κῥαῖω ἀπταίξου, πρὶπει νὰ ἴναι ἀπὸ πάθη ἀδουλωτος, νὰ χερσφυγῆται ἀπὸ τὸν λήχνου τοῦ ὄρθου λόγου, καὶ νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ πειρησιακά τοῦ κοινομένου πράγματος. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος βασιλεύει ἡ λευκὴ γάμμα, καὶ μὲ δυσκολίαν εὐρίσκει κῥαῖς κῥαῖω ἀπταίξου. Ἐπειδὴ, διὰ τὰ ἐμφυλιστοῦτα εἰς τὴν ἀνδρῶπίνην φύσιν πάθη, λαμβάνει χρέματα ἴδια, καὶ συνεξομοιοῦται μὲ τὸ ὑποκείμενα ἧθη, τὰς τε κοῤῥαῖς, τροφάς, καὶ διαίτας τῶν ἀνδρῶπων.

Καὶ νὰ εἰπῶ μὲ ἀκρίβειαν, κἀνείς δὲν ἤθελε θυνηθῆ νὰ συμπεράνη τίποτε πρὸς χάριν της, μῆτε ἀπὸ τὴν δεδομένην παρ' αὐτῆς εἰς τὴν ἀρετὴν δικαιοσύνην, μῆτε ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀποδίδομεν εἰς τὰ προτερήματά της. Ὅταν ἀναγινώσκω ἀπὸ τὰ συγγράμματά της τινα, δὲν τολμῶ νὰ τὴν ἀθωώσω, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε καὶ ἀξιοῦτητα, καὶ ἐχθρούς, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν καταδικάσω. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της ἀφιέρωσε τὸν ἐλευθερόν της χρόνον εἰς τὰς φιλολογικὰς σπουδὰς, τῶν ὁποίων τὴν ἐφεσιν ἐπεχειρίσθη νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς τὰς Λεσβίαις γυναῖκας. Πολλὰ ἀπὸ αὐτὰς παρῴδησαν εἰς τὴν χειραγωγίαν της. Αἱ ξένοι ἤϋξανον τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητριῶν της· τὰς ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν· ἐπειδὴ δὲν εἶδονατο κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ ἀγαπᾷ· ἐξήγει εἰς αὐτὰς τὴν ἀγάπην της μὲ ἔνθερμον πάθος. Δὲν θέλεις ξενισθῆ, ὅταν γνωρίζῃς τὴν ἄκραν αἰσθητικὴν τῶν Ἑλλήνων, ὅταν μανθάνῃς, ὅτι ἀναμεταξύ των οἱ ἀθωότεροι δεσμοὶ θανατίζονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔρωτος. Ἀναγίνωσκε τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, καὶ παρατήρει μὲ ποῖαις λέξεσι ὁ Σωκράτης ὁμιλεῖ εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ωραιότητα τῶν μαθητῶν του (1). Μὲ ὅλον τοῦτο ὁ Πλάτων ἠξενύρει περισσότερον ἀπὸ κάτε ἄλλον, πόσον οἱ σκοποὶ τοῦ διδασκάλου του ἦσαν καθαροί. Ἴσως καὶ οἱ τῆς Σαφφούς ἦσαν καθαροί, ὅχι ὀλιγώτερον, ἀλλ' ἡ ἄκρα τρόπον τινα τῶν ἡθῶν συγκατάβασις, καὶ ἡ ἔνθερμος ἐκφρασίς της, ἐχορημάτισαν ὄργανα προσφύεσθαι νὰ διεγείρωσι τὸ μῖσος τινῶν δυνατῶν δεσποινῶν, αἱ ὁποῖαι ἐταπεινώθησαν ὅπῃ τὴν ὑπεροχὴν της, καὶ τινῶν μαθητριῶν της, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν αἷται τῶν προτιμήσεών της. Τὸ μῖσος τοῦτο ἐδημοσιεύθη, ἀπεκρίθη εἰς αὐτὸ μὲ ἀληθείας, καὶ εἰ-

(1) Πλά. εἰς Φαῖδρο. Μαξ. Τύφ. διαλ. 24, §. 9.

ριωνείας (1), αἱ ὅποια περισσώτερον τὰς παρώξυναν. Ἐπαρκαυμένη ἐπομένως διὰ τὰς καταδρομάς των (2), καὶ τοῦτο ἐσάθη νέον ἀμάρτημα. Βεβιασμένη νὰ σωθῆ μετὰ τὴν φυγὴν, ἀπῆλθε νὰ ζητήσῃ καταφύγιον εἰς τὴν Σικελίαν (3), ὅπου ἐπροβλήθη (4), καθὼς ἤκουσα, νὰ ζήσωσιν εἰς τιμὴν τῆς ἀνδριάντα. Ἢν αἱ φῆμαι, περὶ τῶν ὁποίων λέγεις, δὲν ἦναι σερευμένα, καθὼς καὶ ἐγὼ τὸ σοχάζομαι, τὸ παράδειγμά της ἀπέδειξεν, ὅτι μεγάλα ἀδιακρίσια εἶναι ἱκαναὶ νὰ μαράνωσι τὴν ἀνθηρὰν ὑπόληψιν ἐνὸς ὑποκειμένου, ἐκτεθειμένου εἰς τὰς θείας τοῦ κοινοῦ, καὶ τῶν μεταγενεσέρων (5).

§. 3. Ἡ Σαπφὴ ἦτον αἰτθτικὴ εἰς βαθμὴν ὑπέρτατον. Ἄρα ἦτον καὶ δυσυχὴς εἰς βαθμὴν ὑπέρτατον, τῇ εἶπον· χωρὶς ἀμφιβολίαν ἦτον, εἶπε πάλιν. Ἠγάπα τὸν Φάωνα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐγκατελείφθη (6)· ἐμεταχειρίσθη ὅλας τῆς τὰς δυνάμεις νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἀπελπισθεῖσα εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἦναι εὐτυχὴς μετὰ αὐτὸν, καὶ χωρὶς αὐτοῦ, ἐδοκίμασε τὸ πῆδημα τῆς Λευκάδος, καὶ ἀπώλεισθη εἰς τὰ κύματα (7). Ὁ θάνατος δὲν ἐξῆλειψεν ἔτι τὸ ἐντυπωθῆν εἰς τὸ πολίτευμά της μόλυσμα· καὶ ἴσως, εἶπε πάλιν, καὶ μέχρι τέλους δὲν θελεῖ ποτὲ ἐξάλειφθῆ. Ἐπειδὴ ὁ προσηλωμένος εἰς τὰ λαμπρὰ ὀνόματα φθόνος, κῆν ἀποθνήσκῃ τῇ ἀληθείᾳ, ἀ-

(1) Ἀθήν. βιβ. α'. §. 31. Σαπφ. παρὰ Πλουτ. γαμ. παραγ. §. 146. Στοβ. περὶ ἀθιακ. λό. δ. §. 52. (2) Horat. lib. 2. od. 15. (3) ἰδί τὴν στήν. Μαρμ. ἔξο. ἴπο. 37. (4) Cicer. in Verr. l. 4. cap. 57. Ὁ Ἀνδριάντας οὗτος ἠγέρθη μετὰ τινος χρόνου, λαξευθεὶς παρὰ τοῦ Σιλανίου, διασημοῦ ἑρμογλυφοῦ ἐκείνου τοῦ χρόνου. cicer. ibid. (5) Τόσον εἶναι ἡ ἀλήθεια δυσθῆρατος, καὶ διὰ τὴν φανῆ γεγυμνωμένη, χροιάζεται καὶ πόρους, καὶ χρόνους· ὁ ἀδέκαστος, καὶ ἀπροσωπληπτος τῆς ἀληθείας κριτὴς δὲν συναρπαζεται ἀπὸ τὴν φαινόμενα καλίσματα, διὸ βλέπει τὴν ἐπ' πολυὸν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ἐξετάζει τὸ ἐνδόνυχον, καὶ ἐρυνῶ τὸ κατὰ βάθος πάσης υποθέσεως. (6) Ἀθήν. βιβλ. γ'. §. 596. Πλάτ. βιβ. 26. κτφ. η'. (7) Μέν. παρὰ Στρά. βιβ. ε'. §. 452.

φίνει ὁμως κατόπιν του τὴν συκοφαντίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀθάνατος. Ἡ Σαπφὼ συνέγραψεν ὕμνους, ἐλεγεία, ᾠδὰς, καὶ ἄλλα πολλὰ συγγράμματα, τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ, κατὰ τοὺς εἰσαχθέντας παρ' αὐτῆς ῥυθμούς εἰς τὴν ποίησιν (1). Ὅλα λαμπρὰ ἀπὸ θαυμασίας φράσεις, μὲ τὰς ὁποίας κατεπλούτισε τὴν διάλεκτον (2). Πολλαὶ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν ποίησιν μὲ ἐκβάσεις, ἀλλ' οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἐδυνήθη νὰ ἐξισωθῆ μὲ τὴν Σαπφῶ (3)· καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων ποικτῶν πολλὰ ὀλίγα εὐρίσκονται, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄξιοι νὰ προκοιθῶσιν ἀπὸ αὐτῆν. Ποία προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων, καὶ τῶν λέξεων! Περιέγραψε πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις προσφέρει περιχρέσειρον (4), τὸ περιέγραψε μὲ τὰ πλέον προσφύεσεν χρώματα, καὶ αὐτῶν τῶν χρωμάτων τὴν ζωηρότητα ἤξευρε τόσον νὰ τὴν ποικίλῃ κατὰ τὴν χρείαν, ὡς ἐξήροχτο ἐξ αὐτῶν πάντοτε ἐξαιτίας μίξις σκιῶν, καὶ φώτων (5). Ὁ χαρακτὴρ τῆς λάμπει καὶ ἔως εἰς τὸν μηχανισμόν τοῦ ὕφους τῆς. Ἐκστὴ, διὰ τινὰ ἐμπειρίαν, ἥτις ὅν αἰσθάνεται ποτὲ τὸν κόπον, εἶναι ἀπομεμακρυσμένη ἀπὸ ἐργώδεις ὠδισμούς, καὶ ἀπληχγμένη ἀπὸ σφροδράς προσβολὰς μεταξύ τῶν στοιχείων τῆς γλώττης, ὡς καὶ ἡ κριτικωτάτη ἀκοὴ μόλις ἤθελε εὖρη εἰς ὀλόκληρον ποίημα τόνους τινὰς, τοὺς ὁποίους ἤθελε συγκατανεύτη νὰ ἀφίλῃ (6). Ἡ ἐξαιτίας αὕτη ἀρμονία κατέστησεν εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῶν συγγραμμάτων τῆς τοὺς σίχους, νὰ ῥέωσι μὲ περισσοτέραν χάριν, καὶ λειότηθα, παρὰ οἱ τοῦ Ἀνακρέωνος, καὶ Σιμωνίδου.

(1) Φαβρί. Ἐλ. βιβλ. ο.δ. Τό. α'. §. 590. christ. Wolf. vit. Sapph. §. 16. καὶ 18. (2) Δημήτ. Φαλ. περὶ εὐφορ. κ.φ. 167. (3) Στρά. βιβ. γ'. §. 617. (4) Δημήτ. φαλ. αὐτ. (5) Διονύσι. Ἀλικαρ. περὶ συνδισ. ἐν τμῆ. κγ'. §. 171. (6) αὐτ. §. 180. Δημήτ. Φαλ. §. 132. Πλοῖτ. περὶ χρῆσ. τῆς Πυθ. §. 197.

§. ε'. Ἀλλὰ μὲ πόσῃ δυνάμει φυσικῆς ἀγχινοίας μᾶς
 σύρει, ὅταν περιγράψῃ τὰ θέλγητρα, τὰς ἐσωτερικὰς παρα-
 χὰς, καὶ τὴν μέθην τοῦ ἔρωτος! Ποταπαὶ εἰκόνας! Ποταπὴ
 θερμότης! Ἐνθους, ὡς ἡ Πυθία, παρὰ τοῦ ἐνεργοῦντος εἰς
 αὐτὴν Θεοῦ, ἐκχεῖ ἐπάνω εἰς τὸν χάρτην φράσεις φλογου-
 οὐσας (1), τὰ διανοημάτων πίπτουσαι εἰς αὐτὸν, ὡς ὀρμη-
 τικὴ χάλαζα, ὡς πυρίνη βροχὴ, τρέχουσα νὰ κατακαύσῃ τὸ
 πᾶν· ὅλα τὰ συμπτώματα αὐτοῦ τοῦ πάθους ἐμψυχώνονται,
 καὶ προσωποποιεῖνται, διὰ νὰ διεγείρωσι τὰς σφοδρότερας ἀλ-
 λουώσεις εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς (2). Ἦμην εἰς τὴν Μιτυλή-
 νην, ὅταν, κατὰ τὴν κρίσιν πολλῶν πεφωτισμένων ἀνδρῶν,
 ἐχάραξα αὐτὸ τὸ ἀσθενὲς σχέδιον τῶν προτερημάτων τῆς Σαπ-
 φούς. Εὐρισκόμην μὲ σιωπὴν εἰς μελέτην προσεκτικὴν, μίαν
 νύκτα ἀπὸ τὰς λαμπρὰς ἐκεῖνας, τόσου συχνὰς εἰς τὴν Ἑλ-
 λάδα, ὅταν ἤκουσα, ὑποκάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου, φω-
 νὴν θελκτικὴν, συνωδευμένην μὲ τὴν λύραν, ὅτι ἔφαλλεν ὄδῳ,
 ἐν ἧ αὐτὴ ἡ διάσημος Λεσβία παραιτεῖται δι' ὄλου εἰς τὴν ἐν-
 τύπωσιν, τὴν ὁποίαν τὸ κάλλος ἐξωγράφει εἰς τὴν πολλὰ
 αἰσθητικὴν καρδίαν της (3)· τὴν ἔβλεπον ἀδύνατον, τρέμου-
 σαν, κτυπημένην, ὡσάν ἀπὸ κεραυνῶν, ὁ ὁποῖος τὴν ἐξέρει ἀπὸ
 τὴν χαρῆσιν τοῦ πνεύματος, καὶ τῶν αἰσθήσεών της, ἐρυθριῶ-
 σαν, πελιδῶνῃν, μόλις ἀναπνεύσαν καὶ ὑποχωροῦσαν βαθμη-
 δὸν εἰς τὰς διαφόρους, καὶ θορυβώδεις κινήσεις τοῦ πάθους
 της, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὅλων τῶν παθῶν, τὰ ὅποια ἐμά-
 χοντο ἀναμεταξύ των μέσα εἰς τὴν ψυχὴν της. Τοιαύτη εἶναι
 ἡ εὐγλωττία τοῦ φρονήματος. Ποτὲ δὲν παράγει εἰκόνας τόσου
 ὑψηλὰς, καὶ τόσου μεγάλης δραστηριότητος, παρὰ, ὅταν δια-
 λέγη καὶ συνάπτῃ ὁμοῦ τὰς κυριώδεις περιστάσεις τῆς κατα-

(1) Πλούτ. Ἐρωτ. §. 763. Horat. lib. 4. od. 9. v. 11. (2) Λογγί.
 περὶ ὄψ. λό. §. 4. (3) ὁ αὐτ. αὐτ.

στάσεως ἐκείνης τῆς ψυχῆς, τῆς ὁποίας οὐκ εἰσποιοῦνται τὴν τύ-
 χην· καὶ τοῦτο παραδειγματίζεται εἰς αὐτὸ τὸ ποιημάτιον,
 τοῦ ὁποίου εὐχαριστοῦμαι νὰ ἀναφέρω τὰς πρώτας γραφάς (1).

Φαίνεται μοι κῆνος ἴσος Θεοῖσιν

Ἐμμενὸν ὄνηρ, ὅς τις ἀντίσταναι

Ἰξάνει, καὶ πλάσιον ἀδὺ φωνεῦ-

σας ὑπακούει.

Καὶ γελώτας ἡμερόεν, τόμοι τῶν

Καρθίου ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν,

Ὡς ἴδον σ' ὡς βρόγγχον· ἐμοὶ γὰρ αὐδᾶς

Οὐδὲν ἔθ' ἦκει.

Ἄλλὰ κκιμέν γλῶσσά' ἔαχ' ἂν δὲ λεπτόν.

Αὐτίκα χρωῖ πῦρ ὑποθεδράμακεν

ὀππάτεσσιν ὃ οὐδὲν ὄρημι βομβεῦ-

σιν ὃ ἀκοαίμοι.

Καθὼ ἰθρῶς ψυχρὸς χέεται, τρόμος δὲ

Πᾶσιν ἄγρει χλωροτέρη δὲ ποίας

Ἐμμι, τεθνάκειν δ' ὀλίγω δέοισα

Φαίνομαι ἄπνους.

Ἄλλὰ πᾶν τολμακτόν. Ἐπεὶ πέννητα.

(1) Εὐδαίμων ὁ βλέπων αὐτὸν. τριτοβάθιος. ὅς τις ἀκούει,
 Ἡγήθεος δ' ὁ φίλων, ἀθάνατος δ' ὁ συνών.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Ἀναχώρησις ἀπὸ τὴν Μιτυλήνην. Περιγραφή τῆς Εὐβοίας. Ἐρχομὸς εἰς Θήβας.

§. α'. **Τ**ῆ ἐπιούσῃ, ὁ κυβερνήτης μᾶς ἐβίασε νὰ ἔμβωμεν εἰς τὸ πλοῖον. Πρὸ ὀλίγου ἔδρασαν τὸ κελήτιον εἰς αὐτὸ (1), καὶ τὰ δύο πηδάλια εἰς τὰ δύο πλάγια τῆς πρύμνης (2). ἔστησαν τὸ κατάρτιον, ἐτήκωσαν τὴν κεραϊάν ἐπάνω του, διεδέτησαν τὸ ἰσίου, ὅλα ἤδη ἦσαν ἕτοιμα. Τότε εἴκοσι κωπηλάται, δέκα ἀπὸ κάθε μέρος, ἠτοίμασαν τοὺς βραχίονάς των εἰς τὴν κωπηλασίαν (3). Μὲ λύπην ἀφήσαμεν τὴν Μιτυλήνην, καὶ ὅταν ἐξερχόμεθα ἀπὸ τὸν λιμένα, ἡ συντροφία ἐψάλλεν ὕμνους εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν, μεγαλοφώνως ἀναπέμπουσα πρὸς αὐτοὺς εὐχὰς, διὰ νὰ τῇ σελιωσιν οὐρίου ἀνεμῶν (4). Ὅταν διέβημεν τὸ ἀκρωτήριον τῆς Μαλέας, κείμενον κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ἐσχατιάν τῆς νήσου, ἀνοιξαν τὸ ἰσίου, καὶ οἱ κωπηλάται ἄρχισαν νὰ κωπηλατῶσι σπουδαιότερον. Τὸ πλοῖον ἐπέτα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων· ἦτον σχεδὸν ὀλόκληρον κατεσκευασμένον ἀπὸ ξύλα ἐλάτης (5), ἀπὸ τὸ εἶδος ἐκείνων, τὰ ὅποια διέρχονται, διὰ μᾶς Θερμῆς ἡμέρας, ἐβδομηῆντα χιλιάδας ὀργυίας, καὶ διὰ νυκτὸς ἐξήντα (6). καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια, εἰς εἰκοσιτέσσαρας ἡμέρας, διέπλευσαν ταχύτατα ἀπὸ τοὺς ψυχροτέρους τόπους, εἰς τὰ θερμότερα κλίματα ὅπλ. ἀπὸ τὴν Μαιώτιδα εἰς τὴν Αἰθιοπίαν (7). Ἡ θαλασσοπορία μᾶς ἐσάθη εὐτυχῆς, καὶ

(1) Δημοσ. εἰς Ζηρόδ. §. 929. Ἀρχ.λ. Τάτ. εἰς Κλειτορ., καὶ Λευκίπ. β.β. γ. κεφ. γ. (2) Schef. de milit. nav. l. 2. cap. 5. p. 146. (3) Δημοσ. εἰς Λαοιστ. §. 949. (4) Ἀρχ.λ. Τάτ. αὐτ. β.β. 6. κεφ. λδ'. (5) Θεόφρ. περι φυ. β.β. ε'. κεφ. κ'. (6) Ἡρ. β.β. δ. §. 86. (7) Διοδ. β.β. γ. §. 167.

ἄνευ συμβεβηκότων. Αἱ κατοικίαι μας ἦσαν πλησίον τοῦ κυβερνήτου (1), ὅς τις ὠνομάζετο Φανίας. Ἄλλοτε μὲν εὐχαριστοῦμεν, ἀκούων τὴν διήγησιν τῶν ταξειδίων του, ἄλλοτε δὲ ἐλάμβανον εἰς χεῖρας τὸν Ὅμηρον, καὶ εὕρισκον εἰς αὐτὸν νέας καλλονάς. Ἐπειδὴ εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἔγραψε, ἐκεῖ δύναται κἀνεὶς νὰ κρίνῃ τὴν ἀκρίβειαν τῶν περιγραφῶν του, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν χρωμάτων του (2). Ἄκραν ἠδονὴν ἐλάμβανον, ὅταν παρέβαλλον τὰς εἰκόνας του μὲ τὰς εἰκόνας τῆς φύσεως, χωρὶς τὸ πρωτότυπον νὰ βλάβῃ τὸ ἴσον.

§. β'. Ἐν τοσούτῳ ἀρχήσκαμεν νὰ βλέπωμεν ἀμυδρῶς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὄρους, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Ὀχη, καὶ ὑπερέχει ὅλα τὰ ἄλλα τῆς Εὐβοίας (3). Ὅσον ἐπλησιάζομεν, τόσον ἡ νῆσος ἐφαίνετο, ὅτι ἐκτείνεται ἀπὸ μεσημβρίου εἰς ἄρκτον. Ἀπλώνεται, μοὶ εἶπεν ὁ Φανίας, κατὰ τὸ μῆκος τῆς Ἀττικῆς, τῆς Βοιωτίας, τῶν μερῶν τῶν Λοκρῶν, καὶ μέρους τῆς Θετταλίας (4), ἀλλὰ τὸ πλάτος της δὲν εἶναι ἀνάλογον μὲ τὸ μῆκος της· ὁ τόπος εἶναι καρποφόρος, καὶ ἐξάγει πολλὸν σίτον, οἶνον, ἔλαιον, καὶ ὀπίρακας (5), καὶ χιλκῶν ἔτι, καὶ αἰθῆρον (6). Οἱ τεχνίται μας εἶναι ἐπιτηδείωτατοι νὰ βάλωσιν εἰς πρᾶξιν αὐτὰ τὰ μέταλλα (7), καὶ κυχωμέσθα, ὅτι ἐφεύρομεν τὴν χρῆσιν τοῦ πρώτου (8). Ἐχομεν εἰς πολλὰ μέρη ὕδατα θερμὰ, εὐχρησὰ εἰς πολλὰς ἀσθενείας (9). Ἀλλὰ τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα ταλαντεύονται ἀπὸ τοὺς σεισμοὺς, οἵτινες πολλάκις κατέπιον ὀλοκλήρους πόλεις, καὶ ἐθαλάσσωσαν τὰ μέρη, ὅπου πρότερον ἑκατοί-

(1) Scheff. de milit. nav. l. 2. cap. 5. p. 137. (2) Wood. an essay. on the orig. gen. of Hom. (3) Στρατ. βιβ. ε'. §. 445. Εἰσαδ. εἰς Ἰλ. βιβ. 6. §. 280. (4) Στρατ. αὐτ. §. 445. (5) Ἡρ. βιβ. ε'. §. λα'. (6) Στρατ. αὐτ. 447. (7) Στίφ. εἰς Αἰθῆρα. (8) αὐτ. εἰς Χαλ. Εἰσαδ. Ἰλ. 6. §. 180. (9) Στίφ. αὐτ. Στρατ. αὐτ. Ἀρισ. μεταφ. βιβ. 6. κεφ. η'. Πλιν. βιβ. 8. κεφ. 16.

κουν ἄνθρωποι (1). Λιμένες ἐξαιρέτοι, πόλεις εὐποροί, τόποι ἰσχυροί (2), θρισμοὶ πλούσιοι, οἱ ὅποιοι πάντοτε χρησιμεύουσιν εἰς πρόβλεψιν τῶν ἀναγκαίων τῶν Ἀθηνῶν, ταῦτα πάντα, ὁμοίως καὶ ἡ τοποθεσία τῆς νήσου γίνονται αἷτια, νὰ θαρῶμεν, ὅτι, ἂν πέσῃ εἰς χεῖρας ἡγεμόνος τινός, εὐκολα ἤθελε περικρατήσῃ εἰς τὰ δεσμά του τὰ γειτνιαζόντα ἔθνη (3). Αἱ διαιρέσεις μας, ἐν ᾧ τὰ ὑπερασπίζονται ἀπ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον, πολλάκις ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὰ ἐπιθυμίαν, καὶ ἐπρομήθευσαν τρόπους νὰ μᾶς ὑποτάξωσιν (4), ἀλλ' ἡ ζηλοτυπία των μᾶς ἀπέδωκε πάλιν τὴν ἐλευθερίαν (5). ὅχι τόσο ὑπήκοοι, ὅσον σύμμαχοι μὲ τοὺς Ἀθηναίους, δυνάμεθα, διὰ μέσου ἐνὸς πρὸς αὐτοὺς φόρου (6), νὰ χαίρωμεν εἰρηνικῶς τοὺς νόμους, καὶ τὰ προνόμια τῆς δημοκρατίας μας. δυνάμεθα νὰ συγκαλῶμεν γενικὰς συνελεύσεις εἰς χαλκίδα, ὅπου ἀνακρίνονται αἱ ὠφέλειαι, καὶ τὰ νομιζόμενα καθήκοντα τῶν πόλεων (7).

§. γ'. Συνέπλεον μὲ ἡμᾶς μερικοὶ τῆς Εὐβοίας κάτρεκοι, τοὺς ὁποίους τέλη ἐμπορικὰ ἔσυρον εἰς τὴν Μιτυλήννυ, καὶ τοὺς ἐπανήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ μὲν ἦτον ἀπὸ τὴν Ὠρεὸν, ὁ δὲ, ἀπὸ τὴν Κάρυσον, καὶ ὁ τρίτος, ἀπὸ τὴν Ἐρετρίαν. Ἄν ὁ ἄνεμος, μ' ἔλεγεν ὁ πρῶτος, μᾶς συγχωρήσῃ νὰ εἰσέλθωμεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἄρκτου εἰς τὸν πορθμὸν, μεταξύ νήσου, καὶ ξηρᾶς εὐρισκόμενον, ἠμποροῦμεν νὰ σταθῶμεν εἰς τὴν ἀπαντῶσαν ἀρισερόθεν πρῶτην πόλιν (8). Αὕτη εἶναι ἡ Ὠρεὸς, σχεδὸν ὅλη κατοικημένη ἀπὸ Ἀθηναίους. Θέλεις ἰδῆ τόπον ἰσχυρότατον διὰ τὴν θέσιν, καὶ

(1) Ἄρισ. αὐτ. Θουκ. βιβ. γ' κεφ. πδ'. Στοά. βιβ. ε' §. 447. (2) Πλούτ. εἰς Φωκί. §. 747. (3) οὐλπ.α. εἰς λό. πρὸς Ἄριστοκ. §. 769. Πελύδ. βιβ. ε' §. 751. (4) Θουκ. βιβ. α. κεφ. ριδ'. Διόδ. βιβ. ε' κεφ. ζ'. (5) Δημοσδ. εἰς Ἀνδρῶν. §. 710. Λίσχ. εἰς Ἡττοφ. §. 441. (6) Λίσχ. αὐτ. §. 442. 443. (7) Λίσχ. αὐτ. (8) Liv. b. 28. cap. 5.

δι' ὅσα τὸν ὑπερασπίζονται (1). Θέλεις ἰδῆ γῆν, τῆς ὁποίας αἱ ἄμπελοι διευφημίσθησαν ἤδη ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου (2). "Αν εἰσέλθῃς εἰς τὸν πορθμὸν διὰ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, μ' ἔλεγεν ὁ δεύτερος, σὲ παρακαλῶ νὰ καταβῆς εἰς τὸν λιμένα τῆς Καρύσου θεξιόθεν κείμενον· ἡ θεά σου θέλει ἐξαπλωθῆ ἑπάνω εἰς σκεπασμένας πεδιάδας ἀπὸ νομάς, καὶ ποιμνία (3), θέλω σὲ ὀδηγήσει εἰς τὰ λατομεία τῆς ὄχης. Τὸ ἐξερχόμενον ἐκείθεν μάρμαρον εἶναι πρασινολευκόφαιον, καὶ μειγμένον μὲ φλέβας διαφόρων χρωμάτων, ἀρμοδιώτατον εἰς κατασκευὴν κιόνων (4). Θέλεις ἰδῆ ἔτι εἶδος τι πέτρας, τὴν ὁποίαν νήθουσι, καὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτῆς ὑψίσματα, τὰ ὁποία, ὄχι μόνον δὲν διαφθείρονται ἀπὸ τὴν φωτίαν, ἀλλὰ καθαίρωνται καὶ ἀπὸ τὰς κηλίδας τῶν (5). Ἐ'λα εἰς τὴν Ἐρετρίαν, εἶπεν ὁ τρίτος, θέλω σὲ δεῖξει ἀναριθμήτους εἰκόνας (6), καὶ ἀνδριάντας· θέλεις ἰδῆ τὸ αἰδεσιμώτερον μνημεῖον, τὰ θεμέλια τῶν παλαιῶν τειχῶν, ἀνατραπέντων ἀπὸ τοὺς Πέρσας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀντεστάθημεν (7). Στήλη τεθειμένη εἰς τινα ναὸν μέλλει νὰ σὲ ἀποδείξῃ, ὅτι, κατὰ τὴν ἑορτὴν πανηγυριζομένην κάθε ἔτος εἰς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἐφαίνοντο ἄλλοτε τρεῖς χιλιάδες πεζοὶ στρατιῶται, ἐξακόσιοι ἵπποις, καὶ ἑξήντα ἄρματα. Ἐπομένως ὕψωσε μὲ τόσῃν ζέσειν τὴν ἀρχαίαν δύναμιν αὐτῆς τῆς πόλεως, καὶ τὸν βαθμὸν, τὸν ὁποῖον ἔτι κατέχει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε ὁ Φανίας ἐβιάσθη νὰ διακόψῃ τὸν λόγον, καὶ νὰ ἀρχήσῃ τὸν ἔπαινον τῆς χαλκίδος. Ἡ φιλονεικία παρευθὺς ἀναφε διὰ τὰ πρωτεῖα τῶν δύο πόλεων.

(1) Διόδ. βιβ. κ'. §. 349. Liv. l. 51. c. 46. (2) Ἰλ. βιβ. ε'. στίχ. 537. (3) Εὐστάθ. αὐτ. §. 280. (4) Στρά. βιβ. β'. §. 437. βιβ. ι'. §. 446. Διών. χροσός. λό. π. §. 664. (5) Στρά. βιβ. ι'. αὐτ. (6) Liv. l. 32. c. 16. (7) Στρά. αὐτ. Ἡρ. σ'. 101.

§. δ. Ἐκστατικὸς διὰ τὴν ἀκάθεκτον ὀρμὴν τῆς φιλο-
 νεκείας των, εἶπον εἰς τὸν Τιμαγένην· αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συγ-
 χέουσι τὰς ἐξουσίας των μὲ τὰς προσωπικὰς των εὐγενείας·
 ἔχεις καὶ ἄλλου πολλὰ παραδείγματα παρομοίας ἀντιζηλίας·
 Αὐτὴ ὑπάρχει, μὴ ἀπεκρίθη, μεταξύ τῶν δυνατωτέρων ἐθνῶν,
 καὶ μεταξύ τῶν μικροτέρων χωρίων. Εἶναι θεμελιωμένη ἐ-
 πάνω εἰς τὴν φύσιν, ἢ ὅποια, διὰ τὴν βάλῃ τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς
 γῆς εἰς ἐνέργειαν, εὐχαριστήθη τὴν ἐγχαράξῃ εἰς τὰς καρδίας
 μας δύο ἐλατήρια, τὰ ὅποια εἶναι πηγὴ εἰς ἡμᾶς ὄλων τῶν
 ἀγαθῶν, καὶ κακῶν. Τὸ μὲν, εἶναι ὁ ἔρωσ τῶν ἡδονῶν, ὁ
 ὅποιος τείνει εἰς τὴν διαδοχὴν, καὶ συντήρησιν τοῦ ἡμετέρου
 εἶδους. Τὸ δὲ, εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ὑπεροχῆς, ἢ ὅποια παράγει
 τὴν φιλαυτίαν, καὶ ἀδικίαν, τὴν ἀμίλλαν, καὶ φιλοτεχνίαν,
 χωρὶς αὐτὰ κἀνεὶς δὲν ἤθελε δυναθῆναι τὴν λαξίην τοῦς Καρυ-
 σίους κίονας, μῆτε τὴν ζωγραφίην τὰς εἰκόνας τῆς Ἐρετρίας,
 μῆτε τὴν φυτεὴν ἕως τὰς ἀμπέλους τῆς Ὠρεοῦ. Κατὰ τὸν αὐ-
 τὸν χρόνον, ἔλεγεν ὁ Χαλκιδεὺς εἰς τὸν ἐναντίον του. Ἐνδυμή-
 σου, ὅτι ἐπεριπαίχθητε εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου
 καὶ τὰ νῦν κατασύρουσι τὴν βάρβαρον ἐκείνην προφορὰν, τὴν
 ὅποیان ἐφέρετε ἀπὸ τῆς Ἡλιδα (1). Μὴν ἀλησμονῆς καὶ
 σὺ, ἔλεγεν ὁ Ἐρετριεὺς, ὅτι εἰς τὸ ἴδιον θέατρον ἦσαν συγ-
 χωρημένοι ἀσεϊότητες πολλὰ δεικτικώτεροι διὰ τὴν φιλαργυ-
 ρίαν τῶν Χαλκιδεῶν, καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν ἡδῶν αὐτῶν (2).
 Τούτλαχιστον ὁμῶς, ἔλεγεν ὁ πρῶτος, ἡ Χαλκίς εἶναι ἀπὸ τὰς
 ἀρχαιοτάτας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὅμηρος ὠμίλησε περὶ
 αὐτῆς· ὠμίλησε καὶ περὶ τῆς Ἐρετρίας εἰς τὸ ἴδιον μέρος (3),
 εἶπεν ὁ δεύτερος. — Ἡμεῖς καυχώμεθα εἰς τὰς ἄλλοτε συ-
 σταθείσας παρ' ἡμῶν, εἰς Θράκην, Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν, ἀ-

(1) Στράβ. βιβλ. ε'. §. 448. Εὐσταθ. Ἰλ. βιβλ. 6. §. 276. (2) Πούχ.
 καὶ Σοπί. εἰς Χαλκί. (3) Ἰλ. βιβλ. 6. στίχ. 537.

ποικίας. — Καὶ ἡμεῖς διὰ τὰς, ὅσας ἐσυσήσαμεν πλησίον τοῦ Ἄθωνος. (1). — Οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνεστέναζον μέχρι τινὸς ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν πλουσίων, καὶ μετὰ ταῦτα ὑφ' ἑνα τύραννον, ὀνομαζόμενον Φόξον, ἀλλ' ἀνδρωθέντες, τὴν ἀπέσεισαν, καὶ ἐσύστησαν πάλιν τὴν δημοκρατίαν (2). — Καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν παρομοίως ἐσερέωσαν τὴν δημόνη διοίκησιν ἀντὶ τῆς ἀριστοκρατίας (3). Δὲν πρέπει νὰ καυχᾶσθε δι' αὐτὴν τὴν μεταβολὴν, εἶπεν ὁ Καρύσιος, αἱ πόλεις σας ποτὲ οὐκ ἐξήνθησαν τόσον, ὅσον, ὑπὸ τὴν διοίκησιν μικροῦ τινὸς ἀριθμοῦ πολιτῶν. Τότε κατὰ ἀλήθειαν ἐξήλθον ἐκεῖναι αἱ πολυἀριθμοὶ ἀποικίαι, περὶ τῶν ὁποίων πρὸ ὀλίγου ὠμιλήσατε. — Ἐχουσι τόσον περισσώτερον ἄδικον, εἶπεν ὁ πολίτης τῆς Ἄρεου, ὥσε καὶ μέχρι τοῦδε οἱ χαλκιδεῖς ὑποφέρουσιν, ὡς χαμερπεῖς, τὴν τυραννίαν τοῦ Μνησάρχου, καὶ οἱ Ἐρετριεῖς, τὴν τοῦ Θεμισίωνος (4). Τοῦτο δὲν προέρχεται ἀπὸ ζήλοισιν γενναιοκαρδίας, εἶπεν ὁ Τιμαγένης· ἐπειδὴ καὶ οἱ οὗτοι δῆμοι εἶναι γενναῖοι, καὶ διὰ παντὸς ἦσαν τοιοῦτοι. Μίαν φορὰν, πρὶν ἔλθωσιν εἰς χεῖρας, ἐδιώρισαν τὰς ὑποδέσεις τῆς μάχης, καὶ ἐσυμφώνησαν νὰ γίνῃ σῶμα μὲ σῶμα, καὶ χωρὶς νὰ μεταχειρισθῶσιν ὅπλα, τὰ ὅποια μακρόθεν φέρουσι τὸν θάνατον. Ὁ ἀπυνεΐθιστος αὐτὸς συμβεβασμὸς ἐχαράχθη ἐπὶ τινος στήλης, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἶδον εἰς τὸν ἐν Ἐρετρίᾳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος (5). Ἐπρεπε νὰ τρέξῃ αἷμα πολὺ, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὄσῃ καὶ τέλος εἰς τὸν πόλεμον.

§. ε'. Ἀνάμεσα εἰς τὰ πρηνόμια, διὰ τὰ ὅποια σπεινύνεσθε, εἶπον τότε, εὐρίσκειται καὶ ἐν ἄλλο, τὸ ὅποιον παρατρέξατε μὲ σιωπὴν. Ἄράγε ἡ Εὐβοία οὐκ ἐγέννησε κἀνένα φι-

(1) Στραβ. αὐτ. §. 447. Εὐσαδ. αὐτ. (2) Ἀριστ. πολιτ. βιβ. ε. κεφ. δ'. (3) αὐτ. βιβ. ε'. κεφ. 5'. (4) Δίωχ. εἰς Κητσοφ. §. 441. (5) Στράβ. βιβλ. ε'. §. 448.

λόσοφον; κἀνενα ποιητήν; Πῶς εἶναι δυνατόν, νὰ μὴ σᾶς ἐνέπνευσαν αἱ μὲ τοὺς Ἀθηναίους σχέσεις σας τῶν γραμμάτων τὴν ἔφεσιν; Ἐμειναν ἀκίνητοι (1). Ὁ κυβερνήτης ἔδωκε προσαγὰς εἰς τοὺς ναύτας. Διήλθομεν τὸ μεσημβρινὸν ἄκρωτήριον τῆς νήσου, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τινα πορθμὸν, εἰς τὰ παράλια τοῦ ὁποίου μᾶς ἐπαρρησιάζοντο καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη πόλεις διαφόρων μεγαλειότητων. Ἐπεράσαμεν πλησίον ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Καρύσου, καὶ Ἐρετρίας, καὶ ἐψάσαμεν εἰς τὴν χαλκίδα. Αὕτη ἡ πόλις εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπί τινος μέρους, ὅπου διὰ μέσου δύο ἀκρωτηρίων, ἐκτεινομένων ἐξ ἑνὸς καὶ ἄλλου μέρους, τὰ ἄκρα τῆς νήσου σχεδὸν ἐγγίξουσιν εἰς τὰ τῆς Βοιωτίας (2). Τοῦτο τὸ παραμικρὸν διάστημα ὀνομάζεται Εὐρίπτηον. εἶναι ἐν μέρει γεμισμένον ἀπὸ πρόχωμα, τοῦ ὁποίου τὴν κατασκευὴν ἐυθυμεῖτα ὁ Τιμαγένης, ὅτι εἶδεν εἰς τὴν νεότητάτου· καὶ εἰς τὰ δύο ἄκρα ἦτον πύργος πρὸς ὑπεράσπισιν, καὶ γέφυρα σπικωτή, διὰ νὰ μὴν ἐμποδίξῃ τὴν διάβασιν τῶν πλοίων (3). Ἐνταῦθα φαίνεται αἰσθητικώτερα τῆς φύσεως φαινόμενον, τοῦ ὁποίου τὴν αἰτίαν ἀκόμη δὲν ἐκατάλαβον. Πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ νυκτὸς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης φέρονται ἐναλλάξ εἰς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, καὶ μετέρχονται τὸν αὐτὸν χρόνον εἰς τὸν ἑνὸς ἀνέρχονται, καὶ νὰ κατέρχονται. Εἰς τινὰς ἡμέρας αἱ παλλήβροισι φαίνονται, ὅτι ὑποτάσσονται εἰς νόμους σαθεροῦς, καθὼς τοῦ μεγάλου Ὀκεανοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ ἅμα ἀλλάττεται αὐτὸς ὁ κανὼν (4), καὶ βλέπει κἀνεὶς, ὅτι ἡ ῥοῆ ἀπὸ σιγμῆν εἰς σιγμῆν ἀλλάττει τὴν εὐθυδρομίαν τῆς (5). Ἡ χαλκίς ἐκτίσθη εἰς κατήφορον τινὰ ὄρους τοῦ αὐτοῦ ὀνόμα-

(1) Ἀπὸ μὲν τὴν Χαλκίδα ἦτον ὁ ῥήτωρ Ἰσαῖος, καὶ ὁ ποιητὴς Ἀλκίνοος, ἀπὸ δὲ τὴν Ἐρετρίαν ὁ φιλόσοφος Μενέδημος. Μετ. Γεωγ. περὶ Εὐβ. (2) Στραβ. βιβ. ι. §. 445. (3) Διοδ. βιβ. γγ. §. 173. (4) Πλά. εἰς Φαῖδ. §. 90. (5) Voy. de Spon. t. 2. p. 162.

τος (1). Ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ᾖ ἡ περιοχή της, ἀπεφασί-
σθη νὰ τὴν αὐξήσωσιν ἔτι (2). Δένδρα ὑψηλὰ, πεφυτευμένα
εἰς τὰς ἀγορὰς, καὶ κήπους (3), διαφυλάττουσι τοὺς κατοί-
κους ἀπὸ τὰ καύματα τοῦ ἡλίου, καὶ βρύσεις πλουσιοπάρο-
χος, ὀνομαζομένη ἀρέθουσα, εἶναι ἰκανὴ εἰς τὰς χρείας των (4).
Ἡ πόλις εἶναι καλλωπισμένη μὲ θέατρον, γυμνάσια, σοὰς,
ναοὺς, ἀνδριάντας, καὶ ζωγραφίας (5). Ἡ εὐτυχὴς τοποθε-
σία της, τὰ ἐργασήρια τοῦ χαλκοῦ (6), ἡ ποτιζομένη γῆ
ἀπὸ τὸν Ἀήλαντον ποταμὸν, καὶ πεπλουτισμένη ἀπὸ ἐλαίας,
σύρουσιν εἰς τὸν λιμένα της τὰ πλοῖα τῶν ἐμπόρων ἔθνῶν (7).
Οἱ κάτοικοί της εἶναι εἰς ἄκρον ἀμεθέστατοι, καὶ περιέργοι, ἀ-
γαπῶσι τὴν ξενοδοχίαν, καὶ ἂν καλὰ τῆς ἐλευθερίας ἐρασαί,
εὐκολὰ ὅμως κλίνουσι τὸν αὐχένα εἰς τὴν δουλείαν (8).

§. 5. Ἐκοιμήθημεν εἰς τὴν χαλιίδα, καὶ τὴν ἀκόλου-
θον ἔωθεν ἐπεράσαμεν ἀντίκρυ εἰς Αὐλίδα, πολίχμιον, πλη-
σίον τοῦ ὁποίου εἶναι μέγας κόλπος, ὅπου ὁ σόλος τοῦ Ἀγα-
μέμνονος ἐμποδίσθη τόσον διεξοδικὸν καιρὸν ἀπὸ τοὺς ἐναν-
τίους ἀνέμους (9). Ἀπὸ τὴν Αὐλίδα διήλθομεν διὰ Σαλγα-
κειας, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀνθηδῶνα διὰ μέσου δρόμου
πολλὰ ἀμαλοῦ, καὶ διευθυνομένου ἐν μέρει μὲν πρὸς τὴν αἰ-
γιαλὸν, ἐν μέρει δὲ πρὸς τινα σύνθενδρον λόφον, ἀπὸ τὸν ὁ-
ποῖον ἐκβλύζουσι βρύσεις πολλαί (10). Ἡ Ἀνθηδῶν εἶναι πο-
λίχμιον, μὲ ἀγορὰν, κατάσκιον ἀπὸ ὠραία δένδρα, καὶ περι-
κυκλωμένον ἀπὸ σοὰς. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων κατα-
γίνονται μόνον εἰς τὴν ἀλιευτικὴν, τινὲς δὲ γεωργοῦσι γῆδια,
τὰ ὁποῖα καρποφοροῦσιν οἶνον πολὺν, καὶ σίτον ὀλιγώτερον (11).

(1) Δικαίταρχ. πολ. Ἐλ. παρὰ Γεωγρ. Τόμ. 6. §. 19. Εὐς. Ἰλ. 6. §. 279.

(2) Στρά. βιβ. 1. §. 447. (3) Δικαίταρχ. αὐτ. (4) Εὐσταθ. αὐτ. (5) Δικαίταρχ. αὐτ.
(6) Στέφ. εἰς Καλκ. (7) Δικαίταρχ. αὐτ. Πλην. βιβ. 8. κεφ. 12. (8) Δι-
καίταρχ. αὐτ. (9) Στρά. βιβλ. 5. §. 403. (10) Δικαίταρχ. αὐτ. (11) αὐτ.
αὐτῶδε.

Ἐδιδωδύσαμεν ἑβδομήντα ζάδια, καὶ μᾶς ἔμειναν περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸν ἑξήντα, ἕως οὗ νὰ φθάσωμεν εἰς τὰς Θήβας (1). Ἀλλ' ἐπειδὴ ἑκαθίσταμεν εἰς ἄμαξαν, ἐπροκρίναμεν τὸν δρόμον τῆς πεδιάδος, καὶ μὲ ὄλον ὅτι ἦτον διεξαδικὸς, καὶ σροφοειδὴς (2), παρευθὺς ἐπλησιάσαμεν εἰς ἐκείνην τὴν μεγάλην πόλιν. Ἀφ' οὗ εἶδομεν μακρόθεν τὴν ἀκρόπολιν, ὁ Τιμαγένης δὲν εἶδονατο πλέον νὰ κρατῆ τοὺς Θρήνους του. Ἡ ἐλπίς, καὶ ὁ φόβος ἐζωγραφίζοντο ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπόν του κατὰ διαδοχὴν. Ἰδοῦ, τέλος πάντων, ἡ πατρίσμου ἔλεγεν. Ἰδοῦ ἡ πόλις, ὅπου ἄφησα πατέρα, καὶ μητέρα, οἵτινες μὲ ἠγάπων φιλοσοργότατα. Δὲν ἐλπίζω, ὅτι θέλω τοὺς ἀπολαύσει πάλιν. Ἀλλ' εἶχα καὶ ἀδελφὸν, καὶ ἀδελφὴν, τίχα ὁ θάνατος τοὺς εὐσπλαγχνίσθη; Αὐτοὶ οἱ σοχασμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀκαταπαύτως εὐρισκόμεθα, διέσχιζον τὴν ψυχὴν του, καὶ τὴν ἐδικήν μου. Ἀλλ' οἴμονον! Πόσον μὲ ἐλύπει τότε ἡ τύχη του! Πόσον μετ' ὀλίγον ἔγινα μέτοχος τῶν θλίψεών του! Ἐφθάσαμεν εἰς τὰς Θήβας, καὶ αἱ πρῶται εἰδήσεις ἐδιαπέρασαν ῥομφαίαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ φίλου μου. Οἱ σαναγμοὶ τῆς ἐλλείψεώς του κατεκρήμνισαν εἰς τὸν τάφον τοὺς γονεῖς του. Ὁ ἀδελφός του ἐθανατώθη εἰς μίαν μάχην, ἡ ἀδελφή του ὑπανδρεύθη εἰς Ἀθήνας, καὶ δὲν ἦτον πλέον εἰς τὸν κόσμον· ἄφησεν υἱὸν καὶ θυγατέρα. Ἡ θλίψις του ἦτον πικροτάτη, ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῆς περιποιήσεως, καὶ συμπαθείας, τὰ ὅποια ἐδέχθη ἀπὸ τοὺς πολίτας πάσης τάξεως, καὶ ἀπὸ τινος μεμακρυσμένου συγγενεῖς, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν Ἐπαμινώνδαν, ἐμετρίασαν τὰς πίκρας του, καὶ τὸν ἠλευθέρωσαν ὅπως αὐτὸν ἀπὸ τὰς ζημίας του.

(1) Αὐτόθι. (2) ὁ αὐτ. αὐτόθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Διατριβὴ εἰς τὰς Θήβας. Ἐπαμινώνδης. Φί-
λιππος ὁ Μακεδών.

§. α'. **Θ**έλω ὁμιλήσει περὶ τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν, καὶ τῶν
ἡθῶν τῶν Θηβαίων, ὅταν ἀναφέρω τὴν δευτέραν μου εἰς Βοιωτίαν
περιήγησιν, ὅτι εἰς τὴν παρούσαν εἶχον τὴν προσοχὴν μου μό-
νον εἰς τὸν Ἐπαμινώνδαν. Παρσάδην εἰς αὐτὸν διὰ μέσου τοῦ
Τιμαγέου. Ἐγνώριζε κατὰ πολλὰ τὸν σοφὸν Ἀνάχαρσιν,
καὶ τὸ ὄνομά μου δὲν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν καμμίαν νέαν προσ-
βολήν. Ἐκινήθη εἰς σπλάγγνος ἀπὸ τὴν αἰτίαν, ἡ ὁποία μὲ
ἔσυρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μὲ ἠρώτησε διὰ τοὺς Σκύθας, ἐγὼ
δὲ τόσον ἤμην κεκρατημένος ἀπὸ σέβας, καὶ ἔκπληξιν, ὥστε
δὲν ἤξευρον, πῶς νὰ τῷ ἀποκριθῶ. Τὸ ἐπαρτήρησε, καὶ με-
τέβαλε τὴν ὁμιλίαν εἰς τὴν ἀνάβασιν τοῦ Κύρου, καὶ τὴν ἐ-
πιτροπὴν τῶν δέκα χιλιᾶδων. Μᾶς ἐπαράκαλεσε νὰ τὸν ἐπι-
σκεπτώμεθα συχνὰ, καὶ τὸν ἐβλέπομεν καθ' ἑκάστην. Εἴμεθα
παρόντες εἰς ὅσας συνομιλίας εἶχε μὲ τοὺς πλέον πεπαιδευμέ-
νους Θηβαίους, καὶ τοὺς δοκιμωτέρους τακτικούς. Καὶ ἂν κα-
λὰ ὁ νοῦς του ἦτον πεπλουτισμένος ἀπὸ παντοδαπὰς ἰδέας, ἡ-
γάπα ὅμως καλλίτερα νὰ ἀκούῃ, ἢ νὰ λαλῇ. Αἱ κρίσεις του ἦ-
σαν πάντοτε ὀρθαί, καὶ βαθεῖαι. Εἰς τὰς μεγάλας περιστάσεις,
ὅταν ἦτον λόγος νὰ δικαιολογηθῇ, αἱ ἀποκρίσεις του ἦσαν
πρόχειροι, γενναῖοι, καὶ προσφυεῖς ἦτον εἰς ἄκρον ἐρασῆς
τῆς συναναστροφῆς, ὅταν ἐπεριστρέφετο ἐπάνω εἰς ὕλας τῆς φι-
λοσοφίας, καὶ τῆς πολιτικῆς (1). Ὅταν λάβω κατὰ νοῦν,
ὅτι ἔζησα οἰκειότατα μὲ τὸν μεγαλύτερον ἴσως ἄνθρωπον,

(1) Νέπ. εἰς ἑπαμ. κερ. γ.

ἀφ' ὅσους παρήγαγεν ἡ Ἑλλάς (1), αἰσθάνομαι ἡδονὴν μεμιγμένην μὲ ἔπαρσιν. Καὶ διὰ τὴν νὰ μὴ χαρίσω αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν εἰς στρατηγὸν, ὅς τις ἔφερε τὴν τέχνην τοῦ πολέμου εἰς τελειότητα, ἐξήλειψε τὴν δόξαν τῶν διασημοτέρων στρατηγῶν (2), καὶ ποτὲ δὲν ἐνικήθη, εἰμὴ, μόνου ἀπὸ τὴν φύσιν (3); Εἰς ἄνθρωπον φιλόπατριν, ὅς τις ἔδωκεν εἰς τοὺς Θεβαίους ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἀπέκτησαν, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του τὴν ἔχασαν (4); Εἰς πολιτικὸν ἔμπειρον, ὅς τις ἔλαβε πάντοτε εἰς τὰς συνελύσεις τὰ πρεσβεῖα ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀπεσαλμένους τῆς Ἑλλάδος (5), καὶ ἤξευρε νὰ περικρατῆ εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Θεβῶν, τῆς πατρίδος του, τὰ ζηλότυπα ἔθνη τῆς αὐξήσεως αὐτῆς τῆς νέας δυνάμεως; Εἰς ἐκείνου λέγω, ὅς τις ἐσάθη τόσον εὐγλωττός, ἢ οἱ περισσότεροί τῶν Ἀθηναίων ῥήτορες (6), τόσον ἀφιερωμένος εἰς τὴν πατρίδα του, ὡς ὁ Λεωνίδας (7), καὶ τόσον δικαιότερος ἴσως, ἢ ὁ Ἀριστείδης ὁ ἴδιος; Ἡ πῆσῃ εἰκόσιν τοῦ νοῦς, καὶ τῆς καρδίας του, ἤθελεν ἦναι ὁ μόνος ἄξιος εἰς αὐτὸν ἔπαινος. Ἀλλὰ τίς ἤθελεν ἠμπορέσει νὰ ἐκτελειῇ ἐκείνην τὴν ὑψηλὴν φιλοσοφίαν, ἥτις ἐφώτιζε καὶ διεύθυνε τὰς πράξεις του; ἐκείνην τὴν φυσικὴν ἀγχιναίαν τόσον φαισφόρον εἰς τὰς ἐννοίας, καὶ τόσον καρποφόρον εἰς τὰ ἐπιχειρήματα; ἐκείνους τοὺς σκοποὺς, βεβουλευμένους μὲ τόσῃ φρόνησιν, καὶ ἐκπληρωμένους μὲ τόσῃ ταχύτητι; Πῶς δύναται ἔτι νὰ παρασῆσῃ κἀνεὶς ἐκείνην τὴν ἔσπιν διὰ παντὸς τῆς ψυχῆς γενναιότητα, ἐκείνην τὴν καλοκα-

(1) Cicero. de orat. l. 3. c. 34. (2) Ἐπαμεινώνδας, Βοιωτῶν ἐν Λαίτρωις ἐνίκησε Λακεδαιμονίους, καὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῶν Ἑλλήνων πρῶτος ἐγένετο. Αἰλ. ποι. ἴσο. βιβ. ζ. κεφ. 14. Διόδ. βιβ. α. §. 356. (3) Πολύβ. βιβ. 9. §. 532. (4) ὁ αὐτ. βιβ. ζ. 488. Διόδ. αὐτ. Παισα. βιβ. 8. κεφ. 11. Νέπ. αὐτ. (5) ὁ αὐτ. αὐτ. (6) Cicero. in Brut. cap. 15. t. 1. p. 346. (7) id. de fin. l. 2. c. 19. t. 2. p. 123.

γαθίαν τῶν ἡθῶν (1), ἐκείνην τὴν μεγαλειότητα εἰς τὴν εὐγένειαν, καὶ εἰς τοὺς τρόπους, τὴν προσοχὴν εἰς τὸ νὰ σέβηται τὴν ἀλήθειαν καὶ μέχρι τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων, τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἐπιείκειαν, καὶ τὴν ὑπομονήν, μετὰ τὴν ὁποίαν ὑπέφερε τὰς ἀδικίας τοῦ λαοῦ, καὶ τὰς τῶν φίλων του ἐνίστε (2);

§. β. Εἰς περιγραφὴν ζωῆς, ἐν ἣ ὁ κατὰ μέρος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀξιοθαύμαστος, ἢ ὁ δημόσιος ἄνθρωπος, εἶναι ἱκανὸν, νὰ ἐκλέξῃ κῆνεις κατὰ τύχην σημεῖα τινὰ, τὰ ὁποῖα μέλλουσι νὰ χαρακτηρίσωσι τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον. Ἀνέφερον ἤδη τὰς κυριώδεις του ἐκστρατείας εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ παρόντος βιβλίου. Ἡ κατοικία του ἦτον ὄχι ὀλιγώτερον ἄσυλον, ἢ ἱερόν τῆς πτωχείας, ἐβασίλευεν εἰς αὐτὴν μετὰ καθαρὰν τῆς ἀθωότητος χαρὰν, μετὰ ἀμετάβλητον τῆς εὐδαιμονίας εἰρήνην, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐχορήγει νέας δυνάμεις, καὶ μετὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ὁποίων καθωραΐζετο. Ἐβασίλευε λέγω εἰς αὐτὴν μετὰ ζήρην τὸσον ἀπόλυτον, ὥστε μετὰ δυσκολίαν ἤθελε τὸ πειθεῖσαι κῆνεις (3). Ἐτοιμος ὢν, νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Πολιοπόνησον, ἐβιάσθη νὰ κοπιᾷ εἰς τὴν ἀποσκευὴν του. Ἐδουείσθη πεντήκοντα δραχμὰς σχεδὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅταν μετὰ ἀγανάκτησιν ἀπέρριψε πεντήκοντα χρυσοῦς, τοὺς ὁποίους ἕνας βασιλεὺς τῆς Θεσσαλίας ἐτόλμησε νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτόν (4). Ματαίως οἱ φίλοι του ἐπροσπάθουν νὰ διαμοιράσωσι μετὰ αὐτόν τὰς πε-

(1) Ὅρα τὴν σημ. (2) Νέπ. εἰς Ἐπαμ. κεφ. γ. Πλούτ. εἰς Πελοπί. §. 290. Πανσα. βέλ. π. κεφ. μθ. (3) front. strateg. l. 4. cap. 3. (4) Ἰάσωνος δὲ τοῦ Θεσσαλοῦ ματορχοῦ συμμάχου μὲν εἰς Θέβας παραγενομένου, διασχίλους δὲ χρυσοῦς Ἐπαμειώνωδ' ἀπέμψαντος ἰσχυρῶς πεισμένου, τὸ μὲν χρυσίον οὐκ ἔλαβε, τὸν δὲ Ἰάσωνα δεκατάμενος, ἀδίδωσιν, ἔφη, χειρῶν ἄρχεις. Πλούτ. Ἐποφ. Ὁ δὲ Αἰλ. ποικ. εἰς. 50 χρυσοῦς λιγ. Β. 6. ια'. κεφ. 9.

ριουσίας των, ἐκεῖνος δὲ τοὺς ἐσυνείθιζε νὰ διανέμονται τὴν τιμὴν, παρηγοροῦντες τοὺς δυσυχεῖς.

§. γ'. » Τὸν ἤυραμεν ποτὲ μὲ πολλοὺς περὶ αὐ-
 » τὸν φίλου του, προσκαλεσθέντας ἀπὸ τὸν ἴδιον, ὅτι τοῖς ἔ-
 » ηλεγεν, ὁ Σφοδρίας ἔχει θυγατέρα εἰς ἡλικίαν ὑπανδρείας,
 » κεῖναι πολλὰ πτωχὸς, καὶ δὲν δύναται νὰ τὴν προικίσῃ· ἔ-
 » κδιώρισα εἰς καθένα ἀπὸ σὰς ἔρανον κατὰ τὰς δυνάμεις του·
 » ἀναγκάζομαι νὰ σταθῶ μερικὰς ἡμέρας εἰς τὴν οἰκίαν μου,
 » καὶ εἰς τὴν πρώτην μου ἔξοδον, θέλω σὰς παρρησιάσει αὐτὸν
 » τὸν τίμιον πολίτην. Εἶναι ἄξιος νὰ δεχθῇ παρ' ὑμῶν αὐτὴν
 » τὴν εὐεργεσίαν, καὶ θέλει γνωρίζει τοὺς εὐεργέτας του. «
 Ὅλοι ὑπέγραψαν εἰς αὐτὴν τὴν διάταξιν, καὶ τὸν ἄφη-
 σαν, εὐχριστοῦντές του διὰ τὸ πρὸς αὐτοὺς φιλικὸν θάρ-
 ρος. Ὁ Τιμαγένης, ἀνήσυχος διὰ νὰ μάθῃ, διὰ τί δὲν
 ἐκβαίνει ἀπὸ τὴν οἰκίαν του, τὸν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν,
 καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη μὲ ἀπλόγητα· εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ
 πλύνω τὸν χιτῶνά μου· καὶ τὴ ἀληθείᾳ μόνον ἓνα εἶχε (1).
 » Μετ' ὀλίγον ἐμβῆκεν ὁ Μύκηθος, νέος, τὸν ὁποῖον ἠ-
 » γάπα πολλά. Ὁ Διομέδων ἀπὸ τὴν Κυζικὸν εἶναι ἐδῶ,
 τῷ εἶπεν· ἦλθε κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμὲ, διὰ νὰ τὸν εἰσα-
 γάγω πρὸς σέ, ἔχει προβλήματα νὰ σοὶ προβάλῃ ἐκ μέ-
 ρους τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπρόσβαξε νὰ

(1) Ἐπαμεινώνδας ἓνα εἶχε τριβῶνα, καὶ αὐτὸν ρυπῶνα. Εἶπο-
 τε δὲ αὐτὸν ἔδωκεν εἰς γυαρεῖον, αὐτὸς ὑπέμεινε οἶκον δι' ἀπορίας ἐπί-
 ρου. Ἐν δὴ τούτοις τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τοῦ Περσῶν βασιλέως, πέμψαν-
 τος αὐτῷ πολὺ χρυσοῦ, οὐ προσήκατο. Αἰλ. ποικ. ἱς. βιβλ. ε'. κεφ. ε'.
 Τοῦ Περσῶν βασιλέως τραπεζίους δαοεικοὺς ἀποσεύλαντος αὐτῷ, κατή-
 ψατο πικρῶς Διομέδοντος, εἰ τοσοῦτον πλοῦν πίπλευκε, διαφερωῶν Ἐ-
 παμεινώνδαν· πρὸς δὲ τὴν βασιλίαν λέγειν ἐκέλευσε, ὅτι τὰ συμφέροντα
 Θεταῖοι φροῶν, ἔξει προίκα φίλου Ἐπαμεινώνδαν, τὰ δὲ μὴ συμφέρου-
 τα, πολέμιον. Πλουτ. Ἀπορ'.

σοὶ ἐγχειρίσῃ μεγάλην ποσότητα χρημάτων. Ὁ ἴδιος μὲ ἤ-
 νάγκασε νὰ δεχθῶ πέντε τάλαντα. » Εἰπέ τον νὰ ἔλθῃ, ἀπε-
 κριθῆ ὁ Ἐπαμειώνδας. Ἄκουσον, Διομέδιον, εἶπεν, ἂν
 κατὰ φρονήματα τοῦ Ἀρταξέρξου ἦναι σύμφωνα μὲ τὰ τῆς πα-
 τριδος μου, ὁὐκ ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τὰ δωράτου. Ἄν ὅμως
 πρὸς ἐναντίας ὁὐκ ἦναι, ὅλον τὸ χρυσίον τῆς βασιλείας του ὁὐκ
 δύναται νὰ μὲ καταστήσῃ προδότῃν τοῦ χρέος μου. Ἐκρινες
 κατὰ τὴν καρδίαν μου, κατὰ τὴν ἐδικήν σου, σοὶ τὸ συγχωρῶ, μὲ
 πᾶσαν τούτου φύγε τάχιζα ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλιν, διὰ νὰ μὴν
 πρὸς ἀγοράσῃς τοὺς πολίτας τῆς. Σὺ δὲ Μύκηθε, ἐὰν ὁὐκ ἀπο-
 κτώσῃς τὴν ἰδίαν σιγμὴν τὸ ἀργύριον, ὅπου ἔλαβες, μέλλω
 κατὰ σὲ παραδώσω εἰς τὸ κρητήριον. Ἄνεχωρήσαμεν, ἐν ᾧ ἦτον
 αὐτὴ ἡ λογοτριβή, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Μύκηθας μᾶς τὸ ἐδιη-
 γήθη. Ὁ Ἐπαμειώνδας, παρόμοια μαθήματα πολλάκις
 ἔδωκεν εἰς τοὺς περὶ αὐτόν. Ὅποτεν ἐκυβέρνα τὸ κράτευμα,
 ἔμαθεν, ὅτι ὁ ἀσπίδοφόρος του ἐπώλησε τὴν ἐλευθερίαν ἐνὸς
 αἰχμαλώτου. » Ἀπόδος μοι τὴν ἀσπίδα, τῷ εἶπεν, ἀφ' οὗ το
 κατ' ἀργύριον ἐμόλυνε τὰς χεῖράς σου, εἰσὶ ἀνάξιος εἰς τὸ ἐξῆς
 κατὰ μὲ ἀκολουθήσῃς εἰς τοὺς κινδύνους (1).

§. δ'. Ἐπειδὴ ἦτον ἐνθερμος μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρα, ἐ-
 μιμήθη τὴν λιτότητά του. Ἀπεδοκίμαζε παντελῶς τὴν χρῆσιν
 τοῦ οἴνου, καὶ ἐλάμβανε συχνὰ διὰ τροφήν του ὀλίγον μέλι (2).
 Ἡ μουσική, τὴν ὁποίαν ἔμαθεν ἀπὸ ἐμπειροτάτους τεχνίτας, εὐφ-
 ραίνειν ἐνίοτε τὰς εὐκαιρίας του. Ὑπερτέρει τοὺς ἄλλους, ὅταν ἦ-
 λει, καὶ εἰς ὅσα συμπόσια ἐπροσκαλεῖτο, ἐξηκολούθει καὶ αὐ-

(1) Ἐμοὶ μὲν, εἶπεν, ἀπόδος τὴν ἀσπίδα, σεαυτῷ δὲ πρῶτον κα-
 πλεῖδον, ἐν ᾧ καταστήσεις· οὐ γὰρ ἂν ἔτι κινδυνεύεις ἐξέλας, πλοίσως
 γινέμεος. Ἀλλ. ποι. εἰς βιβλ. α'. κεφ. Γ. Πλοῖστ. εἰς Ἀπορδίγ. §. 194.

(2) Ἀπορδίγ. β. βιβλ. ε'. §. 49.

τὸς τὴν σειράν του, παίζων τὴν λύραν του (1). Ὅσον συγκαταβατικὸς ἦτον εἰς τὴν συνανάστροφὴν τῶν φίλων, τόσον ἦτον σοβαρὸς, ὅταν ἔπρεπε νὰ διατηρῇ τὴν εὐπρέπειαν πάσης τάξεως. Κἄπποιοι χυδαῖοι, διεφθαρμένοι ἀπὸ τὴν ἀσωτίαν, ἐκρατεῖτο εἰς φυλακὴν. »Διὰ τί, εἶπεν ὁ Πελοπίδας εἰς τὸν φίλου του, ἀπέρριψας ἀπ' ἐμοῦ τὴν χάριν σου, καὶ τὴν κἄχριστας εἰς τὴν οὐσίαν μιᾶς εταιρείδος; ὅτι, ἀπεκρίθη ὁ Ἐπαμινώνδας, ὃν ἤρμοζεν εἰς τοιοῦτον ἄνθρωπον, καί σὺ, νὰ οἰκειοποιῆται ἄνθρωπον τοιοῦτον, οἷος ἐκείνητος« (2) Ποτὲ διὰ μεσιτείας δὲν ἐδέχετο τὰς πολιτικὰς ἐπιστίας, ἀλλ' οὐδὲ δεδομένας τὰς ἀπέρριπτε. Πολλάκις ἐδούλευεν, ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ὑπὸ ἀπράκτων στρατηγῶν, τοὺς ὁποίους ἡ πανουργία ἐπροτίμα ἀπ' αὐτόν. Πολλάκις τὰ στρατεύματα, πολιορκούμενα εἰς τὸ στρατόπεδόν τους, καὶ ἐρχόμενα εἰς τὰ πλέον ὀλέθρια ἔσχατα, ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειάν του. Τότε ἐδιώρθωνε τὰς πράξεις, ἐδίωκε τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐπανῆγεν ἡσύχως τὸ στρατεῦμα, χωρὶς νὰ εὐθυμῆται τὴν ἀδικίαν τῆς πατρίδος του, μήτε τὴν πρὸ μικροῦ ἀποδοθείσαν εἰς αὐτὴν δούλευσίν του (3). Δὲν ἐπαράβλεπε κἄμμίαν περίστα-

(1) Cicero, Inuent. l. 1. cap. 2. p. 254. Ἄθην. βιβλ. δ'. §. 184. Νέπ. εἰς Ἐπαμ. κεφ. β'. (2) Ἄνθρωπον δὲ φαῦλον, ἐξημαρτηκότα τῶν μετρίων, τὸ μὲν Πελοπίδου παρακαλοῦντος· οὐκ ἀφῆκε, τῆς δ' ἐρωμένης δευδείσης, ἀφ' οὗ, εἰπὼν, ἔτι τοιαῦτα ποιεῖ λαμβάνειν ἑταιροῖσι, ἀλλὰ μὴ στρατηγοῖσι. Πλούτ. πολ. παραγ. (3) Ἐπαμινώνδας πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα κατέρρωσε, στρατηγῶν οὐκ ἴλαττον ὅ' αὐτοῦ μνημονεύεται, μὴδὲ στρατηγοῦντος, μὴδὲ ἀρχοντος ἔργον περὶ Θετταλίαν, ἔτε, τῶν στρατηγῶν εἰς τέπους χαλεποὺς ἐμβάλοντων τὴν φάλαγγα, καὶ θορυβουμένων, (ἐπίκειντο γὰρ οἱ πόλεμοι βαλλόντες ἀνακληθεὶς ἐκ τῶν ἐπιπέτων, πρῶτον μὲν ἐπανσε, θὰρ ῥύνας, τὸν τοῦ στρατεύματος τάρραχον, καὶ φόβον, ἐπειτα διατάξας, καὶ διαρρησάμενος τὴν φάλαγγα συγκεχυμένην, ἐξηγάγε ῥ' αὐδώς, καὶ κατέστησεν ἐναντίαν τοῖς πολέμοις, ὡς ἀπελθεῖν ἐκέρους μεταβαλομένους. Πλούτ. ἐν τῷ εἰ προσθετῶρι πολεμικῶν.

σιν, δι' ἧς ἔμελλε νὰ ἀνυψῶνῃ τὸ θάρραλέον του ἔθνους του, καὶ νὰ τὸ καθιστᾷ τρομερὸν εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Πρὶν ἐπιχειρησθῆ τὴν πρώτην του κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἐκστρατείαν, κατέπεισε μερικοὺς Θηβαίους, νὰ παλαιίσωσι μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ὅποιοι τότε εὐρίσκοντο εἰς Θήβας. Οἱ Θηβαῖοι ἔλαβον τὴν ὑπεροχὴν, καὶ ἀπὸ τότε οἱ στρατιῶται ἄρχισαν νὰ μὴ τρέμωσιν εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς Λακεδαιμονίους (1). Ἐστρατοπέδευε κατὰ τὴν Ἀρκαδίαν, τὸν χειμῶνα ἀπεσταλμένοι πλησιαζούσης τινὸς πόλεως, ἦλθον, προβάλλοντες εἰς αὐτὸν, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ νὰ λάβῃ εἰς αὐτὴν κατοικίας. »Ὅχι,» εἶπεν ὁ Ἐπαμινώνδας εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του, ἂν μᾶς ἴδωσι καθημένους πλησίον τῆς φωτίας, θέλουσι μᾶς ὑπολάβῃ, ὡς συνειθισμένους ἀνθρώπους, πρέπει νὰ σταθῶμεν ἐδῶ, καὶ ἡ σφοδρότης τοῦ χειμῶνος μᾶς ἐνοχλῇ. Ἐκεῖνοι δὲ γενομένοι μάρτυρες τῶν παλαισμάτων, καὶ τῶν πολεμικῶν μάσασκῆσεων, θέλουσι μένει ἐκστατικοί (2).

§. ε. Δαῖφρατος, καὶ Ἰολλίδας, δύο στρατηγοὶ δοκιμοὶ, ἀξιοὶ τῆς τιμῆς τοῦ Ἐπαμινώνδα, ἔλεγόν ποτε εἰς τὸν Τιμαγένην, ἤθελες τὸν θυμάσει πολλὰ περισσότερον, ἂν τὸν ἠκολούθεις εἰς τὰς ἐκστρατείας του, ἂν σπουδαίως παρητήρεις τὰς κινήσεις, στρατοπεδεύσεις, τὰς πρὸ τῆς μάχης διατάξεις, τὴν λαμπρὰν ἀνδρείαν, καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματός του εἰς τὴν συμπλοκὴν, ἂν τὸν ἔβλεπες πάντοτε ἐνεργητικὸν, πάν-

(1) Ἐπαμινώνδας τοῖς Θηβαίοις ἔπεισε τοῖς ἐπιδημοῦσι Λακεδαιμονίω ἐν τοῖς γυμνασίοις παλαίειν· οἱ δὲ εὐκόλως καταβάλλοντες αὐτοῖς, ἐδιδάχθησαν κατατροπεῖν αὐτῶν, καὶ ὡς ἀνδρειότεροι, τὸν πρὸς αὐτοὺς πολεμὸν θάρρουντες ἐξηνεγκαν. Πολύαι. Στρατηγ. βιβλ. β'. κεφ. γ'. §. 6. (2) Ἄλλῃ, οὖν μὲν, (ἔφη) θαυμάζουσιν ἡμᾶς, καὶ ὕδνται πρὸς τὰ ἐπὶ γυμναζομένους, καὶ παλαιούτας· οὖν δὲ πρὸς τῷ πυρὶ καθήμενους ἐρώσι, τὸν κῆμον κόπτουτας, οὐδὲν αὐτῶν ἠγήσονται διαφέρειν. Πλούτ. ἐν τῷ, εἰ κρισθ. πολιτευτέου.

τοτε ἤσυχον, ὅτι κατελάμβανε κατὰ πρώτην προσβολὴν τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐχθροῦ, ὅτι ἐπέπνευ εἰς αὐτὸν ὀλεθρίαν ἀσφάλειαν, ὅτι ἔσπνε περί αὐτὸν ἀναποδράσους σχεδὸν παγίδας (1), ὅτι ἐφυλάττει ἐν ταύτῳ εἰς τὸ σράτευμά του τὴν ἀκριβεστάτην παιδαγωγίαν, ὅτι ἐξύπνα μὲ τρόπους ἀνελπίστους τὴν προθυμίαν τῶν στρατιωτῶν του, καὶ ὅτι ἤσχολεῖτο ἀκαταπαύστως εἰς τὴν διαφύλαξίν τους, καὶ ἐπὶ πᾶσιν, εἰς τὴν τιμὴν τους. Μὲ τόσας φροντίδας προσπαθεῖς ἔσυρεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ του ἐκείνων τὴν εὐνοίαν. Κεκοπιασμένοι ὑπὲρ τὸν μέτρον ἀπὸ τοὺς πόνοῦς, καταπεπισμένοι ἀπὸ τὴν πείναν, ἦσαν πάντοτε πρόθυμοι νὰ ἐκπληρῶσι τὰς προσαγὰς του, καὶ νὰ τρέχωσιν εἰς τὸν κίνδυνον (2). Οἱ πανικοὶ τρόμοι, τόσον συνεχεῖς εἰς τὰ ἄλλα στρατεύματα, εἰς τὸ ἐδικόν του ἦσαν ἄγνωστοι, καὶ ἂν ἦσαν ποτὲ ἐγγὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὸ, ᾗξευρε νὰ τοὺς διαλύη μὲ ἓνα μόνον λόγον, ἢ νὰ τοὺς μεταβάλλῃ πρὸς ὄφελός του (3). Ἐἴμεθα εἰς τὴν ἀκμὴν, νὰ ἔμβωμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ σράτευμα τῶν ἐχθρῶν ἦτον ἐσρατοπεδευμένον ἔμπροσθέν μας (4). Ἐν ᾧ ὁ Ἐπαμινώνδας ἐξήταζε τὴν θέσιν του, ἕνας κεραυνὸς ἐπροξένησε μεγάλην ταραχήν εἰς τὸ σράτευμά του. Οἱ Μάντις ἐπρόσαξε νὰ ἀναβάλῃ τὴν ὁδοιπορίαν, ἠρώτησαν μὲ φόβον τὸν στρατηγόν, τί τάχα φακερῶναι παρόμοιον μάντευμα; ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐδιάλεξε κακὸν στρατόπεδον, ἐφώνηξε μὲ βεβαιότητα, ἐμψυχωθέντες οἱ στρατιῶται ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους, τὴν ἀκόλουθον ἐκυρίευσαν μὲ δύναμιν τὴν διάβασιν (5).

§. 5'. Οἱ δύο Θηβαῖοι ἀξιωματικοὶ ἀνέφερον καὶ ἄλλας πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποσιωπῶ ἀπ' αὐτὰς ἀφίνω καὶ

(1) Πολύαι. στρατη. βιβλ. β'. κεφ. γ'. (2) Ξενοφ. Ἑλλ. ἱστ. βιβλ. 5. §. 645. (3) Διοδ. βιβλ. α'. §. 367. Πολύαι. στρατηγ. βιβλ. β'. κεφ. γ'. §. 3. καὶ 8. (4) Διοδ. αὐτ. §. 380. (5) Τοὺς πολεμικοὺς ἐν τοιοῦτῳ χωρίῳ στρατοπεδύσαντας ἐμβεβροντησθαι. Πολύαι. αὐτ.

ἄλλας πολλὰς, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν ὑπ' ὄψιν μου, καὶ ἐπιφέρω μόνον μίαν κρίσιν. Ὁ Ἐπαμεινώνδας, χωρὶς φιλοτιμίαν, χωρὶς ματαιότητα, καὶ χωρὶς φιλοκέρδειαν, ὑψώσεν ἐν βραχεί χρόνῳ τὸ ἔθνος του εἰς τὸν βαθμὸν τῆς μεγαλειότητος, εἰς τὴν ὁποίαν εἶδομεν τοὺς Θηβαίους. Ἐκατόρῳθωσε τοῦτο τὸ τεράσιον, κατ' ἀρχὰς μὲ τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀρετῶν του, καὶ προτερημάτων, ἐν ταύτῳ δὲ, ἐπειδὴ ἐξουσίαζε τὰ πνεύματα μὲ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀγχινοίας, καὶ γνώσεώς του, διέθετε κατὰ τὴν θελήσιν του τὰ πάθη τῶν ἄλλων, δι' ὅ,τι ἦτον κύριος τῶν ἐδικῶν του. Ἀλλ' ἡ μεγαλοψυχία τοῦ χαρακτήρος του ἐτάχυνε μετὰ ταῦτα τὰς ἐκβάσεις του περισσότερον. Ἡ ἀδούλωτος, καὶ ὑψηλὴ ψυχὴ του πρόωρα ἠγανάκτησε διὰ τὴν δεσποτείαν, τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἀθηναῖοι μετήρχοντο κατὰ τῶν Ἑλλήνων γενικῶς, καὶ κατὰ τῶν Θηβαίων ἰδιαιτέρως· ἔτραψε κατ' αὐτῶν εἰς τὴν καρδίαν του μῖσος, τὸ ὁποῖον ἤθελε περικρατεῖ εἰς τὸν ἑαυτόν του κεκρυμμένον, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ παροῖς του τῷ ἐνεπισεύθη τὴν φροντίδα τῆς ἐκδικήσεώς της, ἐσύτρωψε τὰ δεσμὰ τῶν ἔθνων, καὶ κατὰ χρέος κατεσάθη πορθητής. Ἀνεδέχθη σκοπὸν τόσον τολμηρὸν, ὅσον καὶ νεοφανῆ, τὸ νὰ κτυπήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους ἕως εἰς τὸ κέντρον τῆς βασιλείας των, καὶ νὰ τοὺς ἐκγυμνώσῃ ἀπὸ τὸ πρωτεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τόσους αἰῶνας ἔχαιρον. Ἐπέμεινε εἰς τοῦτο μὲ σταθερότητα, πρὸς καταφρόνησιν τῆς δυνάμεως, τῆς δόξης, τῶν συμμάχων, καὶ τῶν ἐχθρῶν της, οἳ τινες ἔβλεπον μὲ ἀνήσυχον ὄμμα αὐτὰς τὰς ὀρμητικὰς τῶν Θηβαίων ἐπιδόσεις, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ μήτε ἀπὸ τὴν ἀνδίσκην φατρίαν τινός, ἥτις ἐσυσήθη εἰς τὰς Θήβας, προτιμῶσα τὴν εἰρήνην, δι' ὅ,τι ὁ Ἐπαμεινώνδας, τὸν πόλεμον⁽¹⁾. Ὁ Μενεκλείδης ἦτον ὁ ἀρχηγός της. Ἡ εὐγλωττία, αἱ μεγάλαι

(1) Νέπ. εἰς Ἐπαμειν. κεφ. ε'.

του ἀξίαι, καὶ τὸ θέλγητρον, ὅπου τὸ περισσύτερον μέρος τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι διὰ τὴν ἀνάπαυσιν, τὸν ἐκατέστησαν νὰ ἔχη μεγάλην εἰς τὸν δῆμον ὑπόληψιν. Ἀλλ' ἡ σαρδωρότης τοῦ Ἐπαμινώνδα ἀνέτρεψε τελευταῖον αὐτὰ τὰ ἐμπόδια, καὶ τὸ πᾶν διετέθη πρὸς ἐκστρατεῖαν, ὅταν τὸν ἀφήσαμεν. Ἄν ὁ θάνατος δὲν ἤθελε κόψει τὴν κλωσὴν τῶν ἡμερῶν του ἀνάμεσα εἰς Θρίαμβον, ὅς τις δὲν ἄφινε πλέον καταφύγιον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἤθελε ζητήσει λογαριασμὸν ἀπὸ τοῦ Ἀθηναίου δι' ὅσας νίκας ἐκέρδησαν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, καὶ ἤθελε καταπλουτίσει, καθὼς τὸ ἔλεγεν ὁ ἴδιος, τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θεβαίων ἀπὸ ἀναθήματα, μὲ τὰ ὅποια καλλωπίζεται ἡ τῶν Ἀθηναίων.

§. ζ'. Εἶχομεν εὐκαιρίαν ἀδιάκοπον, νὰ βλέπωμεν τὸν Πολύμνιν, τὸν πατέρα τοῦ Ἐπαμινώνδα. Αὐτὸς ὁ αἰδέσιμος γέρον δὲν ἐθέλγετο τόσον ἀπὸ τὰς, ὅσας ἀπέδιδον πρὸς αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετὰς του, τιμὰς, ὅσον ἀπ' ὅσας ἐπρόσβαττον νὰ διδῶνται εἰς τὸν υἱὸν του. Πολλάκις μᾶς ἀνεκάλει ἐκεῖνο τὸ τόσον συμπαδὲς ἀπόφθεγμα, τὸ ὅποσον μεταξὺ τῶν εὐφημιῶν τοῦ στρατεύματος, εἶπεν ὁ Ἐπαμινώνδας μετὰ τὴν μάχην τῶν Λεύκτρων, ἧ Ὅ,τι μὲ θέλγει περὶ πλέον εἶναι, ὅτε ἧ οἱ γονεῖς μου ζῶσιν ἔτι, καὶ χαίρουσι διὰ τὴν δοξάν μου (1) Οἱ Θεβαῖοι ἔδωκαν ἐπιστάσαν εἰς τὸν Πολύμνιν, νὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ τὸν νέον Φίλιππον, ἀδελφὸν τοῦ Περδίκκα, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (2). Ὁ Πελοπίδας, ἀφ' οὗ εἰρήνευσε τὰς ταραχὰς αὐτῆς τῆς βασιλείας, ἔλαβε δι' ἐνέχυρον αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα, καὶ τριάκοντα

(1) Τοῦτο δ' ἀμείλει καὶ τὸν Ἐπαμινώνδα, φασι, ἐξομολογήσασθαι τὸ παθεῖν, εὐτυχίαν ποιούμενον αὐτοῦ μεγίστην, ὅτι τὴν ἐν Λεύκτροις στρατείαν αὐτοῦ καίριον ὁ πατήρ, καὶ ἡ μητὴρ ἔτι ζῶντες ἐπίδον. Πλουτ. εἰς Κοριναί. (2) Διόδ. β. β. 45. §. 407.

νέους εὐγενεῖς τῆς Μακεδονίας (1). Ὁ Φίλιππος, εἰς ἡλικίαν σχεδὸν δεκαοκτῶ χρόνων, εἶχεν ἤδη τὰ χαρίσματα τῆς φύσεως συνημμένα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν· ὅταν τὸν ἔβλεπον, εθαύμαζον διὰ τὴν ὠραιότητά του (2), καὶ ὅταν τὸν ἤκουον, ἐξεπλήττοντο διὰ τὸ πνεῦμά του, μνήμην, εὐγλωττίαν, καὶ χάριτας, αἱ ὁποῖαι ἔδιδον τόσα θέλγητρα εἰς τοὺς λόγους του (3). Τὸ περιχαρὲς ἦθος του ἄφινεν ἐνίοτε νὰ ἐξέρχωνται ἀγχινούσεται ἀσειόττες, χωρὶς νὰ προξενῶσι ποτὲ κάμμίαν καταφρόνησιν. Γλυκὺς, εὐπροσῆγορος, ἐλευθέρσιμος, ἔτοιμος νὰ διακρίνη τὰς ἀξίας, κἀνεὶς δὲν ἐγνωρίζε καλλίτερα ἀπ' αὐτὸν τὴν τέχνην, καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὰς καρδίας (4). Ὁ Πυθαγορικὸς Νουσίθοος, παιδαγωγὸς του, ἐνέσαξεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γραμμάτων, τὴν ὁποίαν διεφύλαξεν ἐφ' ὄρου ζωῆς του, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν μαθήματα ἐγκρατείας, τὰ ὁποῖα μετὰ ταῦτα ἠλπισμόνησεν (5). Ὁ ἔριος τῆς ἡδονῆς ἐφαίνετο, ὅτι διεπέρασεν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ τόσα ἐξαιρέτα προτερήματα, ἀλλὰ δὲν ἐσύγχυσε τὴν ἐνέργειάν του· καὶ διὰ τοῦτο ἐπρομάντευον, ὅτι, ἂν αὐτὸς ὁ νέος ἠγεμῶν ἀνέλθῃ ποτὲ εἰς τὸν θρόνον, δὲν ἤθελε γένη δοῦλος μῆτε τῶν ὑποθέσεων, μῆτε τῶν ἡδονῶν. Ὁ Φίλιππος ἐσύχναζε καθ' ἑκάστην εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν, ἐσπούδαζεν εἰς τὴν ἀγχινοῖαν ἐνὸς μεγάλου ἀνθρώπου τὸ μυσῆριον, τίνι τρόπῳ νὰ ἀποκατασταθῇ τοιοῦτος μίαν ἡμέραν (6)· ἄσκηος εἰς τὸ νὰ παρατηρῇ τοὺς λόγους του, καθὼς καὶ τὰ παραδείγματατά του, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάσημον σχολεῖον ἔμαθε νὰ τα-

(1) Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 291. Διοδ. βιβλ. ε'. §. 379. Ἴουστ. βιβλ. 7. κερ. ε'. (2) Δίχ. ἐν τῷ παραπροε. §. 402, καὶ 412. (3) Αὐτ. (4) Διοδ. βιβλ. ις'. §. 482. Πλούτ. ἐν τῷ εἰς πρῶτ. πολιτ. §. 806. (5) Κλήμ. Ἀλέξ. παιδαγ. βιβλ. α. §. 130. Διοδ. αὐτ. §. 407. Ἀθήν. βιβλ. δ'. §. 167. βιβλ. ε'. §. 260. (6) Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 292.

πεινώνηται (1), νὰ ἀκούῃ τὴν ἀλήθειαν, νὰ διορθώῃ τὰ σφάλματά του, νὰ γνωρίζῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ νὰ τοὺς ὑποδουλώῃ.

Κ Ε Φ Λ Α Ι Ο Ν ζ'.

Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰς Θήβας, ἐρχομὸς εἰς Ἀθήνας. Κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς.

§. α'. **Ε**ἶπον προλαβόντως, ὅτι ἔμειναν εἰς τὸν Τιμαγένην μόνον ἀνεψιὸς, καὶ ἀνεψιά, κατοικοῦντες εἰς τὰς Ἀθήνας· ὁ μὲν, ὠνομάζετο Φιλώτας, ἡ δὲ, Ἐπίχαρις, ὑπανδρεύθη μὲ πλούσιον Ἀθηναῖον, ὀνομαζόμενον Ἀπολλοδώρον. Ἦλθον εἰς τὰς Θήβας κατ' ἀρχὰς τῆς ἐλεύσεώς μας. Ὁ Τιμαγένης ἐδοκίμασεν εἰς τὴν συναναστροφὴν τοὺς γλυκεῖαν εὐχαρίστησιν, καὶ εἰρήνην, τὰς ὁποίας ἡ καρδιά του δὲν ἐγνωρίζε πλέον ἀπὸ πολὺν καιρὸν. Ὁ Φιλώτας ἦτον τῆς αὐτῆς μὲ ἐμὲ ἡλικίας· ἐφιλιώθηκα μὲ αὐτὸν, καὶ παρευθὺς ἐγένεν ὁδηγὸς, σύντροφος, φίλος, ὁ διακαέστερος, καὶ πιστότερος ἀπὸ ὅλου. Ἀναχωροῦντες, μᾶς κατέπεισαν νὰ τοῖς ὑπασχεθῶμεν, ὅτι θέλωμεν ὑπάγει ἐντὸς ὀλίγου νὰ τοὺς ἀνταμώσωμεν. Ἐλάβομεν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Ἐπαμεινώνδαν μὲ πόνον ψυχῆς, τοῦ ὁποίου ἐκαταδέχθη νὰ γένη μέτοχος, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ τοῦ μηνὸς ἀνθεστηριῶνος κατὰ τὸ δεῦτερον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος (2). ἤραμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀπολλοδώρου τοιαύτας εὐαρεστήσεις, καὶ βοηθείας, ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ τὰ πλοῦτη,

(1) Ἀὐτῶν. Γαμ. ἀρ. §. 143. καὶ εἰς ἀπορθεγ. §. 177. (2) Τῇ 13 Μαρτίου τοῦ, 362. ἔτους πρὸ Χ.

καὶ ὑπόληψίν του. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τοῦ ἐρχομοῦ μου ἔδραμον εἰς τὴν ἀκαδημίαν, εἶδον τὸν Πλάτωνα· ὑπῆγα εἰς τοῦ ζωγράφου Εὐφράνορος τὸ ἐργαστήριον, ἤμην εἰς ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς μέθης, τὸ ὁποῖον προξενουσι κατὰ πρώτην ἔντευξιν ἡ παρουσία τῶν διασήμων ἀνδρῶν, καὶ ἡ ἴδουσι τῆς μετ' αὐτῶν συναναστροφῆς. Ἐπειτα προσῆλωσα τὰς ὄψεις μου εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς διάστημα τινῶν ἡμερῶν ἔβλεπον μὲ θαυμασμὸν τὰ ἀναθήματά της, καὶ περιέτρεχον τὰ προάσειά της.

§. β'. Αἱ Ἀθῆναι διακροῦνται τρόπον τινὰ εἰς τρία μέρη, δηλ. εἰς τὴν ἀκρόπολιν, κειμένην ἐπὶ τινος πετρώδους λόφου, εἰς τὴν πόλιν, ἐκτεθειμένην περὶ αὐτὸν (1), καὶ εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Φαληρέως, τῆς Μουνυχίας, καὶ τοῦ Πειραιέως. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν ἔσπασαν τὰ θεμέλια τῆς κατοικίας των εἰς τοὺς βράχους τῆς ἀκροπόλεως (2), ἐν οἷς εὐρίσκεται ἡ παλαιὰ πόλις. (3). Ἄν καλὰ καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν τῆς τοποθεσίαν θέν ἐχρημάτισεν εὐχεύρωτος, παρέξ ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ λιβῶς (4), ἦτον ὅμως πανταχόθεν περιτριγυρισμένη μὲ τείχη, τὰ ὅποια ἔτι ὑφίστανται (5). Ἡ περίμετρος τῆς νέας πόλεως ἦτον ἐξήντα σταδία (6), τὰ τείχη προφυλαγμένα μὲ πύργους, (7) καὶ κτισμένα μὲ ταχύτητα ἐπὶ τοῦ θεμισοκλέους, προβάλλουσι πανταχόθεν τμήματα σπηλιῶν, καὶ συντρίμματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, μεμιγμένα συγκεχυμένως μὲ τὰς ἀκατεργάστους ὕλας, τὰς ὁποίας ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν τους (8). Ἐκ τῆς πόλεως χωροῦσι δύο μακρὰ τείχη, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ μὲν ὄν τριάκοντα πέντε σταδίων, περατοῦται εἰς τὸν λιμένα τοῦ Φαληρέως, τὸ

(1) Ἄρισ. Παναθη. §. 99. (2) Θεοκ. βιβλ. β'. κεφ. ε'. (3) Πausan. βιβλ. α'. κεφ. κβ. Whet voyage du lev. t. 2 p. 415. (4) τοῦ μαιζρον. (5) Ἡρ. βιβλ. 5. §. 137. Πaus. βιβλ. α. κεφ. κ'. (6) Θεοκ. βιβλ. β'. κεφ. γ'. (7) ὁ αὐτ. αὐτ. κεφ. ε'. (8) Ὁ αὐτ. βιβλ. α'. κεφ. ηγ. ὄρα τὸν Ἄτλ.

δὲ, τεσσαράκοντα, εἰς τὸν τοῦ Πειραιέως κλείονται καὶ τὰ δύο ἄκρα τούτων σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ ἐν τρίτου ἐξήντα σταδίων (1). Καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ τρία τείχη δὲν περιέχουσι μόνον τοὺς δύο λιμένας, καὶ τὸν τῆς Μουσυχίας, εἰς τὴν μέσῃ εὐρισκόμενον, ἀλλ' ἔτι πλῆθος οἰκιῶν, ναῶν, μνημείων παντὸς εἴδους (2), διὰ τοῦτο δύναται κῆσις νὰ εἴπῃ, ὅτε ἡ ὀλοκλήρος περιοχὴ τῆς πόλεως εἶναι σχεδὸν διακόσια σταδία (3). Κατὰ τὸ μέρος τοῦ λιβῶς, καὶ ἔγγιστα τῆς ἀκροπόλεως, εἶναι ὁ λόφος τοῦ Μουσειῶν, κεχωρισμένος διὰ τινος μικρᾶς πεδιάδος ἀπὸ τὸν λόφον, ὅπου οἱ Ἄρεοπαγῖται ἐποίουν τὰς συνελύσεις των. Ἄλλοι γήλοφοι συντρέχουσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως καθ' ὑπερβολὴν ἄνισον, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἐκρέουσιν ἀδύνατοι βρῦσεις, καὶ δὲν ἐξαρκοῦσιν εἰς τὰς χρείας τῶν πολιτῶν (4), ἀλλ' ἀναπληροῦσιν αὐτὴν τὴν ἔλλειψιν τὰ φρέατα, καὶ αἱ δεξαμεναί, εἰς τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ τὸ νερὸν ψυχρότητα, ἐπιπόνως ζητούμενην (5). Αἱ ὁδοὶ γενικῶς δὲν εἶναι κατ' εὐθείαν γραμμὴν, αἱ περισσότεραι οἰκίαι εἶναι μικραί, καὶ ὀλίγον ἀναπαυτικαί (6), αἱ μεγαλοπρεπέστεραι μάλιστα ἀφίνουσι νὰ θεωρῶνται ἀμυδρῶς οἱ καλλωπισμοὶ των ἀνάμεσα ἀπὸ κῆρποιον σὺλῆν, ἢ καλλίτερα, ἀπὸ μακρᾶν, καὶ στενὴν εἴσοδον (7). Ἐξωθεν τὸ πᾶν ἀναπνέει ἀπὸ ἀπλότητα, καὶ οἱ ξένοι κατὰ πρόωτην ἐποπτεῖαν ζητοῦσιν εἰς τὰς Ἀθήνας, τὴν τόσον διάσπμον εἰς τὴν οἰκουμένην πόλιν (8), ἀλλ' ὁ θαυμασμὸς των ἀνεπαισθήτως αὐξάνει, ὅποταν ἐξετάζωσι προσεκτικῶς ἐκεῖνους τοὺς ναοὺς,

(1) Ο' αὐτ. βιβλ. β'. κεφ. ιγ'. (2) Αὐτ. κεφ. ιε'. Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. α'. καὶ β'. (3) Δίωυ χρυσός. λό. σ'. §. 87. (4) Πλά. εἰς Ἀίσ. §. 203. Στρατ. βιβλ. Γ'. §. 307. (5) Θεοφρα. χαρακτ. κεφ. ι'. (6) Δικ. κατ' ἀρχ. κεφ. η'. (7) Εἰσαγ. εἰς Ἰλιά. βιβλ. η'. σ'. 435. Διδουμ. αὐτ. Ησύχ. Ἑκωπ. Βιτρούβ. βιβλ. ε'. κεφ. ι'. (8) Δικα αρχ. αὐτ.

τάς σοάς, τάς δημοσίας οίκοδομάς, ὅπου ὅλαι αἱ τέχναι ἐφιλονείκησαν διὰ τὴν δόξαν τοῦ ὠραϊσμοῦ.

§. γ'. Ὁ Ἐλλισσός, καὶ Κηφισός ἔρπουσι περὶ τὴν πόλιν, καὶ κατεσκευάσθησαν, ὅχι μακρὰν ἀπὸ τὰς ὄχθας τῶν, πολλοὶ δημόσιοι περίπατοι. Πορρώτερον, καὶ εἰς διαφόρους διασάσεις, λόφοι κεκαλυμμένοι ἀπὸ ἐλαιάς, δάφνας, ἢ ἀμπέλους, καὶ ἐπισηριζόμενοι εἰς ὑψηλὰ ὄρη, σχηματίζουσιν, ὡσαν μίαν ζώνην περὶ τὴν πεδιάδα, ἢ ὅποια ἐκτείνεται κατὰ μεσημβρίαν μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἡ Ἀττικὴ εἶναι εἶδος χερσονήσου εἰς σχῆμα τριγώνου. Ἡ ἀποβλέπουσα πρὸς τὴν Ἀργολίδα πλευρὰ δύναται νὰ ἔχη κατ' εὐθείαν γραμμὴν 357 στάδια· ἢ δὲ περιορίζουσα τὴν Βοιωτίαν 235, καὶ ἢ κατάντικρυ τῆς Εὐβοίας, 406. Ἡ ἐπιφάνειά της εἶναι 53200 στάδια τετραγωνικά. Εἰς αὐτὴν δὲν περιλαμβάνεται ἡ νῆσος Σαλαμίν, ἢ ὅποια ἔχει 2925 στάδια τετραγωνικά. Αὐτὸς ὁ μικρὸς τόπος, πανταχοῦ διακεκομμένος ἀπὸ ὄρη, καὶ λόφους εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πολλὰ ἄκαρπος, καὶ μὲ τὴν βίαν τῆς καλλιεργίας ἀποδίδει εἰς τὸν γεωργὸν τὸν καρπὸν τῶν πόνων του, ἀλλ' οἱ νόμοι, ἢ δεξιότης, τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ ὑπερβολικὴ καθαρότης τοῦ αἵρος, τόσου πολλὰ ἐδεξιώθησαν ἐκεῖ τὴν πληθὺν τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ἡ Ἀττικὴ σήμερον εἶναι πεπυκνωμένη ἀπὸ χωρία, καὶ κώμας, τῶν ὁποίων αἱ Ἀθῆναι εἶναι ἡ μητρόπολις.

§. δ'. Διακρούσι τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς εἰς τρεῖς κλάσεις· εἰς μὲν τὴν πρώτην περιλαμβάνονται οἱ αὐτόχθονες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν οἱ μέτοικοι, καὶ εἰς τὴν τρίτην τὰ ἀνδράποδα. Δύω εἶδη ἀργυρωνήτων διακρίνονται, οἱ μὲν εἶναι καθ' αὐτὸ Ἕλληνες, οἱ δὲ, ξένοι· οἱ πρῶτοι γενικῶς εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἡ τύχη τῶν ὀπλίων ἔρριψεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ, θυμωθέντος κατ' αὐτῶν διὰ τὴν πολλὰ

μακρὰν ἀντίσκειν (1). Οἱ δεῦτεροι ἔρχονται ἀπὸ τὴν Θράκην, Καρίαν, Φρυγίαν, καὶ ἀπὸ τοὺς, ὅσους οἱ βάρβαροι κατοικοῦσι, τόπους (2). Τὰ ἀνδράποδα, πάσης ἡλικίας, παντὸς γένους, καὶ ἔθνους, ποιοῦσιν ὕλην τῆς ἐμπορίας ἀξιόλογον εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἀκόρεστοι ἔμποροι τοὺς μεταφέρουσιν ἀκαταπαύτως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, τοὺς ἐπισωρεύουσιν, ὡς οὐτιδανὰς ἐμπορίας, εἰς τοὺς δημοσίους φόρους, καὶ, ὅταν παρασαθῆ κἀνεὶς ἀγορασθῆ, τοὺς βιάζουσι νὰ χορεύωσι κυκλικῶς, διὰ νὰ διακρίνωνται αἱ δυνάμεις, καὶ εὐκνησῶσι τῶν (3). Ἡ καταβαλλομένη δὲ αὐτοῦς τιμὴ διαφέρει, κατὰ τὰ προτερήματά των. Οἱ μὲν, πωλῶνται διὰ 300 δραχμῶν, οἱ δὲ, διὰ 600, καὶ μερικοὶ, πολλὰ περισσώτερον (4). Ὅσοι Ἕλληνας περιπέσωσι εἰς τὰς χεῖρας τῶν πειρατῶν, πωλοῦνται εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, καὶ χάνουσι τὴν ἐλευθερίαν τους, ἕως οὗ νὰ ἔλθωσι εἰς κατάσασιν, νὰ πληρώσωσι δυνατὸν λύτρον (5). Ὁ Πλάτων, καὶ Διογένης ἐδοκίμασαν αὐτὴν τὴν δυσυχίαν· οἱ φίλοι τοῦ πρώτου ἔδωκαν τρεῖς χιλιάδας δραχμὰς, καὶ τὸν ἐξηγόρασαν (6)· ὁ δεῦτερος ἔμεινεν εἰς τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, καὶ ἔμαθε τὸν υἱὸν τοῦ ἐξουσιαστοῦ του νὰ ἦναι ἐνάρετος, καὶ ἐλεύθερος (7).

§. ε΄. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδραπόδων ὑπερβαίνει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸν τῶν αὐτοχθόνων πολλὰ περισσώτερον (8). Πανταχοῦ σχεδὸν καταβάλλουσι ὅλας τὰς δυνάμεις των, διὰ νὰ τοὺς κρατῶσιν εἰς τὴν ὑποταγὴν (9). Ἡ Λακωνδαίμων, νο-

(1) Θεουκ. βιβλ. γ. κεφ. 68. Οἱ ξένοι ἀργυρώνητοι εἶχον παρ' Ἑλλήσι τὸ ἔνομα τοῦ ἔθνους των, ὅθεν ὁ μὲν ὠνομάζετο Κᾶρ, ὁ δὲ, Θραξ, καὶ τ. λ. (2) Εὐριπίδ. εἰς Ἄλκην. στίχ. 675. (3) Μένανδ. παρ' Ἀρποκρ. εἰς Κύβηλα. (4) Δημοσθ. εἰς Ἀροβ. §. 896. (5) Ἀνδρ. περὶ γυν. σπ. §. 16. Terent. in. eunuch. act. 1. scen. 2. (6) Διογ. Λαερ. εἰς Πλάτ. (7) Αὐτ. (8) Ἀθην. βιβλ. ε'. §. 272. (9) Πλάτ. περὶ νο. βιβλ. γ. §. 776. Ὅρα περὶ πάντων τῶν Ἀτ.

μίζουσα, ὅτι μὲ τὴν αὐστηρότητα θέλει τοὺς βιάζει εἰς εὐπείθειαν, τοὺς διήγειρε πολλάκις εἰς ἀποσασίαν· αἱ Ἀθηναί, θέλουσαι μὲ ἠπιώτερα μέσα νὰ τοὺς κατασῆσωσι πιστοὺς, τοὺς ἀπέδειξαν αὐθάδεις (1). Ἀριθμοῦνται εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐγγὺς 400 χιλιάδες (2). Αὐτοὶ καλλιεργοῦσι τὴν γῆν, μισθώνονται εἰς τοὺς χειροτεχνίτας, σκάπτουσι τὰ ὀρύγματα, κόπτουσι τὰ μάρμαρα, καὶ ἔχουσι ἐπισασίας κατ' οἴκους δι' ὅλας τὰς ἐπὶ λεπτοῦ ὑπουργίας. Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐμποδίζει νὰ τρέφωσιν ἀργοὺς δούλους. Καὶ ὅσοι γεννηθῶσιν εἰς δουλικὴν κατάστασιν, μὴ δυνάμενοι νὰ παραδίδωνται εἰς ἐργώδεις ἐργασίας, προσπαθοῦσι νὰ κατασαθῶσιν ἐπιφελεῖς μὲ ἐπιτηδεϊότητα, προτερήματα, καὶ καλλιεργίας (3) τεχνῶν. Εἶναι χειροτεχνίται, οἱ ὅποιοι μεταχειρίζονται ἀπὸ αὐτοὺς περισσότερον ἀπὸ πενήντα (4), διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἀπολαμβάνουσι μεγάλον κέρδος. Εἰς ἓν τοιοῦτον χειροτεχνεῖον ἓνας δούλος ἀποδίδει κατ' ἔτος καθαρὰν πρόσδοτον 100 δραχμῶν (5)· εἰς ἄλλο δὲ 120 (6).

§. 5'. Ἀπὸ αὐτοὺς ἐχρημάτισαν τινεῖς, αἵτινες ἐκρίθησαν ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, μαχομένοι ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας (7), καὶ ἄλλοι, δίδοντες εἰς τοὺς δεσπότας τῶν ἀποδείξεις ζήλου, καὶ προσηλώσεως, τῶν ὁποίων τὰ παραδείγματα εἰς ἔτι διηγούνται (8). Ἀλλ' ὅταν μὲ τὰς δουλεύσεις τῶν δὲν δύυνονται νὰ τὴν ἀποκτήσωσι, τὴν ἀγοράζουσι μὲ ἰδιοκτησίαν, ἢ ὁποία εἶναι εἰς αὐτοὺς συγχωρημένη (9), καὶ τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὸ νὰ ἀποτελῶσι ὄφρα εἰς τοὺς δεσπότας τῶν

(1) Ξεν. δημοκρ. Ἀθην. §. 693. (2) Ἀθην. αὐτ. (3) Οὐλίπιαν. εἰς Μειδ. §. 683. (4) Πλάτ. δημοκρ. βιβλ. 2. §. 578. Δημοσθ. εἰς Ἀφοβ. 1. §. 296. (5) Δημοσθ. αὐτ. (6) Δίσχ. εἰς Τιμ. §. 275. (7) Ἀριστοτ. βιάτρ. 5. 705. (8) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. 5. §. 776. (9) Δίων. χρονοβ. λό. κ'. §. 241.

ἐπὶ λαμπρῶν περιστάσεων. Π. χ. ὅταν γεννηθῆ εἰς τὴν οἰκίαν πικρίδιον, ἢ γένη εἰς αὐτὴν συνοικέσιον (1). Ὅταν δὲ λείψωσιν ἀπὸ τὰ μεγάλων χρέων, οἱ δεσπότες δύνανται νὰ τοὺς βάλλωσιν εἰς δεσμὰ (2), νὰ τοὺς καταδικάξωσι νὰ γυρίζωσι τὴν μυλόπετραν (3), νὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τὴν γαμικὴν συνάφειαν, ἢ νὰ τοὺς χωρίζωσιν ἀπὸ τὰς γυναϊκάστων (4), ἀλλὰ ποτὲ εἰς αὐτοὺς οὐκ εἶναι συγχωρημένον, νὰ παρανομῶσιν εἰς τὴν ζωὴν τους. Ὅταν τοὺς μεταχειρίζονται μὲ σκληρότητα, τοὺς ἀναγκάζουσι νὰ φεύγωσιν, ἢ τοὺλάχιστον νὰ ζητῶσιν ἄσυλον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ (5). Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίστασιν, ζητοῦσι νὰ περάσωσιν εἰς δούλευσιν δεσπότη, ὅχι τόσον σκληροῦ (6), καὶ καταντῶσιν ἐνίοτε νὰ ἐλευθερώνωνται ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ τυράννου, ὅστις κακομεταχειρίζεται τὴν ἀδυναμίαν τους. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπρομήθευσαν οἱ νόμοι τὴν ἀσφάλειάν τους (7). Εἰ δὲ καὶ ἦναι νοήμονες, ἢ ἔχωσιν εὐάρεστα προτερήματα, τὸ κέρδος τοὺς ὠφελεῖ ἀπὸ τοὺς νόμους περισσώτερον. Πλουτίζουσι τοὺς κυρίους των, πλουτοῦσι καὶ οἱ ἴδιοι, περικρατοῦντες μέρος τι τοῦ λαμβανομένου ἐξ ἑνὸς καὶ ἄλλου μισθοῦ. Αὐτὰ τὰ κέρδη, ἀφ' οὗ πολλαπλασιασθῶσι, τοὺς φέρουσιν εἰς βαθμὸν νὰ προμηθεύωσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους ὑπερασπίσεις, νὰ ζῶσιν εἰς μεγάλην ἀσωτίαν, καὶ νὰ συνάπτωσι τὴν αὐθάδειαν τῶν ἐλπιζομένων δικαιωμάτων μὲ τὴν εὐτέλειαν τῶν φρονημάτων (8).

§. 5. Εἶναι ἐμποδισμένον ὑπὸ ποινὰς μεγίστας τὸ νὰ κτυπήσῃ δούλον κἀνεὶς ἄλλου τινός. Δι' ὅτι κάθε βία εἶναι κατὰ τῆς δημοκρατίας ἐγκλημα (9). Ἐπειδὴ οἱ δούλοι, μὴν

(1) Τερτ. εἰς Φορμ. πρᾶξ. α'. σκη. α'. (2) Ἀθήν. βιβλ. 5'. §. 272. (3) Τερτ. εἰς Ἀνδρο. πρᾶξ. α'. σκη. γ'. (4) Ξεν. οἰκον. §. 844. (5) Πολυδ. βιβλ. 5'. κεφ. 16'. (6) Πλούτ. περι. δεισιδαι. §. 166. (7) Δημοσθ. εἰς Μεδ. §. 611. (8) Ξεν. Πολιτ. Ἀθην. §. 695. (9) Δημοσθ. εἰς Μεδ. §. 610. Ἀθήν. βιβλ. 5'. §. 266. Ξεν. αἴτ. Δημο. αὐτ.

ἔχοντες κἀνὲν ἰδιόζου σημεῖον ἐξωτερικόν, δὲν διακρίνονται ἀπὸ τοὺς λοιποὺς, ἢ ὕβρις, χωρὶς αὐτὸν τὸν νόμον (1), ἦτον ἐνδεχόμενου, νὰ ἐπιπέσῃ εἰς πολίτην, τοῦ ὁποῖου τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἰερόν. Ὅταν κἀνεὶς ἀργυρώνητος ἐλευθερωθῆ, δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν κλάσιν τῶν πολιτῶν, ἀλλ' εἰς τὴν τῶν μετοίκων, καὶ ὡς ἐλεύθερος ἰσοτιμεῖται μὲ αὐτοὺς, ὅσον δὲ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ὀλίγην τιμὴν, ἰσοτιμεῖται μὲ τοὺς δούλους. Οἱ μέτοικοι σχεδὸν δέκα χιλιάδες (2), εἶναι ξένοι, οἵτινες ἐκατοίκησαν μὲ τὰς γενεάς των εἰς τὴν Ἀττικὴν (3), οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἐργάζονται τέχνας, ἢ δουλεύουσιν εἰς τὸ ναυτικόν (4). Ἡ διοίκησις τοὺς ὑπερασπίζεται, χωρὶς νὰ ἔχωσιν εἰς αὐτὴν μετοχὴν, ἐλεύθεροι καὶ ὑποκείμενοι, ἐπωφελεῖς εἰς τὴν δημοκρατίαν, ἢ ὅποια τοὺς φοβεῖται· δι' ὅ,τι φοβεῖται τὴν ἐλευθερίαν, ὅταν χωρισθῆ ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος· καταφρονημένοι ἀπὸ τὸν ἀλαζόνα ὄχλον, καὶ ζηλότυπον διὰ τὰς ἀφωσιωμένας εἰς τὸν βαθμὸν τῶν πολιτῶν προτιμήσεις (5). Αὐτοὶ ὀφείλουσι νὰ ἐκλέγωσιν ἀπὸ τοὺς πολίτας προσάτην, ὃς τις γίνεται ἐγγυητὴς διὰ τὸ πολίτευμά των (6), καὶ νὰ πληρώωσι κατ' ἔτος εἰς τὸ θησαυροφυλάκειον μετοίκιον δώδεκα δραχμὰς διὰ τοὺς ἀρχηγούς τῆς γενεᾶς, καὶ ἕξ διὰ τὰ παιδία των (7). Δημεύονται τὰ πράγματά των, ὅταν δὲν ἐκπληρῶσι τὴν πρώτην αὐτῶν ὑποχρέωσιν, καὶ σεροῦνται τὴν ἐλευθερίαν, ὅταν παραβῶσι τὴν δευτέραν (8). Ἐὰν ὁμως ἀποδόσωσιν εἰς τὴν διοίκησιν λαμπρὰς δουλεύσεις, ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν πλη-

(1) Οἱ δούλοι ἦσαν ἰναγκασμένοι νὰ ξυρίζωσι τὴν κεφαλὴν τους, τὴν ὅποιαν ἐκάλυπτον μὲ πῆλους. Τὰ ἐνδύματά των ἦσαν ἕως εἰς τὰ γόνατα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πολίτας πολλοὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον. Ξεν. αἰτ. (2) Ἀθην. βιβλ. 5. §. 272. (3) Ἀρποκρ. εἰς Μετοίκ. (4) Ξεν. πολιτ. Ἀθην. 693. (5) Αἴλια. ποικί. 15. βιβλ. 5. κεφ. α' (6) Ἀρποκρ. καὶ Σουί. Πρωτατῆς (7) Ἰσαί. παρ' Ἀρποκρ. Μετοίκ. Πολυβ. βιβλ. γ. κεφ. δ. (8) Pet. leg. attic. p. 172.

ρωμὴν τοῦ μετοικίου. Εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς, πράξεις ἰδιαίτεραι τοὺς χωρίζουσιν ἀπὸ τοὺς πολίτας· οἱ μὲν ἄνδρες φέρουσι μέρος τῶν προσφορῶν, αἱ δὲ γυναῖκες σκιαδιφοροῦσιν εἰς τὰς ἐλευθέρους (1). Περί πλέου εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τοὺς χλευασμοὺς τοῦ δήμου, καὶ εἰς τὰ ἐκπεμπόμενα κατ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δύσφημα τοξεύματα (2). Ἡ δημοκρατία διεβίβασεν ἀπ' αὐτοὺς ποτὲ καιροῦ ἀριθμὸν μέγιστον εἰς τὴν κλάσιν τῶν πολιτῶν, ἐρημωθεῖσταν ἀπὸ τοὺς διεξοδικοὺς πολέμους (3), ἀλλ' ἂν ἴσως μὲ μυσικὰς ἐπιχειρήσεις ἤθελον εἰσελθῆ εἰς αὐτὴν τὴν αἰδέσιμον τάξιν, εἶναι συγχωρημένοι νὰ τοὺς ἐγκαλῶσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἐνίοτε νὰ τοὺς πωλῶσιν, ὡς αἰχμαλώτους (4).

§. π'. Οἱ ἀπελεύθεροι, ἀφ' οὗ καταγραφθῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν κλάσιν, εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸ αὐτὸ δόσιμον, εἰς τὴν ἰδίαν ὑποταγὴν, καὶ εἰς τὸ ἴδιον ἐξευτέλισμα. Ὅσοι γεννηθῶσιν εἰς τὴν δουλείαν, δὲν εἶναι τρόπος νὰ ἀποκατασταθῶσι πολῖται (5)· καὶ πᾶς προσάτης, θυνάμενος νὰ ἐλέγῃ νομίμως τὸν ἀπελεύθερόν του διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀχαρισίαν, ἔχει τὸ κύρος παρὰ τοῦ νόμου, νὰ τὸν δεσμεύῃ ἐν τῷ ἄμα, λέγων εἰς αὐτόν, ἢ Ἐσο δοῦλος, δι' ὅ,τι δὲν ἤξεύρεις νὰ ἦσαι ἐλεύθερος (6). Ἡ κατάστασις τῶν μετοικίων ἄρχησι νὰ προβαίη εἰς τὸ καλλίτερον (7)· ἀπὸ τινα χρόνον ἀλίγον ταλαιπωροῦνται, καὶ, χωρὶς νὰ ἦναι πλέου εὐχάριστοι εἰς τὴν τύχην τους, ἀπολαμβάνοντες κῆπποιαν τιμὴν, ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι καὶ ἐπισασίας. Καὶ τοιοῦτόν τι νὰ γένη δὲν εἶναι δύσκολο-

(1) Νόμος προσέτατε τοῖς μετοικοῖς, ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοῖς μὲν σκάφας φέρειν, τὰς δὲ θυγατέρας αὐτῶν ὑδρείας καὶ σκιαδία. Δημ. γ'. (2) Ἀριστοφ. Ἀχάρν. στίχ. 507. (3) Διοδ. βιβλ. γ'. §. 219. (4) Pet. leg. attic. §. 134. (5) Δίων. χρυσός. λό. ιε'. §. 236. (6) Βαλ. Μαξ. βιβλ. 6. κεφ. 5'. (7) Ξεν. πολιτ. Ἀθην. §. 693.

λον εἰς πόλιν, ὅπου τόσοι ἄνθρωποι εἶναι κᾶτετι. Γνήσιοι πολίτης εἶναι, ὅταν γεννηθῆ ἀπὸ πατέρα, καὶ μητέρα τοιούτους (1). Τὸ παιδίον Ἀθηναίου, ὅταν συζευχθῆ μὲ ξένην, δὲν ὀφείλει νὰ ἔχη ἄλλον βαθμὸν, πᾶρεξ τὸν τῆς μητρός του. Ὁ Περικλῆς ἐξέδωκεν αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπότεν ἔβλεπε περὶ αὐτὸν παιδία, ἱκανὰ νὰ διαιωρίζωσι τὸν οἶκόν του. Τὸν ἐνήργει μὲ τὴν αὐστηρότητα, ὥστε, ἕως 5000 ἄνθρωποι, ἐξωσθέντες ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν, ἐπωλήθησαν εἰς τὴν δημοπρασίαν. Τὸν ἐκατάστει πάλιν ἄκυρον, ἀφ' οὗ τῷ ἔμεινε μόνον ἓνας υἱός, τοῦ ὁποίου τὴν γέννησιν ἐπρακίρυξεν ἄνομον (2).

§. 9. Οἱ υἱοθετημένοι Ἀθηναῖοι ἀπολαμβάνουσι σχεδὸν τὰ αὐτὰ προνόμια, ὅσα καὶ οἱ γνήσιοι. Ὅταν κατ' ἀρχὰς ἔπρεπε νὰ πληθύνωσιν ἀπὸ ἀνθρώπους τὴν Ἀττικὴν, ἔδωκαν τὴν ἐπιγραφὴν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐκεῖ νὰ κατοικήσωσιν (3). Ὅταν δὲ ἐπληθύνθη ἱκανῶς ὁ ἀριθμὸς, ὁ Σόλων τὴν ἐχάριζεν εἰς τοὺς μετενεχθέντας ἐκείσε μὲ τὰς γενεάς των, ἢ, εἰς τοὺς, ὅσοι διὰ παντὸς ἐξωσθέντες ἀπὸ τοὺς τόπους των, ἐζήτουν ἐκεῖ βέβαιον ἄσυλον (4). Ἐπομένως τὴν ὑπεσχέθησαν καὶ εἰς τοὺς, ὅσοι ἀποδίδουσι δουλεύσεις εἰς τὴν διοίκησιν (5). Ἄλλ' ἐπειδὴ κἀνὲν δὲν εἶναι τόσου ἄξιον τιμῆς, ὥς τὸ νὰ διεγείρῃ τὴν εὐγνωμοσύνην πεπαιδευμένου ἔθνους, ἀφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ ἔγενε τὸ βραβεῖον τῆς ἀγαθοεργίας, κατέστη αἴτιον τῆς φιλοτιμίας τῶν ἡγεμόνων, οἱτινες, ἀποκτώντες τα, ἔδωκαν εἰς αὐτὸ νέαν λάμψιν, καὶ ἔτι μεγαλητέραν, ὅταν δὲν τὸ ἀπέκτων. Ἀρνηθὲν ἄλλοτε εἰς τὸν

(1) Pet. leg. attic. § 138. (2) Πλούτ. εἰς Περικ. Αἴτια. βιβλ. 5. κεφ. ε'. βιβλ. γγ' κεφ. κδ'. Σολ. εἰς Δημοπρα. σχολ. Ἀριστοφ. εἰς Σπῆ. σ. 716. (3) Οσουλ. βιβλ. α'. κεφ. β. (4) Πλούτ. εἰς Σολ. (5) Δημοσθ. εἰς Νιαφ. §. 861.

Περδίκαν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, ἄξιον δὲ αὐτὸ (1), ἐ-
 χάρισθη μετὰ ταῦτα εὐκολώτερον εἰς Εὐαγόραν (2), τὸν βα-
 σιλέα τῆς Κύπρου, καὶ εἰς Διονύσιον, τὸν τῶν Συρακουσῶν,
 καὶ εἰς ἄλλους ἡγεμόνας. Πολλὰ ἐζητεῖτο, ἐν ᾧσω οἱ Ἄθην-
 ναῖοι ἠκολούθουν αὐστηρῶς τοὺς τεθειμένους ὅρους, διὰ τὴν
 ἐμποδίζουσι τὴν περὶ τούτου ἀσπιάν. Ἐπειδὴ θὲν ἐξήρχει τὴν
 ὑποθετηθῶσι μὲ ψήφισμα τοῦ δήμου, ἀλλ' ἔπρεπε τὴν ἐπικυρω-
 θῆ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἀπὸ συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξ χι-
 λιᾶδες πολῖται δίδουσι μουσικῶς τὰς ψήφους των· καὶ αὐτὴ ἡ
 διπλῆ ἐκλογή ἐδύνατο τὴν καταβληθῆ ἀπὸ τὸν μικρότερον Ἄθ-
 ρηνναίου ἐνώπιον κριτηρίου, ὅπου ἔχει τὸ δικαίωμα τὴν μετα-
 σχηματίζῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἰδίου δήμου (3). Αὐταὶ αἱ προ-
 φυλακαὶ, πολλὰ ἀμεληθεῖσαι εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους,
 συγκατέλεξαν εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν ἀνθρώπους, οἵτινες
 κατεφρόνησαν αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν (4); καὶ τῶν ὁποίων τὸ πα-
 ράδειγμα θελεῖ κυρῶσαι εἰς τὸ ἐξῆς ἐκλογὰς μᾶλλον ἀτίμους.
 Μεταξὺ τῶν πολιτῶν τῆς Ἀττικῆς ἀριθμοῦνται 20,000 εἰς
 τᾶσιν τὴν κρατῶσιν ὄπλα (5).

§. ι'. Οἱ πρόκριτοι ἐξ αἰτίας τοῦ πλοῦτου, γεννήσεως,
 ἀρετῶν, καὶ μαθήσεώς των (6), σχηματίζουσι ἐνταῦθα, κα-
 τ' ὡς σχεδὸν πανταχοῦ ἄλλου, τὴν πρωτεύουσαν κλάσιν τῶν
 πολιτῶν, τὴν ὁποίαν δύναται τις τὴν ὀνομάσῃ κλάσιν τῶν εὐ-
 γενῶν. Συμπεριέχονται εἰς αὐτὴν οἱ πλούσιοι, ὡς τὰ βᾶρη τῆς
 πολιτείας βασάζοντες· οἱ ἐνάρετοι, καὶ πεπαιδευμένοι, ὡς

(1) Meurs. de fort. Athen. p. 1702. (2) Ἐπιστ. Φιλ. πρὸς Ἄθην.
 εἰς τὰ τοῦ Δημοσθ. §. 115. Ἰσοκρ. εἰς Εὐαγ. §. 97. (3) Δημοσθ. εἰς Νίκην.
 §. 875. (4) Δημοσθ. εὐταξ. Δημοκ. §. 126. (5) Πλάτ. εἰς Κριτ. §. 112.
 Δημοσθ. εἰς Ἀριστογ. §. 836. Πλούτ. εἰς Περικ. 172. Φιλόχ. σχολ. Περικ.
 ὄλιμ. §. 54. 67. ὁ αὐτ. παρὰ σχολ. Ἀριστοφ. Σφῆσι. 716. Ἡτσιακ.
 παρ' Ἄθην. βιβλ. 5. κερ. κ'. (6) Ἀριστ. πολιτ. βιβλ. 8. κερ. 8. Herald.
 «nimadv. in Salm. observ. l. 4. p. 252.

μᾶλλον συντελοῦντες εἰς τὴν διατήρησιν, καὶ δόξαν τῆς. Ὅσον δὲ διὰ τὴν γέννησιν, τὴν σέβονται, ὡς ἐν ἐλπίδι οὔσαν, ὅτι μεταφέρει ἀπὸ τὸν πατέρα εἰς τὸν υἱὸν τὰ εὐγενῆ φρονήματα, καὶ τὸν μεγαλύτερον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔρωτα (1). Τιμῶσιν ἄρα τὰς γενεάς, ὅσαι ἀποδεικνύουσιν, ὅτι κατὰγονται, ἢ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ βασιλεῖς τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος ἥρωα, καὶ περὶ πλεόν ἐκείνας, τῶν ὁποίων οἱ γενάρχαι ἔδωκαν μέγιστα παραδείγματα ἀρετῶν, ἐπλήρωσαν τὰς πρώτας ἀξίας τῆς διοικήσεως, ἤγειραν τράπαια, καὶ ἔλαβον σεφάνους εἰς τοὺς κοινούς ἀγῶνας (2). Τινὲς δὲ ἀναβιβάζουσι τὴν ἀρχὴν τους, ἕως εἰς τοὺς κατὰ πολλὰ παρελθόντας αἰῶνας. Ἀπὸ χιλίου χρόνου, καὶ ἐπέκεινα, ὁ οἶκος τῶν Εὐμόλπειδων (3) διαφυλάττει τὴν ἰσραγεῖαν τῆς ἐν Ἐλευσίνι Δήμητρος, ἢ δὲ τῶν Ἐτεοβουταδῶν τὴν, τῆς Ἀθηνᾶς (4). Ἄλλοι, χωρὶς νὰ ἔχωσι παραμικρὰ εἰς τοῦτο δικαιώματα, διὰ νὰ τὰ ἰσχυροποιῶσι, πλάττουσι γενεαλογίας (5), τὰς ὁποίας δὲν εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ ἀνατρέψῃ κανεῖς. Διὸ, ὅτι οἱ εὐγενεῖς δὲν ἀπεργάζονται ἰδιαίτερον σῶμα, δὲν ἀλαμβάνουσι καὶ ἐν προνόμιον, καὶ μίαν πρωτοκαθεδρίαν, ἀλλ' ἡ ἀνατροφὴ των δίδει εἰς αὐτοὺς δικαιώματα εἰς τὰς πρώτας ἀξίας, καὶ ἡ κοινὴ δόξα, μέσα, διὰ νὰ φθάνωσιν εἰς αὐτάς. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν περιέχει ἐν ἑαυτῇ, παρεκτὸς τῶν δούλων, πλεόν ἀπὸ τριάντα χιλιάδας κατοίκους (6).

(1) Ἀριστ. αὐτ. β. βλ. γ'. κεφ. γγ'. ὁ αὐτ. ρ' ητ. βιβλ. α'. κεφ. δ'.

(2) Πλάτ. παρὰ Λαιρ. βιβλ. γ'. §. 98. Ἀριστ. αὐτ. κεφ. ε'. (3) Ἡσίοχ. Εὐμόλ. (4) ὁ αὐτ. Ἀρποκρ. καὶ Σουί. Ἐτεοβ. (5) Σχόλ. Ἀριστοφ. Ὀρασί. 284. (6) ὁ αὐτ. ἐκκλησι. §. 1124.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Ζ .

Συνάθροισις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

§. α'. **Δ**ι' ὀλίγων ἡμερῶν, ἐν αἷς εὐρισκόμην εἰς Ἀθήνας, περιήλθον μὲ βίαν τὰ περιεχόμενα εἰς αὐτὴν θεωρίας ἄξια· καὶ ὅταν ἔμεινα ἡσυχος, ὁ ξενοδόχος μου Ἀπολλόδορος μ' ἐπρόβαλε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Διήλθον μέρους τῆς πόλεως ὀνομαζόμενον Κεραμεικὸν (1), καὶ ἐντεῦθεν ἐξελθόντες διὰ τῆς διπύλου πύλης, εὐρέθημεν εἰς πεδιδάδας, αἱ ὁποῖαι ὁμοίως ὀνομάζονται Κεραμεικὸς, καὶ εἰς τὸ μῆκος τοῦ δρόμου εἶδομεν ἀρκετοὺς τάφους (2). **Δ**ι' ὅ,τι δὲν εἶναι συγχωρημένον, νὰ ἐνταφιάζωσιν εἰς τὴν πόλιν (3). Οἱ περισσότεροι πολῖται ἔχουσι τὰ κοιμητήριά των εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀγροκηπίων (4), ἢ εἰς τοὺς διωρισμένους εἰς αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως τόπους. Ὁ Κεραμεικὸς φυλάττεται διὰ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανόντας (5). Μεταξὺ τούτων τῶν τάφων, εἶναι ἄξιοι περιεργείας, ὁ τοῦ Περικλέους, καὶ ἄλλων τινῶν Ἀθηναίων, οἵτινες, καὶ μὲ ὄλον ὅτι δὲν ἀπέθανον, ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας τὰ ὅπλα, ἠθέλησαν ὁμῶς νὰ ἀποφασίσωσιν εἰς αὐτοὺς ἐξαιρέτους τιμὰς μετὰ θανάτου (6).

§. β'. Ἡ Ἀκαδημία ἀπέχει τῆς πόλεως ἕξ στάδια· εἶναι τόπος εὐρύχωρος, τὸν ὁποῖον ἕνας πολίτης Ἀθηναῖος, ὀνομαζόμενος Ἀκάδημος, ἐξουσίαζεν ἄλλοτε. Εἶναι ἐκεῖ ἐπὶ

(1) Meurs Ceram. Gem. cap. 19. (2) Πανσα. β. βλ. α'. κεφ. κδ'. (3) Cicero. Epist. ad fam. l. 4. epist. 12. t. 7. p. 139. (4) Δημοσθ. εἰς Μακκαρ. §. 1040, καὶ εἰς Καλλικλ. 1117. (5) Θουκ. βιβλ. β'. κεφ. λδ'. (6) Πανσα, βιβλ. α'. κεφ. κδ'.

τοῦ παρόντος γυμνάσιον (1), καὶ κήπος, περικυκλωμένος μετὰ τείχη, καλλωπισμένος μετὰ σκεπασοῦς, καὶ εὐαρίστους περιπάτους, καὶ μετὰ κατάφυχα ὕδατα, τὰ ὅποια ρέουσιν ἀπὸ βρύσσης εἰς τὴν σκιά τῶν πλατάνων, καὶ πολλῶν ἄλλων δένδρων (2). Εἰς τὴν εἰσοδὸν εἶναι τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἔρωτος, καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ (3). Εἰς τὰ ἐνδότερα εἶναι θυσιαστήρια πολλῶν ἄλλων Θεῶν. Ὅχι τόσον μακρὰν ἀπέκει, ὁ Πλάτων ἔφησε τὴν καθέδραν του, πλησίον μικροῦ τινος ναοῦ τὸν ὅποιον ἀφιέρωσεν εἰς τὰς μούσας. Τοῦτο τὸ μικρὸν μερίδιον τῆς γῆς ἦτον ἰδίῳ του (4). Ἦρχετο κατ' ἐκάστην εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ τὸν ἦυραμεν ἀνάμεσα εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἠσθάνθη, ὅτι τὸ σέβας, τὸ ὅποιον ἐνέπνευεν ἡ παρουσία του, διεπέραν τὴν καρδίαν μου (5), καὶ ἂν καλὰ προβεβηκώς εἰς τοὺς ἐξήκοντα ὀκτὼ χρόνους τῆς ἡλικίας του, ὁμως διεφύλαττεν ἔτι τὴν ζωηρότητα τοῦ προσώπου. Ἔσχεν ἐκ φύσεως σῶμα ἰσχυρὸν· αἱ μακρὰι περιτηγήσεις του μετέβαλον ἐπὶ τὸ χεῖρον τὴν ὑγίαν του, ἀλλὰ τὴν ἀνεκάλεσε μετὰ αὐστηρὰν διαίταν (6), καὶ ἔν τῳ ἔμεινε ἄλλη ἐνόχλησις, εἰμὴ, ἕξις τῆς μελαγχολίας. Ἐξίς, ἥτις ἦτον κοινὴ καὶ εἰς τὸν Σωκράτην, Ἐμπεδοκλέα, καὶ ἄλλους ἄνδρας λαμπροὺς (7). Εἶχε χα-

(1) Γυμνάσιον παρ' Ἑλλήτιν εἰσμάζεται τόπος, ὅπου εἰγίνοντο αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις, ὡς πάλη, καὶ ἄλλοι ἀγῶνες, οἱ ὧν ἰσχυροποιεῖτο ἡ σωματικὴ δύναμις, καὶ ἐκίνησις.

(2) Ἄλλ' εἰς Ἀκαδημίαν κατιῶν, ὑπὸ ταῖς μορῖαις ἀποθρήξεις·

Στεφανωσάμενος καλῶν λευκῶ μετὰ σῶφρονος ἡλικιωτον,

Μιλῆκος εἶων, καὶ ἀπραγμοσύνης, καὶ λείκης φαλλοβολούσης,

Ἦρος ἐν ὄφρα χαίρων, ἐπὶ ταν πλατάνος πετλία Φεθουρίη. Ἄρις. νεφ.

Πλουτ. εἰς Ηῆμ. (3) Πανσα. αὐτ. κεφ. λ'. (4) Πλουτ. περὶ φυγ. §. 603. Α.ογ. Α.α.ρ. εἰς Πλατ. ὁ αὐ. εἰς Σπείσο. β.βλ. δ'. κεφ. η'. (5) Αἰλία. ποι. κ. εἰς. β.βλ. β'. κεφ. ι'. (6) Senec. epist. 38. (7) Ἄρις. πρόβλ. τ.η. 30. Πλουτ. εἰς λισ. §. 434.

ρακτῆρας τακτικούς, θεωρίαν σοβαρὰν (1), ὀφθαλμούς πλήρεις γλυκύτητος (2), μέτωπον ἀνοικτὸν, καὶ γυμνὸν ἀπὸ τρίχας (3), σῆθος πλατὺ, ὤμους ὑψηλοὺς (4), πολλὴν μεγαλοπρέπειαν εἰς τὸ σῶμα, ἐμβριθῆ κινήματα, καὶ ἐξωτερικὸν κόσμιον (5). Μὲ ἐδέχθη μὲ πολιτικὸν, ἀλλ' ἀπλοῦν, καί μου ἐπήνεσε τόσον εὐφυῶς τὸν φιλόσοφον Ἀνάχαρσιν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καταγόμην, ὥστε ἠρυθρίων, ὅτι ἔφερον τὸ ὄνομά του. Ἐκφράζετο μὲ βραδύτητα (6), ἀλλ' αἱ χάριτες, καὶ ἡ πειθὴ ἐφαίνοντο, ὅτι ἔρρεον ἀπὸ τὰ χεῖλη του· καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐγνώρισα ἐπομένως ἰδιαιτέρως, τὸ ὄνομά του θέλει παρίσταται συχνὰ εἰς τὴν διήγησίν μου· τέως ἀναφέρω ἐνταῦθα μόνου τινὰς κατὰ μέρος δηλοποιήσεις περὶ αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἔμαθον τότε ἀπὸ τὸν Ἀπολλόδορον.

§. γ'. Ἡ μήτηρ τοῦ Πλάτωνος, μοὶ εἶπεν, ἦτον ἀπὸ τὴν ἰδίαν γενεάν τοῦ νομοθέτου Σόλωνος· ὁ πατὴρ του ἀνέφερε τὸ γένος του εἰς τὸν Ἡρόδου, ἔσχατου τῶν ἡμετέρων βασιλέων, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε σχεδὸν πρὸ 700 χρόνων (7). Κατὰ τὴν νεότητά του, ἐξώθευε τὸν καιρὸν εἰς τὴν ζωγραφικάν, μουσικὴν, καὶ διαφόρους ἐξασκήσεις τοῦ γυμνασίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγεννήθη μὲ φαντασίαν ὑψηλὴν, καὶ λαμπράν, συνέγραψε διθυράμβους, ἐξησκήθη εἰς τὸ ἐπικὸν εἶδος τῆς ποιήσεως, παρέβαλε τοὺς στίχους του μὲ τοὺς τοῦ Ὀμήρου, καὶ τοὺς κατέκαυσεν (8). Ἐνόμισεν, ὅτι τὸ θέατρον ἤθελε τὸν παραγορῆσαι δι' αὐτὴν τὴν θυσίαν, ἐσύνθεσε τινὰς τραγωδίας, καὶ ἐν ᾧ οἱ ὑποκριταὶ ἠτοιμάζοντο νὰ τὰς παραστήσωσι, ἐγνώ-

(1) Διηγ. Λαίρ. βιβλ. γ'. §. 29. (2) Αἴλια β. βλ. β. κερ. ε'. (3) Νίαν. παρὰ Διηγ. β. βλ. γ'. 4. §. (4) Σουί. εἰς Πλά. Seuer. epist. 58. (5) Αἴλια. βιβλ. γ'. κερ. εδ'. Σχόλ. Ἀριστοφ. κερ. σί. 361. (6) Διηγ. Λαίρ. αὐτ. (7) ὁ αὐτ. αὐτό. (8) Παρωδῶν τῶν Ὀμηρικῶν ἐκείνου στίχου. Ἡφαίριε πρό. ολ' ὡς. Πλάτων γύτι. οἰο χαιτίζε. αὐτ. αὐτ.

ρισε τὸν Σωκράτην, ἀπέκρυψε τὰ ποιήματά του, καὶ ἀφιερώθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν φιλοσοφίαν (1). Τότε ἐγνώρισεν ἀνάγκην κατεπεΐγουσαν νὰ ὠφελῆ τοὺς ἀνθρώπους (2). Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἀνέτρεψε τὰς καλὰς ἀρχάς του, καὶ διέφθειρε τὰ ἥθη. Ἡ δόξα, νὰ τὰ συστήσῃ πάλιν, διήγειρε τὴν φιλοτιμίαν του. Τιμωρούμενος νυκτὸς, καὶ ἡμέρας, ἀπὸ αὐτὴν τὴν μεγάλην ἰδέαν, ἐπρόσμενε μὲ ἀνυπομονησίαν τὴν ὥραν, ἐν ἣ ἐνδύόμενος τὴν ἀξίαν τῶν κριτῶν, ἤθελεν ἔλθῃ εἰς βαθμὸν, νὰ δημοσιεύσῃ τὸν ζῆλον, καὶ τὰ προτερήματά του, ἀλλ' οἱ κλονισμοί, τοὺς ὁποίους ἡ δημοκρατία ἐδοκίμασεν εἰς τοὺς ἐσχάτους χρόνους τοῦ πολέμου, αἱ συνεχεῖς μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι ἐν βραχεί χρόνῳ παρέσαινον τὴν τυραννίαν ὑπὸ φρικωδεσέρας ἀείπατε μορφάς, ὁ θάνατος τοῦ διδασκάλου, καὶ φίλου τοῦ Σωκράτους, καὶ αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας τόσα συμβεβηκότα ἔφερον εἰς τὸν νοῦν του, τὸν κατέπεισαν παρευθῆς, ὅτι ὅλαι αἱ διοικήσεις μολύνονται ἀπὸ ἀνάτους ἀσθενείας, ὅτι αἱ ὑποθέσεις τῶν θνητῶν εἶναι, διὰ νὰ εἰπωῦντως, ἀπληπισμέναι, καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουσιν ἦναι εὐδαίμονες, παρὰ, ὅταν ἡ φιλοσοφία λάβῃ τὴν ἐπιστάσιαν, νὰ τοὺς χειραγωγῇ. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποτυχῶν εἰς τὸν σκοπὸν του, ἀπεφάσισε νὰ αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του, καὶ νὰ τὰς ἀφιερῶσθαι εἰς ἡμετέραν διδασκαλίαν. Δι' αὐτὸ τὸ τέλος ἀπῆλθεν εἰς Μέγαρον, Ἰταλίαν, Κυρήνην, Αἴγυπτον, καὶ πανταχοῦ, ὅπου ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐτελειοποιήθη καλλίτερα (3).

§. δ. Τεσσαράκοντα ἐτῶν σχεδὸν ἦγον, ὅταν ἔπλευσεν εἰς Σικελίαν πρὸς Θεωρίαν τῆς Αἴτνης (4). Διονύσιος, ὁ τύ-

(1) Αἰλια, βιβλ. β'. κεφ. λ. (2) Διογ. αὐτό. Πλά. ἐπίς. 5. (3) ὁ αὐτ. Cicer. de finib. l. 5. cap. 20. Διογ. Λαέρ. βιβλ. γ'. §. 6. quantili. l. 1. cap. 12. p. 81. (4) Πλά. ἐπίς. 7. Πλουτ. εἰς Διογ. §. 95^b.

ραννος τῶν Συρακουσῶν ἐπεθύμησε νὰ τὸν συναναστραφῇ· ἡ μεταξὺ αὐτῶν διατριβὴ ἐπεριστρέφετο περὶ τῆς εὐδαιμονίας, δικαιοσύνης, καὶ ἀληθοῦς μεγαλειότητος. Ὁ Πλάτων, ἐπειδὴ ἐβεβαίωσεν, ὅτι δὲν εἶναι κἀνὲν ἄλλο τόσον ἀχρεῖον, καὶ δυσυχές, καθὼς ἄδικος ἡγεμὼν, » ὁ Διονύσιος θυμωθεὶς, τῷ εἶπεν, ὁμιλεῖς, ὡς παράφρων, καὶ σὺ, ὡς τύραννος (1), ἀπεκρίθη ὁ Πλάτων. Ἡ ἀπόκρισις αὐτῇ ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ σηκώσῃ τὴν ζωὴν. Ὁ Διονύσιος κατ' οὐδένα τρόπον δὲν τῷ ἐσυγχώρει νὰ ἔμβῃ εἰς τριήρη, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρὰ, ἀφ' οὗ ἠνάγκασεν αὐστηρῶς τὸν κυβερνήτην, νὰ ὑποσχεθῇ εἰς αὐτὸν, ὅτι θέλει τὸν ρίψει εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ θέλει ἐλευθερωθῇ ἀπ' αὐτὸν, ὡς ἀπὸ εὐτελεῖς ἀνδράποδον. Ἐπωλήθη, ἐξηγοράσθη, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν πατρίδα του. Μετ' ὀλίγον ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν, ὅχι τόσον δεκτικὸς ἀπὸ τὰ πλῆκτρα τῆς συνειδήσεως, ὅσον ἐρασιῆς τῆς τιμῆς τῶν Ἑλλήνων, ἔγραψεν εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὰς ὁμιλίαις του, ἀλλ' ἔλαβε παρ' ἐκείνου τὴν καταφρονητικὴν αὐτῆν ἀπόκρισιν. » Δὲν » ἔχω ἀρκετὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐνθυμῶμαι τὸν Διονύσιον (2).

§. ε'. Ἐπιστρέφων ὁ Πλάτων, ἔζησε ζωὴν τοιαύτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ ἐξῆς ποτὲ δὲν ἐχωρίσθη. Ἀπεῖχεν ἀπὸ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις· ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην του, δὲν θυνάμεθα πλέον νὰ ὀδηγώμεθα εἰς τὸ ἀγαθὸν μῆτε ἀπὸ τὴν πειθῶ, μῆτε ἀπὸ τὴν βίαν (3), ἐσύναξε τὰς διωσπαρμένας εἰς τοὺς, ὅσους περιῆλθε, τόπους, γνώσεις, καὶ συμβιβάζων, ὅσον ἦτον δυνατόν τὰς ἐπινοίας τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων,

(1) Οἱ λόγοι σου, εἶπε, γεροντεῖσι, καὶ ὃς, σοῦ δὲ γέ τυραννεῖσι. Διογ. Λα. εἰς Πλάτ. (2) Μὴ τοσαύτην αὐτῷ σχολὴν εἶναι, ὡς Διονυσίου μνησθῆναι. Διογ. Λα. αὐ. (3) Cicer. epist. ad famil. li. 1. epist. 9. 4. 7.

XIV 62
10.137

ἐπύθησεν ἐκ τούτων σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ εἰς τὰ συγγράμματα, καὶ συνομιλίας του. Τὰ συγγράμματά του εἶναι εἰς εἶδος διαλόγων, ὃ Σωκράτης εἶναι ὁ πρῶτος τούτων διαλεγόμενος, καί τινες νομίζουσιν, ὅτι διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἐπισποίησε τὰς ἑαυτοῦ, ἢ οἰκειοποιηθεῖσας παρ' αὐτοῦ ιδέας (1). Ἡ ἀξιώτης του διήγειρε κατ' αὐτοῦ ἐχθροὺς, πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς μόνος του κατ' ἑαυτοῦ ἔστυρε, διασπείρων εἰς τὰ συγγράμματά του δηκτικὴν εἰρωνείαν ἐναντίων πολλῶν ἐνδόξων συγγραφέων (2). Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὴν προσαρμόζει εἰς βάρος τοῦ Σωκράτους, ἀλλ' ἢ ἐπιτηδειότης, μὲ τὴν ὁποῖαν τὴν χειρομαλάσσει, καὶ αἱ διαφοροὶ φράσεις, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ προβάλλωσι περὶ αὐτοῦ, παριστώσιν, ὅτι εἶχε τοῦλάχιστον εἰς τὴν νεότητά του ἰκανὴν κλίσιν εἰς τὸ Σατυρικόν (3). Μὲ ὅλον τοῦτο οἱ ἐχθροὶ του οὐκ ἐτάραξαν τὴν, ἣν ἐφύλαττον εἰς τὴν καρδίαν του, αἱ ἐκβάσεις, ἢ αἱ ἀρεταί του, ἡσυχίαν. Εἶχεν ἀρετὰς κατὰ ἀλήθειαν, τὰς μὲν ἐκ φύσεως, τὰς δὲ ἐκ βίας πορισθεῖσας. Ἐγεννήθη ἄρμητικὸς, ἀλλὰ τέως εἶναι ὁ ἡδύτερος, καὶ ἡσυχώτερος τῶν ἀνθρώπων (4). Ὁ Ἔρως τῆς δόξης, ἢ τῆς εὐκλείας, φαίνεται μοι, ἦτον τὸ πρῶτον, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, τὸ μόνον πάθος του. Στοχάζομαι, ὅτι αἰσθάνεται ἐκείνῃ τὴν ζηλοτυπίαν, τῆς ὁποίας εἶναι τόσον συχὸν παράδειγμα (5). Δύσκολος, καὶ κεκρυμμένος εἰς τοὺς, ὅσοι τρέχουσι τὸ αὐτὸ, ὡς ἐκεῖνος, εὐκόλος δὲ, καὶ συγκαταβατικὸς εἰς τοὺς, ὅσους ὁ ἴδιος ὀδηγεῖ εἰς αὐτό. Ἐξη πάντοτε μὲ τοὺς ἄλλους μαθητὰς τοῦ Σωκράτους εἰς φιλονεικίαν, ἢ ἐχθραν (6), μὲ

(1) Senec. epist. 6. Διογ. Λαίρτ. β.βλ. γ. §. 1ε. (2) Ἀδην. ια'. §. 505. (3) Ο' αἱ. αὐτ. (4) Senec. de ira li. 3. p. 114. Πλοῦτ. Τέ. β. §. 10. καὶ 551. Ἀδην. β.βλ. β'. §. 59. (5) Ἀδην. β.βλ. ια'. §. 506. (6) Διογ. Λαίρτ. β.βλ. γ. §. 34. καὶ τ. λ.

τοὺς ἰδίους του μαθητὰς, εἰς ἐμπιστοσύνην, καὶ οἰκειότητα, ἀκαταπαύτως προσεκτικὸς εἰς τὰς ἐπιδόσεις των, παρομοίως καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας των, ῥυθμίζων, χωρὶς ἀδυναμίαν, καὶ αὐτηγόρητα τὰς κλίσεις των εἰς ὑποκείμενα τίμια (1) καὶ διορθῶνων αὐτοὺς μᾶλλον μὲ τὸ παράδειγμα, ἢ μὲ τὰ μαθήματά του (2). Οἱ μαθηταὶ του, ἐκ μέρους των, ἐξέτειναν τὸ σέβας μέχρι τῆς λατρείας, καὶ τὸν θαυμασμόν, μέχρι τοῦ φανησιασμοῦ. Βλέπεις ἔτι τινὰς ἀπὸ αὐτοῦ, ὅτι ἐπιτηδεύοντο νὰ κρατῶσι τοὺς ὤμους ὑψηλοῦς, καὶ σρογγύλους, διὰ νὰ ἔχωσιν ὁμοιότητα μὲ αὐτὸν (3). Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἔχη κήνεν σωματικὸν ἐλάττωμα, οἱ αὐλικοὶ ἀποφασίζουσι νὰ κολοβώνονται, διὰ νὰ τὸν ὁμοιάζωσιν. Ἰδοὺ αἱ κυριώδεις ἐχνογραφίαι τῆς ζωῆς, καὶ τοῦ χαρακτῆρός του· ἐπομένως θελεῖς γένη ἱκανὸς νὰ κρίνης περὶ τῆς διδασκαλίας, εὐγλωττίης, καὶ τῶν ἀποπλανήσεών του.

§. ζ'. Ἀφ' οὗ ὁ Ἀπολλόδωρος ἐτελείωσεν, παρετήρησεν, ὅτι ἔβλεπον μὲ θαυμασμόν μίαν ὡραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία εὗρισκετο ἀνάμεσα εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Πλάτωνος. Μοί εἶπεν, ὅτι ὀνομάζεται Λασθενία· εἶναι ἑταῖρα τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Μαντινείας (4) ὁ ἔρωσ τῆς φιλοσοφίας τὴν ἔσυρεν εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, καὶ ὑποπτεύονται, ὅτι περικρατεῖται ἐνταῦθα ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Σπευσίππου, ἀνεψιοῦ τοῦ Πλάτωνος, ὁ ὁποῖος κάθηται πλησίον τῆς (5). Μὲ παρεκίνησε νὰ περιεργασθῶ ἐν ταύτῳ νέαν παρθένον τῆς Ἀρκαδίας, ὀνομαζομένην ἀξιοθέαν, ἡ ὁποία, ἀφ' οὗ ἀνέγνωσεν ἕνα διάλογον τοῦ Πλάτωνος, ὅλα τὰ ἄφησεν, ἕως καὶ τὸ ἔνδυμα τοῦ γένους τῆς, διὰ νὰ ἔλθῃ, νὰ ἀκούῃ τὰ μαθήματα αὐτοῦ τοῦ φιλοσό-

(1) Πλούτ. ὕγει. παρωγ. (2) ὁ αὐτ. Πῶς ἄντις διακρί τὸν κολ. τοῦ φίλ. §. 71. (3) Ὁ αὐτ. πῶς δεῖ τῶν ποίημ. ἀκού. §. 26. (4) Δ. ογ. Λαέρ. εἰς Πλά. ὁ αὐτ. εἰς Σπευσίπ. (5) Ἀδῆν. βιβλ. ζ'. §. 279. καὶ β. βλ. §. 546.

φου (1). Μ' ἐδιδυγήθη καὶ ἄλλας πολλὰς γυναῖκας, αἱ ὅποια διὰ μέσου παρομοίου μετασχηματισμοῦ ἔδωκαν τὸ ἴδιον παράδειγμα (2). Τὸν ἠρώτησα μετὰ ταῦτα, τίς ἦτον ἐκεῖνος ὁ νέος, ὁ ἰσχυρὸς, καὶ ξηρὸς, ὁ ὁποῖος κάθηται παρὰ τῷ Πλάτῳ, ὁ ὁποῖος τραυλίζει, καὶ ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς, καὶ πλήρεις ἀπὸ φλόγα (3); Εἶναι μοὶ εἶπεν, ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τὰ Στάγειρα, υἱὸς τοῦ Νικομάχου, ἱατροῦ καὶ φίλου τοῦ Ἀμύντου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας (4). Ὁ Νικόμαχος ἄφησεν εἰς τὸν υἱὸν του περιουσίαν πολλὰ ἀξιόλογον (5), ὁ ὁποῖος ἦλθε πρὸ πέντε σχεδὸν χρόνων νὰ συγκατοικήσῃ μετ' ἡμᾶς, καὶ ἦτον τότε δεκαεπτὰ, ἕως δεκαοκτῶ ἐτῶν (6). Κἀνεὶνα δὲν γνωρίζω, ὅτι τὸν ὁμοιάζει εἰς τὸν νοῦν, καὶ ἐπιμέλειαν. Ὁ Πλάτων τὸν διακρίνει ἀπὸ τοὺς ἄλλους του μαθητᾶς, καὶ τὸν ὀνειδίζει μόνον, ὅτι ἀγαπᾷ ὑπὲρ τὸ μέτρον νὰ σοφίζηται (7). Ἐκεῖνος δὲ, τὸν ὁποῖον βλέπεις πλησίον τοῦ Ἀριστοτέλους, ἠκολούθησεν ὁ Ἀπολλόδορος, εἶναι Ξενοκράτης, ὁ Χαλκιδόνιος. Πνεῦμα δυσκίνητον, καὶ ἀτερπές. Ὁ Πλάτων τὸν παρακινεῖ νὰ προσφέρῃ συνεχεῖς θυσίας εἰς τὰς χάριτας. Εἶπε δὲ αὐτὸν, καὶ διὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ὅτι ὁ μὲν, χαλινοῦ, ὁ δὲ, κέντρου δεῖται (8). Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἶπον εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅτι ὁ Ξενοκράτης τὸν καταλαλεῖ, δὲν τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη· ἐκεῖνοι ἐπέμενον, ὁ δὲ, δὲν κατεπίθετο. Ἐπρόβαλλον ἀποδείξεις, καὶ εἶπε πάλιν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἀγάπῳμαι

(1) Διογ. Λα. εἰς Πλάτ. Σειμ. λό. κγ. §. 295. (2) Μέναν. παρὰ Λαέρ. §. 155. (3) ὁ αὐτ. εἰς Ἀριστ. Πλούτ. πῶς δὲ τῶν ποιημ. οὐκ. §. 26. (4) Σουί. εἰς Νικέρ. (5) Αἴλια. βιβλ. ε. κεφ. 3. (6) Ἀπολλόδορ. παρὰ Λαέρ. βιβλ. ε. §. 3. Διονύσι. Ἀλικαρ. ἐπιστ. πρὸς Ἀμμ. Τε. σ'. §. 728. (7) Ἐσθθῆτι ἐπιστήμῳ χρομέως, καὶ δακτυλοῖς, καὶ κούρα. Διογ. Λαέρ. βιβλ. ε. κεφ. α'. (8) Τῷ μὲν μάσπος δεῖ, τῷ δὲ χαλινοῦ, καὶ Ἐφ' οἷον ἵππον, οἶον ἔνου ἀλείφω. ὁ αὐτὸς αὐτ.

ἢ ἀπὸ ἀνθρώπου, τὸν ὅποιον τόσον περιπαθῶς ἀγαπῶ (1). « Πῶς ὀνομάζεται, εἶπον τότε, ἐκεῖνος ὁ ἄλλος νέος, ὁ ὅποιος φαίνεται, ὅτι εἶναι ὑγείας πολλὰ λεπτῆς, καὶ σπικῶνι τοὺς ὤμους του ἐκ διαλειμμάτων (2); Δημοσθένης, εἶπεν ὁ Ἀπολόδωρος. Ἐγεννήθη εἰς κατάρασιν εὐγενῆ, ὁ πατήρ του, τὸν ὅποιον ἐσερήθη, ἐπταετῆς ὢν, εἶχε δούλους ἀρκετοὺς, διὰ τὰ τεχνεῦται σπαθία, καὶ ἔπιπλα διαφόρων εἰδῶν (3). Πρὸ ὀλίγου ἐκέρδησε μίαν κρυσθαλογίαν κατὰ τῶν ἐπιτρόπων του, οἵ τινες ἤθελον τὰν σερήσασιν ἀπὸ μέρος τῶν ὑπαρχόντων του. Ὁ ἴδιος συνηγόρησε τὴν κρίσιν του, χωρὶς τὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειον τῶν ῥητόρων, μὲ ὄλον ὅτι ἦτον ἀκόμη δεκαεπτὰ ἐτην (4). Οἱ συνοπαδοί του, ζηλότυποι βέβαια διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, δίδουσιν εἰς αὐτὸν κατὰ τὸ παρὸν τὸ ὄνομα τοῦ ὄψεως (5), ἐπισωρεύοντες εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλα ὑσσημα ἐπίθετα, τὰ ὅποια, φαίνεται, ὅτι σύρει ἐπάνω του ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιπολαζούσης εἰς τὸν χαρακτῆρά του αὐσηρότητος (6). Θέλει τὰ ἀφιερωθῆ εἰς τὸ σύσημα τῶν συνηγόρων, καὶ διὰ τοῦτο συχναζει εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Ἰσαίου μᾶλλον, ἢ εἰς τὸ τοῦ Ἰσοκράτους. Ἐπειδὴ ἡ εὐγλωττία τοῦ πρώτου φαίνεται εἰς αὐτὸν ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν τοῦ δευτέρου. Ἡ φύσις τῶ ἔδωκε φωνὴν ἀδύνατον, ἀναπνοὴν ἐμποδιζομένην, προφορὰν ἀπὸ ἡ, ἀλλὰ τὸν ἐπροίκισε μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς σαθεροὺς χαρακτῆρας, οἵ τινες ἀγχανακτοῦσιν εἰς τὰ ἐμπόδια (7). Ὁ ἐρχομός του ἐνταῦθα ἀφορᾷ τὰ ἐξαντλήσῃ ἐντεῦθεν διὰ μιᾶς τὰς ἀρχὰς τῆς φιλοσοφίας, καὶ τὰ μαθήματα τῆς εὐγλωττίας (8).

(1) Βαλ. Μαξ. βιβλ. δ'. κεφ. α'. (2) Πλουτ. βί. δέκα ῥητ. §. 864.

(3) Δημοσθ. εἰς Ἄροβ. §. 896. (4) Ὁ αὐτ. αὐτ. (5) Σουί. εἰς Δημοσθ. Αἰσχ. εἰς Τερμ. §. 200 καὶ παραπρ. §. 410. (6) Πλουτ. βί. 10 ῥητ. §. 847. (7) Ὁ αὐτ. αὐτ. §. 844. (8) Cicero. de orat. lib. 1. cap. 20. t. 1 p. 167. ἔτ. in brut. cap. 51. t. 1. p. 363.

§. ζ. Ἡ ἴδια αἰτία σύρει τοὺς τρεῖς ἄλλους μαθητὰς, τοὺς ὁποίους βλέπεις πλησίον του· ὁ μὲν ὀνομάζεται Δίσχινος, οὗτος ὁ νέος, τόσον λαμπρὸς κατὰ τὴν ὑγίαν (1), γεννηθεὶς εἰς κατάσασιν σκοτεινὴν, εἰργάζετο κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ἐπιτηδεύματα εὐτελέστατα (2). Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φωνὴ του ἦταν ὡραία, καὶ εὐήχος, τὸν ἐπαρακίνησαν ἐπομένως νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἐν τοσούτῳ παρέσανε προσωπεῖα ὑποδεέστερα (3). Ἐχει χάριτας εἰς τὸν νοῦν, καὶ καλλιμεργεῖ τὴν ποίησιν μὲ κᾶπποιαν ἔκβασιν (4). Ὁ δεύτερος ὀνομάζεται Ὑπερίδης (5), καὶ ὁ τρίτος Λυκούργος. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατάγεται ἀπὸ μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων γενεῶν τῆς δημοκρατίας (6). Πάντες οὗτοι, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀπολλόδοτος προσφάτως ὠνόμασεν, ἐσάθησαν ἔνδοξοι εἰς τὸ εἶδος, οἱ μὲν, διὰ τὴν εὐγλωττίαν, οἱ δὲ, διὰ τὸ πολιτευμάτων, καὶ σχεδὸν ὅλοι, διὰ τὸ σαφερὸν μῖσος, ὅπου εἶχον πρὸς τὴν δουλείαν. Εἶδον προσέτι ἐκεῖ πολλοὺς ξένους, οἱ ὅποιοι ἔτρεχον νὰ ἀκούωσι μὲ προσοχὴν τὰ μαθήματα τοῦ Πλάτωνος περὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τους εἰς τὰ ἴδια, ἀφ' οὗ ἔδειξαν ἀρετὰς, ἠθέλησαν νὰ δουλώσωσι τὴν πατρίδα των, ἢ τὴν ἐδούλωσαν τῶντι (7). Τύρανοι τόσον περισσότερον ἐπικίνδυνοι, ὅσον ἐπαιδεύθησαν εἰς τὸ μῖσος τῆς τυραννίας.

§. η. Ὁ Πλάτων, ποτὲ μὲν ἀνεγίνωσκε τὰ συγγράμματά του εἰς τοὺς μαθητὰς του (8), ἄλλοτε δὲ τοῖς ἐπράβαλλε κᾶπποιον ζήτημα, τοῖς εἶδεν καιρὸν νὰ τὸ ἐξακριβώσωσι, καὶ τοὺς ἐσυνειθίζε νὰ ἀρίζωσι μὲ ἀκρίβειαν τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας συνάπτουσι μὲ τὰς λέξεις (9). Τοῦτο συνέβαινε καινῶς εἰς τοὺς

(1) Πλούτ. αὐτ. §. 840. (2) Δημοσθ. παραπρ. §. 323. (3) Πλούτ. αὐτ. (4) Δίσχ. εἰς Τίμαρ. §. 281. (5) Πλούτ. αὐτ. §. 848 (6) Αὐτό. (7) Ἀδην. βιβλ. α'. κεφ. ιε'. (8) Διογ. Λαίρ. βιβλ. γ'. λς'. (9) Ἐπιερ. παρ' Ἀδην. βιβλ. β'. κεφ. η'.

περιπάτους τῆς Ἀκαδημίας, ἔνθα παρέδιδε τὰ μαθήματά του (1). Δι' ὅτι ἐθεώρει τὸν περίπατον εἰς τὴν υγείαν ὠφελιμώτερον, ἢ τὰς βιαίαις τοῦ γυμνασίου ἀσκήσεις (2). Οἱ παλαιοὶ μαθηταί, οἱ φίλοι, καὶ οἱ ἐχθροὶ του προσέτι ἐσύχναζον ἐκεῖ, διὰ νὰ τὸν ἀκούωσι, καὶ ἄλλοι ἤρχοντο, συρόμενοι ἀπὸ τὴν ὠραιότητα τοῦ τόπου. Μίαν ἡμέραν εἶδον, ὅτι ἦλθεν ἐκεῖ ἄνθρωπος, ἕως τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν (3), χωρὶς ὑποδήματα (4), χωρὶς χιτῶνα, μὲ βαθεῖαν γενειάδα, εἰς τὴν χεῖρά ῥόπαλον, εἰς τὸν ὦμον πῆρασ, καὶ τριβῶνιον ἐπάνω του (5), ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐκράτει ζωντανὸν πετεινὸν ἄπτερον, εὐθὺς τὸν, ἔρριψεν εἰς τὴν μέσσην τῆς ὀμηγύρεως, λέγων, Ἴδού ὁ ἄνθρωπος τοῦ Πλάτωνος (6), καὶ ἔγινεν ἄφαντος. Ὁ Πλάτων ἐχαιρογέλασεν (7), οἱ μαθηταί του ἐγόγγυζον, καὶ ὁ Ἀπολλόδοτος μοι εἶπεν. Ὁ Πλάτων ὤρισεν τὸν ἄνθρωπον ζῶον, δίπουν, ἄπτερον· ὁ Διογένης ἠθέλησε νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ ὀρισμὸς τοῦ Πλάτωνος δὲν ἦτον ἀκριβής. Ἐγὼ ἐξέλαβον αὐτὸν τὸν ἀγνώριστον, τῷ εἶπον, ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικούς ἀγύρτας, οἱ τινες ἐπιπολάζουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείζον, εἰς τὰ πεπλοτισμένα, καὶ πεπολισμένα ἔθνη. — Ζητεῖ βέβαια ἐνίοτε, μὲ ἀποκρίθη, ἀλλ' ὄχι διὰ παντὸς ἐξ ἀνάγκης. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θαυμασμὸς μου ἤυξανεν, ὑπάγωμεν, μοι εἶπε, νὰ καθίσωμεν ὑποκάτω εἰς αὐτὴν τὴν πλάτανον, καὶ θέλω σὲ διηγηθῆ τὴν ἰστορίαν του ἐν βραχυλογίᾳ, καὶ θέλω σὲ γνωρίσει μὲ διασημοὺς τινὰς Ἀθηναίους, τοὺς ὁποίους βλέπω εἰς τοὺς πλησίον περιπάτους. Ἐκαθίσασμεν ἀντικρυ ἐνὸς πύργου, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Μισανθρώπου Τίμωνος (8), καὶ λόφου, ὅς

(1) Διογ. Λα. αὐτ. Αἰλ. β. βλ. γ'. κερ. ιη'. (2) Πλά. εἰς Φαῖδ. §. 227. (3) Διογ. Λαέρ. βιβλ. ε'. §. 76. καὶ 79. (4) Διον. Χρυσός. λβ. ε'. §. 89. (5) Διογ. αὐτ. (6) αὐτ. (7) Ἐπίκουρ. παρ' Ἀδων. βιβλ. 6. 59. (8) Πανσα. βιβλ. α'. κερ. λ'.

τις καλύπτεται ἀπὸ πρασινάδαν, καὶ κατοικίας, καὶ ὀνομάζε-
ται Κολωνός (¹).

§. 9. Ὅταν ὁ Πλάτων ἠνέωξε τὸ σχολεῖόν του εἰς τὴν
Ἀκαδημίαν. — Ὁ Ἀντισθένης, ἄλλος μαθητὴς τοῦ Σω-
κράτους ἔφησε τὸ ἐδικόν του ἐπὶ τινος λόφου, κειμένου εἰς τὴν
ἄλλην πλευρὰν τῆς πόλεως (²). Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἐζήτηι,
εἰς τὴν νεότητά του, νὰ ἐγκαλλωπίζηται μὲ ἐξωτερικὰ φαινό-
μενα ἀρετῆς αὐστηράς, καὶ οἱ σκοποῖ τῷ παντελῶς θέν ἐλάν-
θασαν τὸν Σωκράτην, ὅς τις εἶπεν εἰς αὐτὸν μίαν ἡμέραν.
» Ἀντίσθενες, θεωρῶ τὴν ματαιότητά σου ἀνάμεσα ἀπὸ τὰς
τρόπας τοῦ τριβωνίου σου (³). « Δεδιδαγμένος ἀπὸ τοῦ διδάσ-
καλίου του, ὅτι ἡ εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν ἀρετὴν, ἐπρο-
σπάθει νὰ συστήσῃ τὴν ἀρετὴν εἰς τὴν καταφρόνησιν τῶν
ὑπαρχόντων, καὶ τῆς ἡδονῆς (⁴), καὶ διὰ νὰ πιστοποιῇ τὰ
δόγματά του, ἐφαίνετο δημοσίᾳ μὲ ράβδον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ
μὲ πῆραν εἰς τὸν ὦμον, ὡσάν κἄνεῖς ἀπὸ τοῦ δυστυχισμένου
ἐκείνου, οἵ τινες ἐκθέτουσι τὴν ἀθλιότητάτων εἰς τοὺς δια-
βάτας (⁵). Τὸ παράδοξον τοῦτο θεῖαμα ἔστυρε πρὸς αὐτὸν μα-
θητὰς, τοὺς ὁποίους ἡ εὐγλωττία του ἐπερέωσε μέχρι τινὸς
πληκσίου του (⁶), ἀλλ' αἱ αὐστηρότητες, τὰς ὁποίας εἰς αὐτοὺς
ἐδιώριζεν, ἀνεπαισθήτως τοὺς ἐφυγάδευσαν, καὶ ἡ ἐρήμωσις
αὐτῆ τὸσπυ δυσαρέσκιαν τῷ ἐπροξένησεν, ὡσεὶ ἐκλείπει τὸ σχο-
λεῖόν του μὲ ἀγανάκτησιν (⁷). Τότε καὶ ὁ Διογένης ἐφάνη εἰς
αὐτὴν τὴν πόλιν, ἐξόριστος ἀπὸ τὴν Σινώπην, τὴν πατρίδα του,
κατὰ δεδικασμένον μὲ τὸν πατέρα του, ὅτι ἐκιβδήλευον τὰ νο-
μίσματα (⁸). Μετὰ πολλὴν ἀντίστασιν, ὁ Ἀντισθένης μόλις

(1) Cicero. de fin. l. 5. cap. 1. 1. 2. p. 197. (2) Διογ. Λα. εἰς
Ἀντισθ. βιβ. 5. §. 17. (3) Ὁρῶσιν, ἐφη, διὰ τοῦ τριβωνίου τὴν κε-
κοδοξίαν Διογ. Βιβ. 6. κεφ. 6. (4) αὐτ. §. 7. καὶ 11. (5) αὐτ. βιβλ.
5. §. 17. (6) αὐτ. (7) Αἰλιαν. ποικ. ἱστ. βιβλ. 1. κεφ. 15. (8) Διογ. Λα.
βιβλ. 5. §. 20.

συγκατένευσε νὰ τὸν δεχθῆ, ἐκοινολόγησεν εἰς αὐτὸν τὰς ἀρχὰς του, καὶ ὁ Διογένης δὲν ἔλειψε νὰ τὰς ἐξαπλώσῃ. Ἐκεῖνος μὲν ἐζήτηε νὰ διορθώσῃ τὰ πάθη, οὗτος δὲ ἤθελε νὰ τὰ ἀνατρέψῃ. Ὁ σοφὸς, διὰ νὰ ἦναι εὐδαίμων, ἔπρεπε, κατὰ τὸν Διογένην, νὰ ἀποκατασταθῆ ἀδούλωτος ἀπὸ τὴν τύχην, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του. Ἀπὸ τὴν τύχην, καταφρονῶν τὰς εὐμενείας, καὶ ἰδιογνωμίαςτης· ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀποδοκιμαζῶν τὰς προλήψεις, τὰς συνηθείας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους νόμους, ὅταν δὲν ἦναι σύμφωνοι μὲ τὰ φῶτά του. Ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του, ἀγωνιζόμενος νὰ σκληρύνῃ τὸ σῶμά του ἐναντίον εἰς τὰς αὐσηρότητας τῶν καιρῶν, καὶ τὴν ψυχὴν του, ἐναντίον εἰς τὰ θέλγητρα τῶν ἡδονῶν.

»Ἐλεγεν ἐνίοτε, εἶμαι πτωχὸς, πλανήτης, χωρὶς πατρίδα, »χωρὶς ἄσυλον, μόλις πορίζομαι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἀλλ' ἀντιθέτω τὴν μὲν ἀνδρίαν εἰς τὴν τύχην, τὴν δὲ φύσιν, εἰς τοὺς νόμους, καὶ τὸν λόγον, εἰς τὰ πάθη (1).« Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀρχὰς, τῶν ὁποίων αἱ διάφοροι συνέπειαι δύνανται νὰ ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν ὑπερτάτην τελειότητα, ἢ εἰς τὰς μεγίστας ἀταξίας, προκύπτει ἡ καταφρόνησις τοῦ πλούτου, τῶν τιμῶν, τῆς δόξης, τῆς διακρίσεως τῶν καταστάσεων, τῶν εὐπρεπειῶν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπισημῶν, καὶ ὅλων τῶν εὐαρεστημάτων τῆς ζωῆς (2). Ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου ὁ Διογένης ἔγινε τὸ πρωτότυπον, καὶ ποτε τὸν ὁποῖον ἐζήτηε, κρατῶν τὸ φανάρι εἰς τὰς χεῖράς του (3), εἶναι ξένος εἰς ὅσα τὸν περικυκλώνουσιν, ἀμέτοχος ἀπὸ, ὅσα θέλγουσι τὰ αἰσθητήριά του, λέγεται κοσμοπολίτης, καὶ δὲν ἠξεύρει νὰ ἦναι υἱὸς τῆς πατρίδος του. Δύτὸς λέγω ὁ ἄνθρωπος ἠθέλεν ἦναι τόσον

(1) Ἀντιπιδίναι, ἔρασκε, τύχη μὲν θάρσος, νόμος δὲ φύσις, πάθος δὲ λόγος. Πλουτ. Ἀποφ. Διογ. Λα. βιβλ. 5. Δίλμα βιβλ. γ. κεφ. 27. (2) Διογ. Λα. αἰτ. (3) αὐτ.

δυσεχλῆς, ὅσον καὶ ἀνωφελὲς εἰς πολιτικὰς κοινωνίας, καὶ τοιοῦτος μῆτε ἐσάθη ποτὲ εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' οὔτε θέλει σα-
θῆ. Ὁ Διογένης, ἐπιστοποιήθη, βλέπων κῆρποιον ἀδύνατον
σχέδιον μεταξὺ τῶν Σπαρτιατῶν, θέν εἶδον, ἔλεγεν, οὐδα-
ημοῦ ἀνθρώπους, ἀλλ' εἶδον εἰς τὴν Λακεδαιμόνα κῆν παί-
ηδας (1).«

§. ε'. Διὰ τὴν ἐχνογραφίαν ἐπάνω εἰς τὸν ἑαυτὸν του
τὸν ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου οἰκειοποιήθη τὴν ιδέαν, ὑπέπεσεν
εἰς σκληροτάτας δοκιμὰς, καὶ ἠλευθερώθη ἀπὸ σμικροτάτας
ἀνάγκας. Τὸν βλέπει, ὅτι παλαίει μὲ τὴν πείναν, ὅτι τὴν
καταπραΰνει μὲ τὰ εὐτελέστατα ὄσπρια, ὅτι τὴν ἐνκυντιώνεται
εἰς τὰ συμπόσια, ὅπου βασιλεύει ἡ ἀφθονία, ὅτι ἀπλώνει ἐ-
νίστη τὴν χεῖρα εἰς τοὺς διαβάτας, ὅτι περικλείεται τὴν νύκτα
εἰς πίδακον, ἐκτεθειμένος εἰς τὰς ὕβρεις τοῦ ἀέρος ὑπὸ τὴν σο-
αν κῆνεὸς ναοῦ, κυλιόμενος τὸ θέρος εἰς καυτικὴν ἄμμον,
περιπατῶν τὸν χειμῶνα ἀνυπόδητος εἰς τὴν χιόνα, εὐχαριστῶν
ὄλας του τὰς χρεῖας δημοσίαι, καὶ εἰς τόπους, ἔνθα συχνάζει
ὁ συρφετώδης λαὸς, ἐσάμενος σερεὸς, καὶ ὑποφέρων γενναίως
τοὺς ἐμπαιγμοὺς, ὕβρεις, καὶ ἀδικίας, ἀπωθούμενος τὰς συ-
νισαμένας συνθηκὰς ἕως καὶ εἰς τὰ πλέον ἀδιάφορα πράγμα-
τα, καὶ παρεχόμενος καθ' ἑκάστην σκηνὰς, αἱ ὁποῖαι, παρα-
κινουσαι τὴν καταφρόνησιν τῶν εὐαισθητῶν ἀνδρῶν, ἀνακα-
λύπτουσι πολλὰ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς των τὸ μυστηριώδες αἷτιον,
ὅπου τὸν παροξύνει (2). Τὸν εἶδον ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐν
ᾧ ἦτον σφοδρὸς παγετὸς, ὅτι ἠγκαλίασεν ἡμίγυμνος ἀνδριάν-
τα ἀπὸ κύπριου χαλκόν· ἕνας Λακεδαιμόνιος τὸν ἠρώτησεν,
ἂν πάσχη, ὄχι, τῷ εἶπεν ὁ φιλόσοφος. »Ποῖον ἄρα μισθὸν
ἔχεις;« εἶπεν αὐτῷ ὁ Λακεδαιμόνιος (3).

(1) Ἄνδρας μὲν οὐδαμοῦ, παῖδας δὲ ἐν Λακεδαιμονίᾳ. ἑ αὐτ.
ἐντεθε. (2) Διογην. Α. αὐτόθε. (3) εἰ ῥήγη, ἀρνησάμενον δὲ, Τί οὖν
εἶρη μέγα ποιῆς. Πλουτ. λακ. Ἄπορ. §. 233.

§. ια'. Ὁ Διογένης ἔχει βαθυτέρα εἰς τὸν νοῦν, σαθερότητα εἰς τὴν ψυχὴν, εὐφροσύνην εἰς τὸν χαρακτήρα· ἐκφράζει τὰς ἀρχάς του μὲ τὴν σαφήνειαν, καὶ τὰς ἀποδεικνύει μὲ τὴν δύναμιν, ὥστε εἶδον ξένους, ὅτι τὸν ἤκουον, καὶ πικρευθὺς ἄφρονον πάντα νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι (1)· καὶ ἐπειδὴ νομίζει, ὅτι προσεκλήθη νὰ ἀναμορφώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἔχει δι' αὐτοὺς κημίαν ἐπίσκεψιν· τὸ σύνημά του τὸν ἀναγκάζει νὰ καταφέρηται ἐναυτίον εἰς τὰ ἐλαττώματα, καὶ εἰς τὰς καταχρήσεις· ὁ χαρακτήρ του, νὰ κατατρέχῃ ἀσπλάγχχνως τοὺς, ὅσοι τὰ δικαιωρίζουσι· ρίπτει διὰ παντὸς κατ' αὐτῶν βέλη τοῦ σατυρισμοῦ, καὶ τῆς εἰρωνείας ἀπειράκις τρομερώτερα. Ἡ ἐπικαθημένη εἰς τὰς ὁμιλίαις του ἐλευθερία τὸν ἀποκαθιστᾷ εὐάρεστον εἰς τὸν δῆμον (2). Τὸν δέχονται εἰς τὴν ἔντιμον ὁμήγυριν, τῆς ὁποίας ὀλιγοσεύει τὴν ἀπόδειξιν μὲ τὰς ἐκ τοῦ προχείρου ἀνταποκρίσεις του, ποτὲ μὲν ἐξαιρέτους, πάντοτε δὲ ἀδιαλείπτους (3)· ἐπειδὴ καὶ δὲν ἀποφεύγει οὐδεμίποτε. Οἱ νέοι τὸν ζητοῦσιν ἐπιπόνως, διὰ νὰ διασκεδάξωσι, μαχόμενοι μὲ αὐτὸν περὶ ἀσειοτήτων, καὶ ὅταν ὄλοι καταπολεμηθῶσιν ἀπ' αὐτὸν, τὸν ἐκδικοῦνται μὲ ὕβρεις, τὰς ὁποίας ὑποφέρει μὲ ἀταραξίαν, καὶ μὲ αὐτὰ τοὺς καταδαμάζει (4). Πολλάκις τὸν ἤκουον, ὅτι τοὺς ὀνειδίξει μὲ ἐκφράσεις, καὶ πράξεις, διὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀσφροσύνη ἐγκαλύπτεται, καὶ δὲν πιεσεύω, ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι ἐκδοτος εἰς τὰς, ὅσας ὑπερβολὰς οἱ ἐχθροὶ του τὸν καταδικάζουσιν (5). Ἡ ἀσχημοσύνη του εἶναι εἰς τοὺς τρόπους μᾶλλον, ἢ εἰς τὰ ἔθη (6). Μεγάλαι προτερήματα, μεγάλαι ἀρεταί, μεγάλαι δυνάμεις ἀποτελοῦσιν ἀνδρῶπον παράξενον, καὶ ἐγὼ θεῶν ὑπογράφει πάντοτε εἰς τὴν

(1) Διογ. Λ. βιβλ. 5. §. 75. (2) αὐτ. (3) αὐτ. (4) αὐτ. (5) Πλουτ. ζωϊκῶν ἐναν. §. 1044. Διογ. Λ. αὐτ. (6) Bruck. isto. philo. t. 1. p. 881.

κρίσειν τοῦ Πλάτωνος, ὁ ὁποῖος λέγει περὶ αὐτοῦ. »Οὗτος εἶναι Σωκράτης μαινόμενος (1).

§. ιβ'. Τότε εἶδομεν ἕνα ἄνθρωπον, ὅτι ἐπεριδιάβαζεν ἄργα, καὶ διέβαινεν ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου ἐκαθήμεθα· εἰφαινετο, ὅτι ἦτον τεσσαρακοντούτης· εἶχεν ὄψιν μελαγχολικὴν, καὶ ἐμμέριμνον, τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸ τριβώνιον του (2). "Αν καλὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ του ἐπιφάνεια ἦτον ἀπλούςατη, ὁ Ἄπολλώδωρος ὁμως ἔδοξαμεν εὐθύς νὰ τὸν ὑπαντήσῃ μὲ σέβας, τὸ ὁποῖον ἐφαινετο, ὅτι προήρχετο ἀπὸ θαυμασμὸν ὁμοῦ καὶ ψυχικὴν αἴσθησιν, καὶ ἐπιστρέφων νὰ καθίσῃ πλησίον μου, αὐτὸς εἶπε ὁ Φωκίων, μοὶ εἶπε, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο πρέπει νὰ ἐξυπνᾷ διὰ πικρῶς εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἰδέαν τῆς ἰδέας χρηστότητος (3)· ἡ γενεά του εἶναι εὐτελής, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του εἶναι ἀσυγκρίτως εὐγενής (4). Ἐνωρὶς ὑπᾶγεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν (5), καὶ ἀπ' ἐκείνην ἐξήντησε τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς, αἱ ὁποῖαι μετὰ ταῦτα διεύθυνον τὸ πολίτευμά του. Ἀρχαί, κεχαραγμένοι εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τόσου ἀμεταβλητοί, ὅσον, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἀλήθεια, ἀπὸ τὰς ὁποῖας ἐκβλύζουσιν. Ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν, ἐστράτευεν ὑπὸ τὸν χαβρίαν, τοῦ ὁποῖου τὸ ὀρμητικὸν κατέσελλε, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον συνεισέφερε πολλοὺς τρόπους διὰ τὴν νίκην τῆς Νάξου (6). Ἄλλαι περιστάσεις ἀπέδειξαν τὰ πρὸς τὸν πόλεμον προτερήματά του. Ὅταν ἦναι εἰρήνη, καλλιεργεῖ μικρὸν μέρος τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον μόλις ἐξαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ μετριοτέρου εἰς τὰς ἐπιθυμίας του ἀνθρώπου, εἰς τὸν Φωκίωνα ὁμως προμηθεύει καὶ περιστὰ, μὲ τὰ ὁποῖα ἀνακουφίζει

(1) Αἴλια. βιβλ. δ'. κεφ. λγ'. (2) Πλ. ἑτ. εἰς Φωκί. §. 743. (3) κοινὴ φήμη χρηστὸς ὠνομαζέτη ὁ Φωκίων. Σουί. Ν. π. εἰς Φωκί. κεφ. α'. Αἴλια βιβλ. γ'. κεφ. μγ'. (4) Αἴλια. βιβλ. σδ'. κεφ. μν'. (5) Πλούτ. εἰς Φωκί. (6) Πλούτ. αἰτ.

τὰς χρείας τῶν ἄλλων (1). Ζῆ ἐκεῖ μὲ σύζυγον, ἀξίαν τῆς ἀγάπης του· ἐπειδὴ εἶναι ἀξία καὶ τῆς τιμῆς του. Εὐχαριστήμενος εἰς τὴν τύχην του, δὲν συνάπτει μὲ τὴν πτωχείαν του μήτε ἐντροπὴν, μήτε κενοδοξίαν, δὲν δέχεται διὰ παρακλήσεως τὰς πολιτικὰς ἀξίας, ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐκπληροῖ μὲ αὐτὰς τὰ χρεῖα τοῦ πολίτου (2). Ποτὲ δὲν θέλει τὸν ἰδῆ μήτε γελῶντα, μήτε κλαίοντα (3), κἄν ᾗναι ἀγαθός, καὶ εὐσπλαγχνός· δι' ὅ,τι ἡ ψυχὴ του εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς χαρᾶς, καὶ τῆς θλίψεως. Μὴ τρομάζει διὰ τὸ πεπυκνωμένον νέφος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον οἱ ὀφθαλμοὶ του φαίνονται συνεσκιασμένοι. Ὁ Φωκίων εἶναι καταδυστικός, φιλόανθρωπος, συγκαταβατικός εἰς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὁμῶς πικρὸς, καὶ σοβαρὸς, εἰς τοὺς, ὅσοι διαφθεύρουσι τὰ ἥθη μὲ τὰ παραδείγματά των, ἢ ἀνατρέπουσι τὴν πολιτείαν μὲ τὰς συμβουλὰς των (4). Εἶμαι πολλὰ εὐχάριστος, ὅτι κατὰ συγκυρίαν ὑπέπεσον εἰς τὴν θέαν σου ὁ Διογένης, καὶ ὁ Φωκίων. Ἐὰν τοὺς συγκρίνης, θέλεις εὖρη, ὅτι ὁ πρῶτος δὲν ἔκαμε θυσίαν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, χωρὶς νὰ τὴν ἐκτείνῃ ὑπὲρ τὸ μέτρον, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸ κοινὸν περὶ αὐτῆς εἰδῆσαι, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος μήτε δεικνύει μήτε κρύπτει, μήτε παρεκτρέπει κἄμμίαν ἀπὸ τὰς ἀρετὰς του. Θέλω ἐκτανθῆ περαιτέρω, λέγων, ὅτι δύναται τις νὰ κρίνῃ, κατὰ πρώτην προσβολὴν, ποῖος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο εἶναι ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος. Τὸ τριβώνιον τοῦ Φωκίου εἶναι ἐπίσης εὐτελές, καθὼς καὶ τὸ τοῦ Διογένηος, ἀλλὰ τὸ τοῦ Διογένηος εἶναι διεσπρόγος, ὅχι ὁμῶς καὶ τὸ τοῦ Φωκίου.

§. εγ'. Μετὰ τὸν Φωκίωνα ἤρχοντο δύο Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὁ μὲν, ἦτον ἀξίος παρατηρήσεως διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ

(1) Νέπ. εἰς Φωκί. κεφ. α'. Σουί. Φωκί. (2) Πλωτ. εἰς Φωκί. §. 745. (3) αὐτ. καὶ ἀποφθ. (4) αὐτ.

σώματός του ανάστημα, και διὰ τὴν ἀξιοσέβαστον μορφήν του (1). Ὁ Ἀπολλόδορος μοι εἶπεν, ὅτι εἶναι υἱὸς σκυτατόμου (2), καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κότυος (3), καὶ ὀνομάζεται Ἰφικράτης· ὁ δὲ, εἶναι υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ὀνομάζεται Τιμόθεος. Καὶ οἱ δύο ἀδιορισθέντες στρατηγοὶ τῶν στρατευμάτων ἡμῶν, διετήρησαν εἰς διεξοδικὴν ἀκολουθίαν χρόνων τὴν δόξαν τῆς δημοκρατίας (4), καὶ οἱ δύο ἤξευρον νὰ συνάπτωσι τὰ φῶτα μὲ τὰ προτερήματα, τὰς σκέψεις μὲ τὴν πείραν, καὶ τὴν ἀπάτην μὲ τὴν γενναϊότητα (5). Ὁ Ἰφικράτης ἐλαμπρύνθη μάλιστα διὰ τὴν εἰσαχθεῖσαν παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ στρατεύματά μας ἀκριβὴ ἐξάσκησιν, διὰ τὴν διευθύνουσαν τὰς ὑποθέσεις του φρόνησιν, καὶ διὰ τὴν ἀκριβεστάτην δυσπισσίαν, ἣτις τὸν ἐκράτει πάντοτε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἄγρυπνον (6). Πολλὰ ἐχρεώσεται εἰς τὴν φήμην του, »καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ἢ παραταττόμενος τοῖς βαρβάροις, δεδιέναι, μὴ τὸν Ἰφικράτην ποὺκ ἴσασιν, ὃ καταπλήττεται τοὺς ἄλλους πολεμίους (7), Ὁ Τιμόθεος εἶναι δρασιμώτερος (8), ὑπομονητικώτερος, ὀλίγον ἐπιτηδεῖος ἴσως νὰ ἐπινοῇ ἐφευρέσεις, ἀλλὰ σταθερώτερος, καὶ σερεώτερος, ὅταν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἐκπληρωθῶσιν. Οἱ ἐχθροῖ του, διὰ νὰ μὴ εὐχαρισῶσι τὴν ἀξιότητά του, τὸν κατέκρινον, ὅτι ἦτον τυχερός· ἐπρόσαξαν νὰ τὸν ζωγραφίσωσιν, ὅτι ἐκαίματα ὑπὸ τὴν σκηνὴν, καὶ ὅτι ἡ τύχη, ἀπρωρημένη εἰς τὸν αἶρα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, συνήθροίξε πλησίον του τὰς χειρωθείσας πόλεις εἰς δίκτυον. Ὁ Τιμόθεος, ἰδὼν τὴν γραφήν, εἶπε μὲ ἀσειότητα: »εἰ τῆλι-

(1) Νεπ. εἰς Ἰφικράτ. κεφ. γ'. (2) Πλούτ. ἀποφθ. γ. §. 186. (3) Νεπ. αὐτ. (4) Νεπ. εἰς Τιμόθ. κεφ. δ'. (5) Πολυαιν. στρατηγ. βιβλ. γ'. κεφ. θ'. ἑσ. 15. Ἑλλ. §. 567. (6) Νεπ. αὐτ. Πλούτ. ἀποφθ. γ. §. 107. (7) αὐτ. (8) Νεπ. αὐτ.

καύτας πόλεις λαμβάνω, καθεύδων, τί με οἴσατε ποιήσειν ἐγρηγορότα (1); Ὁ Ἰσικράτης ἔκαμεν ὠφελίμους μεταβολὰς εἰς τὰ πεζικὰ στρατεύματα (2). ὁ δὲ Τιμόθεος ἀδικαλείπτως ἐπλούτιζε τὸ ἐκκενωθὲν θησαυροφυλάκειον μὲ τὰ συλλεγόμενα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν λάφυρα· εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐν ταύτῳ ἐπλούτει καὶ ὁ ἴδιος (3). Ὁ πρῶτος ἀποκαθίσα τοὺς ἡγεμόνας εἰς τοὺς θρόνους των (4). ὁ δεύτερος ἠνάγκαζε τοὺς Λακεδαιμονίους, νὰ παραχωρῶσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐπικράτειαν τῆς θαλάσσης (5). Καὶ οἱ δύο εἶχον τὸ χάρισμα τοῦ λόγου. Ἡ εὐγλωττία τοῦ Ἰσικράτους ἦτον πομπώδης, καὶ ἀνωφελὴς (6) ἢ δὲ τοῦ Τιμοθέου, ἀπλουστερά, καὶ πευσιτικώτερα (7). Τώρα μὲν τοὺς ἐτιμήσαμεν μὲ ἀνδριάντας (8), ἀλλ' ἴσως μίαν ἡμέραν θελομεν τοὺς ἐξορίσει.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η΄.

Λύκειον, Γυμνάσεις, Ἰσοκράτης, Παλαίστραι, ἐνταφιασμοὶ Ἀθηναίων.

§. α'. **Ε**ν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ὁ Ἀπολλόδορος ἔμβαιεν εἰς τὸ κατάλυμά μου, διὰ νὰ μοὶ προβάλλῃ τὴν πρὸς τὸ Λύκειον περιδιάβασιν, ἔδραμον πρὸς αὐτὸν, φωνάζων, τὸν ἡξυύρεις; — Ποῖον; — τὸν Ἰσοκράτην. Πρὸ ὀλίγου ἀνέγνωσα ἓνα ἀπὸ τοὺς λόγους του, καὶ ἔγινα ἄλλος ἐξ ἄλλου. Ζῆ ἔτι; Ποῦ εἶναι; Τί ἐργάζεται; — Εἶναι ἐδῶ, ἀπεκρίθη ὁ

(1) Πλούτ. εἰς Σουλ. §. 454. ἀποφθ. §. 137. Λίλια βιβλ. γ'. κεφ. μγ'. (2) Νεπ. εἰς Ἰσικρ. κεφ. α'. Διοδ. βιβλ. ιε'. §. 360. (3) Νεπ. εἰς Τιμοθ. κεφ. α'. (4) αὐτ. εἰς Ἰσικρ. κεφ. γ'. (5) αὐτ. εἰς Τιμοθ. κεφ. β'. (6) Πλούτ. πολιτ. παραγ. §. 813. (7) Λίλια αὐτ. βιβλ. γ'. κεφ. ιε'. (8) Νεπ. εἰς Τιμοθ. κεφ. β'. Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. κδ'.

ὁ Ἀπολλόδορος. Ἐπαγγέλλεται τὴν εὐγλωττίαν, ἄνθρωπος διάσημος, τὸν γνωρίζω. — Θέλω νὰ τὸν ἰδῶ σήμερον, τοῦτο τὸ πρωῒ, αὐτὴν τὸν σιγμὴν. — Θέλομεν ὑπάγει πρὸς αὐτὸν, ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὸ Λύκειον. Διέβημεν διὰ τῆς γειτονείας τῶν λιμνῶν, καὶ ἐξελθόντες ἀπὸ τὴν πύλιν τοῦ Αἰγέως, ἠκολουθήσαμεν ὁρόμου τινὰ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ Εὐλισσοῦ χειμάρρου ὀρμητικοῦ, ἢ ποταμιδίου ἡσύχου, ὅστις, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν καιρῶν, καταπίπτει, ἢ σύρεται εἰς τοὺς πόδας λόφου τινὸς, ὅπου τελειώνει τὸ ὄρος Ὑμηττός. Αἱ ὄχθαι του εἶναι εὐάρες, τὰ ὕδατά του, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καθαρὰ, καὶ ἀθόλωτα (1). Εἰς τὰ περίξ εἶδομεν θυμακάρριον, ἀφιερωμένον εἰς τὰς μούσας (2). Τὸ μέρος, ὅπου βεβαιώνουσιν, ὅτι ὁ Βορέας ἤρπασε τὴν ὠραίαν Ὠρίθειαν, κόρην τοῦ βασιλέως Ἐριχθέως (3), τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἔνθα πανηγυρίζουσι τὰ μικρὰ μυθήρια (4), καὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ἔνθα θυμακάζουσι κατ' ἔτος μέγαν τινὰ ἀριθμὸν αἰγῶν εἰς τιμὴν τῆς Θεᾶς. Πρὸ τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔταξαν εἰς αὐτὴν τόσας αἰγας, ὅσους Πέρσας ἤθελον εὖρη εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης ἐξηπλωμένους. Μετὰ τὴν μάχην ἐγνώρισαν, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοιαύτης εὐχῆς τόσον ἀδικηκροῦτο ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ φθίρη τὰ ποίμνια τῆς Ἀττικῆς· ὅθεν προσδιώρισαν τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων εἰς 500 (5)· καὶ ἡ θεὰ εὐχαριστήθη πολλὰ εἰς αὐτά.

§. β'. Ὅπότεν μ' ἐδιδυγεῖτο τοιαυτά τινα εἶδομεν εἰς τὸν λόφον γεωργούς, ὅτι ἔτρεχον, κτυπῶντες ἀγγεῖα χάλκινα, διὰ νὰ συναθροίσωσι σμήνος τῶν μελισσῶν, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγου ἔφυγεν ἀπὸ τὸ σύμβλον (6). Αὐτὰ τὰ ἔντομα κατὰ

(1) Πλά. εἰς Φαιδ. §. 227. Spon. voyage. t. 2. p. 121. (2) Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. ιζ'. Διονύσι. περιηγ. σέ. 425. (3) Πλά. καὶ Πανσα. αὐτό. (4) Στέφ. εἰς Ἄγρα. (5) Ήν. κέρ. παιδ. βιβλ. γ'. §. 301. Πλοῖτ. Ἡρ. κακοθη. §. 862. (6) Πλά. περὶ νό. βιβλ. η'. §. 843.

πολλὰ ἀναγκύονται ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ὑμηττοῦ, καὶ τὸ κατεπλούτισαν μὲ τὰς ἀποικίας των, τὸ ὅποιον εἶναι κεκαλυμμένον σχεδὸν πανταχοῦ ἀπὸ ἔρπιλλον (1), καὶ ἀπὸ εὐώδη ἄνθη, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν ἐκφυόμενον εἰς αὐτὸ θαυμάσιον θύμον (2) ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀπομάττουσαι αἱ μέλισσαι ἐκείνους τοὺς πολυτίμους χυμούς, κατασκευάζουσι μὲ αὐτοὺς μίλι ἀξιόλογον εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα (3). Εἶναι λευκώραιον, μελαίνεται, ὅταν τὸ φυλάξῃ κανείς πολὺν καιρὸν, καὶ διατηρεῖ διὰ παντός τὴν ρευστότητάτου (4). Οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσι κατ' ἔτος ἀπὸ αὐτὸ συλλογὴν πλουσιοπάροχον, καὶ δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς τιμῆς, τὴν ὅποιαν διορίζουσι εἰς αὐτὸ, ἀπὸ τὴν χρῆσιν· ἐπειδὴ αἱ Ἕλληνες τὸ μεταχειρίζονται εἰς τὰ ζυμαρικά (5), ὁμοίως καὶ εἰς τὰ καρκεύματα (6). Βεβαιώνουσι, ὅτι μακρύνει τὴν ζωὴν, καὶ ἐξαιρέτως εἶναι ὠφέλιμον εἰς τοὺς γέροντας (7). Εἶδον πολλοὺς μαθητὰς τοῦ Πυθαγόρου, ὅτι διεφύλαξαν τὴν υγείαν τους, λαμβάνοντες διὰ τροφήν τους ὀλίγον τι μέλιτος (8). Διαβάντες τὸν Εἰλισσὸν, εὐρέθημεν εἰς ἓνα ὄρομον ὅπου γυμνάζονται εἰς τὸ τρέξιμον· καὶ διὰ μέσου τοῦ ὅποιου ἤλθομεν εἰς τὸ Λύκειον (9). Οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσι τρία γυμνάσια, διορισμένα διὰ τὴν παιδαγωγίαν τῶν νέων (10)· τὸ τοῦ Λυκείου, Κυνοσάργου (11), κειμένου ἐπί τινος λόφου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ τὸ τῆς Ἀκαδημίας. Καὶ

(1) Θεόφρα. ἱσ. φυ. βιβλ. 5. κεφ. 5. Πλάτ. βιβλ. 2. κεφ. 7.

(2) Ἀντιφ. παρ' Ἀθην. βιβλ. α'. κεφ. κβ'. Ἀλιξ. παρ' αὐτῷ βιβλ. ε'. §. 652. (3) Πλάτ. βιβλ. ια'. κεφ. ιγ'. Varro de re rustico l. 3. cap. 16. p. 374. Colum de re rustico l. 9. cap. 4. (4) Γεωπ. βιβλ. ιι. κεφ. 5.

(5) Ἀθην. βιβλ. γ' κεφ. κβ' βιβλ. ιδ' §. 646 (6) Ἦσοχ. ὑποτροπ. (7) Γεωπον. αὐτ. 5. (8) Ἀθην. βιβλ. β'. κεφ. 5. ἐπι βιβλ. ι. καὶ τ. λ. (9) Εὐστ. Ἑλ. ἱσ. βιβλ. β. §. 476. (10) Οὐλίπια. εἰς Τιμορ. §. 810. (11) Δημοσθ. εἰς Λεπτι. §. 791. Λιβ. βιβλ. λα. κεφ. κδ'. Διογ. Λαιρ. βιβλ. 5. §. 17.

τὰ τρία οἰκοδομήθησαν ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, μὲ τὰ ἔξοδα τῆς διοικήσεως. Ἄλλοτε εἰς τὸ δεύτερον ἐδέχοντο τοὺς μὴ νομίμους παῖδας (1). Αἱ οἰκοδομαὶ εἰς αὐτὰ εἶναι εὐρύχωροι, περιτριγυρισμένοι ἀπὸ κήπους, καὶ ἱερὰ ἄλση. Κατ' ἀρχὰς εἰσέρχονται εἰς μίαν αὐλὴν τετράγωνον, τῆς ὁποίας ὁ περίβολος εἶναι δύο σταδίων (2), περικυκλωμένος ἀπὸ σοῶς, καὶ κτήρια. Εἰς τὰς τρεῖς πλευρὰς εἶναι εὐρύχωρα θεατήρια, ἐξολισμένα μὲ καθέδρας, ὅπου οἱ φιλόσοφοι, οἱ ῥήτορες, καὶ οἱ σοφιστὰὶ συναθροίζουσι τοὺς μαθητάς των (3). Εἰς τὴν τετάρτην εὐρίσκονται τὰ χρειαζόμενα διὰ τὰ λουτρά, καὶ τὰς ἄλλας χρήσεις τοῦ γυμνασίου. Ἡ ἐκτεθειμένη κατὰ τὴν μεσημβρίαν σοὰ εἶναι διπλῆ, διὰ τὰ μὴν ἡμπορῆ, τὸν χειμῶνα, ἢ βροχῆ κινουμένη ἀπὸ τὸν ἄνεμον, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τῆς.

§. γ'. Ἀπὸ αὐτῆν τὴν αὐλὴν διαβαίνουσιν εἰς ἄλλον τινὰ περίβολον, ὁμοίως τετράγωνον. Τὸ μέσον του ἐπισκιάζουσι πλάτανοι, καὶ τὰς πλευρὰς του κατέχουσι σοαί. Ἡ ἀφορῶσα πρὸς τὴν ἄρκτον εἶναι μὲ διπλὴν σειρὰν κίωνων, διὰ τὰ ὑπερασπίζηται ἀπὸ τὸν ἥλιον, τὸ θέρους, τοὺς, ὅσοι περιδιαβάζουσιν εἰς αὐτὴν· ἡ ἀντίθετος ὀνομάζεται Ξυσός (4). Εἰς τὸ μῆκος τῆς περιεχομένης γῆς ἐτεχνεύθησαν εἶδος δρόμου κοίλου, ἕως δωδέκα πόδας, τὸ πλάτος, καὶ σχεδὸν τρεῖς, τὸ βάθος. Ἐνταῦθα οἱ νέοι μαθηταί, πεφυλαγμένοι ἀπὸ τὰς κακοκαιρίας, μεμακρυσμένοι ἀπὸ τοὺς συναθροιζομένους εἰς τὰ δύο ὑψηλὰ ἄκρα θεατὰς, γυμνάζονται τὴν παλαιάσαν. Ἐπέκεινα τοῦ Ξυσοῦ, εἶναι στάδιον διὰ τὸ πεζικὸν τρέξιμον (5).

(1) Δημοσθ. εἰς Ἀριστοκρ. §. 760. Πλούτ. εἰς Θεμιστοκ. §. 117. (2) Βιτρού. βιβλ. ε'. κεφ. ια'. (3) Πλάτ. εἰς Εὐθύφ. §. 2. Ἰσοκ. Παναθη. §. 191. Δημοκρ. περὶ ἔργμ. §. 111. Λουκία. νεκρ. διαλ. §. 329. (4) Ξιν. οἰκον. βιβλ. ε'. §. 830. (5) Βιτρού. βιβλ. ε'. κεφ. ια'.

Ἐνας ἀρχηγὸς, ὀνομαζόμενος Γυμνασιάρχης, προεδρεύει εἰς τὰ διάφορα τῶν Ἀθηνῶν γυμνάσια· ἡ ἐπισασία του εἶναι ἐτησία, διδομένη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν γενικὴν τοῦ ἔθνους συνέλευσιν. Εἶναι ὑπόχρεως νὰ προσφέρῃ τὸ ἔλαιον, ὅπου οἱ ἄθληται μεταχειρίζονται, διὰ νὰ δίδωσιν εἰς τὰ μέλητων περισσοτέραν εὐκαμψίαν (1). Ἐχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, εἰς κάθε γυμνάσιον, πολλοὺς ἄλλους, ὡς τὸν γυμνασὴν, παιδοτρίβην, καὶ τοὺς λοιποὺς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ μὲν, διατηροῦσι τὴν εὐταξίαν μεταξὺ τῶν μαθητῶν, οἱ δὲ, τοὺς παιδεύουσιν εἰς διαφοροὺς ἐξασκήσεις. Ἀναμεταξὺ εἰς αὐτοὺς διακρίνονται μάλιστα δέκα σωφρονισαί, ψηφισμένοι ἀπὸ τὰς δέκα φυλὰς, καὶ διωρισμένοι νὰ ἀγρυπνῶσιν ἰδιαιτέρως διὰ τὰ ἦθη (2). Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητον νὰ δοκιμάζωνται ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπὸ τὸν Ἄρειον πάγον (3).

§. 5. Ἐπειδὴ ἡ ἀμοιβαία ἐμπισσύνη, καὶ ἡ ἀσφάλεια πρέπει νὰ βασιλεύῃ εἰς τὸ Γυμνάσιον, καθὼς καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους, ὅπου γίνεται πολυάνθρωπος σύναξις· εἰάν γένωσιν εἰς αὐτὰ κλοπαί, καλοῦνται θανατηφόρος, ὅποταν ὑπερβαίνωσι τὰς δέκα δραχμάς (4). Ἐπειδὴ τὰ Γυμνάσια πρέπει νὰ ἦναι ἄσυλον ἀθωότητος, καὶ σωφροσύνης, ὁ Σόλων ἐμπόδισεν εἰς αὐτὰ τὴν δημοσίαν εἰσοδον, ὅταν οἱ μαθηταί, ἐορτάζοντες τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἑρμοῦ (5), δὲν ἐφυλάττοντο ἐπιμελῶς ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτας των. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ διαταγὴ δὲν παρατηρεῖται πλέον (6). Αἱ γινόμενα ἐκεῖσε ἀσκήσεις ἐδιωρίσθησαν ἀπὸ τοὺς νόμους, ὑπετάγησαν εἰς ῥητὰς διαταγὰς, ἐμψυχώθησαν ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν διδασκάλων, καὶ περιπλέον ἀπὸ τὴν ἐνυπάρχουσαν μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἀμίλλαν. Ὅλη

(1) Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 514. Οἴλπ. εἰς Λεπτ. §. 575. (2) Στοβ. λό. ε'. §. 77. (3) Ἀξιοχ. παρὰ Πλά. Τό. 3. §. 367. (4) Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. §. 791. (5) Αἰσχ. εἰς Τιμοκρ. §. 262. (6) Πλά. εἰς Λίσ. Τό. β'. §. 204.

ἡ Ἑλλὰς τὰς βλέπει, ὡς οὐσιωδέστατον μέρος τῆς ἀνατροφῆς ἐπειδὴ καθιστῶσιν ἄνθρωπον εὐκίνητον, γενναῖον, ἄξιον νὰ ὑποφέρει τοὺς πόνους τοῦ πολέμου, καὶ τὰς ἀναπαύσεις τῆς εἰρήνης (1). Ἐὰν θεωρηθῶσιν, ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν, οἱ ἰατροὶ τὰς διορίζουσι μὲ ὠφέλειαν (2). εἰάν δὲ ἀναφερθῶσιν εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, δὲν δύναται κανεὶς νὰ δώσῃ ὑψηλοτέραν ἰδέαν, ἢ, προβάλλων τὸ παράδειγμα τῶν Λακεδαιμονίων. Εἰς αὐτὰς ἄλλοτε οὗτοι ἐχρεώσουσι τὰς νίκαις των, δι' ὧν κατέστησαν τοὺς ἄλλους δῆμους νὰ τοὺς φρίττωσιν, καὶ εἰς τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ἔπρεπε νὰ τοὺς νικήσωσι, γινόμενοι εἰς τὴν γυμνασικὴν μὲ αὐτοὺς ὅμοιοι (3).

§. ε'. Ἄλλ' ὅσον μεγάλαι ὠφέλειαι καὶ ἂν προέρχωνται ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀσκήσεις, τόσον καὶ μεγάλαι βλάβαι, ἀπὸ τὰς καταχρήσεις των. Ἡ ἰατρικὴ, καὶ φιλοσοφία ἐκ συμφώνου τὰς καταδικάζουσι, ὅταν φθείρωσι τὸ σῶμα, ἢ δίδωσιν εἰς τὴν ψυχὴν περισσοτέραν ἀγριότητα, παρὰ γενναϊότητα (4). Αὐξήσαν, καὶ ἐκάσμησαν ἀλληλοδιαδόχως τὸ γυμνάσιον τοῦ Λυκείου (5). Τὰ τεῖχη του εἶναι πεπλουτισμένα ἀπὸ ζωγραφίας (6). Ὁ Ἀπόλλων εἶναι ἡ ἐφορεύουσα τοῦ τόπου Θεότης· εἰς τὴν εἴσοδον καθορᾶται τὸ ἄγαλμά του (7). Οἱ κῆποι, καλλωπισμένοι μὲ ὠραίους περιπάτους, ἀνευῶθησαν εἰς τοὺς τελευταίους τῆς διατριβῆς μου ἐν Ἑλλάδι χρόνους (8). Αἱ ὑπὸ τὰ δένδρα καθέδραι προσκαλοῦσι τοὺς διαβάτας πρὸς ἀνάπαυσιν (9). Ἀ-

(1) Λουκία. περὶ γυμν. τό. β'. σφ. 901. (2) Ἰπποκ. περὶ διαί. βιβλ. β'. κεφ. λθ. καὶ τ. λ. (3) Ἄρισ. πολιτ. βιβλ. η'. κεφ. ε'. Πλούτ. συμπόσι. βιβλ. β'. κεφ. ε'. (4) Ἰπποκράτ. αὐτ. βιβλ. γ'. κεφ. κη'. Πλάτ. δημοκρ. βιβλ. γ'. §. 410. Ἄρισ. αὐτ. βιβλ. α'. κεφ. ε'. (5) Θεόπομ. καὶ Φιλίχ. παρὰ Σούτ. εἰς Ἀπείου. Ἄρποκρ. αὐτ. Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. κθ. (6) Ξεν. Κύρου Ἀναβ. α'. §. 425. (7) Λουκία. περὶ γυμνα. 887. Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. ιθ'. (8) Πλούτ. περὶ 10. ῥητ. §. 841. (9) Λουκία. αὐτ. §. 895.

φ' οὗ παρεσάθημεν εἰς τὰς ἑξακλήσεις τῶν νέων, καὶ ἐμείναμεν μικρόν τινα χρόνον εἰς τὰς αἰθούσας, ἔνθα ἐγένετο λόγος κατὰ διαδοχὴν περὶ ὠφελίμων, καὶ ψυχρολόγων συζητήσεων, ἔλαβον μὲν τὸν ἀπὸ τὸ Λύκειον φέροντα εἰς τὴν Ἀκαδημαίαν δρόμον, πρὸς τὸ μῆκος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως (1): μόλις διήλθομεν βήματά τινα, καὶ ὑπνότησαμεν σεβάσμιον γέροντα, τὸν ὁποῖον βλέπων ὁ Ἀπολλόδωρος, μ' ἐφάνη, ὅτι ἔλαβε μεγάλην εὐχαρίστησιν. Μετὰ τοὺς πρώτους ἀσπασμοὺς, τὸν ἠρώτησε, ποῦ ὑπάγει; ὁ γέρον ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν λεπτήν, ὑπάγω νὰ γευματίσω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πλάτωνος μὲ τὸν Ἐφορον, καὶ Θεόπομπον, οἳ τινες μὲ προσμένουσιν εἰς τὴν διπύλον πύλιν. — Αὐτὸς εἶναι καθ' αὐτὰ καὶ ὁ ἐδικός μας δρόμος, εἶπεν ὁ Ἀπολλόδωρος· λαμβάνω μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ σὲ συνοδεύσω. Ἀλλ' εἰπέ μοι, πάντα ἀγαπᾷς ἄρα τὸν Πλάτωνα (2); — Τόσον τὸν ἀγαπῶ, ὅσον ἐλπίζω, ὅτι ἀμοιβαίως ἀγαπῶμαι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δεσμὸς τῆς ἀγάπης, γενόμενος εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἔτι ἡλικίαν, δὲν ἔλαβε μετὰ ταῦτα κάμμιναν μεταβολὴν, βεβαιούται εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς διαλόγους του, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Σωκράτης εἰσαγόμενος, ὡς διαλεγόμενος, ὁμιλεῖ περὶ ἐμοῦ μὲ λέξεις τιμιωτάτας (3). — Ὁφειλομένη ἦτον αὐτῇ ἡ εὐγνωμοσύνη. Ὅλοι ἐνθυμοῦνται, ὅτι εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, ὅταν οἱ μαθηταί του περὶτρομαι, ἔλαβον τὴν φυγὴν, μόνος ἐτόλμησας, μὲ ἔνδυμα πένθους, νὰ φαῖς εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν (4). Πρὸ ὀλίγων χρόνων, ἔδωκας ἄλλο παράδειγμα τῆς σταθερότητος. Ὅταν ὁ Θηραμένης, καταδικασθεὶς εἰς θάνατον παρὰ τῶν τριάκοντα τυράννων ἐν μέσῳ τῆς γερουσίας, κατέφυγεν εἰς τὸ θυσιαστήριον, σὺ μόνος ἠγέρθης, νὰ τὸν ὑπερασπισθῆς, καὶ δὲν

(1) Πλάτ. εἰς Λύσ. §. 203. (2) Διογ. Λαίρ. εἰς Πλάτ. βιβλ. γ. §. 6. (3) Πλάτ. εἰς Φαῖδ. §. 270. (4) Πλούτ. περὶ το. β' π. §. 338.

ἔλειψε νὰ σὲ παρακαλέσῃ ὁ ἴδιος, νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ νὰ σὲ ἰδῇ σὺν αὐτῷ ἀποθνήσκοντα (1). Ὁ γέρον μ' ἐφάνη, ὅτι ἔλαβεν ἄκραν χαρὰν εἰς αὐτὸν τὸν ἔπαινον. Ἐγὼ ἦμην ἀνήσυχος νὰ μάθω τὸ ὄνομά του, καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ἐλάμβανεν ἡδονὴν νὰ μοῦ τὸ κρύπτῃ.

§. 5. Θεοδωρίδῃ, τῷ εἶπε, δὲν εἶσαι συνηλικιώτης μὲ τὸν Πλάτωνα; — Εἶμαι ἕξ, ἕως ἑπτὰ χρόνους ἀπ' αὐτὸν μεγαλύτερος (2). ἐκεῖνος πρέπει νὰ ἔχῃ τοὺς 68. — Φαίνεσαι, ὅτι εἶσαι πολλὰ καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν σου; — Ἐξαίρετα· εἶμαι ὑγιὲς ψυχῇ καὶ σώματι, ὅσον εἶναι δυνατὸν, νὰ ἦναι κἀνεὶς (3). — Λέγουσιν, ὅτι εἶσαι πολλὰ πλούσιος (4). — Ἀπέκτησα μὲ τὰς ἀγρυπνίας μου, μὲ τί νὰ εὐχαρισήσω τὰς ἐπιθυμίας φρονίμου ἀνθρώπου (5). Ὁ πατήρ μου εἶχεν ἐργαστήριον τῶν ὀργάνων τῆς μουσικῆς (6). ἀλλ' ἠφανίσθη εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, καὶ μ' ἄφησε διὰ μόνην κληρονομίαν παιδαγωγίαν ἐξαιρετον. Ἐβιάσθη νὰ ζῶ μὲ τὴν φυσικὴν μου ἐπιτηδειότητα, καὶ νὰ βάλλω εἰς ἐμπορίαν τὰ μαθήματα, τὰ ὅποια ἐλάμβανον ἀπὸ τὸ Γοργίαν, Πρόδικον, καὶ τοὺς δοκιμωτέρους τῆς Ἑλλάδος ῥήτορας. Συνέγραψον συνηγορίας ὑπὲρ τῶν, ὅσοι δὲν ἦσαν εἰς δύναμιν, νὰ ὑπερασπίζωνται οἱ ἴδιοι τὰ δίκαιά των (7). Τὸ σαλὲν ἐγκώμιον πρὸς Νικοκλέα, βασιλέα τῆς Κύπρου, τὸν παρεκίνησε νὰ μοὶ χάρισῃ εἴκοσι τάλαντα (8). Ἠνέωξα δημοσίας ὁδοὺς τῆς εὐγλωττίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν μου ἡμέραν παρ' ἡμέραν αὐξανόμενος, ἔγινεν εἰς ἐμὲ αἰτία, νὰ τρυγῶ τοὺς καρπούς τῶν πόνων μου, οἵτινες εὐχαρίστησαν ὅλας τὰς σιγμὰς τῆς ζωῆς

(1) Αὐτ. §. 836. (2) Διογ. Λ. εἰς Πλάτ. βιβλ. γ'. §. 4. Πλούτ. αὐτ. §. 838. (3) Ἰσοκ. Παναθ. §. 184. (4) Διονύσ. Ἄλικαρ. περὶ Ἰσοκ. Τέ. 5. §. 537. (5) Ἰσοκ. αὐτ. (6) Πλούτ. περὶ 10. ῥήτ. §. 838. Διονύσ. Ἄλικαρ. αὐτ. (7) cicer. in Brut. t. 1. p. 346. (8) Πλούτ. αὐτ.

μου. — Ὁμολογεῖς ὅμως, ὅτι μὲ ὅλην τὴν σοβαρότητα τῶν ἡθῶν σου, ἐθυσίαζες κἄμποσον καιρὸν εἰς τὰς ἡδονάς. Ἄλλοτε μὲν εἶχες συνείσακτον τὴν ὡραίαν Μετανίρην· εἰς ἡλικίαν δὲ ἤδη προβεβηκυῖαν ἐτράβησας πλησίον σου ἐταιρίδα αὐδὲν ἤγτον ἐρασίμην (1). Ἐδιηγούντο τότε, ὅτι ἤξευρες νὰ ἐνώηης τὰ ἀξιώματα τῆς φιλοσοφίας μὲ τὰς λεπτομερείας τῆς ἡδονῆς, καὶ ὠμίλουν διὰ τὴν πολυέξοδον ἐκείνην κλίνην, τῆς ὁποίας ἐδειξας τὴν κατασκευὴν, καὶ τὰ προσκεφάλαια, τὰ ὁποῖα ἀνέπεμπον εὐωδία, τόσον τρυφηλὴν (2). Ὁ γέρον ὠμολόγει αὐτὰς τὰς πράξεις μὲ γέλοια.

§. ζ'. Ὁ Ἀπολλόδωρος ἠκολούθησεν· ἔχεις γενεὰν ἐρασίμην, ὑγίαν ἀγαθὴν, τυχαῖα ἀγαθὰ πλουσιοπάροχα, μαθητὰς ἀναριθμητούς, ὄνομα, ὅπου σὲ κατέστησε διάσημον, καὶ ἀρετὰς, αἱ ὁποῖαι σὲ συγκαταλέγουσιν ἀνάμεσά εἰς τοὺς τιμιωτέρους πολίτας αὐτῆς τῆς πόλεως (3). Μὲ τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα προνόμια ἔπρεπε νὰ ἦσαι ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν ἀθηναίων. Οἴμοι! ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἴσως εἶμαι ὁ κακοδαιμονέστερος τῶν ἀνθρώπων. Προσῆλωσα τὴν εὐτυχίαν μου εἰς τὴν δόξαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἐξ ἐνὸς μὲν μέρους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη κἄνεῖς ἄξιος ὑπολήψεως εἰς δημοκρατίαν, ἢ, συμπλεκόμενος μὲ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις· ἐξ ἄλλου δὲ μέρους ἡ φύτις μ' ἔδωκε φωνὴν ἀδύνατον, καὶ δειλίαν ὑπερβολικὴν (4), συνέβη, δοκιμώτατος μὲν νὰ ἀνακρίνω τὰ ἀληθῆ τῆς πολιτείας συμφέροντα, ἀδοκιμώτατος δὲ νὰ τὰ ὑπερασπίζωμαι εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, νὰ τιμωρῶμαι πάντοτε σκληρότατα ἀπὸ τὴν φιλοτιμίαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν νὰ γένω ἐπω-

(1) Λυσ. Ἑρμ. καὶ Στρατ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 592. (2) Πλούτ. αὐτ. §. 859. (3) Ἰσοκ. Παναθ. §. 184. (4) Ἰσοκ. ἐπισ. πρὸς Φίλιπ. §. 270. ὁ αὐτ. ἐπισ. εἰς Μύντιλ. §. 189. cicero. de orat. l. 2. t. 1. p. 194.

φείλης, ἢ, ἂν θείλης, νὰ ἀποκτήσω παρὰ τῷ δήμῳ τὸ ἀξιώ-
 πισον (1). Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπολαμβάνουσι δωρεάν παρ' ἐμοῦ
 τὰ τῆς εὐγλωττίας μαθήματα, οἱ ξένοι μὲ πληρωμὴν χιλίων
 δραχμῶν, ἐγὼ ἤθελα δώσει χιλιάδας δέκα εἰς τὸν, ὅς τις ἤ-
 θελε μὲ προμηθεύσει τὴν τάλμην μὲ ἠχῆδες ὄργανον (2).—
 Ἐδιδάξωσάς τὰς ἑλλείψεις τῆς φύσεως, διδάσκεις μὲ τὰ συγ-
 γράμματά σου ἐκεῖνο τὸ κοινόν, πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖς
 νὰ διευθύνῃς τὸν λόγον σου, καὶ αὐτὸ δὲν θέλει φανῆ ἀχά-
 ρισον, ἀποδοκιμάζον τὸ πρὸς σὲ ὀφειλόμενον χρέος του. —
 Αἶ! καὶ τί μὲ χρησιμεύει τὸ σέβας τῶν ἄλλων, ὅταν δὲν δύ-
 νημαι νὰ συνάψω μὲ αὐτὸ τὸ ἐδικόν μου; Βιάζομαι νὰ ἔρχω-
 μαι ἐνίοτε καὶ μέχρι τῆς καταφρονήσεως τῆς ἀδ' αὐτοῦ ιδέας,
 τὴν ὁποῖαν ἔλαβον διὰ τὰ προτερήματά μου (3). Ποῖον καρ-
 πὸν ἀπ' αὐτὰ ἔκβαλον; Ἀπῆλυσσα ποτὲ ἀξιώματα, διοική-
 σεις, εὐδοκιμήσεις, τὰς ὁποίας βλέπεις καθ' ἑκάστην χαρίζο-
 μένας εἰς τοὺς εὐτελεῖς ἐκείνους ῥήτορας, οἵτινες ἐπιβουλεύουσι
 τὴν πολιτείαν (4); Ἄν καλὰ καὶ ὁ πικυγυρικός τῶν Ἀθη-
 νῶν ἀπέδειξεν ἐρυθριῶντας τοὺς, ὅσοι προηγουμένως περὶ τῆς
 θείας ὕλης ἐπραγματεύθησαν, καὶ ἀπελπίζει τοὺς, ὅσοι μέλ-
 λουσι νὰ πραγματευθῶσι τὴν σήμερον (5), πάντοτε ὁμῶς ὡ-
 μίλουσι διὰ τοὺς ἀγῶνάς μου μὲ κοσμιότητα, ἢ μᾶλλον μὲ
 ταπεινώσει (6). εἶχον θάρσιν καθαρὰ. Ποτὲ δὲν ἠδίκησα
 τινὰ μῆτε ἐγγράφως, μῆτε ἀγράφως, καὶ μὲ ὅλον ταῦτο ἔχω
 ἐχθρούς (7). Αἶ! καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξαγοράσῃς τὴν ἀξιώ-
 τητά σου μὲ θλίψεις τινάς; Οἱ ἐχθροί σου μᾶλλον εἶναι ἄξιοι
 ἐκκεινολογίας, ἢ σὺ. Ἐνοχλητικὴ εἰς αὐτοὺς φωνὴ τοῖς εἰδο-
 ποιεῖ ἀκαταπαύτως, ὅτι ἀριθμοῦνται μεταξὺ τῶν μαθητῶν σου,

(1) Ἰσοκ. Παναθ. §. 185. (2) Πλουτ. αὐτ. §. 838. (3) Ἰσοκρ. αὐτ.
 §. 184. (4) αὐτ. §. 189. (5) ὁ αὐτ. περὶ αὐτ. §. 404. (6) ὁ αὐτ. Παναθ.
 §. 184. (7) ὁ αὐτ. περὶ αὐτ. §. 306. καὶ 350.

βασιλεις, στρατηγοί, πολιτικοί, ιστορικοί, συγγραφείς παν-
 τὸς εἶδους (1), ὅτι ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐξῆλθον ἀπὸ
 τὸ σχολεῖόν σου πλήθη πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, οἵ τινες
 ἀπέρχονται μακρὰν, διὰ νὰ διασπείρωσι τὴν διδασκαλίαν
 σου, ὅτι διοικεῖς τὴν Ἑλλάδα μὲ τοὺς μαθητάς σου (2),
 καί, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ἰδίαν σου φράσιν, ὅτι εἶσαι
 ἡ ἀκονίζουσα τὸ ὄργανον λίθου Ναι βέ-
 βαια, ἀλλὰ δὲν κόπτεται ἡ ἰδία (3). Τοῦλάχιστον, εἶπεν ὁ
 Ἀπολλόδορος, ὁ φθόνος δὲν ἤθελε κρύψει, ὅτι ἐτάχυνες τὰς
 προόδους τῆς ῥητορικῆς τέχνης (4). Καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόλη-
 ψιν πάσχουσιν ὁμοίως νὰ μοῦ τὴν ἀφέλωσι. Καθ' ἑκάστην αὐ-
 θάδεις σοφισταί, ἀγνώμονες συνήγοροι, ἐκκενοῦντες ἀπὸ τὰς
 συγγραφάς μου τοὺς κανόνας, καὶ παραδείγματα, τὰ διανέμου-
 σιν εἰς τοὺς μαθητάς των, καὶ ἀποβαίνουσιν ἐξ αὐτῶν μᾶλλον
 ἐνθερμοὶ εἰς τὸ νὰ μὲ κατασπαράξωσιν. Ἐξασκοῦνται εἰς τὰς
 ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐπραγματεύθην, συλλέγουσι περὶ αὐ-
 τοὺς τοὺς ὁμογνώμονάς των, καὶ παραβάλλοντες τοὺς λόγους
 μου μὲ τοὺς ἰδικαῖός των, τοὺς ὁποίους ἐπροσπάθησαν νὰ πα-
 ραχκράξωσι, λαμβάνουσι τὴν σμικροπρέπειαν, καὶ τοὺς δυσ-
 μορφώνουσιν, ἀναγινώσκοντές τους. Τοιαύτη ἀκάθεκτος ὁρμὴ
 διαχέει εἰς τὴν καρδίαν μου θλίψιν ἀμύθητον (5). Ὅμως θεω-
 ρῶ τὸν Ἐφορον, καὶ Θεόπομπον, ὑπάγω νὰ τοὺς ὀδηγήσω εἰς
 τὴν οἰκίαν τοῦ Πλάτωνος, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ ἔχω συγγνώ-
 μην ὑγίαινε.

§. η'. Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν, ἠρώτησα τάχιστα τὸν Ἀπολ-
 λόδορον. Τίς ἄρα εἶναι, εἶπεν, ἐκεῖνος ὁ τόσον κόσμιος γέρον μὲ
 τόσῃ φιλαυτίαν, καὶ ὁ τόσον δυσυχῆς μὲ τόσῃ εὐτυχίαν; Εἰ-

(1) Αὐτ. 388. (2) Διογ. Σ. Ἀλικαρ. περὶ Ἰσοκ. Τόμ. ε'. §. 536. (3) Πλούτ. περὶ τῶν 10. ῥητ. §. 838. (4) cicer. de orat. lib. 2. cap. 22. p. 214, id. orat. cap. 13. p. 429. Nauerat. ap. cicer. de orat. l. 5. cap. 44. p. 321. (5) Ἰσοκ. Πανκθ. §. 19. ὁ αὐτ. ἐπιστ. πρὸς Φιλ. §. 277.

ναι, μοι εἶπεν, ὁ Ἰσοκράτης, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ὑ-
 πάγωμεν, ἐπιστρέφοντες, τὸν ἠνάγκασα μὲ τὰς ἐρωτήσεις μου
 νὰ ἐχογραφήσῃ τὰ κυριώδη τῆς ζωῆς, καὶ τοῦ χαρακτήρος του
 ἀπανθίσματα. Εἰς τὴν νεότητά του, εἶδες, ὅτι ἔδειξεν ἀφο-
 βίαν. Ἡ ὁρμὴ αὐτῆ ἐξήντηλσεν ἀναμφιβόλως τὴν ἀκμὴν τῆς
 ψυχῆς του. Ἐπειδὴ διήλθε τὸ ἐπιλοιπὸν τῶν ἡμερῶν του εἰς
 δεξιάν, καὶ θλίψεν. Ἡ θῆα τοῦ βήματος, ἡ ὁποία φρονίμως
 παρ' αὐτοῦ ἀπηγορεύθη, τὸν λυπεῖ τόσον πολλὰ, ὥστε δὲν παρ-
 ῤησιάζεται πλέον εἰς τὴν γενικὴν συναΐτροισιν (1). Θαρρῆει,
 ὅτι εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ ἐχθροὺς καὶ φθονερούς· ἐπειδὴ
 καὶ οἱ καταφρονηθέντες παρ' αὐτοῦ συγγραφεῖς κρίνουσι τὰς
 συγγραφάς του μὲ ὀλιγωτέραν εὐνοίαν, παρὰ ὁ ἴδιος. Ἡ εἰμαρ-
 μένη του εἶναι νὰ τρέχῃ ὀπίσω τῆς δόξης, καὶ νὰ μὴ εὖρη πο-
 τὲ τὴν ἀνάπαυσιν (2). Οὐαὶ εἰς αὐτόν! Τὰ συγγράμματά του
 πλήρη καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἀπὸ μεγάλης ὀφαιότητος, χορηγοῦ-
 σιν εἰς τὴν κριτικὴν ὕπλα δυνατά. Τὸ ὕψος του καθαρὸν, καὶ
 εὐφραδὲς, γεμάτον ἀπὸ γλυκύτητα, καὶ ἀρμονίαν, ἐν μέρει
 μὲν πομπῶδες, καὶ μεγαλοπρεπὲς, ἐν μέρει δὲ στυρωμένον,
 διακεχυμένον, καὶ ἐπιβεβαρυμένον ἀπὸ καλλωπισμοὺς, οἵ-
 τινες προξενούσιν εἰς αὐτὸ ἀπθίαν (3). Ἡ εὐγλωττία του δὲν
 ἦτον προσφυὴς εἰς τὰς δημηγορίας τοῦ βήματος, μήτε εἰς τὰς
 λογοτριβὰς τοῦ συστήματος τῶν συνηγόρων (4), ἀφαιρωμένη
 εἰς τὸ νὰ ἠδύνη τὴν ἀκοὴν μᾶλλον, ἢ, νὰ διεγείρῃ τῆς καρ-
 δίας τὰ πάθη. Πολλοὶ πολλάκις ἐφάνησαν δυσάρεστοι, βλέπον-
 τες συγγραφεῖα ἀξιόλογον, ὅτι ἐταπεινούτο νὰ ἦναι ἠχώδης γρα-
 φεὺς, ὅτι καταβίβαζε τὴν τέχνην του εἰς μόνην τὴν τιμὴν τῆς

(1) Πλοῖτ. περὶ τῶν 10. ρ'ητ. §. 838. (2) Ἰσοκ. αὐτ. §. 184 καὶ
 187. (3) cicer. de oral. 1. 3. cap. 7. t. 1. p. 286. Διονύσι. Ἀλικαρ.
 περὶ Ἰσοκ. τ. 5. 537. (4) ὁ αὐτ. αὐτ. §. 539. cicer. ibid. cap. 12. t.
 1. p. 429.

κομψότητος (1), ὅτι ἐπιπόνως ὑπεδούλωνε τὰς ἐννοίας του εἰς τὰς λέξεις (2), ὅτι ἀπέφευγε τὴν συνδρομὴν τῶν φωνέντων μὲ παιδαριώδη προσπάθειαν (3), ὅτι δὲν εἶχεν ἄλλο ὑπ' ὄψιν, ἢ, νὰ ἐργάζεται τὰς περιόδους τρογγύλας, καί, διὰ νὰ τεχνεύῃ τὸ μέλη των σύμμετρα, δὲν εἶχεν ἄλλην βοήθειαν, ἢ, νὰ τὰς παραγεμίζῃ μὲ ἀργὰς φράσεις, καὶ μετατοπισμένα σχήματα (4), καὶ ἐπειδὴ δὲν ποικίλλει ἱκανῶς τὰ σχήματα τῆς φράσεώς του, κατανατᾷ νὰ προξενῇ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀηδίαν, καὶ ψυχρότητα. Ὅμοιος μὲ ζωγράφον, ὅστις δίδει εἰς ὅλας του τὰς μορφὰς τοὺς αὐτοὺς χαρακτηρισ, τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, καὶ τὰς αὐτὰς θέσεις τοῦ σώματος (5).

§. 9. Τὰ περισσότερα μέρη τῶν λόγων του περιστρέφονται εἰς χρεωδέστατα ἄρθρα τῆς ἠθικῆς, καὶ πολιτικῆς (6), δὲν ἔχουσιν ὅμως μῆτε ἔλξιν, μῆτε πειθῶ, ἐπειδὴ τὰ ἔγραψε χωρὶς ζέσιν, καὶ ἐφαίνετο μᾶλλον ἀσχολούμενος περὶ τὴν τέχνην του, ἢ περὶ τὰς ἐπαγγελλομένας ἀληθείας (7). Ἐκ τούτου προήλθεν ἴσως, ὅτι, οἱ ἠγεμόνες, εἰς τοὺς ὁποίους τρόπον τινὰ ἐσυστήθη νομοθέτης (8), ἀπεκρίθησαν μὲ ἀμοιβὰς εἰς τὰς δόξας του. Συνέγραψε περὶ βασιλικῶν καθηκόντων συγγραμμάτιον, ἀπ' αὐτὴν εἰς αὐτὴν περιερχόμενον. Ὁ Διονύσιος, τύραννος τῶν Συρακουσῶν, τὸ ἐδέχθη (9), ἐθαύμασε τὸν συγγραφέα, καὶ εὐκόλα τῷ ἐσυγ-

(1) Ἀριστ. παρὰ Κικέρ. περὶ ῥήτ. βιβλ. γ'. κεφ. 35. (2) Διονύσιος. Ἀλικαρ. αὐτ. §. 558. (3) Quintil. l. 9. ca. 4. p. 593. Διονύσιος. Ἀλικαρ. αὐτ. Δημόστρ. φιλ. περὶ εὐγλω. κεφ. 62. (4) Cicer. de orat. cap. 12. t. 1. p. 429. Πλούτ. περὶ δόξ. Ἀθην. §. 350. Διονύσιος. Ἀλικαρ. αὐτ. Ἐρμογ. περὶ σχημ. βιβλ. β'. §. 388 (5) Φιλ. παρὰ Διονύσιος. Ἀλικαρ. αὐτ. §. 559. (6) Διονύσιος. Ἀλικαρ. αὐτ. (7) Ἐρμογ. αὐτ. βιβλ. α'. §. 294. καὶ β'. §. 382. (8) Ἰσοκ. πρὸς Νικοχλ. §. 55. Ἀφθόν. προγυμνά. §. 4. (9) Ἰσοκ. ἐπιστ. πρὸς Φιλ. §. 269. Σωκρατ. ἐπιστ. §. 66.

χώρησε μαθήματα, τὰ ὅποια δὲν ἔφερον εἰς τὴν ψυχὴν του πλῆκτρα συνειδήσεως. Ὁ Ἰσοκράτης ἐγήρασε, γράφων, βάλ-λων εἰς τάξιν, ἐπιδιορθῶνων, καὶ μεταγράφων μικρότατον ἀριθμὸν συγγραμμάτων. Ὁ πανηγυρικός του κατηνάλωσεν εἰς αὐτὸν, καθὼς λέγουσι, δέκα χρόνων πόνους (1), ἀλλ' ἐν ὧσιν διεύρει αὐτὴ ἡ πολύμοχθος σύνταξις, δὲν παρετήρησεν, ὅτι ἤγειρε τὴν οἰκοδομὴν του ἐπάνω εἰς θεμέλια, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ σύρωσι μαζὶ τὸν τὸν ὄλεθρον. Ὑπεθετεῖ δὲ ἀρχὴν, ὅτι τὸ οὐσιώδες τῆς ῥητορικῆς συνίσχεται εἰς τὸ νὰ μεγεθύνῃ τὰ μικρά, καὶ νὰ σμικρύνῃ τὰ μεγάλα, καὶ προσπαθεῖ νὰ δεῖξῃ ἐπομένως, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδωκαν περισσοτέρως ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι (2). Μὲ ὅλ' αὐτὰ τὰ σφάλματα, εἰς τὰ ὅποια οἱ ἐχθροὶ του προσάπτουσι καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ συγγραμμάτα του περιέχουσι τόσον ἀξιολόγους φράσεις, καὶ ὀρθοὺς κανόνες, ὥστε δύναται νὰ χρηματίσῃσι πρωτότυπα εἰς τοὺς, ὅσοι θέλουσι λάβῃ φυσικὴν ῥοπήν νὰ τὰ σπουδάξῃσι. Ῥήτωρ διάσημος, ἔμπειρος εἰς τὸ νὰ μορφώῃ ἀρίστους συγγραφεῖς, παιδαγωγὸς πεπαιδευμένος, προσεκτικὸς πάντοτε εἰς τὰς ἐπιδόσεις τῶν μαθητῶν, καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ πνεύματός των. Ὁ Κυμαῖος Ἐφορος, καὶ ὁ Χίος Θεόπομπος, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου μᾶς τὸν ἐξέμεσαν, ἀπέδειξαν τὴν ἐξαίρετον δοκιμὴν. Ἀφ' οὗ ἔδωκε τὸ ἐλαττήριον εἰς τὸν πρῶτον, καὶ κατέσειλε τὸ ὀρμητικὸν εἰς τὸν δεύτερον (3), διώρισε καὶ τοὺς δύο νὰ γράψωσι τὴν ἰστορίαν (4). Αἱ πρῶται δοκιμαὶ ἐτίμησαν τὴν ἀγχείουσαν τοῦ διδασκάλου, καὶ τὰ χαρίσματα τῶν μαθητῶν. Ἐν ὧσιν ὁ Ἀπολλοδώρος μὲ ἐδί-

(1) Πλούτ. περὶ δὲ Ἀθῶν. quintil. l. 10. cap. 4. Φώτ. βιβλ. θ. §. 1455. (2) Λογγ. περὶ ὕψ. §. 38. (3) Cicero. de orat. l. 5. cap. 9. t. 1. p. 288. id. de clar. orat. cap. 56. p. 385. quintil. l. 2. cap. 8. p. 105. (4) Σουί. εἰς Ἐφρ. Cicero. ibid. l. 2. ca. 15. l. 1. p. 205.

δασκευ αὐτὰς τὰς λεπτομερείας, διήλθομεν τὴν ἀγορὰν, καὶ ἐπο-
μένως ὀδηγῶν με διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἑρμῶν μὲ ἔμβασεν εἰς
τὴν παλαίστραν τοῦ Ταυρείου, κειμένῃ ἄντικρυ τῆς βασιλι-
κῆς σοᾶς (1).

§. εἰ. Ἐπειδὴ αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι διάφορα γυμνάσια, πε-
ριέχονται εἰς αὐτὰ καὶ πολλαὶ παλαίστραι. Γυμνάζουσι τὰ παι-
διά εἰς τὰς πρώτας, καὶ τοὺς ἀθλητὰς τὸ ἐπάγγελμα εἰς τὰς
δευτέρας. Εἶδαμεν μεταξὺ τούτων πολλοὺς τοιοῦτους, οἱ τι-
νες ἔλαβον τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς συγκροτηθέντας, κατὰ δια-
φόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἀγῶνας, καὶ ἄλλους ἀναμέ-
νοντας μὲ ἄκραν ἐπιθυμίαν τὰς αὐτὰς τιμὰς. Πολλοὺς Ἀ-
θηναίους, καὶ προσέτι γέροντας (2), ὅτι ἔτρεχον εἰς αὐ-
τὰς ἀκαταπαύστως, διὰ νὰ ἐξακολουθῶσι τὰς ἀσκήσεις των,
ἢ νὰ γένωσι τῶν παραδεδομένων ἐκεῖσε ἀγῶνων μάρτυρες.
Αἱ παλαίστραι εἶναι σχεδὸν τοῦ αὐτοῦ σχήματος, καθὼς καὶ
τὰ γυμνάσια. Περιήλθομεν τὰ διάφορα χωρίσματα αὐτῆς
τῆς οἰκοδομῆς, διωρισμένα εἰς διαφόρους χρήσεις· ὄπλ. ὅπου
οἱ ἀθληταὶ καταθέτουσι τὰ ἐνδύματά των, ὅπου ἀλείφονται
ἐλαιον, διὰ νὰ δίδωσιν εὐκαμψίαν εἰς τὰ μέλη των, ὅπου κυ-
λίονται εἰς τὴν ἄμμον, διὰ νὰ δύνανται νὰ τοὺς πιάνωσιν εὐ-
κόλα οἱ ἀνταγωνισαί των (3). Ἡ πάλη, τὸ πῆδημα, ὁ δί-
σκος, καὶ ὅλαι αἱ ἀσκήσεις τοῦ γυμνασίου ἰχνογραφήθησαν
εἰς τὰ ὄμματά μας ὑποκάτω εἰς μορφὰς πλέον διαφορετικὰς
μὲ περισσοτέραν δύναμιν, καὶ ἐπιτηδεϊότητα ἀπὸ μέρος τῶν γυμ-
ναζόντων. Ἀνάμεσα εἰς τὰ διάφορα συντάγματα, τὰ ὅποια
ἀπαρτίζουσιν, ἐφαίνοντο ἄνθρωποι ἐξαιτίας ὠραιοῦτος, ἄ-
ξιοι νὰ χρηματίσωσιν εἰς τοὺς τεχνίτας πρωτότυπα, οἱ μὲν
παρίσαντο μὲ χαρακτῆρας γενναίους, καὶ ἀλαζονικούς, ὡς

(1) Πλά. εἰς χαρμ. §. 153. (2) Πλά. Δημοκ. βιβλ. εἰ §. 45α.

(3) Ὑπομν. τῆς φιλο. ἀκαδ. Τε. 1. εἰ. §. 99. Ὅρα Ἄτλ.

χαρκτηρίζουσι τὸν Ἡρακλέα, οἱ δὲ, μὲ ἀνάστημα σώματος ἐλαφροτέρου, καὶ γλαφυρωτέρου, ὡς ζωγραφίζουσι τὸν Ἀχιλλέα. Οἱ πρῶτοι, ἀφιερωμένοι εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς πάλης, καὶ πυγμῆς, ἔχουσι σκοπὸν προκείμενον νὰ αὐξάνωσι (1) μόνον τὰς δυνάμεις των· οἱ δεῦτεροι, διωρισμένοι διὰ τὰς ὄχι τόσον βιαίας ἀσκήσεις, ὡς τὸ τρέξιμον, πῆδημα, καὶ ἄλλα, ἀγωνίζονται νὰ κατασαθῶσιν ἐλαφρότεροι.

§. ια. Εἰς ὅτι εἶναι διωρισμένοι, εἰς τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ ἀνάλογος διαίτα. Πολλοὶ ἀπέχουσι ἀπὸ γυναικας, καὶ οἰνοποσίαν (2). ἄλλοι διάγουσι ζωὴν λιγωτάτην. Ἄλλ' ὅσοι ὑπόκεινται εἰς ἐργάσις δοκιμαῖς, αὐτοὶ ἔχουσι ἀνάγκην, διὰ νὰ ἰσχυροποιῶνται, ἀπὸ μεγάλας συσσαιτικῆς τροφῆς, καθὼς τὸ ψιττὸν κρέας τοῦ βοῦς, καὶ χιήρου (3). ἂν ἀπὸ αὐτὸ τρώγωσι κατ' ἡμέραν δύο μναῖς, μὲ ἄρτον ἀνάλογον, δίδουσι ἰδέαν ὑψηλὴν τῆς ἐγκρατείας τῶν (4). Ὅμως διηγοῦνται, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ αὐτοῦς κατέτρωγον τόσας τροφῆς, ὥστε ἐπροξένουσι τρόμον. Λέγουσι, χ. Π. ὅτι ὁ Θάσιος Θεαγένης κατέτρωγε μίαν ἡμέραν ὀλόκληρον βοῦν (5), ἀπονέμουσι τὴν ἰδίαν ἔξιν καὶ εἰς τὸν Μίλωνα τῆς Κιρότωνος, τοῦ ὁποίου τὸ συνειδισμένον φαγητὸν ἦτον εἴκοσι μναὶ κρέατος, καὶ ἄλλαι τόσαι ἄρτου, καὶ τρεῖς χόες οἴνου (6). Τελευταῖον λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἐστυάμας τῆς Μιλήτου, εὐρισκόμενος εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ σατραπέου Ἀριοβαρζάνου, κατέφαγε μόνος του τὸ ἐτοιμασθὲν δι' ἑννέα (7) συνθειπνοῦς δεῖπνον. Αὐταὶ αἱ πράξεις ἀναμφιβόλως ὑπερβολικαί, ἀπαδεικνύουσι τοῦλάχιστον τὴν, ἣν ἐπλασαν περὶ τῆς πολυφαγίας τῆς κλάσεως τῶν ἀθλητῶν, ἰδέαν.

(1) Πλά. αὐτ. βιβλ. γ. §. 410. (2) ὁ αὐτ. περὶ νό. βιβλ. ή. §. 840.

(3) Ἰπποκρ. ἐπιθ. βιβλ. ε. §. 788. Πλά. δημ. §. 411. Πλούτ. εἰς Ἄρατ. §. 1022. ὑπομνή. τῆς φιλολ. ἀκαδ. Τὸ α. §. 221. (4) Γαλην. περὶ σφυγ. βιβλ. β'. κεφ. β'. ὑπομνή. τῆς φιλολ. ἀκαδ. αὐτ. (5) Πόσειδ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ε. κεφ. β'. (6) Θεοδ. παρ' αὐτῶ, αὐτ. (7) Αὐτ. § 413.

Ὅταν δύναται νὰ τὴν χωνεύσῃ χωρὶς κίνδυνον, ἀποκτῶσιν ἄκραν δύναμιν. Τὸ σῶμά των ἀποβαίνει ἐνίοτε γιγαντιαῖον, καὶ οἱ ἀνταγωνισταί, ἐπτοημένοι ἀπὸ φόβον, ἢ φεύγουσιν ἀπὸ τὸ ζάδιον, ἢ ὑποπίπτουσιν ὑπὸ τὸ ἄχος αὐτῶν τῶν ἐξαισίων ὄγκων. Ἡ ὑπερβολὴ τῆς τροφῆς προξενεῖ εἰς αὐτοὺς τόσον βάρος, ὥστε ἀναγκάζονται νὰ περνώσῃ μέρος τῆς ζωῆς των εἰς ὕπνον βαθυτάτον (1). Ἡ ὑπερβολικὴ παχύτης μεταβάλλει ἐντὸς ὀλίγου ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου των (2), τοὺς προκαταλαμβάνουσι ἀσθένειαί, καὶ τοὺς καθιστῶσι τόσον δυσχεεῖς, ὅσον ἦσαν πάντοτε ἀνωφελεῖς εἰς τὴν πατρίδα των (3). Καὶ τί κάμνει χρεῖα νὰ τὸ σιωπήσωμεν, ὅτι ἡ πυγμὴ, ἡ πάλη, καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀγῶνες, γινόμενοι μὲ τόσῃ ἀγριότητι εἰς τὰς δημοσίας πανηγύρεις, ἦσαν μᾶλλον κομπασμοῦ, ἢ ἀνδρίας, θεάματα, ἀφ' οὗ ἡ τακτικὴ ἔλαβε τὴν τελειότητά της; Ποτὲ ἡ Αἴγυπτος δὲν τοὺς οἰκαιοποιήθη, ὡς διαβατικὴν παρεχομένους δύναμιν (*). Ἡ Λακεδαιμῶν ἐδιώρθησε τὰς ἀτοπίας των μὲ τὴν φρονίμην τῆς παιδαγωγίαν. Κατὰ τὴν ἐπίλοιπον Ἑλλάδα, ἐκατάλαβον, ὅτε ὑποβάλλοντες εἰς αὐτοὺς τὰ παιδιὰ, ἐκινδύνουν νὰ μεταβάλλωσι τὰς μορφάς των, καὶ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν αὐξησίαν τους (5), καὶ ὅτι, εἰς ἡλικίαν ἥδη ἀκμάζουσαν, οἱ ἀθληταὶ τὸ ἐπάγγελμα, εἶναι ἄθλιοι σρατιῶται, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρωσιν εὐκόλως, μήτε πείναν, μήτε δίψαν, μήτε τὴν τυχούσαν ἀνάγκην, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀταξίαν τῆς ζωῆς (6).

§. εβ'. Ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὴν παλαιῆσαν, ἐμάθομεν, ὅτι ἡ Τηλαίρα γυνὴ τοῦ Πύρρου, συγγενοῦς, καὶ φίλου τοῦ Ἀπολλοδώρου, πρὸ μικροῦ ἐκυριεύθη ἀπὸ αἰφνηδίας, καὶ ἐπικίνδυνον ἀσθένειαν. Εἶδον εἰς τὴν θύραν τῆς κλάθους διάφ-

(1) Πλά. δημοκρ. βιβλ. γ'. §. 404. (2) Ἄριστ. περὶ γενέ. βιβλ. δ. κεφ. γ'. (3) Εὐρίπ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ε. κεφ. ε'. (4) Διοδ. βιβλ. α'. §. 73. (5) Ἄριστ. βιβλ. η. κεφ. δ'. (6) Ηλιοτ. εἰς Πηλοπ. §. 357.

νης, καὶ ἀκάνθης, τὰ ὅποια, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐκρέμαζον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀσθενοῦς (1). Εὐθύς ἐτρέξαμεν ἐκεῖ. Οἱ συγγενεῖς, συναθροισθέντες περὶ τὴν κλίνην της παρεκάλουν τὸν Ἑρμῆν, ὁδηγὸν τῶν ψυχῶν (2), καὶ ὁ δυσυχῆς Πύρρος ἐδέχετο τοὺς τελευταίους ἀσπασμοὺς ἀπὸ τὴν περιπόθητόν του σύζυγον (3). Μὲ δυσκολίαν μεγάλην ἀπεκεῖ τὸν ἐξέσπασαν. Ἡθέλησαμεν νὰ ἐνθυμίσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ μαθήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν. Μαθήματα τόσο κάλλισα, ὅταν ἦναι κἀνεὶς εὐτυχῆς, καὶ τόσο ἐνοχλητικὰ, ὅταν ἦναι δυσυχῆς. Ὡ φιλοσοφία, ἔκραξε, χθὲς μ' ἐδιώριζες νὰ ἀγαπῶ τὴν γυναϊκά μου, καὶ σήμερον μ' ἐμποδίζεις ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν κλαίω (4). Ἀλλὰ τέλος πάντων τῷ ἔλεγον, τὰ δάκρυα δὲν τὴν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν ζωὴν. Οἴ μοι! Ταῦτο τὰ αὐξάνει περισσότερον (5). Ἀφ' οὗ ἔδωκε τὰς τελευταίας ἀναπνοάς, ὅλη ἡ οἰκία ἀντήχει ἀπὸ φωνᾶς, καὶ θρήνου. Τὸ σῶμα ἐπλύθη, ἀρωματίσθη, καὶ ἐνεδύθη μὲ πολύτιμον ἔνδυμα (6). Ἔθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, κεκαλυμμένης ἀπὸ ὑφασμῆ, σέφανον ἐξ ἀνθίων (7), ἐπὶ τῶν χειρῶν, πλακούντιόν τι ἐξ ἀλεύρου, καὶ μέλιτος, διὰ νὰ καταπραῦνη τὸν Ἡέρβερρον (8), εἰς τὸ σῶμα του νόμισμα ἀργυροῦν, δύο, ἢ τριῶν ὀβολῶν, διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ πορθμῖα τοῦ χάριτος (9), καὶ οὕτως ἐτίθη δὲ ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς τὸ προαύλιον, περικυκλωμένον μὲ λαμπάδας. Κατὰ τὴν θύραν ἦτον δοχεῖον τοῦ κα-

(1) Διογ. Λ. εἰς Βίω. βιβλ. δ'. §. 57. Ἐτυμολ. Ἀντήριος. Βοθ. εἰς Θεοφρ. 15. φυτ. βιβλ. γ. κεφ. 15. (2) λέγοντο δὲ αἷται εὐχαὶ ἐξ-τάρτοι. (3) Κώριπ. εἰς Ἀλλη. σ. 311. (4) Στεφ. λεξ. 97. §. 539. (5) αἷτ. 122. §. 613. (6) ἔρη. Ἰλ. βιβλ. ω'. σ. 527. Ἐρυπ. εἰς Φοῖσις. σ. 1319. Σοφοκ. εἰς Ἠλέκ. σ. 1145. (7) Εὐριπ. Ἰππόκλ. σ. 1408. (8) Ἀριστοφ. εἰς Λυσισ. σ. 601. (9) ὁ αἷ. βίτρα. σ. 140.

Σαρτρικου ὕδατος (1), τὸ ὁποῖον εἶναι διορισμένον νὰ καθα-
 ρίζῃ τοὺς, ὅσοι ἤγγισαν τὸ πτώμα. Ἡ κατάθεσις αὕτη εἶναι
 ἀναγκαία πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἀληθῶς
 τεθνεὺς (2), καὶ ἀπὸ θάνατον φυσικόν (3). Ἐνίστε διαρ-
 κεί μέχρι τριῶν ἡμερῶν (4). Ἀφ' οὗ διορισθῆ ἡ ἡμέρα τῆς
 κηδείας, πρέπει καθεὶς νὰ εὐρεθῆ ἐκεῖ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ
 ἡλίου (5). Οἱ νόμοι ἐμποδίζουσι νὰ ἐκλέγῃσιν ἄλλην ὥραν.
 Ἐπισηθὴ δὲν θέλουσι νὰ ἐκτραπῆ εἰς θάμα κομπασιμῶ τοιαύ-
 τη θλιβερά ταλετή. Οἱ συγγενεῖς, καὶ φίλοι προσκαλοῦνται (6).
 Ἡύραμεν περὶ τὴν κλίνην γυναίκας, ὅτι ἐθρήνουσ θρήνουσ
 διεξοδικούς (7), ἄλλας, ὅτι ἕκαπτον βοσρύχους, καὶ ἔβαλ-
 λον πρὸς τὸ μέρος τῆς Τυλαΐρας, ὡς εἰγμα τῆς ἀγάπης, καὶ
 τῆς θλίψεως τῶν (8). Ἐθῆκαν τὸ σῶμα ἐπάνω εἰς ἄρμα μὲ
 φόρετρον ἀπὸ κυάρισσον (9), προηγούτο οἱ ἄνδρες, ἠκο-
 λούθουν αἱ γυναῖκες, εἶχον τινὲς ἐξυρισμένην τὴν κεφαλὴν, καὶ
 ὅλοι τοὺς ὀφθαλμούς προσπλωμένους εἰς τὴν γῆν, μελανειμο-
 νοῦντες (10). Χορὸς Μουσικῶν ἐπροπορευέτο, παίζοντες μέλη
 πένθημα (11). Ἐφθάσαμεν εἰς οἰκίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ
 Πύρρος πλησίον τοῦ Φαληρέως· εἰς αὐτὴν ἦτον ὁ τάφος τῶν
 γονεῶν του (12). Ἡ συνήθεια τοῦ ἐνταφιάζειν τὰ σώματα ἦτον

(1) Ἀρδάνιον λεγόμενον. Ἐτιθετο πρὸ τῆς θύρας τῶν τελευ-
 τηκῶτων τοῖς εἰσιούσι καὶ ἔξιοῦσι, ὡς περὶ ῥαϊκωντοῖ. Σοφί. Εὐριπ.
 εἰς Ἀλκ. στί. 100. Ἀριστοφ. εἰς ἐκκλη. στί. 1025. Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. ζ'.
 Casaub. in. theophr. cap. 16. (2) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. 10. §. 759.
 (3) Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. ζ'. (4) Jungerm. in Poll. l. 8. cap. 14. (5)
 Δημοσθ. εἰς Μακάρ. Καλλέμ. ἐπιγρ. εἰς Ἀνθολ. βιβλ. γ' §. 377. (6) Ἀ-
 ριστ. περὶ ηθικ. βιβλ. 2. κεφ. 6. (7) Εὐριπ. Ἀλκ. στί. 105. (8) Αὐτ. στί.
 102. Σοφοκ. Αἴας στί. 1192. Kirchn. de funeb. l. 2. cap. 15. et 16.
 (9) Θουκ. βιβλ. 6. κεφ. 18. (10) Δημοσθ. εἰς Μακάρ. §. 1037. Αὐσ.
 κατ' Ἐρατοσθ. §. 5. Τερτυ. εἰς Ἀνθρ. παρξ. α'. σκην. α'. στί. 90. (11)
 Ξεν. ἰς. Ἐλ. βιβλ. α. §. 449. Εὐριπ. Ἰργ. ἐν Αὐλ. στί. 1238.—46. (12)
 ἔμ. Ἰλ. ω. στί. 721. Εὐσταθ. §. 1372. Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. 5. §. 800.
 Ἀθην. βιβλ. 10. κεφ. γ'.

κοινή εἰς τὰ ἔθνη (1), ἢ δὲ, τοῦ κατακαίειν ὑπερίσχυσεν ἐπομένως παρὰ τοῖς Ἕλλησιν (2), τῶρα νομίζεται ἀδιάφορον, ἢ νὰ ἐνταφιάζωσιν, ἢ νὰ καίωσι τὰ λείψανά μας (3). Ἐβαλον τὸ σῶμα τῆς Τηλαΐρας εἰς τὴν πυρκαϊάν, καὶ ἀφ' οὗ καταναλώθη, οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς, συναθροίσαντες τὴν σάκην του (4), ἔθηκαν εἰς κάλπην, καὶ τὴν ἐνταφίασαν εἰς τὴν γῆν (5). Ἐπὶ τῆς τελετῆς ἔχεον σπονδὰς οἴνου, ἔρριπτον εἰς τὰς φλόγας ἱμάτιά τινα τῆς Τηλαΐρας, τὴν ἔκραζον μεγαλοφώνως (6), καὶ ὁ αἰώνιος οὗτος ἀποχαιρετισμὸς ἐπολλαπλασίαζε τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ τρέχωσιν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων.

§. εγ'. Ἐντεῦθεν προσεκληθήμεν εἰς τὸ ἐπικηδεῖον δαίπνον, ὅπου ἡ συνομιλία ἐγένετο μόνον διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς ἀποθανούσης (7). Τῇ ἐνάτῃ, καὶ τριακοσῇ, οἱ συγγενεῖς τῆς, ἐνδεδυμένοι λευκὰ, καὶ ἐσεφανωμένοι, μὲ ἄνθη, συνηθροίσθησαν ἔτι, διὰ νὰ ἀποδώσωσι νέας τιμὰς εἰς τὴν μνήμην τῆς (8) καὶ ἐδιωρίσθη, νὰ συναθροίζωνται κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς τῆς, καὶ νὰ πενθῶσι τὴν σέρψάν τῆς, ὡσάν νὰ ἦτον ἔτι πρόσφατος. Αὕτη ἡ ὑποχρέωσις τόσον ἀγαθὴ πολλάκις διακινῆζεται εἰς γενεάν, εἰς ἑταιρείαν φίλων, καὶ μεταξὺ τῶν μαθητῶν φιλοσόφου τινός (9). Οἱ ὑπλοποιούμενοι εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις σναγμοὶ, ἀνανεοῦνται εἰς τὴν γενικὴν ἐορτὴν τῶν τεθνεώτων, ἧτις ἐορτάζεται τὸν μῆνα ἀνδραγαθῶνα (10).

(1) Δημοσθ. αὐτ. §. 1040. ὁ αὐτ. εἰς Καλλ. κλ. §. 1117. (2) Cicero. de leg. l. 2. cap. 22. t. 3. ff. 155. Kirchn. de fune. l. 1. cap. 2. (3) Θεου. βιβλ. 6. κεφ. 16. Ταρην. αὐτ. (4) Πλατ. εἰς Φαιδ. §. 115. (5) Ἰμπ. Γλ. βιβλ. ψ. σέ. 352. ω. 793. (6) Ἰμπ. ἰδ. αὐτ. σέ. 221. (7) αὐτ. ω. σέ. 802. Δημοσθ. πρὸς Σερ. §. 520. Cicero. de leg. lib. 2. cap. 25. t. 3. p. 150. (8) Παλινδ. βιβλ. α'. κεφ. ζ. (9) Meurs. Graec. fer. in Γε. κέτ. (10) Συμπέπτε με τὸν κατ' ἡμᾶς φουρναριον, καὶ μάρτυρον Meurs. ibid. in Νεκρ.

Τελευταῖον, εἶδον πολλάκις μερικοὺς ἀνθρώπους, ὅτι πλησιάζοντες εἰς τινα τάφον, κατέθετον εἰς αὐτὸν μέρος τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς των, καὶ ἐποίουν ἐκ διαδοχῆς σπονδὰς ὕδατος, οἴνου, γάλακτος, καὶ μέλιτος (1). Χωρὶς νὰ βάλω περιέργειαν, ἔχι τόσον εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν τῶν θεσμοθεσιῶν, ὅσον εἰς τὴν ὁξάν, ἢ ὁποῖα τὰς διαφυλάττει, ἐθαύμαζον τὴν φρόνησιν τῶν παλαιῶν νομοθετῶν, ὅτι ἐχάραξαν χαρακτῆρα ἀγιότητος εἰς τὴν ταφὴν, καὶ εἰς τὰς, ὅσαι τὴν ἀκολουθοῦσι, τελετάς. Ἰσχυροποίησαν ἐκείνην τὴν παλαιὰν ὁξάν, ὅτι ἡ ψυχὴ, γυμνωθεῖσα τοῦ σώματος, ἐπέχοντος εἰς αὐτὴν τόπον καλύμματος, σέκεται εἰς τὰς ὄχθας τῆς γῆς, τιμωρουμένη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, νὰ φθάσῃ εἰς τὸν διορισμένον της τόπον, καὶ ὅτι φαίνεται κατ' ὕπνου εἰς τοὺς, ὅσοι χρεωσθεῖσι νὰ ἰδιοποιηθῶσι τὴν τύχην της, ἕως οὗ νὰ σπικωθῶσι τὰ λείψανά της ἀπὸ τὰς θεάς τοῦ ἡλίου, καὶ ὕβρεις τοῦ ἀέρος (2). Ἐντεῦθεν ἡ προθυμία ἐκείνη νὰ προμηθεύωσι εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμουμένην ἀνάπασιν· καὶ ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν διαβάτην σωτηριώδης ἐπιταγὴ, νὰ καλύπτῃ εἰς τὴν γῆν τὸ εὐρισκόμενον κατ' ὁδὸν λείψανον (3). ἐκείνη ἡ βαθυτάτη εὐλάβεια εἰς τοὺς τάφους, καὶ οἱ αὐστηροὶ νόμοι κατὰ τῶν, ὅσοι τοὺς παραβαίνουσιν. Ἐντεῦθεν ἔτι, ἡ ἐπικρατοῦσα συνήθεια, ὡς πρὸς τοὺς, ὅσους τὰ κύματα κατέπιον, ἢ ἀπέθανον εἰς ξένον τόπον, χωρὶς νὰ ἠμπορέσωσι νὰ εὕρωσι τὸ σῶμά των· οἱ συνοδοιταίτων, πρὶν ἀναχωρήσωσι, τοὺς κράζουσι μεγαλοφώνως τρίς, καὶ διὰ μέσου τῶν θυσιῶν, καὶ σπονδῶν, θαρρῶσιν, ὅτι ἐπαναστρέφουσι τὰς σκιῶν των (4), χάριν τῶν ὁποίων ἐγείρουσιν ἐνίοτε κενοτάφια· εἰ-

(1) Poll. archaeol. l. 4. c. 5 — 8 (2) Οἰμ. Ἰλ. ψ. στίχ. 83. Εὐστάθ. αὐτ. (3) Σοφοκ. Ἀντιγ. στίχ. 262. Σχολ. αὐτοῦ. "Ὅς ἂν ἀτάφη περιτυχῇ σώματι ἀνθρώπου, παντὶς ἐπιβάλλει αὐτῷ γῆν. Σαπτεῖν δὲ πρὸς οὐσμάς βλῆσκονταί. Αἰθ. ποιη. ἱστορ. βιβ. ε. κεφ. 14. (4) Οἰμ. Ὀδύσσεια. α. στίχ. 64. Εὐστάθ. αὐτ. Πρωτ. Πρωτ. δ. στίχ. 263. σχολ. αὐτ.

δος ἐπικλυδίου μνήματος, τὰ ὅποια τόσον σχεδὸν παρὰ πᾶσι τιμῶνται, ὅσον καὶ οἱ ἴδιοι τάφοι.

§. ιβ'. Ἀπὸ τοὺς πολίτας, ὅσοι ἐφ' ὄρου ζωῆς ἐχάρησαν τύχην πλουσιοπάροχον, οἱ μὲν, συμφώνως μὲ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ἔχουσι εἰς τοὺς τάφους των μικράν τινα σήλην, ἐφ' ἧς εἶναι γεγραμμένον τὸ ὄνομά των, οἱ δὲ, καταφρουοῦντες τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι καταδικάζουσι τῆς ἀλαζονείαν, καὶ τὰ νομιζόμενα δίκαια ὑποκεκρυμμένης θλίψεως, καταπιέζονται ὑποκάτω εἰς οἰκοδομὰς γλαφυρὰς, καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἐσολισμένας μὲ ἀγάλματα, καὶ ὠραϊσμένας μὲ τέχνας (1). Εἶδον ἀπλοῦν ἀπελευθέρου, ὅτι ἐδαπάνησε δύο τάλαντα εἰς τὸν τάφον τῆς γυναίκός του (2). Μεταξὺ τῶν δρόμων, ἐν οἷς οἱ ἄνθρωποι περιπλανῶνται ἢ δι' ὑπερβολὴν, ἢ δι' ἔλλειψιν γνώσεως, οἱ νόμοι ἔτεμον ὁδόν τινα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ μακρύνωνται. Ἐμποδίζουσι ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰς πρώτας ἀξίας ὁ ἀχάριστος υἱὸς, ὅς τις, εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἠμέλησε τὰ χρέη τῆς φύσεως, καὶ τῆς θρησκείας (3). Προσάξουσι εἰς τοὺς, ὅσοι παρίσανται εἰς τὴν κηδείαν, νὰ σέβωνται τὴν εὐκοσμίαν, καὶ μέχρι τῆς ἀπειπισίας των, νὰ μὴ προξενῶσι τρόμον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν μὲ διαπερασικὰς φωνὰς, καὶ φρικώδεις θρήνους, νὰ μὴ κατακόπτωσι, μάλισαι αἱ γυναῖκες, τὰ πρόσωπά των, καθὼς ἔκαμνον ἄλλοτε (4). Τίς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ἔπρεπε ποτὲ νὰ ταῖς προσδιορίσωσι νὰ προσέχωσι εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς ὠραιότητός των;

(1) Παύσα. βιβλ. α'. κεφ. ιγ'. (2) Δημοσθ. περὶ σερ. §. 980. (3) Ξενοφ. ἀπομνη. §. 743. (4) cicero. de leg. l. 2. c. 25. p. 158.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Θ'.

Περιήγησις εἰς Κόρινθον. Ξενοφῶν. Τιμολέων.

§. α'. Φθάσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐμάθομεν, ὅτι οἱ Ἕλαιοὶ ἐξουσίασαν μέρος τῆς Πελοποννήσου, ὀνομαζόμενον Σκιλλοῦντα (1), κατοικίαν τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ ὅτι οὗτος ἦλθε μετὰ τοὺς υἱοὺς του νὰ κατοικήσῃ εἰς Κόρινθον (2). Ἀνυπομόντος ἦτον ὁ Τιμαγένης νὰ τὸν ἰδῇ. Ἀνεχωρήσαμεν, ἔχοντες μετ' ἡμῶν τὸν Φιλώταν, τοῦ ὁποίου ἡ γενεὰ εἶχε δεσμοὺς φιλοξενίας μετὰ τὴν τοῦ Τιμοδήμου, μίαν ἀπὸ τὰς παλαιωτέρας τῆς Κορίνθου (3). Διήλθομεν τὴν Ἐλευσίνα, Μέγαρα, Ἰσθμὸν, τόσον ἐβιαζόμεθα, ὥστε δὲν εἶχομεν καιρὸν νὰ ἀσχολώμεθα εἰς ὅσα ἐπροβάλλοντο εἰς τὰς ὄψεις μας κατ' ὁδὸν ὑποκείμενα. Ὁ Τιμόδημος μᾶς ὠδήγησεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν Ξενοφῶντα. Δὲν ἦτον εἰς τὴν οἰκίαν του, τὸν ἤραμεν εἰς τινα πλησίον ναόν, ὅτι ἐπρόσφερε θυσίας. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν προσηλωμένοι ἐπάνω του, καὶ ἐκεῖνος εἰς κἀμένα δὲν τοὺς ἐσέκωνεν· ἐπειδὴ ἐφαίνετο ἔμπροσθεν τῶν Θεῶν μετὰ τὸ ἴδιον σέβας, τὸ ὁποίου αὐτὸς εἰς τοὺς ἄλλους ἐνέπνεε. Τὸν ἐθεώρουν μετὰ ἄκραν περιέργειαν· ἐφαίνετο, ὅτι ἦτον σχεδὸν 75. ἐτῶν, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐφύλαττεν ἔτι τὰ λείψανα τῆς ὠραιότητος, τὰ ὅποια τὸν ἔκαμνον εἰς τὴν νεότητά του διάσημον (4). Μόλις ἡ θυσία ἐτελείωσε, καὶ ὁ Τιμαγένης τὸν ἠγκαλίασε, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποσπασθῇ ἀπ' αὐτὸν, τὸν ἐκάλεσε μετὰ διακεκομμένην φωνὴν, στρατηγόν, σωτῆρα, φίλον του. Ὁ Ξενοφῶν τὸν ἐθεώρει μετὰ ἔκστασιν, καὶ ἔπασχε νὰ διακρίνη τοὺς

(1) Κωρίον τῆς Ἠλείας, ἐλίου τῆς πόλεως ἀπέχον. (2) Διογ. Λ. εἰς Ξενοφ. (3) Πλούτ. εἰς Τιμολ. §. 237. (4) Διογ. αὐτ.

χαρακτήρας, οί όποιοί δέν ήσαν μέν εις αυτόν άγνώριστοι, άλλ' όσον διά τήν ώραν ήσαν άσυνείδητοι. Τέλος πάντων εφώνηξεν, εισαι ό Τιμαγένης άναμφιβόλως. Αί! Καί ποίος άλλος, έξω από αυτόν, εδύνατο νά φυλάξη τόσον συμπαθή αισθήματα μετά τόσον μακράν άπουσίαν; Με κάμνεις νά αισθάνωμαι, αυτήν τήν στιγμήν, πόσον είναι γλυκύ, τó νά βλέπη κανείς, ότι γεννώνται πάλιν φίλοι, από τους όποιους ένομιζετο διά πάντα κεχωρισμένος. Προσπαθείς φίλαιο ήκολούθησαν μετά ταύτα εκείνην τήν εύγνωμοσύνην, και έν όσφ διετρίβομεν εις τήν Κόρινθον, αι άμοιβαίαι διασαφήσεις έγινόντο ύλη των συνεχών αυτών συνομιλιών.

§. β'. Ο Ξενοφών, γεννηθείς εις κόμην τινά της Αττικής, και παιδευθείς εις τó σχολείον του Σωκράτους, έφερε κατ' αρχάς τά όπλα ύπερ της πατρίδος, έπειτα εισήλθεν, ως έδελαντής, εις τó στρατεύμα, τó όποιον ό νεώτερος Ηύρος συνήθροιζε, διά νά εκθρονίση τόν αδελφόν του Αρταξέρξην, βασιλέα της Περσίας (1). Μετά τόν θάνατον του Ηύρου, εδέχθη τήν έπιστάσιν, όμοϋ με τέσσαρας άλλους στρατηγούς, νά διοικήσει τó Έλληνικόν στρατεύμα (2). Καί τότε δή έποίησαν εκείνην τήν περιβόητον υποχώρησιν, τόσον αξιοθαύμασον διά τόν τρόπον της, όσον, και διά τήν καταλειφθείσαν παρ' αυτού εις ήμεις δε αυτήν συγγραφήν. Έπιστρέφων, έπέρασεν εις τήν δουλείαν του Αγσιλάου, βασιλέως της Λακεδαιμόνος, του όποιου έγινε μέτοχος της δόξης, και αξίος της φιλίας (3). Μετά μικρόν οι Αθηναίοι τόν κατεδίκασαν εις έξορίαν, ζηλοτυπούντες βέβαια διά τήν πρòς Λακεδαιμονίους προτίμησίν του (4). Αλλ' οι τελευταίοι, διά νά τόν ανταμείψωσιν, έδωκαν εις αυτόν κατοικίαν εις Σκιλλούντα. Εις τούτο τó εύτυχές καταφύγιον έπέρασε πολλούς χρόνους, και έσοχάζετο νά επιστρέψη, αφ'

(1) Ξεν. Αραβ. Ηέρ. β. βλ. γ'. §. 294. (2) Αιτ. (3) Διογ. Λ. β. βλ. ε'. §. 51. Νίπ. εις Αγπ. κερ. α'. (4) Διογ. Λ. αυτ.

οὗ τὰ στρατεύματα τῆς Πελοποννήσου ἰσυχάσωσιν (1). Ἐν ὅσῳ διστρέβομεν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐφιλιώθη με τοὺς δύο υἱοὺς του Γρύλλον, καὶ Διόδωρον· εἶχον ὁμως πλέον εἰλικρινῆ φιλίαν με τὸν Τιμολέοντα, δεύτερον υἱὸν τοῦ Τιμοδήμου, εἰς τοῦ ὁποίου εἶχομεν τὴν κατοικίαν.

§. 4. Ἄν εἶχον σκοπὸν νὰ καθιστορήσω τὴν εἰκόνα τοῦ Τιμολέοντος, δὲν ἤθελα ὁμιλήσει περὶ τῆς λαμπρῆς ἀνδρίας, τὴν ὁποίαν εἰς τὰς μάχας ἔδειξε. Δι' ὅτι μεταξύ τῶν μαχίμων ἔθνων ἡ ἀνδρία τότε μόνον εἶναι, ὡς ἰδιάζον γνώρισμα, ὅταν, ἐκτεινομένη πέρα τοῦ θείοντος, παύη ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ἀρετὴ· ἀλλὰ, διὰ νὰ καταστήσω γνώριμα ὅλα τῆς ψυχῆς του τὰ προτερήματα, ἤθελα εὐχαρισηθῆ, νὰ διηγηθῶ μόνον τὰ κυριωδέστερα ἀπὸ αὐτὰ, ἐκείνην τὴν πληρესάτην φρόνησιν, ἥτις ὑπερέβαινεν εἰς αὐτὸν τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς, τὴν ἄκραν ἡμερότητα, ὅταν ἐκινεῖτο λόγος περὶ τῶν ἰδίων του συμφερόντων, τὴν ἐσχάτην σταθερότητα, ὅταν ἡ χρεία ἐκάλει πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος του, τὸ δραστήριόν του μῖσος κατὰ τῆς τυραννίας, τῆς φιλαυτίας, καὶ κακῶν παραδειγμάτων (2), διὰ νὰ καταστήσω τὸν ἔπαινον του τέλειον, ἐπιλέγω, ὅτι κἀνεὶς δὲν εἶχε τόσους, καθὼς αὐτὸς, χαρακτῆρας ὁμοιότητος με τὸν Ἐπαμεινώνδαν, τὸν ὁποῖον, διὰ τινος μουσικῆς ἐπιπνοίας ἔλαβε διὰ πρωτότυπόν του (3). Ὁ Τιμολέων ἔχαιρε διὰ τὴν δημοσίαν, καὶ ἰδίαν τιμὴν, ὅταν ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀρετῆς του ἀππλοτριώσεν ἀπ' αὐτὸν ὅλα τὰ πνεύματα, καὶ τὸν κατέστησε δυσυχέστερον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἀδελφὸς του Τιμοφάνης, μὴ ἔχων μήτε τὰ φῶτα, μήτε τὰς ἀρχάς του, ἐγένετο αὐτῇ διεφθαρμένων ἀνθρώπων, οἵτινες τὸν ἐπαρακίνοῦν ἀκαταπαύτως νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἐξουσίαν. Ἐπίστρεψε τέλος

(1) Δευαρχ. παρὰ Λαίρ. βιβλ. 6. §. 52. (2) Πλούτ. εἰς Τιμολ. §. 237. Διόδ. βιβλ. 15. §. 459. (3) Πλούτ. αὐτ. §. 253.

πάντων, ὅτι εἶχεν εἰς αὐτὴν δικαίωμα. Θράσος τυφλόν, καὶ ἀλαζονικόν ἐλλυσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Κορινθίων, τῶν ὁποίων πολλάκις ἐδιδόκησε τὰ στρατεύματα. Αὐτοὶ ἀπατηθέντες, τὸν ἐδώρισαν ἀρχηγὸν 400 ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους εἶχον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἀσυνομίας. Ὁ Τιμοφάνης τοὺς κατέστησε δορυφόρους του, οἰκαιοποιήθη τὸν χυδαίου λαοῦ μὲ τὰς μεγάλας του δωρεάς, καὶ βοηθούμενος παρά τινος φοβεροῦ πατρίως, ἐπολιτεύετο, ὡς τύραννος, καὶ ἔστυρεν εἰς καταδίκην τοὺς, ὅσους πολίτας ὑπωπτεύετο (1).

§. δ'. Ὁ Τιμολέων, ἕως τότε εἶχεν ἄκραν προσοχὴν εἰς τὸ πολίτευμα, καὶ σκοπούς του, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι θέλει τὸν ἐπαναγάγῃ, ἐπροσπάθει νὰ βάλῃ εἰς τὰ σφάλματά του κάλυμμα, καὶ νὰ λαμπρύνῃ πράξεις τινὰς τιμίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τύχην παρ' αὐτοῦ ἐπράχθησαν. Τὸν εἶδον ἔτι, ὅτι ὥρμησεν εἰς μάχην μὲ προφανῆ τῆς ζωῆς του κίνδυνον, μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀντίστατο μόνος εἰς τὰς δυνάμεις των, διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἠγαπημένον του ἀδελφόν, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα κεκαλυμμένον ἀπὸ πληγῶν, ἦτον εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ πῆσῃ εἰς τὰς χεῖράς των. Ἀδημονῶν ἦδη, ὅτι ἔβλεπε τὴν τυραννίαν συζημένῃ ἐπὶ ζωῆς του, καὶ ἔτι εἰς τὸν κόλπον τῆς γενεᾶς του, ζωγραφίζει ζωηρῶς εἰς τὸν Τιμοφάνην τὴν φοίκην τῶν παρανομῶν, τὰς ὁποίας ἐπράξε, καὶ ἐμελέτα ἔτι, ὀρκίζων αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ, ὅσον τάχος ἀπὸ ἐξουσίαν μισητῆν, καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὰς σκιὰς τῶν θυσιασθέντων εἰς τὴν ἀνόπτιόν του φιλαυτίαν θυμάτων (2). Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν, συνωδευμένος μὲ δύο φίλους των, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἓνας ἦτον γυναικάδελφος τοῦ Τιμοφάνους· ἐπαναλαμβάνουσιν ἐκ συμφώνου τὰς αὐτὰς δεήσεις, τὸν παρακαλοῦσιν ἐνθέρμως, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ αἵματος, τῆς φιλίας, καὶ τῆς πατρί-

(1) Ὁ αὐτ. αὐτ. (2) ὁ αὐτ. αὐτ. Νεπ. εἰς Τιμολ. κεφ. α'.

δος. Ὁ Τιμοφάνης κατ' ἀρχὰς μὲν ἀποκρίνεται εἰς αὐτοὺς μὲ πικρὰ περιγελάσματα, εἶτα δὲ, μὲ ἀπειλὰς, καὶ ἀγριότητας. Ἐξ τούτου συμφωνημένον, ὅτι ἀποφασισικῆ, ἐκ μέρους του, ἄρνησις ἤθελεν ἦναι τὸ σημεῖον τῆς ἀπωλείας του. Οἱ δὲ φίλοι του, ἀποκαμώντες εἰς τὴν ἀντίστασίν του, χώνουσι μίαν μάχαιραν εἰς τὴν καρδίαν του, ἐν ᾗ ὁ Τιμολέων, κεκαλυμμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν μὲ τὸ ἄκρον τῆς ἐπωμίδος του, διελύετο εἰς δάκρυα κατὰ τὴν οἰκίαν γωνίαν, ὅπου ἐτραβήχθη.

§. ε'. Δὲν δύναμαι νὰ λάβω κατὰ νοῦν, χωρὶς νὰ φοιξῶ, ἐκείνην τὴν ὀλεθρίαν ὥραν, ἐν ᾗ ἠκούσαμεν, ὅτι ἀντήχει ἡ οἰκία ἀπὸ φωνὰς διαπεραστικῆς, καὶ λόγους φρικώδεις. Κεῖται ὁ Τιμοφάνης, ὁ γυναικάδελφός του τὸν ἐφόνευεν! ὁ ἀδελφός του τὸν ἐφόνευεν! Εὐρέθημεν τότε, κατὰ τύχην, μὲ τὴν Δημητρίαν τὴν μητέρα του, ὁ πατήρ του ἔλειπεν. Ἐγύρισα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν δυσυχισμένην ἐκείνην γυναῖκα, καὶ εἶδον, ὅτι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τῆς ἦσαν ὄρθιαι, καὶ ἡ φρικὴ ἐξωγραφισμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἀνάμεσα εἰς τὰς σκιὰς τοῦ θανάτου. Ὄταν ἀνέλαβε τὴν χρῆσιν τῶν αἰσθητικῶν τῆς, ἐξέρασε, χωρὶς νὰ χύσῃ δάκρυον, τὰς παλαμναιοτάτας κατὰ τοῦ Τιμολέοντος κατάρτας, ὅς τις δὲν ἔλαβε κἄν τὴν ἀδύνατον παρηγορίαν νὰ τὰς ἀκούσῃ. Κεκλεισμένη εἰς τὴν κατοικίαν τῆς, διεμαρτύρητο, ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελε δεχθῆ τὸν φονέα τοῦ υἱοῦ τῆς (1). Ἀπὸ τοὺς Κορινθίους, οἱ μὲν, ἐθεώρουν τὸν φόνον τοῦ Τιμοφάνους, ὡς ἔργον ἡρωϊκόν, οἱ δὲ, ὡς παρανομίαν· ἐκεῖνοι μὲν δὲν ἔπαυον, θαυμάζοντες τὴν ἐξω τάξεως, καὶ συνηθείας μεγαλοφυχίαν, ἥτις, διὰ τὸ κοινὸν καλόν, φύσιν, καὶ φιλίαν ἐθυσίασε· τὸ περισσότερον ὁμῶς μέρος, ἀποδεχόμενοι τὸν θάνατον τοῦ τυράννου (2), ἔλεγον, ὅτι ὅλοι οἱ πολῖται εἶχον δικαίωμα, νὰ τοῦ σπικώσωσι τὴν ζωὴν,

(1) Πλούτ. αὐτ. (2) αὐτ.

ἔξω ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του. Δῖφνης διεῖράγη ἐπανάσασις, ἀλλ' ἐν ταύτῳ κατεπραῦνθη. Ἄρχησαν νὰ ἐγκαλιῶσι τὸν Τιμολέοντα (1), ἀλλ' ἡ κρισολογία κἀμμίαν ἀκολουθίαν δὲν ἔλαβεν· ὁ ἴδιος ἐκρίνετο μὲ σκληροτέραν ἐτι αὐστηρότητα. Ἀφ' οὗ κατενόησεν, ὅτι ἡ πράξις του κατεκρίθη ἀπὸ τὸ περισσώτερον μέρος τῆς κοινότητος, ἄρχησε νὰ ἀμφιβάλλῃ διὰ τὴν ἀθωότητά του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῇ τὴν ζωὴν (2). Οἱ φίλοι του μὲ πολλὰς δεήσεις, καὶ φροντίδας, μόλις τὸν κατέπεισαν νὰ λάβῃ ὅπως οὖν τροφήν, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸν κάμωσι νὰ ἀποφασίσῃ νὰ μείνῃ ἀναμεταξύ των. Ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν Κορινθίον, καὶ ἐπλανᾶτο πολλοὺς χρόνους εἰς ἐρήμους τόπους, ταλαιπωρούμενος μὲ τὴν θλίψιν του, καὶ κλαίων πικρῶς διὰ τὴν ἀσπλάνησιν τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐνίοτε, διὰ τὴν ἀχαριστίαν τῶν Κορινθίων (3). Θέλομεν τὸν ἰδῆ μίαν ἡμέραν, ὅτι φαίνεται πάλιν εἰς τὸ σάδιον τῆς δόξης μὲ περισσώτεραν λαμπρότητα, καὶ καταστραίνει βασιλείαν εὐτυχῆ, χρεωσοῦσαν εἰς αὐτὸν τὴν ἐλευθερίαν της. Οἱ προξενηθέντες ἐξ αἰτίας τοῦ φόνου τοῦ ἀδελφοῦ του Θόρυβοι, ἐτάχυνον τὴν ἀναχώρησίν μας. Μὲ λύπην μεγάλην ἀφήσαμεν τὸν Ξενοφῶντα· μετὰ τινος χρόνου, τὸν εἶδον ἐκ δευτέρου εἰς Σκιλλοῦντα, καὶ θέλω θῶσι λόγον, καιροῦ καλοῦντος, διὰ τὰς, ὅσας μετ' αὐτοῦ εἶχον τότε, συνομιλίαις. Οἱ δύο του υἱοὶ ἦλθον μαζί μας· ἔπρεπε νὰ συναριθμηθῶσιν εἰς τὸ γάγμα τῶν στρατιωτῶν, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐσέλλαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.

(1) Διόδ. βιβλ. ις'. §. 459. (2) Οὕτως αἱ κρίσεις, λίγαι ὁ σοφὸς Πλοῦταρχος, ἀν μὴ βεβαιότητα, καὶ ῥώμην ἐκ λόγου, καὶ φιλοσοφίας προσλάβῃται ἐπὶ τὰς πράξεις, αἰσθεται, καὶ παραίρονται ῥαδίως, ὑπὸ τῶν τυχευτῶν παίων, καὶ φόγων ἐκτροσεμειαι τῶν οἰκείων λογισμῶν. Διὲ γὰρ οὐ μόνον, ὡς εἶπεν, τὴν πράξιν καλὴν εἶναι καὶ δικαίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν δεῖξαν, ὅφ' ἢς πράττεται, μόνον, καὶ ἀμεταπτωτον, καὶ τλ. εἰς Τιμόλ (3) αὐτ. Νισπ. αὐτ.

Καθ' ὅδον ἀπαντήσαμεν πολλοὺς συνοδοιπόρους ἀπερχομένους εἰς Ἀθήνας, διὰ τὰ παρασθῶσιν εἰς τὰ μεγάλα Διονύσια, μὲν ἀπὸ τὰς διασημοτέρας ἑορτὰς αὐτῆς τῆς πόλεως. Ἐξω ἀπὸ τὰς μεγαλοπρεπείας τῶν ἄλλων θεαμάτων, ἐπεθύμουν μὲ ἀκράν ζέσιν νὰ ἰδῶ τὴν συσθῆσαν, ἀπὸ πολλὸν χρόνον ἀμίλλαν μεταξὺ τῶν ποιητῶν, οἵτινες παρασθάνουσι τραγωδίας, ἢ κωμωδίας νέας. Ἐφθάσαμεν τῇ 5. τοῦ μηνὸς Ἐλαφιβολιῶνος (1), καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ἔμελλον νὰ ἀρχίσωσιν αἱ ἑορταί (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Στρατολογία. Ἀναθεώρησις. Ἀσκησις τῶν στρατευμάτων παρ' Ἀθηναίοις.

§. α'. **Μ**ετὰ δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ ἐπανήλθομεν εἰς Ἀθήνας, ὑπήγαμεν εἰς τόπον τινα, ὅπου ἐγένετο ἡ στρατολογία· ἐπειδὴ ἡ δημοκρατία ἀποφάσισε νὰ στείλῃ στρατεύματα εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὰ ὅποια, ἀφ' οὗ ἐνωθῶσι μὲ τὰ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἄλλων τιῶν, ἔμελλον νὰ ἀντισταθῶσιν ὁμοῦ εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν Θηβαίων, καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν (3). Ὁ στρατηγὸς Ἠγήλοχος (4) ἐκάθητο ἐπί τινος ὑψηλῆς καθέδρας (5). Πλησίον του, ἓνας ταξίαρχος (6) ἐκράτει τὸν κατάλογον, ἐν ᾧ ἦσαν γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν πολιτῶν, οἵτινες, ὄντες εἰς ἡλικίαν νὰ φέρωσιν ὄπλα (7), ἔπρεπε νὰ

(1) Τῇ π'. Ἀπριλλίου τοῦ, 362. ἴτους πρὸ Χ. (2) Ὅρα τὴν Σημ. (3) Ξεν. Ἐλ. εἰς βιβλ. ζ. §. 642. Διοδ. βιβλ. κ'. §. 391. (4) αὐτ. §. 393. (5) Πλουτ. εἰς Φωκί. §. 746. (6) Ἀριστοφ. εἰρή. στίχ. 1172. (7) ὁ αὐτ. ἐπιπ. στίχ. 366. Ἡσύχ. Κατάλ.

παρασχωθῶσιν εἰς αὐτὸ τὸ βῆμα, τοὺς ἔκραζε μεγαλοφύωνος,
 καὶ ἐσημείωνε τοὺς, ὅσους ὁ στρατηγὸς ἤθελεν ἐκλεῖξει (1). Οἱ
 Ἀθηναῖοι ἔχουσι χρέος νὰ καταγράφωνται εἰς τοὺς στρατιωτι-
 κοὺς καταλόγους ἀπὸ τοὺς δεκαοκτῶ χρόνους τῆς ἡλικίας, καὶ
 νὰ δουλεύωσιν ἕως εἰς τοὺς ἐξήντα (2). σπανίως μετεχειρίζονται
 τοὺς προβεβηκότας πολίτας (3). Καὶ ὅταν δέχωνται τοὺς ἐξερ-
 χομένους ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐπιμελοῦνται νὰ τοὺς κρα-
 τῶσιν ἀπομεμακρυσμένους ἀπὸ τὰς ἐπικινδύνους θέσεις (4).
 Ἄλλοτε μὲν ἡ διοίκησις διορίζει τὴν ἡλικίαν τῶν νεοσυλλέκ-
 των (5), ἄλλοτε δὲ τοὺς ἐκβάλλουσι διὰ κλήρου (6). Ὅ-
 σοι ἀγοράζουσι τὰ δημόσια τέλη, ἢ παρῶνσιάζονται εἰς τοὺς
 χοροὺς, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου, αὐτοὶ εἶναι ἐξηρημέ-
 νοι ἀπὸ τὴν πολεμικὴν δούλευσιν (7). Μόνον εἰς τὰς κατε-
 πειγούσας ἀνάγκας συγκαταλέγονται οἱ δοῦλοι εἰς τὸ σράτευ-
 μα (8), οἱ συσημένοι εἰς τὰς Ἀθήνας ξένοι, καὶ οἱ ἐνδεί-
 κτεροι πολίται (9). καὶ αὐτοὶ σπανιώτατα ἀριθμοῦνται, ἢ
 δι' ὅ,τι δὲν ἔκαμαν ὄρκον, νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν πατρίδα,
 ἢ, δι' ὅ,τι δὲν ἔχουσιν καμμίαν αἰτίαν ἀπαραίτητον, νὰ τὴν
 ὑπερασπίζωνται. ὁ νόμος ἐνεχείρισε τὴν φροντίδα τῆς εἰς τοὺς
 πολίτας, ὅσοι ἔχουσι περιουσίας, καὶ οἱ πλουσιώτεροι δου-
 λεύουσι, ὡς ἄπλοῖ στρατιῶται. Ἐντεῦθεν εἶναι παρεπόμενον,
 ἀφ' οὗ ἡ ἀποβολὴ μάχης τινὸς ἀδυνατήσῃ τὰς πρώτας κλά-
 σεις τῶν πολιτῶν, νὰ δώσῃ εἰς τὴν τελευταίαν ὑπεροχὴν, ἢ
 ὁποία μεταβάλλει τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως (10).

(1) Λυσ. εἰς Ἀλικβ. §. 275. Πολυδ. βιβλ. π'. κεφ. 9. (2) Ἄριστ.
 παρὰ Σουί. καὶ Ἀρποκρ. Στρατηγ. Πολυδ. βιβλ. 6. κεφ. 6. Taylor.
 in not. ad lys. p. 124. (3) Πλούτ. εἰς Φωκί. (4) Αἰσχ. παραπρ. §.
 422. Σουί. καὶ Ἐτυμολ. εἰς Τερθρεϊαν. (5) Δηροσοδ. Φιλιππ. α'. §. 50.
 (6) Λυσ. ὑπέρ. Μωτ. §. 307. (7) Pet. leg. attic. §. 555. Οὐλίπια. εἰς
 γ'. οὐλινθ. §. 43. (8) Ἄριστοφ. βιάτρ. σκ. 33. καὶ 705. (9) Ἄριστοφ. παρ-
 ῖ Ἀρποκρ. εἰς Θῆτ. Pet. ibid. §. 546. (10) Ἄριστ. πολιτ. βιβλ. 6. κεφ. γ'.

§. β'. Ἡ δημοκρατία συγκατένευσε νὰ δώσῃ εἰς τὸ στρατεύμα τῶν συμμάχων ἕξ χιλιάδας, τόσον πεζοῦς, ὅσον καὶ ἵππεις (1). Τὴν ἀκόλουθον, μετὰ τὴν καταγραφὴν, ὀπλοφοροῦντες αἱ στρατιῶται διεσπάρησαν μὲ θόρυβον εἰς τὰς ἀγυῖας, καὶ ἀγοράς (2). Τὰ ὀνόματά των κατεγράφησαν ἐπάνω εἰς τοὺς ἀνδριάντας τῶν δέκα ἡρώων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὠνομάσθησαν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηνῶν (3), ὥστε καθεὶς ἐδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ εἰς κάθε ἀνδριάντα τὰ ὀνόματα τῶν στρατιωτῶν πάσης φυλῆς. Μεθ' ἡμέρας τινὰς ἔγινεν ἡ ἀναθεώρησις τοῦ στρατοῦ· ὑπῆγα μὲ τὸν Τιμάγευον, Ἀπολλόδορον, καὶ Φιλώταν ἐκεῖ. Ἡύραμεν εἰς τοῦτο τὸ μέρος τὸν Ἰφικράτην, Τιμόθεον, Φωκίωνα, Χαβρίαν, καὶ ὅλους τοὺς παλαιοὺς στρατηγοὺς, καὶ ὅλους τοῦ τρέχοντος χρόνου. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐκληροδοτήθησαν, κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰς τὴν ἀμύγυριν τοῦ δήμου· ἦσαν δέκα, καθεὶς ἀπὸ μίαν φυλὴν (4). Εἰς αὐτὴν τὴν περίεσσιον ἐνθυμήθη ἐκεῖνο, ὅπου ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδῶν εἶπε μίαν ἡμέραν, μακαρίζων τοὺς Ἀθηναίους, καὶ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν αἰρεῖσθαι δέκα στρατηγοὺς εὐρίσκουσιν. Αὐτὸς γὰρ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἕνα μόνον στρατηγὸν εὐρίσκουσαι Παρμενίονα (5). Ἄλλοτε ἡ γενικὴ διοίκησις ἐπεριφέρετο κατὰ σειράν μεταξὺ τῶν δέκα στρατηγῶν. Καθ' ἡμέραν τὸ στρατεύμα ἤλλαττε τὸν στρατηγὸν (6), καὶ εἰς περίπτωσιν διαφωνίας, ὁ πολέμαρχος, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀξιωματικούς τῆς δημοκρατίας, εἶχε δικαίωμα εἰς τὸ συμβούλιον νὰ δίδῃ τὴν ψῆφόν του (7)· τὴν σήμερον ὅμως ὅλη ἡ ἐξουσία εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς μόνου, ὅστις

(1) Διοδ. βιβλ. κ'. §. 393. (2) Ἀριστοφ. Λυσισ. σί. 556. (3) ὁ αὐτ. εἰς εἰρή. σί. 1183. (4) Δημοσοφ. Φιλιππί. α. §. 50. Ἀριστ. καὶ Ἰπέρ. παρ' Ἀριστοφ. εἰς Στρατηγ. Πλούτ. εἰς Κίμ. §. 483. (5) Πλούτ. ἀποφθέγ. (6) Ἡρ. βιβλ. ε'. §. 110. Πλούτ. εἰς Ἀριστ. §. 321. (7) Ἡρ. αὐτ.

ὑποχρεῦται νὰ δίδῃ λόγον, εἰς τὴν ἐπιστροφῆν του, δι' ὅλας τὰς πράξεις του, τοῦλάχισον, ἐὰν δὲν τῶν ἐνδύσῃσι μὲ ἐξουσίαι ἀπερίοριστον (1). οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ μένουσιν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ δὲν ἔχουσι σχεδὸν ἄλλα ἐπαγγέλματα, ἢ μόνον νὰ παρρησιάζωνται εἰς τὰς δημοσίας τελετὰς (2).

§. γ'. Τὸ πεζικὸν (3) ἦτον συγκεκροτημένον ἀπὸ τρία τάγματα στρατιωτῶν, ὀπλίτας, ἢ βαρέως καθωπλισμένους, γυμνήτας, ἐλαφρὰ καθωπλισμένους, καὶ πελτασάς, τῶν ὁποίων τὰ ὄπλα ἦσαν ὅχι τόσον βαρέα, ὡς τὰ τῶν πρώτων, καὶ ὅχι τόσον ἐλαφρὰ, ὡς τὰ τῶν δευτέρων (4). Οἱ ὀπλίται εἶχον ὄπλα πρὸς υπεράσπισιν τὴν περικεφαλαίαν, τὸν θώρακα, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὰς κνημίδας, αἱ ὁποῖαι ἐσκέπαζον τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς κνήμης· ὄπλα δὲ, διὰ τὴν προσβολὴν, τὸ δόρυ, καὶ τὸ σπαθίον· οἱ γυμνήται ἦσαν διωρισμένοι νὰ ῥέπτῃσι λόγχας, καὶ βέλη, τινὲς, λίθους, ἢ μὲ τὰς σφενδόνας, ἢ μὲ τὰς χεῖρας· οἱ πελτασκαὶ ἔφερον λόγχας, καὶ μικρὰς ἀσπίδας, ὀνομαζομένας πελτά. Αἱ ἀσπίδες σχεδὸν ὅλαι ἀπὸ ξύλον ἰτέας, ἢ ἀπὸ λύγον, ἦσαν καλλωπισμέναι μὲ χρώματα, ἐμβλήματα, καὶ ἐπιγραφάς (5). Εἶδον μίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχάραξαν μὲ χουσαῖ γράμματα αὐτὰς τὰς λέξεις. Ἀγαθὴ τύχη (6). Ἄλλας, εἰς τὰς ὁποίας διάφοροι ἀξιωματικοὶ ἐζωγράρισαν σύμβολα ἀναφερόμενα εἰς τὸν χαρακτῆρα, ἢ εἰς τὴν ἑφασίντων. Ἦκουσα, διαβαίνων, γέροντά τινα,

(1) Πλούτ. εἰς Ἀλιβ. §. 200. Σουί. Ἄντοκ. (2) Δημοσθ. Φιλιππι. (3) Πλούτ. πολιτ. παραγελ. §. 810. (4) Ὅρα Ἀρ' Ὀικαιὸν, καὶ Αἰλαρίον περὶ τακτικῆς ἐκδοξίας παρὰ τοῦ κυρίου Νικηφόρου Δούκα ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας τῷ 1309 ἔτει. Ὅπου Σίλεις ἰδῆ λεπτομερῶς τὰ πάντα. Εἰς αὐτὸν τὸν ἀνδρα ἔλοι οἱ φιλογενεῖς χρωματῶσιν ἀπίρους χάριτας, δι' ὅσους πότους κατέβαλε. (5) Θουκ. βιβλ. δ. κεφ. 9. Πολυδ. βιβλ. α'. κεφ. ε'. Ομοίρα εἰς φιντ. βιβλ. ε. κεφ. δ'. Αἰσχ' ἐπτ. ἐπί Σπ. 54. 393. (6) Πλούτ. εἰς Δημοσθ.

ὅτι ἔλεγεν εἰς τὸν πλησίον του. Ἦμην ἀπὸ τὴν δυσυχῆ ἐκείνου κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατεία, εἶναι 53. χρόνοι, ὑπὸ τὸν Νικίαν, Ἀλκιβιάδην, καὶ Λάμαχον. Ἦκουσας, ὅτι ὠμίλου διὰ τὸν πλοῦτον τοῦ πρώτου, διὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ ὠραιότητα τοῦ δευτέρου, καὶ διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ τρίτου, ἡ ὁποία ἐπροξένει φρίκην. Τὸ χρυσίον, καὶ ἡ πορφύρα ἐκαλλώπιζον τὴν ἀσπίδα τοῦ Νικίου (1) ἢ τοῦ Λαμάχου παρίσα κεφαλὴν Γοργώνης (2), καὶ ἡ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἔρωτα, ῥέπτοντα τὸν κεραινόν (3). Ἦθελον νὰ ἀκολουθήσω τὴν συνομιλίαν αὐτὴν, ἀλλ' ἀνεχώρησα, ἐπειδὴ ἦλθεν ὁ Ἰφικράτης, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ἀπολλόδορος ἐδιηγήθη πρὸ ἀλέγου τὴν ἰσορίαν τοῦ Τιμαγέ- νους, καὶ τὴν ἐδικήν μου. Μετὰ τὰς πρώτας δεξιώσεις, ὁ Τιμαγένης τῷ ἐσυγχάρη διὰ τὴν μεταβολὴν, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγεν εἰς τὰ ὄπλα τῶν ὀπλιτῶν. Ἦτον ἀναγκαῖα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰφικράτης. Ἦ φάλαγξ, βεβαρυμένη ὑπὸ τὸ ἄχος τῶν ὀπλῶν, μόλις ὑπετάσσεται εἰς τὰς ἀπαιτουμένας κινήσεις, καὶ εἶχε περισσότερα μέσα, νὰ ἐμποδίξῃ τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἢ νὰ τὰς φέρῃ εἰς αὐτόν. Θώραξ ἀπὸ πανίου ἀντικατεστάθη εἰς τὸν τόπον τοῦ μετάλλου, ἀσπίς μικρὰ, καὶ ἔλαφρὰ, ἀντὶ τῶν ἀμέτρων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι, διὰ νὰ μᾶς ὑπερασπίζωνται περισσότερον, μᾶς ἐσθήκωναν τὴν ἐλευθερίαν. Τὸ δόρυ κατέστη μακρότερον ἐνὸς τρίτου, καὶ τὸ σπαθίον, ἡμίσεως. Ὁ στρατιώτης λύει, καὶ δένει τὰ ὑποδήματά του μὲ περισσότεραν ἐλευθερίαν (4). Ἦθέλησα νὰ καταστήσω τοὺς ὀπλίτας φοβερωτέρους. Οὗτοι εἶναι εἰς τὸ στρατεῦμα, ὅτι εἶναι εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα τὸ σῆθος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰφικράτης ἠγάπα νὰ κόμην ἐπίδειξιν τῆς εὐγλωττίας του, ἠκολούθει τὴν

(1) Ὁ αὐτ. εἰς Νικί. Πολυδ. βιβλ. α'. κεφ. ε'. (2) Ἀριστοφ. Ἀχαρ. στίχ. 573. (3) Πλούτ. εἰς Ἀλκ. §. 196. (4) Αἰσὺ. βιβλ. ιε. §. 560. Ν. π. εἰς Ἰφικ. κεφ. α'.

σύγκρισίν του. Ἔσκησε τὸν στρατηγὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸ ἵππικὸν εἰς τοὺς πόδας, καὶ τοὺς γυμνήτας εἰς τὰς χεῖρας (1). Ὁ Τιμαγένης τὸν ἠρώτησε, διὰ τί δὲν οἰκιοποιήθη τὴν περικεφαλαίαν τῶν Βουωτῶν, ἡ ὁποία, καλύπτουσα τὸν λαίμῳ, ἐκτείνεται ἕως εἰς τὸν θώρακα (2). Ἡ ἐρώτησις αὕτη συνεισήγαγε καὶ ἄλλας πολλὰς περὶ τε τῆς σειράς τοῦ στρατιώτου θέσεως, καὶ περὶ τῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων, καὶ Περσῶν. Ἐγὼ, ἐκ μέρους μου, ἠρώτησα τὸν Ἀπολλόδωρον διὰ πολλὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας αἱ ἀποκρίσεις του θέλουσι ποιήσει γνωσάς.

§. δ. Ἐπὶ τοὺς δέκα στρατηγοὺς, ἔλεγεν, εἶναι οἱ δώδεκα ταξίαρχοι, οἱ ὁποιοὶ ἐπίσης, ὡς καὶ οἱ πρῶτοι, διορίζονται κατ' ἔτος μὲ κληρὸν ἀπὸ κάθε φυλῆν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν (3). Οὗτοι δὲ, ὅσπερ ὑπὸ τὰς προσαγὰς τῶν στρατηγῶν, ὀφείλουσι νὰ προβλέπωσιν εἰς τὸ κράτευμα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, νὰ διατάττωσι, καὶ νὰ διατηρῶσι τὴν τάξιν εἰς τὰς ὁδοπορίας, νὰ διορίζωσι ποῦ νὰ στρατοπεδεύωσι (4), νὰ φυλάττωσι τὴν πολεμικὴν εὐταξίαν, καὶ νὰ ἐξετάζωσιν, ἂν τὰ ὄπλα ἦναι εἰς καλὴν κατάστασιν. Ἐνίοτε διοικοῦσι τὴν δεξιὰν πτέρυγα (5), ἄλλοτε ὁ στρατηγὸς τοῖς σέλλει, διὰ νὰ φέρωσι τὴν εἰδῆσιν νίκης τινός, καὶ νὰ ἀποδίδωσι λόγον τοῦ, ὅτι ἠκολούθησεν εἰς τὴν μάχην (6). Ἐν τῷ ἀναμισταζῷ τούτῳ, εἶδομεν ἓνα ἄνθρωπον ἐνδεδυμένον ἐνδυμα (7) μέχρως

(1) Ἰσικράτης τὴν σύνταξιν τῶν στρατοπέδων εἰκάσει τῷ σώματι. Θώρακα ἐκάλεε τὴν φαλαγγα, χεῖρας τοὺς φίλους, πόδας τὴν ἵππον, κεφαλὴν τὸν στρατηγόν. Τὰ μὲν ὅθ' ἄλλα, ὅταν ἐπιλείπη, χωλὸν, καὶ πηροῦν τὸ στρατόπεδον· ὅταν δὲ ὁ στρατηγὸς ἀπόληται, τὸ πᾶν ἀχρηστον οἰχεται. Πολύαι. Βιβ. γ. §. 22. (2) Ξεν. περὶ ἵππ. §. 952. (3) Δημοσθ. Φιλιππι. α. §. 50. Πολιδ. βιβλ. ν'. κεφ. 3. (4) Σιγην. Δημοκ. Ἀθην. βιβλ. δ'. κεφ. ε'. Ποτ. ἄρχαιοι. Ἑλλήν. βιβλ. γ'. κεφ. ε'. (5) Ἀριστοφ. σπῆ. σί. 352. (6) Αἰσχ. παραπο. §. 422. (7) Ξεν. κέρ. ἀνά. βιβλ. ε'. 347. Δίλια. βιβλ. εγ' κεφ. λζ.

τῶν γονάτων, ἐπάνω εἰς τὸ ὅποιον ἐμελλε νὰ βάλῃ τὸν θώρακα, τὸν ὅποιον μαζὶ μὲ τὰ λοιπὰ ὄπλα ἔφερον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὅτι ἐπλησίαζεν εἰς τὸν ταξίαρχον τῆς φυλῆς του, πλησίον τοῦ ὁποίου εὐρισκόμεθα. Συσρατιῶτα, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ ἀξιωματικὸς, διὰ τί δὲν ἐφόρεσας τὸν θώρακά σου; ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ χρόνος τῆς δουλεύσεώς μου παρήλθε. Χθὲς εἰργαζόμενι εἰς τὸν ἀγρὸν, ὅταν ἐγενεῖν ἡ πρόσκλησις. Εἶμαι γεγραμμένος εἰς τὸν κατάλογον τοῦ στρατεύματος ἐπὶ τοῦ Καλλίου. Θεώρησον τὸν κατάλογον τῶν ἀρχόντων (1), καὶ θέλεις εὖρη, ὅτι ἐπέρασαι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν μέχρι τοῦ δε 42 χρόνοι, καὶ ἐπέκεινα. Μὲ ὅλον τοῦτο, ἂν ἡ πατρίς ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ ἐμὲ, ἔφερον τὰ ὄπλα μου. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐβεβαίωσε τὸ ἔργον, καὶ, ἀφ' οὗ συνωμίλησε μὲ τὸν στρατηγόν, ἐξήλειψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ τιμίου πολέτου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγραψεν ἄλλο (2).

§. ε'. Οἱ τόποι τῶν δέκα ταξιαρχῶν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀξιώματα τῆς πολιτείας, τὰ ὅποια κάθε ἕνας ἔχει περισσότερον ζῆλον νὰ τὰ ἀποκτῆ, ἢ νὰ τὰ ἐκπληροῖ. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς δι' ὅλου δὲν ἀκολουθοῦσι τὸ σράτευμα, καὶ τὰ ἐπαγγέλματά των διανέμονται μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν, τοὺς ὁποίους ὁ στρατηγὸς διορίζει ἀρχηγούς εἰς τὰ συντάγματα, καὶ ὑποσυντάγματα, χιλιαρχίας, καὶ πεντακοσιαρχίας (3). Μέγας ἀριθμὸς εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς, οἱ μὲν, διοικοῦσιν 128 ἀνδρας, οἱ δὲ, 256, 512, 1024 (4). Ἡ ἀναλογία αὐτῆ, ἀνερχομένη, δὲν ἔχει ὀρθείσια, ἀλλ' ὅταν κατέρχεται, ἀπεπερατοῦται εἰς ὄρον, τὸν ὅποιον ἡμπορεῖ νὰ θεωρήσῃ κἄνεις, ὡς σοιχείον τῶν διαφορῶν τῆς φάλαγγος ταγμάτων. Τὸ σοι-

(1) Δημοσθ. παρ' Ἀρποκ. Ἐπιώ. (2) Ἀριστοφ. εἰρή. στίχ. 1181. Λυσ. ἐπὶ Μελ. §. 161. (3) Πολύβ. στρατηγ. βιβλ. γ'. κεφ. β'. §. 10. (4) Ἀρρία. τακτ. §. 28. Δίλμα, τακτ. κεφ. δ'.

χείον ταῦτα εἶναι ἐνίστα, ὁ συντεθειμένος λόγος ἀπὸ ὀκτώ
 ἄνδρας, καὶ συνεχέσιρον, ἀπὸ δεκαεξέ (1). Διέκοψα τὸν λό-
 γον τοῦ Ἀπολλοδώρου, διὰ νὰ δεῖξω εἰς αὐτὸν ἄνθρωπον,
 ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σέφανον, καὶ εἰς τὴν χεῖρα
 κρούκειον (2). Πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς μέχρι τοῦδε εἶδον, ὅτι
 ἐπέρασαν, εἶπον εἰς αὐτόν. Οὗτοι εἶναι κήρυκες, ἀπεκρίθη.
 Τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν εἶναι ἱερὸν, ἐκπληροῦσι χρεῖωδῆ ἐπαγ-
 γέλματα, κηρύττουσι τὸν πόλεμον, προβάλλουσι τὴν εἰρήνην,
 ἢ τὴν ἀνακωχὴν (3), καιναλογοῦσι τὰς προσαγὰς τοῦ στρα-
 τηγοῦ (4), φανερώουσι τὰς διαταγὰς, συγκαλοῦσι τὸ στρα-
 τευμα (5), μνησούσι τὸν χρόνον τῆς ἀναχωρήσεως, τὸν τό-
 πον, ὅπου πρέπει νὰ ὑπάγωσι, διὰ πόσας ἡμέρας πρέπει νὰ
 λάβωσι προζωάρκεια. Ἄν, κατὰ τὴν συμπλοκὴν, ἢ ὑποχώ-
 ρησιν, ὁ θόρυβος καταπνίγη τὴν φωνὴν τῶν κηρύκων, σηκώ-
 νουσι σημεῖα· ἂν ὁ κοινορτὸς ἐμποδίσῃ νὰ τὰ ἰδῶσι, τότε ἡ-
 χεὶ ἢ σάλπιγξ· ἂν ἀπ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς τρόπους κἀνεὶς δὲν
 ἐπιτύχη, τότε ἕνας συμβολῶς τοῦ στρατηγοῦ τρέχει ἀπὸ τάξιν,
 εἰς τάξιν, διὰ νὰ φανερώσῃ τοῦ στρατηγοῦ τὴν ἀπόφασιν (6).

§. 5'. Τότε βεῖσι τινὲς, τρέχοντες, ὡς ἀστραπαί, πλησίον
 ἀπὸ ἡμᾶς, ὀλίγον ἔλεψε νὰ ἀναποδογυρίσωσι σεμνοῦς τινὰς ἄν-

(1) Ξεν. ἱσ. Ἑλλ. β. βλ. δ. §. 515. Ἄρ' ῥ' α καὶ Αἴλια αὐτ. (2) Θουκυ. β. βλ. α. κεφ. γγ. 3. Ξεν. ἱσ. Ἑλ. β. βλ. δ. §. 535. ὁ αὐτ. ἀναβ. κυρου. β. βλ. ε. §. 366. (4) α τ. καὶ πολιτ. Λακεδ. 686. (5) ὁ αὐτ. ἀναβ. β. βλ. γ. §. 299. (6) Οὗτοι ἔλιγοντο ἕκτατοι, δεῖ τις ταξέως ἐξ ὀρθομοί ἴσαν· εἰπὶ δὲ πρὶν στρατοκρουξ, σαλπικητῆς, σημεφορος υπηρέτης, οὐραγός· οὗ δὲ καὶ τοῦ συντάγματος ληγονται καὶ τῶν ἄλλων· ἔχειν δὲ τοὺτους τὸν τάξιν δεῖ, ἢ καὶ τὸ συντάγμα, τὸν μὲν, ὅπως τῆ φωνῆ σημαίη τὸ προσαττομενον, τὸν δὲ ὅπως τῷ σημεῖω, εἴη ἢ φωνῆ κατακοιοιτο· τὸν δὲ σαλπικητὴν, ὅποτε μὴδὲ σημεῖον βλίπομεν, διὰ κοινορτόν, καὶ τὸν ὑπηρετῶν, ὡσε τῶν εἰς τὴν χεῖραν παρακοιοῖσαι. Του γεμῆν ἕκτατον οὐραγόν πρὸς τὸ ἐπαναγεῖν τὸν λιπομενον ἐπὶ τὴν τάξιν, ὅς τῶν τεσσαρῶν ἀνὸ τυπομικῶν, κατὰ μιτωπον, κτὰν τασσεται. Σουξ. Θουκ. β. βλ. α. κεφ. ξγ'. Ξεν. αὐτ.

δρακ, οί ὁποῖοι ἐπεριπάτουσ με ἀργοπορίαν. Οἱ πρῶτοι, μοὶ εἶπεν ὁ Ἀπολλῶδωρος, εἶναι ἡμεροδρόμοι· οἱ δεῦτεροι, Μάντις (1). Δύω εἶδη ἀνθρώπων συνεχῶς μεταχειρίζονται εἰς τὰ στρατεύματα, τοὺς μὲν, διὰ νὰ φέρωσι μακρὰν τὰς προσαγὰς τοῦ στρατηγοῦ, τοὺς δὲ, διὰ νὰ ἐξετάζωσι τὰ σπλάγχνα τῶν θυμάτων, ἂν ἦναι σύμφωνα μετὴν θέλησιν τῶν Θεῶν (2). Μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶπον, αἱ πράξεις μιᾶς ἐκστρατείας ἐξέρχονται παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἀμάθειαν αὐτῶν τῶν νομιζομένων διερμηνευτῶν τοῦ οὐρανοῦ; Πολλὰ συχὰ, ἀπεκρίθη. Μετὰ ὅλον τοῦτο, κἄν ἡ δεισιδαιμονία τοὺς ἐδιδόρισε παρ' ἡμῖν, ἴσως εἶναι τῆς πολιτικῆς, νὰ τοὺς διατηρῆ. Οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται εἶναι εἰλεύθεροι, μεγαλόψυχοι, ἀλλ' ἀνυπομόνητοι, καὶ ἀνεπιτήδειοι νὰ ὑποφέρωσι τὴν βραδείαν φρόνησιν ἐνὸς στρατηγοῦ, ὅστις, μὴ δυνάμενος νὰ τοῖς ἀποδείξῃ τὸν λόγον, δὲν ἔχει ἄλλο καταφύγιον, ἢ νὰ ἀποτελῆ τοὺς Θεοὺς ὀμιλοῦντας. Ἐπειδὴ ἐπεριφερόμεθα περὶ τὴν φάλαγγα, περετήρησα, ὅτι κάθε στρατηγὸς εἶχε πλησίον τοῦ ἀξιωματικὸν ὑποδεέστερον, χωρὶς νὰ μακρυνθῆ ἀπὸ αὐτόν. εἶναι ὁ ὑπασπιστής του (3), μοὶ εἶπεν ὁ Ἀπολλῶδωρος, εἶναι ὑπόχρεος νὰ τὸν ἀκολουθῆ καὶ εἰς τὴν ζέουσαν ἔτι συμπλοκὴν, καὶ εἰς τινὰς περιστάσεις, νὰ φυλάττῃ τὴν ἀσπίδα του (4). Κάθε ὀπλίτης ἔχει παρομοίως ἀκόλουθον (5), ὁ ὁποῖος, μεταξὺ ἄλλων ἐπαγγελμάτων, ἐκπληροῖ ἐνίοτε καὶ τὸ τοῦ ἀσπίδοφόρου (6). Ἀλλὰ πρὸ τῆς μάχης, φροντίζουσι νὰ τοὺς σειλώσιν εἰς τὰς ἀποσκευάς (7). Παρ' ἡμῖν εἶναι μεγάλη ἀτιμία, νὰ χάσῃ κανεὶς τὴν ἀσπίδα του, ἢ τὴν ῥομφαίαν, καὶ τὰ

(1) Σουί. ἡμεροδ. Ἄρποκρα. Δρομοκ. (2) Ξεν. ἴπκασ §. 972.

(3) Λίλια. βιβλ. ια'. κεφ. ζ'. Πλουτ. ἀπορδ. §. 194. (4) Ξεν. ἀναβ. Κῆρ. βιβλ. δ'. §. 321. (5) Θουκ. βιβλ. γ'. κεφ. ιζ'. (6) Πολύα. στρατη. βιβλ. β'. κεφ. γ'. §. 10. (7) Λίλια. τακτ. κεφ. γγ'. Ἀρρ'ια ομοί. §. 73.

ἄλλα θανατηφόρα ὄπλα. Διὰ τί αὐτὴ ἢ διαφορὰ, τῷ εἶπον; Διὰ τὸ νὰ μᾶς διδῆ μίγα μάθημα, ἀπεκρίθη· νὰ μᾶς διδάσκη, ὅτι δὲν χρεωσούμεν νὰ προσπαθῶμεν, νὰ ἐκχύνωμεν τὸ αἷμα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐμποδίζωμεν, ἀπὸ τοῦ νὰ χύνη τὸ ἔδικόν μας (1). Καὶ οὕτως ὁ πόλεμος πρέπει νὰ ᾖ τὸν τρόπον ὑπερασπίσεως μᾶλλον, παρὰ αἱματοχυσίας.

§. ζ. Μετὰ ταῦτα ἦλθομεν εἰς τὸ Λύκειον, ὅπου ἐγένετο ἡ ἀναθειώρσις τοῦ ἵππικου. Τοῦτο δικαίως διοικεῖται ἀπὸ δύο στρατηγούς, ὀνομαζομένους Ἰππάρχους, καὶ ἀπὸ δέκα κατὰ μέρος ἀρχηγούς, ὀνομαζομένους Φυλάρχους (2). Καὶ ἐκεῖνοι, καὶ οὗτοι ψηφίζονται κατ' ἔτος διὰ κλήρου εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ ἔθνους (3). Τινὲς τῶν Ἀθηναίων ἐνωρὶς ἐγράφθησαν εἰς αὐτὸ τὸ τάγμα, καθὼς σχεδὸν ὅλοι οἱ ἄλλοι, εἰς τὸ πεζικόν. Τοῦτο συνίσταται ἀπὸ 1200 ἀνδρας (4)· καθε φυλὴ δίδει 120 ἵππεῖς μὲ τὸν ἀρχηγόν, ὅς τις πρέπει νὰ τοὺς διοικῇ (5). Ὁ συγκροτούμενος ἀριθμὸς τῶν ἐτοίμων ἵππέων διορίζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀπλιτῶν, καὶ ἡ ἀναλογία αὕτη, κἂν διαφέρῃ εἰς τὰς περιστάσεις, συμπίπτει ὁμῶς διὰ παντός εἰς πρὸς δέκα· ὅπλ. συνάπτουσι διακοσίους ἵππεας μὲ δύο χιλιάδας ὀπλίτας (6). Τὸ δὲ ἵππικὸν συνεισῆχθη εἰς τὰ στρατεύματά μας σχεδὸν ἀπὸ ἑνα αἰῶνα, εἶπεν ὁ Ἀπολλόδιωρος. Τὸ τῶν Θετταλῶν ὅμως εἶναι πολυάνθρωπον. Δι' ὅτι ὁ τόπος παρέχει ἀφθόνην νομάς. Αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος εἶναι τόσον ξηραὶ, τόσον σῆρα, ὥστε εἶναι δυσκολώτατον νὰ τρέφῃ ἐκεῖ κἄνεῖς ἵππους. Διὰ

(1) Λίσχ. εἰς Τίμαρ. §. 264. Λυσ. εἰς Θίομν. §. 174. Ἀνδοκ. περὶ μυσ. §. 10. (2) Πλουτ. εἰς Πελοπ. §. 278. (3) Δημοσθ. Φιλιππ. α'. §. 50. (4) Ἀνδοκ. περὶ εἰρή. §. 24. Σουί. ἵππαρ. (5) Πολυδ. βιβλ. π'. κεφ. 3. Ἀρπορ. Φιλαρ. (6) Δημοσ. αὐτ. Ξεν. εἰς Ἑλλ. βιβλ. α'. §. 440.

τοῦτο μόνον οἱ πλούσιοι γράφονται εἰς τὸ ἵππικὸν τάγμα (1)· καὶ ἐντεῦθεν προέρχεται τὸ ἀφωσιωμένον εἰς αὐτὴν τὴν δούλευσιν σέβας (2). Εἰς αὐτὸ τὸ τάγμα εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ δεχθῶσί τινα, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν εὐδοκίαν τῶν ἱππάρχων, τῶν κατὰ μέρος φυλάρχων, καὶ μάλιστα τῆς γερουσίας βουλῆς, ἣτις ἀγρυπνεῖ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν συντήρησιν, καὶ λαμπρότητα τάγματος, τόσον διασήμου (3), καὶ παρίσταται ἢ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῶν νεοσυλλέκτων. Λοιπὸν ἐφάνησαν ἔμπροσθέν της μὲ περικεφαλαίαν, θώρακα, ἀσπίδα, σπαθίον, δόρυ, μικρὰν ἐπωμίδα, κτ. Ἐν τῷ ἀναμεταξῷ, ὅταν ἐγένετο ἢ ἐξέτασις τῶν ὀπλῶν, ὁ Τιμαγένης, ὅς τις ἐσπούδασεν ἰδιαιτέρως πᾶν, ὅτι ἀνήσκει εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, ἔλεγεν εἰς ἡμᾶς, θώραξ πολλὰ πλατὺς, ἢ πολλὰ στενὸς ἀποκαθίσταται ἄχθος, ἢ δεσμὸς ἀφόρτος (4). Ἡ περικεφαλαία πρέπει νὰ ἦναι αὐτῷ κατεσκευασμένη, ὡς, ὁ ἵππευς, εἰς καιρὸν ἀνάγκης, νὰ ἠμπορῇ νὰ καλύπτηται μέχρι τοῦ ἡμίσεως προσώπου. Πρέπει νὰ ἐνδύῃ τὸν ἀρισερὸν βραχίονα ὁ νεωστὶ ἐπινοηθεὶς ὀπλισμὸς, ὅς τις ἐκτεινόμενος, καὶ συσπλόμενος μὲ εὐκολίαν, καλύπτει δι' ὅλου ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ σώματος ἀπὸ τὸν ὦμον, ἕως εἰς τὴν χεῖρα· τὸν δεξιὸν βραχίονα πρέπει νὰ καλύπτωσι σεγάσματα ἀπὸ δέρμα, πλάκες ἀπὸ χαλκῶν, καὶ εἰς μερικὰ μέρη, βόεια δέρματα, φθάνει μόνον τὰ μέσα αὐτὰ τῆς ὑπερασπίσεως νὰ μὴ ξενοχωρῶσι τὰς ἐλευθέρως κινήσεις τοῦ σώματος. Αἱ κνήμαι, καὶ οἱ πόδες νὰ διαφυλάττωνται ἀπὸ θερμάτινα ὑποδήματα, καθωπλισμένα μὲ πτερονισήρια. Δικαίως προκρίνουσι διὰ τοὺς ἵππεῖς τὴν ῥομφαίαν, ἀπὸ τὸ σπαθίον. Ἄντι ἐκεῖνων τῶν μακρῶν, εὐθραύσων, καὶ δυσφόρων δοράτων, τὰ ὅποια βλέπετε εἰς τὰς χεῖρας τῶν περισσοτέρων, εὐ-

(1) Ήν. ἱππ. §. 935. (2) Ἄρισ. πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. γ'. (3) Ήν. ἱππαρ. §. 955. Λυκούρ. παρ' Ἄρποκ. δοκίμ. (4) Ήν. ἱππ. §. 952.

χαρισούμενυ καλλίτερα νά δώσω εἰς αὐτοὺς δύο παλτά κρα-
νείνα, τὸ μὲν νά ρίπτῃ, μὲ τὸ ἄλλο δὲ νά ὑπερασπίζηται.
Τὸ μίτωπον, καὶ τὸ σῆθος τοῦ ἵππου πρέπει νά καθοπλιζή-
ται μὲ προμετωπίδια, καὶ προσερνίδια. Τὰ πλευρά, καὶ ἡ
κοιλία μὲ τὰ ἐφθλωμένα ἐπὶ τῶν νώτων ἐφίππεια, ἐπὶ τῶν
ὀπείων ὁ ἀναβάτης κάθηται.

§. π'. Ἄν καλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἵππεις δὲν ἔλαβον
ὄλας τὰς προφυλακὰς, τὰς ὁποίας ὁ Τιμαγένης προσφάτως
ἔδειξε, μὲ ὄλον ταῦτο εὐχαρισθήθη πολλὰ διὰ τὸν, καὶ ὄν
ἦσαν ὠπλισμένοι, τρόπον. Οἱ βουλευταὶ, καὶ οἱ ἵππαρχοι
ἀπέβαλον μερικοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφάνησαν πολλὰ ἰσχυροί,
ὠνειδίσαν ἄλλους, ὅτι δὲν ἐπεμελήθησαν τὰ ὄπλα των· ἐξέ-
τασαν ἐπομένως, ἂν αἱ ἵπποι ἦναι εὐκολοὶ εἰς τὸν ἀναβάτην,
εὐπειθεῖς εἰς τοὺς χαλινοὺς, ἐπιτήδειοι, νά ὑποφέρωσι κό-
πους· ἂν δὲν ἦναι εὐπτόητοι, θυμοειδέσατοι, ἢ βλακωδέ-
σατοι. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἠλλάχθησαν· καὶ διὰ νά ἀποβά-
λωσι διὰ παντὸς τοὺς γηραλαιοὺς, καὶ ἀδυνατοὺς, ἔβαλον
εἰς αὐτοὺς μὲ θερμὸν σίδηρον σημεῖον εἰς τὴν γνάθον (1).
Γενομένης ταύτης τῆς ἐξετάσεως, οἱ ἵππεις μιᾶς φυλῆς ἠλ-
θον μὲ φωνὰς μεγάλας νά ἐγκαλέσωσιν εἰς τὴν βουλὴν ἕνα
ἀπὸ τοὺς συντρόφους των, ὁ ὁποῖος, πρὸ χρόνων τριῶν, με-
ταξὺ τῆς μάχης, διέβη ἀπὸ τὸ πεζικὸν, εἰς τὸ ἵππικὸν στρα-
τευμα, χωρὶς τὴν συναίνεσιν τῶν στρατηγῶν. Τὸ σφάλμα ἦ-
τον φανερόν, ὁ νόμος ἦντός (2). Κατεδικάσθη εἰς ἐκεῖνο τὸ
εἶδος τῆς ἀτιμίας, ἡ ὁποία ἀποξενώνει τὸν πολίτην ἀπὸ τὰ
περισσότερα δικαιώματά του. Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ὑπόκειται

(1) Τρισὶππίου λεγόμενον· ἔγγραμμα ἵππου γεγηρηκότος ἐπὶ τῆς
γνάθου, ἔρισαν τροχιδ. ἔρα περὶ ἔλων ταύτων Ξεν. περὶ ἵππ. καὶ ἵπ-
παρχ. (2) Λυσ. εἰς Ἀλικ. §. 276. καὶ 282. Λυκ. παρ' Ἀρποκ. δεκίμ.
Δημοσθ. ὑπὲρ Ῥοδ. ἔλευθ. §. 148.

καὶ ὅποιος πολίτης ἀποφεύγει τὴν στρατιωτικὴν δούλευσιν (1), καὶ, ὅποιον βιάζουσιν εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ κριτηρίου (2). Τὴν αὐτὴν ἔτι μετέρχονται ποινὴν καὶ κατὰ τοῦ στρατιώτου, ὅς τις φεύγει, ὅταν βλέπῃ τὸν ἐχθρὸν, ἢ καταφεύγει εἰς τάξιν, ἢ ὅποια δὲν εἶναι τόσου ἐκτεθειμένη εἰς κίνδυνον (3), διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις, ὁ ἔνοχος δὲν πρέπει νὰ ἐμφιλοχωρῇ μῆτε εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, μῆτε εἰς τὰς δημοσίας θυσίας. Κἂν ἤθελε φανῆ εἰς αὐτὰς, κάθε πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα, νὰ τὸν τραβᾷ εἰς τὸ κριτήριον. Ἐναντίου τούτου εἶναι προσεταγμένοι διάφοροι ποιναί· ἂν καταδικασθῇ εἰς χρηματικὴν ζημίαν βάλλεται εἰς δεσμωτήριον, ἕως οὗ νὰ τὴν πληρώσῃ. Ἡ προδοσία τιμωρεῖται μὲ θάνατον (4)· ἢ λειποταξία ὑπόκειται εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν (5), ὅτι τὸ λειποτακτεῖν εἶναι προδοσία τῆς πολιτείας ἄντικρυς (6). Ὁ στρατηγὸς ἔχει ἐξουσίαν νὰ καταβιβάζῃ εἰς κατώτερον βαθμὸν, καὶ ἔτι νὰ καθυποβάλλῃ εἰς οὐτιδανωτέρας πράξεις τὸν ἀξιωματικόν, ὅς τις ἐφάνη ἀπειθῆς, ἢ ἄτιμος (7).

§. 3. Νόμοι τόσου αὐστηροί, ἔλεγαν τότε, πρέπει νὰ διατηρῶσι τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ὑπακοὴν εἰς τὰ εὐδικάσας στρατεύματα. Ὁ Ἀπολλοῦδωρος μ' ἀπεκρίθη, Βασιλεῖα, μὴ ὑπερασπιζομένη τοὺς νόμους τῆς, μένει πλέον ἀπὸ αὐτοὺς ἀνυπεράσπιστος. Ὁ οὐσιωδέστερος ἀπὸ ὅλους τοὺς νόμους, ὅς τις βιάζει κάθε πολίτην νὰ ὑπερμαχῇ διὰ τὴν πατρίδα του, ἀνάξιος καθ' ἐκάστην παραβαίνεται. Οἱ πλουσιώτεροι καταγράφονται εἰς τὸ ἵππικόν, καὶ ἐξαιροῦνται ἀπὸ τὴν δούλευσιν

(1) Δημοσθ. εἰς Νικίαν. 865. εἰς Τιμοκ. 789. (2) Ξεν. ἰσπαρ. §. 955. (3) Δίον. εἰς Κτησιφ. §. 456. Λυσ. εἰς Ἄλιμ. §. 275. (4) ὁ αὐτ. εἰς Φιλ. §. 498. (5) Pel. leg. attic. p. 565. (6) Σουί. καὶ Ἡσ. Αὐτόμολος. (7) Ξεν. αἰτ. §. 957. ὁ αὐτ. ἀναθ. Κω. β. 6λ. γ. §. 296.

ἢ μὲ αὐτοθελήτους ὁσείσιν (1), ἢ συζηνοντες εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγχειρίζουσι τὸν ἵππον (2). Ἐντὸς ὀλίγου δὲν θέλει εὐρίσκει κανείς πλέον εἰς τὰ στρατεύματά μας Ἀθηναίους. Χθές μόνος εἶδες, ὅτι μικρὸς ἀριθμὸς ἀπὸ αὐτοῦ κατεγράφη, τοὺς συνώδευσαν μὲ τοὺς μεμισθωμένους, εἰς τοὺς ὁποίους, χωρὶς νὰ ἐντραπέωμεθα, ἐμπιστεύσαμεν τὴν σωτηρίαν τῆς δημοκρατίας. Ἐσπικώθησαν, δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀρχηγοὶ αὐθάδεις, οἱ τινες, συναθροίσαντες στρατιώτας ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, τρέχουσι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, σύροντες ὀπίσω τὴν ἐρήμωσιν, καὶ τὸν θάνατον, πωλοῦντες τὴν ἀνδρίαν τους εἰς τὴν ἀγορᾶν δύναμιν, καὶ ἔτοιμοι νὰ πολεμῶσιν ἐναντίον τῆς διὰ τὴν σμικροτέραν δυσαρέσκειαν (3). Ἰδοὺ ποταπὰ εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ καταφύγιον, καὶ ἡ ἐλπίς τῶν Ἀθηναίων! Ἀπ' οὗ ὁ πόλεμος ἐκπρύχθη, ὁ ὄμιλος, συνειδημένος εἰς τὰς ἀναπαύσεις τῆς εἰρήνης, καὶ φοβούμενος τὰς ταιλαιπωρίας τῆς ἐκστρατείας, κράζει μὲ κοινὴν φωνὴν, ἄς προσάξωσι νὰ ἔλθωσι δέκα χιλιάδες, εἴκοσι χιλιάδες ξένοι (4)! Οἱ πατέρες ἡμῶν ἤθελαν φρίξει εἰς τοιαύτας ἀπρεπεῖς φωνάς. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις κατέστη χρῆσις, καὶ ἡ χρῆσις νόμος.

§. 1. Μὲ ὅλον τοῦτο, τῷ ἔλεγον, ἂν, μεταξὺ τῶν μεμισθωμένων τούτων στρατευμάτων, εὐρεθῶσι τινες, ἐπιτήδειοι νὰ ἐκπληρῶσι τὴν πολεμικὴν ἄσκησιν, ἐνώνοντές τους μὲ τοὺς ἐδικούς σας, ἠθέλετε τοὺς ἀναγκάσει νὰ ἐπαγρυπνώσιν ἀναμεταξύ των ἀμοιβαίως, καὶ ἴσως ἠθέλετε διεγείρει εἰς αὐτοὺς

(1) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 629. Ξεν. ἵππαρ. §. 972. (2) Potter. archaeol. graec. 1. 3. c. 3. (3) Δημοσθ. εἰς Ἀριστοκρ. §. 747. ὁ αὐτ. Φιλιππ. α'. §. 50. Ἰσοκ. περὶ εἰρ. §. 384. λό. πρὸς Φίλιπ. §. 278. ἐπιστ. β'. πρὸς Φίλιπ. ἐπιστ. πρὸς Ἀρχιδ. παρὰ Φωτῆ βιβλ. οθ. §. 334. Πολύται στρατηγ βιβλ. γ. κεφ. 1. §. 9. (4) Δημοσθ. Φιλιπ. α'. §. 50.

ἐπωφελῆ ἀμύλλαν (1). Ἄν αἱ ἀρεταὶ ἡμῶν ἔχουσιν ἔνδειαν ἀπὸ Θεατᾶς, διὰ τί νὰ τοὺς ζητῶμεν ἀλλοῦ, καὶ ὄχι εἰς τὸν κόλπον τῆς δημοκρατίας; Ἀπὸ μίαν διαταγὴν ἀξιεπάρινον, φυλέται, ἐπαρχιωτὰ συγκατελέχθησαν εἰς τὸ αὐτὸ τάγμα, εἰς τὴν ἰδίαν σπειραν, σρατεύουσι, μάχονται πλεσίον τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων, τῶν ἰδίων ἀντιζήλων. Ποῖος σρατιώτης ἤθελε τολμήσει νὰ πράξῃ ἀχρειότητάτινα ἐνώπιον τόσων φοβερῶν μαρτύρων; Πῶς εἰς τὴν ἐπιστροφῆν του ἤθελεν ὑποφέρει Θεῖας, ἐτοιμούς πάντοτε νὰ τὸν ἀποσομώσωσι; Ἀφ' οὗ ὁ Ἀπολλόδορος μ' ὠμίλησε διὰ τὴν ἀξιωμασίτου ἀσωτίαν, τὴν ὁποίαν οἱ ἀξιωματικοὶ, καὶ προσέτι οἱ σρατηγοὶ ἄρχησαν νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὰ σρατεύματα (2), ἠθέλησα νὰ εἰδοποιήσω διὰ τὸ σιτηρέσιον τῶν πεζῶν, καὶ ἱππέων. Τοῦτο διαφέρει κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ τοὺς τόπους, εἶπεν ὁ Ἀπολλόδορος. Ἦκουσα, ὅτι ἔλθον οἱ γέροντες, οἵτινες ἐδούλευσαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πατιδαίας 68 χρόνους πρότερον, ὅτι ἐδίδον εἰς τοὺς ὀπλίτας κύριον καὶ δούλον δύο δραχμὰς τὴν ἡμέραν (3), πλὴν τοῦτο ἦτον σιτηρέσιον ἀσυνείθιστον, καὶ ἐξεκέωσεν τὸν δημόσιον θησαυρόν. Μετὰ εἴκοσι σχεδὸν χρόνους, ἐβιάσθησαν νὰ σελῶσιν ἐκ δευτέρου ἐν τάγμα γυμνητῶν, τὸ ὁποῖον ἔκραξαν ἀπὸ τὴν Θράκην, ἐπειδὴ εὐχαρισεῖται εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ διαληφθέντος μισθοῦ (4). Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ συνειθισμένον σιτηρέσιον εἰς μὲν τὸν ὀπλίτην εἶναι τέσσαρες ὀβολοὶ τὴν ἡμέραν, καὶ εἴκοσι δραχμαὶ τὸν μῆνα (5), τὸ διπλάσιον κοινῶς δίδουσιν εἰς τὸν λοχαγόν, καὶ

(1) Ξε. ἱππαρ. §. 971. (2) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 625. Θεόπομ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ε'. §. 582. (3) Θεουκ. βιβλ. γ'. κεφ. ιζ'. (4) ὁ αὐτ. βιβλ. ζ'. κεφ. κζ'. (5) Θεόπομ. παρὰ Πολυδ. βιβλ. θ'. κεφ. ζ'. Ευστάθ. εἰς Ἰλ. §. 951. εἰς ὀδύσ. 1405.

τὸ τετραπλάσιον εἰς τὸν στρατηγόν (1). Ἐἵπποιαι περιστάσεις ἀναγκάζουσι ἐπίστε νὰ συμκρύνωσι τὴν ποσότητα ἕως εἰς τὸ ἡμισυ (2). Ὑποθέτουσι τότε, ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ἀνταπόδοσις εἶναι ἱκανὴ εἰς προμήθειαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων τῶν πεζῶν, καὶ ἡ δικαιομὴ τῶν λαφύρων θέλει ἀναπληρώσει τὸν μισθόν. Τὸ δὲ τοῦ ἵππέως, εἰς μὲν τὸν πόλεμον, εἶναι, κατὰ τὰς περιστάσεις, διπλάσιον (3), τριπλάσιον (4), καὶ ἔτι τετραπλάσιον (5) ἀπὸ τῶν πεζῶν. Εἰς δὲ τὴν εἰρήνην, ὅταν καθε μισθὸς πικρῶν, λαμβάνει διὰ τροφὴν ἐνὸς ἵππου σχεδὸν δεκάξ δραχμὰς τὸν μῆνα, ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται ἐτήσιον ἔξοδον ἑγγύς τεσσαρακοντα τετάρτων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ (6).

§. ια'. Ὁ Ἀπολλοδώρος δὲν ἀπέκαμεν ὀλοτελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ μοι εὐχαρισῆ εἰς τὰς, ὅσας ἐρωτήσεις τῷ ἐπρόβαλλον. Πρὶν ἀναχωρήσει μὲ ἔλεγεν, ἐπιτάττουσιν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ λάβωσι προζωόρεια δι' ὀλίγας ἡμέρας (7). Ἐπομένως εἶναι χρεὸς εἰς τοὺς στρατηγοὺς, νὰ προβλέπωσι τὴν ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων (8). Διὰ νὰ φέρωσι τὴν ἀποσκευὴν ἔχουσι κάψας, ἀχθοφόρα ζῶα, καὶ ἀνδράποδα· ἐπίστε οἱ ἴδιοι στρατιῶται βιάζονται νὰ τὰ ἀχθοφοροῦσι (9). Θέλεις νὰ μάθῃς, ὅποια τινε εἶναι ἡ συνθήκη τῶν Ἑλλήνων, ὡς πρὸς τὰ λάφυρα τῶν ἐχθρῶν; Τὸ δικαίωμα νὰ τὰ διαθέτῃ, ἢ νὰ τὰ διανέμῃ, ἐθεωρήθη πάντοτε, ὡς ἐν ἀπὸ τὰ προνόμια τοῦ στρατηγοῦ. Εἰς τὸν πόλεμον τῆς Τροίας, ἐτίθειτο ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἐδέχετο μέρος ἀπὸ αὐτὰ, καὶ διμεύραζε τὸ ἄλλο εἰς τοὺς ἀρχηγούς, ἢ στρατιώτας (10). Μετὰ 800 χρόνους,

(1) Ξεν. ἀναθ. κίρ. β.βλ. ζ. §. 402. (2) Δημοσθ. Φιλ. π. §. 51. (3) Θουκ. β.βλ. ε. κεφ. μζ'. (4) Δημοσθ. αὐτ. (5) Ξεν. ἱς. ἔλ. β.βλ. ε. §. 556. (6) Ξεν. ἵππικ. §. 956. Ροτ. λογ. attic. §. 552. (7) Ἀριστοτ. Ἀχάρ. στίχ. 196. Πλούτ. εἰς Φωκί. §. 752. (8) Ξεν. ἀπομνη. β.βλ. γ. §. 762. (9) αὐτ. Κυρου. ἀναθ. β.βλ. γ. §. 303. (10) Ὁμ. Ἰλ. β.βλ. δ. στίχ. 330. Ὀδυσσ. β.βλ. δ. στίχ. 39.

οὐ στρατηγοὶ διώρισαν τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων, τὰ ὅποια ἀπὸ τοὺς Πέρσας ἔλαβον εἰς τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν. Διμοιράσθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας, ἀφ' οὗ ἀφείλου ἐξ αὐτῶν μέρος τι, διὰ νὰ καλλωπίσωσι τοὺς ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ διορίσωσι καταλλήλους ἀμοιβὰς εἰς τοὺς, ὅσοι, κατὰ τὴν μάχην, ἐσάθησαν διάστημα (1). Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μέχρι καὶ καθ' ἡμᾶς οἱ στρατηγοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀλληλοδιαδόχως ἔφερον εἰς τὸ θησαυροφυλάκειον τοῦ ἔθνους τὰ, ὅσα χρήματα συνηθροῦζοντο ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν λαφύρων (2), τὰ ἐδιωρίζον εἰς δημοσίας πράξεις, ἢ εἰς καλλωπισμὸν τῶν ναῶν (3), ἐπλουτίζον τοὺς φίλους, ἢ τοὺς στρατιώτα των (4), ἐπλουτίζοντο καὶ οἱ ἴδιοι (5), ἢ τοῦλάχισον ἰδιοποιούντο τὸ τριτημῦριον, τὰ ὅποιον τοῦτο, εἰς τινὰς τόπους εἶναι διωρισμένον εἰς αὐτοὺς ἐκ σαθερᾶς συνηθείας (6). Κανείς νόμος δὲν σμικρύνει παρ' ἡμῖν τὸ προνόμιον τοῦ στρατηγοῦ. Τὰ μεταχειρίζεται σχεδὸν καθ' ἣν ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρὸς ἀφιλοκερδείαν, διάθεσιν. Πᾶν ὅ,τι ἡ πολιτεία παρ' αὐτοῦ ἀπαιτεῖ, εἶναι, νὰ ζῶσιν, εἰ δυνατόν, τὰ στρατεύματα μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ ἀπολαμβάνωσιν εἰς τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων τοῦ μισθοῦ τὴν ἀπόμιστον, ὅταν τὰ δικαιολογήματα τῆς οἰκονομίας ἀπαιτῶσι νὰ τὸν σμικρύνωσιν.

§. ιβ'. Αἱ ἐπόμεναι ἡμέραι ἐδιωρίσθησαν εἰς τῶν στρα-

(1) Ἡρ. βιβλ. δ'. §. 80. Διόδ. βιβλ. ια'. §. 26. Πλούτ. εἰς Ἀριστ. §. 331. (2) Τοῦτο ἔκαμον ἐν στή Κίμων. Πλούτ. εἰς Κίμ. Τιμῶ. Διοδ. Νεπ. εἰς Τιμῶ. κεφ. α'. Λύσανδρος. Ξεν. εἰς Ἑλ. βιβλ. β'. §. 462. Διόδ. βιβλ. ιγ'. §. 225. Πλούτ. εἰς Λίσι. §. 442. (3) Πλούτ. καὶ Νεπ. εἰς Κίμ. Ἡρ. βιβλ. δ'. §. 80. Θουκ. βιβλ. γ'. κεφ. 113. (4) Μυρωνίδης. Διόδ. βιβλ. ια'. §. 63. Ἀγησίλαος. Νεπ. εἰς Ἀγησί. κεφ. γ'. Πλούτ. εἰς αὐτόν. §. 601. Ξεν. εἰς αὐτ. §. 654. Ἰφικράτης. Πολύται. στρατηγ. βιβλ. γ'. κεφ. δ'. (5) Κίμων. Πλούτ. Νέπως. ὡς ἀνω. (6) Ηλιομένης. Πολύτ. εἰς βιβλ. β'. §. 147.

τιωτῶν τὴν ἐξάσκησιν. Δὲν θέλω ὁμιλήσει δι' ὅλας τὰς τακ-
 τικὰς κινήσεις, τῶν ὁποίων αὐτόπτης ἐχομμάτισα. Δι' ὅτι ἤ-
 θελα θώσει ἀτελῆ, καὶ ἀνωφελῆ περιγραφὴν εἰς τοὺς, πρὸς
 οὓς γράφω, κάμνω μόνον γενικὰς τινὰς σημειώσεις. Ἦραμεν
 πλησίον τοῦ ὄρους Ἀγχίσμου τάγμα τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ 1600
 ἀνδρας; τεταγμένους εἰς 16, βᾶθος, καὶ 100 μέτωπον.
 Κάθε στρατιώτης περιεκράτει διάστημα τεσσάρων πήχεων (1).
 Μὲ τὸ τάγμα τοῦτο συνήπτετο ῥητὸς ἀριθμὸς τῶν γυμνητῶν,
 ἔβαλον τοὺς καλλιτέρους στρατιώτας εἰς τὰς πρώτας, καὶ τε-
 λευταίας σειράς (2)· οἱ πρωτοστάται ὄλων τῶν σειρῶν, ὁ-
 μοίως καὶ οἱ οὐραγοὶ ἦσαν ἄνδρες διάσημοι διὰ τὰς ἀνδραγα-
 θίας καὶ πείραστων (3). Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς ἐ-
 πέτατε τὰς κινήσεις. Λάβετε τὰ ὄπλα, ἐφώναξε (4), θού-
 λοι, ἐξέλθετε ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ὑψηλὰ τὸ θόρυ, χαμη-
 λά! σφιχθῆτε! ἐκτανθῆτε! ἴσκι σειρά! δεξιὰ (5), ἀρι-
 σερά! ἐνδοῦ τῆς ἀσπίδος τὸ θόρυ (6)! περιπατεῖτε! σταθῆτε!
 διπλασιάσατε τὰς σειράς! εἰς τὸν τόπον σας πάλιν! Λακεδαιμο-
 νικὴ συστροφή! Ἐπανέλθετε! κτ. Κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ ἀξιω-
 ματικού τούτου, ἔβλεπον τὴν φάλαγγα, τῶρα μὲν ὅτι ἦνοιγε
 τὰς σειράς, καὶ τάξεις, τῶρα δὲ, ὅτι τὰς ἔκλειε, καὶ τὰς πε-
 ριέστειλε τόσον, ὥστε ὁ στρατιώτης μόλις κατέχευε διάστημα πῆ-
 χεως, μὴ θυνάμενος νὰ κλίνη μίτε δεξιὰ, μίτε ἀρισερά. Ἐ-
 βλεπον, ὅτι παρὶς ἄλλοτε μὲν πλήρη γραμμὴν, ἄλλοτε δὲ διη-
 ρημένην εἰς τμήματα, τῶν ὁποίων τὰ διαλείμματα ἦσαν πε-
 πληρωμένα ἐνίοτε ἀπὸ γυμνήτας (7). Ἐβλεπον τελευταῖον,
 ὅτι διὰ μέσου τῶν προγεγραμμένων κινήσεων ἐλάμβανεν ὅλα

(1) Αἴλια. τακτ. κεφ. εἰ'. (2) Ξεν. ἀπομνη. βιβλ. γ'. §. 762.

(3) Ἀρ' ρ' α. τακτ. §. 20. καὶ 33. Αἴλια. τακτ. κεφ. β'. (4) Ἀρ' ρ' α. αὐτ. §. 73. Αἴλι. αὐτ. κεφ. 51. καὶ 53. (5) Θεοφρα. χαρακ. περὶ Ὀψιμαθ.

(6) Ἀριστεφ. σφῆ. σί. 308. (7) Ξεν. Ἀναθ. Κέρ.

τὰ εἶδη, ὅσα ἦτον δεδιδαγμένα, καὶ ἐπροχώρει, διατεθειμένη εἰς ὀρθίους λόγους, εἰς ἐντελὲς τετράγωνον, εἰς ἑτερόμηνες, ἢ μὲ κενὸν κέντρον, ἢ μὲ πλήρες (1). Ἐν ᾧ ἐγένοντο αἱ κινήσεις αὐταί, ἐτιμώρουν μὲ ραβδισμοὺς τοὺς δυσμαθεῖς, ἢ ἀμελεῖς στρατιώτας (2). Πολλὰ ἐθαύμασα δι' αὐτό· καθ' ὅτε παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι ἐμποδισμένον νὰ κτυπήσῃ κἀνεὶς καὶ δοῦλον (3). Ἐσυμπέρανον ἐνταῦθεν, ὅτι μεταξὺ τῶν πεπολισμένων ἐθνῶν, ἡ ἀτιμία εἶναι ἐξηρητημένη ἐνίοτε μᾶλλον ἀπὸ τὰς περιστάσεις, ἢ ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Μόλις αἱ γυμνάσεις αὐταὶ ἔλαβον τέλος, καὶ εὐθὺς εἶδομεν μακρόθεν, ὅτι ἐγειρέτο νέφος κονιορτοῦ. Αἱ ἐμπροσθοφυλακαὶ ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς πλησιάζει (4). Ἦτον δεύτερον ἄλλο τάγμα πεζῶν, τὸ ὁποῖον ἐγύμναζον εἰς τὸ Λύκειον (5), καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸ βάλωσιν εἰς χεῖρας μὲ τὸ πρῶτον, διὰ νὰ παραστήσωσιν εἰκόνα τῆς μάχης (6). Παρευθὺς ἐκραξάν, εἰς τὰ ὄπλα. Ὁ στρατιώται ἐδράμον νὰ λάβωσι τὰς τάξεις των, καὶ αἱ γυμνήται ἐστάθησαν ὀπισθεν. Ἐνταῦθεν ῥίπτουσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, βέλη, ἀκόντια, πέτρας (7), τὰ ὅποια διαβαίνουσιν ἄνωθεν τῆς φάλαγγος (8).

§. γ'. Ἐν τοσούτῳ, οἱ ἐχθροὶ ἐτάχυνον τὴν ὀδοπορίαν τους (9), ἔχοντες τὰ δόρατα ἐπάνω εἰς τοὺς δεξιούς ὤμους των. Πλησιάζουσιν οἱ γυμνήται μὲ φωνὰς μεγάλας (10), ἀλλ' ἀποδιωχθέντες, κλίνουσιν εἰς φυγὴν, καὶ λαμβάνοντες

(1) Ὅρα ὅλας τὰς τάξεις, καὶ κινήσεις εἰς τὸν ἕβδομον τόμον τοῦ Ἀρ' ριανσοῦ, ἐκδόσει τῆς Βιέννης παρὰ τοῦ Κυρίου Νεοφίτου Δούκα, 1809. (2) Ἐν. αὐτ. βιβλ. ε'. §. 353. (3) ὁ αὐτ. αὐτ. (4) Ἐν. Ἀναθ. Κύρ. βιβλ. ε'. §. 278. (5) Ἀριστοφ. εἰρή. στίχ. 355. (6) Onosand. inst. cap. 10. p. 34. (7) Ἐν. Κύρ. παθεῖ. βιβλ. ε'. §. 167. Ἀρ' ρία τακτ. §. α'. (8) Ὁ Ἀνδριανός λέγει, ὅτι εἰς τὰς προσπονομένας αὐτὰς μάχας οἱ ὀπλίται εἶχον ραβδούς, καὶ ἰμάντας, οἱ δὲ γυμνήται βολούς τῆς γῆς. (9) Ἐν. ἀναθ. Κύρ. βιβλ. ε'. §. 367. (10) Δίλιπ. τακτ. κερ. ε'.

τὸν τόπον αὐτῶν οἱ ὀπλίται, σέκονται μέχρι βέλους βολῆς. Τότε βαθεῖα σιωπὴ βασιλεύει μεταξύ τῶν δύο γραμμῶν (1). Ἐν ταύτῳ δίδει ἡ σάλπιγξ τὸ σημεῖον, οἱ στρατιῶται ψάλλουσι εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρειος τὸν ὕμνον τῆς μάχης (2). Χαμηλώνουσι τὰ δόρατά των, καὶ τινες κτυπῶσι μὲ αὐτὰ τὰς ἀσπίδας (3), ὅλοι τρέχουσι κατ' εὐθείαν, καὶ μὲ εὐταξίαν· ὁ στρατηγός, διὰ τὴν αὐξήσῃ τὴν προθυμίαν τους, κράζει τὴν φωνὴν τῆς μάχης (4). **Χιλιάκις ἀννακαλεῖται μετ' αὐτὸν, ΕΛΕΛΕΥ! ΕΛΕΛΕΥ!** (5). Ἡ πρᾶξις ἐφάνη ζωηροτάτη, οἱ ἐχθροὶ δισκορπίσθησαν, καὶ ἠκούσαμεν εἰς τὸ μικρὸν μᾶς κράτευμα, ὅτι ἀντήχει πανταχόθεν ἡ λέξις αὐτῆ, **ΑΛΑΛΗ!** φωνὴ τῆς νίκης (6). Οἱ γυμνῆταί μας κατεδιώξαν τὸν ἐχθρὸν (7), καὶ ἤγαγον πολλοὺς αἰχμαλώτους. Οἱ νικηταὶ ἤγειραν τρόπαιον, καὶ διαταχθέντες, ὡς εἰς μάχην, κατὰ τὸ ἄκρον γειτνιάζοντος τινὸς στραποπέδου, ἔβαλον τὰ ὄπλα κατὰ γῆς, ἀλλ' οὕτως εὐτάκτως, ὥστε, λαμβάνοντές τα, εὐρίσκοντο ὅλοι ἐσχηματισμένοι εἰς τὰς τάξεις των (8). Ἐτραβηχθήσαν μετὰ ταῦτα εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου, ἀφ' οὗ ἔλαβον δεῖπνον πρόχειρον, ἐπέρασαν τὴν νύκτα, πλαγιασμένοι εἰς κλίνας τῶν φύλλων (9). Δὲν ἀμελοῦσι καμμίαν ἀπὸ τὰς ἀπαιτουμένας, κατὰ τὸν πόλεμον, προφυλακάς. Δὲν ἔχουσι φωτιάν εἰς τὸ στρατόπεδον (10), ἀλλ' ἐμπροσθέν του, διὰ τὴν κατασκοπεύειν τοῦ ἐχθροῦ τὰ ἐπιχειρήματα (11). Διῶρισαν τὰς ἐσπερινὰς φυλακάς (12), τὰς

(1) Όμ. Ἰλ. β. β. γ. σ. π'. (2) Ξεν. ἱσ. Ἐλ. β. β. β. §. 474. ὁ αὐτ. περι. ἀναβ. β. β. δ. §. 324. (3) ὁ αὐτ. β. β. α'. §. 265. Πολυδ. β. β. α'. κ. ρ. ε'. (4) Ξεν. παρὰ Δημητρ. Φαλη. κ. ρ. ν. π'. (5) ὁ αὐτ. Ἀναβ. β. β. α'. αὐτ. Ἀριστοφ. σπῆ. σ. 363. Ἠσιχ. καὶ Σουί. Ἐλελεῦ. (6) Ἀριστοφ. αὐτ. σ. 954, καὶ 1761. (7) Ξεν. Ἀναβ. β. β. σ'. §. 387. (8) Ἐρμην. τῆς ἀναβ. Κύρου παρὰ τοῦ Κ. Κ. δι' Α. Τό. 1. §. 221. (9) Πολυδ. στρατηγ. β. β. γ. κ. ρ. 9. §. 19. Εὐσταθ. εἰς εὐδ. §. 1678. Σχ. λ. Ἀριστοφ. Εἰρ. σ. 347. (10) Ἀριστοφ. σπῆ. σ. 842. (11) Ξεν. ἱσ. Ἐλ. β. β. σ'. §. 387. (12) ὁ αὐτ. Ἀναβ. β. β. ζ. §. 407.

ἤλλαξαν εἰς διαφόρους φυλακὰς τῆς νυκτός (1). Ἐνας ἀξιωματικὸς πολλὰκις τῆς νυκτός περιήρχετο, περιεργαζόμενος τὰς φυλακὰς, ἔχων ἀνὰ χεῖρας κρόταλον (2). Ἡ φυλακὴ, ἀκούουσα τὸν ἦχον τοῦ ὄργάνου, φανερώνει τὴν προσαγῆν, ἢ τὸ δοθὲν σύνθημα. Ἡ προσαγῆ αὕτη εἶναι σημεῖον, ὅπου διὰ παντὸς μεταβάλλεται, καὶ διακρίνει τοὺς, ὅσοι εἶναι τοῦ αὐτοῦ μέρους. Οἱ ἀξιωματικοί, καὶ στρατιῶται, τὸ δέχονται πρὸ τῆς μάχης, διὰ νὰ συναθροίζωνται εἰς τὴν συμπλοκὴν, πρὸ τῆς νυκτός, διὰ νὰ γνωρίζωνται εἰς τὸ σκότος (3). Ἀνέκει εἰς τὸν στρατηγὸν, νὰ τὸ δίδῃ, καὶ ἡ δεδομένη εἰς τινα μεγαλύτερα τιμὴ εἶναι, νὰ παραχωρῇ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμά του (4). Μεταχειρίζονται συνεχῶς αὐτὰ τὰ λόγια. Ζεὺς Σωτήρ, καὶ Ἡρακλῆς Ὁδηγός (5). Ζεὺς Σωτήρ, καὶ Νίκη. Ἀθηνᾶ Παλλὰς. Ἥλιος, καὶ Σελήνη. Ῥομφαία, καὶ Μάχαιρα (6).

§. ιδ'. Ὁ Ἰφικράτης, ὅστις δὲν μᾶς ἄφησεν, εἶπεν, ὅτι ἐσῆκωσε τὸ κρόταλον ἀπὸ τὰς παραμονεύσεις, καί, διὰ νὰ κρύψῃ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τὴν εἰδησιν τῆς τάξεως, εἶδεδε οὕτω λέξεις διαφόρους εἰς τὸν ἀξιωματικὸν, καὶ εἰς τὴν φυλακὴν, ὡς, ἂν ὁ μὲν, Π. χ. ἐπρόβαλλε Ζεὺς Σωτήρ, ὁ ἄλλος ἀπεκρίνεται, Ποσειδῶν (7). Ὁ Ἰφικράτης ἤθελε νὰ περικυκλῶνται τὸ στρατόπεδον μὲ περίβολον, ὅς τις ἔμελλε νὰ ἐμποδίξῃ τοὺς πλησιασμοὺς τοῦ ἐχθροῦ. Εἶναι προφυλακὴ, ἔλεγεν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γένη ἕξις, καὶ ποτὲ δὲν τὴν ἀμελῶ, κἄν εὐρίσκωμαι εἰς τόπον φίλιον (8). Βλέπετε, εἶπε πάλιν,

(1) ὁ αὐτ. αὐτ. βιβλ. δ'. §. 316. (2) Ἄριστοφ. σπῆ. στίχ. 843, καὶ 1160. Οὐλίπ. εἰς Δημοσθ. παραπρ. §. 377. (3) Ξεν. Ἀνάβ. βιβλ. ε'. §. 386. βιβλ. ζ'. §. 406. (4) αὐτ. §. 407. (5) αὐτ. βιβλ. ε'. §. 386. (6) αὐτ. βιβλ. α'. §. 264. Aeneas coment. cap. 24. (7) ibid. (8) Οὐ στρατηγικόν, ἔλεγε τὸ, οὐκ ἔμπη. Πολύαι. Βιβ. γ'. κερ. §. 17.

ἐκείνας τὰς κλίνας τῶν φύλλων, ἄλλοτε μὲν ἐπιτάττω, νὰ ἔχωσι δῦο στρατιῶται μίαν, ἄλλοτε δὲ δῦο καθείς. Ἀφίνω μετὰ ταῦτα τὸ στρατόπεδον, ὃ ἐχθρὸς προφθάνει, ἀριθμῶ τὰς κλίνας, καὶ ὑποθέτω εἰς ἐμὲ πλείους, ἢ ἥττονας δυνάμεις, ἀφ' ὅσας ἔχω τῶνόντι, δὲν τολμᾷ νὰ μὲ κτυπήσῃ, ἢ μὲ κτυπᾷ μὲ ζημίαν του (1). Διατηρῶ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ σράτευμά μου, διεγείρων ληληθότως πανικὰς φρίκας, ἄλλοτε μὲ συνεχεῖς ὀρθοσασίας, ἄλλοτε δὲ μὲ ψευδεῖς θορύβους ἐπιβουλήs, λόχου, νεωσὶ ἐλθούσης εἰς τὸν ἐχθρὸν δυνάμεως (2). Διὰ νὰ ἐμποδίζω, νὰ μὴ γίνῃται εἰς αὐτοὺς ὁ καιρὸς τῆς ἀναπαύσεως καιρὸς ἀμελείας, τοὺς προσάττω νὰ σκάπτωσι τάφρους, νὰ κόπτωσι δένδρα, νὰ μεταφέρωσι τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς ἀποσκευὰς ἀπὸ ἑνα εἰς ἄλλον τόπον. Μάλιστα προσπαθῶ νὰ διεγείρω εἰς αὐτοὺς τὴν αἰσθησιν τῆς τιμῆs (3). Ἐν μᾶ τῶν ἡμερῶν ἔτοιμος ἦδη ὢν εἰς μάχην, βλέπω στρατιώτας τινὰς ὠχρῶντας ἀπὸ τὸν φόβον, εἶπον μεγαλοφώνως, ἂν κἀνεὶς ἠλησιμόνησι τίποτε εἰς τὸ στρατόπεδον, ἄs ὑπάγη, καὶ ἄs ἐπανέλθῃ τάχιςα. Οἱ ψοφοδεῖςεροι ἐπέτυχον, ὡσάν Ἑρμαιον, αὐτὴν τὴν ἀδειαν, τότε ἐφώναξα, τὰ ἀνδράποδα ἔγιναν ἄφρατα, ἔχομεν εἰς τὸ ἐξῆs μαζίμας ἄνδρας γενναίους, ἐστρατεύσαμεν, καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐτράπη εἰς φυγὴν (4).

§. ις, Ὁ Ἰφικράτης ἐδιηγῆθη εἰς ἡμᾶs καὶ ἄλλα πολ-

(1) Ἰφικράτης, εἰμὲν πλείους τῶν πολεμίων ἔχοι στρατιώτας, βουλόμενος λαθεῖν, ἕνα καταφρονοῦντας αὐτοὺς λάθοι, μίαν σιβάδα τοὺς δῦο στρατιώτας ἐκέλευε ποιεῖσθαι εἰ δὲ ὀλίγους ἔχοι, ὅπως μὴ καταφρονοῖντο, τὸν ἕνα στρατιώτην δύο σιβάδας ποιεῖσθαι προσέτατε αὐτόs τε. (2) ὁ αὐτὸs αὐτ. §. 32. (3) ὁ αὐτ. αὐτ. (4) Τῆs στρατείας αἰφνης γενομένηs, εἴτις ἀπολελοιπέ τι, ἀναγραφίτω, καὶ παρασκευασάμενος καλῶs, ἱπανήτω. Ἦσθησαν εἰ δειλοὶ, καὶ αὐτίκα ἀνίστρεψαν . . . Νῦν, ἄνδρες, ἔφη, τῶν ἀνδράποδων ἀππλλαγμένων, ἡμεῖs τοῖs πολεμίοισι συναπτωμεν, ἕνα καὶ μόνοι τοὺs καρπούς τῆs ἀνδραγαθίας λάθωμεν κτ. αὐτ.

λά σρατηγήματα, εἰς τὰ ὅποια παρομοίως ἐσάθη ἐπιτυχής. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἀνεχωρήσαμεν. Τὴν ἀκόλουθον, καὶ πολλὰς ἄλλας ἐπομένας ἡμέρας, εἶδομεν τοὺς ἵππους, ὅτι ἐγυμνάζοντο εἰς τὸ Λύκειον, καὶ πλησίον τῆς Ἀκαδημίας (1). Τοὺς ἐσυνείθιζον νὰ πηδῶσι χωρὶς βοήθειαν ἐπάνω εἰς τοὺς ἵππους (2), νὰ ρίπτωσιν ἀπ' αὐτοὺς τὰ ἀκόντια (3), νὰ ὑπερπηδῶσι τάφρους, νὰ ἔρπωσιν εἰς τὰ ὑψώματα, νὰ τρέχωσιν εἰς κατήφορον (4), νὰ κτυπῶνται, νὰ διώκωνται, νὰ ἐργάζωνται ὅλα τὰ εἶδη τῶν κινήσεων, τῶρα μὲν κεχωρισμένοι ἀπὸ τὸ πεζικόν, τῶρα δὲ, ἠνωμένοι μετ' αὐτό (5). Ὁ Τιμαγένης μ' ἔλεγεν, ὅσον θαυμάσιον καὶ ἂν ἦναι τὸ ἵππικόν, θελεῖ καταδαμασθῆ, ἂν ἔλθῃ εἰς χεῖρας μετ' τὸ ἵππικόν τῶν Θεβαίων. Τοῦτο δέχεται μικρὸν ἀριθμὸν σφενδονητῶν, καὶ τοξοτῶν εἰς τὰ διαλείμματα τῆς γραμμῆς του. Οἱ Θεβαῖοι ἔχουσι τρεῖς τοσοῦτους, καὶ μεταχειρίζονται τοὺς Θετταλοὺς, ὑπερτέρους εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν ὀπλων ἀπὸ ὅλα τὰ πλήθη τῆς Ἑλλάδος. Τὸ συμβεβηκὸς ἐπισποιοῖσε τὴν πρόρρησιν τοῦ Τιμαγένους (6). Τὸ σράτευμα παρεσκευάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ. Πολλοὶ γενεαὶ ἦσαν τεταραγμένοι. Τὰ αἰσθήματα τῆς φύσεως, καὶ ἀγάπης, ἐξύπνου μὲ περισσοτέραν δύναμιν εἰς τὰς καρδίας τῶν μητέρων, καὶ γυναικῶν. Ὅταν αὐταὶ ἦσαν ἐκδεδομένοι εἰς αὐτὰς τὰς θλίψεις, οἱ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πρὸ ὀλίγου ἐλθόντες, ἐδηγοῦντο εἰς ἡμᾶς, τὴν μεγαλοφυχίαν, τὴν ὁποίαν αἱ Σπαρτιάτιδες δεικνύουσι εἰς παρομοίας περιστάσεις. Νέος τις σρατιώτης ἔλεγεν εἰς τὴν μητέρα του, δείχνων εἰς αὐτὴν τὴν ῥομφαίαν του. Εἶναι πολλὰ κοντή! — ἤ Εἶσω, ἀπεκρίθη, κάμνεις ἐν βῆμα περισσώτερον (7). Ἄλ-

(1) Ξεν. ἵππικα, §. 95g. (2) αὐτ. §. 954. (3) αὐτ. (4) αὐτ. (5) αὐτ. (6) Διοδ. βιβλ. ιβ'. §. 394. (7) Καὶ βῆμα πρόσθε. Πλουτ. Λακ. Ἀπορ.

ἠλπιεῖς Σπαρτιάτις, διδουσα τὴν ἀσπίδα εἰς τὸ υἱόν της, Ἐπάνελθε
 ἡμεῖς αὐτῆς, εἶπεν, ἢ ἐπ' αὐτῆς (1)«. Τὸ ζράτευμα ἐπαρρησιάζ-
 σθη εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ Βάκχου, τῶν ὁποίων ἡ τελευταία ἡ-
 μέρα ἔφερεν ἐπιδειξιν, τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις κατέστησαν
 συμπαθεσάτην. Εἶχε μάρτυρας τὴν γερούσιαν βουλήν, τὸ ζρά-
 τευμα, ἀριθμὸν ἀναρίθμητον πολιτῶν πάσης τάξεως, καὶ ξέ-
 νους ἀπὸ κάθε τόπον. Μετὰ τὴν τελευταίαν τραγωδίαν, εἶ-
 δομεν, ὅτι ἐφάνη ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἕνας κήρυξ, τὸν ὁποῖον
 ἠκολούθουν πολλοὶ νέοι ὀρφανοί, καθωπλισμένοι μὲ λαμπρὰ
 ὄπλα, ἐπλησίασε, διὰ γὰρ τοὺς παρασῆσθαι εἰς ἐκείνην τὴν αἰ-
 δεσίμην συνάθροισιν, καὶ μὲ φωνὴν γενναίαν, καὶ εὐχον, εἶ-
 πεν ἀργὰ τοὺς ἐφεξῆς λόγους. » Ἴδου αἱ νέοι, τῶν ὁποίων αἱ
 » πατέρες ἀπέθανον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, μεγαλοψύχως ἀγωνι-
 » σθέντες εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ δῆμος, ὅς τις τοὺς υἱοθέτησε,
 » τοὺς ἀνέθρεψεν ἕως εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν εἴκοσι ἐτῶν, τοῖς
 » δίδει σήμερον τελείαν πανοπλίαν, τοὺς ἐξαποσέλλει εἰς τὰ
 » ἴδια, καὶ τοῖς διορίζει τοὺς πρώτους τόπους εἰς τὰ ἡμέτερα
 » θεάματα.« Ὅλαι αἱ καρδίαι ἐκινήθησαν εἰς οἶκτον, τὸ ζρά-
 τευμα ἔχυσε συμπαθείας δάκρυα, καὶ ἀνεχώρησε τὴν ἀκόλου-
 θον ἡμέραν (2).

(1) Τίχου, ἢ τάν, ἢ ἐπὶ τὰς. Δυσσημία ἤτοι εἰς τοῖς Σπαρ-
 τιάτας, γὰρ χάσσει τὴν ἀσπίδα των, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀποθνήσκοντες
 ζρατώται, ἐφέροντο ἐπάνω εἰς αὐτάς. (2) Θουκ. βιβλ. 6. κεφ. μζ'.
 Πλα. εἰς Μενεχ. §. 240. Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 452. Διογ. Λ. εἰς Σόλ.
 βιβλ. α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Συνάθροισις εἰς τὸ Θέατρον (1).

§. α΄. **Ε**φθασα νὰ ἰδῶ μίαν τραγωδίαν, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου γενόμενος, δὲν χάνω καιρὸν νὰ περιγράψω τὰς, ὅσας εἰς ἐμὲ ἔκαμην, ἐνεργείας. Τὸ θέατρον ἀνοίγεται, τὴν αὐγὴν (2), ὑπῆλθα εἰς αὐτὸ μὲ τὸν Φιλώταν. Κανέν ἄλλο δὲν προξενεῖ τόσῃ μεγαλοπρέπειαν, κατὰ πρώτην τῆς θείας προσβολῆν, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ἢ σκηνῇ, καλλωπισμένη μὲ αὐλαίας ἐπιτετηθευμένας ἀπὸ δοκίμους τεχνίτας, ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀμφιθέατρον εὐρύχωρον πλήρες ἀπὸ ἀναβαθμοῦς, οἱ ὅποιοι ἀνυψοῦνται ἐπάλληλοι, ἕως εἰς μέγιστον βαθμὸν· εἴσεις ἀναβαθμῶν, καὶ ἀναβάθραι, ἐκτεινόμεναι, καὶ ἐκ διαλειμμάτων εἰσαρούμεναι, εὐκολύνουσι τὴν κοινωνίαν, καὶ διατηροῦσι τοὺς ἀναβαθμοὺς εἰς διάφορα σύμμετρα σχήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια, μερικὰ εἶναι διωρισμένα εἰς ὑποκείμενα τινα, καὶ ἀξιώματα. Ὁ λαὸς τρέχει εἰς αὐτὸ πληθυσθὸν, πηγαινοέρχεται, ἀναιβοκαταβαίνει, φωνάζει, γελᾷ, σενοχωρεῖται, ὠθεῖται, καταφρονεῖ τοὺς περιερχομένους τῇ δε καὶ κείσε ἀξιωματικούς πρὸς διατήρησιν εὐταξίας (3). Ἀνάμεισα εἰς αὐτὸν τὸν θόρυβον ἤλθον κατὰ διαδοχὴν καὶ οἱ ἐννεα ἄρχοντες, οἱ κριταὶ τῆς δικαιοσύνης (4), ἡ γερουσία

(1) Τῷ β΄. ἔτι τῆς ρδ. Ὀλυμπιάδος· τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν μεγάλων Διονυσίων, ἥτις ἀρχίζει πάντοτε, κατὰ τὸν Δοδοβέλιον σὴ 10. εὐλαρηβολέως, συνερχομένη τῇ 8. Ἀπριλλίου τοῦ, 392. ἔτους πρὸ Κ.

(2) Ξεν. ἀπομνη. βιβλ. ε. §. 825. Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 440. 3) Ἀπομνησθ. εἰς Μειδ. §. 31. Ὅλτι αὐτ. §. 618. Σχολ. Ἀριστοτ. Εἰσα. σὴ 733. (4) Πολυδ. ὄνομα. βιβλ. δ. κεφ. ιβ΄. Ὅρα τὸν Ἀτλ.

βουλὴ τῶν πεντακοσίων, οἱ στρατηγοὶ τοῦ στρατεύματος (1), καὶ οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Θουσιασθερίου (2). Τὰ διάφορα αὐτὰ γάμματα κατέστηον τὰ κατώτερα βήματα. Ὑπεράνω τούτων συνιθροίζοντο οἱ νέοι, ὅσοι ἔφθασαν τὸ δέκατον ἄγθος τῆς ἡλικίας ἔτος (3). Αἱ γυναῖκες ἦσαν εἰς τόπον, μεμκρυσμένον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἑταίρας (4). Ἡ ὀρχήστρα ἦτον κενὴ, αὐσα διωρισμένη εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μουσικῆς, καὶ ὀρχήσεως, τὰ ὅποια μετὰ τὴν παράσασιν τῶν δραμάτων γίνονται. Ἐπειδὴ ἐνταῦθα ὄλαι αἱ τέχναι συνῆλθον εἰς ἓν, διὰ τὴν εὐχαριστήσασιν ὄλας τὰς ἐπιθυμίας.

§. β'. Εἶδον Ἀθηναίους, ὅτι ἔσρωνον ὑπὸ τοὺς πόδας των πορφύρας δάπιδας, καθήμενοι μαλακῶς εἰς προσκεφάλαια, τὰ ὅποια ἔφερον τὰ ἀνδράποδά των (5), ἄλλους, ὅτι καὶ πρὶν, καὶ ἐν τῇ παρασάσει, ἐπρόσαστον τὴν τοῖς φέρωσιν οἶνον, ὀπίωρας, καὶ πλακούντια (6), ἄλλους, ὅτι κατήρχοντο ἀπὸ τὰς ἐδρας, διὰ τὴν ἐκλέξασιν τόπον καλλίτερον, καὶ τὴν σκῶσασιν ἀπὸ αὐτὸν τὸν προκαταλαβόντα (7), Ἐχουσιν εἰς τοῦτο δικαίωμα, μοὶ εἶπεν ὁ Φιλώτας. Εἶναι προνόμιον ἰδιόζον, τὸ ὅποσον ἔλαβον ἀπὸ τὴν δημοκρατίαν πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς δουλεύσεώς των. Ἐπειδὴ ἤμην εἰς ἀπορίαν διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν θεατῶν, δύναται τὴν ἀνέλθῃ, μοὶ εἶπεν, ἕως τριάντα χιλιάδας (8). Ἡ πανήγυρις τούτων τῶν ἑορτῶν τοὺς

(1) Θεοφρά. χαρακτ. κεφ. ε'. Casaub. ibid. p. 51. (2) Ἡρόδ. Νεμῆσ. (3) Πολύβ. αὐτ. §. 122. Σχολ. ἀριστοφ. ὄν. σί. 797. (4) Ἀριστοφ. ἐκκλησ. σί. 22. Σχολ. αὐτ. (5) Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 440. Θεοφ. χαρακ. κεφ. β'. (6) Φιλολ. καὶ Φιρεαρ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ια'. §. 464. (7) Ἀριστοφ. ἰπ. σί. 572. Σχολ. αὐτ. Σοφί. Προεδρία. Τιμῆς οὗτος ὁ τροπος. Ἐξῆν δὲ τῆς τιμῆς ταύτης τυχοῦσι, καὶ ἐν βουλευτηρίῳ, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν παντὶ ἄλλῳ συλλόγῳ, τοῖς προκαταλαμβανοτάς, μεταπέσσαι, ἢ ἐξεγειραντάς αὐτοὺς, εἰς τὸν ἐκείρους καθίσαι τεπον. (8) Πλα. συμπόσ. §. 173—5.

σύρει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκχέει πνεῦμα παραφροσύνης εἰς τοὺς κατοικοῦντας αὐτῆς τῆς πόλεως. Θέλεις τοὺς ἰδῆ, πολλὰς ἡμέρας, ὅτι ἀφίνουσι τὰς ὑποθέσεις των, ἀρνοῦνται τὸν ὕπνον, διάγουσιν ἐνταῦθα μέρος τῆς ἡμέρας, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ χορτάσωσι τὰ διάφορα ἐνταῦθα γινόμενα θεάματα. Εἶναι ἡδονὴ τόσον ζωηροτέρα δι' αὐτοὺς, ὅσον σπανίως τὴν δοκιμαζουσιν. Ἡ ὁμίλια τῶν δραματικῶν ποιημάτων ἔχει χώραν μόνον εἰς τὰς δύο ἄλλας ἐορτάς· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ διαφυλάττουσιν ὅλας τινος τὰς δυνάμεις εἰς τὴν παρούσαν. Ὑπεσχέθησαν εἰς ἡμᾶς ἑπτὰ, ἕως ἐκτὼ ποιήματα νέα (1). Μὴν ἀπορῆς περὶ τούτου. Ὅλοι, ὅσοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγωνίζονται διὰ τὸ θεῖον, σπεύδουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ἔνδειξιν τῶν ἰδίων προτερημάτων (2). Ἄλλως ἐνίοτε ἐπαναλαμβάνομεν τὰς τραγωδίας τῶν ἡμετέρων παλαιῶν ποιητῶν, καὶ τὸ ζῆλον μέλλει νὰ ἀνοιχθῆ διὰ τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους. Θέλεις λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἀκούσης δύο περιφήμους ὑποκριτάς, Θεοδώρον, καὶ Ἀριστόδημον (3).

§ γ'. Μόλις ὁ Φιλώτας ἐτελείωσε τὸν λόγον του, καί τις κήρυξ, ἀφ' οὗ ἐπρόσαξε τὸν λαὸν νὰ σιωπήσῃ (4). ὡς προβῆ ὁ χορὸς τοῦ Σοφοκλέους, ἐφώνηξε (5). Τούτο ἦτον τῆς τραγωδίας προμήνυμα. Ἐγενε μεγάλη σιωπή. Τὸ θεῖον παρῆσα τὸν πρόδομον τοῦ παλατίου τοῦ Κρέωνος, βασιλέως τῶν Θεβῶν (6). Ἀντιγόνη, καὶ Ἰσμήνη, θυγατέρες τοῦ Οἰδίποδος, ἠνέψαζαν τὴν σκηνὴν, φοροῦσαι προσωπεῖα. Ἡ προσωποποιία των μὲ ἐφάνη φυσικὴ, ἀλλ' ἡ φωνὴ των μὲ

(1) Πλουτ. ἐν τῷ, εἰ πρεσβυ. πολιτεῦ. Ὑπομν. τῆς φιλολ. ἀκαθ. τό. 39. §. 181. (2) Πλά. εἰς. Λαχ. §. 183. (3) Δημοσθ. παραπρο. §. 331. (4) Ὀλλπ. εἰς Δημοσθ. §. 687. (5) Ἀριστοφ. Ἀχαρ. §. 11. Σχολ. αὐτ. (6) Σοφοκ. Ἀντιγ. §. 17.

κατέσπασεν ἐκστατικόν. Πῶς ὀνομάζεις αὐτὰς τὰς ὑπόκριτριάς; εἶπον. Θεόδωρον, καὶ Ἀριστόδημον, ἀπεκρίθη ὁ Φιλώτας. Ἐπειδὴ ἐνταῦθα αἱ γυναῖκες δὲν ἀνέρχονται εἰς τὸ θεάτρον (1). Μετ' ὀλίγου ἐφάνη χορὸς δεκαπέντε Θηβαίων γερόντων, περιπατῶν μὲ βήματα μεμετρημένα, ἀνὰ τρεῖς τὸ μέτωπον, καὶ πέντε τὸ βάθος. Εὐφήμησε μὲ ἄσματα μελωδικὰ τὴν νίκην, τὴν ὁποίαν οἱ Θηβαῖοι ἔπραξαν κατὰ τοῦ Πολυνείκου, ἀδελφοῦ τῆς Ἀντιγόνης. Ἡ πράξις ἀνεπαισθήτως ἐμψυχώθη, πᾶν ὅ,τι ἔβλεπον, πᾶν ὅ,τι ἤκουον, ἦτον εἰς ἐμὲ τόσον νέον, ὥσε εἰς κάθε σιγμὴν ἢ προσοχή μου ἤυξανε μὲ τὸ θάμβος μου. Συρόμενος ἀπὸ τὰς, ὅσας μ' ἐπερικύκλωνον, μαγείας, ἐφантаζόμην, ὅτι εὐρισκόμην εἰς τὴν μέσσην τῶν Θηβῶν. Ἐβλεπον τὴν Ἀντιγόνην, ὅτι ἀπέδιθε τὰ ἐπικήδεια χρῆν εἰς τὸν Πολυνείκην, χωρὶς νὰ ψηφᾷ τὴν αὐστηρὰν ἀπαγόρευσιν τοῦ Κρέωνος. Ἐβλεπον τὸν τύραννον κωφὸν εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ ἐναρέτου υἱοῦ του Αἰμῶνος, τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἦτον εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ νυμφευθῆ, ὅτι προσάττει νὰ τὴν σύρωσι βιαίως εἰς σκοτεινὸν σπήλαιον, ὅπου φαίνεται εἰς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου (2), καὶ ἔμελλε νὰ γένη εἰς αὐτὴν τάφος. Εὐθὺς περίτρομος ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς τοῦ οὐρανοῦ, πλησιάζει εἰς τὸ σπήλαιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξήρχοντο τὰ φρικώδη μοιρολογήματα, καὶ αὐτὰ ἦσαν τοῦ υἱοῦ του. Ἐσφιγγε μίσα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν δυσυχησμένην Ἀντιγόνην, τῆς ὁποίας ὁ ὀλέθριος δεσμὸς ἐπέφερε τέλος εἰς τὰς ἡμέρας του. Ἡ παρουσίᾳ τοῦ Κρέωνος ἀνάπτει τὴν μανίαν του, τραβᾷ τὴν ρόμφαίαν κατὰ τοῦ πατρόςτου, τρυπᾷται μὲ αὐτὴν ὁ ἴδιος, καὶ τρέχει νὰ πείσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς ἐ-

(1) Πλούτ. εἰς Φωκ. §. 75α. Aul. Gell. L. 7. c. 5. (2) Πολυδ. βιβλ. δ'. κεφ. ιζ'. Δουκ. περὶ ὄρχ. κεφ. κη'.

ρωμένης του, τὴν ὁποίαν κρατεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἕως οὗ παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

§. δ. Ὅλα σχεδὸν τὰ σκληρὰ αὐτὰ συμβεβηκότα διέβησαν ὑπὸ τὴν θείαν μου, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, μίᾳ ἀγαθῇ ἀντιπάθειᾳ ἐγλύκανε τὴν φρίκην αὐτῶν. Τίς ἄρα εἶναι ἐκείνη ἡ τέχνη, ἣτις μὲ καθιστᾷ ἐν ταύτῳ νὰ αἰσθάνωμαι καὶ πόνον, καὶ ἠδονήν; ἣτις μὲ προσηλώνει τόσον ζωηρὰ εἰς τὰς δυσυχίας, τῶν ὁποίων δὲν ἤθελον ἠμπορέσει νὰ βραζάσω τὴν θείαν; Ποία θαυμασία συνάφεια ἀπάτης, καὶ πραγματικῆς ὑπάρξεως! Ἐπέτῳ εἰς βοήθειαν τῶν οὐῶ ἐρασῶν, ἐμίσηον τὸν ἀδυσώπητον ἐργάτην τῶν κακῶν· τὰ δυνατώτερα πάθη διέσχίζον τὴν ψυχὴν μου, χωρὶς νὰ τὴν τιμωρῶσι, καὶ διὰ πρώτην φοράν εὗρισκον εἰς τὸ μῖσος τὰ θέλγητρα. Τριάκοντα χιλιάδες θεαταὶ, ὑποβρύχιοι εἰς δάκρυα ἐπολλαπλασιάζον τὰς ἀλλοιώσεις, καὶ τὴν μέθην μου. Πόσῃ συμπάθειαν ἐπροξένησεν εἰς τοὺς θεατὰς ἡ βασιλὴς, ὅταν ἐσύρετο ἀπὸ βαρβάρους χεῖρας τῶν σωματοφυλάκων εἰς τὸ σπῆλαιον! ἡ φιλότιμος, καὶ ἀκαταδάμαστος καρδιά της, παραχωροῦσα εἰς τὴν παρὰ τῆς φύσεως ἐπιταττομένην φωνὴν, ἔδειξε σιγμὴν ἀδυναμίας, ἀποτελοῦσα νὰ ἀκουσθῶσιν αἱ θλιβεραὶ αὐταὶ προφοραί. »Μέλλω ἄρα ὅλη ζωῶσα (1), νὰ κατέλθω μὲ βραδύτητα εἰς τὴν κατοικίαν τῶν νεκρῶν! Δὲν ἔχω ἄρα εἰς τὸ ἐξῆς νὰ βλέπω περισσότερον τὸ φῶς τῶν οὐρανῶν! ὦ τάφει, ὦ κλίνη ἐπιτύμβιος, κατοικία αἰωνία (2)! Μία μόνη μένει εἰς ἐμὲ ἐλπίς, θέλεις γένη εἰς ἐμὲ διάβασις, διὰ νὰ ἀνταμωθῶ μὲ τὴν γενεάν μου, μὲ ἐκείνην τὴν παναθλίαν γενεάν, τῆς ὁποίας ἐγὼ τελευταία, καὶ ἐλσεινότερα φθειρομαι. Θέλω ἰδῆ τοὺς ποιητὰς τῶν ἡμερῶν μου, καὶ αὐτοὶ μὲλ-

(1) Ὁμοί! θανάτου τοῦ τ' ἐγγυτάτου τοῦτος ἀφίεται. (2) Ἡ τῆμος. ὡ νυμφίον, ὡ κατασκαφῆς οἰκίσις αἰεφρουργος, οἱ πορεύομαι.

ηλουσι νὰ μὲ δεχθῶσι μὲ εὐφροσύνην, καὶ σὺ Πολυνείκη, ὡ ἀκριβέμου ἀδελφεῖ, σὺ θέλεις μάθῃ, ὅτι, διὰ νὰ ἀποδώσω εἰς ἐσὲ πτὰ νενομισμένα παρὰ τῆς φύσεως, καὶ θρησκείας χρέη, ἐ-
 ρηυσίασα νεότητα, ζωὴν, ὑμέναιον, καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχον εἰς
 πτόν κόσμον ἀκριβόν. Οἷμοι! ὅλοι εἰς αὐτὴν τὴν ὀλεθρίου
 κσιγμὴν μὲ ἀφένουσιν, οἱ Θηβαῖοι ὀνειδίξουσι τὰς δυσυχίας
 μου· δὲν ἔχω κλῆνὰ φίλον, παρ' οὗ ἤθελα θυνθῆ νὰ λά-
 ρω κλῆν ἐν δάκρυν. Ἀκούω τὸν θάνατον, ὅτι μὲ προσκα-
 λεῖ, τοὺς Θεοὺς, ὅτι σιωπῶσιν. Ποῦ εἶναι ἡ ἀνομία μου;
 ἢ Ἄν ἡ εὐσέβειά μου ἐσάθῃ παρανομία, πρόπει νὰ τὴν ἐξι-
 πλειώσω μὲ τὸν θάνατόν μου. Εἰδὲ καὶ οἱ ἐχθροί μου ἦναι
 κῦπείθουοι, δὲν τοῖς ἐπεύχομαι φρικωδέστέρας τιμωρίας, μό-
 ρνον τὴν ἐδικήν μου (1). Τὸ βραβεῖον ἐπικρίνεται, ἀφ' οὗ
 παρασχθῶσιν ὅλοι αἱ τραγωδία. Τὴν τοῦ Σοφοκλέους ἠκο-
 λούθησαν καὶ ἄλλαι τιναί, τὰς ὁποίας δὲν ἔλαβον δύναμιν
 νὰ ἀκούσω. Δὲν εἶχον πλέον μῆτε δάκρυα νὰ χύσω, μῆτε
 προσηχὴν νὰ ἀκούσω. Ἀντέγραφα εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο τοὺς
 ἐπίους λόγους τῆς ἐφημερίδος μου, ἀλλοῦ θέλω περιγράψῃ
 πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην, καὶ τὰ ἄλλα
 θεάματα, τὰ ὁποία ἀνυψώνουσι τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν Διο-
 νυσιακῶν ἑορτῶν.

- (1) Ἄλλ' εἰ μὲν οἷον τὰδ' ἔστιν ἐν θεοῖς καλὰ,
 Παθεῖσθε αὐ ξιγηνοῖμεν ἡρατοηκοτες·
 Εἰδ' οἷδ' ἀμαρτάνοντι, μὴ πλεῖον κακὰ
 Παθεῖεν, ἢ καὶ θρῶσιν ἐδικῶς ἐμέ. Σοφο. Ἀντιγ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Β'.

Π ε ρ ι γ ρ α φ ῆ τ ῶ ν Ἀ θ η ν ῶ ν.

§. α'. **Κ**άμμία πόλις τῆς Ἑλλάδος δὲν παρὶς τὸσον μέγαν ἀριθμὸν ἀναθημάτων, ὡς ἡ τῶν Ἀθηνῶν. Πανταχόθεν ἐγείρονται οἰκοδομαὶ ἀξιοθέατοι διὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἢ γλαφυρότητα. Τὰ ἀριστουργήματα τῆς γλυπτικῆς, ἀφθόνως ἐκκενωθέντα καὶ ἔως εἰς τὰς δημοσίας ἀγορὰς, καθωραΐζουσι ὁμοῦ μὲ τὰ τῆς ζωγραφίας τὰς σοὰς, καὶ τοὺς ναοὺς. Ἐνταῦθα ὅλα εἶναι ἐμφυχωμένα, καὶ ὅλα ὁμιλοῦσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέργου θεατοῦ. Ἡ ἰσορία τῶν ἀναθημάτων αὐτοῦ τοῦ δήμου, ἤθελεν ἦναι ἰσορία τῶν κατορθωμάτων, τῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ τῆς θρησκείας του. Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ τὰ γράψω ἰδιαιτέρως, οὐδὲ, ὑψηλοφροσύνην, νὰ εἰσβιβάσω εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀναγνωστῶν μου τὴν, ὅσῃ ἐντύπωσιν αἱ ὠραιότητες τῆς τέχνης εἰργάζοντο εἰς τὴν ἐδικήν μου. Εἶναι θησαυρὸς ἀξέπικνος εἰς ἓνα περιηγητὴν, ὅτι ἀπέκτησε χαροποιὰ, καὶ ζωηρὰ αἰσθήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ ἐνθύμησις του ἀνανεοῦται ἐφ' ὄρου ζωῆς, ἀλλὰ δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὰ μεταδώτῃ καὶ εἰς τοὺς, ὅσοι, μὴ δοκιμάσαντες τα, μετέχουσι πάντοτε περισσότερον ἀπὸ τὴν διήγησιν τῶν πόνων του, παρὰ, ἀπὸ τὴν αἰσθῆσιν τῶν ἡδονῶν του. Θέλω μιμηθῆ τοὺς διερμηνευτὰς, αἵτινες δεικνύουσι τὰ παράδοξα τῆς Ὀλυμπίας, καὶ τῶν Δελφῶν, ὁδηγῶν τὸν ἀναγνώστην μου εἰς διαφόρους γειτονίας τῶν Ἀθηνῶν· καὶ ὑποτιθέμενοι εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐν Ἑλλάδι δικτριβῆς μου, θέλομεν ἀρχίσει, πηλασιάζοντες εἰς τὸν Πειραιᾶ (1).

(1) Ὅρα τὸ ση. καὶ τὸν Ἄτλ.

§. β'. Ὁ λιμὴν οὗτος, περιέχων τρεῖς ἄλλους μικροτέρους, (1), κείται πρὸς τὴν ὕψιν τῶν τῆς Μουνηχίας, καὶ Φαλκρῆος, ἐπὶ τοῦ παρόντος σχεδὸν ἐγκαταλειμμένων. Συναθροίζονται εἰς αὐτὸν ἐνίοτε ἕως τριακόσιαι τριῆρεις (2), ἀλλὰ δύναται νὰ δεχθῆ καὶ τετρακοσίαις (3). Ὁ Θεμισοκλῆς ἔδειξε, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτω, τὴν ἀνακάλυψίν του, ὅταν ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ναυτικὴν δύναμιν (4). Παρευθὺς ἐφάνησαν ἐκεῖ φόροι, ἀποθήκαι, καὶ νεώριον ἐπιτήθειον νὰ προσφέρῃ τὴν παρασκευὴν πολλῶν πλοίων. Πρὶν ἐκβῆς εἰς τὴν γῆν, σρέψου τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸ ἐγγὺς ἀκρωτήριον. Πέτρα τετράγωνος, χωρὶς καλλωπισμὸν, τεθειμένη ἐπὶ ἀπλῆς βάσει, εἶναι ὁ τάφος τοῦ Θεμισοκλέους. Τὸ λείψανόν του ἐφέρθη ἀπὸ τῶν τόπων τῆς ἐξορίας (5). Ἴδὲ τὰ εἰσερχόμενα πλοῖα, τὰ ἐξελευσόμενα, καὶ τὰ ἐξερχόμενα, τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιὰ, ὅτι τρέχουσιν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, νὰ δεχθῶσι τὰς πρώτας φιλοφρονήσεις, ἢ τοὺς τελευταίους ἀσπασμούς τῶν ἀνδρῶν, καὶ πατέρων αὐτῶν, τοὺς τελῶνας, ὅτι προθυμοποιοῦνται νὰ ἀνοίξωσι τὰ πρὸ ὀλίγου ἐλθόντα τῶν ἐμποριῶν δέματα, καὶ νὰ βάλωσιν εἰς αὐτὰ τὰς σφραγίδας των, ἕως οὗ νὰ πληρώσωσι τὸ δικαίωμα τοῦ πεντηκοσημορίου (6), τοὺς σιτοφύλακας, τοὺς ἐπιμελητὰς, τοὺς ἀγορανόμους, ὅτι φέρονται εἰς ὅλα τὰ μέρη, οἱ μὲν, νὰ διορίξωσι τὴν τιμὴν τοῦ σίτου, καὶ ἀλεύρου (7), οἱ δὲ, νὰ προ-

(1) Θουκ. βιβλ. α'. κεφ. 117. Παυσ. βιβλ. α'. κεφ. α'. Le Roi, ruines de la Grece, part. première p. 261. (2) Θουκ. βιβλ. β'. κεφ. 17. (3) Στρά. βιβλ. 9. §. 395. Spon et Wheler observent, que quarante ou quarante-cinq de nos vaisseaux auraient de la peine à tenir dans ce port. (4) Πλούτ. εἰς Θεμισοκλ. §. 121. Νέπ. αὐτ. κεφ. 5'. Δισκ. βιβλ. α'. §. 32. (5) Παυσ. βιβλ. α'. κεφ. α'. (6) Δημοσθ. εἰς Λακων. §. 52. Αἰνείας Πολιορκ. κεφ. 23'. (7) Ἀρποκρ. καὶ Σουί. Σιτοφυλ.

σάττωσι νὰ μεταφέρωσι τὰ δύο τρίτα εἰς Ἀθήνας (1), καὶ ἄλλοι, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀπάτην, καὶ νὰ διατηρῶσι τὴν εὐταξίαν (2). Ἄς εἰσέλθωμεν ὑποκάτω εἰς μίαν ἀπὸ τὰς σοῦς, αἱ ὁποῖαι περικυκλώνουσι τὸν λιμένα (3). Ἴδοὺ οἱ ἔμποροι, οἱ τινες οὗτοι ἐτοιμοὶ νὰ ἀνοίξωσι τὰ ἄρμενά των διὰ τὸν Εὐξείνου πόντον, ἢ διὰ τὴν Σικελίαν, δανείζονται μὲ ἀδρούς τόκους τῶν, ὅσων ἔχουσιν ἀνάγκην, χρημάτων, καὶ βᾶλλουσιν εἰς τάξιν τὸ γράμμα, ὅπου περιέχει τὰς συμφωνίας τοῦ Θαλασσίου ἐμπορίου (4). Νὰ ἕνας ὅς τις ὁμολογεῖ ἐπὶ παρουσίᾳ μαρτύρων, ὅτι τὰ εἰσαχθέντα εἰς τὸ πλοῖόν του πράγματα, εἰς περίπτωσιν ναυαγίου, ἐννοοῦνται εἰς βᾶρος τῶν δανεισῶν (5). Πορρότερον εἶναι ἐκτεθειμέναι ἐπάνω εἰς τραπέζας αἱ δεῖξεις διαφόρων ἐμποριῶν τοῦ Βοσπόρου (6), ἢ διάφορα αἴτου δείγματα, τὸν ὁποῖον νεωσὶ ἔφερον ἀπὸ τὸν Πόντον, Θράκην, Συρίαν, Αἴγυπτον, Λιβύαν, καὶ Σικελίαν (7). Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὸν φάρον τοῦ Ἴπποδάμου, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ ἑνα ἀρχιτέκτονα τῆς Μιλήτου, ὅς τις τὸν οἰκοδόμησεν (8). Ἐνταῦθα εἶναι ἐπισεσωρευμένα τὰ προϊόντα ἀπὸ ὅλους τοὺς τόπους. Δὲν εἶναι φόρος μόνον τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος (9).

§. γ'. Ὁ Πειραιεὺς εἶναι καλλωπισμένος ἀπὸ θέατρον, πολλοὺς ναοὺς, καὶ ἀρκετὰ ἀγάλματα (10). Καὶ ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ κατασαθῇ ὀποθήκη ὄλων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Θεμισσοκλῆς ἠθέλησε νὰ τὸν προφυ-

(1) Δείν. καὶ Ἄριστ. παρ' Ἄριστ. Ἐπιμ. (2) αὐτ. Ἄριστ. (3) Meurs in Pir. cap. 4. (4) Δημοσθ. εἰς Λακκοῦ. §. 949. Θεοφ. χαρακ. κερ. κγ. (5) Δημοσθ. κατὰ Φορμ. §. 944. (6) Ἄριστ. Δείγμα. Πολυκ. στρατηγ. βιβλ. σ'. κερ. β'. §. 2. (7) Θεοφ. εἰς φν. βιβλ. κ'. κερ. δ. (8) Meurs. in Pir. cap. 5. (9) Θουκ. βιβλ. β' κεο. λη'. Ἰσοκ. Πανηγ. §. 139. Σώπ. πατ. περὶ διαφ. ζητημ. παρὰ ῥήτ. ἑλλ. Τέ. α'. §. 305. (10) Meurs. ibid.

λάξη ἀπὸ κάθε ἀμφιπόδιον κίνδυνον, προσάπτων νὰ κτισθῆ ἕκκεινο τὸ ἀξιόλογον τεῖχος, ὅπου συνδέει καὶ τὸν τόπον τοῦ Πειραιῶς, καὶ τὸν λιμένα τῆς Μουνηχίας. Τὸ μῆκος του εἶναι 60 σταδία (1), καὶ τὸ ὕψος του 40 πήχεις. Ὁ Θεμισοκλῆς ἤθελε νὰ τὸ ἐκτείνῃ ἕως 80 (2)· τὸ πλάτος του εἶναι εὐρυχωρότερον ἀπὸ δρόμον δύο ἀμαξῶν. Ἐκτίσθη μὲ πέτρας τετραγώνους μεγάλας, δεδεμέναις κατὰ τὸ ἔξω μὲ ὀδόντας σιδήρου καὶ μολύβδου. Ἄς λάβωμεν τὴν εἰς Ἀθήνας ὁδόν, ἀκολουθοῦντες τὸ μακρὸν τοῦτο τεῖχος, ὅπου ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μέχρι τῆς πύλης τῆς πόλεως εἰς μῆκος σταδίων 40 (3). Ὁ Θεμισοκλῆς ἐσχημάτισε τὸ σχέδιον, νὰ τὸ ἐγείρωσι, (4) καὶ ὁ σκοπὸς του δὲν ἠργοπόρησε νὰ ἔλθῃ εἰς πρᾶξιν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Κίμωνος, καὶ Περικλέους (5). Μετὰ τινὰς χρόνους ἔκτισαν ἄλλο παρόμοιον, ἂν καλὰ καὶ ὀλίγον τι μικρότερον, ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως μέχρι τοῦ λιμένος τοῦ Φαληρέως (6)· εἶναι πρὸς τὸ δεξιὸν ἡμῶν μέρος. Τὰ θεμέλια τοῦ ἐνός, καὶ τοῦ ἄλλου ἐτέθησαν εἰς Ἐλωῖθ γῆν, τὴν ὁποίαν ἐπεμελήθησαν νὰ γεμίσωσιν μὲ μεγάλας πέτρας (7). Διὰ τῆς συγκοινωνίας τῶν δύο τούτων τειχῶν, ὀνομαζομένων κατὰ τὸ παρὸν μακρῶν, ὁ Πειραιεὺς εὐρίσκετο περικεκλεισμένος εἰς τὸν περίβολον τῶν Ἀθηνῶν, τῶν ὁποίων κατέστη φρούριον. Μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς τῆς πόλεως, ἐβιάσθησαν νὰ χαλάσωσι παντοῦ, ἢ κατὰ μέρος, τὰ διάφορα ταῦτα ὀχυρώματα (8), ἀλλὰ σχεδὸν ὅλα τὰ ἀνεκαίνισαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν

(1) Θουκ. βιβλ. β'. κεφ. εγ'. (2) ἑ αὐ. βιβλ. α'. κεφ. ιγ'. Ἄππια. πολ. Μ. Τριδ. κεφ. 190. §. 325. (3) Θουκ. βιβλ. β'. κεφ. εγ'. Στρατ. βιβλ. Γ'. §. 395. Δογ. Α. εἰς Ἀντισθ. βιβλ. ε'. §. 2. (4) Πλούτ. εἰς Θεμιστ. §. 12 (5) Θουκ. βιβλ. α'. κεφ. ρζ'. — π'. Ἀνδοκ. περὶ εἰρ. §. 24. Πλούτ. εἰς Περικ. §. 160. (6) Ἀνδοκ. αὐτ. (7) Πλούτ. εἰς Κίμ. §. 487. (8) Ξεν. Ἑλ. ις. βιβλ. β'. §. 460. Διόδ. βιβλ. εγ'. §. 226. Πλούτ. εἰς Λύσανδ. §. 441.

μας (1). Ἡ ὁδὸς, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦμεν, εἶναι γεμάτη εἰς κάθε καιρὸν, καὶ ὥραν τῆς ἡμέρας ἀπὸ μέγαν ἀριθμὸν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἡ πλησιότης τοῦ Πειραιῶς, αἱ ἐορταί, καὶ ἡ ἐμπορία σύρουσιν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον.

§. δ. Ἴδου ἐφθάσαμεν ἔμπροσθεν κενοταφίου τινός. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ἤγειραν, διὰ νὰ τιμῆσῃ τὴν μνήμην τοῦ Εὐριπίδου, ἀποθανόντος εἰς Μακεδονίαν (2). Ἡ Ἀνάγνωσις τὰς πρώτας λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς: « Ἡ Δόξα τοῦ Εὐριπίδου ἔχει διὰ μνημείου τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον (3). Βλέπεις τὴν συνδρομὴν τῶν θεατῶν παρὰ τὴν πύλιν τῆς πόλεως, τοὺς δῆφρους, οἱ ὁποῖοι ἐσαμάτησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος (4), καὶ, ἐπί τινος ἀναβάθρας, ἀνθρωπον, περικυκλωμένον ἀπὸ τεχνίτας; Αὐτὸς εἶναι ὁ Πραξιτέλης. Μέλλει νὰ σήσῃ εἰς μίαν βάσιν, τόπον τάφου ἐπέχουσαν, ἀξιόθαύμασον ἀνδριάντα ἔφιππον, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἐτελείωσεν (5). Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐγγὺς εἰς τὸ κτήριον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Πομπήειον (6). Ἀπεθὼ ἐξέρχονται ἐκεῖναι αἱ Πομπαί, ἡ χοροὶ ἐορτιοὶ τῶν νέων, καὶ παρθένων, οἵτινες ὑπάγουσιν ἐκ διαλειμμάτων, νὰ καλλωπίζωσι μὲ τὴν παρουσίαν τους τὰς ἐορτάς, τὰς ὁποίας πανηγυρίζουσι τὰ ἄλλα ἔθνη. Εἶς τινα ἐγγὺς ναὸν, ἀφιερωμένον εἰς τὴν Δήμητραν, θαυμάζεται τὸ εἶδωλον τῆς Θεᾶς, τὸ τῆς Περσεφόνης, καὶ τὸ τοῦ νέου Ἰάχχου, καὶ τὰ τρία τεχνουργήματα τοῦ Πραξιτέλους (7). Ἄς περιέλθωμεν ταχύτατα τὰς σοὰς ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι φαίνονται εἰς τὸ μάκρος τοῦ δρόμου, καὶ πολλαπλασιάζονται ἐξαιρέτως εἰς τὴν πόλιν, ἀπὸ τὰς ὀ-

(1) Ἐν. αὐτ. β.βλ. δ. §. 537. Διόδ. β.βλ. εἰ. §. 303. Κίπ. εἰς Τιμόστ. κεφ. δ. ὁ αὐτ. εἰς Ἡν. κεφ. δ. (2) Πausa. β.βλ. α. κεφ. β. (3) Ἀνθολ. β.βλ. γ. §. 273. Θωμ. Μαγ. εἰς ζων. Ἐρίπ. (4) Δείναρ. κατὰ Δημοστ. §. 177 (5) Πausa. β.βλ. α. κεφ. β. (6) αὐτ. (7) αὐτ.

ποιάς αἱ μὲν, εἶναι μεμονωμένοι, αἱ δὲ, προσηρμοσμένοι με κτήρια, τὰ ὅποια ἐπέχουσι τόσον προφυλαίων. Ἐκεῖ οἱ φιλόσοφοι, καὶ οἱ ἀργοὶ διασκεδάζουσι μέρος τῆς ἡμέρας. Σχεδὸν εἰς ὅλας δύνανται κἀνεῖς νὰ ἰδῇ ζωγραφίας, καὶ ἀνδριάντας ἐργασίας ἐξαιρέτου. Εἰς ἐκεῖνον, ἐν ᾗ πωλοῦσι τὰ ἀλφίτα (1), θέλει εὔρη τὴν εἰκόνα τῆς Ἑλένης, τὴν ὁποίαν ὁ Ζεῦξις ἐζωγράφισεν (2). Ἄς λάβωμεν τὸν ἐξ ἀριστερῶν δρόμον, καὶ θέλει μᾶς ὁδηγήσει εἰς τὴν γειτονείαν τῆς Πυκῆς, καὶ πλησίαν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ δῆμος ποιεῖ ἐνίοτε τὰς συνελύσεις του (3). Ἡ γειτονεία αὕτη εἶναι πλήρης ἀπὸ πολυανθρωπίαν, συνορεύεται μὲ τὴν τοῦ Κεραμικοῦ, ὀνομασθεῖσαν οὕτως ἀπὸ τὰ πεποιημένα ἄλλοτε ἐκεῖσε κεράμια (4). Ἡ εὐρύχωρος αὕτη τοποθεσία διακρίεται εἰς δύο μέρη, τὸ μὲν εἶναι ἔξω τῶν τειχῶν, ὅπου εὐρίσκεται ἡ Ἀκαδημία, τὸ δὲ ἐνδοῦ, ὅπου εἶναι ἡ ἀγορά.

§. ε'. Ἄς σαθῶμεν ὀλίγον τι εἰς τὴν βασιλικὴν σοάν, ἥτις διὰ πολλὰ αἴτια εἶναι ἀξία τῆς ἡμετέρας προσοχῆς. Ὁ δεῦτερος τῶν ἀρχόντων, ὀνομαζόμενος ἄρχων βασιλεὺς, εἰς αὐτὴν ἔχει τὸ κριτήριόν του (5), εἰς αὐτὴν καὶ τὸ τοῦ Ἀρείου πάγου συναθροίζεται ἐνίοτε (6). Οἱ ἀνδριάντες, μὲ τοὺς ὁποίους σεφانوῦται ἡ σέγη, εἶναι ἀπὸ ὀπτῆν γῆν, καὶ παρισῶσι τὸν Θησέα, ὅτι κατακοιμηθεῖς τὸν Σκείρωνα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν αὐγὴν, ὅτι ἀνέλκει τὸν Κεφάλου (7). Ἡ μορφή, ἀπὸ Κύπριον χαλκόν, τὴν ὁποίαν βλέπετε κατὰ τὴν θύραν, εἶναι τοῦ Πενθάρου, ὁ ὅποιος εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχει σέφανον (8), εἰς τὰ γόνατα βιβλίον, καὶ εἰς τὴν χεῖρα λύραν. Αἱ

(1) Ἡσίχ. Ἄλφίτα. Ἀριστοφ. ἐκκλ. σί. 682. (2) Εὐστάθ. Ἰλ. β. 61. εἰ. §. 368. (3) Meurs. de popul. Athen. in voce Pnyx. (4) Πλάτ. β. βλ. λ. κερ. 18. Σουί. Κεραμ. Meurs in ceram. (5) Πausa. β. βλ. α. κερ. γ. (6) Δημοσθ. εἰς Ἀριστοφ. §. 851. (7) Πausa αὐτ. (8) Δίσχ. ἐπισ. δ. §. 207.

Θηβαι, ἡ πατρίς του, ὀργισθεῖσαι διὰ τὸν παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἔπαινον, ἔλαβον τὴν σμικροπρέπειαν, νὰ τὸν καταδικάσωσιν εἰς ζημίαν χρηματικὴν, αἱ Ἀθηναὶ ἐπρόσβαξαν νὰ ἐγερθῇ εἰς ὄνομά του αὐτὸ τὸ ἀνάθημα, ὅχι τόσον ἴσως διὰ τὸ πρὸς τὸν μέγαν ποιητὴν σέβας, ὅσον διὰ νὰ παρασήσωσι τὸ πρὸς τοὺς Θηβαίους μίσος των. Ἐγγὺς τοῦ Πινδάρου, εἶναι οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ του Τιμοθέου, καὶ τοῦ Εὐαγόρα, βασιλέως τῆς Κύπρου (1). Παρὰ τῇ βασιλικῇ σοφῇ εἶναι ἡ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτήρος (2), ὅπου ὁ ζωγράφος Εὐφράνωρ ἐπαρρησίασεν εἰς μίαν σειρὰν εἰκόνων, τοὺς δώδεκα Θεοὺς, τὸν Θεσεία, τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐκείνην τὴν μάχην τοῦ ἵππικου, ἐν ἧ ὁ Γρύλλος, ὁ υἱὸς τοῦ Ξεγοφώντος, ἐκτύπησε τοὺς Θηβαίους, ἀσικουμένους ἀπὸ τὸν Ἐπαμινώνδαν (3). Εὐκόλα ἐγνώριζαν καὶ τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον, καὶ ὁ ζωγράφος ἀπέδωκε μὲ τὰς φλογοειδεῖς γραμμὰς τὸ ἐνθέρμον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦσαν παρωξυμμένοι (4). Ὁ Ἀπόλλων τοῦ ἐγγὺς ναοῦ εἶναι ἔργον τῆς ἰδίας χειρός (5). Ἀπὸ τὴν βασιλικὴν σοφῶν χωρίζουσι δύο δρόμοι, ἀποπερατούμενοι εἰς τὴν δημόσιαν ἀγοράν. Ἀς λάβωμεν τὸν δεξιὸν, εἶναι καλλωπισμένους, καθὼς βλέπεις, ἀπὸ πληθὸς Ἑρμῶν. Τοῦτο τὸ ὄνομα δίδεται εἰς ἐκείνας τὰς θήκας, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἐπικειμένη κεφαλὴ τοῦ Ἑρμοῦ. Ἀπὸ αὐτάς, ἄλλαι μὲν ἐτέθησαν παρ' ἀπλῶν ἰδιωτῶν, ἄλλαι δὲ, διὰ προσαγῆς τῶν διοικητῶν (6). σχεδὸν ὅλαι ἀναφέρουσιν ἐνδόξους πράξεις, καὶ τινες σοφίας μαθήμα-

(1) Ἰσοκ. εἰς Εὐαγ. §. 98. Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 551. Πausa. βιβλ. α'. κεφ. γ'. (2) Meurs. in ceram. cap. 4. (3) Πausa. αὐτ. (4) Τοῦτο τὸ ἔργον Εὐφράνωρ ἔγραψε, καὶ πᾶσι τοῖς ὄρασι ἐν εἰκόνι, τῆς μάχης τὸ σύγγραμμα, καὶ τὴν ἀντίρρῃσιν ἀληθῆς, καὶ θυμοῦ, καὶ πνευματικῆς γεμουσῶν. Πλούτ. περὶ δόξ. Ἀθην. (5) Πausa. αὐτ. (6) Ἄρτοκ. Ε. ρμ.

τα. Τὰς ὑπερινὰς χρεωσοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸν Ἱππαρχον, υἱὸν τοῦ Παιπεράτου· Οὗτος ἐσιχούργησε τὰς διασημότερας ἐντολὰς τῆς ἠθικῆς, καὶ ἐπρόσαξε νὰ τὰς χαράξῃσιν ἐπὶ τὴν εἰς τόσους Ἑρμᾶς, οἵτινες ἠγέρθησαν διὰ πρᾶσαγῆς του εἰς τὰς λεωφόρους, τριόδους, πολλοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, καὶ εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀττικῆς. »Εἰς τοῦτον Π. χ. ἦτον γε-
»γραμμένος.« Λάμβανε πάντοτε τὴν δικαιοσύνην δι' ὁδῶν.
»Εἰς ἐκεῖνον, Μὴ παραβαίνης ποτὲ τὰ δίκαια τῆς φιλίας (1).
Αὐτὰ τὰ γνωμικὰ συνήργησαν ἀναμφιβόλως νὰ καταστήσωσιν ἀποφθεγματικὴν τὴν γλῶσσαν τῶν χωρικῶν (2).

§. 5. Αὐτὸς ὁ δρόμος ἀπεπερατοῦται ἀπὸ οὐώροιας, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τὸ πρόσωπον εἰς τὴν ἀγορὰν, ἡ μὲν, εἶναι τῶν Ἑρμῶν (3), ἡ δὲ, ἣτις εἶναι ὠραιότερα ἀπὸ ὅλας, ὀνομάζεται ποικίλη· εἰς τὴν πρώτην φαίνονται τρεῖς Ἑρμαί, εἰς τοὺς ὁποίους, μετὰ τινὰ κατὰ τῶν Μήδων ἀριστέματα, ἔγραφαν ἄλλοτε τὸν προσαχθέντα παρὰ τοῦ δήμου ἔπαινον, ὅχι εἰς τοὺς στρατηγούς, ἀλλ' εἰς τοὺς νικῆσαντας ὑπὸ τὰς διακίσεις των στρατιώτας (4). Εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ποικίλης εἶναι ὁ ἀνδριὰς τοῦ Σολῶνος (5), τὰ ἔσωθεν τεῖχη εἶναι πλήρη ἀπὸ ἀσπίδας, τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἄλλους λαοὺς (6), πεπλουτισμένα ἀπὸ τὰ ἐργόχειρα τοῦ Πολυγνώτου, Μίκωνος, Πανοῖνου, καὶ πολλῶν διασήμων ζωγράφων. Εἰς αὐτὰς τὰς εἰκόνας, τῶν ὁποίων εὐμαρέστερον εἶναι νὰ αἰσθανθῇ κἀνεὶς τὴν ὠραιότητα, ἢ νὰ κάμῃ τὴν περιγραφὴν, θέλεις ἰδῆ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, τὰς θεθείας εἰς τοὺς Ἡρακλειῆδας παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειας, τὴν συγ-

(1) Πλά. εἰς Ἱππ. 229. Ἡσίοχ. εἰς Ἱππ. 20. Σουί. εἰς Ἑρμ. (2) Ἀριστ. ῥήτορ. §. 572. (3) Μνησίμ. παρ' Ἀθην. βιβλ. 3. §. 402. (4) Αἰσχ. εἰς Πηλ. §. 478. (5) Δημοσ. εἰς Ἀριστογ. §. 817. Παισα. βιβλ. α'. κεφ. 15. Αἰλίκα. βιβλ. η'. κεφ. 15. (6) Παισα. αὐτ. κεφ. 15.

κροτηθεῖσαν μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ τὴν Οἰνόην μάχην, μὲ τοὺς Πέρσας κατὰ τὸν Μαραθῶνα, καὶ μὲ τὰς Ἀμαζόνιας, εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας (1). Αὐτὴ ἡ εὐρύχωρος ἀγορὰ εἶναι καλλωπισμένη ἀπὸ οἰκοδομᾶς ἀφιερωμένας εἰς λατρείαν τῶν Θεῶν, ἢ εἰς ὄφελος τῆς πολιτείας, ἐπεχούσας τόπον ἀσύλου εἰς τοὺς δυσουχεῖς, καὶ συχνότατα εἰς τοὺς ὑπευθύνους, καὶ ἀπὸ ἀνδριάντας, διωρισμένους εἰς βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας, ὅσοι ἐσάθησαν τῆς δημοκρατίας ἀξιώτατοι (2). Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, αἱ ὁποῖαι εὐπρεπέζουσιν αὐτοὺς τοὺς τόπους (3), ἃς περιέλθωμεν ἐν ἀπὸ τὰ μέρη τῆς ἀγορᾶς. Ὁ μέγας αὐτὸς περίβολος περικλείει ἕνα ναὸν εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν (4), καὶ τὸ παλάτιον, ὅπου συναθροίζεται ἡ γερουσία βουλὴ. Εἰς αὐτὰς τὰς οἰκοδομὰς, καὶ ὅλον τὸ περίεξ φυλάττονται ἡμισύλια, καὶ σῆλαι, ἐν οἷς ἐχάραξαν πολλοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, καὶ ψηφίσματα τοῦ δήμου (5). Εἰς αὐτὸ τὸ κυκλικὸν κτήριον (6), τὸ ὁποῖον περισοιχίζεται ἀπὸ δένδρα, οἱ καθ' αὐτὸ Πρυτάνεις συναθροίζονται καθ' ἑκάστην, διὰ νὰ γευματίζωσι, καὶ ἐνίοτε νὰ προσφέρωσι θυσίας διὰ τὴν εὐπάθειαν τοῦ δήμου (7).

(1) Meurs. Athen. attic. l. 1. c. 5. (2) id. in ceram. c. 16.

(3) Πλούτ. εἰς Η.μ. §. 487. (4) Μητραγόρης· ἐλθὼν τις εἰς τὴν Ἀττικὴν, εἶμυι τὰς γυναῖκας τῆ μητρὶ τῶν Θεῶν, ὡς ἐκείνοι φασί. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέκτεναν αὐτόν, ἐμβάλοντες εἰς βάρανθρον κατὰ κεφαλῆς. Λοιμοῦ δὲ γενομένου, ἔλαβον χρησμὸν, ἰλάσασθαι τὸν πεφοιμημένον, καὶ διὰ τοῦτο ὠκοδόμησαν βουλευτήριον, ἐν ᾧ ἀνεῖλον τὸν Μητραγόρην, καὶ πεσοφάξαντες αὐτόν, καθιέρωσαν τῆ μητρὶ τῶν Θεῶν, ἀναστήσαντες καὶ ἀνδριάντα τοῦ Μητραγόρου· ἐχρῶντο δὲ τῷ μητρῷ ἀρχεῖω καὶ νομοφυλακείῳ, καταχώσαντες καὶ τὸ βάρανθρον. Σουί. ἐν Μητραγ. Πλούτ. εἰς 10 ῥήτ. §. 842. (5) Λυκούρ. εἰς Λευκρ. §. 165. Δίσχ. εἰς Κτηπ. §. 453. (6) Σουί. καὶ Ἡσίοχ. Σκιαζ. (7) Δημοσθ. παραπρ. §. 552. Οὐλπι. αὐτ. Παισα βιβλ. α'. κτφ. ε'.

§. ζ. Ἀνόμεσα εἰς τοὺς δέκα ἀνδριάντας, οἵτινες ἔδωκαν τὰ ὀνόματά των εἰς τὰς φυλάς τῶν Ἀθηναίων ⁽¹⁾, ὁ πρῶτος τῶν ἀρχόντων ἔχει τὸ κριτήριόν του ⁽²⁾. Ἐδῶ τὰ φιλοτεχνουργήματα τῆς μεγάλης ἀγχινοίας περικρατοῦσι πᾶσαν σιγήν τὰς θεάς. Εἰς τὸν ναὸν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν εἶδες τὸ ἀγάλμα τῆς θεᾶς, ἀριστουργημα τοῦ Φειδίου ⁽³⁾. Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἄρεως, τὸν ὁποῖον ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, θελεῖς εὖρη τὸ εἶδωλον τοῦ ἰδίου Θεοῦ, λαξευθὲν παρὰ τοῦ Ἀλκαίμενους, ἀξίου μαθητοῦ τοῦ Φειδίου ⁽⁴⁾. Ὅλα τὰ μέρη τῆς ἀγορᾶς προσφέρουσι παρόμοια ἔργα ἀξιομνημόνευτα. Εἰς τὸ μέσον της εὐρίσκεις τὸ ζρατόπεδον τῶν Σκυθῶν, τοὺς ὁποῖους ἡ δημοκρατία τρέφει, διὰ νὰ διατηρῆ τὴν εὐταξίαν ⁽⁵⁾. Νὰ ὁ περιβάλλων, ἐνθα ὁ δῆμος συναθροίζεται ἐνίστη, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι κεκαλυμμένος ἀπὸ σκηνᾶς, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐκθέτουσι διαφόρους ἐμπορίας ⁽⁶⁾. Πορρωτέρου βλέπεις ἐκείνην τὴν πληθύν, τὴν ὁποίαν δύσκολον εἶναι νὰ σχίσῃ κᾶνεις, ἐκεῖ εὐρίσκονται τὰ ἀναγκαῖα εἰς ζωτροφίαν τόσον μεγάλου λαοῦ. Εἶναι ὁ γενικὸς φόρος, διηρημένος εἰς ἰδιαιτέρους ἄλλους, γεμάτους ἀπὸ ἀνδρώπας ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰς ἐννέα μέχρι τῆς μεσημβρίας. Οἱ εἰσπράκτορες ἔρχονται ἐκεῖ, διὰ νὰ συναθροίσωσι τὰ διωρισμένα εἰς τὰ πωλούμενα πράγματα τελώνια, καὶ οἱ ἀσυνόμοι διὰ νὰ προσέχωσι δι' ὅλα, ὅσα ἐκεῖ γίνονται. Μὲλλω νὰ σὲ ἀναφέρω δι' ὡ φρονητωτάτους νόμους, ἀφορῶντας εἰς τὸν ἀπειθῆ, καὶ θορυβιώδη λαόν. Ὁ μὲν, ἐμποδίζει νὰ ὀνειδίξωσι τὸν παραμικρὸν πολίτην διὰ τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ φόρου κέρδος του ⁽⁷⁾. Ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι, ὅτι δὲν ὑποφέρει ἐπάγγελμα ἐπωφελες,

(1) Πausa. αἰτ. (2) Σούφ. ἀρχ. (3) Πausa. αἰτ. κη γ. (4) αἰτ. κη η. (5) Meurs ibid. (6) Δημοσθ. περὶ σιφ. §. 50. Taylor, not. in Demosth. p. 620. Ἄρποκ. Γέρρ. α. (7) Δημοσθ. εἰς Εὐβουλ. §. 886.

να κατασθῆ ἔργον καταφρονήσεως· ὁ δὲ, ἐμποδίζει τὸν ἴδιον πολίτην, να ὑπερπώλῃ τὸ πρᾶγμα του, μετερχόμενος τὸ ψεύδος (1). Ἡ ματαιότης διατηρεῖ τὸν πρῶτον, καὶ ἡ φιλοκέρδεια ἔγινεν αἰτία, να καταπατηθῆ ὁ δεύτερος. Ἐπειδὴ ἡ ἀγορὰ εἶναι τόπος τῆς πόλεως, εἰς τὸν ὅποιον συχναίουσιν, οἱ τεχνῖται ἐπιθυμοῦσι να ᾖναι πλεσιόντης (2), ὅθεν αἱ ἐκείσε εὐρισκόμεναι οἰκίαι ἐνοικιάζονται με περισσοτέραν τιμὴν, παρὰ ἀλλαχοῦ.

§. η'. Τώρα μέλλω να σὲ ὀδηγήσω εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεσεύς, ὁ ὅποιος ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Κίμωνος, μετὰ τινος χρόνου τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, μικρότερος μὲν ἀπὸ τὸν τῆς Ἀθηνᾶς, περὶ οὗ μέλλω να ὀμιλήσω ἐντὸς ἀλίγου, ἀλλ' ἔγινεν ἐκείνου πρωτότυπον (3). Εἶναι, καθὼς ὁ δεύτερος, τάξεως ὀωρικῆς, καὶ σχήματος γλαφυρωτάτου· οἱ ὀόκιμοι ζωγράφοι τὸν κατεπλούτισαν με τὰ ἀθάνατα αὐτῶν τεχνουργήματα (4), Ἀφ' οὗ διαβῶμεν ἀπ' ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Κάσορος καὶ Πολυδεύκου, τοῦ ναϊδίου τῆς Ἀγραυλίδος, θυγατρὸς τοῦ Κέκρωπος, καὶ τοῦ Πρυτανεῖου, ὅπου ἡ δημοκρατία τρέφει δι' ἰδίων τῆς ἐξόδων πολίτας τινὰς, οἵτινες ἀπέδωκαν εἰς αὐτὴν ἀξιοσημειώτους δουλεύσεις (5), να, εὐρισκόμεθα εἰς τὸν δρόμον τῶν τριπόδων (6), τὸν ὅποιον ἔπρεπε να ὀνομάσῃσι κάλλιον, δρόμον τῶν θριάμβων. Ἐνταῦθα, καθ' αὐτὸ, ἀνα πᾶν ἔτος, οἰοῦναι ἐνέχυρα, ἀποθέτουσι τὴν δάξαν τῶν νικητῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας, οἵτινες κάλλιπιζουσι τὰς ἐορτάς μας. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ συγκροτοῦνται μεταξύ τῶν μουσικῶν, ἢ χορευτῶν διαφόρων ἡλικιῶν. Κάθε φυλὴ

(1) ὁ αὐτ. εἰς Λεπτ. §. 542. (2) Λυσ. κατὰ κατῆγ. §. 413. (3) Le Roi ruines de la Grece. t. 1. p. 18. (4) Παισα. βιβλ. α'. κη. ε'. (5) Meurs. Athen. att. l. 1. c. 7, et 8. (6) Ἀδων. βιβλ. ε'. §. 542—3.

προβάλλει τοὺς ἐδικούς της, καὶ ὅποιος λάβῃ τὴν νίκην, ἀφιερώνει ἓνα τρίποδα ἀπὸ κύπριον χαλκόν, ἄλλοτε μὲν εἰς τινα ναόν, ἄλλοτε δὲ εἰς τινα οἰκίαν, τὴν ὅποιαν οἰκοδόμησεν εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον (1). Βλέπεις ἐκεῖνα τὰ πολυάριθμα ἀναθήματα εἰς τὰς κορυφάς, ἢ εἰς τὰ ἔνδον τῶν γλαφυρῶν οἰκοδομῶν, τὰς ὅποιās ἀπὸ κάθε μέρος ἔχομεν (2); Εἰς αὐτὰ εἶναι αἱ ἐπιγραφαί, αἱ ὅποιαι, κατὰ τὰς περιστάσεις, περιέχουσι τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου τῶν ἀρχόντων, τῆς φυλῆς, ἣτις ἔλαβε τὴν νίκην, τοῦ πολίτου, ὅς τις ἐπ' ὀνόματι τοῦ χορηγοῦ, ἀνεδέχθη τὰ ἔξοδα τοῦ χοροῦ, τοῦ ποιητοῦ, ὁ ὅποιος ἐσύνθεσε τοὺς σίχους, τοῦ διδασκάλου, ὁ ὅποιος ἐγύμνασε τὸν χορὸν, καὶ τοῦ μουσικοῦ, ὅς τις ἐρρύθμισε τὰ μέλη πρὸς τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ (3). Ἄς πλησιάσωμεν. Ἴδού οἱ νικηταὶ τῶν Περσῶν, πῶς δοξάζονται, δι' ὅ,τι ἐφάνησαν ἀρχηγοὶ τῶν χορῶν. Ἀνάγνωσαι τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τοῦτον τὸν τρίποδα. Ἡ φυλὴ τῆς Ἀντιοχίδος ἔλαβε τὸ βραβεῖον, ὁ Ἀρισείδης ἦτον χορηγός, καὶ ὁ Ἀρίστρατος ἐσύνθεσε τοὺς σίχους (4). Εἰς τοῦτον τὸν ἄλλον. Ὁ Θεμισοκλῆς ἦτον χορηγός, ὁ Φρύνικος ἐσύνθεσε τὴν τραγωδίαν· καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἦτον ἄρχων (5).

§. 9. Τὰ ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ γλυπτικῆς, ἀπὸ τὰ ὅποια εἴμεθα περικυκλωμένοι, προξενοῦσιν εἰς καθένα θάμβος, τόσον διὰ τὴν θαυμασίαν ἐργασίαν, ὅσον καὶ διὰ τὰ αἶτια, τὰ ὅποια τὰ παρήγαγον, ἀλλ' αἱ ὠραιότητες αὐτῶν ὅλαι ἐξαλείπονται, ὅταν συγκριθῶσι μὲ τὸν Σάτυρον, τὸν ὅποιον μέλλει νὰ ἴδῃς εἰς αὐτὴν τὴν οἰκοδομὴν (6). Ὁ Πρα-

(1) Chandl. inscript. part. 2. p. 48. (2) Πausa. αὐτ. (3) Vandal. dissert. de gymnas. c. 5. p. 6-7. Chandl. trav. in Greece p. 99. (4) Πλούτ. εἰς Ἄρισ. §. 318. (5) ὁ αὐτ. εἰς Θεμισ. §. 114. Ὅρα τὴν σημ. (6) Πausa. βιβλ. α'. κεφ. κ'. Πλάτ. βιβλ. λδ'. κεφ. π'. Ἄδην. βιβλ. γ'. §. 591.

ξετέλης τὸν ἀριθμὸν μὲ τὰ ὠραιότερά του τεχνουργήματα, καὶ τὸ δημόσιον τὸν βάλλει ἀναμεταξὺ τῶν ἄκρων ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης. Ὁ δρόμος τῶν τριπόδων μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὸ θεᾶτρον τοῦ Βάκχου. Ἡρμοξε νὰ ἐγείρωνται τὰ γρόπαια παρὰ τὸ σταδίου τοῦ ἀγῶνος. Ἐπειδὴ κοινῶς οἱ χοροὶ τῶν φυλῶν ἠγωνίζοντο διὰ τὴν νίκην εἰς τὸ θεᾶτρον (1), εἰς αὐτὸ καὶ ὁ δῆμος συναθροίζεται ἐνίοτε, ἢ, διὰ νὰ σκέπτηται τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ἢ, διὰ νὰ γίνηται θεατῆς τῆς παραστάσεως τῶν τραγωδιῶν, καὶ κωμωδιῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς τὸν Μαραθῶνα, Σαλαμίνα, καὶ Πλαταιᾶς, ἐθριάμβευσαν μόνον κατὰ τῶν Περσῶν, ἐνταῦθα ὅμως, καθ' ὅλων τῶν ἔθνων, ὅσα ὑπάρχουσι τὴν σήμερον, ἴσως καὶ τῶν, ὅσα μέλλει μετὰ ταῦτα νὰ ὑπάρξωσι, καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, καὶ Εὐριπίδου δὲν θέλει ἦναι ὀλιγώτερον διάσπμα εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἢ τὰ τοῦ Μιλητιάδου, Ἀριστίδου, καὶ Θεμιστοκλέους. Κατὰ πρόσωπον τοῦ θεᾶτρου εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτέρους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν (2), λέγω ὁ τοῦ Βάκχου, ἐπονομαζομένου θεοῦ τῶν ληνῶν· κεῖται εἰς τὴν γειτονείαν τῶν λιμνῶν (3), καὶ ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνον ἀνοίγεται (4). Εἰς τοῦτον τὸν εὐρύχωρον περίβολον, ὁ ὁποῖος τὸν περικυκλῶνει, παράσαινον, εἰς διωρισμένας ἑορτὰς, ἄλλοτε θεάματα, πρὶν οἰκοδομηθῆ τὸ θεᾶτρον (5). Τέλος πάντων ἐφθάσαμεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἀναβάθρας, ἣτις φέρεται εἰς τὴν ἀκρόπολιν (6). Παρατήρησαι, ἀναβαίνων, πόσον ἡ θεὰ ἐκτείνεται, καὶ πανταχόθεν εὐαρεσείται· γύρισαι τὰ ὄμματά σου ἀριστερὰ πρὸς τὸ ἐσκαμμένον κατὰ τὴν πέτραν σπήλαιον, καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὸν Πᾶνα,

(1) Δημοσ. εἰς Μειδ. §. 606—12. (2) ὁ αὐτ. εἰς Νεαί. §. 273. Παισα. βιβλ. α'. κεφ. κ'. (3) Ἀθην. βιβλ. ια'. §. 465. Ἰσάιος παρ' Ἀρτοκ. ἐν λιμνῇ. Ἡσυχ. ἐν Λιμν. (4) Θουκ. βιβλ. β'. κεφ. ιε'. (5) Ἡσυχ. ἐπι. Δελ. (6) Νέμισμα τῶν Ἀθηνῶν τοῦ βασιλ. ταμεῖου.

πλησίον ἐκείνης τῆς βρύσεως (1). Ἐκεῖ ὁ Ἀπόλλων εἰδέχθη τὰς φιλοφρονήσεις τῆς Κρεούσης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Ἐρεχθίδος, εἰς τὸ ἴδιον μέρος δέχεται κατὰ τὸ παρὸν καὶ τὴν προσκύνησιν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι πάντοτε εἶναι πρόθυμοι νὰ καθιερώσι τὰς ἀδυναμίας τῶν θεῶν. Ἄς σαθώμεν ἔμπρὸς εἰς αὐτὴν τὴν μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομὴν τῆς Δωρικῆς τάξεως, ἡ ὁποία προσβάλλει εἰς τὰς ὄψεις μας. Τὴν ὀνομάζουσι προπύλαια, ἢ πρόδομον τῆς ἀκροπόλεως. Ὁ Περικλῆς ἐπροσπάθησε νὰ οἰκοδομηθῇ μὲ μάρμαρα, κατὰ τὰ σχέδια, καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ ἀρχιτέκτονος Μνησικλείου. Ἀρχίσαν τὴν οἰκοδομὴν, ἐπὶ ἀρχόντος Εὐθύμενου, καὶ μετὰ πέντε χρόνους ἐτελείωσαν (2). Ἐξωθεύθησαν, λέγουσι, 2012 τάλαντα (3). Ποσότης ὑπέρμετρος, ὑπερβαίνουσα τὸ ἐτήσιον τῆς δημοκρατίας εἰσόδουμα.

§. ι. Ὁ ναὸς, τὸν ὁποῖον ἔχομεν ἄριστρά, εἶναι καθιερωμένος εἰς τὴν νίκην. Ἄς ἔμβωμεν εἰς τὸ κτήριον, ὅπου εἶναι δεξιὰ, διὰ νὰ περιεργασθώμεν τὰς ζωγραφίας, αἱ ὁποῖαι καλλωπίζουσι τοὺς τοίχους του. Αἱ πλείοτεραι ἀπὸ αὐτὰς εἶναι τοῦ καλῆμου τοῦ Πολυγνώτου (4). Ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν κατὰ τὸ μέσον μεγάλην οἰκοδομὴν. Ἰδὲ τοὺς ἐξ ὠραίου κίονας, οἵτινες ὑπακρατοῦσι τὸ προμετωπίδιον, δίδετε τὰ προπύλαια, διηρημένα εἰς τρία τμήματα μὲ δύο σειρὰς ἰωνικῶν κίωνων, καὶ ἀποπερατούμενα κατὰ τὸ ἀντίθετον μέρος μὲ πέντε πύλας, διὰ τῶν ὁποίων διακρίνομεν τοὺς κίονας τοῦ περισυλίου, ὅπου ἀνήκει εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς ἀκροπόλεως (5).

(1) Ἐδριπ. Ἰερ. σέ. 17. 501. 936. Παισα. βιβλ. α'. κεφ. κη'. Λονκία. Δις ἀποκρ. §. 801. (2) Τιδ, 437, ἔπει πρὸ Χ. Πλουτ. εἰς Περικ. §. 160. (3) Ἡλιόδ. παρ' Ἀρπορ. καὶ Σού. εἰς Προπίλ. (4) Παισα. αὐτ. κεφ. εβ'. (5) Le Roi ruines de la Grece. part. 2. p. 15. et 47. Παισα. §. α'. αὐτ. ἔρα τὴν ἡ. σημεῖ. εἰς τὸ τέλος τῆς εἰσαγωγῆς Τέ. α'. καὶ τὸν Ἄτλ.

Περιεργάσθητι, διαβαίνων, ἐκεῖνα τὰ μεγάλα τμήματα τοῦ μαρμαρίου, τὰ ὅποια συνάπτουσι τὸν θόλον, καὶ ὑποσπριζουσι τὴν σκέπην. Νὰ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν (1). Ἴδῃ τὴν πληθὺν τῶν ἀγαλμάτων, τὰ ὅποια ἡ πίσις, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ἀνήγειραν εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, καὶ τὸ σμυλᾶριον τῶν Μυρῶνων, Φειδιῶν, Ἀλκαμενῶν, καὶ ὄλων τῶν διασημοτέρων τεχνιτῶν, φαίνεται, ὅτι ἐνεψύχωσεν. Αὐτοῦ θίλουσι ζῆ διὰ παντὸς Περικλῆς, Φορμίων, Ἰφικράτης, Τιμόθεος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι στρατηγοὶ Ἀθηναῖοι. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς εἰκόνες τῶν εἶναι μεμιγμέναι μὲ τὰς τῶν Θεῶν (2). Αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν ἀποθεώσεων ἐπροξένουσι εἰς ἐμὲ ζωηρὰς προσβολὰς, ὅταν κατ' ἀρχὰς ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνομίζον, ὅτι ἔβλεπον ἀνά πᾶσαν πόλιν δύο εἶδη πολιτῶν, τὸ μὲν ἓν, ὅτι ὁ θύνατος παρέπιμπεν εἰς τὴν λήθην, τὸ δὲ, ὅτι αἱ τέχναι ἔδοθον εἰς αὐτὸ αἰώνιαν ὑπαρξίν. Τοὺς μὲν, ἐθεώρου, ὡς παιδάς ἀνθρώπων, τοὺς δὲ, ὡς παιδάς τῆς δοξῆς· ἐπομένως προσπαθῶν νὰ βλέπω τὰ ἀγάλματα, ἤνωσα αὐτὰ τὰ δύο γένη.

§. ια΄. Ἄς πλησιάζωμεν εἰς αὐτὰ τὰ δύο θυσιαστήρια. Εὐλαβήθητι τὸ πρῶτον, δι' ὅ,τι εἶναι τῆς Ἀθούρας, ἀγκαλίεσαι περιπαθῶς τὸ δεύτερον, δι' ὅ,τι εἶναι τῆς φιλίας (3). Ἀνάγνωσαι εἰς αὐτὴν τὴν σῆλην τοῦ κυπρίου χαλκοῦ τὸ ψήφισμα, ὅπου καταδικάζει μὲ ἀτιμίας σημειώματα πολίτην τινὰ, καὶ τοὺς ἀπογόνους του, δι' ὅ,τι ἐδέχθη τὸ χρυσεῖον τῶν Περσῶν, διὰ νὰ διαφθείρῃ τοὺς Ἕλληνας (4). Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ κακαὶ πράξεις μένουσι εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, διὰ νὰ παράγωσιν ἀγαθὰς, καὶ αἱ ἀγαθαί, διὰ νὰ προξενώσι καλλιτέρας. Ἰψῶσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ θαύμασαι τὸ ἀριστούρ-

(1) Meurs. in cecrop. (2) Παντα. ββλ. α'. κ.φ. νβ'. (3) Ἡσύχ. Αἰδ. (4) Δημοσθ. Φιλ. ππ. δ'. §. 91. Πλουτ. εἰς Θεμισ. §. 114.

γῆμα τοῦ Φειδίου. Τὸ Κολοσσαϊόν τοῦτο ἄγαλμα ἀπὸ κύπριον χαλκὸν ἀφιερῶθη, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, εἰς τὴν Ἀθηνᾶν (1). Ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀττικῆς εἶναι ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς τῆς Θεᾶς (2), ἀλλὰ πᾶς τις ἠθέληεν εἰπῆ, ὅτι εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔστησε τὴν καθέδραν τῆς. Πόσα ἀγάλματα, θυσιαστήρια, καὶ οἰκοδομαὶ εἶναι εἰς τιμὴν τῆς! Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἀγαλμάτων εἶναι τρία, τῶν ὁποίων ἡ ὕλη, καὶ ἡ ἐργασία μαρτυροῦσι τὰς ἐπιδόσεις τῆς πολυτελείας, καὶ τῶν τεχνῶν· τὸ μὲν ἀπὸ αὐτὰ τόσον ἀρχαῖον, ὥστε νομίζουσιν, ὅτι κατήλθεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν (3), καὶ εἶναι ἀνεπιτήδευτον, καὶ ἀπὸ ξύλον μόνον ἐλαίας· τὸ δεύτερον, ὅπου τῶρα σ' εἴδειξα, εἶναι ἔργον ἐκείνου τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ ὅλα τὰ μέταλλα ἐμεταχειρίζοντο μόνον τὸν αἰθῆρον, διὰ νὰ νικῶσι, καὶ τὸν κύπριον χαλκὸν, διὰ νὰ διαιωρίζωσι τὰς νίκαις των. Τὸ τρίτον, ὅπου ἐντὸς ὀλίγου θέλωμεν ἰδῆ, διὰ προσαγωγῆς τοῦ Περικλέους γενόμενον, εἶναι ἀπὸ χρυσίον, καὶ ὅσα ἔλεφάντινα (4). Ἰδοὺ ναὸς, συσημένος ἀπὸ δύο ναῦδια, καθιερωμένα, τὸ μὲν, εἰς τὴν πολιὰδα Ἀθηνᾶν, τὸ δὲ, εἰς τὸν ἐπονομαζόμενον Ἐρεχθεῖα Ποσειδῶνα (5). Ἄς παρατηρήσωμεν, πῶς αἱ μυθικαὶ παραδόσεις συμφωνοῦσιν ἐνίοτε μὲ τὰς ἱστορικὰς πράξεις. Αὐτοῦ δείχνουσιν, ἐξ ἐνὸς μὲν μέρους, ἐλαίαν, ἡ ὁποία, διὰ προσαγωγῆς τῆς Θεᾶς, αὐτομάτως ἐφύτρωσεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπολλαπλασιάσθη εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, πηγᾶδιον, ἀπὸ τὸ ὅποιον, καθὼς βεβαιῶνουν, ἀφ' οὗ Ποσειδῶν ἔκρουσε τὴν γῆν μὲ τὴν τρίαινάν του, ἀνέβλυσεν ὕδωρ θαλάσσιον (6). Αὐταὶ αἱ θεότητες μὲ παρόμοια θαύματα

(1) Δημοσθ. παραπρ. §. 336. Πausan. βιβλ. α'. κεφ. κη'. (2) ὁ αὐτ. αὐτ. κεφ. κς'. (3) αὐτ. (4) Σχολ. Δημοσθ. εἰς Ἀεθροῦτ. §. 440. (5) Meurs. in cecrop. c. 20. (6) Ἡρ. βιβλ. κ'. §. 55. Πausan. αὐτ. Meurs. ibid. c. 19.

ἐπεθύμουν ὑπερβολικὰ, νὰ δόσωσι τὸ ὄνομάτων εἰς αὐτὴν τὴν ἥδη ἀνθίζουσαν πόλιν. Οἱ Θεοὶ ἀπεφάσισαν ὑπὲρ τῆς Ἀθηνῶν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, πολὺν καιρὸν, ἐπρόκρινον τὴν γεωργίαν ἀπὸ τὴν ἐμπορίαν (1). Ἀφ' οὗ δὲ ἤνωσαν αὐτὰς τὰς δύο πηγὰς τοῦ πλούτου, ἀπονέμουσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὴν πρὸς τοὺς ἀγαθοεργούς των εὐγνωμοσύνην, καὶ διὰ νὰ φέρωσιν εἰς τελειότητα τὸν συμβιβασμὸν, ἤγειραν εἰς αὐτοὺς κοινὸν θυσιαστήριον, ὀνομάζοντες αὐτὸ θυσιαστήριον τῆς λήθης (2). Ἐμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος τῆς Θεᾶς εἶναι ἀπλωρημένη χρυσῇ λυχνεία, ἐπὶ τῆς ὁποίας φοινῆξ ἐκ τοῦ ἰδίου μετάλλου ἐπικείται, ἐκτείνομενος μέχρι τοῦ θόλου καίει νυκτὸς, καὶ ἡμέρας (3), καὶ ἀπαξ τοῦ ἐνικυτοῦ ἐγχεύουσι εἰς αὐτὴν ἔλαιον. Ἡ θρυαλλίς, οὐσα ἀπὸ ἀμιάντου (4), δὲν θάπανᾶται ποτὲ, καὶ ὁ καπνὸς ἐξέρχεται διὰ τινος κεκρυμμένου ὑπὸ τὰ φύλλα τοῦ φοίνικος σωλῆνος. Εἶναι ἔργον τοῦ Καλλιμάχου. Ἡ ἐπιξεργασία εἶναι τόσον τελειωμένη εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὥστε ἦσαν ἐπιθυμηταὶ εἰς αὐτὸ, ἂν ἐφαίνοντο καὶ χάριτες ἀμελείας τινὸς, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ σφάλμα τοῦ κατὰ πολλὰ προσεκτικῶν τεχνίτων, ἐμακρύνετο ἀπὸ τὴν τελειότητα, ἀγωνιζόμενος νὰ τὴν φθάσῃ, καὶ προσπαθῶν νὰ μὴ θυσαρῆσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἐδυσαρῆσσαι τοὺς εἰδήμονας (5).

§. 1β. Εἰς τοῦτο τὸ ναῖδιον ἐφυλάττετο ὁ πολυτίμος ἀκινάκης τοῦ Μαρδονίου, ὅς τις ἐδοίκεν ἐν τῇ κατὰ τὰς Πλαταιᾶς μάχῃ τὸ σράτευμα τῶν Περσῶν, καὶ ὁ θώραξ τοῦ Ἰπάρχου Μασισίου (6). Εὐρίσκειτο προσέτι εἰς τὸ τοῦ Παρ-

(1) Πλούτ. εἰς Θεμισ. §. 121. (2) ὁ αὐτ. συμπό. βιβλ. 3. πρὸ β. β. §. 741. (3) Πανσα. βιβλ. α'. κτφ. κς'. (4) Salmas. in Solim. t. 1. p. 178. (5) Πλάτ. βιβλ. 34. κεφ. 8. Πανσα. αὐτ. (6) Δημοσθ. εἰς Τιμοκ. §. 797. Οὐλίπ. εἰς ὄλωνθ. 3. §. 45. σχολ. Θεουκ. βιβλ. β'. κεφ. 17. Πανσα. βιβλ. α'. κτφ. κς'.

Σενώνος προπύλαιον ὁ ἀργυρόπους θρόνος, ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ἐκάθισεν ὁ Ξέρξης, διὰ τὴν γένη αὐτόπτης τῆς ἐν Σαλαμῶνι ναυμαχίας (1), καὶ εἰς τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, τὰ ἐπιλοιπα λάφυρα, ὅσα εὐρέθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Περσῶν (2). Αὐτὰ τὰ λάφυρα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ περισσότερα ἠρπάχθησαν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀπὸ χειρὸς ἱεροσύλους, ἦσαν τροπικαί, διὰ τὰ ὅποια οἱ καθ' ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἐναβρύνονται, ὡσάν τὰ ἦσαν κατορθώματα τῆς μεγαλοφυχίας των, καὶ κάμνουσι παρομοίως μὲ τὰς γενεὰς ἐκείνας, αἱ ὅποιαι ἄλλοτε παρήγαγον ἄνδρας διασήμευς, καὶ ἀγωνίζονται νὰ ζεῖλωσιν εἰς λήθην τὸ, ὅτι εἶναι, μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ, ὅτι ἦσαν (3). Αὐτὴ ἡ ἄλλη οἰκοδομὴ ὀνομάζεται ὀπισθόδομος, καὶ εἶναι τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκειον, περιτειχισμένον μὲ διπλᾶ τεῖχη (4). Θησαυροφύλακες εἰς αὐτὸ καθ' ἔτος κληροδοτοῦνται. Ἐκεῖ καταθέτουσι τὰς, ὅσας ποσότητας ἐγχειρίζει εἰς αὐτοὺς ἡ γερουσία βουλὴ, καὶ ὁ Ἐπιστάτης ἀπὸ τοῦς Πρυτάνεις, καθ' ἡμέραν ἀλλαττόμενος, φυλάττει τὸ κλειδίον (5). Οἱ ὀφθαλμοῖσιν σου, ἀπὸ πολὺν καιρὸν, ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν περίφημον ἐκεῖνον ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τῶν Ἀθηνῶν ἐγκαλλωπίσματα· αὐτὸς ὀνομάζεται Παιθεών. Πρὶν ὅμως εἰσελθῶμεν εἰς αὐτὸν, συγχώρησόν μοι νὰ ἀναγνώσω μίαν

(1) Δημοστ. αὐτ. Ἄρκοιο. Ἀργυρόπους. (2) Θουκ. αὐτ. (3) Μὲ πολιτικὸν τρόπον ὁ συγγραφεὺς μᾶς ἐγγίζει. Ἀλλὰ δεῖξαι τῷ Ἁγίῳ Θεῷ, οἱ σημεραῖοι Ἕλληες ἀπεσιεσαν πρὸ πολλοῦ τὴν ἐπικαθημένην τῆς ἀμαθείας ἀγλίαν, τρίχοντες ἐλοι ὀμοθυμαδὸν μὲ γυμνασιαῖα βήματα, διὰ τὴν φθασσάν, ὅσον εἶναι δυνατὸν, εἰς τὴν δεξάν τῶν προπατέρων. Ὅσον ἄλλοι μὲν μὲ προθυμίαν μεγάλην σχολεῖα κτίζουσιν, ἄλλοι δὲ δι' οἰκίαν ἐξέδων μαθητὰς εἰς μακροῦν μέρη πέμπουσιν, ἄλλοι δὲ βιβλία δι' ἀδράς δαπάνης ἐκδίδουσι πρὸς φωτισμὸν τοῦ γένους, καὶ ἐν συντόμῳ, ἐλοι τῶν ἐνδοξῶν ἀγῶνα ἀγωνίζονται, καὶ ἐστειθεν δέλουσιν ἀποκτήσει καὶ τὰ ἀμύχαντα ἐπαθλα. (4) Ἄρην. παρ' Ἄρκοιο. Ταμ. Πολυδ. βιβλ. κ'. κεφ. 3'. (5) Σουί. Ἐπιστάτης. Ἰπόθ. τοῦ λόγ. τοῦ Δημοστ. εἰς Ἄνδρω. §. 697.

ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Περσίαν, ἔγραψα πρὸς τὸν μάγον Ὠθάνην, μὲ τὸν ὅποιον εἶχον φιλίας συνάσ, ὅτι ἐκιν εὐρισκόμην εἰς τὰ Σοῦσα. Ἦξευρε τὴν ἰσορίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἠγάπα νὰ διδάσκηται τὰς συνθησίας τῶν ἔθνῶν. Ἐζήτηε πρὸ ἐμοῦ εὐκρινήσεις τινὰς περὶ τῶν ναῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἰδοὺ τί τῷ ἀπεκρίθην.

§. 17. » Δοξάζεις, ὅτι οὐδὲν πρέπει νὰ παρήσσειάζηται ἡ θεότης ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνην, μήτε νὰ περιγράψωσι τὴν παρουσίαν της εἰς τὸν περίβολον οἰκοδομηῆς τινός (1). Ἄλλῃ ῥῆσως δὲν ἐξεμελέτησας εἰς τὸν Καμβύσην τὴν κατὰ τὴν Αἴγυπτον καταφρόνησιν τῶν ὑποκειμένων τῆς δημοσίου λατρείας, καὶ μήτε εἰς τὸν Ξέρξην τὴν ἀνατροπὴν τῶν ναῶν, καὶ τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἑλλάδος (2). Οὗτοι οἱ βασιλεῖς, καὶ μέχρι καυρίας δεισιδαίμονες, δὲν ἐσκέφθησαν, ὅτι κάθε ἔθνος συγχωρεῖ εὐκολώτερα τὴν βίαν, ἢ τὴν καταφρόνησιν, καὶ νομίζεται βέβηλον, ὅταν βεβηλώσῃ τὸ πρὸ αὐτοῦ σεβόμενον. Ἡ Ἑλλὰς ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνεγείρωσι τὰ ἱερὰ ἀναθήματα, ἀνατραπέντα ποτὲ παρὰ τῶν Περσῶν (3). Αὐτὰ τὰ εἰρήπια ἀνεμύνουσι τὴν σιγμὴν τῆς ἐκδικήσεως. Καὶ ἂν οἱ Ἕλληνες φέρωσι ποτὲ τὰ νικητικῶν ὄπλα εἰς τοὺς τόπους τοῦ μεγάλου βασιλέως, μέλλουσι νὰ ἐνθυμηθῶσι τὸν Ξέρξην, μεταβάλλοντας εἰς τέφραν τὰς πόλεις σας (4). Οἱ Ἕλληνες ἐθανεῖσθησαν καὶ τὴν ἰδέαν, καὶ τὸ σχῆμα τῶν

(1) Πέρσης δὲ οἶδα νόμοισι τοιῶςδε κεχορημένους· ἀγάλματα μὲν καὶ ναοὺς, καὶ βωμοὺς οἷα ἐν νόμῳ ποικευμένους ἰδρύεσθαι, ἀλλὰ ποτε ποιεῖσι μωρῶν ἐπιφύρουσιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυίας ἐνόμισαν τοὺς Θεοὺς, κατὰπερ οἱ Ἕλληνες, εἰνα. Ἡρ. Β. β. α'. §. 131. (2) Αἰσχ. Περσ. §. 811. Ἡρ. βιβλ. η'. §. 109. Διόδ. β. βλ. ε'. §. 332. (3) Ἰσοκ. Πανηγ. §. 203. Λυκούρ. εἰς Διωκρ. μέρ. β'. §. 158. Πανσο. β. βλ. ε'. περ. λέ. Διόδ. βιβλ. ια'. §. κδ'. (4) ε' αὐ. β. βλ. ε'. §. 543. Στραβ. β. βλ. ε'. §. 730. quint. curt. l. 5. c. 7.

»ναῶν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους (1), ἀλλ' ἔδωκαν εἰς αὐτὰς
 »τὰς οἰκοδομὰς χαρισεύρας ἀναλογίας, ἢ καὶ προσφευσεύρας
 »εἰς τὴν φιλοκαλίαν τους. Δὲν ἐπιχειρίζομαι νὰ περιγράψω εἰς
 »χρῆσ τὰ διάφορά των μέρη, εὐχαριστοῦμαι κάλλιον νὰ σοὶ εἰ-
 »πλω τὸ σχέδιον τοῦ οἰκοδομηθέντος ναοῦ εἰς τιμὴν τοῦ Θε-
 »σεύς. Τέσσαρες τοῖχοι, διατεθειμένοι εἰς σχῆμα παραλλη-
 »λογράμμου, ἢ ἑτερομήκους, ἀπαρτίζουσι τὸ ἐνδότερον τοῦ
 »ναοῦ. Ὅ,τι δὲ τὸν ὠραίζει, καὶ κάμνει τὴν κυριώδη ἀξίαν
 »του, εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν μέρος, καὶ τοῦτο, τόσου ξένου,
 »ὡς τὰ διακρίνοντα τὰς διαφόρους κλάσεις τῶν πολιτῶν ἐν-
 »δύματα. Στοά τις, περικράτει ὅλον τὸ περίεξ, τῆς ὁποίας οἱ
 »κίονες ἐσάμενοι ἐπίτινος ὑποποδίου, συντεθειμένου μὲ ἀνα-
 »βάθρας τινὰς, ὑποστηρίζουσι ὑπορώφειαν, ἔχον ἐπικειμένην κο-
 »ρωνίδα ἔσωθεν, καὶ ἔξωθεν. Αὐτὴ ἡ σοὰ, προσθέτουσα πολλὰς
 »χάριτας, καὶ μεγαλοπρέπειαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, αὐξάνει τὴν
 »ὠραϊότητα εἰς τὰς πανδήμους τελετὰς, δυναμένη νὰ δεχθῆ
 »τοὺς πολυκρίθμους θεατὰς, καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῆ ἀπὸ
 »τὴν βροχὴν (2).»

§. 16. »Εἰς τὸ προπύλαιον εἶναι δοχεῖα καθαρτικοῦ
 »νύδατος, (3), καὶ θυσιαστήρια, ἐν οἷς προσφέρουσι θυσιάς.
 »Ἐντεῦθεν εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, ὅπου εὐρίσκεται τὸ ἄ-
 »γαλμα τῆς Θεότητος, καὶ αἱ προσφερόμεναι παρὰ τῆς εὐλα-
 »βείας τῶν λαῶν προσφοραὶ (4). Ἐκεῖ ἐμβαίνει τὸ φῶς μό-

(1) Διὰ δὲ αἰτέ Θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νο-
 μίται, καὶ Ἕλληνας παρὰ σφίον ἀναλαβεῖν, βωμοὺς τε καὶ ἀγάλματα,
 καὶ πλοῦς θεοῖσιν ἀκονεῖν αἰσείας πρώτους, καὶ ζωὰ ἐν λιθοῖσιν ἐγγλύ-
 ψαι. Ἡρ. Βιβ. β'. §. 4. Voyage de Norden. pl. 152. Pococ. t. 1. pl.
 44—5. Mosaiq. de Palest. dans les memoires de l'acad. des bell.
 Lettr. t. 30. p. 503. (2) Βιβ. β. β. β. 3. κεφ. 2. (3) Casaub. in theoph.
 cap. 16. p. 125. Dupor. ibid. p. 456. (4) Βιβ. β. β. β. ἐν Ταυρ.
 §. 72. Πολυδ. βιβ. α'. κεφ. α'. ὅρα τὴν σημεί. εἰς τὸ τέλος τοῦ Τόμου.

»νου ἀπὸ τῆν θύραν (1). Τὸ ὑπὸ τὴν ὄψιν σου σχέδιον δύνα-
 »ται νὰ διαφέρῃ, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, καὶ τὴν
 »ἔφεσιν τοῦ τεχνίτου. Διαφορὰ ἀκολουθεῖ εἰς τὰ μέτρα τοῦ
 »ναοῦ. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἔχει μῆκος 230 ποδῶν,
 »πλάτος 95, καὶ ὕψος 68. ὁ δὲ τοῦ ἐν Σικελίᾳ Ἀκραγαντίνου
 »Διὸς ἔχει μῆκος 340 ποδῶν, πλάτος 160, καὶ ὕψος 120 (2).
 »Διαφορὰ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν κίωνων, ἄλλοτε μὲν θεωροῦνται
 »2, 4, 6, 8, καὶ μέχρι τῶν 10, μὲ δύο προσόψεις, ἄλ-
 »λοτε δὲ τοὺς βάλλουσι μονοπροσώπους, ἄλλοτε δὲ δύο σειραὶ
 »κίωνων σχηματίζουσι εἰς ὅλον τὸ περίξ διπλῆν σοάν. Δια-
 »φορὰ εἰς τοὺς καλλωπισμούς, καὶ ἀναλογίας τῶν κίωνων,
 »καὶ κορωνίδων. Ἐνταῦθα ἀκτινοβολεῖ ἡ μεγάλη τῶν Ἑλλή-
 »νων ἀγχνίονα. Μετὰ διαφόρους δοκιμὰς, συνάψαντες τὰς ἰ-
 »δέας, καὶ ἐφευρίσκει τινες εἰς συστήματα, ἐσύνθεσαν δύο γέ-
 »νη, ἢ δύο τάξεις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ κάθε μία ἔχει χα-
 »ρακτῆρα ἰδιαίτερον, καὶ ὠραιότητα. Ἡ μὲν ἀρχαιοτέρα,
 »γενναιοτέρα, καὶ σερευτέρα ὀνομάζεται Δωρικὴ, ἡ δὲ ἔλα-
 »φροτέρα, καὶ γλαφυρωτέρα ὀνομάζεται Ἴωνικὴ. Δὲν ὀμιλῶ
 »περὶ τῆς Κορινθιακῆς· ἐπειδὴ οὐσαιωδῶς δὲν διαφέρει ἀπὸ τὰς
 »ἄλλας δύο (3). Διαφορὰ τελευταίου κατὰ τὸ ἔνδον τῶν
 »ναῶν. Ἄλλοι μὲν περιέχουσιν ἑρῶν, ἀπηγορευμένον εἰς τοὺς
 »πλαϊκοὺς (4), ἄλλοι δὲ διαιροῦνται εἰς πολλὰ μέρη. Εἰς
 »τινας, παρεκτὸς τῆς θύρας τῆς εἰσόδου, κατασκευάζουσι
 »μίαν εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, καὶ εἰς ἄλλους ἢ σκέπη ὑποσηρί-
 »ζεται μὲ μίαν, ἢ δύο σειρὰς κίωνων (5). Διὰ τὰ σὲ κατα-

(1) Voyage de Spon. t. 2. p. 89. (2) Πανσα. βιβλ. ε'. κεφ. ε'.
 Διόδ. βιβλ. γ'. §. 203. (3) Le Roi ruines de la Grece. p. 15. de
 l'essai sur l'histoire d'architect. (4) Βαλίρ. Μάξ. βιβλ. α'. κεφ. ζ'. Πο-
 λυδ. βιβλ. α'. κεφ. α'. Caes. de bell. civ. l. 3. cap. 105. (5) Ὅρα
 τὴν σημεῖ.

ἡ στήσω νὰ κρίνης καλλίτερα τὸ σχῆμα τῶν ναῶν τούτου τοῦ
 ἡ ἔθνους, συνάπτω μὲ τὴν ἐπιστολήν μου τρία ἄλλα σχέδια,
 ἡ ἐν οἷς θέλεις εὖρη τὸ σχέδιον, τὴν πρόσοψιν, καὶ θεωρίαν τοῦ
 ἡ παρθενώου, ὅστις εἶναι εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς
 ἡ αὐτὰ προσθέτω ἔτι καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰκτίνου τεχνευθὲν εἰς τοῦτο
 ἡ τὸ ὠραίου κτήριον μηχανήμα (1). Οὗτος ἦτον ἀπὸ τοὺς δύο
 ἡ ἀρχιτέκτονας, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Περικλῆς ἔδωκε τὴν ἐπι-
 ἡ χρασίαν νὰ τὸν κατασκευάσωσιν· ὁ ἄλλος ὠνομάζετο Καλλι-
 ἡ κράτης (2). Ἀπ' ὁποῖον μέρος καὶ ἂν ἔλθῃ κἀνεὶς, κἄν
 ἡ διὰ θαλάσσης, κἄν διὰ ξηρᾶς, τὸν βλέπει μακρόθεν, ὅτι
 ἡ ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἀκροπόλεως (3). Εἰ-
 ἡ λυκε Δωρικῆς τάξεως, καὶ ἀπὸ τὸ ὠραίου ἐκεῖνο τὸ λευκὸν
 ἡ μάρμαρον, ὅπου ἐξέρχεται εἰς τὴν λατομίαν τῆς Πάρνη-
 ἡ θος (4), ὄρους τῆς Ἀττικῆς. Τὸ πλάτος του εἶναι 100
 ἡ ποδῶν, τὸ μῆκος του σχεδὸν 227, καὶ τὸ ὕψος 69 (5).
 ἡ Ἡ σοὰ εἶναι διπλῆ μὲ δύο πρόσωπα, καὶ ἀπλῆ εἰς τὰς δύο
 ἡ πλευράς. Εἰς ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ἐξωτερικοῦ προσώπου τοῦ
 ἡ γόστῃκος βασιλεύει ποικιλότης, ἔνθα παρεστάθη λιτανεῖα εἰς
 ἡ τιμὴν τῆς Θεᾶς (6). Ἐκεῖνα τὰ γλυπτὰ ἠύξησαν τὴν δό-
 ἡ ξαν τῶν, ὅσοι τὰ ἐτεχνούργησαν.

§. 16. ἡ Εἰς τὸν ναὸν εἶναι ἐκεῖνο τὸ περίφημον ἄγαλ-
 ἡ μα διὰ τὴν μεγαλειότητά του, πλοῦτον τῆς ὕλης, καὶ ὠραι-
 ἡ οῦτητα τῆς ἀριστοτεχνίας. Ἀπὸ τὴν ἀκαιοβολοῦσαν εἰς τοὺς
 ἡ χαρακτῆρας, καὶ εἰς ὅλην τὴν μορφήν τῆς Ἀθηνᾶς, ὑ-
 ἡ ψιλὴν μεγαλοπρέπειαν, εὐκόλα καθένας ἐγνώριζε τὴν χεῖρα
 ἡ τοῦ Φειδίου. Αἱ ἰδέαι αὐτοῦ τοῦ τεχνίτου εἶχον τόσον μέγα

(1) Βετρού, βιβ. 5. §. 125. (2) Πλούτ. εἰς Περιελ. §. 159. Στρά-
 β. βλ. 9. §. 395. Πανσα. κεφ. 41. (3) Le Roi ruines de la Grece part.
 1 p. 8. (4) Τοῦτο λέγεται θηλυκῶς Πάρνης, καὶ Παρνήθιοι οὐδετέρως,
 οὗν δὲ Πεττελη. (5) ὄρα τὴν σελ. (6) Chandl. trac. in Grece. p. 51.

ὑψος, ὥστε μᾶλλον ἐγένετο ἐπιτυχής, ὅταν περίσῃ τοὺς Θε-
 κούς, ἢ τοὺς ἀνθρώπους (1). διὰ τοῦτο δύναται νὰ εἰπῇ
 ἠκλῆεις, ὅτι τοὺτους μὲν ἔβλεπεν ὑψόθεν, ἐκείνους δὲ, ἐγ-
 γρύθειν μάλιχα. Τὸ ὕψος τοῦ ἀγάλματος εἶναι πῆχων 26· πα-
 ρίσταται ὀρθόν, καὶ κεκαλυμμένον μὲ τὴν αἰγίδα, καὶ ἔνδυ-
 μα μακρόν (2). Μὲ τὴν μίαν χεῖρα κρατεῖ δόρυ, μὲ τὴν
 ἄλλην ὑψηλὴν νίκην, σχεδὸν 4 πῆχων. Ἡ περικεφαλαία
 αὐτοῦ, ἔχουσα ἐπικειμένην σφίγγα, εἶναι καλλωπισμένη κατὰ
 πτὰ πλάγια μὲ δύο γρύπας. Ἐπάνω εἰς τὸ ἔμπροσθεν πρό-
 ησωπον τῆς ἀσπίδος, εἰς τοὺς πόδας τῆς θεᾶς κειμένης, ὁ
 ἠΨειδίας παρέστη τὴν μάχην τῶν Ἀμαζόνων, εἰς τὸ ἔνδον,
 ἠτὴν τῶν Θεῶν καὶ Γιγάντων, εἰς τὸ ὑπόδημα, τῶν Λαπί-
 ἠδων, καὶ Κενταύρων, καὶ εἰς τὴν βάσιν, τὴν γέννησιν τῆς
 ἠΠανδώρας, καὶ πολλὰ ἄλλα ὑποκείμενα. Τὰ φαινόμενα μέ-
 ηρη τοῦ σώματος εἶναι ἀπὸ ὄσου ἐλέφαντος, ἔξω ἀπὸ τοὺς
 ἠὲφθαλμούς, ὅπου ἡ ἴρις ἐσχηματίσθη μὲ ἰδιαιτέραν τινα
 ἠπέτραν (3). Ὁ δόκιμος οὗτος τεχνίτης μετεχειρίσθη πρὸς
 κεντέλειαν ἀνεκδιήγητον ἀκρίβειαν, δεικνύων, ὅτι ἡ με-
 ηγάλητου ἀγχίνοια διετήρει τὴν ὑπεροχὴν τῆς καὶ μέχρι τῶν
 ἠσμικροτάτων λεπτομερειῶν (4). Πρὶν ἀρχήσῃ τὸ ἔργον, ἐ-
 ηβιάσθη νὰ φανερώσῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου, ἀπὸ ποίαν
 ἠκαλλιετέραν ὕλην ἔμελλε νὰ τὸ κατασκευάσῃ. Ἐπρόκρινε τὸ
 ἠμάρμαρον· ἐπειδὴ ἡ λάμψις τοῦ διαρκεῖ διεξοδικώτατα. Τὸν
 ἠἤκουον μὲ προσοχὴν, ἀλλ' ὅταν ἐπρόσθεσεν, ὅτι ἡ θάπαινη
 ἠεμελλε νὰ γένη κατωτέρα, τῷ ἐπρόσθεξεν νὰ σιωπήσῃ, καὶ
 ἠἀπεφασίσθη, ὅτι τὸ ἀγαλμα ἔπρεπε νὰ γένη χρυσοῦν, καὶ ἐ-

(1) Quintil. l. 12. cap. 10. p. 714. (2) Πausa. β. βλ. α'. κεφ. 24.
 Πλεν. β. βλ. λς'. κεφ. 5. Μαξ. Τύρ. διαλ. 14. §. 156. Ἄρ. ρία. εἰ. Ἐπίκτ.
 β. βλ. β'. κεφ. π'. (3) Πλα. ἐπιπ. §. 290. Πλεν. β. βλ. λς'. §. 707—8. (4)
 ὁ αὐτ. β. βλ. λς'. κεφ. ε'.

» λεφάντινον (1). Ἐδιάλεξαν τὸ καθαρώτατον χρυσίον, καὶ ἐ-
 » χρειάσθη εἰς κατασκευὴν ὄγκος βάρους 40 ταλάντων (2). Ὁ
 » Φειδίας, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Περικλέους, τὸ προσήρμοσε
 » μὲ τοιοῦτου τρόπου, ὥστε εὐκόλα ἐξήρχετο. Δύω αἷτια παρεκίνη-
 » σαν τὴν Περικλέα νὰ δώσῃ τοιαύτην συμβουλὴν. Ἐπρόβλεπε τὴν
 » ὥραν, ἐν ἣ ἔμελλε νὰ χρειασθῇ τὸ χρυσίον τοῦτο εἰς κατεπειγού-
 » σας τῆς πολιτείας ἀνάγκας, καὶ τοῦτο ἦτον κατὰ ἀλήθειαν, ὅπου
 » ἐπρόβαλεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (3).
 » Ἐπρόβλεπεν ἔτι, ὅτι ἔμελλε νὰ τὸν ἐγκαλέσωσιν, ὁμοίως
 » καὶ τὸν Φειδίαν, ὅτι ἐσφετέρησαν μέρος ἐξ αὐτοῦ, καὶ τοῦτο
 » ἔλαβε τόπον (4), ἀλλὰ διὰ τὴν προφυλακὴν, τὴν ὁποίαν
 » ἔλαβεν, ἐτράπη εἰς καταισχύνην μόνον τῶν ἐχθρῶν του (5).
 » Ἐκατηγόρουν ἔτι τὸν Φειδίαν, ὅτι ἐχάραξε τὴν εἰκόνα του,
 » καὶ τοῦ ὑπερασπιστοῦ του εἰς τὴν ἀσπίδα τῆς Ἀθηναῖς. Αὐτὸς
 » μὲν παρίστατο ὑπὸ τοὺς χαρακτῆρας γέροντός τινος, ἐτοίμου
 » νὰ ρίψῃ μεγάλην πέτραν, καὶ βεβαιώνουσιν, ὅτι μὲ τῶσιν
 » ἐπιτιθειοτάτην μηχανὴν ἢ μορφὴν αὐτὴ συνείχετο μὲ τὸ ὄλον,
 » ὥστε ἀδύνατον ἦτον νὰ ἐξαλειφθῇ, χωρὶς νὰ διαλύσῃ, καὶ νὰ
 » φθείρῃ ὄλον τὸ ἄγαλμα (6). Ὁ δὲ Περικλῆς ἐμάχετο μὲ
 » μίαν Ἀμαζόνα, ὃ βραχίων του, ὅς τις ἐξηπλώθη, καθω-
 » πλισμένος μὲ δόρυ, ἔκρυψεν ἀπὸ τοὺς θεατὰς τὸ ἥμισυ τοῦ
 » προσώπου του. Ὁ τεχνίτης τὸ ἐκάλυψεν ἐν μέρει, μόνον διὰ
 » νὰ διεγείρῃ τὴν περιέργειαν νὰ τὸν γνωρίσωσιν.»

§. 15. » Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον εἶναι διωρισμένον ταμεῖον,
 » ὅπου οἱ ἰδιῶται καταδέτουσι τὰ χρήματα, ὅσα κατ' οἴκους

(1) Βαλ. Μαξ. βιβλ. α'. κεφ. α'. (2) Ἡ ἀναλογία τότε τοῦ χρυ-
 σοῦ πρὸς τὸν ἄργυρον ἦτον ἐν πρὸς 13. ὥστε τὰ 40 χρυσὰ τάλαντα
 ἐπίστω 520 ἄρ. γρὰ· καὶ αὐτὰ σχεδὸν 115,32 γρόσια ἑθνωμακία.
 Ὅρα τὴν σημ. Θεολ. βιβλ. β'. κεφ. εγ'. (3) αὐτ. (4) Πλούτ. εἰς Περικλ.
 §. 169. ἔρα τὴν σημ. (5) Ὅρα τὴν σημ. (6) Cicero, orat. c. 71. t. 1. p.
 481. ὃ αὐτ. tuscul. l. 1, cap. 15. t. 2. p. 245.

»δὲν δύνανται νὰ φυλάξωσιν· ὁμοίως διαφυλάττονται εἰς αὐ-
 »τὸ, καὶ ὅσα ἀφιερῶματα προσφέρονται εἰς τὴν Θεῶν, ὡς
 »ζέμματα, δοχεῖα, μικραὶ μορφαὶ Θεοτήτων, χρυσαὶ
 »ἢ ἀργυραὶ. Πολλάκις αἱ Ἀθηναῖαι ἀφιερώνουσιν ἐκεῖ τὰ
 »δακτυλίδια, ψέλλια, καὶ περιδερραῖά των. Αὐτὰ ἐμπισεύ-
 »ονται εἰς τοὺς ταμίαις τῆς Θεᾶς, οἱ ὅποιοι ἔχουσι τὴν πρό-
 »νοιαν, ἐν ὅσῳ ἀσχολοῦνται εἰς αὐτὸ τὸ ὑπουργημα, ἀφ' οὗ
 »ὁμῶς παρέλθῃ ἡ διωρία, τὰ ἐγχειρίζουσιν εἰς τοὺς διαδό-
 »χους των μὲ καταγραφὴν, ἣ ὅποια περιέχει τὴν βαρύτητα
 »κάθε εἶδους, καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἀφιερωτοῦ. Ἡ καταγραφὴ
 »αὐτὴ εὐθὺς χαράττεται εἰς μάρμαρον, βεβαιώνει τὴν ἐμπι-
 »σσύνην τῶν φυλάκων, καὶ διεγείρει τὴν ἐλευθεριότητα τῶν
 »πολιτῶν (1). Ὁ ναὸς οὗτος, ὁ τοῦ θυσίῳ, καὶ τινὲς ἄλλ-
 »λοι ἔτι, εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ γλυπτι-
 »κῆς. Εἰς αὐτὸν τὸν ἔπαινον δὲν θέλω ἐπιφέρει κάμμιναν προ-
 »σθήκην, κἄν ἤθελα ἐκτανθῇ περιγράφων τὰς ὠραιότητας
 »τοῦ ὄλου, καὶ τὴν γλαφυρότητα τῶν κατὰ μέρος. Μὴ θαν-
 »μάζης διὰ τὴν πληθὺν τῶν οἰκοδομημάτων, τὰ ὅποια ἠ-
 »γέρθησαν εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν. Ὅσον τὰ ἤδη διαφθείρον-
 »ται, τοσοῦτον ἀναλόγως οἱ νόμοι πολλαπλασιαζόνται, διὰ
 »νὰ προλαμβάνωσι τὰ ἁμαρτήματα, καὶ τὰ θυσιασῆρια, διὰ νὰ
 »τὰ ἐξιλεώσωσι. Περὶ πλέον παρόμοια ἀναθήματα ὠραῖζουσι
 »μῖαν πάλιν, ταχύνουσι τῶν τεχνῶν τὰς προόδους, κατασκευ-
 »αζόμενα τὰ περισσότερα ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὰ ἔξοδα· ἐπειδὴ
 »μέρος τῶν λαφύρων πάντα διορίζεται εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν
 »τῆς κοινῆς λατρείας.

β. εἶ. Αὕτη ἐσάθη ἡ πρὸς τὸν μάγον Ὠθάνην ἀπό-
 κρισις μου. Διὰ τὴν ὥραν, χωρὶς νὰ ἐκβῶμεν ἀπὸ τὴν ἀκρό-

(1) Chandl. inscript. in notes. part. 2. p. XV. Πολυδ. βιβλ. ε'.
 κεφ. χη'.

πολιν, ὡς ὑπάγωμεν νὰ λάβωμεν διαφορούς ζάσεις, αἱ ὅποιαι δύνανται νὰ δεῖξωσιν ἀλληλοδιαδόχως τὴν πόλιν εἰς τὰ ὄμματά μας. Αὕτη ἐπλατύνθη, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, περισσώτερον πρὸς τὸ μέρος τοῦ λιβός. Δὲ ὅτι τὸ ἐμπόριον βιάζει κατ' ἐκάστην τοὺς κατοίκους νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος, καὶ ἀπὸ τὴν ὕψιν, εἰς τὰ περίξ τῆς ἀκροπόλεως, ὑψάνονται ἐκ διαλειμμάτων πετρώδη ὄρη, καὶ λόφοι (1), οἱ πλείονες κεκαλυμμένοι ἀπὸ οἰκίας. Δεξιόθεν ἔχομεν τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου πάγου, ἀριστερόθεν τὸν τοῦ Μουσειῦ, μεταξύ τὸν τῆς Πνυκός, ὅπου, εἶπον, ὅτι γίνεταί ἐνίστι ἡ γενικὴ συνέλευσις. Βλέπεις μέχρι τίνος βαθμοῦ ἠγρύπνουσιν τὰ διεσπῶτα δύο μέρη τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ὕψος τούτου τοῦ λόφου θεωρεῖ κανεὶς καθαρὰ τὸν Πειραιᾶ. Ἦτον ποτὲ καιρὸς, κατ' ὃν οἱ ῥήτορες, ἔχοντες τοὺς ὄφθαλμοὺς τετραμμένους πρὸς τὸν λιμένα ταύτον, δὲν ἄφινον κανέν μῆσον, διὰ νὰ καταπέσῃσι τὸν δῆμον, νὰ δυσιάζῃ τὸ πᾶν εἰς τὴν θαλασσίαν δύναμιν. Οἱ φατριασαὶ ὅμως τῆς ἀριστοκρατίας, κατ' ἐξοχὴν πεπληγωμένοι, ἔλεγον, ὅτι οἱ πρῶτοι νομοθέται ἐδεξισαῦντο μόνον τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν, καὶ ὁ Θεμισοκλῆς, συνάπτων τὴν πόλιν μὲ τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὴν θαλάσσαν μὲ τὴν ξηρὰν, ἠύξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν ναυτῶν, καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὄχλου. Οὕτω μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν, οἱ συσηθέντες παρὰ τοῦ Λυσάνδρου τριάκοντα τύραννοι ἠγωνιάθησαν μὲ κάθε τρόπον, νὰ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὴν πεδιάδα τὸ βῆμα τῶν ῥητόρων, τὸ ὁποῖον εἶχε πρότερον πρὸς τὴν θαλάσσαν τὸ πρόσωπον (2). Παρέδραμον πολλὰς οἰκοδομὰς, κειμένας εἰς τὰς πλευράς, καὶ περίξ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς εἶναι μεταξύ τῶν ἄλλων τὸ Ὠδεῖον, ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου

(1) Whel. a Journ. book. 5. p. 538. Spon. Chandl. etc. (2) Πλατ. εἰς Θεμισ. §. 121.

Διός. Τὸ πρῶτον εἶναι εἶδος Θεάτρου, τὸ ὁποῖον ὁ Περικλῆς ἤγειρεν, διὰ νὰ γίνωνται οἱ ἀγῶνες τῆς μουσικῆς (1), καὶ εἰς τὸ ὁποῖον οἱ τελευταῖοι ἐξ ἄρχοντες ποιούσιν ἐνίοτε τὰς συνελεύσεις των (2). Ἡ σκέπη, ὑποσφιζομένη ἀπὸ σύλους, ἔγενεν ἀπὸ τὰ συντρίμματά τοῦ κατὰ τὴν Σαλαμίνα (3) νεκθέντος σόλου τῶν Περσῶν. Ὁ δεύτερος ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπὸ τὸν Πεισίσρατον, καὶ ἤθελε γένη, λέγουσιν, ὁ μεγαλοπρεπέστερος ναὸς, ἃν ἐλάμβανε τέλος (4).

§. ιη'. Τὰ βήματά σου πολλάκις ἐμποδίσθησαν, καὶ αἱ Θεωρίαι σου ἔμειναν ἐκσαδικαί, εἰς τὸν ὄρομον, τὸν ὁποῖον διήλθομεν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, ἕως ἐδῶ. Ὀλίγοι ὁρόμοι, ὀλίγοι τόποι εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, οἵτινες δὲν προσφέρουσι παρόμοια τῆς περιεργείας ὑποκείμενα· ὁμῶς μὴ κρίνης περὶ τούτων κατ' ἐπιφάνειαν. Τοιαύτη οἰκοδομή, τῆς ὁποίας τὸ ἔμπροσθεν εἶναι ἡμελημένον, περιέχει εἰς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαυρὸν πολύτεμον. Πρὸς τὴν ἄρκτον, κατὰ τὴν γειτονίαν τῆς Μελίτης, προσπάθησον νὰ διακρίνης δένδρα τινὰ τριγύρω εἰς τὴν μάλιστα Θεωρουμένην οἰκίαν. Αὕτη εἶναι ἡ κατοικία τοῦ Φωκίωνος (5). Ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος, μεταξὺ ἐκείνων τῶν οἰκιῶν Θεωρεῖται ναὸς τις μικρὸς, ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀφροδίτῃ, εἰς αὐτὸν εὐρίσκεται μία εἰκὼν τοῦ Ζευξίδος, παριστώσα τὸν ἔρωτα, ἐσεφανεωμένον μὲ ρόδα (6). Κάτω πλησίον ἐκείνου τοῦ λόφου, εἶναι μία ἄλλη οἰκοδομή, ἐν ἧ ὁ ἀντιζήλος τοῦ Ζευξίδος ἐτεχνεύθη ἐν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ δοκίμια, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσι τὴν μεγάλην ἀγχίνουσαν. Ὁ Παρράσιος, πεπεισμένος,

(1) Meurs. in ceram. cap. 11. (2) Δημοσθ. εἰς Νεαίρ. §. 869.

(3) Θεοφρά. χαρσικ. κερ. γ. Πλουτ. εἰς Περικλ. §. 160. (4) Δικαιόρ. Ἐλ. πολ. παρα μικ. γεωγραφ. τό. 6. §. 8. (5) Πλουτ. εἰς Φωκί. §. 756.

(6) Πῶς αὖ ἐμὲ, καὶ σεις ἔρωτος ξυναγάγοι λαβῶν.

Ὡσπερ ὁ γεγραμμένος ἔχων σφραγῶν ἀνδρῶν; Ἄρισ. Ἄχαρ.

ὅτι, ἢ διὰ τοῦ ἐκπνεύματος τοῦ προσώπου, ἢ διὰ τῆς θέσεως, καὶ κινήσεως τῶν σωματικῶν σχημάτων, ἢ τέχνη του εἶδυνο να καταστήσῃ αἰσθητὰς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰς διαθέσεις τοῦ νοῦς, καὶ τῆς καρδίας (1), ἐπεχειρίσθη, τεχνουόμενος τὴν εἰκόνα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, νὰ χαράξῃ τὸν χαρακτῆρα, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, τοὺς χαρακτῆρας ἐκείνου τοῦ ὀρμητικοῦ δήμου, τοῦ ἀδίκου, τοῦ ἠδέως, τοῦ οἰκτιρμονος, τοῦ δεδοξασμένου, τοῦ χαμερποῦς, τοῦ σκληροῦ, καὶ δειλοῦ (2). Ἀλλὰ πῶς ἔφερεν εἰς τέλος αὐτὸν τὸν ἀγγινοῦσατον σκοπόν; Δὲν θείλω νὰ σοῦ σηκώσω τὴν ἠδονὴν τῆς ἐκστάσεως. Θέλεις κρίνει περὶ τούτου ὁ ἴδιος. Σὲ κατέσπασα νὰ τρέχῃς ἔνδον τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ λάβῃς ἀναπνοὴν, τώρα ὑπάγε, νὰ περιέλθῃς τὰ ἔξω μὲ μίαν θέας προσβολήν. Κατὰ ἀνατολὰς εἶναι τὸ ὄρος τοῦ Ὑμπτου, τὸ ὅποιον αἱ μέλισσαι ἐπλούτισαν μὲ τὸ μέλιτων, καὶ ὁ θύμος τὸ γεμίζει ἀπὸ τὰ ἐνωδίας του. Ὁ Ἐλλισσὸς, βέβαιον εἰς τοὺς πρόποδάς του, ἔρπει περίξ τῶν τειχῶν. Ὑπεράνω βλέπεις τὰ γυμνάσια τοῦ Κυνοσάργου, καὶ Λυκείου. Πρὸς τὸν καικίαν βλέπεις τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ μικρόν τι πορρώτερον, λόφον, ὀνομαζόμενον Κολωνόν, ἔνθα ὁ Σοφοκλῆς ἔσπασε τὴν σκηνὴν τοῦ οἰδίποδος, φέρουσαν τὸ ἴδιον ὄνομα. Ὁ Κηφισὸς, ἀφ' οὗ πλουτίσῃ ἐκείνῃ τὴν ξηρὰν μὲ τὸν φόρον τῶν ὑδάτων του, ἔρχεται νὰ τὰ ἀναμιξῇ μὲ τὰ τοῦ Ἐλλισσοῦ· ὁ τελευταῖος ξηραίνεται ἐνίοτε κατὰ τὰς σφοδρὰς καύσεις. Ἡ θεωρία εἶναι καλλωπισμένη ἀπὸ τὰς ὠραίας οἰκίας τῶν ἀγρῶν, αἱ ὅποιαι προσβάλλουσιν εἰς ἡμᾶς πανταχόθεν. Περικλείω τὸν λόγον μου, ἀνακαλῶν εἰς σὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Λυσίππου ῥηθὲν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς κωμωδίας του· »ὅς τις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ τὰς Ἀθήνας, εἶναι ἀναίσθητος· ὅς τις δὲ τὰς ἰδῇ, χωρὶς νὰ »εὐχαρισθῇ, εἶναι ἐτι ἀναίσθητότερος· ἀλλ' ἢ ἄκρα ἀναι-

(1) Ήν. Ἀπομν. βιβλ. γ'. §. 781. (2) Πλῆν. βιβλ. λε'. κερ. ε'.

πρῆσι εἶναι, νὰ τὰς ἴδῃ, νὰ εὐχαρισηθῇ εἰς αὐτὰς, καὶ νὰ
 πρὸς ἀφήση (1).»

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ'.

Μάχη τῆς Μαντινείας (2). Θανάτος Ἐπα-
 μινώνδα.

§. α'. ³ **Η**τον εἰς ἀκμὴν ἡ Ἑλλάς νὰ λάβῃ ἄλλην μορφήν·
 ὁ Ἐπαμινώνδας ἀρχηγὸς στρατεύματος· ἡ νίκη, ἡ ὁ χαλα-
 σμός του ἔμελλε τελευταῖον νὰ ἀποφασίσῃ, ἂν ἦτον ἴδιον τῶν
 Θεβαίων, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων νὰ δίδωσι νόμους εἰς τὰ ἄλλα
 πλῆθη· δὲν ἔχασε καιρὸν, διὰ νὰ ταχύνη αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν.
 Ἀναχωρεῖ ἐσπέρας ἀπὸ τὴν ἐν Ἀρκαδίᾳ Τεγέαν, διὰ νὰ ἐξου-
 σιάσῃ ἀφρηδίως τὴν Λακεδαίμονα (3). Ἡ πόλις αὕτη εἶναι
 ὄλη ἀτείχιτος, καὶ προσάτας εἶχε τότε μόνον τὰ παιδία, καὶ
 τοὺς γέροντας. Μῆρος τῶν στρατευμάτων εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἀρ-
 καδίαν, τὸ λοιπὸν ἐστράτευεν ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τοῦ Ἀγησίλαου·
 οἱ Θεβαῖοι φθάνουσι τὴν αὐγὴν (4), καὶ ἐν ταύτῳ βλέπouσι
 τὸν Ἀγησίλαον ἑτοιμον νὰ τοὺς δεχθῇ. Εἰδοποιηθεὶς παρά-
 τινος αὐτομόλου περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἐπαμινώνδου, ἐπέ-
 σρεψεν εἰς τὰ ἔχνη του μὲ ἀκραν ταχύτητα, καὶ ἦδη οἱ στρατιώ-

(1) Δικαίαρ. Ἑλλη. πολιτ. τό. 6. §. 6. Henr. Steph. Lucubr.
 in Dicacear. c. 3. in thes. antiq. Grece. t. 11.

Εἰ μὴ τεθείασαι τὰς Ἀθήνας, σίλεχος εἶ.

Εἰ δὲ τεθείασαι, μὴ εὐαριστήσας δ' ἑνος·

Εἰ δ' εὐαριστῶν, ἀποτρέχεις, καθήλιος·

Αὕτη πόλις ἐστ' Ἑλλανίς Ἑλλάδος κλειός.

(2) Τῷ 6. ἔτε τῆς 90'. ὀλυμπιαδός, τῇ 10'. αμροφοριῶνος, δηλ.
 τῇ 5'. Ἰουλίου τοῦ 362. ἔτους πρὸ Χ. (3) Ξεν. ἱστ. Ἑλλ. βιβλ. 7. §.
 643. Πόλυται στρατηγ. βιβλ. 6. κεφ. γ'. §. 10. (4) Διοδ. βιβλ. κ'. §. 39α.

ταίτου ἐκράτουν τὰς ἐπικαιριωτέρας θέσεις· ὁ Θηβαῖος στρατηγὸς ἔκθαμβος, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν μεγαλοφυχίαν του, προσάττει ἐν ταύτῳ πολλὰς προσβολὰς, προχωρεῖ ἕως εἰς τὴν δημοσίαν ἀγορὰν (1), καὶ γίνεται μέρους τινὸς τῆς πόλεως κύριος. Τότε ὁ Ἀγησίλαος δὲν ἀκούει πλέον ἄλλοτι, εἰμὴ, τὴν ἀπελπισίαν του (2), καὶ ἂν καλὰ εἰς ἡλικίαν ἐγγὺς τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, ὅρμῃ εἰς τὸ μέσον τῶν κινδύνων, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τὸν μεγαλόφυχον Ἀρχίδαμον, τὸν υἱὸν του, ἐξωθεῖ τὸν ἐχθρὸν, καὶ τὸν ξυνοχωρεῖ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ. Ὁ Ἰσάδας ἔδωκεν, εἰς αὐτὴν τὴν περίσασιν, παράδειγμα, τὸ ὅποιον διήγειρε τὸν θαυμασμὸν, καὶ αὐσηρότητα τῶν ἀρχηγῶν. Ὁ Σπαρτιάτης οὗτος, μόλις ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τόσον ὠραῖος, ὡς ὁ ἔρως, τόσον ἀνδρείος, ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς, ἔχων ὅπλα μόνον τὸ δόρυ καὶ τὴν ῥομφαίαν, πᾶσιν ἀνόμεσα ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν Λακεδαιμονίων, πίπτει μὲ ὀρμὴν κατὰ τῶν Θηβαίων, καὶ ἀνατρέπει ὑπὸ τοὺς πόδας του πᾶν ὅ,τι ἀντίστατο εἰς τὴν μαχίαν του. Οἱ ἔφοροι ἐπρόσβαξαν νὰ τῷ ὀσθῆ ξέφανος, τιμῶντες τὰ ἀνδραγαθητήματά του, τὸν κατεδίκασαν ὅμως εἰς ζημίαν χρηματικὴν, δι' ὅ,τι ἐμάχητο χωρὶς θώρακα, καὶ ἀσπίδα (3). Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἐσάσθη ὀλιγώτερον ἀνήσυχος εἰς τὴν ὀπισθοδρομίαν του, ἐχρειάζετο νίκη, διὰ νὰ πέμψῃ εἰς Ἀθήνας, τὴν κακὴν τῆς ἐπιχειρήσεώς του ἔκβασιν. Στρατεύει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἵπου ἦσαν συνημμέναί αἱ πρῶται δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος (4). Ἐν τῷ ἄμα συνηπαντήθησαν τὰ δύο στρατεύματα πλεσίον τῆς Μαντινείας. Τὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων συνίστατο περισσότερον ἀπὸ 20,000 πεζοὺς, καὶ ἐγγὺς 2000 ἵππους, τὸ δὲ τῆς συμμαχίας τῶν Θηβαίων ἀπὸ 30,000 πεζοὺς, καὶ σχεδὸν 3000 ἵππους (5).

(1) Πολύβ. βιβλ. 9. §. 547. (2) Πλούτ. εἰς Ἀγησ. §. 615. (3) Πλούτ. αὐτ. (4) Ξεν. Ἑλλ. 17. βιβλ. 5. §. 647. (5) Διόδ. βιβλ. 16. §. 393.

§. β'. Ποτὲ ὁ Ἐπαμινώνδης δὲν ἔδειξε περισσοτέρας μεθόδους, ὅσας, εἰς αὐτὴν τὴν περίεσιν. Ἠκολούθησεν εἰς τὴν διατάξιν τῆς μάχης τοὺς κανόνες, οἱ ὅποιοι ἐπροξένησαν εἰς αὐτὸν τὴν ἐν Λεύκτροις νίκην (1). Μία ἀπὸ τὰς πτέρυγας του, σχηματισθεῖσα εἰς σίχους, πίπτει κατὰ τῆς φάλαγγος τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελεν ἠμπορέσει ἴσως ποτὲ νὰ συντρέψῃ, ἂν δὲν ἤρχετο ὁ ἴδιος νὰ ἐνδυναμώσῃ τὰ στρατεύματά του μὲ τὸ ἴδιόν του παράδειγμα, καὶ μὲ ἐν τάγμα ἐκλεκτῶν, οἱ ὅποιοι τὸν ἠκολούθουν. Περιθεῖς οἱ ἐχθροὶ εἰς τον ἐρχομὸν του (2), κλονοῦνται, καὶ κλίνουσιν εἰς φυγὴν, τοὺς διώκει μὲ τόσῃ γενναϊότητι, τῆς ὁποίας δὲν ἦτον ἔτι κύριος, καὶ βλέπει τὸν ἑαυτὸν του περικυκλωμένον ἀπὸ τάγμα Σπαρτιατῶν, οἵτινες ῥίπτουσι κατ' αὐτοῦ βελῶν χιλιᾶξιν. Ἀφ' οὗ πολὺν χρόνον ἐμάκρυνεν ἀπὸ κοντά του τὸν θάνατον, καὶ κατέστησε νὰ θαγκύωσι τὴν κόνιν πλῆθος πολεμιστῶν, πίπτει, πληγωθεὶς παρ' ἐνὸς δόρατος, τοῦ ὁποίου ἡ αἷχμη ἔμεινεν εἰς τὸ σῆθος του. Ἡ τιμὴ τοῦ νὰ τὸν σηκώσωσιν, ἀνάπτει μάχην τόσον ζέουσιν, τόσον αἰμοβόρον, καθὼς ἦταν καὶ ἡ πρώτη. Οἱ σύντροφοὶ του παλλαπλασιάζοντες τὰς δυνάμεις των, ἔλαβον τὴν ὀλεθρίαν παραμυθίαν νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὴν σκηνὴν του. Εἰς τὴν ἄλλην πτέρυγα, ἔγινεν ἡ μάχη σχεδὸν μὲ ἀμοιβαίαν ὁμοιότητα ἐκβάσεων, καὶ δυσυχιῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ βοηθήσωσι τοῦ Λακεδαιμονίου διαμόνας τὰς διατάξεις τοῦ Ἐπαμινώνδα (3). Τὸ ἵππικὸν αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἐκτύπησε τὸ τῶν Θεβαίων, ἀπεδιώχθη μὲ φθοράν· ἐσχηματίσθη πάλιν, καὶ διέφθικε τάγμα τι, τὸ ὁποῖον οἱ ἐχθροὶ ἔβαλον ἐπὶ τῶν ἐγγὺς γηλόφων. Τὸ πεζικὸν εὐρίσκειτο εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ λάβῃ τὴν φυγὴν, ὅταν οἱ Ἕλληες ἐπέταξαν εἰς βοήθειάν του. Ἡ

(1) Folard, traité de la colonne, chap. 10. dans le 1er. vol. de la trad. de Polybe, p. LXI. (2) Διοδ. αὐτ. §. 395. (3) Ξαρ. αὐτ.

πληγή τοῦ Ἐπαμεινώνδα διέκλυε τὴν αἵματοχυσίαν, καὶ ἔπαυσε τὴν θηριωδίαν τῶν στρατιωτῶν. Τὰ στρατεύματα καὶ τῶν δύο μερῶν ἐπίσης ἐκστατικά, ἔμειναν εἰς ἀπραξίαν· (1) καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τὴν ὀπισθοδρομίαν, καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς μάχης ἤγειραν τρόπαιον.

§. γ'. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔτι ἀνέπνευεν, οἱ φίλοι, καὶ ἀξιωματικοὶ του, περικυκλώνοντες τὴν κλίνην του, ἔχουνον θάκρυα ποταμιῶν, τὸ στρατόπεδον ἀντήχει ἀπὸ φωνᾶς θλίψεως, καὶ ἀπελπισίας· οἱ ἰατροὶ ἐφανέρωσαν, ὅτι θέλει ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ του, ἀφ' οὗ ἐκβάλλωσι τὴν αἰχμὴν ἀπὸ τὴν πληγὴν. Ἐφοβεῖτο, μήπως ἡ ἀσπίς του ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, τὴν παρέστησαν εἰς αὐτὸν, τὴν ἐφίλησεν, ὡς ὄργανον τῆς δόξης, καὶ τῶν πόνων του. Ἐφαίνετο ἀνίσχυος διὰ τὴν τύχην τῆς μάχης, τῷ εἶπον, ὅτι οἱ Θεβαῖται τὴν ἐκέρδησαν. » Ἰδοὺ » τέλος ἀγαθόν, ἀπεκρίθη, ἀρκετὰ ἔξιστα. Εἶτα ἔσειλε, νὰ κράξωσι τὸν Δαῖφραντον καὶ Ἰολλίδαν, δύο στρατηγοὺς, τοὺς ὁποίους ἔκρινον ἀξίους νὰ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸν τόπον του. » Τῷ εἶπον, ὅτι ἐθανατώθησαν. Καταπέσισθε λοιπὸν τοὺς Θεβαίτους, εἶπε πάλιν, νὰ εἰρηνεύσωσι (2). Τότε ἐπρόσβαξε νὰ ἐκβάλλωσι τὸν σίδηρον· καί τις ἀπὸ τοὺς φίλους του, παρεκτραπέυε ἀπὸ τὴν λύπην του, ἐφώναζεν. Ἀποθνήσκεις, Ἐπαμεινώνδα, χωρὶς νὰ ἀφήσῃς τοῦλάχιστον τέκνα! Ἀφίνω, ἀπεκρίθη, παραδίδων τὴν ψυχὴν, δύο ἀθανάτους θυγατέρας, τὴν νίκην τῶν Λεύκτρων, καὶ τὴν τῆς Μαντινείας. Ἐπρόλαβε τὸν θάνατόν του ὁ τοῦ Τεμαγένους, ἐκείνου τοῦ τόσον ἀγαπητοῦ φίλου, ὅς τις μὲ ᾤδήγησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν τῆς μάχης, αἰφνυδίως ἐχάθη. Γράμμα τι, ὅπου ἄρῃσεν ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν τῆς ἀνεψιᾶς του Ἐπιχάριδος,

(1) Δοδ. αὐ. Ἰουδ. βιβ. σ'. κεφ. κη. ζε. (2) Ἐκείνου διαλύεισθαι πρὸς τοὺς πολέμους, ὡς εὖ ἐντος αὐτοῖς στρατηγοῦ, καὶ τῷ λέγει τὸ ἔργον ἐμαρτύρησαι. κτ. Πλούτ. Ἀποσ.

μᾶς ἐδηλοποιεῖ, ὅτι ὑπῆγε νὰ ἀνταμῶσῃ τὸν Ἐπαμεινῶνδαν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὑπόσχεσιν, ὅτι διετρίβομεν εἰς Θήβας, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς. "Αὐ οἱ Θεοί, ἐπρόσθετεν εἰς τὸ γράμμα, διορίσωσιν ἄλλως, μὴν ἀλλεσμονήσῃς ὅτι ὁ Ἀνάχαρσις ἔπραξεν εἰς ἐμέ, καὶ ὅτι μοὶ ὑπεσχέθῃς νὰ δεῖξῃς εἰς αὐτόν. Ἡ καρδίᾳ μου κατεσπαράγτετο, ἐν ᾧ ἀνεγίνωσκον τὸ γράμμα. Ἀμέσως ἠθέλησα νὰ ἀναχωρήσω, καὶ ἦτον χρέος μου ἀπαραιτήτων νὰ τὸ κάμω, ἀλλ' ὁ Τιμαγένης ἔλαβε μέτρα δικαιοσύνης, διὰ νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ κίνημα. Ὁ Ἀπολλόδωρος, ὅς τις, διὰ τῆς θεήσεώς του, ἔλαβε πρὸ μικροῦ τὸ δικαίωμα ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ πολίτου τῶν Ἀθηνῶν, μοὶ ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν ἐδυνάμην νὰ σκώσω ὄπλα κατὰ τῆς νέας μου πατρίδος, χωρὶς νὰ ὑποβάλω εἰς κίνδυνον καὶ αὐτόν, καὶ τὴν γενεάν του. Αὐτὴ ἡ παράστασις μὲ ἐμπόδισε, καὶ δὲν ἠκολούθησα τὸν φίλον μου, καὶ δὲν ἔγινε μάρτυς τῶν ἀνδραγαθημάτων του, καὶ δὲν ἀπέθανον μαζί του. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εἶναι πάντοτε ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου. Εἶναι χρόνοι τριάκοντα, καὶ σοχάζομαι, ὅτι δὲν ἐπέρασε σιγμῇ, ἀφ' οὗ τὸν ἐσερήθην. Δίς ἐπεχειρίσθην νὰ ἐχνογραφῆσω τὸν ἔπαιμόν του, δίς τὰ δάκρυά μου τὸν ἐξήλειψαν. "Αὐ εἶχον τὴν δύναμιν νὰ τὸν τελειώσω, ἤθελα λάβῃ καὶ τὴν ἀδυναμίαν νὰ τὸν σιωπήσω. Αἱ ἀρεταὶ ἀνθρώπου ἀγνώστου δίδουσι προσοχὴν μόνον εἰς τοὺς φίλους του, καὶ δὲν ἔχουσι καθῆκον νὰ γίνωσι καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους παράδειγμα.

§. δ'. Ἡ μάχη τῆς Μαντινείας ἤυξησε μετὰ ταῦτα τὰς συγχύσεις τῶν Ἑλλήνων (1), ἀλλ' εὐθὺς ἐτελείωσε τὸν Πύλεμον (2). Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφρόντισαν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, νὰ συναθροίσωσι τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων, τὰ κα-

(1) Ξε. Ἐλ. ἱς. β. βλ. τ. §. 647. (2) Πλούτ. εἰς Ἀθησ. §. 616.

τεδαπάνησαν εἰς τὴν φωτιάν, τὰ ὅσα μετνήχθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διώρισαν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν γίνεται ἡ τελετὴ τῶν ἐπικηδείων, εἰς τὴν ὁποίαν προεδρεύει ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀρχηγούς (1). Ἐκθέτουσι κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μίαν μεγάλην σκηνὴν τὰ κυπαρισσεία φέρετρα, ὅπου τὰ ὅσα εἶναι περικυκλωμένα. Ἄνδρες, ἢ γυναῖκες, ὅσοι κατὰ σειράν ἔμελλον νὰ τοὺς θρηνησῶσιν, ἔρχονται αὐτοῦ ἐκ διαλειμμάτων, ἐκχέοντες σπονδάς, καὶ ἐκπληροῦντες τὰ, ὅσα χρεὴ εἶναι διωρισμένα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ἀγάπης, καὶ ἀπὸ τὴν θρησκείαν (2). Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τὰ φέρετρα τίθενται εἰς τόσα ὀχήματα, ὅσα φυλαὶ εἶναι, διέρχονται ἀργῶς τὴν πόλιν, καὶ φθάνουσι εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κεραμικόν, ἔνθα γίνονται οἱ ἐπικηδεῖαι ἀγῶνες. Εἶτα, ἀφ' οὗ οἱ συγγενεῖς, καὶ φίλοι τῶν τὰ καταβρέξωσι μὲ τὰ τελευταῖα δάκρυά των, τὰ ἐνταφιάζουσι εἰς τὸν κόλπον τῆς γῆς. Ῥήτωρ, ἐκλελεγμένος ἀπὸ τὴν δημοκρατίαν, ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα, καὶ ὁμιλεῖ τὸν ἐπιτάφιον λόγον εἰς τιμὴν τῶν γενναίων ἐκείνων πολεμιστῶν (3). Κάθε φυλὴ ἐγείρει ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους τῶν στρατιωτῶν τῆς ἡμισυλίας, εἰς τὰ ὅποια χαράττονται τὰ ὀνόματα αὐτῶν, τῶν πατέρων, τοῦ τόπου, τῆς γεννήσεως, καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν. Ὁ ὁρόμος, ὅστις φέρει ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν (4), εἶναι περικυκλωμένος καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη μὲ αὐτὰ τὰ ἐπιτάφια ἐπιγράμματα. Ἄλλα φαίνονται διασπαρμένα συγκεχυμένως εἰς τὰ περίξ. Ἐδῶ ἀναπαύονται, ὅσοι ἐχάθησαν εἰς τὸν πόλεμον τῆς Αἰγίνης· ἐκεῖ, ὅσοι ἐχάθησαν εἰς τὴν Κύπρον. Πορρωτέρου, ὅσοι ἐφθάρησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Σικελίας. Δὲν δύναται κἀνεὶς νὰ διέλθῃ βῆμα ποδῶς, χωρὶς νὰ πατήσῃ τὴν σάκην κἀνεὸς ἥρωος, ἢ

(1) Πολυδ. βιβλ. κ'. κεφ. 9'. (2) Θεοκ. βιβλ. 6'. κεφ. λδ'. (3) Λυσ. ἐπιταφ. §. 26—67. (4) Παισα. βιβλ. α'. κεφ. κδ'.

θύματος, θυσιασθέντος ὑπὲρ τῆς πατρίδος· οἱ στρατιῶται, οἵ
τινες ἐπανήλθον ἀπὸ τὴν Πελοπόννητον, καὶ ἐσυνώδευσαν τὴν
κηδεύαν, ἐπεριπλανῶντο ἀναμεταξὺ εἰς αὐτὰ τὰ ἐπιτύμβια.
Ἐδειχεν ἓνας τὸν ἄλλον τὰ οὐνόματα τῶν προπατόρων, τῶν
πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐφάνηντο, ὅτι ἔχαιρον πρότερον διὰ τὰς
διωρισμένας τιμὰς εἰς τὸ μνημόσυνόν τους.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Ι Δ'.

Ἡ ἐνεσῶσα εἰς Ἀθήνας διοικήσεις.

§. α'. **Α**νεπίστε μεταβαίνω ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν,
χωρὶς νὰ προειδοποιήσω τι περὶ αὐτῆς, εἶμαι χρεώσης νὰ δι-
καιώσω τὸ κίνημά μου. Αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν τόπος τῆς συνειθισ-
μένης μου διατριβῆς. Πολλάκις ἀνεχώρου ἀπὸ αὐτὰς μὲ τὸν
φίλον μου Φιλώταν, καὶ ἐπεσρέφμεν αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἠθέλα-
μεν διέλθῃ τοὺς μεμακρυσμένους, ἢ ἐγγὺς τόπους. Εἰς τὴν
ἐπιστροφὴν μου, ἀνελάμβανον τὰς ἐξετάσεις μου· ὑπόθεσις τις
ἰδιαίτερα ἔπρεπε πάντοτε νὰ μοῦ ἀφαρπάζῃ τὴν συνέχειαν.
Ὅθεν ἡ τάξις τοῦ παρόντος συγγράμματος εἶναι γενικῶς ἡ τῆς
ἐφημερίδος, περὶ ἧς ἦδη ὠμίλησα, καὶ ἐν ἧ ἐπρόσθετον εἰς
τὴν ἀφήγησιν τῶν περιγησέων μου, καὶ εἰς τὴν τῶν ἀξιοση-
μειώτων συμβεβηκότων, τὰς, ὅσας σαφηνήσεις ἀνελάμβανον
εἰς μερικὰς ὑποθέσεις. Ἀρχῆσα ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς διοική-
σεως τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν μου, εὐχαριστήθην
νὰ φανερώσω τὰς ἀρχάς της. Ἐνταῦθα εἰσέρχομαι εἰς τὰς με-
γαλτέρας λεπτολογίας, καὶ τὴν θεωρῶ μὲ τὰς μεταβολὰς,
καὶ καταχρήσεις, τὰς ὁποίας αἱ θυρυχεῖς περιστάσεις συνεισή-
γαγον ἀλληλοδιαδόχως.

§. β. Αἱ πόλεις, καὶ κώμαι τῆς Ἀττικῆς διαιροῦνται εἰς 174, περιοχὰς (1), αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὰς διαφοροὺς ἐνώσεις των, ἀπαρτίζουσι δέκα φυλάς. Ὅλοι οἱ πολῖται, καὶ ὅσοι ἔτι κατοικοῦσιν εἰς Ἀθήνας, ὑπάγονται εἰς μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς περιοχὰς, εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ καταγράψωσι τὰ ὀνόματά των εἰς τοὺς κώδικάς τῆς, καὶ ἐκ τούτου εὐρίσκονται φυσικὰ συντεταγμένῃ με μίαν ἀπὸ τὰς φυλάς. Κάθε ἔτος, πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ (2), αἱ φυλαὶ συναθροίζονται κατὰ μέρος, διὰ νὰ ἐκλέξωσι γερουσίαν βουλήν, συγκροτουμένην ἀπὸ 500 ἐπιτρόπους, οἵ τινες πρέπει νὰ ἦναι τοῦλάχιστον τριακονταεῖς (3). Κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς πᾶρρησιάζει 50, δίδουσα εἰς αὐτοὺς συμβουθεοὺς καὶ ἄλλους τόσους (4), διορισμένους νὰ ἀναπληρῶσι τοὺς τόπους τῶν, ὅσους ὁ θάνατος, ἢ ἀταξία τῆς ζωῆς θέλει ἀφήσει ἀνοικτοὺς. Καὶ ἐκεῖνοι, καὶ οὗτοι ἐκλέγονται διὰ κλήρου (5). Οἱ νέοι βουλευταὶ πρέπει νὰ ὑποφέρωσιν αὐστηρὰν ἐξέτασιν (6). Ἐπειδὴ εἰς τοὺς διορισμένους νὰ διοικῶσιν ἄλλους ἀπαιτοῦνται ἦδη ἄμισπτα. Μετὰ ταῦτα κάμνουσιν ὄρκον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ὑπόσχονται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι θέλουσι εἶδει μόνον ἀγαθὰς συμβουλάς εἰς τὴν δημοκρατίαν, κρίνοντες κατὰ τοὺς νόμους, καὶ μὴ δεσμεύοντες κἀμὲν ἀπὸ τοὺς πολῖτας, ὅς τις εἶδει ἐγγυητὰς, τοῦλάχιστον, ἐὰν θεν κατακριθῆ, ὅτι ἔπραξε συνωμοσίαν κατὰ τῆς

(1) Στρά. βιβλ. 9. §. 396. Εὐστάθ. εἰς Ἰλ. β'. §. 284. Corsin. fast. attic. 1. 1. dissert. 5. (2) Ἐπιθέσεις τοῦ λόγ. τοῦ Δημοσ. εἰς Ἀνδρότ. §. 697. Pet. leg. attic. p. 186. (3) Ξεν. ὁπομπη. βιβλ. α. §. 717. (4) Οἷτοι ἐλέγοντο ἐπιλαχόντες. ἔσκει δὲ τὸ γενόμενον τοιοῦτον εἶναι. Ἐκλεποῦντο οἱ βουλευταὶ, ἢ ἄρχαι ἐπιμέμοι: ἕτα ἐλάσω τῶν λαχόντων ἕτεροι: ἐπιλαχθεον, ἢ, ἰάν ὁ πρῶτος λαχόν, ἀποδοκιμασθῆ, ἢ τελευτήσῃ, ἀπ' ἐκείνου γίνεται βουλευτῆς ὁ ἐπιλαχὼν αὐτῷ. Δίσχ. κατὰ Πιπτηρ. Ἀρπαξ. Ἐπιλαχ. (5) Ἀρπαξ. περι. μυσθ. μέρ. 6. §. 13. (6) Ἀνσ. κατὰ Φιλ. §. 487.

πολιτείας, ἢ ἤρπασε δημόσια χρήματα (1). Ἡ ἀπαρτιζομένη ἀπὸ τῶν ἐπιτρόπων τῶν δέκα φυλῶν βουλὴ κατὰ φύσιν εἶναι θεωρημένη εἰς δέκα κλάσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας κάθε μία εἰς τὴν τάξιν τῆς ἔχει τὰ πρωτεία ἀπὸ τὰς ἄλλας. Τὰ πρωτεία αὐτὰ ἀποφασίζονται διὰ κλήρου (2), καὶ ὁ χρόνος εἶναι διορισμένος εἰς διάστημα 36 ἡμερῶν, διὰ τὰς τέσσαρας πρώτας κλάσεις, καὶ 35 διὰ τὰς ἄλλας. Ἡ πρωτεύουσα ἀπὸ τὰς ἄλλας ὀνομάζεται κλάσις τῶν Πρυτάνεων (3). Αὕτη τρέφεται μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ κοινοῦ εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Πρυτανεῖον (4). Ἄλλ' ἐπειδὴ, διὰ τὰ ἐργάζεται κοινῶς τὰ ἐπαγγέλματα, τῶν ὁποίων εὐδέχθη τὴν ἐπιστάσιν, κρίνεται εἰ πολυανθρωποτάτη, τὴν υποδιαίρουσιν εἰς πέντε δεκαρχίας, συντεθειμένας πάσας ἀπὸ δέκα προέδρους (5). Οἱ ἑπτὰ πρῶτοι ἀπὸ αὐτοῦ κρατοῦσιν ἑπτὰ ἡμέρας τὸν πρῶτον τόπον, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ κώδικος, οἱ λοιποὶ εἶναι ἐξηρημένοι ἀπὸ αὐτὸ τὸ δικαίωμα· ὅς τις δὲ ἐκπληροῖ τὴν πρῶτην τάξιν πρέπει νὰ θεωρῆται, ὡς ἀρχηγὸς τῆς βουλῆς. Τὰ ἐπαγγέλματά του εἶναι τόσον ἀναγκαῖα, ὥστε ἔκρινον, ὅτι πρέπει νὰ τὰ ἐμπιστεύονται εἰς αὐτὸν ἐφήμερα. Προβάλλει κοινῶς τὰς αἰτίας τῶν βουλευμάτων, κράζει τοὺς βουλευτὰς εἰς τὴν ψῆφον, καὶ φυλάττει, ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ὁ χρόνος τῆς ὑπουργίας του, τὴν

(1) Pet. leg. attic. p. 192. (2) Argum. orat. Demosthe. in Androt. p. 697. (3) Πρυτάνεις τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν 500 ἀνδρῶν 50 ἀπὸ μιᾶς φυλῆς, οἱ διακοῦντες ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς προσταττέμενα. Ἐπρυτάνευσον δὲ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ, κλήρω λαγοῦσαι. Αἰσχ. κατὰ κτησίφ. (4) Πρυτανεῖον, Θεσμοθετικόν, Θόλος οἰκίσκος δημοσίως παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἐνθα ἐστρουτο δημοσίᾳ οἱ τῆς τοιαύτης τιμῆς παρ' αὐτῆς τυχόντες. Περικλοῦδαρον δὲ ἢ τῆς τοιαύτης δωρεῆς τυχεῖν. Ἐπὶ γὰρ μεγαλοῖς κατορθώμασι τὴν τοιαύτην ἀπεδέδοντο χάριν. (5) Σουί. Πολυθ. ββλ. ἡ. κτφ. εἰ. Ἀμμων. παρ' Ἀρ. πολ. εἰς Θόλος.

σφραγίδα τῆς δημοκρατίας, τὰ κλειδιά τῆς ἀκροπόλεως· καὶ τὰ τοῦ θησαυροῦ τῆς Ἀθηνᾶς (1).

§ γ'. Αἱ διάφοροι αὐταὶ τάξεις, ἐπικυροῦμεναι διὰ κλήρου πάντοτε, ἔχουσι διὰ προκείμενον, νὰ διατηρῶσι τὴν ἐντελέσαστην ἰσοτιμίαν ἀνὰ μέσον τῶν πολιτῶν, καὶ τὴν μεγίστην ἀσφάλειαν διὰ τὴν πολιτείαν. Δὲν εἶναι κἀνεὶς ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ὅστις δὲν ἤθελεν ἠμπορεῖ νὰ κατασταθῇ μέλος, καὶ ἀρχηγὸς τοῦ πρώτου σώματος τοῦ ἔθνους, μήτε εὐρίσκειται κἀνεὶς ἀπὸ αὐτοῦς, ὅστις ἤθελε θυνθῆ, θυνάμει τῆς ἀξιοῦτος, ἢ τῶν πανουργιῶν του, νὰ κακομεταχειρισθῇ τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν προσκαίρως εἰς αὐτὸν ἐμπιστεύονται. Αἱ ἐννέα ἄλλαι κλάσεις τῆς βουλῆς ἔχουσι ὁμοίως ἀρχηγόν, ἓνα πρόεδρον, ὅστις ἀλλάττεται εἰς ὅλας τὰς συνελάσεις αὐτῆς τῆς ἐταιρείας, καὶ κληροδοτεῖται πάντοτε ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν τῶν Πρυτάνεων (2). Εἰς περιστάσεις μὲν ῥητάς, οἱ ἐννέα αὐτοὶ πρόεδροι φέρουσι τὰ θρασίσματα τῆς βουλῆς εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ ἔθνους, καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ αὐτοῦς κράζει τὸν δῆμον εἰς τὰς ψήφους· εἰς ἄλλας δὲ αὐτὴ ἢ φροντὶς ἀνήκει εἰς τὸν ἀρχηγόν τῶν Πρυτάνεων (3), ἢ εἰς ἓνα τῶν συνέδρων του (4). Ἡ βουλὴ ἀνανεοῦται κατ' ἔτος· χρεωσθεὶ νὰ ἀποβάλλῃ, κατὰ τὸν χρόνον τῆς διακονίας της, τοὺς, ὅσοι τῶν μελῶν της ἔχουσι διαβεβλημένον πολίτευμα (5), καὶ νὰ δίδῃ τοὺς λογαριασμούς της, πρὶν διαλυθῇ (6). Ἄν ἦναι εὐχαρισημένοι ὅλοι ἀπὸ τὰς θουλεύσεις της, λαμβάνει σέφανον, δι' ἐπιταγῆς τοῦ δήμου διδόμενον, ἀλλ' ὅταν ἀμελήσῃ τὴν κα-

(1) Οὗτος ἰκαλεῖτο ἐπιστάτης ὑπόθεσις τοῦ εἰς Ἄνδρατ λίγ. τοῦ Δημοσ. §. (97). (2) Ἀποκρ. εἰς Πρέσβ. αἰ: Ἐπισ. Pet. leg. attic. p. 101. (3) Corsin fast. attic. t. 1. p. 216—20. (4) Ἀρ. σοφ. Ἀγαθ. σίχ. 60. Σχολ. αὐτ. Θεσμ. β. βλ. §. 109 εἰς Ἰσοκρ. περὶ εἰρήν. §. 364. ἔρα τὴν σημ. (5) Δίσχ. εἰς Τιμαρχ. §. 277. (6) Οὗτ. εἰς Κτησοφ. §. 430—1.

τασκευὴν τῶν τριηρῶν (1), τῆς ἀμοιβῆς αὐτῆς κρίνεται ἀναξία. Ὅσοι τὴν συγκροτοῦσι, λαμβάνουσι διὰ δικαίωμα τῆς παρουσίας τῶν, τὴν ἡμέραν, μίαν δραχμὴν (2). Συναθροίζονται κατ' ἐκάστην, ἕξ ἀπὸ τὰς ἑορτῶν, καὶ ἀποφράδας (3). Ἀνάκει δὲ εἰς τοὺς Πρυτάνεις νὰ τὴν προσκαλῶσι, καὶ νὰ προετοιμάζωσι τὰς ὑποθέσεις τῶν βουλευμάτων. Ἐπειδὴ αὐτὴ παριστᾷ τὰς φυλάς, παρίσταται καὶ ἡ ἰδίᾳ διὰ τῶν πρυτάνεων, αἵτινες ὄντες κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος διὰ παντός, δύνανται νὰ ἀγρυπνώσωσι ἀκαταπαύσως διὰ τοὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν δημοκρατίαν κινδύνους, καὶ νὰ διδῶσι περὶ τούτων εἰς τὴν βουλὴν εἴδησιν.

§. 5. Κατὰ τὴν 35, ἢ 36, τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς ἡ κλάσις τῶν Πρυτάνεων εἶναι εἰς πρᾶξιν, τετράκις ὁ δῆμος συναθροίζεται, καὶ αἱ τέσσαρες αὐταὶ συνελεύσεις, συμπιπτοῦσαι τῆ 11, 20, 30, καὶ 33 τῆς Πρυτανείας, ὀνομάζονται συνελεύσεις συνειθισμέναι (4)· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἐπικυροῦσιν, ἢ ἀποβάλλουσι τοὺς εἰσελθόντες ἤδη εἰς τὴν ἀξίαν ἀρχηγούς (5), πολυπραγμονοῦσι τὰς φυλακάς, καὶ φρούρια, τὰ ὅποια ἀσφαλιζουσι τὴν πολιτείαν (6), ὁμοίως καί τινας δημοσίας χρυσολογίας, καὶ διδουσι τέλος, δημοσιεύοντες τὰς δημοσίας τῶν περιουσιῶν, ὅσαι παρὰ τῶν κριτηρίων ἐπροσάχθησαν (7). Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, καθεὶς πολίτης, ὅς τις πα-

(1) Δημοσθ. εἰς Ἀνδροτ. §. 700. ὑπόθ. αὐτ. (2) Ἡσίχ. ἐν Βουλ. (3) Pet. leg. attic. p. 195. (4) Κυρία ἐκκλησία. οἱ Πρυτάνεις συνῆγον τὴν βουλὴν, καὶ τὸν δῆμον, ἢ τὴν βουλὴν ὡς ἡμέραι, πλὴν εἰόντες ἀφαιρέσιμος ἐν. Τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς Πρυτανείας εἰσάγει. Ἐν δὲ τῇ κυρίᾳ ἐκκλησίᾳ ἔδει τὰς ἀρχὰς ἀποχεροτονεῖν, εἰ ἔδεισαν μὴ καλῶς ἀρχεῖν, καὶ περὶ τῆς φυλακῆς διὰ τῆς χωρῆς, καὶ τῆς εἰσαγγελίας ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οἱ βουλευμένοι ἐποιοῦντο. Σουί. Sigon. de rep. Attem. l. 2. c. 4. Pott. archaeol. gracc. l. 1. c. 17. Pet. leg. at. p. 196. (5) Πολυδ. βιβλ. η' κριφ. Θ'. (6) Ἄρ. σ. παρ' Ἄρποκ. αὐτ. (7) Πολυδ. αὐτ.

ρακατέθετο εἰς τὸ θυσιαστήριον κλάδον ἐλαίας, περιτετελιγ-
 μένον μὲ ἱεροῦς δεσμούς, δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἑλευθέρως πε-
 ρὶ τῶν ὑποθέσεων, ὅσαι ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς
 δικαιοσύνης, καὶ διοικήσεως. Ἡ τρίτη ἐδωρίσθη, νὰ δέχεται
 τοὺς κήρυκας, καὶ πρέσβεις, ἀφ' οὗ θόσωσι λόγον πρότερον τῆς
 ἀποστολῆς των, ἢ παρασήσωσιν εἰς τὴν βουλὴν τὰ συστατικά των
 γράμματα (1). Ἡ τετάρτη τελευταῖον περιστρέφεται εἰς τὰς
 ὑποθέσεις τῆς θρησκείας, ὡς εἶναι αἱ ἑορταί, αἱ θυσίαι, κτ.
 Ἐπειδὴ τῶν συναθροίσεων τούτων τὸ αἷτιον εἶναι ἐγνωσμένον,
 καὶ πολλάκις δὲν ἔχει κἀμμίαν μεγάλην ὑπόθεσιν, ἔπρεπε, δὲν
 εἶναι πολὺς καιρὸς, νὰ σύρωσι βραδίως εἰς αὐτὰς τὸν δῆμον,
 ἢ νὰ τὸν στενοχωρῶσι μὲ ποινὰς χρηματικὰς νὰ παρουσιάξῃ.
 Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθη νὰ δίδωνται πληρωμὴ τῆς παρουσίας
 του τρεῖς ὄβολοι, κατέστη προθυμώτατος. Καὶ ἐπειδὴ κἀμμία
 ποινὴ δὲν ἐπροσάχθη κατὰ τῶν, ὅσοι παραιτοῦνται ἀπὸ τοῦ
 νὰ συχνάζωσιν εἰς αὐτὰς, συμβαίνει νὰ ἦναι εἰς μέγαν ἀριθ-
 μὸν οἱ πτωχοὶ μᾶλλον, ἢ οἱ πλούσιοι· τὸ ὅποιον τοῦτο ἐμ-
 βαίνει εἰς τὸν νοῦν τῶν ἡδὴ δημοκρατιῶν καλλίτερα (2).

§. ε'. Παρεκτὸς τῶν συνελεύσεων τούτων, γίνονται καὶ
 ἄλλαι ἀσυνείδητοι, ὅταν ἡ πολιτεία ἀπειλῆται ἀπὸ ἐπικείμενον
 κίνδυνον (3). Ἐπίστε οἱ Πρυτάνεις (4), καὶ συνεχέστερον ἔτι
 οἱ ἀρχηγοὶ τῶν στρατευμάτων (5), τὰς προσκαλοῦσιν ἐν ὀνό-
 ματι, καὶ ἀδεία τῆς βουλῆς· καὶ ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ ἀ-
 παιτώσιν, κράζουσιν εἰς αὐτὰς καὶ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς
 Ἀττικῆς (6). Αἱ γυναῖκες δὲν παρεδρεύουσιν εἰς τὴν συνέ-

(1) Αἰσχ. ἐν τῷ παραπρεσβ. §. 397. καὶ 402. Δημοσθ. αὐτ. §. 296. — 8. (2) Ἐν ἀπομνη §. 775. Ἄρισ. πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. γ' ἐκεί-
 νως δὲ ἡ πολιτεία γίγεται τῶν ἐτίμων μέσον. (3) Αἰσχ. ἐν τῷ παρα-
 πρεσβ. §. 406. Πολυδ. βιβλ. α'. κεφ. Θ'. (4) Αἰσχ. αὐτ. (5) Δημοσθ. πε-
 ρὶ στρατ. §. 478—84. (6) Ἡσυχ. εἰς Κατακλισησ.

λευσιν, καὶ ὅσοι δὲν ἔφθασαν τὸ εἰκοσὸν τῆς ἡλικίας ἔτος, δὲν ἔχουσιν ἔτι εἰς αὐτὴν κἀνὲν δικαίωμα. Ἐξαιροῦνται ἀπὸ αὐτὸ καὶ ὅσοι ἔχουσι κηλῖδα δυσφημίας εἰς τὴν ζωὴν τους. Καὶ ἂν κἀνεὶς ξένος ἤθελεν εὐρεθῆ εἰς αὐτὴν, τιμωρεῖται μὲ θάνατον, κατακρινόμενος, ὅτι ἤρπασε τὴν ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν, ἢ, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἐπιβουλευθῆ τὸ μυστήριον τῆς δημοκρατίας (1). Ἡ συνέλευσις ἀρχίζει πολλὰ πρωτὶ (2). Συγκροτεῖται εἰς τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου, ἢ, εἰς τινα μέγαν περίβολον, πλησίον τῆς ἀκροπόλεως, ὀνομαζόμενον Πνῦκα (3). Εἶναι χρεῖα νὰ συναχθῶσιν ἐξ ἑκατῶν ψήφοι, διὰ νὰ δόσωσι δύναμιν νόμου εἰς πολλὰ τῶν θεσπισμάτων της (4). Μὲ ὅλον τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν πάντοτε νὰ συναθροίσωσι τόσον ἀριθμὸν, νὰ δόσωσι τὰς ψήφους των, καὶ ἐν ὅσῳ διήρκει ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ποτὲ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συναθροίσωσι πολίτας περισσότερον ἀπὸ 5000, εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν (5). Προεδρεύουσιν εἰς αὐτὴν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς βουλῆς (6), τῆς ὁποίας, εἰς ἀναγκαίας περιστάσεις, καὶ ὅλα τὰ μέλη συνέρχονται οἱ πρῶτοι πολεμικοὶ ἀξιωματικοὶ ἔχουσι τόπον ἰδιαιτέρον (7). Ἡ φυλακὴ τῆς πόλεως, συντεθειμένη ἀπὸ Σκύθας, προσάττεται νὰ διατηρῆ ἐκεῖ τὴν εὐταξίαν (8). Ὅταν καθίσωσιν ὅλοι εἰς τὸν περίβολον (9), τὸν ὁποῖον καθαίρουσι μὲ τὸ αἶμα τῶν θυμάτων (10), σηκώνεται ἕνας κήρυξ, καὶ ἀναγινώσκει κάπποιαν διαταγὴν εὐχῆς, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναγινώσκουσιν, ὁσάκις ποιοῦσι σκέψιν τινά (11).

(1) Esprit des lois. liv. 2. c. 2. Λιβάν. ῥητορ. κη. §. 617.

(2) Ἀριστ. ἐκκλ. σί. 736. (3) Sigon. de rep. Athen. 2. cap. 4. (4) Δημοσθ. εἰς Νεαρ. §. 875. ἔτι εἰς Τιμοκ. §. 780. (5) Θουκ. βιβλ. π. κεφ. εβ'. (6) Ἀριστοφ. σκῆλ. εἰς Ἀχάρ. σί. 60. (7) Αἰσχ. παραπρο. §. 408. (8) Ἀριστοφ. Ἀχάρ. σί. 54. σκῆλ. αὐτ. (9) Ὁ αὐτ. ἐπιπ. σί. 751-782. καὶ Ἐκκλ. σί. 165. (10) Αἰσχ. εἰς Τιμοκρ. §. 263. Ἀριστοφ. Ἀχάρ. σί. 43. (11) Δημοσθ. παραπρο. §. 304.

Εἰς αὐτὰς τὰς πρὸς οὐρανὸν εὐχὰς ὑπὲρ εὐτυχίας τοῦ ἔθνους, ἀκολουθοῦσιν αἱ παλαμναϊόταται ἀραὶ κατὰ τοῦ, ὅς τις τῶν ῥητόρων ἤθελε δεχθῆ ὄψρα, διὰ νὰ ἀπατήσῃ τὸν δῆμον, ἢ τὴν βουλὴν, ἢ τὸ κριτήριον τῶν Ἡλιασῶν (1). Προβάλλουσι μετὰ ταῦτα τὴν ὑπόθεσιν τῆς σκέψεως, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, περιεχομένην εἰς τι τῆς βουλῆς προηγούμενον θέσπισμα, τὸ ὁποῖον μεγαλοφώνως ἀναγινώσκουσιν (2). «Ὁ δὲ κήρυξ κράζει, »ὅσοι τῶν πολιτῶν δύνανται νὰ ὀσώσωσι ἐπιωφελεῖ γνῶμὴν εἰς »τὴν πατρίδα, ἅς ἀνέλθωσιν εἰς τὸ βῆμα, ἀρχίζοντες ἀπὸ »τοῦς, ὅσοι ὑπερέβησαν τοὺς πενήκοντα χρόνους.« Ἄλλοτε ἔπρεπε τῶνόντι νὰ διεέλθῃ αὐτὴ ἡ ἡλικία, καὶ τότε νὰ ἀνοίξῃ νόμα διὰ συμβουλὴν, ἀλλ' ἀπελύθησαν τῶρα ἀπὸ αὐτὸν τὸν κανόνα, καθὼς καὶ ἀπὸ τόσους ἄλλους (3).

§ 5. Ἄν καλὰ καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν στιγμήν εἶναι ἐλεύθερον εἰς καθένα ἀπὸ τοὺς παρευῶτας, νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα, μὲ ὄλον τοῦτο βλέπουσιν εἰς αὐτὸ πάντοτε τῆς πολιτείας τοὺς ῥήτορας. Οὗτοι εἶναι δέκα πολῖται, διάσημοι διὰ τὰ προτερήματά των, οἵτινες ἔχουσιν ἰδιαιτέρως ἐπιστάσιαν, νὰ ὑπερασπίζωνται τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος εἰς τὰς συναθροίσεις τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου (4). Ὄταν τὸ πρόβλημα ἱκανῶς ἐνυκρινθῆ, οἱ πρόεδροι τῆς βουλῆς ζητοῦσιν ἀπὸ τὸν δῆμον ἀποφασιστικὴν βεβαίωσιν εἰς τὸ προβληθέν εἰς αὐτὸν θέσπισμα. Ἐνίοτε δίδει τὴν γνῶμὴν του μὲ ψιφοφορίας, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, κρατῶν τὰς χεῖρας του ὑψηλὰ, τὸ ὁποῖον εἶναι δείγμα ἐπικυρώσεως. Ὄταν βεβαιωθῶσιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ψήφων, καὶ ἀναγινώσωσιν εἰς αὐτὸν καὶ τελευ-

(1) Δημ. εἰς Ἄριστον. § 741. Δεμαρχ. εἰς Ἄριστον. § 107. (2) Δημοστ. παραπ. § 299. (3) Λίσχ. εἰς Τιμαρχ. § 264. ἔτι εἰς Κίτιον. § 429. (4) Ἄριστ. παραπ. σχολ. Ἄριστον. ὄρν. σὺ β. 63. Λίσχ. εἰς Κίτιον. § 429. Πλούτ. περὶ τῆς τῶν 10. ῥητ. § 150.

ταῖον τὸ θεσπισμὰ ἀνευ τινὸς ἀπαιτήσεως, οἱ πρόεδροι ἀπολύουσι τὴν συνέλευσιν, καὶ ὁ δῆμος διασκορπίζεται μὲ τὸν αὐτὸν φόρυβον, μὲ τὸν ὁποῖον ἀρχίζει τὰς σκέψεις του. (1). Ὅταν αἱ δημαγωγοί, εἰς τινὰς περιστάσεις, φοβῶνται τὴν ἐπιρροὴν τῶν δυνατῶν, καταφεύγουσιν εἰς μέσον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται ἐνίοτε εἰς πόλεις ἄλλας τῆς Ἑλλάδος (2). Προβάλλουσι νὰ γνωμοδοτῇ κάθε φυλὴ ἀνὰ μέρος (3), καὶ κάθε φυλῆς γνώμη τότε συμμορφοῦται μὲ τὴν θέλησιν τῶν πτωχῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπὸ τοὺς πλουσίους πολλὰ περισσότεροι. Μὲ αὐτοὺς τοὺς διαφόρους τρόπους ἡ ὑψηλὴ ἀρχὴ δηλοποιεῖ τὰς θέλησεις της· ἐπειδὴ οὐσιωδῶς εἰς τὸν δῆμον κατοικεῖ. Εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ ἀποφασίσῃ πόλεμον, ἢ εἰρήνην (4), νὰ δέχεται πρέσβεις, νὰ ἀφαιρῇ, ἢ νὰ προσθέτῃ εἰς τοὺς νόμους δύναμιν, νὰ ὀνομάξῃ ὅλας τὰς ἀξίας, νὰ συστήνῃ τοὺς φόρους, νὰ χαρίσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου εἰς τοὺς ξένους, καὶ νὰ ἐπιτάτῃ τὰς ἀμοιβὰς εἰς τοὺς, ὅσοι τὴν πατρίδα ἐδούλευσαν καὶ τ. λ. (5). Ἡ βουλὴ εἶναι ὁ διηνεκὴς τοῦ δήμου σύμβουλος, ὅσοι τὴν συγκροτοῦσιν, εἶναι ἄνδρες κοινῶς πεπαιδευμένοι. Ἡ ἐξέτασις, τὴν ὁποῖαν ὑποφέρουσι, πρὶν εἰσελθῶσιν εἰς τὸ ἀξίωμα, ἀποδεικνύει ταυλάχιστον, ὅτι τὸ πολίτευμά των φαίνεται ἄμεμπτον, καὶ ἀποκαθιστᾷ νὰ κρίνεται ἡ ὀρθότης τῶν ἀποφάσεών τους.

§. ζ. Ὁ δῆμος δὲν ἔχει χάριος νὰ ἐπικυροῖ πᾶν ἔτι ἢ βουλὴ δὲν ἐδοκίμασε πρότερον. Ἀφευκτα εἰς αὐτὴν ἀνήκει, νὰ παρρησιάζωνται καὶ ἀρχὰς τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν διοίκησιν τῆς δημοκρατίας θεσπίσματα διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συμ-

(1) Ἄριστοτ. Ἀρχ. σί. 24. Πλά. δημοκ. β. βλ. 16. §. 492. (2) Ἀλ. γ. Πολιτ. ἵπουκ. κ. σ. 14. (3) Ξε. 15. Ἑλ. β. βλ. α. §. 440. (4) Θεου. β. βλ. α. κ. ρ. λ. Δημοστ. παραποτρ. §. 296. Αἰσχ. αἰ. 104. (5) Θεου. Ξε. Δημ. καὶ ἄλλ. Sigon. de rep. Athen. l. 2. c. 4. ἐρα τῆς ἑστ.

μορίας, ἢ διά τινος τῶν συνέδρων, (1). ἀφ' οὗ ἀνακριθῶσιν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ῥήτορας, ἐρμηνευθῶσιν, δοκιμασθῶσιν, ἢ ἀποβληθῶσιν εἰς τὰς περισσοτέρας ψήφους ἀπὸ σώμα 500 πολιτῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οἱ περισσώτεροι ἔλαβον τὰς ἐπι-
 ρασίας τῶν ἀξιωματίων τῆς δημοκρατίας, καὶ εἶναι πεπλουτισ-
 μένοι ἐν ταύτῳ καὶ ἀπὸ φῶτα, καὶ πράξεις. Τὰ, ὅσα θεσ-
 πίσματα ἐκβαίνουσιν ἀπὸ τὰς χεῖράς των, καὶ πρὶν τῆς ἐπικυ-
 ρώσεως τοῦ δήμου, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἔχουσιν ἰκανὴν δύναμιν,
 διὰ τὴν ἐνυπάρχουσιν, ἐν ὅσῳ ἡ βουλὴ αὐτὴ εἶναι εἰς πρᾶξιν.
 (2). Διὰ τὴν λάβωσιν ὅμως διηνεκῆ κυριότητα, εἶναι ἀπαραί-
 τητον τὴν βεβαιωθῆσαι καὶ ἀπὸ τὸν δῆμον. Τοιαύτη εἶναι ἡ δια-
 ταγὴ τοῦ Σόλωνος, τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς ἦτον, τὴν μὴ δύνα-
 ται ὁ δῆμος τὴν ἐργάζεσθαι κἀμμίαν πρᾶξιν, ἄνευ τῆς βουλῆς,
 καὶ τὰ ἀμοιβαία κινήματά των τὴν ἴσιν τὸσον συνημμένα μὲ
 ἀρμονίαν, ὥστε τὴν φαίνεσθαι, ὅτι γεννῶνται ἐξ αὐτῶν τὰ μέγιστα
 ἀγαθὰ διὰ παραμικρῶν ἐνδεχομένων διαφωνιῶν. Ἀλλὰ διὰ τὴν
 ἐπιδοθῆναι, καὶ τὴν φυλάττεσθαι αὐτὴν ἡ εὐδαίμων ἀρμονία, ἡδελεν
 ἴσιν ἀπαραίτητον ἔτι, τὴν ἡμπορῆν ἢ βουλὴν τὴν ὑπέρχεται ἀπὸ
 τὸν δῆμον. Ἄρα· ἐπειδὴ κατ' ἔτος ἀλλάττεται, καὶ οἱ ἀξιω-
 ματικοὶ τῆς καθ' ἑκάστην, δὲν ἔχει μῆτε ἰκανὸν καιρὸν, μῆτε
 ἰκανὴν προσπάθειαν, διὰ τὴν περικρατῆσθαι μέρος τῆς ἐξουσίας
 τῆς· καὶ ἐπειδὴ, μετὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπουργίας τῆς ἔχει τὴν
 ζητῆσθαι ἀπὸ τὸν δῆμον καὶ χάριτας, καὶ τιμὰς, (3) εἶναι βε-
 βιασμένη τὴν τὸν θεωρῆν, ὡς εὐεργέτην, καὶ ἐπομένως, ὡς
 αὐθέντην τῆς. Κατὰ ἀλήθειαν δὲν εὐρίσκειται κἀμμία αἰτία
 διαιρέσεων ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ τὰ δύο σώματα, ἀλλ' ἡ ἀσυμ-
 φωνία, ἣτις ἡδελε προκύψει ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν αὐτῶν, δὲν

(1) Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 554. Πλοῦτ. εἰς Σολ. §. 88. Ἄρποκ. ἐν Προβουλεύματι. (2) Δημοσθ. εἰς Ἄριστοκ. §. 740. Οὐλλπ. 766. (3) Δη-
 μοσθ. εἰς Ἄνδροκ. §. 700.

ἤθελεν ἦναι τόσον ἐπικίνδυνος, ὅσον ἡ ἔνωσις αὐτῆ, ἥτις κατὰ τὸ παρὸν βασιλεύει ἀναμεταξύ των. Τὰ δεδοκιμασμένα παρὰ τῆς βουλῆς θεσπίσματα, ὄχι μοναχὰ ἀποβάλλονται εἰς τὴν συνάθροισιν τοῦ δήμου, ἀλλὰ συμβαίνει εἰς αὐτὴν καθ' ἑκάστην νὰ συζητήσῃ ἀντ' αὐτῶν ἀπλοὶ ἰδιῶται ἄλλα, περὶ τῶν ὁποίων ἡ συνέλευσις οὐκ ἔχει κἀμμίαν εἶδησιν, καὶ τὰ ἰσοθετεῖ παρευθὺς. Οἱ προσδρεύοντες ἀντιθέτουσιν εἰς αὐτὴν τὴν αὐτεξουσιότητα τὸ δικαίωμα, ὅπου ἔχουσι, νὰ ἀπομακρύνωσιν ὅλας τὰς φιλονεικίας, ἄλλοτε μὲν προσάττοντες, ὅτι ὁ ὄμιλος πρέπει νὰ γνωμοδοτῆ μόνον εἰς τὸ θεσπίσμα τῆς βουλῆς, ἄλλοτε δὲ προσπαθοῦσι νὰ ἐξουθενώωσι τὰ νέα θεσπίσματα, ἀποφρεύγοντες νὰ τὸν καλῶσιν εἰς τὰς ψήφους, καὶ ἀναβάλλοντες τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἄλλην συνέλευσιν. Ἄλλ' ὁ συρφετιώδης λαὸς ἀντιβαίνει πάντοτε σχεδὸν ἐναντίον τῆς ἐνεργείας ἐνὸς δικαιώματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἐμποδίζει νὰ σκέπτηται, ἢ νὰ προβάλλῃ τὰς δόξας του, καὶ βιάζει μὲ φωνὰς θορυβῶδεις τοὺς ἐναντιουμένους εἰς τὰς θελήσεις του ἀρχηγούς, νὰ παραχωρήσωσι τὰ ἀξιώματά των εἰς ἄλλους συγκαθεύδρους, οἵτινες δίδουσιν εἰς αὐτὸν, ὅσον τάχος, ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ τόσον μὲ ὑπερβολὴν (1). Ἀπλοὶ ἰδιῶται ἔχουσι τὴν ἐπιρροὴν εἰς τὰς δημοσίας σκέψεις, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἔχη ἡ βουλὴ (2). Οἱ μὲν εἶναι φασειῶδεις, καὶ πολῖται χαμηρπέσατοι, σύροντες τὸ πλῆθος μὲ τὴν αὐθάδειάν τους. Οἱ δὲ, πολῖται πλούσιοι, οἱ ὁποῖοι τὸ διαφθείρουσι μὲ τὰς δωρεάς των. Οἱ πλέον ἀξιόπιστοι εἶναι ἄνδρες εὐγλωττοι, οἵτινες πᾶσαν ἄλλην σπουδὴν ἀρνηθέντες, ἀφείρωσαν ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς των εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας.

(1) Αἰσχ. παρακρησθ. §. 408. Ξεν. Ἑλ. ἱς. βιβλ. α'. §. 449. (2) Δημοσθ. Ὀλυμπ. γ. 39. Ἀριστ. Πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. δ'. Οὐαί σοι πόλις, ἥ ὁ βασιλεὺς σου νεώτερος.

§. κ'. Οὗτοι ἀρχίζουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ δοκιμάζωσι τὰς δυνάμεις των εἰς τὰ κριτήρια τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅταν εἰς αὐτὰ εὐδοκιμήσωσιν εἰς τὴν τέχνην τῆς ῥητορικῆς, τότε προφασιζόμενοι νὰ δουλεύωσι τὴν πατρίδα των, ἢ ἀληθέστερον, τὴν φιλοτιμίαν τους, ἐμβαίνουσιν εἰς εὐγενέστερον σάδιον, ἀναδεχόμενοι φροντίδα ἐπίμοχθον, νὰ φωτίζωσι τὴν βουλήν, καὶ νὰ χειραγωγῶσι τὸν δῆμον. Τὸ ἐπάγγελμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφιερώνονται, κατὰ τινα ἡλικίαν πολλὰ πρόωρον (1), ἀπαιτεῖ, μὲ τὴν θυσίαν τῆς ἐλευθερίας των, φῶτα βαθεῖα, καὶ ὑψηλὰ προτερήματα. Ἐπειδὴ μικρὸν ἔργον εἶναι εἰς αὐτοὺς, νὰ ἡξυρῶσι λεπτομερῶς τὴν ἰσορίαν, τοὺς νόμους, τὰς χρεῖας, τὰς δυνάμεις τῆς δημοκρατίας, ὁμοίως, καὶ τὰς τῶν ἐγγύς, ἢ πόρρω δυνάμεων (2). Μικρὸν ἔργον εἶναι νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν μόνον ἐκείνας τὰς βιαιάς, ἢ ἀργὰς ὁρμὰς, τὰς ὁποίας αἱ βασιλεῖαι ἀκαταπαύτως διεγείρουσιν ἀναμεταξύ των, καὶ τὰς ἀκαταλήπτους ἐκείνας σχεδὸν κινήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐσωτερικῶς τὰς ἀνατρέπουσι, νὰ προλαμβάνωσι τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἀδυνάτων ἔθνων, καὶ συμμάχων, νὰ βάλλωσιν εἰς ἀσυμφωνίαν τὰ μέτρα τῶν δυνατῶν, καὶ ἐχθρικῶν ἔθνων, νὰ διακρίνωσι τελευταίον τὰς ἀληθεῖς ὠφελείας τῆς πατρίδος ἀνόμεσα εἰς μέγα πλῆθος ἐνώσεων, καὶ ἀναφορῶν. Πρέπει ἔτι νὰ ἰσχυροποιῶσι δημοσίᾳ τὰς μεγάλας ἀληθείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας πολλάκις ἰδιαίτερος προὔνται, νὰ μὴ γαράττωνται μήτε ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς, μήτε ἀπὸ τὰς χειροκροτήσεις τοῦ δήμου· νὰ ὁρμῶσι θαρράλεις ἐναντίον εἰς τὸ μῖσος τῶν πλουσίων, ὑποβάλλοντες τους εἰς βαρεῖς φόρους, ἐναντίον εἰς τὸ τοῦ χυδαίου λαοῦ, ἐξάγοντες τον ἀπὸ τὰς ἡδονὰς, ἢ ἀνάπαυσίν του, ἐναντίον εἰς τὸ μῖσος τῶν ἄλλων ῥητόρων, δημοσιεύοντες τὰς πανουργίας των· νὰ ἀποκρίνονται διὰ τὰ συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐ-

(1) Δίσχ. ἐπισ. ἱβ'. §. 213. (2) Ἄρισ. ῥ'ητορ. βιβλ. α'. κεφ. 8. ἐτι κ.

δυνήθησαν νὰ ἐμποδίσωσιν, ἢ δὲν ἐξάθῃ τρόπος, νὰ τὰ προ-
βλέψωσι (1), νὰ πληρῶνωσι μὲ τὴν σέρψειν τῶν ἰδίων χα-
ρίτων τοὺς σκοποὺς, ὅσοι δὲν ἐπέτυχον, καὶ ἐνίοτε τοὺς, ὅ-
σους ἢ ἐκβασίς ἰδικαίωσε, νὰ φαίνωται πλήρεις θαρρᾶλεό-
τητος, ὅταν, ἐπιστάμενός τις κίνδυνος, ἐκχέῃ τὴν φρίκην παν-
ταχοῦ, νὰ ἐγείρωσι μὲ φῶτά ὑψηλὰ τὰς καταδεύμασμένας
ἐλπίδας, τρέχοντες εἰς τὰ ἐγγυὲς ἔθνη, κατορθώνοντες δυνα-
τὰς συμμαχίας, καὶ ἀνάπτουτες μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς ἐ-
λευθερίας τὴν ζέουσαν τῶν μαχῶν οὐραίου, καὶ, ἀφ' οὗ ἐκ-
πληρώσωσι τὰ χρεὴ τῶν πολιτικῶν, ῥήτορας, καὶ πρέσβειως,
νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὸ θέατρον τῆς μάχης, σφραγίζοντες μὲ τὸ
αἷμά των τὰς δοθείσας εἰς τὸν δῆμον συμβουλὰς ἀπὸ τὸ ὕψος
τοῦ βήματος (2).

§. 5. Τοιαύτη εἶναι ἡ κληρονομία τῶν, ὅσοι εὐρίσκονται
εἰς τὴν περιωπὴν τῆς διοικήσεως. Οἱ νόμοι, οἵτινες προεἶδον
τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποῖαν ἄνθρωποι, τόσον ἐπωφελεῖς, καὶ
τόσον ἐπικίνδυνος, ἤθελαν λάβῃ ἐπάνω εἰς τὰ πνεύματα, ἐπιτάτ-
τουσι νὰ μὴ μεταχειρίζωνται διὰ κῆρμίαν πολιτικὴν ὑπουργίαν
τὰ προτερήματά των, ἢ, ἀφ' οὗ δόσωσιν ἐντελῆ βεβαιότητα τοῦ
πολιτεύματός των. Ὅθεν ἀπομακρύνουσι ἀπὸ τὸ βῆμα (3)
τὸν, ὅς τις ἠθέλε κτυπήσει τοὺς γονεῖς του, ἢ ἠθέλε τοὺς σε-
ρήσει ἀπὸ τὰ μέσα τῆς ζωτροφίας των. Δι' ὅτι ὁ τοιοῦτος
ἀναντιρρήτως δὲν γνωρίζει τῆς πατρίδος τὸν ἔρωτα, ὅταν εἰς
αὐτὸν ᾔναι νεκρὰ τὰ αἰσθήματα τῆς φύσεως. Ἀπομακρύνουσι
ἐξ αὐτοῦ τὸν διασκορπίζοντα τὴν πατρικὴν κληρονομίαν· ἐπειδὴ
ἐπόμενον εἶναι, νὰ διασκορπίξῃ εὐμαρέστερον τοὺς θησαυροὺς

(1) Δημοσ. περὶ σερφ. §. 513. (2) Ἴδοι οἱ κανόνες τοῦ φιλοπάτριδος. Ἰδοὺ
ἢ γάθρη, μὲ τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ γαθμίζωνται, ὅσοι ἔχουσιν ἐπιθυ-
μίαν νὰ ᾔναι εἰς τοὺς ἄλλους ἀρχηγοί, καὶ οὐρηγοί. Μακάριοι, ὅταν ᾔναι
ἴσοι μὲ αὐτὴν, Μάστιγες δὲ τῶν καταχθονῶν, ὅταν ᾔναι ἄισοι. (3) Διόχ.
εἰς Τίμαρ. §. 264.

τῆς πολιτείας. Ἀπομακρύνουσι τὸν μὴ ἔχοντα παιδίᾳ νόμιμα⁽¹⁾, ἢ, τὸν, ὅς τις δὲν ἤθελεν ἀποκτήσει περιουσίας εἰς τὴν Ἀττικὴν. Δι' ὅ,τι, χωρὶς αὐτοὺς τοὺς δεσμούς, ἤθελεν ἔχει διὰ τὴν δημοκρατίαν μόνον γενικὸν δεσμόν, πάντοτε ὑπόπτον, ὡς μὴ ὑποσπριζόμενον μὲ τὸν ἰδιάζοντά του δεσμόν. Ἀπομακρύνουσι τὸν, ὅς τις ἀποφεύγει νὰ λάβῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὰ ὄπλα, ὅταν προσάτῃ ὁ στρατηγὸς⁽²⁾, τὸν ἀφίνοντα τὴν ἀσπίδα του εἰς τὴν συμπλοκὴν, τὸν παραδεδομένον εἰς τὰς διαβεβλημένας ἡδονάς. Δι' ὅ,τι ἡ δαιλία, καὶ ἡ διαφθορὰ τῶν ἡθῶν, σχεδὸν ἀείποτε ἀχώριστα, δύναται νὰ ἀνοίξωσιν εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλα τὰ εἶδη τῆς προδοσίας, καὶ ἐν συντόμῳ κάθε ἄνθρωπος, ὅστις δὲν δύναται νὰ ὑπερασπίζηται μὲ τὴν ἀνδρίαν του τὴν πατρίδα, μίτε νὰ τὴν σπρίξῃ μὲ τὰ παραδείγματά του, εἶναι πάντῃ ἀνάξιος νὰ τὴν φωτίξῃ μὲ τὰς γνώσεις του⁽³⁾. Ἄρα ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα ἐρρηρυσμένον εἰς τὸ ἀσφαλὲς, καὶ ἀξίόπιστον ἀμέμπτου πολιτεύματος. Ἄλλοτε οἱ ὁμιλοῦντες δημοσίᾳ, συνώδευον τοὺς λόγους των μὲ εὐγενῆ, ἡσύχην, καὶ ἄτεχνον παράστασιν, καθὼς ἦσαν αἱ ἀρεταί, τὰς ὁποίας εἶχον, καὶ καθὼς ἦσαν αἱ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας ἀνήγγελλον. Καὶ ἐνθυμοῦνται εἰς ἔτι καὶ νῦν, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, καὶ Περικλῆς, σχεδὸν ἀκίνητοι ἐπὶ τοῦ βήματος, ἔχοντες τὰς χεῖρας ὑπὸ τὴν ἐπιώμιδα⁽⁴⁾, ἐπέπνεον εἰς τοὺς ἀκροατὰς ἐνθουσιασμόν μᾶλλον μὲ τὴν σοβαρότητα τῆς κοσμιότητός των, ἢ μὲ τὴν δύναμιν τῆς εὐγλωττίας των.

§. ε'. Οἱ πλείότεροι ἀπὸ τοὺς τωρινούς ῥήτορας ὄχι μόνον δὲν μιμοῦνται ἐκεῖνα τὰ πρωτότυπα, ἀλλ' ἔτι εἰς τὰ πρό-

(1) Δείκωρ. κατὰ Δημοσθ. εἰς τὰ τοῦ Δημοσθ. §. 182. (2) Δίωχ. αὐτ. (3) Τοὺς ἀρα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνεμωλία βάζοντας ποῦ θῆσωμεν; (4) Δίωχ. αὐτ.

σωπα, φωνάς, σχήματα, καὶ ἐνδύματά των, παρισώσι τρομερὸν σωρὸν ἀκοσμίας, καὶ ἀγριότητος (1). Ἄλλ' αὐτὴ ἡ κατὰχρησις, ὡς πρὸς τὴν δύσφημον ζωὴν τους, εἶναι ἀνεκτὸν σύμπτωμα. Οἱ μὲν, ἀπὸ αὐτοῦ πωλοῦσι τὴν ἀξιοῦτητα, καὶ τὴν τιμὴν τους εἰς τὰς ἐχθρικὰς τῶν Ἀθηνῶν δυνάμεις, οἱ δὲ, ἔχουσιν εἰς τὰς ἐπιταγὰς των πλουσίους πολίτας, οἱ τινες, διὰ τινος διαβατικῆς δουλοπρεπείας, ἐλπίζουσι νὰ ἀνυψωθῶσιν εἰς τὰς πρώτας ἀξίας. Ὅλοι, ἔχοντες ἀναμεταξύ των πόλεμον ἀκατάπαυστον περὶ ὑπολήψεως, καὶ φιλοκερδείας, ἀλαζονεύονται διὰ τὴν δόξαν καὶ πρὸνόμιον, ὅτι διοικοῦσι τὸν πλέον πεφωτισμένον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, δῆμον. Ἐντεῦθεν προέρχονται ἐκεῖναι αἱ θαλιότητες, καὶ διαίρεσις, εἰς μὲν τὸν κόλπον τῆς δημοκρατίας ζέουσαι, εἰς δὲ τὰς θορυβώδεις συνελεύσεις μὲ κρότον ἐχειλούμεναι. Ἐπειδὴ ὁ δῆμος, τόσον χαμερπῆς, ὅταν ὑποτάσσεται, τόσον τρομερὸς, ὅταν ἄρχῃ, φέρει εἰς αὐτὰς μὲ τὴν ἀναιδείαν τῶν ἡθῶν του, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν κρίνη νομίμως προσηλωμένῃν εἰς τὴν δεσποτείαν του. Ὅλα του τὰ πάθη εἰς αὐτὰς εἶναι ἀπεριόριστα, ὅλαι του αἱ ὑπερβολαὶ ἀκόλαστοι. Οἱ ῥήτορες, ὡσάν τόσοι ἀρχηγοὶ πατρίδας, ἔρχονται εἰς αὐτὰς, βοηθούμενοι, ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τοὺς πολεμικοὺς ἀξιωματικοὺς, τῶν ὁποίων ζητοῦσι τὴν ὑπεράσπισιν, ἄλλοτε δὲ, ἀπὸ ζκαισὰς χαμερπεῖς, τῶν ὁποίων διοικοῦσι τὴν ἀγριότητα. Μόλις παρρησιάζονται, καὶ εὐθὺς μὲ ὕβρεις κατὰπτονται (2), αἱ ὁποῖαι ἐμφυχώνουσι τὸν χυδαῖον λαόν, ἢ τοξεύονται μὲ βέλη εἰρωνείας, τὰ ὁποῖα τὸν μεταφέρουσιν ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀμέσως αἱ κραυγαὶ, τὰ χειροκτυπήματα, καὶ τὰ σαρδώνεια γέλοια (3), καταπνίγουσι τὴν φω-

(1) Πλούτ. εἰς Νικ. §. 528. (2) Ἄριστοτ. Ἐκκλη. σί. 142. Λισχ. εἰς Κτηπ. §. 428. (3) Πλάτ. δημοκρ. βιβλ. 5. §. 492. Δημοσθ. παρατρ. §. 297—310.

νήν τῶν βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι προεδρεύουσιν εἰς τὴν συνέλευσιν, τὴν τῶν ἐπιτηρητῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι διεσπαρμένοι πανταχοῦ πρὸς εὐταξίας συντήρησιν (1), τὴν φωνὴν τοῦ ἰδίου τέλους πάντων ῥήτορος (2), ὅς τις βλέπει, ὅτι ἐκπίπτει ἀπὸ τὴν ὑπόληψίν του μὲ ἐκεῖνα τὰ ἴδια μικρὰ μέσα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τόσον συχνὰ νὰ παρήρησιάζηται κλῆν ποιήμα εἰς τοῦ Βάκχου τὸ θεῖατρον.

§. ια'. Εἰς μάτῃ, ἀπὸ μερικῶν καιρῶν, μία ἀπὸ τὰς δίκαια φυλάς κληροδοτουμένη εἰς κάθε συνέλευσιν, ἐτάχθη πλεσίτην τοῦ βήματος, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν θόρυβον, καὶ νὰ ὑπερακρίβηται τοὺς ἠθετημένους νόμους (3). Ἡ ἰδία σφίρειται ἀπὸ τὸν χιμάκρον, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ ἀναχαιτίσῃ, καὶ ἡ ἀνωφελὴς παρουσία της γίνεται αἰτία νὰ ἀποδεικνύῃ μόνου τὸ μέγεθος τοῦ ἐπικρατοῦντος κακοῦ, ὅχι μόνου ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς διακρίσεως, ἀλλ' ἔτι καὶ ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀθηναίων. Καθ' αὐτὸ ὁ λαὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος ἔχει αἰσθημάτων ζωηρότατα, καὶ διαβρατικώτατα, οἰκισιοποιεῖται περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαοὺς τὰ πλέον ἀντίθετα προτερήματα, καὶ τοιαῦτα, τὰ ὅποια, εἶναι εὐκολώτερον, καταχρωόμενος κλῆναι, νὰ τὸν ἀπατήσῃ. Ἡ ἴσORIA μᾶς τὸν παρασαίνει, ἐν μέσοι μὲν, ὡς γέροντα, τὸν ὁποῖου δύναταί τις νὰ ἀπατήσῃ ἀφρόβως (4), ἐν μέρει δὲ, ὡς παιδίον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ καθυπόνη ἀκαταπαύτως, ἐνίοτε δὲ, ἐραπλοῦντα φῶγα, καὶ φρονήματα μεγάλων ψυχῶν, ἀγαπῶντα καθ' ὑπερβολὴν τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀνάγκυσιν, καὶ τὴν δόξαν, μεθύοντα ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποῖους δέχεται, χειροκροτοῦντα εἰς τὰς μέμψεις, τῶν ὁποίων εἶναι ἄξιος (5), ἰκα-

(1) Ἀριστοφ. Ἀχαρν. σ'. 54. (2) Ἀριστοφ. αἰτ. Δημοσθ. αὐτ. (3) Αἰσχ. εἰς Τωμαρ. §. 265. καὶ εἰς Κίπρι. 429. (4) Ἀριστοφ. Ἰπ. [στ]. 710. 749. (5) Πλούτ. Πολιτ. παραγγέλ. §. 799.

νῶς νοήμονα, διὰ τὰ καταλάβη μὲ τὰς πρώτας λέξεις τοὺς, ὅστις σκοποὺς κοινολογοῦσιν εἰς αὐτὸν (1), κατὰ πολλὰ ἀνυπολόγητον, διὰ τὰ ἀκούη τὰς λεπτολογίας των, καὶ τὰ προβλέπη τὰς συνεπείας των, τρομάζοντα τοὺς ἀρχηγούς, καθ' ὃν χρόνον συγχωρεῖ τοὺς σκληροτέρους τοῦ ἐχθροῦς, μεταβλίνοντα, καθὼς ἢ ταχύτης τῆς ἀσραπῆς, ἀπὸ τὴν ἀγριότητα εἰς τὴν εὐσπλαγγυίαν, ἀπὸ τὴν ἀνανδρίαν εἰς τὴν αὐθάδειαν, ἐπὶ τὴν ἀδικίαν εἰς τὴν μετάνοιαν, ἀσκατον μάλινα, καὶ ἀερωδῆ (2), εἰς τὴν ἀκμὴν ἔτι τῶν σεμνοτέρων ὑποθέσεων, καὶ ἐνίστε τῶν πλέον ἀπληπισμένων, λόγος τις, κατὰ τύχην λεχθεὶς, ἐπιταδεία τις ἀσειότης, ἢ τυχοῦσα αἰτία, τὸ ἐλάχισον τυμβεβληκός, φθάνει μόνον τὰ ἀκολουθήσῃ ἀπροσδοκῆτως, εἶναι ἱκανὰ, τὰ τὸν ἀφέλωσιν ἀπὸ τοὺς φόβους του, ἢ τὰ τὸν ἀποσρέψωσιν ἀπὸ τὸ ὄφελός του. Τοιοῦτοτρόπως εἶδον ἄλλοτε σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν συνέλευσιν, ὅτι ἠγέρθη, τρέχουσα κατόπιν ἐνὸς σρουθίου, τὸ ὁποῖον ὁ Ἄλκιβιάδης, νέος ὢν ἔτι, καὶ ὁμιλῶν κατὰ πρῶτον δημοσίᾳ, ἄφησεν ἐξ ἀπροσεξίας τὰ φύγη ἀπὸ τοῦ κόλπου του (3). Παρομοίως κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὁ ῥήτωρ Κλέων, χρηματικῶς τῶν Ἀθηναίων τὸ εἶδωλον, οἱ ὁποῖοι παντελῶς δὲν τὸν ἐψήφουν, ἐπαίξεν ἀδειῶς τὴν, ὅσῃν εὐνοίαν ἀπέκτησεν. Ἦσαν συνηθροισμένοι, καὶ τὸν ἐπρόσμενον μὲ ἀνυπομονησίαν, ἦλθε τέλος πάντων τὰ τοὺς παρκαλέσῃ, τὰ ἀναβάλλωσι τὴν σκέψιν εἰς ἄλλην ἡμέραν· ἐπειδὴ γενοχωρημένος τὰ φιλοξενήσῃ φίλους του, δὲν εἶχεν εὐκαιρίαν τὰ ἀσφαλῆται εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις (4)· ὁ δῆμος ἠγέρθη, ἐκρότκσε τὰς χεῖρας, καὶ ὁ ῥήτωρ ἔλαβε περισσοτέραν ὑπόληψιν.

(1) Θουκ. βιβλ. γ'. κεφ. λη'. (2) Πλάτ. βιβλ. λέ'. κεφ. ε'. Νέπ. εἰς Τιμ. κεφ. γ'. (3) Πλούτ. εἰς Ἄλκιβ. §. 195. ἔτι εἰς Πολιτ. παραγγέλ. (4) Ἀσφαλῆσαι γὰρ ἔφη, σήμερον, ἐστὶν μέλλων ξένους, καὶ τεθνακῶς τοῖς Διοῖς. Πλούτ. εἰς Νικ. §. 527. ὁ αὐτ. πολιτ. παραγγέλ.

§. εβ'. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν εἶδον μίαν ἡμέραν ἀνψυχώ-
 τατον διὰ τινὰς προσερχομένας ἐκ μέρους τοῦ Φιλίππου ἐχθρο-
 παθείας, αἱ ὅποια ἐφαίνοντο, ὅτι ἀνήγγελλον προσεχῆ τῶν
 συνθηκῶν διάλυσιν. Ἐν ᾧ δὲ ἦσαν ὅλοι ἐς ἄκρον τεταραγ-
 μένοι, ἐφάνη ἐπὶ τοῦ βήματος ἄνθρωπος σμικρότατος, καὶ
 δυσειδέστατος. Αὐτὸς ἦτον Λέων, ὁ πρέσβυς τοῦ Βυζαντίου,
 ὁ ὅποιος, μὲ ὄλην τὴν δυσμορφίαν τοῦ σώματος, εἶχεν ἐκείνο
 τὸ περιχαρὲς ἦθος, καὶ ἐκείνην τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύμα-
 τος, τὰ ὅποια εἶναι εἰς τοὺς Ἀθηναίους τόσον πολλὰ εὐάρεστα.
 Εὐθύς, ἀφ' οὗ τὸν εἶδον, ἠγέρθη τόσον μέγας κρότος γέλω-
 τος, ὥστε ὁ Λέων δὲν ἐδυνήθη νὰ λάβῃ οὐδὲ σιγμὴν σιωπῆς.
 »Αἶ! Τί ἠθέλετε κάμη ἀρά γε, τοῖς εἶπε τελευταῖον, εἰν ἠ-
 »θέλετε ἰδῆ τὴν γυναϊκά μου; Αὐτὴ μόλις φθάνει ἕως εἰς τὰ
 »γόνάτά μου. Μὲ ὄλον τοῦτο, ὅσον μικροὶ καὶ ἂν ἤμεθα,
 »ὅταν ἡ διχόνοια ἔμβῃ ἀνάμεσόν μας, ἡ πόλις τοῦ Βυζαντίου
 »δὲν δύναται νὰ μᾶς κρατήσῃ. Ὁ ἀσεισμός οὗτος ἔκαμε τό-
 »σον ἐνέργειαν, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι ἔσερξαν ἐν τῷ ἄμα νὰ ζεί-
 »λωσι τὰς βοηθείας, τὰς ὁποίας ἤλθε νὰ ζητήσῃ (1). Τελευ-
 »ταῖον τοὺς εἶδον, ὅτι ἐπρόσαξαν νὰ ἀναγνώσωσιν ἐπὶ παρου-
 »σίαι των τὰ πρὸ μικροῦ πιασθέντα τοῦ Φιλίππου γράμματα·
 »καὶ ἂν καλὰ ἦσαν παρωργισμένοι, ἐπρόσαξαν ὁμως νὰ εὐ-
 »λαβηθῶσι τὰ, ὅσα ὁ βασιλεὺς ἔγραφεν εἰς τὴν γυναϊκά του,
 »καὶ νὰ τὰ ἐξαποσειλωσι, χωρὶς νὰ τὰ ἀνοίξωσιν (2). Ἐπει-
 »δὴ εἶναι εὐκολώτατον, νὰ γνωρίζῃ, καὶ νὰ ἀνάπτη κἀνεὶς τὰ
 »πάθη, καὶ ἐπιθυμίας παρομοίου δήμου, εἶναι ἐπίσης εὐκολώ-
 »τατον, νὰ κερδαίνῃ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του, καὶ δὲν εἶναι
 »ὀλιγώτερον εὐκολον καὶ νὰ τὴν χάνῃ. Ἄλλ' ἐν ὅσῳ τὴν ἀπο-
 »λαμβάνει, δύναται νὰ λέγῃ κάθε λόγου, νὰ ἐπιχειροῖται κά-

(1) Πλουτ. πολιτ. παραγγέλ. (2) αὐτ. §. 799.

θε ἐπιχείρημα, καὶ νὰ τὸν ὠθῆ εἰς τὸ ἀγαθόν, ἢ κακὸν μὲ τὴν αὐτὴν ζέσιν ἐκ μέρους του. Ὄταν ὠδηγεῖτο ἀπὸ ἀνδρας ἐμβριθεῖς, καὶ σπουδαίους, ἔκρινεν ἀξίους, εἰς τὰς πολιτικὰς ἀξίας, πρεσβείας, διοικήσεις στρατευμάτων, τοὺς ἔχοντας προτερήματα μὲ τὰς ἀρετὰς σύμφωνα. Ἐπὶ δὲ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἔκαμνεν ἐκλογὰς, διὰ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεται ὁ ἴδιος (1). Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τῶν κολάκων ἀμάρτημα, οἳ τινες τὸν ὀδηγῶσι. Κόλακες τόσον ἐπικίνδυνοι, ὅσον, οἱ τῶν τυράννων· οἱ ὁποῖοι ἐπίσης δὲν αἰσθάνονται καμμίαν ἐντροπὴν, εἰμὴ μόνον, ὅταν χάνωσι τὰς χάριτας (2). Ἐν ὅτῳ ἡ βουλὴ εἶναι ὑποκειμένη εἰς τὸν δῆμον, καὶ ὁ δῆμος ἀπαραφυλάκτως παραδεδομένος εἰς τοὺς πλανωντάστων ἀρχηγούς (3), ἂν δύναται τε νὰ διατηρῆ τὴν δημοκρατίαν, εἶναι τὰ ἰδιαιτέρα μίση (4), εἶναι ἡ εὐκολία, τὴν ὁποίαν ἔχουσι νὰ κατατρέχωσι ῥήτορα, καταχρώμενον τὸ ἀξιώπισον, ὅπου παρ' αὐτοῦ ἔλαβε. Τὸν κατηγοροῦσιν, ὅτι παρέβη τοὺς νόμους. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ κατηγορία ἠμπορεῖ νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸ ὑποκείμενόν του, ἢ εἰς τὴν φύσιν τοῦ θεσπίσματος του (5), ἀκολουθοῦσιν ἐντεῦθεν δύο εἶδη ἀγωγῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀκαταπαύτως εἶναι ἐκτεθειμένος.

§. 17. Ἡ πρώτη ἔχει ποινὴν, νὰ τὸν ἀτιμάζωσιν ὑπ' ὄψιν τῶν συμπολιτῶν. Ἄν ἐδέχθη ὄῳρα, διὰ νὰ προδώτῃ τὴν πατρίδα του, καὶ ἡ ζωὴ του εὐρίσκηται μεμολυσμένη ἀπὸ καμμίαν κηλίδα δυσφημίας, καὶ μάλιστα ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ᾔναι ἐξηρημένος, διὰ νὰ ἐκπληροῖ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπουρ-

(1) Εὐπολ. παρὰ Στοβ. §. 239. (2) Ἄρισ. πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. δ'.

(3) Δημοσθ. ἐλευθ. 3. §. 37. καὶ εἰς Λεπτ. §. 541. (4) Δίαχ. εἰς Τιμαρ. §. 260. Μελαμθ. παρὰ Πλουτ. πῶς δεῖ ποιεῖν ἀκού. §. 20. (5) Ἰσακ. παρ. Ἀποκ. ῥήτο. γραφ.

γίας του· τότε είναι συγχωρημένοι εἰς κάθε κατὰ μέρος πο-
λίτην, νὰ κινή κατ' αὐτοῦ δημοσίαν ἀγωγὴν. Ἡ ἀγωγή αὕτη,
ἥτις λαμβάνει διάφορα ὀνόματα, κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐγκλή-
ματος (1), φέρεται ἐνώπιον κριτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελ-
μα εἶναι νὰ διακρίνη τὸ ἐγκλημα εἰς τὴν πρώτην του ἀγωγὴν.
Ὅταν αὐτὸ ᾖ εἰς ἑλαφρὸν, τὸν καταδικάζει εἰς μικρὰν χρημα-
τικὴν ζημίαν (2), ὅταν ᾖ βαρὺ, τὸν στέλλει εἰς ἀνώτερον
κριτήριο. Ὅταν ᾖ ἀποδεδειγμένος, ὁ ἐναγόμενος τελείως
κατακρίθῃς, ὑποφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων ποινῶν, καὶ τὸ νὰ
μὴν ἀνέλθῃ πλέον εἰς τὸ βῆμα· Οἱ ῥήτορες, τοὺς ὁποίους ἄ-
μεμπτος διαγωγή ὑπερασπίζεται ἀπὸ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀγω-
γῆς, δὲν ἔχουσι ὀλιγώτερον νὰ φοβῶνται ἀπὸ τὸ δεύτερον,
τὸ ὁποῖον ὀνομάζουσι ἀγωγὴν παρανομίας (3). Ἀναμεταξὺ
εἰς αὐτὴν τὴν πληθὺν τῶν θεσπισμάτων, τὰ ὁποῖα, φαίνε-
ται, ὅτι προεβάλλονται ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον καιρὸν μετὰ τὴν δια-
ταγὴν τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου, εὐρίσκονται μερικὰ, τὰ
ὁποῖα εἶναι ἀριθὴλως ἐναντία μὲ τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ εἶναι
χρειῶδες, νὰ μὴ τὰ ἀφένωσι εἰς τὴν δύναμίν τους. Ἄλλ' ἐ-
πειδὴ εἶναι κρηγμένα ἀπὸ τὴν νομοδοτικὴν δύναμιν, φαίνε-
ται, ὅτι κῆμιά ἐξουσία, κἀνὲν κριτήριο δὲν ἔχει δίκαιον
νὰ τὰ ἐξουθενώτῃ. Ὁ ἴδιος δῆμος δὲν πρέπει νὰ τὸ ἐπιχειρι-
σθῇ· ἐπειδὴ οἱ ῥήτορες, οἵτινες τὸν χειραγωγοῦσι εἰς ἀπά-
την (4), δύναται ἔτι νὰ τὸν ἀπατώσιν. Ἄρα ἡ δημοκρατία
ποῖον καταρῦγιον ἔχει; Τὸν νόμον, κατὰ πρώτην προσβολὴν
ξένον, ἀλλὰ θαυμαστὸν, καὶ τόσον οὐσιώδη, ὥς δὲν ἤθελαν
δυσθετῆ νὰ τὸν ἐξαλείψωσι, ἢ νὰ τὸν ἀμελήσωσι, χωρὶς νὰ

(1) Ἀποκ. καὶ Σουὲ. ῥήτ. γραφ. (2) Πολυδ. βεβλ. ν'. κεφ. 5'.

(3) Hume. discours politiq. disc. 9. 1. 2. p. 2. (4) Δίσχ. εἰς Κτησ. §. 448. Δημοσθ. εἰς Ασπ. §. 541.

ἀνατρέψωσι τὴν δημοκρατίαν (1), νόμον λέγω, ὅς τις καθοπλίζει καὶ τὸν ἐλάχιστον πολίτην νὰ κινή ἀγωγήν κατὰ τινος Θεσπίσματος ὀλοκλήρου ἔθνους, ὅταν ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ δείξῃ, ὅτι αὐτὸ τὸ Θεσπισμὰ εἶναι ἐναντίον μὲ τοὺς ἤδη συνημένους νόμους.

§. 15. Εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, ὁ ἀθέατος ἡγεμὼν, οἱ ἴδιοι νόμοι ἔρχονται νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἐλευθέρως κατὰ τοῦ ἔθνικοῦ Θεσπίσματος, ὅπου τοὺς παρέβη. Ἐν ὀνόματι τῶν νόμων τότε ἀρχίζουσι τὴν ἀγωγήν, ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου, ὅπου εἶναι κυριώδης φύλαξ, καὶ ἐκδικητὴς τῶν νόμων, καὶ οἱ κριταί, κρύπτοντες τὸ Θεσπισμα, φανερώουσι μόνον, ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ δήμου εὐρέθη, χωρὶς νὰ θέλῃ, μὲ τὴν θέλῃσιν τῶν νόμων εἰς ἐναντιότητα ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, οἱ κριταὶ ἐνδυναμώνουσι τὰς θελήσεις του τὰς παλαιὰς, καὶ ἐπιμενούσας ἐναντίον εἰς τὰς παρούσας, καὶ διαβατικάς. Ἀφ' οὗ ἐκ μέρους τῶν νόμων καταργηθῇ ἡ δύναμις, καὶ ἐνέργεια, τὰς ὁποίας ὁ δῆμος ἔδωκεν εἰς τὸ Θεσπισμα, καὶ ἐπειδὴ ὁ δῆμος νὰ κραθῇ εἰς δικαιοσύνην εἶναι ἀδύνατον, ἢ πράξῃ, μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ διαλυθῇ, ἐπιστρέφει κατὰ τοῦ ῥήτορος, ὅς τις ἐπρόβαλε τὸ Θεσπισμα. Καὶ τῶντι ἐναντίον του κινεῖται ἡ ἀγωγή διὰ παρανομίαν. Εἶναι διωρισμένον, ὡς ἀρκτικὸς κανὼν, ὅτι, ὅποιος ἀνακατωθῇ εἰς τὴν διοίκειν, χωρὶς νὰ τὸν βιάσῃ κἀνεὶς, εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς ἀμοιβαίαν ἀντίθεσιν, ἢ νὰ τιμᾶται, ὅταν ἐπιτυχόνῃ, ἢ νὰ τιμωρῆται, ὅταν ἀποτυχάνῃ (2). Ἡ κρισολογία ἀνακρίνεται κατ' ἀρχὰς ἐνώπιον τοῦ πρώτου τῶν ἀρχόντων, ἢ τῶν ἐξ τελευταίων (3). Μετὰ τὰς προαπαιτουμένας ἐξετάσεις, παρίσταται εἰς τὸ κριτεριον τῶν Ἡλιασῶν, το ὁποῖον συγκροτεῖται ἐξ ἔθους ἀπὸ

(1) Δημοσθ. εἰς Τιμαρ. §. 797. Αἰσχ. αὐτ. §. 429. καὶ 459. (2) Δημοσθ. παραπρεσβ. §. 309. (3) Δημοσθ. περὶ Στεφ. 481. εἰς Λεπτι. §. 555.

ἀπὸ 500 κριτὰς, καὶ ἐνίοτε ἀπὸ 1000, 1500, καὶ 2000. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἴδιοι κριταί, οἵτινες, κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀνομίας, ἀποφασίζουσι καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγκαθεδέρων, τὸν ὅποιον εἰς τινὰς περιστάσεις αὐξάνουσιν ἕως 6000 (1). Δύνανται νὰ ἀποδοκιμάσωσι τὸ θέσπισμα, ὅταν ἦναι μόνον δεδοκιμασμένον ἀπὸ τὴν βουλὴν. Δύνανται ἔτι νὰ προσμένωσι νὰ τὸ βεβαιώσῃ καὶ ὁ δῆμος. "Ὅποιον μέρος καὶ ἂν ἐκλέξωσι, πρέπει νὰ ἀρχήσῃ ἡ ἀγωγὴ εἰς διωρισμένον χρόνον, διὰ νὰ παιδευθῇ ὁ ῥήτωρ." Ὅταν δὲ παρέλθῃ αὐτὴ ἡ προθεσμία, δὲν ἀποκρίνεται πλέον διὰ τὸ θέσπισμάτου. Ἀφ' οὗ ὁ ἐνάγων φέρῃ ὅλους τοὺς τρόπους τῆς κατηγορίας του, καὶ ὁ ἐναγόμενος, τοὺς τῆς ὑπερασπίσεώς του, συναθροίζουσι τὰς ψήφους (2). Εἰ μὲν ὁ πρῶτος δὲν λάβῃ ἐξ αὐτῶν τὸ πεμπτημόριον, εἶναι ὑπόχρεος νὰ πληρώσῃ 500 δραχμὰς εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν (3), καὶ ἡ κρισολογία λαμβάνει τέλος· εἰδὲ ὁ δεύτερος δὲν ἀθωωθῇ, δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ μετριάσωσι τὴν ποινὴν, δὲν ἀποφεύγει ὁμως ἢ τὴν ἐξορίαν, ἢ τὴν ἀργίαν, ἢ μεγάλας χρηματικὰς ζημίας. Ἐνταῦθα, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα εἶδη κρισολογιῶν, ὁ καιρὸς τῶν συνηγοριῶν, καὶ τῆς κρίσεως διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὸ μὲν, διὰ τὸν ἐνάγοντα, τὸ δὲ, διὰ τὸν ἐναγόμενον, τὸ δὲ τρίτον, ἐὰν ἔχῃ τόπον, διὰ τὰς περὶ ποινῆς ψήφους (4).

§. ιε'. Δὲν εἶναι ῥήτωρ, ὅς τις εἰς τὴν θείαν αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς δὲν γίνεται περίτρομος, καὶ δὲν εἶναι μέσα, τὰ ὅποια δὲν προσποιεῖται, διὰ νὰ προλάβῃ τὰς συνεπείας τῆς. Δεήσεις, δάκρυα, λύπη ἐμφαινομένη διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ὑπεράσπισις τῶν πολεμικῶν ἀξιωματικῶν (5), πανουρ-

(1) Ἀνδοκ. περὶ μυσ. §. 5. (2) Δίοχ. εἰς Κτησιφ. §. 460. (3) Δημοσθ. περὶ 519. 489. — 90. Δίοχ. παράκρη. §. 397. (4) Δίοχ. αὐτ. (5) ὁ αὐτ. εἰς Κτησιφ. §. 418.

γίαι τῆς εὐγλωττίας, κάθε πρᾶγμα ἐμβαίνει εἰς χρῆσιν ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον, ἢ ἀπὸ τοὺς φίλους του. Αὐτὰ τὰ μέσα πολλάκις ἐπιτυγχάνουσι, καὶ ὁ ῥήτωρ Ἀντιφῶν ἐκαυχᾶτο, ὅτι ἐβάσασεν ἐβδομήκοντα πέντε ἀγωγὰς αὐτοῦ τοῦ εἶδους, καὶ εἰς ὅλας ἐθριάμβευε πάντοτε (1). Ἐπειδὴ, μὲ ὅλον τοῦτο, κάθε ῥήτωρ, ἐπὶ τῆς δημαγωγίας του, συνεργεῖ νὰ γίνωνται πολλὰ ψηφίσματα· ἐπειδὴ εἶναι εἰς αὐτὸν οὐσιώδες νὰ τὰ πολλαπλασιάσῃ, διὰ νὰ συντηρῇ τὸ ἀξίόπισόν του· ἐπειδὴ εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ ἐχθροὺς, τοὺς ὁποίους ὁ φθόνος ἀποκαθιστᾷ ὀξύθερκεστάτους, καὶ ἐπειδὴ εἶναι εὐκόλον νὰ εὐρωσιν ἀπὸ ἀκολουθίας μεμακρυσμένας, ἢ ἐρμηνείας βεβιασμένας, ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν γινομένων παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν δῆμον παραστάσεων, τῆς ζωῆς του, καὶ τῶν πολυαριθμῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι ἔτι τὸ κύρος, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ μὴ γένη ὀγλίγωρα, ἢ ἀργά, ἡ θυσία τῶν ἀγωγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀκαταπαύτως ἐφοβερίζεται. Εἶπον, ὅτι οἱ νόμοι τῶν Ἀθηνῶν εἶναι πολυαριθμοί, παρεκτὸς τῶν τοῦ Δράκωντος, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐν μέρος ἔτι ἐνυπάρχει (2), παρεκτὸς τῶν τοῦ Σόλωνος, οἵτινες εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ πολιτικοῦ δικαιώματος, συνεισέχθησαν καὶ ἄλλοι πολλοί, τοὺς ὁποίους αἱ περιστάσεις παρήγαγον, ἢ τὸ ἀξίόπισον τῶν ῥητόρων συνήργησε νὰ τοὺς οἰκαιοποιήσῃ (3). Εἰς κάθε διοίκησιν ἔπρεπε νὰ ᾔηται δύσκολον, νὰ σκιάσῃ νόμον παλαιόν, καὶ εἰς τὸν τόπου του νὰ συστήσῃ νέον, αὐτὴ ἡ δυσκολία ἔπρεπε νὰ ᾔηται μεγαλητέρα κοντὰ εἰς τὸν δῆμον, ὁ ὁποῖος ἐν ταύτῳ καὶ ὑπήκοος, καὶ ἡγεμῶν, δοκιμάζει πάντοτε νὰ μετριάσῃ, ἢ νὰ ἀποσεῖ τὸν ζυγόν, τὸν ὁποῖον ἐπεφορτίσθη ὁ ἴδιος. Ὁ Σόλων τόσον ἔδωσε τὰς χεῖρας εἰς τὴν νομοδοτικὴν δύναμιν, ὡς

(1) Αὐτ. §. 459. (2) Δημοσθ. Εὐεργ. §. 1062. Ἄνδρ. κί. περὶ μιν μέρ. 2. §. 11. (3) Δημοσθ. εἰς Λεπτ. §. 554.

δὲν δύναται νὰ ἐγγίξη εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ νομοθεσίας του, εἰμὴ, μὲ ἄκρας προφυλακὰς.

§. 15. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς πολίτας προβάλλει νὰ ἀκυρώσῃ παλαιὸν νόμον, ὀφείλει ἐν ταύτῳ νὰ συστήσῃ εἰς τὸν τόπον του ἄλλον (1). Παρήρησιάζει καὶ τοὺς δύο εἰς τὴν βουλὴν (2). Ἐκείνη δὲ, ἀφ' οὗ τοὺς ζυγοςατήσῃ μὲ ἀκρίβειαν, ἢ ἀποδοκιμάζει τὴν προβληθεῖσαν ἀλλαγὴν, ἢ διορίζει τοὺς ὑπουργοὺς της νὰ δώσωσι περὶ αὐτῆς λόγον εἰς τὸν δῆμον κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν, ἥτις εἶναι διωρισμένη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τὴν ἐξέτασιν, καὶ ἀπαρίθμησιν τῶν εὕρισκομένων εἰς πράξιν νόμων (3). Αὕτη ἡ συνέλευσις ἀκολουθεῖ τῇ 14. τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ χρόνου (4). Ἄν ὁ νόμος φανῇ, ὅτι ἀφευκτα δεῖται ἀνακλήσεως, οἱ Πρυτάνεις ἀναβάλλουσι τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἐπομένην συνέλευσιν, ἥτις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται τῇ 15. μετὰ ταῦτα. Καὶ καλοῦσι πρότερον πέντε ῥήτορας, οἱ ὅποιοι μέλλουσι νὰ λάβωσιν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ νόμου, τὸν ὅποιον θέλουσι νὰ ἀποβάλωσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ γράφουσι καθ' ἑκάστην τοῦτου τὸν νόμον, καθὼς καὶ τὸν, ὅποιον θέλουσι νὰ βάλωσιν εἰς τὸν τόπον του, ἐπάνω εἰς τὰ ἐκτεθειμένα εἰς τὰς ὄψεις (5) ὄλων ἀγάλματα. Κάθε πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραβάλλῃ μὲ προσοχὴν τὰς ὀφελείας, καὶ ἀτοπίας τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Τοῦτο γίνεται ὕλη συνομιλίας εἰς τὰς συνακαστροφάς. Ἡ ψῆφος τοῦ κοινοῦ μορφοῦται βαθμηδὸν, καὶ ἀνακαλύπτεται ἐμφανῶς εἰς τὴν διωρισμένην συνέλευσιν. Μὲ ὄλον τοῦτο αὐτὴ δὲν δύναται εἶτι νὰ ἀποφασίσῃ τί. Ὀνομάζουσι δικαιοτάς, ἐνῆτα τὸν ἀριθμὸν 1001, εἰς τοὺς ὁποίους δίδουσι τὸ ὄνομα τῶν νομοθετῶν, καὶ ὅλοι πρέπει νὰ ἦναι συγκάθεδροι τῶν Ἡλικ-

(1) Ο' αὐτ. αὐτ. καὶ εἰς Τιμοκ. §. 777. (2) Αὐτοῦ. 781. (3) αὐτ. §. 776. (4) Οὐλίπ. αὐτοῦ. §. 811. (5) Δημοστ. αὐτ.

σῶν, (1). Οὗτοι συζηνοῦσι δικασήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου παρρησιάζονται καὶ, ὅστις ἀνατρέπει τὸν νόμον, καὶ, ὅσοι τὸν ὑπερασπίζονται. Οἱ νομοθέται αὐτοὶ ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸν ἀφετήσωσι, χωρὶς νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὸν δῆμον. Ἐξετάζουσιν ἐπομένως, ἂν ὁ νέος νόμος ᾖ ἀρμόδιος μὲ τὰς περιστάσεις, ἂν ἐκτείνηται ἢ ἐνέργειά του εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, καὶ ἂν ᾖ σύμμορφος μὲ τοὺς ἄλλους νόμους. Καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὰς τὰς προαπαιτούμενας ἐξετάσεις, τὸν ἐπικυροῦσιν οἱ ἴδιοι, ἢ τὸν παρρησιάζουσιν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις τυπώνει εἰς αὐτὸν μὲ τὰς ψήφους τοῦ τὴν σφραγίδα τῆς κυριότητος. Ὁ ρήτωρ ὁμοίως, ὅς τις ἐπροξένησεν αὐτὴν τὴν μεταλλαγὴν δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς κρίσιν, ὅχι, δι' ὅτι ἀφείλετο νόμον, χρηματίσαντα ἀνωφελῆ, ἀλλὰ, δι' ὅτι ἀντεσῆγαγεν ἄλλον ἴσως ὀλέθριον.

§. ιζ'. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὅλοι οἱ νέοι νόμοι προβάλλονται, καὶ ἀνακρίνονται. Ὅμως, καὶ μὲ ὅλας τὰς νομικὰς διατάξεις, περὶ ὧν ἦδη ὠμίλησα, καὶ μὲ ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις, μὲ τὰς ὁποίας βιάζονται διορισμένοι κριταί, νὰ ἐργάζωνται κατ' ἔτος ἀκριβῆ τῶν νόμων ἀναθεώρησιν, ἀνεπαισθήτως συνεισῆχθη εἰς τὸν κώδικα μέγας ἀριθμὸς ἀντιλογιῶν, καὶ πραγμάτων σκοτεινῶν, ὥστε, κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ἠναγκάσθησαν νὰ συζητήσωσι διαιτητήριον ἰδιαιτέρον, διὰ νὰ τοὺς ἐκκαθάρωσιν, ἀλλ' αἱ πόνοι των μέχρι τοῦδε δὲν παρήγαγον κἀνένα καρπόν. (2). Μεγάλον ἀγαθὸν εἶναι, εἰάν ἡ ἰδίᾳ δημοκρατία ἤθελε καταστήσει τὰς διορίσας, καὶ χρειώδεις ἐξετάσεις, ὅταν κινῆται λόγος περὶ τῆς νομοθεσίας, ἀλλ' εἶναι μέγα κακὸν, ὅταν τὰς ἀπαιτῆ πολλὰς εἰς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι ζητοῦσι μεγάλην τάχύτητα. Εἰς

(1) Αὐτ. §. 1776—7. Pet. leg. attic. p. 101. (2) Διάχ. εἰς Κτησιφ. §. 433. Δημοσθ. εἰς Λισπ. §. 554.

μοναρχίαν μία στιγμή είναι ικανή νὰ γνωρίζη, καὶ νὰ φέρη εἰς πρᾶξιν τοῦ μονάρχου τὴν θέλησιν (1). Ἐνταῦθα κατ' ἀρχῆς πρέπει νὰ συμβουλευθῇ τὴν βουλὴν, νὰ προσκαλέσῃ τὸν δῆμον εἰς συνέλευσιν, ὃ ὅποιος πρέπει νὰ λάβῃ περὶ τῆς ὑποθέσεως λεπτομερῆ ἀνάπτυξιν, ἔπειτα νὰ σκεφθῇ, καὶ νὰ ἀποφασίσῃ. Ἡ ἐκπλήρωσις ἐπισύρει ἔτι περισσοτέρας ἀργοπορίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ αἰτίαι βραδύνουσι τόσον πολλὰ τὴν φορὰν τῶν ὑποθέσεων, ὥστε ὁ δῆμος ἐνίστε βιάζεται νὰ ἀναπέμψῃ εἰς τὴν βουλὴν τὴν περὶ τούτων ἀπόφασιν, καὶ κάμνει αὐτὴν τὴν θυσίαν μὲ ἀκούσιον θέλησιν (2). Δι' ὅ,τι φοβεῖται, μήπως μὲ αὐτὸ ἐμφυχώσῃ κημίαν φατρίαν, ἣτις ἄλλοτε τὸν ἐξεγύμνωσεν ἀπὸ τὴν κυριότητά του, λέγω τὴν τῆς ἀριστοκρατίας (3). Αὐτὴ τέως εἶναι καταθεδαμασμένη, ἀλλ' ἤθελε γένη δραστηριώτερα εἰς τὸ νὰ ἀνατρέψῃ δύναμιν, ἣτις τὴν συντρίβει, καὶ τὴν ταπεινώνει· ὁ δῆμος τόσον πολλὰ τὴν μισεῖ, ὥστε τὴν συναριθμῆ μὲ τὴν τυραννίαν.

§. 11. Μέχρι τοῦδε ἐθεωρήσαμεν τὴν βουλὴν, καὶ τὸν δῆμον, ὡς μόνον ἀσχολουμένους περὶ τὴν μεγίστην ὑπόθεσιν τῆς διοικήσεως, λείπεται ἔτι νὰ τοὺς θεωρήσωμεν καὶ ὡς ὄψω εἶδη αὐτῶν τῆς δικαιοσύνης, ὅπου ἀναφέρονται αἱ ἀγωγαὶ ἡρώτων ἀνομημάτων (4), καὶ ὅ,τι δύναται νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς παράδοξον, εἶναι, ὅτι, ἐξαιρουμένων τινῶν ἐλαφρῶν χρηματικῶν ποινῶν, τὰς ὁποίας ἡ βουλὴ δύναται νὰ ἐπιτάξῃ (5), αἱ ἄλλαι κρισολογαί, ἀφ' οὗ ἀνακριθῶσιν ἢ ἀπὸ τὴν βουλὴν, ἢ ἀπὸ τοῦ δῆμου, ἢ ἀπὸ καὶ τοὺς ὄψω ἀλληλοδιαδόχως, σείλονται εἰς κριτήριον, τὸ ὅποιον κρίνει ἀποφασιστικῶς (6). Εἶδον πολίτην τι-

(1) Δημοσθ. παραπρ. §. 321. (2) αὐτ. (3) Ἰσοκ. περὶ εἰρ. §. 317. Θεόφρα. χαρακ. κεφ. 26. Casaub. ibid Νεπ. εἰς Φωκί. κεφ. γ. (4) Ἀνδοκ. περὶ μυητρ. μέρ. α'. §. 2. (5) Δημοσθ. εἰς Ἐυεργ. §. 1052. (6) Ἀριστοτ. ἀφῆ. στ. 508. Δημοσθ. αὐτ. Διβ. εἰς λό. Δημοσθ. κατὰ Μειδ. §. 601.

να ἐναγομένοιον, ὅτι ἐκράτει δημόσια χρήματα, κρινόμενον πρῶτον ἀπὸ τὴν βουλὴν, εἶτα ἀπὸ τὰς ψήφους τοῦ δήμου, ταλαντευομένας ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας, τελευταίον ἀπὸ δύο κριτήρια, τὰ ὅποια ὁμοῦ συνεκρότουσιν τὸν ἀριθμὸν τῶν 1001 κριτῶν (1). Δικαίως κρίνουσιν, ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ δύναμις, διακεκριμένη ἀπὸ τὴν νομοδοτικὴν, δεῖν ἔπρεπε νὰ ἴηαι τὸ εὐτελὲς αὐτῆς ὄργανον. Ἀλλὰ τίος ἔνεκεν νὰ τὸ κρύψω, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς συγχύσεως, καὶ διαφθορᾶς, νόμος τόσον σοφὸς πολ- λάκις κατεπατήθη, καὶ οἱ ῥήτορες ἐβίασαν τὸν διοικούμενον παρ' αὐτοῦ ὄημον, νὰ περικρατῆ μερικᾶς κρισολογίας, διὰ νὰ σκιώνωσι τὸ πρὸς τὰ συνήθη κριτήρια καταφύγιον ἀπὸ τοὺς καταδεδικασμένους, τοὺς ὁποίους ἤθελον νὰ ἀπολέσωσι (2).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ε ΄.

Ἄρχαι τῶν Ἀθηνῶν.

§. α'. **Ε**ἰς αὐτὴν τὴν ὀρμητικὴν μάχην παθῶν, καὶ χρεῶν, ἧτις γίνεται πανταχοῦ αἰσθητῆ, ὅπου εὐρίσκονται ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα ὅταν ἴηαι ἐλεύθεροι, καὶ νομιζῶνται ἀνεξέκρητοι, ἐκεῖ καὶ ἡ ἐξουσία ὀπνεκῶς καθωπλισμένη, διὰ νὰ ἀπωθῆται

(1) Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. §. 774. (2) Ποῦς βεβαίωσιν αὐτῆς τῆς πρᾶξεως, ἀσάγγως τὸν Ἀριστοτέλην, ὅς τις εἰλαβεία φερμένος, δεῖν ὀνομαζεῖ τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' εἶναι φανερόν, ὅτι τὴν σὴν γίγεται ἐκ πλάγιου εἰς τοῦτο τὸ μέρος. Πλουτεῖ καὶ ὁ κατ' ἡμᾶς αἰὼν ἀπὸ τοιούτους, οἱ τίως ἐν ταῖς ἑαυτῶν διατριβαῖς δεῖν ἔλαβον, θανατώ- ζοντες ἀκριδῶς τοὺς ὁμογενεῖς, χεῖρον τῶν ὀδοδόκων ἐργαζόμενοι, καὶ μάλιστα, ἐν ᾧ μεθ' ἡψηλοῦ τοῦ κρηύγματος τὴν φιλογένειαν κατεπαγγέλ- λονται, καὶ μετὰ τὸ τριβῶνιον τῆς φιλοσοφίας σεμνύουσαι, ἧτις ἑασις τῶν ψυχρῶν παθημάτων καὶ παλαι, καὶ νῦν νεώτεραι. Δεσ. Ἐλ. εἰς βιβλ. α'. §. 449. Ἀριστ. Πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. δ'.

τὴν αὐτεξουσιότητα, χρεωσθεὶς νὰ ἀγρυπνῇ ἀκαταπαύσως, διὰ νὰ φέγγῃ τὰ διαβήματά των. Καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται ἀεννάως νὰ ἐνεργῇ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, ἔχει χρεῖαν ἀπὸ πολλὰς ἀρχῶν, νὰ τὴν παρρησιάζωσι φοβερὰν ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπω. Ὁ δῆμος συναθροίζεται, κατὰ τὰς τελευταίας τέσσαρας ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, διὰ νὰ διορίσῃ τὰς ἀρχάς (1). Καὶ ἂν καλὰ, κατὰ τὸν νόμον τοῦ Ἀριστείδου (2), δύναται νὰ τὰς δώσῃ καὶ εἰς τὸν παραμικρὸν τῶν Ἀθηναίων, ὅμως σχεδὸν πάντοτε συγκατανεύει νὰ δίδῃ εἰς τοὺς διασημοτέρους πολίτας ἐκείνους τοὺς τόπους, ὅσοι δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιβρόχην εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας (3), καὶ δημοποιεῖ τὰς θελήσεις του διὰ μέσου τῶν ψήφων, ἢ τοῦ κλήρου (4). Οἱ διανεμόμενοι τόποι εἶναι πολυάριθμοι, ὅσοι δὲ τοὺς δέχονται, ὑπόκεινται εἰς ἐξέτασιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἡλιασῶν (5). Καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἐξήρκει ἡ δοκιμὴ αὐτὴ, ἐρωτῶσι τὸν δῆμον εἰς τὴν πρώτην συνέλευσιν καθ' ἑκάστη μὲν, ἢ τὸ Πρυτανεῖον, ἂν ἔχωσι νὰ φέρωσι παράπονα κατὰ τῶν ἀρχῶν (6). Εἰς τὰς τυχεύσας ἀγωγὰς οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνελεύσεως συλλέγουσι τὰς ψήφους. Καὶ ἂν ἦναι ἐναντία εἰς τὸν ἐναγομένον ἀρχηγὸν ἀποβάλλεται ἀπὸ τὴν ἀξίαν του, καὶ σύρεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς δικαιοσύνης, τὸ ὅποσον κρίνει ἀποφασιστικῶς (7).

§. β'. Ἡ πρώτη, καὶ χρειωδεστέρα τῶν ἀρχῶν εἶναι ἡ τῶν ἀρχόντων, οἵτινες ἐννέα ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἐκλέγονται ἀπὸ τοὺς πρώτους πολίτας, καὶ ἀναδέχονται ἐπιστάσις, ὅχι μόνον νὰ ἐργάζωνται τὰ τῆς ἀσυνομίας, καὶ, ὅσα ἀφορῶσιν εἰς

(1) Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. § 429. Σουί. Ἀρχαί. (2) Θευκ. βιβλ. 6. κεφ. λζ'. Πλουτ. εἰς Ἀριστεί. §. 332. (3) Ξεν. πολιτ. Ἀθην. §. 691. Πλουτ. εἰς Φωκί. §. 745. Δημοσθ. εἰς Ἀριστογ. §. 832. Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 432. Sigon. de rep. Ath. l. 4. c. 1. Potter. archaeol. l. 1. c. 11. (4) Αἰσχ. αὐτ. Πολυδ. βιβλ. η. κεφ. 5' (5) Ἀρποκρ. καὶ Ἡσυχ. δοκίμ. (6) Πελυδ. αὐτ. κεφ. 3'. (7) Ἀρποκρ. καὶ Σουί. Κατάκρ.

κοινὴν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἔτι νὰ δέχωνται κατὰ πρώτην ἔνστασι
 τὰς δημοσίας ἀγωγὰς, καὶ τὰ παράπονα τῶν κατατεθλιμμένων
 πολιτῶν. Δύο ἐξετάσεις ἀπαραίτητοι, ἡ μὲν εἰς τὸ βουλευτήριον,
 ἡ δὲ, εἰς τὸ δικαστήριον τῶν Ἡλιασῶν (1), πρέπει νὰ προηγηθῶ-
 σιν, ἢ νὰ ἀκολουθήσωσιν ἀμέσως τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν. Ἐρευνησά-
 μιν πρὸς τοῖς ἄλλοις (2), ἂν ἦναι υἱὸς, καὶ ἔγγονος τῶν πολιτῶν,
 ἂν ἐφύλαξε πάντοτε τὸ ὀφειλόμενον εἰς τοὺς γονεῖς του σέβας,
 καὶ ἂν ἔφερε τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐπειτα ὀρκίζον-
 ται, ὅτι θέλουσι φυλάττει τοὺς νόμους, μὴ δεχόμενοι ὄσρα (3).
 Οἱ δὲ ὄρκος γίνεται ἐπάνω εἰς τὰ ἴδια πρωτότυπα τῶν νόμων,
 τὰ ὁποῖα διατηροῦσι μὲ ἱερὸν σέβας. Νέαις ἄλλη αἰτία πρέ-
 πει νὰ ἀποκαθιστῇ τὸν ὄρκον μᾶλλον ἀπαράβατον. Ἐξερχό-
 μενοι ἀπὸ τὴν ἀρχοντεῖαν, ἔχουσι ἐλπίδα, μετὰ μίαν ἄλλην
 ἐξέτασιν νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ βουλευτήριον τοῦ Ἀρείου πά-
 γου (4). Αὐτὸς εἶναι ὁ ὑψηλότερος τῆς τύχης βαθμὸς εἰς
 ψυχὴν πεπλουτισμένην ἀπὸ ἀρετάς. Τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν,
 καθὼς καὶ ὄλων τῶν ἀρχῶν, εἶναι ἱερὸν. Ὅποιος τοὺς ἀτιμάσῃ
 ἢ μὲ βίαν, ἢ μὲ ὕβρεις, ὅταν φέρωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μύρ-
 του σέφανου (5), σύμβολου τῆς ἀξίας των, ἢ θέλῃ ἐκπέσει
 ἀπὸ τὰ περισσώτερα τῶν πολιτῶν προνόμια, ἢ ἢ θέλῃ καταδι-
 κασθῆναι νὰ πληρώσῃ χρηματικὴν ποινὴν. Μὲ ὅλον τοῦτο, πρέ-
 πει καὶ αὐτοί, μὲ τὸ πολίτευμά των, νὰ ἦναι ἄξιοι τῆς πρὸς
 τὴν ἀξίαν αὐτῶν ὀφειλομένης εὐλαβείας.

§. γ'. Οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀρχοντες ἔχουσι ἰδιαιτέρα κρι-
 τήρια, ὅπου μὲ δύο συγκαθέδρους συγκαθίστηνται, τοὺς ὁποί-

(1) Λέσχ. εἰς Κτησιφ. §. 432. Δημοσθ. εἰς Λεπτί. §. 554. Πολυδ.
 αὐτ. Pet leg. attic. p. 237. (2) Πολυδ. β. βλ. γ. κεφ. 3. (3) Πολυδ. αὐτ.
 Πλουτ. εἰς Σελ. §. 92. (4) αὐτ. ὁ αἰ. εἰς Περ. κ. §. 157. Πολυδ. β. βλ.
 γ. κεφ. 1. (5) Αὐτ. κεφ. 3. Ἡτοχ. ἐν Μυρ. ῥ' Mours. lect. attic. l. 6.
 c. 6.

ους ἐκλέγουσιν αἱ ἴδιοι (1). Οἱ τελευταῖοι ἐξ ὀνομάζονται Θεσμοθέται, καὶ σχηματίζουν μίαν καὶ μόνην δικαιοδοσίαν. Εἰς αὐτὰ τὰ διάφορα κριτήρια, γίνονται διάφοροι κρισολογίαι (2). Οἱ ἄρχοντες ἔχουσι τὸ δικαίωμα, νὰ διορίζουσι μὲ κλήρου τοὺς κριτὰς τῶν ἀνωτέρων κριτηρίων (3). Ἐχουσι μὲν ἐπαγγέλματα, καὶ προνόμια κοινὰ, ἀλλ' ἔχουσι καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσιν ἰδιαίτερος εἰς ἓνα μόνον. Π. χ. ὁ πρῶτος, ὃς τις ὀνομάζεται ἐπώνυμος, δι' ὅτι τὸ ὄνομά του φέρεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν νομικῶν πράξεων, καὶ τῶν ψηφισμάτων, ὅσα γίνονται ἐπὶ τῆς ἀρχοντείας του, ὀφείλει ἰδιαίτερος νὰ φροντίξῃ διὰ τὰς χήρας, καὶ ὄρφανὰ (4). ὁ Β' ἢ βασιλεὺς, ἀποβάλλει ἀπὸ τὰ μυσήρια, καὶ ἱερὰς τελετὰς τοὺς, ὅσοι περιέπεσον εἰς τὸ ἔγκλημα τοῦ φόνου (5). Ὁ Γ' ἢ πολέμαρχος, ἐργάζεται εἰδὸς τι δικαιοδοσίας εἰς τοὺς συσημένους ἐν Ἀθήναις ξένους (6). Καὶ οἱ τρεῖς προεδρεύουσι χωριστὰ εἰς τὰς ἐορτὰς, καὶ πανδήμους ἀγῶνας. Οἱ τελευταῖοι ἐξ διορίζουσι τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς τὰ ἀνώτερα κριτήρια ὀφείλουσι νὰ συναχθῶσι (7). Περιέρχονται τὴν νύκτα, διὰ νὰ φυλάττωσιν εἰς τὴν πόλιν τὴν εὐταξίαν, καὶ ἡσυχίαν (8), καὶ προεδρεύουσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν πολλῶν ὑποδεεσέρων ἀρχῶν (9). Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων γίνεται ἡ τῶν στρατηγῶν, τῶν ἱππάρχων (10), τῶν προβεβλημένων ἀρχῶν διὰ τὰ εἰσοδύματα, καὶ φυλακῆν τῶν δημοσίων χρημάτων (11), τῶν, ὅσοι φροντίζουσι διὰ τὰ προζωάρκεια τῆς πόλεως, τῶν, ὅσοι χρωσσοῦσι νὰ ἀνα-

(1) Αἰσχ. εἰς Τυμορ. §. 284. Δημοσθ. εἰς Νεσίφ. §. 872 — 4. Πολυδ. αὐτ. (2) Δημοσθ. εἰς Λακρ. εἰς Παντάι. §. 959. 992. (3) Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. 3. (4) Δημοσθ. εἰς Μάκαρ. §. 1040. ὁ αὐτ. εἰς Παντάι. αὐτό. (5) Πολυδ. αὐτ. (6) Δημοσθ. εἰς Ζηνοδ. §. 932. Πολυδ. αὐτ. (7) Πολυδ. αὐτ. (8) Οὐλίπ. Ἐν τῷ κατὰ Μεθ. §. 650. (9) Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 429. (10) Αὐτ. (11) Ἀρ. 5. πολιτ. βιβλ. 5. κεφ. π. Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. 3. Πλωτ. εἰς Λυκ. §. 841.

καινίζωσι τοὺς δρόμους, καὶ ἄλλων πολλῶν, οἵτινες ἔχουσι
ἥττον χειρώδη ἐπαγγέλματα. Ἐνίοτε αἱ φυλαί, συναθροίζο-
μεναι, δυνάμει ψήφισματος τῆς γενικῆς συνέλευσεως, ἐκλέγου-
σιν ἐπόπτας, καὶ Φαταυροφύλακας, διὰ νὰ ἀνακαινίζωσι τὰς
δημοσίας οἰκοδομὰς, ὅσαι κινδυνεύουσι νὰ γένωσιν ἐρείπια (1).
Οἱ ἀρχαγοὶ ὄλων σχεδὸν αὐτῶν τῶν κριτηρίων ἀριθμοῦνται
δέκα. Ἀλλ' ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἴδιωμα αὐτῆς τῆς διοικήσεως, ἡ
ἰσοτιμία ἐκτείνεται πανταχοῦ, ἀπὸ κάθε φυλὴν ἐκλέγεται ἓνας.

§. δ. Μία ἐπισημειώθη διαταγὴ εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος, εἶ-
ται τὸ λογιστήριο, ἀνανεούμενον κάθε ἔτος, κατὰ τὴν γενικὴν
τοῦ δήμου συνέλευσιν, καὶ ἀπὸ δέκα ἀξιώματικῶν συμπλη-
ρούμενον (2). Οἱ ἄρχοντες, οἱ βουλευταὶ, οἱ τριήραρχοι,
οἱ πρέσβεις (3), οἱ Ἀρειοπαγῖται, καὶ οἱ ὑπουργοὶ ἔτι τῶν
Φυσικηρίων, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅσοι ἔχουσι ἐπάγγελμά τι εἰς τὰς
ὑποθέσεις τῆς διοικήσεως, πρέπει νὰ παρευρεθῶσιν ἐκεῖ· οἱ
μὲν, ὅταν ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματά των, οἱ δὲ, εἰς ῥητούς
τινας χρόνους, ἐκεῖνοι μὲν, διὰ νὰ ἀποδώσωσι λόγον περὶ τῶν,
ἄσων χρημάτων ἔλαβον, οὗτοι δὲ, διὰ νὰ δικαιώσωσι τὰς πρά-
ξεις των. Ἄλλοι τελευταῖον, διὰ νὰ ἀποδείξωσι μόνον, ὅτι
δὲν ἔχουσι κίνενα φόβον ἀπὸ τὸ λογιστήριο. Ὅσοι δὲ δὲν
παρίστανται εἰς αὐτὸ, δὲν δύνανται μήτε διαθήκην νὰ γράφωσι,
μήτε νὰ ἀποξενώωνται ἀπὸ τὴν πατρίδα (4), μήτε νὰ ἐκ-
πληρῶσι καὶ δεύτερον ἐπάγγελμα (5), μήτε νὰ δέχωνται
ἐκ μέρους τοῦ κοινῶν τὸν ζέφανον, ὁ ὁποῖος προσάττεται νὰ
διδῶται εἰς τοὺς, ὅσοι μὲ ζῆλον δουλεύουσιν (6). Εἶναι δυ-
νατὸν ἔτι νὰ ἐγκαλῶνται εἰς τὴν βουλὴν, ἢ εἰς ἄλλα κριτή-
ρια, τὰ ὅποια προσάπτουσιν εἰς αὐτοὺς κληῖδας ἀτιμίας ἔτι

(1) Δίσχ. αὐτ. (2) ὁ αὐτ. εἰς Γενηφ. §. 430. Ἄρποι. καὶ Ἐ-
τυμολ. εἰς Λογιστ. (3) Πολυδ. β. βλ. ἡ κριφ. 5. (4) Δίσχ. αὐτ. (5)
Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. §. 79ῃ. (6) Δίσχ. αὐτ. §. 429.

μᾶλλον φρικωδεσέρας (1). Ἄφ' οὗ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐπάγγελμα, εἶναι συγχωρημένον εἰς ὅλους τοὺς πολίτας νὰ τοὺς ἐγκαλῶσιν (2). Ἄν ἡ ἀγωγή γίνηται περὶ χρηματικῆς κλοπῆς, τὸ λογιστήριον λαμβάνει περὶ τούτων ἐπίγνωσιν· εἰδὲ ἐγκαλεῖται δὲ ἄλλα ἀνομήματα, ἡ κρισολογία ἀμέσως ἐξαποσέλλεται εἰς τὰ ἀνύκοντα κριτήρια (3).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν ΙΣ'.

Κριτήρια τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἀθῆναις.

§. α'. **Τ**ὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ἀθωότητα δὲν ἀποκτάται ἐνταῦθα ἀπὸ τὴν γέννησιν, ἢ πλοῦτον· εἶναι προνόμιον παντὸς πολίτου (4). Ἐπειδὴ ὅλοι δύνανται νὰ παρουσιάζωσιν εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ ἀποφασίζωσι τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας· ὅλοι δύνανται νὰ δίδωσι τὰς ψήφους των εἰς τὰ κριτήρια τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ βεβαιώνωσι τὰς ὠφελείας τῶν κατὰ μέρος. Ἄρα τοῦ κριτοῦ τὸ γνῶρισμα δὲν εἶναι μῆτε ἀξία, μῆτε ἀρχή, ἀλλὰ, πρᾶξις ἐφήμερος, αἰδέσιμος μὲν διὰ τὸ ὑποκείμενόν της, ἐξουθενωμένη δὲ δι' ὅσα αἴτια ἀποφασίζουσιν οἱ περισσότεροι Ἀθηναῖοι νὰ τὴν ἀναδέχωνται. Τὸ θέλημα τοῦ κέρδους τοὺς παρακινεῖ νὰ ἐπιπολάζωσιν εἰς τὰ κριτήρια, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν. Δίδονται εἰς καθένα τρεῖς ὀβολοὶ διὰ τὴν παρουσίαν (5), καὶ αὕτη ἡ παραμικρὰ ἀντιμισθία ποιεῖ εἰς τὴν

(1) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 617. (2) Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 431. Οὐλλπ. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 663. (3) Πολυδ. βιβλ. ἡ κεφ. 5'. (4) Πλούτ. εἰς Σολ. §. 88. (5) Ἀριστοφ. Πλοῦ. στίχ. 323. Βατραχ. στίχ. 140. Ἰπ. στίχ. 51. καὶ 256. Πολυδ. βιβλ. ἡ κεφ. 1.

πολιτείαν ἔξοδα 150 τάλαντων (1). ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν κριτῶν εἶναι ὑπερβολικὸς, καὶ ἀνέρχεται σχεδὸν ἕως 6000 (2). Ὅποιος ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους διεβη τὰ τριάντα ἔτη, ἔζησε ζῶν ἀδιάβλητον, καὶ δὲν χρεωστῆι δημόσια, νομίζεται, ὅτι ἔχει προτερήματα, τὰ ὅποια τῷ συγχωροῦσι νὰ ἐκπληροῖ τὰ ἐπαγγέλματα τῆς δικαιοσύνης (3). Ὁ κληρὸς ἀποφασίζει κατ' ἔτος τὸ κριτήριον, ὅπου πρέπει νὰ ἔχη τὴν παρουσίαν του (4). Μὲ αὐτὸ τὸ μέσον πληροῦνται τὰ κριτήρια, ἀπὸ τὰ ὅποια κύρια εἶναι δέκα (5), τέσσαρα μὲν διὰ τοὺς φόνους, ἕξ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας, τὸσον ἐγκληματικὰς, ὅσον καὶ πολιτικὰς. Ἀπὸ τὰ πρῶτα, τὸ μὲν, ἐξετάζει τὸν ἀκούσιον φόνον, τὸ δὲ δευτέρον, τὸν γινόμενον κατὰ περίσασιν δικαίας ὑπερασπίσεως, τὸ δὲ τρίτον, τὸν φόνον, τοῦ ὁποίου ὁ ἐνεργὸς, ἐξορισθεὶς πρότερον ἀπὸ τὴν πατρίδα του δι' αὐτὴν τὴν ἀνομίαν, δὲν ἤθελεν ἐκπληρώσει ἔτι τὸ ψήφισμα, τὸ ὅποιον τὸν ἐξώρισεν ἀπὸ αὐτὴν. Τὸ δὲ τέταρτον τελευταῖον, τὸν φόνον, ὅς τις συνέβη ἐξ αἰτίας πτώσεως πέτρας, δένδρου, καὶ ἄλλων συμβεβηκότων τῆς αὐτῆς φύσεως (6). Θέλομεν θεωρήσει, κατὰ τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον, ὅτι ὁ Ἄρειος πάγος δικάζει τὸν προμελετημένον φόνον.

§. β'. Τόσος ἀριθμὸς κριτηρίων δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ἦτον ἐπὶ τοῦ παρόντος μᾶλλον κοινὸν ἐνταῦθα, ἢ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ μόνον, ὅτι ἐσυστήθη εἰς

(1) Ἴδοὺ ὁ λογισμὸς τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀριστοφάνους. (Σφῆ. σί. 661). Δύω μῆνας ἀμειψάθησαν εἰς τὰς ἑορτάς. Τὰ κριτήρια ἄρα ὄνομιγονται μόνον, δέκα μῆνας· ἢ 300 ἡμέρας· καθε ἡμέρα ἐξοδεύει δεκάεκτη χιλιάδας ἑβόλους, δηλ. 3000 δραχμὰς, ἢ ἡμιτάλαντον, καὶ ἀπολούθως, τῶν μῆνα 15. τάλαντα, τὸν χρόνον 150. Ὁ Σαμουὴλ Πατίτος ἀντίρριψεν αὐτὸν τὸν λογισμὸν. leg. attic. p. 325. (2) Ἄριστοφ. αὐτ. σίχ. 660. (3) Πολυδεύ. βιβλ. π'. κεφ. ε. Pet. leg. Attic. p. 306. (4) Δημοσθ. εἰς Ἄριστοφ. §. 832. Σχολ. Ἄριστοφ. Πλοῦ. σί. 277. (5) Ὅρα τὸν πίνακα κριτηρίων, καὶ κριτῶν τῶν Ἀθηνῶν, (6) Δημοσθ. εἰς Ἄριστοφ. §. 736. Πολυδ. αὐτ.

ἐκείνους τοὺς αἰῶνας, ἐν οἷς δὲν ἐγνώριζον ἄλλο καθήκον, ἢ τὸ τῆς δυνάμεως, καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὅλα ἐσυστήθησαν εἰς τοὺς χρόνους τοὺς ἠρωϊκοὺς. Ἡ ἀρχὴ τῶν ἄλλων κριτηρίων δὲν εἶναι γνωστὴ, ἀλλ' ἡ σύστασις των ἦτον ἀπαραίτητος· ἐπειδὴ ὅταν αἱ πολιτικαὶ κοινωνίαι ἐτελειοποιούντο, τότεν ἡ ἀπάτη ἐλάμβανε τὸν τόπον τῆς βίας. Αὐτὰ τὰ ἀνώτερα δέκα κριτήρια, συμπληρούμενα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ 500 κριτῶν (1), καίτινα ἀπὸ ἀριθμὸν μεγαλύτερον, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἐνέργειαν, ἀλλὰ κινουῦνται εἰς πράξιν ἀπὸ τοὺς ἐννέα ἀρχοντας. Καθεὶς ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τούτων φέρει ἐκεῖ τὰς κρισολογίας, τῶν ὁποίων τὴν γνώσιν ἔλαβε, καὶ συνεδριάζει αὐτόθι, ἐν ὅσῳ αὐταὶ ἐκεῖ κρίνονται (2). Ἐπειδὴ αἱ συνελεύσεις των δὲν δύνανται νὰ συνέλθωσιν εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον μὲ τὰς τοῦ δήμου. Δι' ὅ,τι καὶ ἡ μία, καὶ ἡ ἄλλη συγκροτεῖται σχεδὸν μὲ τοὺς αὐτοὺς (3) ἀνθρώπους, ἀνήκει εἰς τοὺς ἀρχοντας νὰ διορίζωσι τὸν χρόνον εἰς τοὺς πρώτους, εἰς αὐτοὺς ἀνήκει ὁμοίως νὰ κληροδοτῶσι καὶ τοὺς κριτὰς, ὅσοι ὀφείλουσι νὰ ἀναπληρῶσι τὰ διάφορα ταῦτα κριτήρια. Τὸ διασημότερον ἀπὸ ὅλα εἶναι τῶν Ἡλιασῶν (4), ὅπου φέρονται ὅλα αἱ μεγάλα ὑποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσιν πρὸς εὐτυχίαν τῆς δημοκρατίας, ἢ εἰς τὴν τῶν κατὰ μέρος πολιτῶν. Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ἀπαρτίζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ 500 κριτῶν, καὶ, κατὰ τινας περιστάσεις, οἱ ἀρχηγοὶ προσάπτουσι τὰ ἄλλα κριτήρια νὰ ἐνώνυνται μὲ τὸ τῶν Ἡλιασῶν, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν κριτῶν φθάνει ἐνίοτε ἕως 6000 (5). Ὑπόσχονται μεθ' ὄρκου, ὅτι θέλουσι κρίνειν κατὰ

(1) Πολυδ. ββλ. η. κεφ. ε. (2) Οὐλπ.: ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 641. Ἄρποκ. Ἠγεμ. δικασ. (3) Δημοστ. εἰς Τιμοκρ. §. 786. (4) Παντα, ββλ. α' κεφ. κη' Ἄρποκ. καὶ Στιφ. εἰς Ἡλι. (5) Πολυδ. ββλ. η. κεφ. ε. Δεινάρχ. εἰς Δημοστ. §. 187. Δυσκ. εἰς Ἀγροατ. §. 244. Ἀνδοκ. περὶ μυσ. μέρ. β. §. 3.

τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψηφίσματα τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου, καὶ ἀδιωροδοκῆτως, ὅτι θέλουσιν ἀκούει ἐπίσης καὶ τὰ δύο μέρη, μὲ ὅλας τῶν δυνάμεις ἀντιζηόμενοι εἰς τοὺς, ὅσοι ἤθελον πράξει τὴν ἐλαχίστην κατὰ τοῦ ἐνεσῶτος τῆς διοικήσεως ἀρχήματος ἐπήρειαν. Ἄραί φρικιώδεις κατ' αὐτῶν, καὶ κατὰ τῆς γενεᾶς τῶν, τελειώνουσι τὸν ὄρκον τοῦτον, ὁ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἄλλα ἄρθρα ἥττον οὐσιώδη (1).

§. γ'. "Αὐ, εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον, καὶ εἰς τὰ ἀκόλουθα, ἤθελα ἀκολουθήσει ἐπὶ λεπτοῦ τὴν νομικὴν τῶν Ἀθηναίων τέχνην, ἐπόμενον ἦτον νὰ ἀποπλανηθῶ εἰς σκοτεινὰς, καὶ δυσχερεῖς ὁδοὺς. Μὲ ὅλον τοῦτο εἶμαι ὑπόχρεως νὰ ἀναφέρω μίαν διαταγὴν, ἡ ὁποία μ' ἐφάνη κατὰ πολλὰ εὐάρεστος εἰς τοὺς κριστολογοῦντας καὶ κριστολογουμένους εὐσυνειδητῶς. Κάθε ἔτος τεσσαράκοντα ὑποδέεσσοι ἀξιωματικοὶ περιέρχονται τὰς κώμας τῆς Ἀττικῆς (2). Εἰς αὐτὰς ποιοῦσι τὰς συνελύσεις τῶν, ἀποφασίζουσι διά τινὰς πράξεις καταδυναστείας (3), καὶ τελειώνουσι τὰς κρισολογίας, ἐν αἷς δὲν ἀπαιτεῖται μεγαλητέρα ποσότης ἀπὸ δέκα δραχμῶν τὸ περισσότερον, ἑξαποσέλλοντες εἰς διαιτητὰς τὰς μεγαλητέρας κρισολογίας (4). Οἱ διαιτηταὶ αὐτοὶ εἶναι ἄνδρες μεγάλης ὑπολήψεως, καὶ ἠλικιωμένοι σχεδὸν 60 ἐτῶν. Πρὸς τὸ τέλος κάθε ἐνιαυτοῦ ἐκλέγονται μὲ κληρὸν ἀπὸ κάθε φυλῆν 44 ἄνδρες (5). Ὅσα μέρη δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ ὑποφέρωσι τὴν βραδύτητα τῆς συνειδητέως δικαιοσύνης, μήτε νὰ καταβάλλωσι χρηματικὴν ποσότητα πρὸ τῆς κρίσεως, μήτε νὰ πληρῶνωσι τὴν διωρισμένην ζημίαν εἰς τὸν νενικημένον ἐνάγουτα, δύνανται νὰ ἐγχειρίζωσι τὰς ὑποδείσεις τῶν εἰς ἓνα, ἢ πολλοὺς διαιτητὰς, τοὺς ὁποῖους ἐκ-

(1) Δημοσθ. εἰς Τιμοκ. §. 796. (2) Πολυδ. βιβλ. ἡ. κεφ. 9. (3) Δημοσθ. εἰς Πανταί. §. 992. (4) Πολυδ. αἰτ. (5) Σουῖ. καὶ Ἡσύχ. Δικαιτ. Οὐλπι. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 663.

λέγουσιν οἱ ἴδιοι, ἢ τοὺς διορίζει ὁ ἔρχων διὰ κλήρου ἐπὶ πα-
 ρουσίᾳ αὐτῶν (1). Ὅταν τοὺς ἐκλέγωσιν οἱ ἴδιοι, ὀρκίζονται
 νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν ἀπόφασίν τους, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀνα-
 καλῶσιν ἄλλοῦ τὴν ὑπόθεσιν. Ὅταν δὲ τοὺς δέχονται διὰ μέ-
 σου τοῦ κλήρου, μένει εἰς αὐτοὺς ἡ ἀνακάλυσις (2), καὶ οἱ
 δίκαιται, ἀφ' οὗ βάλωσι τὰς ἀναφορὰς τῶν μαρτύρων, καὶ
 ὅλας τὰς πράξεις τῆς κρισολογίας εἰς ἐσφραγισμένον παρ' αὐ-
 τῶν κιβώτιον, τὴν σέλλουσιν εἰς τὸν ἄρχοντα, ὅς τις χροιω-
 σεῖ νὰ φέρῃ τὴν κρισολογίαν εἰς ἕν ἀπὸ τὰ ἀνώτερα κριτή-
 ρια (3). Ἄν, διὰ προτροπῆς ἐνὸς μόνου μέρους, ὁ ἄρχων
 ἐξαποστείλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς δίκαιτὰς, διὰ κλήρου διορισμέ-
 νους, τὸ ἄλλο μέρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀμφισβητῇ διὰ τὴν
 ἀνεπιτηδειότητα τοῦ κριτηρίου, ἢ νὰ ἀντιθέσῃ ἄλλας αἰτίας,
 ὅτι ἡ ζήτησις εἶναι ἄνομος (4). Οἱ δίκαιται, ὄντες ἠναγ-
 κασμένοι νὰ κρίνωσιν ὁμοίως καὶ τοὺς συγγενεῖς, καὶ φίλους
 των, ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ κλίνωσιν εἰς ἀπόφασιν ἀδίκου κρί-
 σεως, ἐπρομηθεύθησαν εἰς αὐτοὺς τρόποι νὰ ἐξαποσέλλωσι
 τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἕν τῶν ἀνωτέρων κριτηρίων (5) ἐνδεχόμενον
 εἶναι νὰ ἐξαγορασθῶσιν ἀπὸ θῶρα, ἢ νὰ παραχωρήσωσιν εἰς
 ἰδιαιτέρας προλήψεις, ἀλλὰ τὸ ἠδικημένον μέρος ἔχει τὸ δι-
 καίωμα, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ, νὰ τοὺς ἐγκαλέσῃ εἰς τὸ
 κριτήριον, καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ δικαιώσωσι τὴν ἀπόφα-
 σίν τους (6). Ὁ φόβος αὐτῆς τῆς ἐξετάσεως ἐδύνατο νὰ τοὺς
 ὑποχρεώσῃ νὰ μὴν ἐκπληρῶσι τὰ ἐπαγγέλματά των, ἀλλ' οἱ
 νόμοι συνήψαν εἰς κάθε δίκαιτην δυσφημίαν, εἴτις, ἀφ' οὗ διορι-
 σθῆ με κλήρον, ἀποφεύγει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους του (7).

(1) Herald. animadv. l. 5. c. 14. Pat. leg. attic. p. 344. (2) Δημοσθ. εἰς Ἄροβ. §. 918. Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. ε. (3) Herald. ibid. p. 372. (4) Οὐλπ. ἐν τῷ κατὰ Μεδ. §. 662. (5) Δημοσθ. εἰς Φορμ. §. 943. (6) Δημοσθ. εἰς Μεδ. §. 617. Οὐλπ. αὐ. §. 663. (7) Πολυδ. βιβλ. π. κεφ. ε.

§. δ. "Όταν ἤκουσα κατ' ἀρχάς, ὅτι ὠμίλου περιῶρκου, τὸν ἔκρινον μόνον ἀναγκαῖον εἰς ἔθνη ἄμαθῆ, παρὰ τοῖς ὁποίοις τὸ ψεῦδος νομίζεται ἀνεκτότερον, παρὰ ἡ ἐπιπορκία. Μὲ ὄλον τοῦτο εἶδον καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι τὸν ἀπῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς, βουλευτὰς, κριτὰς, ῥήτορας, μάρτυράς, ἀπὸ τὸν ἐνάγοντα, ὅς τις ἔχει τόσην προσπάθειαν νὰ τὸν παραβῆ, καὶ ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον, ὅς τις εὐρίσκεται εἰς ἀνάγκην νὰ ἐπιβουλευθῆ τὴν πίσιν του, ἢ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του. Ἄλλ' εἶδον προσέτι, ὅτι ἡ σεβασμία αὕτη τελετῆ ἦτον μᾶλλον πράξις νομικῆ, εἰς τοὺς Θεοὺς ὕβριστικῆ, εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἀνωφελῆς, καὶ εἰς τοὺς, ὅσους βιάζουσι νὰ ὑποπίπτωσιν εἰς αὐτήν, βλαπτικῆ. Ἐν μὲ τῶν ἡμερῶν ὁ Ξενοκράτης φιλόσοφος, προσκληθεὶς εἰς μαρτυρίαν, ἐποίησε τὴν ἀναφορὰν του, καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸ θυσιαστήριον, νὰ τὴν βεβαιώσῃ μεθ' ὄρκου. Οἱ κριταὶ ἐντράπησαν, καὶ ἐναντιούμενοι ἐκ συμφώνου εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὄρκου, ὑπέκυψαν εἰς τὴν καλοκάγαθίαν τόσον αἰδεσίμου μάρτυρος (1). Ποίαν ἄρα ἰδέαν εἶχον διὰ τοὺς λοιπούς; Οἱ νησιῶται, καὶ αἱ ὑποτεταγμένοι εἰς τὴν δημοκρατίαν πόλεις, εἶναι βεβιασμένοι νὰ φέρωσι τὰς ὑποθέσεις των εἰς τὰ κριτήρια τῶν Ἀθηνῶν, διὰ νὰ κριθῶσιν ἐκεῖ ἀποφασιστικῶς (2). Ἡ πολιτεία ὠφελείται ἀπὸ τὰ καταβαλλόμενα διὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος δικαιώματα, καὶ ἀπὸ τὰ γινόμενα παρ' αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν ἔξοδα. Αἰτία τις ἄλλη τοὺς σερεῖ ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τοῦ νὰ τελειώνωσι παρ' αὐταῖς τὰς διαφορὰς των. Ἄν εἶχον δικαιοδοσίας ἀνωτέρας, ἤθελον βιάζηται νὰ ζητῶσι μόνον τὴν υπερά-

(1) Cicero, ad. Attic. lib. 1. epist. 16. t. 8. p. 69. id. pro Balb. c. 5. t. 6. p. 127. Val. Max. l. 2. extern. c. 10. Διογ. Λ. εἰς Ξενοκρ. (2) Ξεν. πολιτ. Ἀθην. §. 694. Ἀριστοφ. ὄρν. σκ. 1422. καὶ 1455.

σπισιν τῶν διοικητῶν αὐτῶν, καὶ εὐδύνατο εἰς πολλὰς περι-
σχάσεις νὰ καταθλίβωσι τοὺς φατριασὰς τῆς δημοκρατίας, διὰ
τοῦτο σύροντές τους ἐνταῦθα τοὺς ἀναγκάζουσι νὰ ταπεινῶνται
ἐνώπιον ἐκείνου τοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος προσμένει τοῦτο καὶ μόνον νὰ
φανῶσιν εἰς τὰ κριτήριά του, καὶ εἶναι ἐτοιμότετος νὰ σαθμῆζη
τὴν δεδομένην εἰς αὐτοὺς δικαιοσύνην, μὲ τὸν βαθμῶν τῆς
πρὸς τὴν ἐξουσίαν του ἀγάπης.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ζ'.

*Α ρ ε ι ο ς Π ά γ ο ς.

§. α'. **Η** βουλὴ τοῦ Ἀρείου πάγου εἶναι ἀρχαιοτάτη, καὶ
μὲ ὅλον τοῦτο μᾶλλον ἀσωροδόκητος ἀπὸ τὰ κριτήρια τῶν
Ἀθηνῶν. Ἐνίστε μὲν ποιεῖ τὰς συνελεύσεις της εἰς τὴν βασι-
λικὴν σοάν (1), ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ ἐπίτενος λόφου, ὀλί-
γον τι ἀπέχοντος ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν (2), εἰς εἰδός τι προ-
δόμου, ὁ ὁποῖος φυλάττεται ἀπὸ τὰς κακοκαιρίας μὲ μόνου
χωρικὸν σκέπασμα (3). Οἱ τόποι τῶν βουλευτῶν εἶναι ἐ-
φ' ὄρου ζωῆς, ὁ ἀριθμὸς των εἶναι ἀπροσδιόριστος (4). Οἱ
ἄρχοντες, ἀφ' οὗ τελειώσωσι τὸν χρόνον τῆς ἀρχοντείας των,
εἰς αὐτὴν εἰσέρχονται (5), ἀλλ' ὀφείλουσι νὰ ἀποδείξωσιν εἰς
ἐξέτασιν πάνδημον, ὅτι ἐκπλήρωσαν τὰ ἐπαγγέλματά των μὲ
ζῆλον, καὶ ἐμπισσύνην (6). Ἢν εἰς αὐτὴν τὴν ἐξέτασιν εὐ-
ρεθῶσι τόσον ἐμπειροί, ἢ τόσον δυνατοί, ὥστε νὰ ἐκφυγῶσιν,

(1) Δημοσθ. εἰς Ἀριστογ. §. 831. (2) Ἡρ. βιβλ. η'. §. 52. (3)
Πολυδ. βιβλ. η' κεφ. ι. Βιτρούβ. βιβλ. β'. κεφ. α'. (4) Ἰσίδωρ. τοῦ εἰς
Ἀ. θροτ. §. 607. (5) Πλουτ. εἰς Σολ. §. 88. Οὐλπ. αν. ἐν τῷ κατὰ Λεπτ.
§. 586. (6) Πλουτ. εἰς Περικ. §. 157. Πολύβ. αὐτ.

ἢ νὰ ἐξαιρεθῶσιν ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἐξετασῶν, δὲν δύνανται, μὲ ὅλον τοῦτο, κατασαθίντες Ἀρεοπαγίται, νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ παραδείγματος, ἀλλ' ἀναγκάζονται νὰ φαίνωνται ἐνάρετοι (1), καθὼς μερικὰ τάγματα τῆς τακτικῆς ἀναγκάζονται νὰ δεικνύωσι μεγαλοψυχίαν. Ἡ ὑπόληψις, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνει αὐτὸ τὸ κριτήριον ἀπὸ τόσους αἰῶνας, θεμελιούται εἰς τριαύτως ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι θέλουσι τὴν μεταδώσει καὶ εἰς τοὺς ἐσομένους αἰῶνας (2). Ἡ ἀθωότης, βεβιασμένη νὰ παρρησιασθῆ, πλησιάζει ἀφόβως εἰς αὐτὸ, καὶ οἱ ὑπεύθυνοι, κεκρημένοι, καὶ καταδικασμένοι, ἀπέρχονται, χωρὶς νὰ παραπονῶνται (3). Ἐχει ὄμμα ἄγρυπνον εἰς τὸ πολίτευμα τῶν μελῶν του, καὶ τὰ κρίνει ἀφιλοπροσώπως, καὶ διὰ τὰ παραμικρὰ ἐνίοτε σφάλματα. Ἐνας βουλευτὴς ἐπαίδευθη· δι' ὅ,τι ἐπνίξε σφουδίοντι, τὸ ὅποιον φοβούμενον, κατέφυγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του (4). Καὶ τοῦτο ἔγινε, διὰ νὰ φανερώσωσιν εἰς αὐτὸν, ὅτι καρδία, μὴ αἰσθανομένη τὴν εὐσπλαγχνίαν, δὲν πρέπει νὰ ἦναι κριτὴς τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ τοῦ κριτηρίου θεωροῦνται, ὡς κανόνες, ὄχι μόνον τῆς φρονήσεως, ἀλλ' ἐτι καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Εἶδον, ὅτι ἔσυρον ἐνώπιόν του γενναῖκα τινὰ, ἐγκαλουμένην φαρμακίδα. Ἠθέλησεν αὐτὴ νὰ προσκολληθῆ μὲ ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἐλάτρευε, διὰ τινος φίλτρου, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐκεῖνος ἀπέθανε. Τὴν ἀπέπεμφαν, δι' ὅ,τι ἦτον μᾶλλον δυσυχὴς, ἢ ὑπεύθυνος (5).

§. β'. Αἱ λοιπαὶ συνοδίαι, διὰ βραβεῖον τῆς δουλεύ-

(1) Ἰσοκ. Ἀρεοπα. §. 329—30 (2) Cicero. ad Attic. l. 1. e-pist. 14. (3) Δημοσθ. εἰς Ἀρεοπα. §. 735. Λοκ. εἰς Λοκρ. μέρ. β. §. 140 Ἀριστ. εἰς Παναθ. §. 185. (4) Ἑλλάδ. παρα Φωτ. §. 1591. (5) Ὅρα τὴν σημ. Ἀριστ. μεγ. τ. 2. β. βλ. α'. κεφ. 15.

σεώς των, λαμβάνουσιν ἀπὸ τὸν δῆμον ζέφανον, καὶ ἄλλα σημεῖα τιμῆς, αὕτη δὲ, περὶ ἧς ὁ λόγος, δὲν ἀπαιτεῖ κἀνὲν ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλ' οὐδὲ ἔνδειαν ἔχει νὰ τὰ ζητῆ ποτὲ (1). Κἀνὲν ἄλλο δὲν τὴν λαμπρύνει τόσον, ὅσον, ὅτι δὲν ἔχει χρεῖαν ἀπὸ προνομία. Κατ' ἀρχὰς τῆς κωμῳδίας, ἐσυγχωρήθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους, νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας, ἔξω μόνον ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου πάγου (2). Καὶ πῶς, ἄνδρες τόσον ἐμβριθεῖς εἰς τὴν θεωρίαν, τόσον σοβαροὶ εἰς τὰ ἥθη, ἐδύναντο νὰ ἀσχολῶνται εἰς γελοιώδη τῆς πολιτικῆς κοινωνίας; Ἀναφέρουσι τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ Κέκρωπος (3), ἀλλὰ χρεώσῃ τὴν λαμπρότητάτης εἰς τὸν Σόλωνα, ὅς τις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ἐπιστάσιαν τῆς διατηρήσεως τῶν ἡθῶν (4). Ἦξευρε τότε ὅλα τὰ ἐγκλήματα, ὅλα τὰ ἐλαττώματα, καὶ ὅλας τὰς καταχρήσεις. Ὁ ἐθελούσιος φόνος, τὸ φαρμάκειμα, ἡ κλοπὴ, πυρκαϊὰ, ἀσωτία, νεωτερισμοὶ εἴτε εἰς τὸ σύστημα τῆς θρησκείας, εἴτε εἰς τὴν δημοσίαν διοίκησιν, διήγειρον βαθμιδῶν τὸ ἐγγήγορόν της. Ἐδύνατο, εἰσερχομένη εἰς τῶν οἰκιῶν τὰ ἐνδότερα, νὰ καταδικάζῃ, ὡς ἐπικίνδυνον πολίτην, κάθε ἀνωφελῆ ἄνθρωπον, καὶ ὡς ἐγκληματικὴν, κάθε θάπαντην, ἢ ὁποῖα δὲν ἦτον ἀνάλογος μὲ τὰ εἰσοδύματα (5). Ἐπειδὴ ἔβαλλε τὴν μεγαλητέραν σαθρότητα, νὰ παιδεύῃ τὰ σφάλματα, καὶ τὴν μεγαλητέραν προφυλακὴν, νὰ ἀναμορφῶνῃ τὰ ἥθη, μὴ μεταχειριζομένη παιδείας, παρὰ ὕψερρον ἀπὸ νομοθεσίας, καὶ ἀπειλῆς (6), ἠζαπᾶτο, καὶ εἶχεν εἰς ἐνέργειαν ἐξουσίαν ἀπόλυτον.

§. γ'. Ἡ ἀνατροφή τῆς νεότητος ἐχρημάτισεν ὁ πρῶτος, καὶ μόνος σκοπὸς τῆς φροντίδος της (7). Ἐδεικνυεν εἰς τοὺς

(1) Αἰσχ. εἰς Κίτσι. §. 430. (2) Πλούτ. περὶ δεξ. Ἀθην. §. 348. (3) Matm. oxou. epoche 3. (4) Πλούτ. εἰς Σόλ. §. 70. (5) Meurs. arcor. c. 9. (6) Ἰσοκ. αὐτ. §. 334. (7) Ὁ αὐτ. αὐτ. §. 332.

παῖδας τῶν πολιτῶν τὸ γάδιον, ὅπου ἔμελλον νὰ θρᾶνωσι, παρεχομένη εἰς αὐτοὺς ὁδηγοὺς, νὰ τοὺς χειραγωγῶσιν εἰς αὐτὸ μὲ ἐπιμέλειαν. Ἐφάνησαν πολλάκις οἱ Ἀρεοπαγίται, ὅτι ἤυξαν μὲ τὰς ἐλευθεριότητάς των τὴν ἀμίλλαν τῶν στρατευμάτων, καὶ διέταττον ἀμοιβὰς εἰς τοὺς κατὰ μέρος πολίτας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μυσικῶς εἰς ἐκπλήρωσιν τὰ χρέη τῆς καταστάσεώς των ⁽¹⁾. Ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ἔβαλον τόσον ζῆλον, καὶ σταθερότητα, εἰς τὸ νὰ διατηρῶσι τοὺς νόμους, ὥς ἐδωκαν εἰς τὴν διοίκησιν περισσότερα ἐλατήρια ⁽²⁾. Ἡ σύστασις αὐτῆ, ἀξιολογωτάτη νὰ ὑπάρχη διὰ παντός, μόλις διήρκεσεν ἕνα αἰῶνα. Ὁ Περικλῆς ἐπεχειρίσθη νὰ σμικρύνῃ τόσον μεγάλην ἐξουσίαν, ἣτις ἐπεριώριζε τὴν ἐδικήν του ⁽³⁾. Ἐλαβε τὴν δυσυχίαν νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τοῦτο, καὶ ἔκτοτε δὲν ἦσαν πλέον ἐξετασαὶ εἰς τὴν πολιτείαν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὅλοι οἱ πολῖται καταστάνησαν ἐξετασαὶ τῶν ἡθῶν οἱ ἴδιοι. Αἱ ἀγωγαὶ ἐπολλαπλασιάζοντο, καὶ τὰ ἦθῃ ἐλάμβανον ὀλεθρίαν πληγὴν. Κατὰ τὸ παρὸν, ὁ Ἄρειος πάγος δὲν ἐνεργεῖ δικαιολογίαν, κυρίως εἰπεῖν, ἀλλὰ μόνον διὰ πληγὰς, καὶ προμελετημένους φόνους, πυρκαϊὰς, φάρμακα, ⁽⁴⁾ καὶ ἄλλα τινὰ σφάλματα ὀλίγον οὐσιώδη ⁽⁵⁾. Ὅταν ἦναι ζήτημα περὶ φόνου, ὁ β' τῶν ἀρχόντων ποιεῖ τὰς ἐγκληματικὰς ἐρεύνας, τὰς φέρει εἰς τὸν Ἄρειον πάγον, συνεδριάζει μὲ τοὺς κριτὰς ⁽⁶⁾, καὶ ἀποφασίζουσι ὁμοῦ τὰς ποινὰς, τὰς ὁποίας διορίζουσιν οἱ κενεχαραγμένοι ἐπίτινος σήλης νόμοι ⁽⁷⁾. Ὅταν κινῆται λόγος περὶ ἐγκλήματος, ὅπου ἐγγίζει τὴν πολιτείαν, ἢ τὴν θρη-

(1) Meurs. *ibid.* (2) Ἄρεισ. πολιτ. βιβλ. ε'. κεφ. δ'. (3) αὐτ. Διόδ. βιβλ. ια'. §. 59. Πλάτ. εἰς Περικ. §. 157. (4) Λυσ. εἰς Σίμ. §. 69. Δημοσθ. εἰς Βοιω. 2. §. 1012. Ο' αὐ. εἰς Δεπτ. §. 564. Λιβ. ἐν τῇ κατὰ Ἀνδρότ. §. 696. Πολυδ. βιβλ. η'. κεφ. ε'. (5) Λυσ. Ἄρειοπα. §. 132. (6) Πολυδ. βιβλ. η'. κεφ. ε'. (7) Λυσ. εἰς Ἐρατοσθ. §. 17.

σκείαν, ἡ ἐξουσία του περιορίζεται εἰς τὸ νὰ διατάτῃ μόνον τὴν κρισολογίαν. Ἄλλοτε μὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸν, νὰ ἐξετάσῃ περὶ τοῦ ἐγκλήματος, ἄλλοτε δὲ, εἰς τὸν συναθροισζόμενον δῆμον, ὅς τις τῷ ἐγχειρίζει ἐκείνου τὴν μέριμναν (1). Ἄφ' οὗ δὲ ἡ τάξις τῆς κρίσεως τελειώσῃ, ἀναφέρει περὶ τούτου εἰς τὸν δῆμον, χωρὶς νὰ ἀποφασίσῃ τί. Ὁ ἐναγόμενος τότε δύναται νὰ ἐπιφέρῃ νέους τρόπους ὑπερασπίσεως, καὶ ὁ δῆμος διορίζει βήτορας, οἵτινες ἐνάγουσι τὸν ἐναγόμενον ἐνώπιον τινὸς τῶν ἀνωτέρων κριτηρίων.

§. δ. Εἰς τὰς κρίσεις τοῦ Ἀρείου πάγου προηγούνται φρικώδεις τελεταί. Τὰ κρινόμενα δύο μέρη, τεθειμένα ἀνάμμεσα εἰς τὰ αἵματωμένα λείψανα, ὀρκίζονται, καὶ τὸν βεβαιώνουσι μὲ τρομερὰς ἀρὰς αὐτὰ καθ' ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τῆς γενεᾶς των (2). Ἐπικαλοῦνται μάρτυρας τὰς τρομαρὰς Εὐμενίδας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τινος ἐγγυὸς ναδὸν, ὅπου τιμῶνται (3), φαίνονται, ὅτι ἀκούουσι τὰς φωνὰς των, καὶ ἐτοιμάζονται, νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἐπιόρκους. Μετὰ τὰ προαπαιτούμενα αὐτὰ, ἀνακρίνουσι τὴν κρισολογίαν. Ἐνταῦθα ἡ ἀλήθεια μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρρησιαζῆται ἐνώπιον τῶν κριτῶν. Τόσον φοβούνται τὴν εὐγλωττίαν, ὅσον, καὶ τὸ ψεῦδος. Οἱ συνήγοροι ἔχουσι χρέος νὰ ἀποβάλλωσιν ἀπὸ τοὺς λόγους των αὐστηρῶς τὰ προσιμία, τὰς ἀνακεφαλαιώσεις, τὰς παρεμβολὰς, τοὺς κωλοπισμούς τοῦ ὕφους, τὸν τόνον τῆς αἰσθητικότητος, ἐκείνου λέγω τὸν τόνον, ὅς τις ἀνάπτει τόσον σφοδρὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔχει τόσον ἐξουσίαν εἰς τὰς συμπαθητικὰς ψυχὰς (4). Τὸ πάθος ἤθελε ζωγραφισθῆ ματαίως εἰς

(1) Δεσφ. εἰς Δημοσθ. §. 179—80. (2) Δημ. εἰς Ἀριστοκ §. 736. Δεσφ. εἰς Δημ. §. 178. (3) Meurs. ibid. cap. 2. (4) Λυσ. εἰς Σμ. §. 88. Λυσ. εἰς Λισκ. μέρ. β. §. 149. Ἀριστ. ῥήτ. βιβλ. α'. §. 513. Λουκία, εἰς Ἀναχ. §. 899. Πολυδ. βιβλ. π'. κεφ. 6.

τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἰς τὰ σχήματα τοῦ ῥήτορος. Ὁ Ἄρειος πάγος συγκροτεῖ σχεδὸν ὅλας τοὺς τὰς συνελεύσεις τὴν νύκτα. Ἀφ' οὗ ἱκανῶς ἀποδειχθῆ τὸ ζήτημα, οἱ κριταὶ βάλλουσι μὲ σιωπὴν τὰς ψήφους τῶν εἰς δύο κλάσας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἢ μὲν, ὀνομάζεται τοῦ θανάτου, ἢ δὲ, τῆς εὐσπλαγχνίας (1) Πρὸς διασολὴν τῶν ἴσων ψήφων, ἀξιωματικὸς τις ὑποδείξερτος προσθέτει χάριν τοῦ ἐναγομένου, τὴν ψῆφον τῆς Ἀθηνᾶς. (2) Τὴν ὀνομάζουσι οὕτως. Ἐπειδὴ κατὰ τινὰ ἀρχαίαν παραδόσιν, ἡ Θεὰ παρισταμένη εἰς τὸ ἴδιον κριτήριον, ὅταν ἐκρίνετο ὁ Ὀρέστης, ἔδωκε τὴν ψῆφὸν τῆς, διὰ τὴν διασῆσθαι τὴν ἰσότηφον ἀπόφασιν τῶν κριτῶν. Εἰς περιστάσεις χρειώδεις, ἐν αἷς ὁ δῆμος, ἐμψυχωμένος ἀπὸ τοὺς ῥήτοράς του, εὐρίσκειται εἰς ἀκμὴν τὴν λάβη ἀπόφασιν εἰς τὸ καλὸν τῆς πολιτείας ἐναντίαν, ἐνίοτε βλέπουσι τοὺς Ἀρεοπαγίτας, ὅτι παρρησιαζόντες εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ἐπαναστρέφουσι τὰ πνεύματα, ἢ μὲ τὰ φῶτα, ἢ μὲ τὰς θεήσεις τῶν (3). Ὁ δῆμος, ὅς τις δὲν ἔχει τι πλεον τὴν φοβῆται ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ἀλλ' εὐλαβεῖται ἔτι τὴν φρόνησίν τους, ἀφίνει εἰς αὐτοὺς ἐνίοτε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τὴν ἀναθεωρῶσι τὰς ἰδίας τοὺς ἀποφάσεις. Τὰ παραδείγματα, τὰ ὁποῖα μέλλω τὴν διηγηθῶ, ἠκολούθησαν εἰς τὸν καιρὸν μου. Ἐνας πολίτης, ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὰς Ἀθηνᾶς, ἔλαβε τὴν τὸλμην τὴν φανῆ πάλιν εἰς αὐτάς. Τὸν ἐγκάλεσαν ἐνώπιον τοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος ἔκρινεν, ὅτι ἔπρεπε τὸν τὴν συγχωρῆσαι, καταπεισθεὶς ἀπὸ τινὰ ἐν ὑπολήψει ῥήτορα. Εἰδοποιηθεὶς περὶ τούτου ὁ Ἄρειος πάγος, ἐπρόσαξε τὸν κρατήσασθαι τὸν ἐνοχον, τὸν ἔσυρεν ἐκ δευτέρου ἐνώπιον τοῦ δήμου, καὶ τὸν ἐβίασε τὸν καταδικάσθαι (4).

(1) Meurs. *ibid.* c. 8. (2) Ἄρειος. εἰς Ἀθ. §. 24. (3) Πλούτ. εἰς Φωκ. §. 743. (4) Δημοσθ. περὶ ῥεπ §. 495.

§. ε'. Ἦτον προκείμενον νὰ διορίσωσιν πρέσβεις εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Ἀμφικτυόνων. Μεταξὺ τῶν ἐκλεχθέντων παρὰ τοῦ δήμου εὐρέθη καὶ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνης, τοῦ ὁποῖου ἡ ζωὴ ἦτον ἠμαυρωμένη ὡσσοῦν εἰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν. Ὁ Ἄρειος πάγος, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ προτερήματα, ἄνευ τῆς χρηστότητος, δὲν κάμνουσι κῆμμίαν ἐντύπωσιν, εἰδοποιηθεὶς περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Αἰσχίνου, ἐπρόβαλεν, ὅτι ὁ ῥήτωρ Ὑπερίδης τῷ ἐφαίνετο ἀξιώτερος μιᾶς τόσοῦ ἐντίμου ἀποσολῆς. Ὁ δῆμος ἐδώρισε τὸν Ὑπερίδην (1). Πόσον ἐνδοξον πρᾶγμα ἦτον, ὅτι ὁ Ἄρειος πάγος, ἀφ' οὗ ἐξεδύθη σχεδὸν ἀπὸ ὅλα τοῦ τὰ ἐπαγγέλματα, δὲν ἔχασε μῆτε τὴν ὑπόληψιν, μῆτε τὴν καλοκἀγαθίαν τῶν τρόπων, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς τὴν ἰδίαν του πτώσιν διήγειρε τὰς ὀφειλομένας εἰς αὐτὸν εὐλαβείας, τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα, τὸ ὁποῖον συνέβη ὑπ' ὄψιν μου, θέλει τὸ βεβαιώσῃ. Ἦλθεν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, διὰ νὰ εἰπῇ τὴν γνώμην του περὶ κρισιολογουμένου τινὸς πολίτου, ὀνομαζομένου Τιμάρχου, ὁ ὁποῖος εὐθύς μετ' ὀλίγον κατεκρίθη εἰς ἐξορίαν διὰ τὰ διεφθαρμένα του ἦθη. Ὁ Αὐτόλυκος ἀνέλαβε τὸν λόγον ἐν ὀνόματι τοῦ τάγματός του. Ὁ βουλευτὴς οὗτος, ἀνατραφεὶς εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν παλαιῶν χρόνων, δὲν ἤξευρε τὴν ἀναξίαν τοῦ λέγειν κατάχρησιν, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ πολλὰ μετέρχονται εἰς τὰς συνομιλίαις, τοῦ ἐξέφυγε λόγος ὅς τις παρεξηγηθεὶς, ἐδύνατο νὰ δώσῃ παρονομασίαν εἰς τὴν διαβεβλημένην ζωὴν τοῦ Τιμάρχου. Οἱ παρεσῶτες ἐκρότησαν τὰς χεῖρας μὲ ἄκραν χαρὰν, καὶ ὁ Αὐτόλυκος, πτοηθεὶς, ἔλαβεν ὕψος σοβαρώτερον. Μετά τινα σιωπὴν, ἠθέλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν λόγον του, ἀλλ' ὁ δῆμος, αἰδῶν εἰς ἀθωοτάτας ἐκφράσεις ἐρμηνεῖαν κακόζηλον, δὲν ἔπαυε, διακόπτων αὐτὸν μὲ συγκεχυμένον θόρυβον, καὶ ἀκρατῆ γέλοια. Τότε ἐγερθεὶς εἰς ἀ-

(1) Δημοσθ. αἰτ.

πὸ τοὺς διασήμευς πολίτας, ἐφώνηξεν, Ἀθηναῖοι, δὲν ἐντρέπεσθε, παραδιδόμενοι εἰς παρομοίας ὑπερβολὰς ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν; Ὁ δῆμος ἀπεκρίθη, ὅτι γνωρίζει τὰς ἀπαιτουμένας εὐλαβείας εἰς τὴν ἀξίαν τούτου τοῦ κριτηρίου, ἀλλ' εἶναι περισσάσεις, εἶπεν, ἐν αἷς δὲν δύνανται νὰ περικρατῶνται εἰς τὰ ὅρια τῆς εὐλαβείας (¹). Πόσαι ἀρεταὶ δὲν ἀπαιτοῦντο, διὰ νὰ συσῆνωσι, καὶ νὰ διατηρῶσι τόσῃν ὑψηλὴν δόξαν εἰς τὰ πνεύματα! Καὶ ποῖον ἀγαθὸν δὲν ἤθελε προξενεῖν ἂν ἤξευρον, νὰ τὴν οἰκονομῶσιν!

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η ΄.

Ἄγωγαί, καὶ Νομικαὶ τάξεις παρ' Ἀθηναίοις.

§. α΄. Αἱ ἀγωγαί, τὰς ὁποίας φέρουσιν εἰς τὰ κριτήρια τῆς δικαιοσύνης, ἔχουσι, δι' ὕλην, ἀνομήματα, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν διοίκησιν, ἢ εἰς τοὺς κατὰ μέρος ἀνθρώπους. Ἄν ἡ ἀγωγή ἦναι περὶ τῶν τοῦ πρώτου εἶδους, κάθε πολίτης δύναται νὰ γίνῃ ἐνάγων. Ἄν ὁμως ἦναι, περὶ τῶν τοῦ δευτέρου, ὁ ἀδικούμενος μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα. Εἰς μὲν τὰ πρῶτα, πολλάκις ἀποφασίζεται θάνατος, εἰς δὲ τὰ ἄλλα γίνεται ἐξέτασις μόνον διὰ ζημίαις, καὶ χρηματικὰς ἰκανοποιήσεις. Εἰς δημοκρατίαν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην διοίκησιν, ἢ γινομένη εἰς τὴν πολιτείαν βλάβη, χρηματίζει προσωπικῆ εἰς κάθε πολίτην, καὶ ἡ γινομένη ἀδικία εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς κατ' ἰδίαν, εἶναι ἔγκλημα κατὰ τῆς διοικήσεως (²). Δὲν εὐχαρι-

(¹) Δίσχ. εἰς Τιμαρ. §. 272. (²) Δημοσθ. εἰς Μιδ. §. 610.

σοῦνται ἐνταῦθα νὰ παραδίδωσι μόνον εἰς τὰ δημόσια κριτήρια τοὺς, ὅσοι ἐπιβουλεύονται τὴν πατριᾶ των, ἢ εἶναι ἐνοχοὶ ἀσεβείας, ἱεροσυλίας, καὶ πυρκαϊᾶς, (1), ἀλλὰ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον δύνανται νὰ κατατρέχωσι τὸν στρατηγόν, ὅτι δὲν ἔπραξε πᾶν ὅ,τι εἶδύνατο, ἢ ἔπρεπε νὰ πράξῃ, τὸν στρατιώτην ὅτι ἀπέφυγεν ἀπὸ τοῦ νὰ καταγραφῆ εἰς τὸν κατάλογον, ἢ ἄφησι τὸ κράτευμα, τὸν πρέσβυν, τὸν ἀρχηγόν, τὸν κριτὴν, τὸν ῥήτορα, ὅτι ἠθέτησαν τὰ ἀνήκουτα εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των, τὸν ἰδιώτην, ὅτι ἐπῆδησεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν, χωρὶς νὰ ἔχη εἰς αὐτὴν κἀνὲν προνόμιον, ἢ οἰκιστοποίηθῃ τόπου εἰς τὴν διοίκησιν, καταπατῶν τὰ δίκαια, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ τὸν ἀποβάλλωσιν ἀπὸ αὐτοῦ, τὸν μὲν, ὅτι ἀγοράζει τοὺς κριτὰς του, τὸν δὲ, ὅτι διασρέφει τὴν νεότητα, ἐκείνον, ὅτι φυλάττει ἀγαμίαν, τοῦτον, ὅτι παρανομεῖ εἰς τὴν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν τιμὴν πολίτου τινός. Ἐν συντόμῳ, ὄλας τὰς πράξεις, ὅσαι κατ' εἶδος ἀποβλέπουσι περισσώτερον εἰς τὸ νὰ φθείρωσι τὴν φύσιν τῆς διοικήσεως, ἢ τὴν ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν.

§. β'. Ὅσαι λογοτριβαὶ ἐγείρονται εἰς περίπτωσιν κληρονομίας, μὴ φυλαχθέντος ἐνεχύρου, ὀφειλῆς ἀβεβαίου, ζημίας, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν εἰς τὰς περιουσίας των, καὶ ἄλλων πολλῶν, τὰ ὅποια κατ' εὐθείαν δὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν πολιτείαν, αὐτὰ ποιοῦσι τὴν ὕλην τῶν κρισολογιῶν μεταξὺ εἰς τὰ ὑποκείμενα, ὅσα ἔχουσιν εἰς αὐτὰς μετοχὴν (2). Αἱ νομικαὶ τάξεις διαφέρουσιν εἰς κᾶποια ἄρθρα, τόσον διὰ τὴν διαφορὰν τῶν κριτηρίων, ὅσον, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀνομημάτων. Θεῶλω προσηλωθῆ μόνον εἰς τὰς οὐσιώδεις νομικὰς τάξεις. Αἱ εἰσαγγελίαι φέρονται ἐνίοτε ἐνώπιον τῆς βουλῆς, ἢ τοῦ δήμου (3),

(1) Πελοδ. βιβλ. η'. κεφ. ζ'. (2) Sigon. de rep. Athen. l. 5. Herald. animadv. in jus attic. l. 5. (3) Δημοσθ. εἰς Μυδ. §. 603. ὁ αὐτ. εἰς Εὐεργ. §. 1058. Πολυδ. βιβλ. η' κεφ. ζ'. Ἄρπορ. Εἰσαγγ.

οἷ τινες, μετὰ τὴν πρώτην ἔρευναν, τὰς ἐξ ἀποστέλλουσιν εἰς ἕν τῶν ἀνωτέρων κριτηρίων (1). Ἄλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐνάγων διευθύνεται πρὸς ἕνα τῶν πρώτων ἀρχηγῶν (2), ὅς τις κἀμνεῖ εἰς αὐτὸν μίαν ἐρωταπόκρισιν, τὸν ἐρωτᾷ, ἂν ἐσκέφθη καλὰ διὰ τὸ ἐπιχειρήματός, ἂν ἦναι ἕτοιμος, καθὼς πρέπει, ἂν δὲν ἤθελεν ἦναι εἰς αὐτὸν ἐπικερδέστερον νὰ ἔχη νέας ἀποδείξεις, ἂν ἔχη μάρτυρας, ἂν ἐπιθυμῇ νὰ προμηθεύωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλους. Τὸν εἰδοποιεῖ ἐν ταύτῳ, ὅτι πρέπει νὰ ὑποσχεθῇ μεθ' ὄρκου, ὅτι θέλει ἐξακολουθεῖ τὴν ἀγωγὴν, καὶ ὅτι εἰς τὴν παράβασιν τοῦ ὄρκου, εἶναι προσηλωμένον εἰδὸς τι δυσφημίας. Εἶτα δείχνει εἰς αὐτὸν τὸ κριτήριον, καὶ τὸν ἐπιτάττει νὰ παρασχεθῇ καὶ δεύτερον ἐνώπιόν του. Ἐπαναλαμβάνει τὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις· καὶ ἂν ὁ ἐνάγων ἐπιμένῃ εἰς τοὺς λόγους του, ἢ ἀγωγὴ μένει ἀπρωρημένη, ἕως οὗ νὰ ζητήσωσιν οἱ κριταὶ τὴν κρισολογίαν (3). Ὁ ἐναγόμενος τότε παριστᾷ τὰς προβολὰς του, τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἢ ἀπὸ ἄλλην τινὰ κρίσιν, ἢ ἀπὸ πολυχρόνιον παραγραφὴν, ἢ ἀπὸ ἀνεπιτηδεύοιτα τοῦ κριτηρίου (4). Δύναται τότε νὰ λάβῃ προθεσμίαν, νὰ ἀρχίσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐναντίου του, καὶ νὰ ἀναβάλλῃ μέχρι τινὸς τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν φοβεῖται.

§. γ'. Ἰσσερον ἀπὸ αὐτὰ τὰ προαπαιτούμενα, τὰ ὅποια μὲ ὄλον τοῦτο εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις δὲν γίνονται ὠφέλιμα, τὰ κρισολογούμενα μέρη ὀρκίζονται νὰ εἰπῶσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀρχίζουσι ἀναμταξύτων νὰ ἐξετάζωσι τὴν ὑπόθεσιν. Δίδεται εἰς αὐτὰ, διὰ νὰ τὴν σαφηνίσωσι, διορισμένος χρόνος, καὶ μετρημένος μὲ τὰς

(1) Δημοσθ. αὐτ. Herald. ibid. (2) Pet. leg. Attic. p. 314.

(3) Δημοσθ. εἰς Θεοκρ. §. 850. ἢ αὐτ. εἰς Μειδ. §. 619—20. Οὐλπι. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 641—62—B. Pet. ibid. p. 318. (4) Δημοσθ. εἰς Πανταί §. 972. Οὐλπι. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 662. Πολυδ. βιβλ. π. κρ. 5. Sigon. de rep. Athe. l. 5. c. 4.

ζαλαγματίας τοῦ ὕδατος, αἱ ὁποῖαι πίπτουσι ἀπὸ ἐν ἀγγεῖου (1). Οἱ περισσότεροι ἀπομνημονεύουσι ὅτι τὰ εὐφραδῆ ζώματα κατ' ἰδίαν εἰς αὐτοὺς ὑπηγόρευσαν· ὅλοι ἠμποροῦσιν, ἀφ' οὗ παύσασαι λαλοῦντες, νὰ ἐπικαλῶνται τὴν βοήθειαν τῶν ῥητόρων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπισεύθησαν τὴν ὑπόθεσίν τους, ἢ τῶν, ὅσοι μετέχουσι ἀπὸ τὴν τύχην τους (2). Κατὰ τὴν συνηγορίαν, οἱ προσκληθέντες μάρτυρες ποιῶσι μεγαλοφώνως τὰς μαρτυρίας των. Δι' ὅτι εἰς τὴν τάξιν τὴν ἐγκληματικὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν, εἶναι νόμιμον, νὰ γίνωνται παρρησία αἱ νομικαὶ ἔρευναι. Ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ζητήσῃ, νὰ βάλωσιν εἰς ἔξετασιν τὰ ἀνδράποδα τοῦ ἐναντίου μέρους (3). Χωρεῖ τάχα εἰς τὸν νοῦν, ὅτι ἐργάζονται παρόμοιον βαρβαρότητα κατ' ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων τὴν πίσιν δὲν ἤθελεν ἦναι ἀναγκαῖον νὰ ἐγκρίνωμεν, ἂν ἦναι προσηλωμένοι εἰς τοὺς δεσπότης των, καὶ τῶν ὁποίων ἡ μαρτυρία πρέπει νὰ ἦναι ὑποπτος, ἂν ἔχωσιν αἰτίας νὰ παραπονῶνται δι' αὐτούς; Ἐπίστε τὸ ἐν ἀπὸ τὰ δύο μέρη παρρησιάζει ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ τὰ ἀνδράποδα εἰς τὴν σκληρὰν ταύτην βίασαν (4), καὶ κρίνει, ὅτι ἔχει εἰς αὐτὰ δικαίωμα, δι' ὅτι τὰ ἐξουσιάζει. Ἄλλοτε ἀποδοκιμάζει νὰ ἐκπληρώσῃ τοιαύτην ἀπαίτησιν (5), ἢ, ὅτι φοβεῖται διὰ τὴν ἐξαγοσμένην μαρτυρίαν ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῶν τιμωριῶν, ἢ, ὅτι αἱ φωναὶ τῆς φιλανθρωπίας ἐννοοῦνται εἰς

(1) Οἱ δὲ ἐν ἀρχολογίᾳ αἰεὶ λέγουσι, κατεπεῖγε γὰρ ὕδωρ ῥεῖον, καὶ οὐκ ἐγγωρεῖ περὶ τοῦ ἂν ἐπιθυμήσῃ τοὺς λόγους ποιῆσαι, ἀλλ' ἀνάγκην ἔχων ὁ ἀντίδικος ἐφίεσκε, καὶ ὑπογραφὴν παραναγκασκομένην, ὣν ἐκτός οὐ ῥητίου, ἢ ἀντωνομασίας καλοῦσι. Πλάτ. ἐν Θεαι. §. 172. Ἄριστ. Ἀ' χάρ. §. 693. Δημοσθ. καὶ Αἰσχ. πολλὰ. Λουκία. Ἄλιευ. κεφ. κ' (2) Δημοσθ. εἰς Νεαίρ. §. 863. Αἰσχ. παραπροσβ. §. 424. Ὁ αὐτ. εἰς Κτησιφ. 461. (3) Δημοσθ. αὐτ. §. 880. ὁ αὐτ. εἰς Ὀνη. §. 924. (4) Ὁ αὐτ. εἰς Ἄφοβ. §. 913. εἰς Νίκος. 1117. (5) Ὁ αὐτ. εἰς Στίφ. §. 977. Ἰσοκρ. Τραπεζ. §. 477.

τὴν καρδίαν του, ἀλλὰ τότε ἡ ἀποφυγή του διδοί εἴσοδον εἰς μεγάσας ὑποψίας. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἡ δεξιωτέρα πρόληψις διὰ τὰ μέρη ἐπίσης, καὶ διὰ τοὺς μάρτυρας, εἶναι, ὅταν παρὰ διδῶνται, διὰ νὰ προασφαλίσωσι τὸ προβαλλόμενον, νὰ ὀρκισθῶσι κατὰ τῶν παιδῶν, καὶ γεννητόρων αὐτῶν (1).

§. δ'. "As σημειωθῆ κατὰ πάροδον, ὅτι ἡ διὰ βασιάνων ἐξέτασις δὲν δύναται νὰ διορισθῆ ἐναντίον εἰς πολίτην, εἰμῆ, εἰς ἀσυνηθίστους περιστάσις. "Όταν ἡ ὑπόθεσις φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀποφάσεως, ὁ προεδρεύων εἰς τὸ κριτήριον διανέμει εἰς ὅλους τοὺς κριτὰς ψῆφον λευκὴν πρὸς ἀπολύτρωσιν, μέλαιναν πρὸς κατάκρισιν (2), ἕνας ἀξιωματικὸς τοῖς εἰδοποιεῖ, ὅτι ζητεῖται ἀπλῶς νὰ ἀποφασίσωσι, ἂν ὁ κρινόμενος ἦναι ὑπεύθυνος, ἢ ὄχι. Καὶ ἐκεῖνοι βάλλουσι τὰς ψήφους των εἰς ἓν κιβώτιον. "Αν αἱ μέλαιναι περισσεύσωσιν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν κριτῶν χαράττει μακρὰν γραμμὴν εἰς ἀλειμμένον ἀπὸ κηρίον σανίδιον, καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων, εἰ δὲ, αἱ λευκαὶ, γραμμὴν βραχυτέραν (3), εἰ δὲ, καὶ εὐρεθῶσιν ἴσαι, ὁ κρινόμενος ἐλευθεροῦται (4). "Όταν μὲν ἡ ποινὴ ἦναι εἰδοσπεποιημένη παρὰ τοῦ νόμου, αὐτὴ ἡ πρώτη κρίσις ἐξαρκεῖ, ὅταν δὲ ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν καταγραφὴν τοῦ ἐνάγοντος, ὁ ὑπεύθυνος ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ προτιμήσῃ ἀπ' αὐτὰς τὴν μετριωτέραν, καὶ ἡ δευτέρα αὕτη φιλονεικία τελειοῦται διὰ νέας κρίσεως, τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἀκολουθοῦσιν (5). "Όστις ἀρχίζει ἀγωγὴν τινα, καὶ δὲν τὴν ἐξακολουθεῖ, ἢ δὲν λαμβάνει τὸ πεμπτημόριον τῶν ψήφων (6), κα-

(1) Δημοσθ. εἰς Ἄροβ. 3. 913—7. (2) Πολυδ. βιβλ. π. κερ. 6. Meurs. ἀγορ. cap. 8. (3) Ἄριστοφ. εἰς Σφῆ σί. 106. (4) Αἰσχ. εἰς Κίτσι. §. 469. Ἄρισ. πρόβλ. κθ. §. 812. ὁ ἀν. ρήτ. κερ. εθ. (5) Οὐλλπ. ἐν τῷ κατὰ Τιμ. §. 822. Pet. leg. at. p. 335. (6) Πλά. ἀπολ. Σωκ. 16. Δημοσθ. περὶ γεφ. 517. καὶ ἀλλαχοῦ.

ταδικάζεται κοινῶς εἰς ζημίαν 1000 δραχμῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ κἀνὲν ὅν εἶναι τόσον εὐκόλον, καὶ τόσον ἐπικίνδυνον, ὅσον νὰ καταχωρῶνται τὴν πίσιν, ἢ τιμωρία τοῦ θανάτου, εἰς τινὰς περιστάσεις, προσάττεται κατὰ τοῦ ἐγκαλοῦντος ἄλλον τινά, ὡς ἀσιβῆ, καὶ μὴ δυναμένου νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι εἶναι τοιαῦτος. (1). Αἱ κατὰ μέρος κρισιολογίαι ἀκολουθοῦσιν εἰς πολλὰ ἄρθρα, τὴν αὐτὴν τάξιν, ὡς αἱ δημόσιαι, καὶ φέρονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ κριτήρια τῶν ἀρχόντων, οἵ τινες ἄλλοτε μὲν προβάλλουσι τοιαύτην ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ ἀνακαλέσωσιν εἰς ἄλλα κριτήρια (2), ἄλλοτε δὲ εὐχαριστοῦνται νὰ λάβωσι τὰς νομικὰς εἰδοποιήσεις, τὰς ὁποίας παριστῶσιν εἰς τὰ ἀνώτερα κριτήρια (3).

§. ε'. Εἶναι ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦσι πολιτικῶς, δι' ἀγωγῆς ἰδιαιτέρας, καὶ ἐγκληματικῶς, δι' ἀγωγῆς δημοσίας. Τοιαῦται εἶναι, ὡς ἡ γινομένη ἀτιμία εἰς ἓνα πολίτην ἰδιαιτέρως (4). Οἱ νόμοι, οἵ τινες ἔχουσι σκοπὸν νὰ προβλέπωσι τὴν ἀσφάλειάν του, δίδουσιν ἐξουσίαν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους, νὰ ἐγκαλῶσι δημοσίως τὸν ὑβριστὴν, ἀλλ' ἀφίνουσιν εἰς τὸν ἀτιμασθέντα τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐκδικήσεως, ἥτις θύναται νὰ λάβῃ τέλος μὲ χρηματικὴν ποσότητα, ἂν ζητῆ πολιτικῶς τὴν ἐκδίκησιν, καὶ θύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ποινὴν θανάτου, ἂν τὴν ἀκολουθῇ ἐγκληματικῶς. Οἱ ῥήτορες καταχωρῶνται πολλάκις αὐτοὺς τοὺς νόμους, μεταβάλλοντες μὲ ἐπιβούλους δολερότητας τὰς πολιτικὰς εἰς ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις. Δὲν εἶναι ὁ μόνος κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἔχουσιν ἀφοβῶνται οἱ κρισιολογούμενοι. Εἶδον κριτὰς, ὅτι, μὴ προσέχοντες, ὅταν ἀνεγινώσκοντο αἱ νομικαὶ πράξεις, ἔχانون τὸ ζήτημα

(1) Πολυβ. βιβλ. η'. κεφ. 5'. (2) Δημοστ. κατὰ Ὀνήτ. §. 920. ὁ αἰ. εἰς Ὀλυμ. 1060. Πλουτ. εἰς Σολ. 80. (3) Οὐλίπ. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 641. (4) Herald. animadv. in jus attic. lib. 2. cap. 11. p. 128.

ἀπὸ τὴν θεωροῦντους, καὶ εἶδον τὰς ψήφους τῶν κατὰ τύ-
 χην (1). Εἶδον ἀνθρώπους δυνατοὺς διὰ τὰ πλούτητων, ὅτι
 ἠτίμαζον ἄνδρας πτωχοὺς δημοσίαι, οἵτινες δὲν ἐτόλμων νὰ
 ζητήσωσιν ἐκδίκησιν τῆς ὑβρεώσεως τῶν (2). Τοὺς εἶδον, ὅτι δι-
 αιώνηζον, κατὰ τινα τρόπον, κρισολογίαν μὲ ἀλληλοδιαδό-
 χους ἀργοπορίας, καὶ δὲν ἄφινον τὰ κριτήρια, νὰ ἀποφασί-
 σωσι διὰ τὰ ἀμικρήματά των, ἀλλ' ὅταν ἡ δημοσία ἀγκυιάκη-
 σις ἐψυχραίετο ἐξ ὀλοκλήρου (3). Τοὺς εἶδον παρισταμένους
 εἰς τὸ κριτήριον, ὅτι συνωδεύοντο μὲ πολυκρίθμους ἀγορα-
 σμένους μάρτυρας, καὶ μάλιστα τιμίους ἄνδρας, οἱ ὅποιοι οὐ
 ἀδυναμίαν ἐσύροντο κατόπι των, καὶ τοὺς ἐσύνηνον μὲ τὴν
 παρουσίαν τους (4). Τοὺς εἶδον τελευταῖον, ὅτι καθώπλι-
 ζον τὰ ἀνώτερα κριτήρια κατὰ τῶν ὑποδεστέρων κριτῶν·
 οἱ ὅτι δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐνδόσωσιν εἰς τὰς ἀδικίας των (5).

§. 5. Μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς ἀτοπίαι, οἱ Ἀθηναῖοι ἔ-
 χουσι τότε μέσα νὰ ἀπομακρύνωσιν ἓνα ἀντίδικον, ἢ νὰ κί-
 μνωσιν ἐκδίκησιν εἰς ἓνα ἐχθρὸν καὶ μὲ τὰς κατ' ἰδίαν ἀγω-
 γὰς συνάπτονται τόσαι δημοσίαι, ὥστε ἡμπορεῖ νὰ εἰπῇ κά-
 νεις, ὅτι εἰς τὰ κριτήρια τῶν Ἀθηνῶν φέρονται περισσότεραι
 κρισολογίαι, ἢ εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος ὅλης (6). Ἡ κατάχρη-
 σις αὐτὴ εἶναι ἄφρακτος εἰς πολιτείαν, ἢ ὅποια, διὰ νὰ ἀνα-
 πληρώσῃ τοὺς ἐκκενωθέντας θησαυρούς της, δὲν ἔχει πολλὰ-
 κίς ἄλλο καταφύγιον, ἢ νὰ εὐκολύνῃ τὰς δημοσίας ἀγωγὰς,
 ὠφελουμένη ἀπὸ τὰς δημοσεῖς, αἱ ὅποια εἶναι αἱ συνέπειαι
 των. Εἶναι ἄφρακτος λέγω εἰς πολιτείαν τοιαύτην, ἐν ἧ ὁ
 πολῖται, βεβιασμένοι νὰ ἀγρυπνῶσιν ἀμοιβαίως, ἔχοντες ἀ-
 καταπαύσεως ἐπιθυμίαι νὰ ἀνασπῶσι τὰς τιμὰς ἀπ' ἀλλήλων,
 νὰ φιλονεικῶσι διὰ τὰ ἀξιώματα, νὰ εἶναι χροῖσσαι νὰ ἀποδί-

(1) Αἴσχ. εἰς Πηπει. §. 459. (2) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 606. (3)
 αὐτ. (4) αὐτ. (5) αὐτ. (6) Ξε. πολιτ. Ἀθην. §. 699.

θῶσι δὲ αὐτὰ λογαριασμὸν, νὰ μὴν ἀποβῶσιν ἀντίζηλοι, κα-
τάσκοποι, καὶ πικροὶ πρὸς ἀλλήλους ἐξετασαί. Πλήθος ἐγ-
καλεσῶν, πάντοτε μιστῶν, ὅμως πάντοτε φοβερὸν, ἀνάπτει
αὐτοὺς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους. Σπείροντες τὰς ὑποψίας,
καὶ δυσπιστίας εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, θερίζουσι μὲ αὐ-
θαΐδειαν τὰ συντρίμματα τῶν, ὅσων εὐτυχιῶν ἀνατρέπουσιν.
Ἐχουσι κατὰ ἀλήθειαν ἐναντίον τοὺς τὴν αὐστηρότητα τῶν νό-
μων, καὶ τὴν καταφρόνησιν τῶν ἐναρέτιων, ἀλλὰ πρὸς ὑπε-
ράσπισίν τοὺς ἔχουσι τὴν πρόφασιν ἐκείνην τοῦ κοινού καλοῦ,
τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται συχνοτάτα ὄργανον τῆς ἀλαζονείας,
καὶ τοῦ μίσους, καὶ ἔτι ἔχουσιν ἰσχυρότερον τὴν ἀναίδειαν (1).
Δὲν φοβοῦνται τόσον οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσον οἱ ξένοι, τὰ ἐλατ-
τώματα ἀπολύτου δημοκρατίας. Ἡ ἄμετρος ἐλευθερία τοῖς
φαίνεται τόσον μέγα ἀγαθόν, ὥστε θυσιάζουσιν εἰς αὐτὴν καὶ
τὴν ἰδίαν αὐτῶν σχεδὸν ἀνάπτουσι. Ἐπὶ πάντι, ἂν αἱ δημό-
σιαι ἀγωγαὶ ἔχωσιν αἰτίαν φρίκης εἰς μερικοὺς, εἶναι εἰς τοὺς
περισσότερους θάμα τόσον ἐπαγωγὸν, ὥστε ὅλοι σχεδὸν ἔ-
χουσιν ἄμετρον πάθος εἰς τὰς ἀπάτας, καὶ πανουργίας τοῦ
συστήματος τῶν συνηθῶρων, καὶ εἶναι ἔκδοτοι εἰς αὐτὰς μὲ τοι-
αύτην ζέσει, τὴν ὁποίαν φανερώουσι εἰς ὅτι καὶ ἂν πράξω-
σιν (2). Ἡ δραστηριότης τῶν τρέφεται μὲ διηνεκείς, καὶ λεπ-
τομερεῖς ἀνακρίσεις τῶν ἰδίων συμφερόντων. Καὶ ἴσως δὲ αὐ-
τὴν τὴν αἰτίαν περισσότερο ἀπονέμουσι εἰς αὐτοὺς ἐκείνην
τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀγχινοίας, καὶ τῆς ἐνοχλητικῆς εὐγλωτ-

(1) Πῶς δοῦνται νὰ κλαῖη κἀνεὶς κατ' ἀξίαν τὸ ἐμφυλεῖον εἰς τι-
νας τῶν ἡμετέρων πάθος. Ἐπρεπεῖν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλ-
μῶν τὸ, ἰατρὲ, θεράπεισον σεαυτὸν, καὶ νὰ μὴ κατασπαράττωσι τὰ
πολυχρόνια τῶν ὁμογενῶν τραύματα. Ἐλοι εἰς ἐν τηγάνι τηγανίζομεθα,
καὶ δὲν εἶμε κἀνεὶς ἐξηρημαίνος ἀπὸ αὐτοῦ, μήτε κατέβη μὲ ζεμπιλάνι.

(2) Ἀριστοφ. εἰρ. σί. 504. ἴπ. σί. 1341.

τίας, ἡ ὁποία δεικνύει δοκιμώτερον αὐτὸν τὸν δῆμον ἀπὸ τοῦ λοιπούς.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Ι Θ ' .

Ἄ μ ἄ ρ τ ῆ μ α τ α , καὶ Ποιναί.

§. α'. **Ν**όμοι τινές, οἱ τινες διορίζουσι τὰς ποινὰς, ἐχάρχθησαν ἐπάνω εἰς σήλας, πλησίον τῶν κριτηρίων τεθειμένους (1). "Αν, παρόμοια ὑπομνήματα ἐδύναντο νὰ πολλαπλασιασθῶσι μέχρις οὗ νὰ ἀνοίγῃσι τὴν ἀκριβῆ κλίμακα ὅλων τῶν ἀμαρτημάτων, καὶ τὴν τῶν ἀνταποκρινομένων ποινῶν, ἤθελαν ἰθὺ περισσοτέραν δικαιοσύνην εἰς τὰ κριτήρια, καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ὀλιγώτερα ἀμαρτήματα. Ἄλλ' εἰς κἀνὲν μέρος δὲν ἐπροσπάθησαν νὰ προσδιορίσωσι ἰδιαιτέρως εἰς κἀθε ἀμάρτημα καὶ τὴν ἀνήκουσαν ποινὴν, καὶ παραπονοῦνται πανταχοῦ, ὅτι ἡ ποινὴ τῶν ἐνόχων δὲν ἀκολουθεῖ κἀνένᾳ κανένα ὁμοιον. Ἡ νομικὴ τέχνη τῶν Ἀθηναίων ἐκπληροῦται εἰς πολλὰς περιπτώσεις μὲ τὴν σιωπὴν τῶν νόμων. Εἴπομεν ἤδη, ὅτι, ὅταν δὲν εἰδοποιῶσι τὴν ποινὴν, χρειάζεται πρώτη κρίσις, διὰ νὰ παραστήσῃ τὸν ἐναγόμενον ἔνοχον, νενικημένον διὰ τὸ ἀμάρτημα, καὶ δευτέρα, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ ποίας ποινῆς εἶναι ἄξιος (2). Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πρώτης μέχρι τῆς δευτέρας κρίσεως, οἱ κριταὶ ἐρωτῶσι τὸν ἔνοχον, εἰς ποίαν ποινὴν καταδικάζεται. Εἶναι εἰς αὐτὸν συχωρημένον, νὰ ἐκλέξῃ τὴν μετριωτέραν, καὶ τὴν συμφερωτέ-

(1) Δυσ. εἰς Ἐρατοσθ. §. 17. Ἄνδοι. περὶ μυση. §. 12. (2) Δίσχ. εἰς Κτησιφ. §. 400. Herald. animadv. in jus att. p. 192. Pet. leg. att. p. 339.

ραν μὲ τὰ συμφέροντά του, καὶ ὁ ἐνάγων προβάλλῃ τὴν σφοδρотеραν, καὶ τὴν προσφυσέραν εἰς το μίσόστου. Οἱ ῥήτορες τὰς ἀνακρίνουσι, καὶ οἱ κριταὶ τρόπον τινὰ ἐργαζόμενοι τὸ ἐπάγγελμα τῶν διαιτητῶν, προσπαθοῦσι νὰ προσεγγίσωσι τὰ μέση, βάλλουτες μεταξὺ πταισματος, καὶ ποινῆς, τὴν, ὅσῃ ἐπιδέχονται, ἀναλογίαν. (1). Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι ὑπόκεινται νὰ δοκιμάζωσι τὰς ἰδίας ποινὰς, ὅλοι ἠμποροῦσι νὰ σερηθῶσι τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν πατρίδα, τὰς περιουσίας, καὶ τὰ προνόμια. Ἄς διέλθωμεν ἐν βραχεί τὰ διάφορα αὐτὰ ἄρθρα.

§. β'. Ἡ ἱεροσουλία τιμωρεῖται μὲ θάνατον (2), ἡ βεβήλωσις τῶν μυστηρίων (3), αἱ συνωμοσίαι κατὰ τῆς πολιτείας καὶ μάλις κατὰ τῆς δημοκρατίας (4), οἱ αὐτόμολοι, οἱ παραδίδοντες εἰς τὸν ἐχθρὸν φρούριον, τριήρη, τάγμα στρατιωτῶν (5). Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅλαι αἱ παρανομίαι, ὅσαι ἀφοροῦσι κατ' εὐθείαν εἰς τὴν πίσιν, διοίκησιν, ἢ ζωὴν πολίτου τινός. Ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ἢ κλοπὴ τῆς ἡμέρας, ὅταν ἦναι ἢ ὑπόθεσις περισσότερον ὅπὸ πενήντα δραχμῶν· ἢ κλοπὴ τῆς νυκτός, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ἦναι· ἢ γενομένη εἰς τὰ λουτρά, εἰς τὰ γυμνάσια, καὶ ἢ θελεν εἶναι ἢ ποσότης οὐτιδανή (6). Ἡ ζωὴ, ὡς ἐπὶ τὰ πλείστον, σπκκύνεται ἀπὸ τοῦ καταδίκου διὰ τῆς χορδῆς, σιδήρου, καὶ φαρμάκου (7). Ἐνίοτε ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τοῦ

(1) Οὐλπ. ἐν τῷ κατὰ Τίμοκρ. 822. (2) Ξεν. Ἑλ. 15. βιβλ. α'. §. 470. ὁ αὐτ. Ἀπομν. βιβλ. α'. §. 721. Διόδ. βιβλ. 15. σ. 47 Ἀλλια. ποικί. 15. βιβλ. ε'. κεφ. 15. (3) Ἀνδοκ. περὶ μυσ. α. §. 1 Πλουτ. εἰς Ἀλ. κ. §. 200. Pet. ibid. p. 33. (4) Ξεν. αὐτ. Ἀνδοκ. αὐτ. Πλουτ. εἰς Πουπλ. §. 110. (5) Σουτ. καὶ Ἡσὶ αὐτέμ. Pet. ibid. p. 563. Ἀπομ. εἰς Φιλ. §. 498. (6) Ξεν. ἀπομν. βιβλ. α' §. 791. Δημοσθ. εἰς Τίμοκρ. §. 791. Ἰσοκρ. εἰς Λοχ. §. 560. Ἀριστ. πρ. βιβλ. κδ'. Pet. leg. attic. p. 528. Herald. ammadv. in jus attic. l. 4. c. 6. (7) Pet. ibid. p. 364. Poll. archaeol. graec. l. 1. c. 25.

ράβδισμούς (1). Ἄλλοτε τοὺς ῥίπτουσι εἰς τὴν θάλασσαν (2). ἢ εἰς τὸ βράχθρον, γεμάτον ἀπὸ κοπτεροῦς ἤλους, διὰ νὰ ταχύ-
νωσι τὸν θάνατον αὐτῶν (3). Ἐπειδὴ νομίζεται εἶδος ἀσεβείας
νὰ ἀφένωσι τοὺς καταδίκους νὰ ἀποθνήσκωσι τῆς πείνας (4).
Φυλακῶνουσι τὸν ἐγκαλούμενον πολίτην διά τινα σφάλματα,
ἕως οὗ νὰ θεωρηθῇ ἡ κρίσις (5). Τὸν καταδικασμένον εἰς
θάνατον, ἕως οὗ νὰ ἐκπληρωθῇ (6), καὶ τὸν χρεώτην, ἕως
οὗ νὰ πληρώσῃ τὸ ὄφλημα (7). Μερικὰ σφάλματα τιμωροῦν-
ται μὲ φυλακὴν πολλῶν ἐτῶν, ἢ πολλῶν ἡμερῶν (8), ἄλλα
μὲ παντοτινὴν (9). Εἰς τινὰς περιπτώσεις, οἱ συρόμενοι εἰς
φυλακὴν, δύνανται νὰ ἐλευθερωθῶσι, δίδοντες ἐγγυητὰς (10),
εἰς ἄλλας, οἱ φυλακωμένοι, δεσμεύονται μὲ ἀλύσεις, αἱ ὁποῖαι
ἀφαιροῦσι τὴν χρῆσιν ὅλων τῶν κινήματων (11). Ἡ ἐξορία εἶ-
ναι τιμωρία τόσον φρικώδες ἔρα εἰς ἓνα Ἀθηναῖον, ὥστε δὲν
εὐρίσκει πούποτε τὰς εὐαρεσθήσεις τῆς πατρίδος του, καὶ τὰ
καταφύγια τῆς φιλίας δὲν δύναται νὰ γλυκάνωσι τὴν δυσυχίαν
του· εἴτις τῶν πολιτῶν ἤθελε θῶσει εἰς αὐτὸν ἄσυλον, ὑπόκειται
εἰς τὴν ἰδίαν ποινὴν (12).

§. γ'. Ἡ καταδικὴ αὐτὴ γίνεται κατὰ δύο περιπτώσεις
ἀξιοσημειώτους. Α'. ἄνθρωπος, ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ φόνον ἀ-
κούσιον, πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἔτος ὀλόκληρον,
νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτάς, παρὰ, ἀφ' οὗ θύσῃ ἱκανοποιή-
σιν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ θανατωθέντος, καὶ καθαρῶσθῃ δι'
ἱερῶν τελετῶν (13). Β'. ὅστις, ἐναγόμενος ἐνώπιον τοῦ Ἀ-

(1) Λυσ. εἰς Ἄγορα. §. 253—7. (2) Σχολ. Ἀριστοφ. ἰκ. 51χ.
1360 (3) Ἀριστοφ. Πλού. σί. 431. (4) Ἀνδοκ. αὐτ. μ. ρ. β. §. 7—12.
(5) Ἀνδοκ. αὐτ. (6) Πλάτ. εἰς Φαῖδ. §. 52. (7) Ἀνδοκ. αὐτ. Δημοσθ.
εἰς Ἄρατ. §. 933. καὶ εἰς Ἀριστοφ. §. 837. (8) Δημοσθ. εἰς Τιμοκ. §.
789—91—92. (9) Πλάτ. ἀπολ. Σωκρ. §. 37. (10) Δημοσθ. αὐτ. §. 795.
(11) Πλάτ. αὐτ. Δημοσθ. αὐτ. Οὐλπία. §. 818. (12) Δημοσθ. εἰς Πο-
λύκλ. §. 1091. (13) Pet. leg. attic. p. 512.

ρείου πάγου διὰ προμελετημένον φόνον, ἀπελπίζεται ἀπὸ τὴν κρισολογίαν του, μετὰ τὴν πρώτῃν συνηγορίαν, δύναται, πρὶν οἱ κριταὶ ἀποφασίσωσι, νὰ καταδικασθῇ μόνος εἰς ἐξορίαν, καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ, χωρὶς νὰ κατατρεχθῇ (1). Τὰ μὲν ὑπάρχοντά του δημεύονται, αὐτὸς δὲ εἶναι εἰς ἀσφάλειαν, φθά- νει μόνον νὰ μὴ φανῇ μήτε εἰς τοὺς τόπους τῆς δημοκρατίας, μήτε εἰς τὰς πανηγύρεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν, εἶναι συγχωρημένον εἰς κάθε Ἀθηναίου νὰ τὸν τραβᾷ εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἢ νὰ τὸν θανατώνῃ. Τοῦτο θεμε- λιοῦται ἐπάνω εἰς τὸ, ὅτι ὁ φονεὺς δὲν πρέπει νὰ ἀπολαμ- βάνῃ τὸν ἴδιον ἀέρα, καὶ τὰς αὐτὰς ὠφελείας, τὰς ὁποίας ἀ- πελάμβανεν, ὅς τις δι' αὐτὸν ἔχασε τὴν ζωὴν (2). Αἱ δη- μεύσεις ἀνήκουσι σχεδὸν ὀλιγῶς εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁμοίως ρέουσι καὶ αἱ χρηματικαὶ ποιναί, ἀφ' οὗ ἐκβάλωσιν ἐξ αὐτῶν τὸ δεκατημόριον, διὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὸ πεντηκοσημόριον, διὰ τὰς ἄλλας θεό- τητος (3). Ἡ ἐκπτώσις ζερεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀφ' ὅλα τὰ δι- καιώματα, ἢ ἀπὸ μέρος τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου. Ποινὴ ἀρμοδιωτάτη εἰς τὴν γενικὴν τῶν πραγμάτων εὐταξίαν. Δι' ὅτι δι- καιον εἶναι νὰ βιασθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀρνηθῇ τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα κατεχρήσατο. Αὐτὴν τὴν ποινὴν εὐκολώτατα ἀνα- λογοῦσι μὲ τὸ ἀμάρτημα, ἐπειδὴ δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς βαθμοὺς, κατὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀριθμὸν τῶν προνομίων (4). Ἐν μέρει μὲν δὲν συγχωρεῖ τὸν ὑπεύθυνον, νὰ ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα, νὰ συνεδριάζῃ εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, καὶ νὰ κάθεται μεταξὺ τῶν βουλευτῶν, ἢ κριτῶν· ἐν μέρει δὲ τὸν

(1) Δημοσθ. εἰς Ἀριστοκρ. §. 736. Πολυδ. βιβλ. η'. κεφ. ε'. §. 99.

(2) Δημοσθ. αὐτό. §. 720—30. Herald. animadv. in jus attic. p. 300. (3) Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. §. 791. ὁ αὐτ. εἰς Θεοκορ. 852. εἰς Ἀρι- στογ. 851. εἰς Νεαιρ. 861. (4) Ἀγδοκί. περίμυσ. μέρ. β. §. 10.

απαγορεύει ἀπὸ τῆν πρὸς τοὺς ναοὺς εἰσοδόν, καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν τῶν ἱερῶν πραγμάτων. Ἐνίοτε δὲ τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ φαίνεται εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ νὰ περιέρχεται εἰς τόπους τινάς. Ἄλλοτε δὲ, ἀφ' οὗ τὸν γυμνώσῃ ἀπὸ ὅλα, καὶ τὸν καταστήσῃ νὰ ἀποθάνῃ πολιτικῶς, ἀφίνει μόνον εἰς αὐτὸν ἄχθος τῆς ζωῆς, χωρὶς θέρητρον, καὶ ἐλευθερίαν, χωρὶς ἐνέργειαν (1). Ποινὴ βαρυτάτη, καὶ σωτηριωδιστάτη εἰς τὴν δημοκρατίαν. Ἐπειδὴ, τὰ προνόμια, τὰ ὅποια ἢ ἔκπτωσις ἀφαιρεῖ, εἶναι χρεωδύσερα, καὶ σεβασμιώτερα εἰς αὐτὴν ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος, καὶ κἀνὲν ἄλλο δὲν γίνεται τόσου ταπεινόν, ὅσον, ὅταν εὐρίσκηται κἀνεὶς ὑποκάτω τῶν ὁμοίων του. Τότε ἓνας ἰδιώτης εἶναι, ὡς ἐκθρομισμένος πολίτης, τὸν ὁποῖον ἀφίνουσι εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν νὰ ᾔῃαι μόνον παράδειγμα.

§. δ'. Αὐτὴ ἢ δι' ἐπιταγῆς τῶν δικαιωμάτων ἀπαγόρευσις δὲν ἐπισύρει διὰ παντὸς κατόπιν τῆς ἀτιμίας. Ἄν Ἀθηναῖός τις εἰσέλθῃ κρυφίως εἰς τὸ ἵππικόν, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἐξέτασιν, παιδεύεται μὲν ὡς παραβάτης τῶν νόμων (2)· ἀλλὰ δὲν ἀτιμάζεται, ἐπειδὴ δὲν ἔβλαψε τὰ ἥθη. Διά τινος ἀναγκαίας συνεπειάς, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀτιμίας ματαιοῦται, ὅταν ἡ αἰτία του δὲν ἐνυπάρχῃ πλέον. Ὅστις χρεωσθεῖ εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν, ἀποβάλλει τοῦ πολίτου τὰ δικαιώματα, ἀλλὰ πάλιν τὰ ἀποκτᾷ, ἀφ' οὗ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα. (3). Διὰ τῆς αὐτῆς συνεπειάς, δὲν ἐντρέπονται, εἰς μεγάλους κινδύνους, νὰ κράζωσιν εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος ὅλους τοὺς ἐμποδισθέντας πολίτας ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματάτων (4),

(1) Δημοσθ. λό. β'. εἰς Ἀριστογ. §. 832. 834—6. καὶ 845. Αἰσχ. εἰς Ἡτταίω. Λυσ. εἰς Ἀνδοκ. §. 115. Οὐλίπ. ἐν τῷ κατὰ Μεσδ. §. 662—5. (2) Λυσ. εἰς Ἀλιβ. §. 277. Tayl. lect. Lysiae. p. 717. (3) Δημοσθ. εἰς Θισοκρ. §. 857. Διβιά. εἰς τὸν κατὰ Ἀριστογ. §. 843. (4) Ἀνδοκ. περὶ μυσ. μέρ. β'. §. 14. Δημοσθ. εἰς Ἀριστογ. §. 841.

ἀλλὰ πρέπει πρότερον νὰ ἀνατρέψωσι τὸ ψήφισμα, ὅπου τοὺς κατεδίκασεν. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀνατροπὴ ἄλλως δὲν γίνεται, ἢ διὰ κριτηρίου, συγκεκριμένου ἀπὸ 6000 κριτᾶς, καὶ ὑπὸ τὰς ὑποβεβλημένας παρὰ τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου συνθήκας (1). Ἡ ἀκαταστασία τῆς ζωῆς, καὶ ἡ διαφθορὰ τῶν ἠθῶν παράγουσιν ἄλλο εἶδος δυσφημίας, τὸ ὅποιον μῆτε οἱ νόμοι δὲν δύνανται νὰ ἐξαλείψωσιν, ἀλλὰ συνάπτουτες τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν μὲ τὰς δυνάμεις τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, σηκώνουσιν ἀπὸ τὸν πολίτην, ὅς τις ἐσερήθη τὸ πρὸς αὐτὸν τῶν ἄλλων σέβας, τὰ, ὅσα καταφύγια εὕρισκεν εἰς τὴν κατάστασίν του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀπομακρύνοντες ἀπὸ τὰς ἐπιστίας, καὶ ἀξιώματα τὸν, ὅς τις ἤθελε κκομεταχειρισθῆ τοὺς γονεῖς του (2), καὶ τὸν, ὅς τις ἀνάδρωσ ἀφίνει τὴν θέσιν του, ἢ ρίπτει τὴν ἀσπίδα του (3), τὸν ἀτιμάζουσι δημοσίᾳ, βιάζοντές τον νὰ αἰσθάνηται τὰ πλῆκτρα τῆς συνειδήσεως.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Κ .

Ἦθη, καὶ Ζωὴ πολιτικὴ τῶν Ἀθηναίων.

§. α'. Κατὰ τὴν ἀλεκτοροφωνίαν, οἱ χωρικοὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν μὲ τὰς ζωοτροφίας, ψάλλοντες παλαιὰ ᾄσματα (4), τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνοίγουσι καὶ τὰ ἐργαστήρια μὲ θάρυβον, καὶ κινουῦνται ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι (5), οἱ μὲν, ἀναλαμβάνοντες τὰς ἐργασίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, οἱ δὲ, παμπληθεῖ διανεμόμενοι εἰς τὰ διάφορα κριτήρια, διὰ νὰ ἐκ-

(1) Ὁ αὐτ. εἰς Τιμοκ. §. 780. (2) Διογ. Λα. βιβλ. α'. §. 55.

(3) Ἀνδοκ. περὶ μυς. μέρος β'. §. 10. (4) Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. στίχ. 278.

(5) Ὁ αὐτ. ἔρν. στίχ. 490. Δημήτρ. φάλη. περὶ ευφραδ. κεφ. 161.

πληροῦσιν εἰς αὐτὰ τῶν κριτῶν τὰ ἐπαγγέλματα. Δύω τρά-
 πεζαι γίνονται παρὰ τῆ ὀήμῳ· καθὼς καὶ τῷ στρατεύματι (1).
 Ἄλλ' οἱ ἄνδρες τάξεων τιῶν εὐχαριστοῦνται μόνον εἰς μίαν (2),
 τὴν ὁποίαν διορίζουσιν, οἱ μὲν, μετὰ μεσημβρίαν (3), οἱ
 περισσότεροι δὲ, πρὸ τῆς ὕστεως τοῦ ἡλίου (4). Μετὰ τὴν
 μεσημβρίαν κοιμῶνται ὀπισσοῦν (5), ἢ μᾶλλον παίζουσι τοὺς
 κύβους, τὸ Σκιραφεῖον, Ἀσραγάλους, καὶ ἄλλα τῆς ἐμπο-
 ρίας παιγνίδια (6). Εἰς τὸ πρῶτον τούτων μεταχειρίζονται
 τέσσαρας κύβους, παρισῶντας εἰς κάθε μίαν τῶν ἐπιφανειῶν
 ἓνα τῶν τεσσάρων τούτων ἀριθμῶν, 1, 3, 4, 6 (7), ἀπὸ
 τὰς διαφοροὺς αὐτῶν συζεύξεις προκύπτουσι 35, βολαί, εἰς
 τὰς ὁποίας ἔδωκαν τὰ ὀνόματα τῶν Θεῶν, τῶν βασιλείων,
 τῶν ἡρώων κτ. (8). Αἱ μὲν χάνουσιν, αἱ δὲ κερδαίνουσιν, αἱ ἐ-
 πικερδέσεται ἀπὸ ὅλας εἶναι αἱ τῆς Ἀφροδίτης, οὕτως ὀνο-
 μαζόμεναι, ὅταν οἱ τέσσαρες κύβοι παρισῶσι τοὺς τέσσαρας
 διαφοροὺς ἀριθμοὺς (9). Εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦ Σκιραφεῖου
 διακρίνουσι βολὰς ἐπικερδεῖς, καὶ ἀκερδεῖς (10), ἀλλὰ συχνά-
 κισ, χωρὶς νὰ ἐμμένωσιν εἰς τοιαύτην διακρίσιν, ὅλη ἡ δεινότης
 τοῦ παιγνιδίου συνίσταται, νὰ ἔχη πολλὰ περισσοτέρους
 βαθμοὺς ἀπὸ τὸν ἀνταγωνιστὴν του (11). Ἡ σύμπτωση τῶν
 ἑξ εἶναι ἡ ἐπικερδέσεται βολή (12). Εἰς αὐτὸ τρεῖς κύβους

(1) Ἡρ. βιβλ. α'. §. 63. Ξεν. Ἐλ. ἱς. βιβλ. ε'. §. 573. Δημοσθ. εἰς Ἐπιγρ. §. 1060. Θεοφ. χαρακτ. κεφ. γ'. (2) Πλάτ. ἐπιστ. ζ'. §. 326 Ἀνδρ. βιβλ. β'. §. 185. (3) Ἀθήν. βιβλ. α'. κεφ. δ'. (4) Αὐτ. Ἀριστοφ. αὐτ. 640. (5) Φερεικ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 75. (6) Ἡρ. αὐτ. Θεόπομ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ιβ'. §. 532. (7) Λουκι. περὶ ἔρω. §. 415. Πολυδ. βιβλ. δ'. κεφ. ε'. (8) Εὐσταθ. εἰς Ἰλ. κγ'. §. 1289. Meurs. de lud. graec. in Ἀσραγ. (9) Λουκι. αὐτ. Cicero. de divin. l. 1. c. 13. l. 2. c. 21. c. 3. p. 12. καὶ 64. (10) Meurs. ibid. in Κυβ. (11) Πολυδ. αὐτ. κεφ. ε'. (12) Αἰσχύ. εἰς Ἀγαμ. σί. 33. Σχολ. αὐτ. Ἡσυχ. Τρεῖς ἑξ. σημ. αὐτ.

μόνον μεταχειρίζονται, τοὺς βάλλουσι εἰς κέρατον, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀπάτης, τοὺς ῥίπτουσι εἰς κοῖλον κύβινδρον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξερχόμενοι, κυλοῦσιν εἰς τὸ ἀβάκιον (1). Ἐνίστε ἀντὶ τῶν τριῶν κύβων, μεταχειρίζονται τρία ὄσιδια.

§. β'. Ὅλα τὰ διαληφθέντα παιγνίδια ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν τύχην, καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπὸ τὴν μάθησιν τοῦ παίζοντος. Ἐπίτενος σανίδος, ἐν ἧ ἔχάραξαν γραμμὰς, ἢ τετραγωνίδια (2), βάλλουσι κατὰ σειράν ἐξ (ἐνὸς καὶ ἄλλου μέρους τὰς ψήφους χρωμάτων διαφόρων (3). Ἡ ἐπιτηδεύτης συνίσταται νὰ τὰς ὑποσηρίξη δι' ἀλλήλων, καὶ νὰ νικᾷ τὰς τοῦ ἐναντίου, ὅταν χωρίζονται μὲ ἀνεπιτηδεύτητα, καὶ νὰ τὸν περικλείη τόσον, ὥσε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ προχωρή (4). Συγχωρεῖται εἰς αὐτὸν νὰ παλινδρομῇ, ὅταν ἐξ ἀγνοίας σφάλῃ (5). Ἐνίστε συνάπτουσι τὸ τελευταῖον παιγνίδιον μὲ τὸ τῶν κύβων. Ὁ κυβευτὴς διευθετεῖ τὴν κίνησιν τῶν ψήφων εἰς τοὺς βαθμοὺς, τοὺς ὁποῖους ἐπιθυμεῖ νὰ κερδήσῃ. Πρέπει νὰ προβλέπῃ τὰς ἐπιφελείας, ἢ ζημιώσεις εἰς αὐτὸν βολὰς, καὶ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ κερδίξῃ τῆς τύχης τὰς χάριτας, ἢ νὰ διορθώσῃ τὰς φαντασίας της (6). Τὸ παιγνίδιον τοῦτο, ὡς καὶ τὸ προηγηθὲν ἀπαιτοῦσι πολλὰς ἀσκήσεις, καὶ πρέπει νὰ τὰς μάθῃ κἀνεὶς ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν (7), καίτινες εἰς αὐτὸ ἐσχάτησαν τόσον δόκιμοι, ὥσε κἀνεὶς οὐκ ἐτόλμα, νὰ ἀντιπάλαιῃ μὲ αὐτοὺς, καὶ τοὺς προβάλλουσι διὰ παραδείγ-

(1) Δίεχ. εἰς Τίμαρ. § 269. Πολυδ. βιβλ. 3. κεφ. 5. ὁ αὐτ. βιβλ. 1. κεφ. λα. Ἀρποκ. εἰς διασι. καὶ εἰς Φιμ. Σουί. εἰς διασιςοῦς. Salmas in Vorisic. μ. 469. ἔρα τὴν σημ. (2) Σοφοκ. παρὰ Πολυδ. βιβλ. 6. κεφ. 5. (3) Πολυδ. αὐτ. §. 90. (4) Πλάτ. ὄηυσκ. βιβλ. 5. §. 487. (5) Αὐτό. εἰς ἱππ. §. 229. Ἡσί. καὶ Σουί. Ἀναδίσδα. Ἄνα. λογοῖσιν αὐτὰ μὲ τὴν Τουρκικὴν Δομασ. Σατρικόν, καὶ Ταῖλι. ἔρα Meurs de lud. graec. in Πετταία. καὶ ἄλλους (6) Πλάτ. Δημοκ. βιβλ. 1. §. 604. Πλουτ. εἰς Πύρρ. §. 40. (7) Πλάτ. αὐτ. βιβλ. β. §. 374.

ματα (1). Τὴν ἡμέραν, μάλιστα ἔωθεν πρὸ τῆς μεσημβρίας, καὶ ἐσπέρας, πρὸ τοῦ δείπνου, περιδιαβάζουσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἐλλισσοῦ, καὶ κύκλω τῆς πόλεως, διὰ τὰ ἀναπνέουσι τὴν ἄκραν καθαρότητα τοῦ ἀέρος, καὶ τὰ εὐφραίνωνται εἰς τὰς θελητικὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι προσβάλλουσι πανταχόθεν εἰς τὰς ὄψεις (2). Ἄλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συχναίχουσιν εἰς τὴν ἀγορὰν, μέρος τῆς πόλεως, ὅπου μᾶλλον συναθροίζονται (3). Ἐπειδὴ ἐκεῖ γίνεται συνεχῶς ἡ γενικὴ συνέλευσις, καὶ εὐρίσκονται τὸ παλάτιον τῆς βουλῆς, καὶ τὸ κριτήριον τοῦ πρώτου ἄρχοντος. Σχεδὸν ὅλοι ἐκεῖ τρέχουσιν, ἢ διὰ τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις, ἢ διὰ τὰς τῆς δημοκρατίας (4). Πολλοὶ ἔρχονται ἔτι, ἀναγκαζόμενοι τὰ ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ φροντίδας, καὶ ἄλλοι, ἐπειδὴ ἔχουσιν ἀνάγκην τὰ ἀσχολῶνται εἰς αὐτάς. Εἰς ὥρας διωρισμένας, ἡ ἀγορὰ, ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὰ ἐμπόδια τοῦ φόρου, παρέχει ἐλευθερίαν εὐρύχωρον εἰς τοὺς, ὅσοι θέλουσι τὰ περιδιαβάζωσι τὸ θέαμα τοῦ πλήθους, ἢ, τὰ γίνονται οἱ ἴδιοι εἰς αὐτὸ θέαμα.

§. Περὶ τὴν ἀγορὰν εἶναι τὰ ἐργαστήρια τῶν ἀρωματοπωλητῶν, χρυσοχῶν, Κουρέων, κτ. ἀνοικτὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον (5), ὅπου ἀνακρίνονται μὲ θόρυβον τῆς πολιτείας τὰ συμφέροντα, τῶν γενεῶν τὰ ἀνέκδοτα, τῶν κατὰ μέρος τὰ ἐλαττώματα, καὶ τὰ γελοιώδη. Ἀπ' αὐτὰς τὰς συναθροίσεις, τὰς ὁποίας κίνησις συγκεχυμένη διαχωρίζει, καὶ ἀνανεοὶ ἀκαταπαύτως, ἐξέρχονται ἀναρίθμητα ἀγχινούστατα ἀσειήματα, ἢ καταπραϊκώτατα βέλῃ κατὰ τῶν, ὅσοι φαίνονται εἰς τὴν περιδιάβασιν μὲ ἡμελημένον ἐξωτερικόν (6), ἢ, κατὰ τῶν, ὅ-

(1) Ἄδ' ν. βιβλ. α'. κεφ. εἰδ'. (2) Πλό. εἰς Φαιδ. §. 227—9. (3) Meurs. in carami. c. 16. (4) Δημοσθ. εἰς Ἀριστογ. §. 836. (5) Ἀριστοφ. ἐπ. στίχ. 1572. Αυστ. εἰς ἐγγαλ. §. 413. Δημοσθ. εἰς Μιδ. §. 606. ὁ αὐτ. εἰς Φορμί. §. 942. Θεοφ. χαρακτ. κεφ. ια'. Casaub. et Dupont. ibid. Τερτυ. εἰς Φορμί. πρῶτ. α'. σκην. β'. στίχ. 39. (6) Θεοφ. χαρακ. κεφ. εἰδ'.

σοι δὲν φοβοῦνται νὰ κάμνωσιν ἐκεῖ ἀφορήτου φαντασίας ἐπίδειξιν (1). Ἐπειδὴ ὀδῆμος αὐτὸς ἐς ἄκρον περιγελασῆς, μεταχειρίζεται εἰδὸς τι εἰρωνείας τόσον τρομερὸν, ὥστε μὲ προσοχὴν κρύπτει τὴν κακουργίαν του (2). Εὐρίσκειται ἐνίστη συνοδία ἐκλελεγμένη, καὶ συναναστροφῆ διδασκτικαὶ εἰς διαφόρους ζῴας, διεσπαρμέναι εἰς τὴν πόλιν (3). Αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν ἀνταμιώσεων πολλαπλασιάζονται εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἡ ἀκόρετος αὐτῶν ἐπιθυμία περὶ τὰς νέας εἰδήσεις, προερχομένη ἀπὸ τοῦ πνεύματος τὴν ἐνέργειαν, καὶ τῆς ζωῆς τῶν τὴν ἀμέλειαν, τοὺς ἀναγκάζει συχνάκις νὰ ἀνταμιώνωνται. Ἡ ζωηροτάτη αὐτῆ ἐπιθυμία, ἡ ὁποία ἔγινεν αἰτία νὰ τοῖς δοθῆ τὸ ὄνομα τοῦ κεχηνότος, ἢ βαττολόγου (4), ἐμφυχοῦται μὲ μάστιγαν, κατὰ τὸν πόλεμον. Τότε καὶ κοινῶς, καὶ ἰδιαιτέρως, αἱ συναναστροφῆτων εἰς ἄλλοι δὲν ἀποβλέπουσιν, ἢ εἰς τὰς πράξεις τῆς ἐκστρατείας. Ἀκόμη ὁ ἕνας δὲν ἀνταμιώνεται μὲ τὸν ἄλλον, καὶ εὐθὺς ἐρωτᾷ μὲ σπουδὴν, ἂν ἦναι τι νέου (5). Σμῆνη πολυπραγμόνων πανταχόθεν καθορῶνται, ὅτι χαράττουσιν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ἢ εἰς τὸν τοῖχον, τὴν θέσιν τοῦ τόπου, ὅπου εὐρίσκειται τὸ σράτευμα (6). Τὰς μὲν εὐτυχίας μεγαλοφώνως κηρύττουσι τὰς δὲ δυστυχίας μουσικῶς (7), συναθροίζουσι, καὶ πληθύνουσι τὰς φήμας, ὅι ὧν καταβυθίζουσι τὴν πόλιν εἰς χαρὰν πλεον ἄμετρον, ἢ εἰς τὴν πλεον τρομερὰν ἀπελπισίαν (8).

§. 5. Ὅταν ἦναι Εἰρήνην, οἱ Ἀθηναῖοι καταγίνονται εἰς χαριεσερέας ὑποθέσεις Ἐπειδὴ οἱ περισσότεραὶ καλλιέργουσι τὴν γῆν, ἀναχωροῦσιν ἔωθεν ἑφιπποι, καὶ ἀφ' οὗ βάλωσιν εἰς τάξιν

(1) Αὐτ. κει. κ'. (2) Λουκι. περὶ γυν. §. 397. (3) Θεοφ. αὐτ. κει. β'. (4) Ἀριστοφ. ἐπ. σί. 1260. (5) Δημοσθ. Φιλίπ. §. 49. (6) Πλάτ. εἰς Ἄλκυ. §. 199. ὁ αὐτ. εἰς Νικί. §. 531. (7) Θεοφ. χαρμ. κει. η'. (8) Πλάτ. εἰς Νικί. §. 512.

τὰς ἐργασίας τῶν δούλων, ἐπανέρχονται ἐσπέρας εἰς τὴν πόλιν (1). Ἐνίοτε διέρχονται τὸν καιρὸν εἰς κυνήγια (2), καὶ ἀσκήσεις τοῦ γυμνασίου (3). Ἐξω ἀπὸ τὰ δημόσια λουτρά, ὅπου ὁ δῆμος συρρέει πληθυσθόν, καὶ αἱ πτωχοὶ, εἰς τὰς σφοδρότητας τοῦ χειμῶνος, εὐρίσκουσι καταφύγιον (4), ἔχουσι καὶ κατ' οἴκους ἰδιαίτερα (5). Ἡ συνήθεια ἔγενεν εἰς αὐτοὺς τόσοῦ χρειώδης, ὥστε τὰ συνεισήγαγον καὶ ἕως τὰς τριήρεις των (6). Ἐμβαίνουνουσιν εἰς τὸν λουτρὸν πολλάκις μετὰ τὴν περιδιάβασιν, σχεδὸν πάντοτε πρὸ τοῦ ἀρίστου (7), ἐξέρχονται ἀρωματισμένοι, καὶ αἱ ἐνωδίαὶ αὐταὶ ἀναμιγνύονται μὲ τὰς, ὅσας διαχέουσι εἰς τὰ ἱμάτιά των, τὰ ὁποῖα δέχονται ὀνόματα διάφορα, κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ σχήματος, καὶ χρωμάτων (8). Οἱ περισσότεροι εὐχαριστοῦνται νὰ φορῶσι φόρεμα, κατερχόμενον ἕως εἰς τὸ ἦμισυ τοῦ γόνατος (9), καὶ ἐπανωφόριον, τὸ ὁποῖον τοὺς σκεπάζει δι' ὅλου. Μόνον οἱ ἀγριῶται, ἢ, ὅσοι δὲν ἔχουσιν ἀνατροφήν, φέρουσι τὰ διάφορα ἐνδύματά των ὑπεράνω τῶν γονάτων (10). Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς περιπατοῦσιν ἀνυπόδητοι (11). ἄλλοι, εἴτε εἰς τὴν πόλιν, εἴτε εἰς περίπατον, καὶ ἐνίοτε εἰς τὰς λιγανείας (12), καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν τους μὲ σκιαδίου μεγάλον, τοῦ ὁποῖου τὰ ἄκρα κλίνουσι πρὸς τὸ κάτω μέρος. Εἰς τὸν τρόπον τοῦ διαθέτειν τὰ ἐνδύματα οἱ ἄνδρες χρειωσοῦσι νὰ φυλάττωσι τὴν εὐκοσμίαν, καὶ αἱ γυναικες τὴν γλαφυρότητα καὶ φιλοκαλίαν. Φέρουσι αἱ.

(1) Ξεν. ὁπομπη. βιβλ. ε'. §. 351. (2) αὐτ. Πλά. δημοκ. βιβλ. β'. §. 373. Ἀριστοφ. ὄρν. στίχ. 1082. (3) Πλά. αὐτ. βιβλ. ε'. §. 451. (4) Ἀριστ. Πλοῦτ. στίχ. 535. (5) Πλά. εἰς Φαιδ. §. 116. Δημοσθ. εἰς Κένω. §. 1110. Θεόφρα. αὐτ. κερ. κη'. (6) Spauh. εἰς Ἀριστοφ. κερ. στίχ. 987. (7) αὐτ. (8) Πολυδ. βιβλ. ζ'. κερ. εγ'. Winck. hist. de l'art. l. 4. c. 5. (9) Θεοκ. βιβλ. α'. κερ. ξα'. (10) Θεοφρ. χαρα. κερ. δ'. Casaub. ibid. Ἀθήν. βιβλ. α'. κερ. ιγ'. (11) Πλά. εἰς Φαιδ. §. 219. Ἀθήν. βιβλ. εγ'. κερ. ε'. (12) Dessius de Nointel. conservés à la bibliothèque du roi.

χιτώνα λευκόν, τεθλυκωμένον εἰς τοὺς ὤμους, ὑπὸ τὰ στή-
θη τὸν περισφίγγουσι μὲ πλατείαν ζώνην (1), ἡ ὅποια ἐκχέι-
ται μὲ κυματοῦδη διπλώματα ἕως εἰς τὰς πτέρνας (2). β'.
ἔνδυμα βραχύτερον, δεδεμένον ὑπὸ τὰ νεφρὰ διὰ πλατείως λη-
μνίσκου (3), εἰς τὸ κατώτερόν του μέρος, καθὼς καὶ εἰς τὸ
τοῦ χιτῶνος, εἶναι ἐξηρητημέναι σειραὶ διαφόρων χρωμάτων (4)
καλλωπίζεται ἐνίοτε μὲ χειρίδας, αἱ ὅποια δὲν καλύπτουσι
ἔλον τὸν βραχίονα. γ'. Ἐπανωφόριον, τὸ ὅποιον ποτὲ μὲν
συσελλόμενον εἰς σχῆμα ἐπιθέσμου, ποτὲ δὲ ἐκτεινόμενον εἰς
ὄλον τὸ σῶμα, ὁμοιάζει διὰ τὰς ἐπιτηδεύσεις του πτυχᾶς, ὅτι
ἔγινε μόνον νὰ σχεδιασθῆ. Συχνότατα ἀντ' αὐτοῦ μεταχειρί-
ζονται λεπτὴν ἐπωμίδα (5). Ὅταν ὁμοῦ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν
οἰκίαν, φέρουσι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των κάλυμμα.

§. ε'. Τὸ λινάρι (6) βαμβάκι (7), καὶ μάλιςα τὸ μα-
λί εἶναι αἱ ὕλαι, τὰς ὅποιας μεταχειρίζονται τὸ περισσότερον
διὰ τὰς ἐνδυμασίας τῶν Ἀθηναίων. Ὁ χιτῶν ἦτον ἄλλοτε
ἀπὸ λινάρι (8), τὰ νῦν δὲ, ἀπὸ βαμβάκι. Ὁ λαὸς εἶναι ἐν-
δεδυμένος μὲ ρούχον ἄβαφον, καὶ δύνανται νὰ τὸ λευκαίνω-
σιν (9). Οἱ πλούσιοι προτιμῶσι τὰ χρωματισμένα, ἀγαπῶσι
τὸ βεβαμμένον ἐρυθρὸν διάτινων σπυρίων, συλλεγομένων εἰς
χαμόκλαδα (10), ἀλλὰ πολλὰ περισσότερον προκρίνουσι τὰς
βαφὰς τῆς πορφύρας (11), καὶ μάλιςα, ὅσαι παριστώσιν ἐρυ-
θρὸν βαθύ, τὸ ὅποιον κλίνει εἰς τὸ ἰσείδες (12). Τὸ μὲν θέ-
ρος ἔχουσι ἐνδύματα ἐλαφρότερα (13), τὸν δὲ χειμῶνα, τι-

(1) Ἀχιλ. Τάτ. κλητορ. καὶ Λευκίπ. β. βλ. α'. κερ. α'. (2) Πα-
λιν β. βλ. ζ'. κερ. ιε'. (3) Αὐτ. κερ. ιδ'. (4) Αὐτ. κερ. ιγ'. καὶ ιδ'. (5)
Winck. ibid. l. 4. c. 5. (6) Πολυδ. βιβλ. ζ'. κερ. ιε'. (7) Αὐτ. κερ.
ιγ'. Παισα. βιβλ. ε'. καὶ ζ'. Gouget de l'origine des lois t. 1. p. 120.
(8) Θουκυ. βιβλ. α'. κερ. ε'. (9) Ferrar. de re vest. l. 4. c. 13. (10) Go-
guet. ibid. (11) Πλουτ. εἰς Ἀλλ. §. 198. (12) Gouget. ibid. (13) Σχολ.
Ἀριστοτ. ὄρν. σί. 716.

νὲς μεταχειρίζονται μεγάλας ἐσθῆτας, ἐρχομένας ἀπὸ τὰς Σάρδεϊς, τῶν ὁποίων τὸ ρούχον δουλεύεται εἰς τὰ ἐν Μηδία Ἐχβάτανα, εἶναι πεπυκνωμένον μὲ πλόκους μεγάλους ἐρίων, ἐπιτηδεῖουσιν νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν ψύχραν (1). Εὐρίσκονται μεταξωτὰ, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουν τὴν λάμψιν τοῦ χρυσαίου (2), ἄλλα, ἐν οἷς ἐχνογραφοῦνται τὰ ὠραιότερα ἄνθη μὲ τὰ φυσικάτων χρώματα (3), ἀλλ' αὐτὰ εἶναι διωρισμένα μόνον εἰς τὰ ἐνδύματα, μὲ τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα (4), ἢ, καλλωπίζονται οἱ ὑποκριταὶ εἰς τὸ θέατρον. Οἱ νόμοι, διὰ νὰ τὰ ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τὰς τιμίας γυναῖκας, εἶδωκαν ἄδειαν εἰς τὰς ἀτίμους νὰ τὰ μεταχειρίζονται (5). Αἱ Ἀθηναῖαι βάπτουσι μαῦρα τὰ ὀφρυδιᾶτων, καὶ ψιμμυθιοῦσι, καὶ ἐγχομαίξουσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν (6), πασσίξουσιν εἰς τοὺς πλοκαμούς των ἐσφρανωμένους μὲ ἄνθη (7) κόκκινον κυτρίνην (8), καὶ διὰ νὰ μεγεθύνωσιν, ἢ νὰ σμικρύνωσι τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματός των, φοροῦσι σανδάλια μᾶλλον, ἢ ἡττον ὑψηλά (9). Κεκλεισμένοι εἰς τὰς κατοικίας των, εἶναι ἐσσηρημένοι ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ μετέχωσι, καὶ γὰρ αὐξάνουσι τὴν εὐαρέστησιν τῶν συναναστροφῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἄνδρες των συναθροίζουσιν. Ὁ νόμος δὲν ταῖς συγχωρεῖ νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν οἰκίαν τὴν ἡμέραν, παρὰ κατὰ τινὰς περιστάσεις, ἀλλὰ μόνον τὴν νύκτα, μὲ ὄχημα, καὶ φανόν, ὁ ὁποῖος ταῖς φέγγει (10). Ὅμως ὁ ἑλληπὴς αὐτὸς νόμος, κατ'

(1) Ἄριστοφ. Σερπ. 1132. (2) Πολυδ. βιβλ. δ'. κεφ. σ'. (3) Πλάτ. δημοκ. βιβλ. η'. §. 557. (4) Ἄριστ. οἰκον. §. 511. Αἰλ. ποιαι. εἰς. βιβλ. α'. κεφ. κ'. (5) Πολυδ. αὐτ. (6) Pet. leg. attic. p. 477. (7) Ξεν. ἀπομν. βιβλ. ε'. §. 847. Λυσ. εἰς Ἐρατοσθ. §. 8. Εὐθύμ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 557. Ἀλέξ. παρ' αὐτῶ, §. 568. Ἐτυμολ. Ἐφίμ. (8) Σίμ. παρὰ Στοβ. λσ. 71. §. 436. Σχολ. Θεωκρ. εἰς εἰδύλ. 2. στίχ. 88. Ἡού. Σάφ. Salmos in Plin. p. 1163. (9) Λυσ. εἰς Σίμ. §. 72. Ξεν. ἀπομνη. βιβλ. ε'. §. 847. Ἀλέξ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 558. (10) Πλούτ. εἰς Σ. λ. §. 90.

ὅ,τι δὲν εἶναι κοινὸς εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις, ἀφίνει τὰς γυναῖκας τῆς τελευταίας τάξεως εἰς ἐλευθερίαν ὁλόκληρον (1), καὶ εἰς τὰς ἄλλας κατέστη κανὼν ἀπλοῦς τῆς κοσμιότητος· κανὼν, τὸν ὁποῖον, ὑποθέσεις κατεπαίγουσαι, ἢ προφάσεις τυχοῦσαι, καθ' ἑκάστην παραβαίνουσιν (2). Ἄλλως ἔχουσι πολλὰ νόμιμα αἴτια νὰ ἐκβαίνωσιν ἀπὸ τὰ καταφύγια τῶν. Ἑορταὶ ἰδιαιτέρας, εἰς τοὺς ἄνδρας ἀπηγορευμέναι, τὰς συναθροίζουσι πολλάκις ἀναμεταξύτων (3). Κατὰ τὰς δημοσίας εορτάς, παρίσανται εἰς τὰ θεάματα, καθὼς καὶ εἰς τὰς τελετὰς τοῦ ναοῦ. Ἄλλ' ἐν γένει πρέπει νὰ φαίνωται μὲ εὐνούχους (4), ἢ μὲ δούλας, εἰς αὐτὰς ἀνηκούσας, ἢ μεμισθωμένους, διὰ νὰ ἔχῃσι πολυανθρωποτέραν συνοδίαν (5). Ἄν τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν δὲν ἦναι εὐτακτον, οἱ Γυναικίστμοι τὰς καθυποβάλλουσιν εἰς εἶδος τι χρηματικῆς ποινῆς, καὶ προσάπτουσι νὰ ἐπιγραφθῇ ἢ ἀπόφασίς τῶν εἰς πινακίδιον, τὸ ὁποῖον ἐξαρτῶσιν εἰς κἀμμίαν πλάτανον τῆς κοινῆς περιδιαβάσεως (6).

§. ζ'. Αἱ μαρτυρίαι ἄλλου τινὸς εἴδους τὰς χαροποιῶσιν ἐνίοτε διὰ τὴν ξενωχωρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ζῶσιν. Ὑπὴντησα μίαν ἡμέραν τὴν νέαν Λευκίππυ, τῆς ὁποίας τὰ νεοφανῆ θεύλητρα, καὶ μέχρι τότε ἀγνώρισα, ἠκτινοβόλουν εἰς τὰς σφειδανάμια ἀπὸ τὸ κάλυμμα, τὸ ὁποῖον ὁ ἄνεμος ἐκ διαλειμμάτων ἐσθίκωνεν. Ἐπανήρχετο ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος μὲ τὴν μητέρα της, καὶ δούλας τινάς. Ἡ νεωλαία τῶν Ἀθηνῶν, ἀσλουθοῦσα τὰ βήματά της, τὴν περιμεργάσθη μίαν σιγμῆν, καὶ τὴν ἀκόλουθον ἀνέγνωσα ἐπὶ τῆς θύρας τῆς οἰκίας της, εἰς τὰς γωνίας τῶν δρόμων, εἰς τὰς φλούδας τῶν δένδρων, καὶ

(1) Ἄριστ. πολιτ. βιβλ. δ'. κεφ. κ'. (2) Πλούτ. εἰς Περικ. §. 157—60.

(3) Ἄριστοφ. Λυσιστ. σκ. 1. (4) Τερέντ. εὐνοῦ. πρῶς. α'. σκην. β'. σκ. 87.

(5) Θεοφρ. χαρα. κεφ. κβ'. Casaub. ibid. (6) Πολυδ. βιβλ. η'. κεφ. ζ'. Not. Jungerm. ibid.

εἰς τὰ πλέον ἐκτεθειμένα μέρη, τούτους τοὺς λόγους, κεχαραγμένους ἀπὸ διαφόρους χεῖρας. » Ἡ Δευκίππη εἶναι ὠηραία, κἀνὲν ἄλλο δὲν εἶναι τόσον ὠραῖον, ὡς κἠ Δευκίππη « (1). Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἄλλοτε τόσον ζηλότυποι, ὡς δὲν ἐσυγχώρουν τὰς γυναῖκάς των νὰ φανῶσι μίτη εἰς τὰ παράθυρα (2). Ὅμως ἐκατάλαβον μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτὴ ἡ ἄκρα αὐστηρότης ἤθελε γένη αἰτία νὰ ταχύνῃ τὸ κακόν, ὅπου ἐζήτουν νὰ προκαταλάβωσι (3). Μὲ ὅλου τοῦτο δὲν δύνανται νὰ δεχθῶσιν ἀνθρώπους κατ' οἴκους, ὅταν λείπωσιν οἱ ἄνδρες των (4), καὶ ἂν κἀνεὶς τῶν ἀνδρῶν ἤθελε προφθάσῃ τὸν ἀντερασὴν του, ἐν ᾧ τὸν ἀτιμάζει, ἔχει τὸ δικαίωμα, νὰ τοῦ σπκώῃ τὴν ζωὴν (5), ἢ νὰ τὸν βιάξῃ διὰ τῶν κολαστηρίων, νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ (6), καὶ ἠμπορεῖ νὰ ζητῇ ζημίαν μόνον τὴν προσεταγμένην ἀπὸ τοὺς κριτὰς, ἂν ἡ γυνὴ μὲ βίαν ὑπέκυψε. Δικαίως ἔκριναν, ὅτι, εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἡ βία εἶναι ἥττον ἐπικίνδυνος, παρὰ ἡ ἀπάτη (7). Ἡ πρώτη φανέρωσις ἀπιστίας τοιοῦτου εἴδους δὲν εἶναι ἡ μόνη τιμωρία, ἣτις διορίζεται εἰς γυναῖκα ὑπεύθυνου, καὶ κατακεκρίμενην. Ὁ ἀνὴρ τὴν χωρίζεται ἀμέσως· οἱ νόμοι τὴν ἐξορίζουσι διὰ παντὸς ἀπὸ τὰς τελετὰς τῆς πίστεως (8), καὶ ἂν φανῇ μὲ κἀνεὶνα ἐπιτετηθευμένου σολισμὸν, ὅλοι οἱ ἄνδρες ποιοὶ ἤθελον εἶναι εἰς κατῆκον νὰ τῆς ἀφέλωσι τοὺς κληροπιδμοὺς, νὰ κατασχίσωσι τὰ ἐνδύματά της, καὶ νὰ τὴν καταπομπεύσωσιν (9).

§. ζ. Ὁ ἀνὴρ, ὅταν βιάζεται νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκά

(1) Εὐρπί. παρ' Εὐσα. βιβλ. 5. Ἰλ. τό. β'. §. 632. Καλ. παρὰ σχολ. Ἀριστοφ. Ἀχαρ. στί. 144. (2) Ἀριστοφ. Θεσμῶν. στί. 797—804. (3) Μένανδ. παρὰ Στόβ. λέ. 72. §. 440. (4) Δημοσῶ. εἰς Εὐεργ. §. 1057—60. (5) Λυσ. εἰς Ἐρατοσ. §. 15. (6) Ἀριστοφ. πλοῦ. στί. 160. (7) Λυσ. αὐτ. §. 18. (8) Δημοσῶ. εἰς Νεάϊο. §. 875. (9) Αἰσχ. εἰς Τιμαρ. §. 219.

του, πρέπει πρώτον νὰ ἀπέλθῃ εἰς ἓν ἀπὸ τα κριτήρια, εἰς τὰ ὁποῖα προεδρεύει ἓνας τῶν ἀρχηγῶν (1), τὸ ἴδιον κατήριον δέχεται καὶ τὰ παράπονα τῶν γυναικῶν, ὅσαι θέλουσι νὰ χωρισθῶσι τοὺς ἀνδρας των. Ἐνταῦθα μετὰ διεξοδικῆς φιλονεικίας μεταξὺ τῆς ζηλοτυπίας, καὶ τοῦ ἔρωτος ἐφάνη ἀπαξ ἡ γυνὴ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἡ ἐνάρετος, καὶ αἰσθητικωτάτη Ἰππαρίτη. Ἐν ᾧ μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἐπαρρησίαζε τὴν περιέχουσαν τὰ δικαιολογήματά της ἀναφορὰν, προφθάνει ὁ Ἀλκιβιάδης, τὴν λαμβάνει ὑπὸ τὸν βραχιόνά του, χωρὶς νὰ δεῖξῃ τὴν παραμικρὰν ἀντίστασιν, καὶ διερχόμενος μὲ αὐτὴν τὴν ἀγορὰν, ἐν ᾧ ἐκρότει τὰς χεῖρας ὅλος ὁ δῆμος, τὴν ὀδηγεῖ ἡσύχως εἰς τὴν οἰκίαν του (2). Αἱ παρεκτροπαὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀθηναίου ἦσαν τόσον κοιναί, ὥστε ἡ Ἰππαρίτη δὲν ἠδίκηκε παντελῶς μὲ τοῦτο τὸ κίνημα μῆτε τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἀνδρός της, μῆτε τὴν ἐδικήν της (3). Ὅμως ἐν γένει αἱ γυναῖκες γνωστῆς καταστάσεως δὲν ἀποτολμῶσι νὰ ζητῶσι διαζύγιον, καὶ αἱ περισσότεραι, ἢ ἀδυναμίχ, ἢ φιλοτιμίᾳ εὐχαριστοῦνται κάλλιον νὰ δοκιμάζωσι μουσικῶς κακομεταχειρήσεις, ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσι δι' ἀνακεκαλυμμένου διαζυγίου, τὸ ὁποῖον ἤθελε καταισχύσει καὶ αὐτὰς, καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀνδρας. Ἀνωφελές εἶναι νὰ εἰδοποιήσωμεν, ὅτι τὸ διαζύγιον δίδει τὴν ἐλευθερίαν νὰ συμφωνήσῃ νέον συνοικέσιον. Ἡ αὐστηρότης τῶν νόμων δὲν ἤθελε δυναθῆναι νὰ σβέσῃ εἰς τὰς καρδίας των τὴν ἡδονὴν τοῦ ἀρέσκειν, καὶ αἱ προφυλάξεις τῆς ζηλοτυπίας δὲν ἐργάζονται ἄλλο, μόνου νὰ τὴν ἐξάπτωσι περισσότερο. Αἱ Ἀθηναῖαι, μεμακρυσμέναὶ ἀπὸ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις, κατὰ τὴν διάταξιν τῆς διοικήσεως, καὶ συρόμεναι εἰς τὴν ἡδονὴν ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ κλίματος, δὲν ἔχουσι πολλάκις ἄλλην φιλοτιμίαν, ἢ, νὰ ἀγαπῶνται, μῆτε

(1) Pet. leg. attic. p. 47—9. (2) Ἀνδοκ. εἰς Ἀλκιβ. § 30. Πλοῦτ. εἰς. §. 195. (3) Ἐνὸρπ. εἰς Μελῶ. σέ. 256.

ἄλλην φροντίδα, ἢ νὰ καλλωπίζωνται, μήτε ἄλλην ἀρετὴν, ἢ, τὸν φόβον τῆς δυσφημίας. Προσεκτικαί, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, νὰ καλύπτωνται μὲ τὴν σκιάν τοῦ μυστηρίου, ὀλίγαι ἀπὸ αὐτὰς ἐχορηγῆσαι διὰ τοὺς ἐρωτάς των διάσπμοι.

§. η'. Ἡ εὐδοξία αὕτη διειρηθῆ μόνον εἰς τὰς ἑταιρίδας. Οἱ νόμοι τὰς ὑπερασπίζονται, διὰ νὰ διορθώσωσιν ἕως τὰ μισητότερα ἐλαττώματα (1), καὶ τὰ ἦθη, δι' ὅσας ὕβρεις δοκιμάζουσι ἀπὸ αὐτὰς τὰς γυναῖκας, δὲν κρίνονται, ὅτι εἶναι εἰς κινδύνους ὑποκείμενα. Ἡ κατάχρησις τόσον μακρὰν ἐκτείνεται, ὥστε ἀναφανδὸν ἀρνείται τὴν κοσμιότητα, καὶ καταφρονεῖ τοῦ λόγου τὴν ὀρθότητα. Ἡ γυνὴ εἶναι διορισμένη νὰ φροντίζῃ μόνον διὰ τὰ ἔνδον τῆς οἰκίας, καὶ νὰ διαιωρίζῃ τῆς γενεᾶς τὸ ὄνομα, παρεχομένη παιδάς εἰς τὴν δημοκρατίαν (2). Οἱ εἰσερχόμενοι νέοι εἰς τὸ γάδιον τοῦ βίου, ἄνδρες προβεβηκυίας ἡλικίας, κριταί, φιλόσοφοι, ὅλοι σχεδὸν, ὅσοι ἀπολαμβάνουσι πρόσθετον τιμίαν, σρέφουσι τὰς εὐαρεσθήσεις των, καὶ προσσχὰς εἰς τὰς, ὅσας τρέφουσι, ἐρωμένας, παρὰ ταῖς ὁποίας μέρος τῆς ἡμέρας διέρχονται, καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἔχουσιν ἐνίστη παιδάς υἰοθετημένους, τοὺς ὁποίους δὲν χωρίζουσι ἀπὸ τοὺς νομίμους (3). Παιδεύθεισαι τινὲς τὴν τέχνην τοῦ ἀπατᾶν ἀπὸ γυναίκας, αἵτινες, ἐν ᾧ παραδίδουσι τὰ μαθήματα, παραδίδουσι ἐν ταύτῳ καὶ τὰ παραδείγματά των, ἀγωνίζονται μὲ ἀμίλλαν νὰ ὑπερβαίνωσι τὰ πρωτότυπά των (4). Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου, καὶ ἡ τρυφηλότης τῆς νεότητος, αἱ θελητικαὶ χάριτες διακεχυμένα εἰς ὅλου τὸ σῶμά των, ἡ γλαφυρότης τοῦ καλλωπισμοῦ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς μουσικῆς, τῆς ὀρχήσεως, καὶ ὅλων τῶν προτε-

(1) Ἄδην. β. βλ. γ. §. 569. (2) Δημοσθ. εἰς Νεαίρ. §. 381. (3) Ἄδην. αὐτ. §. 570. Pel. leg. attic. p. 141. (4) Ἀλίξ, παρ' Ἄδην. β. βλ. γ. §. 568. Δημοσθ. αὐτ. §. 263.

ρημάτων τῶν περιχαρῶν, τὸ καλλιεργημένον πνεῦμα, οἱ ἀγ-
χίνοες σοχασμοί, ἡ μηχανὴ τῆς συναναστροφῆς καὶ τὰ ἐ-
πιτετηδευμένα αἰσθητήματα (1), τὸ πᾶν ἐν ἐνὶ λόγῳ τίθεται
εἰς χρῆσιν, διὰ νὰ περικρατῶσι τοὺς λατρευτάς των· αὐτὰ τὰ
μέσα ἔχουσι ἐνίοτε τόσην δύναμιν, ὥστε αὐτοὶ διαφθεύρουσι
ἀσώτως παρ' αὐταῖς τὴν τύχην, καὶ τιμὴν τους, ἕως οὗ νὰ ἀφε-
θῶσιν ἀπὸ αὐτὰς, καὶ νὰ ζήσωσι τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς των εἰς
ἀνασεναγμούς, καὶ ὄνειδος. "Αὐ καλὰ καὶ αὐταὶ ἔχουσι μεγάλην
δεσποτείαν, ὅμως δὲν δύνανται νὰ φανῶσιν εἰς τοὺς δρόμους μὲ
κόσμους πολυτίμους (2), μήτε οἱ ἀξιωματικοὶ τολμῶσι νὰ φαί-
νωνται μὲ αὐτὰς δημοσίᾳ (3).

§. 9. Ἐξω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρόσκομμα, οἱ νέοι ἔχουσι
ἔτι νὰ θρηνηῶσι τὸν, ὅσον χρόνον ἐπέρασαν εἰς τὰς ὀλεθρίας
ἐκείνας οἰκίας, ὅπου ἐγένοντο τὰ παιγνίδια, ὅπου ἐσυγκρο-
τοῦντο αἱ μάχαι τῶν ἀλεκτρυάνων (4), διὰ τὰς ὁποίας πολ-
λάκις ἔχανον μεγάλα σοιχήματα. Τελευταῖον ἔχουσι νὰ φο-
βῶνται τὰς ἀκολουθίας ἔτι τῆς παιδαγωγίας των, τῆς ὁποίας
τοὺς σκοποὺς ἐννοοῦσιν ἀντίστροφα. Μόλις ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ
γυμνάσιον, καὶ διεγερμένοι ἀπὸ ἐπιθυμίας νὰ εὐδοκιμήσωσιν
εἰς τὰς ἀρματῆλασίας, καὶ ἵππῆλασίας, αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς
τὰς Ἀθήνας, καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, παραδίδονται
ἀπροφυλάκτως εἰς αὐτὰς τὰς ἐξασκήσεις. Ἐχουσι πολυεξόδους ἀ-
ποσκευὰς, τρέφουσι ἀριθμὸν κυνῶν, καὶ ἵππων μέγιστον (5), καὶ
αὐτὰ τὰ ἐξόδα, ὁμοῦ μὲ τὴν ματαιότητα τῶν ἐνδυμάτων, δια-
φθεύρουσι ἐντὸς ὀλίγου τὴν εἰς χεῖράς των πατρικὴν κληρονο-
μίαν (6). Κοινῶς οἱ Ἀθηναῖοι περιπατοῦσι πεζοὶ εἴτε εἰς

(1) Ἀθην. αὐτ. §. 583. (2) Τερέντ. Εὐνού. πρᾶξ. δ'. σκν. α'. σί. 13.
(3) Τερέντ. Εὐνού. πρᾶ. δ'. σκν. β'. σί. 42. Meurs. de attic. bib. 1.
c. 6. (4) Ἰσοκρ. Ἀριστοπ. §. 335. Αἰσχ. εἰς Τιμαρχ. §. 268. (5) Πλούτ. εἰς
Ἀλκιβ. §. 196. Τερέντ. εἰς Ἀνδρ. πρᾶ. α'. σκν. α'. σί. 28. (6) Ἀριστοφ.
νεφ. σί. 13.

τὴν πόλιν, εἴτε εἰς τὰ περίξ· οἱ πλούσιοι, ἄλλοτε μὲν μεταχειρίζονται ἄρματα, καὶ δῆφρους, τῶν ὁποίων, οἱ ἄλλοι πολίται, δὲν παύουσι φθονοῦντες, καὶ βλασφημοῦντες τὴν χρῆσιν (1), ἄλλοτε δὲ τοὺς ἀκολουθεῖ ἀνδράποδον, φέρον μεθ' ἑαυτοῦ ὀκλαδίαν, διὰ νὰ κάθηνται εἰς τὴν ἀγορὰν (2), καὶ ὀσάκις ἤθελαν ἀποκάμῃ εἰς τὴν περιδιάβασιν. Οἱ ἄνδρες σχεδὸν πάντοτε φαίνονται μὲ ράβδον εἰς τὴν χεῖρα (3), αἱ γυναῖκες συχνότατα μὲ σκιάδιον (4). Τὴν νύκτα τοὺς φέγγει κἄν ἀνδράποδον μὲ λαμπάδα, κεκοσμημένην μὲ διάφορα χρώματα (5). Εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἐρχομοῦ μου, περιέτρεχον, ἀναγινώσκων τὰς ἐπιγραφὰς, κεχαραγμένας ἄνωθεν τῶν θυρῶν. Εἰς τινὰς μὲν ἦτον ἐπιγεγραμμένον, οἶκος Πωλούμενος (6), οἶκος ἐνοικιαζόμενος. Εἰς ἄλλας δὲ, εἶναι ἡ οἰκία οὐδεὶνα, μηδὲν εἰσίτιω κακόν (7). Ὁ κόπος δὲν ἦτον ἄξιος νὰ εὐχαρισῆσθαι αὐτὴν τὴν μικρὰν περιέργειαν. Εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους συνεχῶς ὠθοῦνται, ξενοχωροῦνται, καταπατοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐφίππους, ἄρματηλάτας (8), ὑδροφόρους (9), ψηφισματοπώλας (10) ζητοῦντες ἔλεημοσύνην (11), ἐργάτας, καὶ χυδαίους. Μίαν ἡμέραν ἦμην μὲ τὸν Διογένην, διὰ νὰ ἰδῶμεν σκυλλάκια, τὰ ὅποια ἐδίδασκον νὰ κάμνωσι διαφόρους περιστροφάς (12). Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐργάτας ἐκείνους, κρατῶν ράβδον μεγάλην, τὸν ἐκτύπησε σκληρὰ, καὶ ὕστερον τῷ εἶπε, φυλάχθητι· ὁ Διο-

(1) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 628. Δείναρ. εἰς Δημοσθ. §. 177. (2) Ἀριστοφ. Ἰπ. §. 1321. Ἡσιχ. Ὀκλαδ. (3) Πλα. εἰς Πρωταγ. §. 310. Ἀριστοφ. ἐκκλ. §. 74. (4) Ὁ αὐτ. εἰς ἰπ. §. 1345. Πολυδ. βιβλ. ζ'. §. 174. (5) Ἀριστοφ. Νεφ. §. 614. Λυσισ. §. 1219. Σχολ. εἰς ὄρν. §. 1364. (6) Διογεν. Λ. εἰς Διγ. βιβλ. ζ'. (7) Αὐτ. κλη. Ἀλεξ. σρω. βιβλ. ζ'. §. 843. (8) Πλουτ. εἰς Αλκιβ. §. 192. (9) Αἴλ. ποικί. εἰς. βιβλ. γ'. κεφ. ε'. (10) Ἀριστοφ. σπῆ. §. 1083. (11) Ἰσοκ. Ἀριστοφ. §. 353—4. (12) Ξεν. απομν. βιβλ. ε'. §. 855.

ηγένες ἀπεκρίθη, μήπως θέλῃς νὰ μὲ κτυπήσῃς καὶ δεύ-
τερον (1);

§. ι. "Ἄν τὴν νύκτα δὲν συνοδεύηται κανεὶς μὲ δούλους
κινδυνεύει νὰ ἐκγυμνωθῇ ἀπὸ τοῦς κλέπτας (2), ὅσον καὶ
ἂν φροντίζωσιν οἱ ἀσυνόμοι νὰ περιέρχονται κάθε νύκτα (3).
Ἡ πόλις τρέφει φυλακὴν τῶν Σκυθῶν (4), διὰ νὰ παρέχῃ
εἰς αὐτοὺς δυνατὴν χεῖρα βοήθειας, ὅταν ἡ χρεῖα τὸ καλῇ,
νὰ ἐκπληροῖ τὰς ἀποφάσεις τῶν κριτηρίων, καὶ νὰ διατηρῇ τὴν
εὐταξίαν εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις, καὶ τὰς δημοσίας τελε-
τάς (5). Ὁμιλοῦσιν Ἕλληναςί μὲ τόσον βάρβαρον τρόπον, ὡς
πολλάκις τοὺς περιπαίζουσιν εἰς τὸ θέατρον (6), καὶ ἀγαπῶσι
τὴν οἶνοποσίαν τόσον πολλὰ, ὡς, διὰ νὰ εἰπῶσιν ὅτι πίνει καθ'
ὑπερβολὴν, λέγουσιν ὅτι πίνει, ὡς Σκύθης (7). Ὁ δῆμος εἶναι φυ-
σικὰ ὀλιγαρχικῆς, τὰ ταρέχη κροῶν, καὶ ἰχθύων, καὶ οἱ κηπεύομενοι
καρποὶ εἶναι ἡ κυριώδης τροφή του. Ὅλοι, ὅσοι δὲν ἔχουσι μὲ τὴν
νὰ ζῶσιν, ἢ, δι' ὅ,τι ἐπληρώθησαν εἰς τὸν πόλεμον, ἢ, ἀσθένειαι
πολυχρόνιοι τοὺς κατέστησαν ἀνεπιτηδείους νὰ κοπιᾶζω-
σι, λαμβάνουσι καθ' ἡμέραν ἀπὸ τὸν δημοσίον θησαυρὸν ἕ-
να, ἢ δύο ὄβολους (8), τοὺς ὁποίους τοῖς χαρίζει τοῦ ἔθ-
νους ἢ συνέλευσις. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν γίνεται εἰς τὴν βου-
λὴν ἐξέτασις τοῦ καταλόγου τῶν, ὅσοι δέχονται αὐτὴν τὴν
εὐεργεσίαν, καὶ ἀποβάλλουσιν ἀπὸ αὐτῶν τοῖς, ὅσοι δὲν ἔ-
χουσι πλέον αὐτὸ τὸ δικαίωμα, νὰ τὴν δέχωνται (9). Οἱ

(1) Διογ. Λ. εἰς Διογ. βιβλ. 5'. (2) Ἄριστοφ. ἐκκλ. 51. 664. (3) Οὐλπι. ἐν τῷ κατὰ Μειδ. §. 650. (4) Τεξόται ἐλίγοντο ἦσαν χίλιοι. Πρό-
τερου μὲν ὤκων τὴν ἀγορὰν, μέσση σκηνοποιήσαντες, ὕστερον δὲ μετέ-
βησαν εἰς Ἄριον πάγον. Σουί. Ἄριστοφ. Ἄχαρ. 51. 54. Meurs. ceram.
gem. c. 16. Jungerm. εἰς Πολιδ. βιβλ. π'. κεφ. ε'. §. 132. (5) Ἄριστοφ.
Λυσισ. 51. 434. (6) Ὁ αὐ. Θεομορ. 51. 1016. Δημήτρ. περὶ εἰφορᾶδ. κεφ.
45'. (7) Ἡρ. βιβλ. 5. κεφ. 84. Ἐπισκυθισσιν Ἄριστοφ. περὶ βλ. γ'. §. 695.
Ἄδην. βιβλ. ε. κεφ. 5'. (8) Δυσ. περὶ ἰγλ. §. 414—6. Ἄριστοφ. Παναθη. §.
331. Ἡσύ. καὶ Ἄρποκ. Ἀλύ. (9) Δίσχ. εἰς Τιμαρ. §. 270.

πτωχοὶ λαμβάνουσι καὶ ἄλλας παραμυθίας εἰς τὴν δυσυχίαν τοῦς. Οἱ πλούσιοι, ὅταν γένη νέα σελήνη, ζέλλουσι εἰς τὰς τριόδους, διὰ τμηὴν τῆς Ἑκάτης, τραπέζια, τὰ ὅποια ἀφίνουσι νὰ λαμβάνῃ ὁ συμφετώδης λαός (1). Ἐλαβον ἀκριβῆ σημαίωσιν τῆς τμηῆς τῶν ἐρχομένων ἐδωδύμου, καὶ τὴν ἔχασα ἐνθυμοῦμαι μόνον, ὅτι ἡ συνειθισμένη τιμὴ τοῦ σίτου ἦτον πέντε δραχμῶν ὁ μέδιμος (2). Ὁ κάλλίτερος βοῦς (3) ἐπωλεῖτο σχεδὸν 80 δραχμὰς, τὸ πρόβατον, τὸ πεμπτημόριον τοῦ βοῦς (4), ἢ πλ. σχεδὸν 16 δραχμὰς, τὸ ἀρνίον 10 (5). Εὐκόλα καθεὶς δύναται νὰ συμπεραίνῃ, ὅτι αὐταὶ αἱ τιμαὶ, ὅταν ἦναι ἔνδεια, ἀναβαίνουντι. Ἐβλεπον ἐνίοτε, ὅτι ὁ μέδιμος τοῦ σίτου ἀνέβαινεν ἀπὸ πέντε δραχμὰς, συνειθισμένην τιμὴν, ἕως 16, καὶ ἡ τοῦ κριθαρίου, ἕως 18 (6). Καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίαν τοῦ ἀναβιβασμοῦ τῆς τιμῆς, παρατηρήθη, ὅταν διέτριβον εἰς Ἀθήνας, ὅτι ἀπὸ ἐβδομήκοντα χρόνους, τὰ εἰσερχόμενα ἐδωδίμα, κατὰ διαδοχὴν, ἤυξανον τὴν τιμὴν, καὶ ὁ σίτος ἰδιαιτέρως ἐπωλεῖτο δύο πεμπτημόρια πλέον, ἢ, καθ' ὅσον ἐπωλεῖτο ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (7).

§. ια'. Ἐνταῦθα δὲν εὐρίσκονται τύχαι τόσον λαμπραὶ, ὅσον εἰς τὴν Περσίαν· καὶ ὅταν ὀμιλῶ διὰ τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἐπίδειξιν τῶν Ἀθηναίων, ἐννοεῖται σχετικῶς, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους δῆμους τῆς Ἑλλάδος. Μὲ ὅλον τοῦτο μερικαὶ γενεαὶ, πολλὰ ὀλίγα, εὐτύχησαν διὰ μέσου τῆς ἐμπορίας, καὶ ἄλλαι, διὰ τῶν μεταλλείων τοῦ ἀργύρου, τὰ ὅποια ἔχουσιν εἰς τὸ λαύριον, ὅρος τῆς Ἀττικῆς. Οἱ ἄλλοι πολῖται θαρρόυ-

(1) Ἄριστοφ. Πλοῦ. στίχ. 594. Δημοσθ. εἰς Κόνων. § 1114. (2) Ὁ αὐτ. εἰς Φορμί. §. 946. (3) Marm. Sandovic. p. 35. (4) Δημοσθ. Φαλ. παρὰ Πλοῦτ. εἰς Σόλ. §. 91. ὄρα τὴν στήν. (5) Μενανδ. παρ' Ἀλφιν. βιβλ. δ'. §. 146. καὶ π'. §. 364. (6) Δημοσθ. αὐτ. (7) Ἄριστοφ. ἐκκλ. στίχ. 380. καὶ 543.

σιν, ὅτι καρποῦνται τύχην τιμίαν, ὅταν ἔχωσιν ἀπὸ ἀκίνητα ὑποστατικά 15. ἢ 20. τάλαντα, καὶ δύνανται νὰ δόσωσιν 100 μνᾶς προίκα εἰς τὰς κόρας των (1). "Αν καλὰ καὶ οἱ Ἄθη- ναῖοι ἔχωσι τὸ ἀφόρητον ἐλάττωμα, νὰ πιεσῶσι τὴν συκο- φαυτίαν, πρὶν ἐξετάσωσι πρότερον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἔρ- γον (2), ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται μόνον, ὅτι εἶναι ἀερώδεις, καὶ ὄχι κακοί. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται κοινῶς, ὅτι, ὅταν ᾔ- ναι ἀγαθοί, εἶναι περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· ἐπειδὴ ἡ ἀγαθωσύνη των δὲν εἶναι ἀρετὴ τῆς ἀνατροφῆς (3). Ἐνταῦθα ὁ δῆμος εἶναι ταραχωδέστερος, ἢ, ἀλλαχοῦ. Εἰς τὴν πρώτην κλάσιν τῶν πολιτῶν βασιλεύει τοιαύτη εὐγένεια, ἣτις ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τιμᾶται αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, καὶ τοιοῦτον πολιτικόν, δι' οὗ καθορᾶται, ὅτι τιμᾶ τοὺς ἄλλους. Ἡ ἀξιόλογος συναναστροφή ἀπαιτεῖ εἰς τὰς φράσεις, καὶ ἐξωτερι- κὸν ὕφος σεμνοπρέπειαν (4), ἡξεῦρει νὰ ἀναλογῆ μὲ τοὺς και- ροὺς, καὶ μὲ τὰ ὑποκείμενα τὰς ἀξίας, αἱ ὁποῖαι πρέπει ἀ- μοιβαίως νὰ δεικνύονται (5), καὶ θεωρεῖ πολίτευμα διατε- θεμένον, ἢ βεβιασμένον, ὡς σημεῖον ματαιότητος, ἢ ἐλα- φρογνωμίας (6)· ὕφος ὀριμὸν, ἀποφθεγματικόν, καὶ πολλὰ ἐ- πηρημένον, ὡς ἀπόδειξιν τῆς κακῆς ἀνατροφῆς, ἢ ἀμαθείας (7). Καταδικάζει ἔτι τὰς ἰδιογνωμίας τῶν ἡδῶν (8), τὴν ἐπιτε-

(1) Ὅρα τὴν σημ. Πλούτ. πολιτ. παραγ. §. 799. Δημο. περί σερ. §. 978.

(2) Πότεν ἀφελίμον εἶναι τοῦτο εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, νὰ τὸ ἔχωσι πάντοτε ὑπ' ὄψιν, διὰ νὰ μὴ συναρπάζωνται ἀπὸ τὰς κατὰ διαφορὰς καιροὺς, καὶ πε- ρεβάσεις, συμβαίονσας ὑποθέσεις. Ἡ τάχα δὲν εἶναι ἕρος θεμελιωδέστατος τοῦ δικαίου τὸ, Μηδὲν δικαίως, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκουσῆς; (3) Ἄρα, οἱ ἀφ' ἐξίας ἀρχόμενοι τῶν κακῶν, εἶναι κακῆς ἀνατροφῆς ἀνθρώποια. Πλάτ. περί νό. α'. §. 643. (4) Ἄριστ. πολιτ. βιβλ. ζ'. κεφ. ιζ'. Θεοφ. χαρα. κεφ. δ'. (5) Ἄριστ. ἠθικ. βιβλ. δ'. κεφ. ιε'. Spanh. εἰς Ἄριστ. Πλούτ. ζ'. 325. (6) Δημοσ. εἰς Πανταγ. §. 995. (7) Ὁ αἰ. αὐτ. Ἄριστ. ῥήτ. βιβλ. β'. κεφ. κα. Θεοφ. χαρα. κεφ. δ'. (8) Αὐτέδει κεφ. ιγ'. ιε'. καὶ ιζ'.

τηδευμένην δεξίωσιν, τὴν ἀκατάδεκτον ὑποδοχὴν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰδιάζειν.

§. ιβ'. Ἀπαιτεῖ τρόπον τινὰ εὐκαμπτον τῶν ἠθῶν διάθεσιν, ἐπίσης ἀπέχουσαν ἀπὸ τὴν συναρέσκειαν, ἢ ὅποια ἐγκρίνει κάθε πράγμα, καὶ ἀπὸ τὴν λυπηρὰν ἀυσηρότητα, ἢ ὅποια δὲν ἐγκρίνει κἀνέν (1). Ἄλλ' ὅτι τὴν χαρακτηρίζει περισσότερο, εἶναι ἀσειότης εὐγενική, καὶ ἐμμελής (2), συνάπτουσα μὲ τὴν ἐλευθερίαν τὴν σεμνοπρέπειαν, καὶ πεπεισμένη καλῶς, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον, νὰ συμπαθῇ τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ συμπαθῆται καὶ ἡ ἰδία, τὴν ὅποιαν ὀλίγοι ἄνδρες ἡξέυρουσι νὰ μεταχειρίζωνται, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὴν ἐννοῶσιν. Αὐτὴ συνίσταται . . . ὅχι, δὲν θέλω νὰ τὸ εἰπῶ, ὅσοι τὴν γνωρίζουσι, ἱκανὰ μὲ καταλαμβάνουσι, οἱ δὲ λοιποὶ δὲν ἤθελαν μὲ καταλάβῃ. Τὴν ὀνομάζουσι κατὰ τὸ παρὸν ἐπιτηδειότητα, καὶ ἐμπειρίαν. Ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ ἀκτινοβολῇ μόνον πρὸς ἀρέσκειαν τῶν ἄλλων, ὡς, καὶ ὅταν ῥίπτῃ τὰ βέλη, πρέπει νὰ ἀρέσκη, καὶ ὅχι νὰ λυπῇ (3). Τὴν συγχέουσι πολὺ μὲ τὸ σατυρικόν, χαριεντισμοὺς, ἢ εὐτραπέλιαν (4). Ἐπειδὴ κάθε ἑταιρεία ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν τῆς ἐπιτηδειότητα. Ἡ ἀξιολογώτερα ἑταιρεία ἐσχηματίσθη σχεδὸν εἰς τοὺς κατ' ἡμᾶς χρόνους. Ἀρκεῖ, νὰ καταπεισθῇ καθείς εἰς τοῦτο, εἰάν παραβάλλῃ τὸ νέον μὲ τὸ παλαιὸν θεῖατρον. Δὲν εἶναι περισσότερο ἀπὸ πενήντα χρόνους, ὅταν αἰ κωμῳδία ἦσαν πλήρεις ἀπὸ ὕβρεις χωρικὰς, καὶ ἀνθεὶς αἰσχρολογίας, τὰς ὅποιας ποτὲ δὲν ἤθελον ὑποφέρει τὴν σήμερον εἰς τὸ ζῶμα τῶν ὑποκριτῶν (5). Τοιαῦται ἑταιρεῖαι εὐρίσκονται, εἰς αὐτὴν

(1) Ἄρισ. ἠθ. βιβλ. δ'. κεφ. ιβ'. Ὁ αἰ. ῥ' πτ. βιβλ. β'. κεφ. δ'.

(2) Ὁ αἰ. Μ. τ' δ. βιβλ. α'. κεφ. λβ'. (3) Ὁ αἰ. ἠθ. βιβλ. δ'. κεφ. ιβ'.

(4) Ἰσοκ. ὄρεσπ. §. 336. (5) Ἄρισ. ἠθ. αὐτ.

τὴν πόλιν πολλαί, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ὑπόσχονται νὰ βοηθῶνται ἀμοιβαίως. Ἐγκαλεῖται κἀνεὶς ἀπὸ αὐτοὺς εἰς κριτήριον; Στενοχωρεῖται ἀπὸ τοὺς δανεισάς; Ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν συντρόφων του. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, τὸν συνοδεύουσιν εἰς τὸ κριτήριον, καὶ γίνονται εἰς αὐτὸν, ὅταν προσκάλωνται παρ' αὐτοῦ, συνήγοροι, ἢ μάρτυρες (1). Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, δανείζουσι τὰς ἀπαιτούμενας ποσότητας, χωρὶς νὰ ζητῶσι παραμικρὸν τόκον, καὶ ἄλλον χρόνον δὲν προσδιορίζουσιν εἰς αὐτὸν πρὸς ἐξόφλησιν, ἢ, τὴν ἐπιστροφὴν τῆς τύχης, ἢ τῆς ὑπολήψεώς του (2). Ἄν ἀρνηθῇ τὰς ὑποσχέσεις του, δυνάμενος νὰ τὰς πληρώσῃ, εἰς τὴν δικαιοσύνην μὲν δὲν ἔλκεται, ὅμως μένει ἄτιμος (3). Συναθροίζονται ἐνίοτε, καὶ βεβαιοῦσι διὰ συμποσίων τὴν ἑνωσίαν τους (4), ὅπου βασιλεύει ἡ ἐλευθερία. Ἐκείναι αἱ ἑταιρεῖαι, ὅσαι ἐσχημάτιζον ἄλλο τε εὐγενῆ, καὶ γενναῖα αἶτια, ἐπὶ τοῦ παρόντος περικρατοῦνται μόνον ἀπὸ ἀδικίαν, καὶ φιλοκέρδειαν. Εἰς αὐτὰς ὁ πλούσιος φιλιῶνται μὲ τοὺς πτωχοὺς, διὰ νὰ τοὺς καταπέδη νὰ ἐπιπορκῶσι πρὸς ἄφελός του (5), καὶ ὁ πτωχὸς, μὲ τοὺς πλουσίους, διὰ νὰ ἔχῃ κἀπποῖον δικαίωμα εἰς τὴν ὑπεράσπισίν τους.

§. 17. Μεταξὺ τούτων τῶν ἑταιρειῶν ἐσυστήθη μία, τῆς ὁποίας ὁ μόνος σκοπὸς ἦτον νὰ συλλέξῃ ὅλα τὰ γελοιώδη, καὶ νὰ εὐφραίνηται μὲ λόγους ἀγχίνους, καὶ ἀσειότητας. Ἀριθμοῦνται τὰ μέλη τῆς ἐξήκοντα, ὅλοι ἄνδρες περιχαρεῖς, καὶ φρόνιμοι. Συναθροίζονται ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους, διὰ νὰ ἀπαγγέλλωσιν ἐκεῖ διαταγὰς, ἐπὶ παρουσίᾳ

(1) *Αυσ. ἔγκ.* §. 159. (2) *Θεοφ. χ.* κεφ. 15. καὶ 17. *Casamb.* εἰς *Θεοφ.* κεφ. 16. *Pet. leg. attic.* §. 420. (3) *Herald. animadv. in Salmus* I. 6. c. 5. p. 414. (4) *Αἰσχ.* εἰς *Κτεπορ.* §. 468. *Duport.* in the. c. 10. p. 351. (5) *Δημοστ.* παρ' Ἀρποκ. ἔραν.

πλήθους μαρτύρων, οἵτινες σύρονται ἀπὸ τοιοῦτόν τι ξένου
 θελήματι. Αἱ δυσυχίαι τῆς πατριδος των ποτὲ δὲν διέκοψαν τὰς
 συνελύψεις των (1). Δύω εἶδη γελαιωδῶν μεταξὺ τῶν ἄλλων
 πολλαπλασιάζουσι μᾶλλον τὰς διαταγὰς τούτου τοῦ βήματος.
 Εἶναι ἐνταῦθα ἄνδρες, οἵτινες ἐκτείνουσι πέρα τοῦ δέοντος
 τὸ Ἀγτικὸν τοῦ καλλωπισμοῦ ἐπιτηδεύμα, καὶ ἄλλοι τὴν
 Σπαρτιατικὴν ἀπλότητα. Οἱ μὲν προσπαθοῦσι νὰ ξυρίζων-
 ται συχνά, νὰ ἀλλάττωσι τὰ ἐνδύματά των, νὰ δεικνύωσι τὴν κα-
 θαρότητα τῶν ὀδόντων λάμπουσαν, νὰ ἦναι κατάκομοι ἀπὸ
 ἀρωματικῆς οὐσίας (2), νὰ φέρωσιν ἄνθη εἰς τὰ ὦτα (3),
 ζριμμένους καλάμους εἰς τὴν χεῖρα (4), καὶ ὑποδήματα κα-
 τὰ τὸν Ἀλκιβιάδην· εἶδος ὑποδημάτων, τῶν ὁποίων τὴν πρῶ-
 τὴν ἰδέαν ἔδωκεν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ἡ χρῆσις συνίσταται ἔτι μετα-
 ξὺ τῶν ἐρασῶν τοῦ ὠραϊσμοῦ νέων (5). Οἱ δὲ, μιμνῶνται τὰς
 συνηθείας τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπιγραφόμενοι ἐπομένως εἰς
 τὴν Λακωνομανίαν (6). Τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς των ἀκτένε-
 σα, πίπτουσι συγκεχυμένως ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους των, γνω-
 ρίζονται μὲ εὐτελεῖς τριβώνιον, ὑποδήματα ἀπλᾶ, γενειάδα
 βαθεῖαν, ῥάβδον παχειάν, κινήματα ἀργά (7), καὶ ἂν τολ-
 μήσω νὰ τὸ εἰπῶ, μὲ τὴν παντελεῆ τῆς σωφροσύνης ἐπιφά-
 νειν. Αἱ δυνάμεις τῶν πρώτων εἶναι περιορισμέναι μόνον
 νὰ σύρωσιν ἐφ' ἑαυτὰς τὴν προσοχὴν, τὴν ὁποίαν δὲν διεγείρουσι
 τόσον μᾶλλον, ὅσον αἱ τῶν δευτέρων, αἱ ὁποῖαι ἀριθλήως ἐπι-
 θυμοῦσι νὰ ἀνασπάσωσιν ἀπὸ ἡμᾶς τὸ σέβας. Φρόνιμοι ἄν-
 δρες ὀνομάζουσιν ἀναίδειαν, αὐτὴν τὴν πλασὴν ἀπλότη-
 τα (8). Ἐχουσι δίκαιον. Δι' ὅ,τι καθ' ἑξῆς ἰδιοποιήσεις εἶναι ἀρ-

(1) Ἀθην. βιβλ. ιδ'. §. 614. (2) Θεοφ. χ. κεφ. ε'. (3) Κρατ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ιβ'. §. 555. (4) Θεοφ. αὐτ. (5) Ἀθην. αὐτ. (6) Ἀριστοφ. σπῆ. σκ. 1281. Πλάτ. εἰς Πρωταγό. §. 312. Δημοσθ. εἰς Κόκκ. 1113 (7) Δημοσθ. αὐτ. Πλοῦτ. εἰς Φωκί. (8) Ἀριστ. πῦ. βιβλ. δ'. κεφ. γ'.

παγή, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν διὰ ἰδιοποιήσεις τὰ καθήκοντα τῶν ἄλλων (1).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Α'.

Θρησκεία, ἱεροὶ ὑπουργοί, κύρια κατὰ τῆς
Θρησκείας ἐγκλήματα.

§. α'. Ἐνταῦθα γίνεται λόγος μόνον περὶ τῆς δεσποζούσης Θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἀναφέρω τὰς δοξὰς τῶν φιλοσόφων, ὡς πρὸς τὴν θεότητα. Ἡ κοινὴ λατρεία εἶναι τεθεμελιωμένη εἰς τοῦτον τὸν νόμον. Ἡ Τίμη δημοσία, καὶ κατ' ἐπίκλησιν τοὺς Θεοὺς, καὶ τοὺς ἥρωας τοῦ τόπου. Καθεὶς ἕως ἡμετέρας εἰς αὐτοὺς, κατὰ χρόνον, κατὰ τὰς δυνάμεις του, καὶ κατὰ τὰς συνημέτους θεομοθεσίας, τὰς ἀπαρχὰς τῶν θεοκρατῶν του (2). Ἀνέκαθεν τὰ ὑποκειμένα τῆς λατρείας παρ' Ἀθηναίους ἐπολλαπλασιάσθησαν. Αἱ δώδεκα κύρια θεότητες (3) ἐκοινολογήθησαν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου (4), καὶ ἄλλαι, ἀπὸ τοῦ Λίβυκος, καὶ διαφόρους δὴ-

(1) Ὅσοι εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἔλαβον προνόμιον νὰ κρίνουν τὰ ποιήματα τῶν ἄλλων, ἢ παρὰ θεοῦ, ἢ παρ' ἀνθρώπων, εἰς τοῦτο προσεκήλησαν. Ἀλλὰ θεοῦ τῆς τοιαύτης ἐξουσίας δὲν ἔλαβον. Ἐπιπέδη, εἰ τις εἶ, λέγει τὸ ἱερὸν λόγον, ὁ κοινῶς ἀλλοτρίου οἰκίτης καὶ τὸς σε κατεστρεφέν ἀρχόντα, καὶ δικαστῆς καὶ μὴ κρίνεται, ἵνα μὴ κοίτηται. Παρ' ἀνθρώπων δὲν ἐφηρισθήσαν· ἐπειδὴ τὸ ἡμετέρον γένος δεῖν εἶχε τῆς ὑψηλῆς ἀρχῆς, παρομοιάτινα ἐπιτάττουσαν. Λεπέται ἔρα, ὅτι εἶναι αἰτοχεριστότητος οἱ τοιοῦτοι, ἀλλὰ τοῦτο, ἀν τὸ ὑποθεσώμεν, εἶναι φαλοῦ ἀρπαγή, καὶ καθε ἀρπαγή κρίνεται ἀδικία, καὶ ἡ ἀδικία, ὅσα μ' τῆς τῶν κακῶν, δύνανται ἔρα νὰ γενώσῃ ποτὶ καὶ καλῶν.
(2) Πρῶτος περὶ ἰσχυρ. βιβλ. γ'. §. 22. (3) Πανθ. ὄλημ. 10. §. 59. Ἀριστοφ. σφη. §. 95. Θουκ. βιβλ. γ'. κεφ. 54. (4) Ἡρ. βιβλ. β'. ε. §. 4.

μους (1). Μετὰ ταῦτα ἐμποδίσθη ὑπὸ ποιῆθ' Ἐανάτου, νὰ δέχωνται λατρείας ξένων Θεῶν, χωρὶς θέσπισμα τοῦ Ἀρείου πάγου, διὰ προτροπῆς τῶν δημοσίων ῥητόρων γινόμενον (2). Τὸ κριτήριον τοῦτο, ἀπὸ ἓνα αἰῶνα, ἀποκατασταθὲν ἀπαλώτερον, οἱ Θεοὶ τῆς Θράκης, τῆς Φρυγίας, καὶ ἄλλων τιῶν βαρβάρων ἔθνων, ἐποίησαν εἰσβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν (3), καὶ ἐσερεώθησαν εἰς αὐτὴν μὲ δόξαν, κἄν ἀντιχῆ τὸ θέατρον ἀπὸ τοῦ ἐμπαιγμοῦ τούτων τῶν ξένων Θεῶν, καὶ τῶν νυκτερινῶν τελετῶν, τὰς ὁποίας πανηγυρίζουσι εἰς τιμὴν τους (4). Ἀξιόλογος νομοθεσία ἦγον εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους νὰ καθιερώσι διὰ μνησιῶν, καὶ ἑορτῶν, τὴν μνήμην τῶν βασιλέων, καὶ ἰδιωτῶν, ὅσοι ἀπέδωκαν μεγάλῃ δουλείῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ βαθεῖα εὐλάβεια, τὴν ὁποίαν φυλάττουσι εἰς τοὺς ἥρωας. Οἱ Ἀθηναῖοι βάλλουσι εἰς αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν τὸν Θησέα, πρώτου δοτῆρα τῆς ἐλευθερίας των, τὸν Ἐρεχθεῖα ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς των (5), τοὺς, ὅσοι ἠξιώθησαν νὰ δώσωσι τὰ ὀνόματά των εἰς τὰς δέκα φυλάς (6), παρομοίως καὶ ἄλλους, ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ διακρίνηται ἰδιαιτέρως ὁ Ἡρακλῆς, τὸν ὁποῖον συγκαταλέγουσι ἀδιαφόρως, ποτὲ μὲν εἰς τὴν κλάσιν τῶν Θεῶν, ποτὲ δὲ, εἰς τὴν τῶν ἠρώων (7).

§. β'. Ἡ λατρεία τῶν τελευταίων τούτων οὐτωδῶς διαφέρει ἀπὸ τὴν τῶν Θεῶν, τόσον κατὰ τὸν διωρισμένον σκο-

(1) Αἰτ. §. 50. β. βλ. δ. §. 188. (2) Ἰωσήφ, εἰς Ἀπίων, β. βλ. β'. §. 491—5 Ἀποκρ. Ἐπιθί. (3) Πλά. δημοκ. β. βλ. α. §. 327. καὶ 354. Δημοσθ. περὶ σερ §. 516. Στρά. β. βλ. ε. 471. Ἡσ. Θεοὶ Ξεκκ. (4) Ἀριστοφ. ὄρν. σί 9. Λυσίς 389. Cicero. de leg. l. 2. c. 15. t. 5. p. 140. (5) Menrs. de reg. Athen. l. 2. c. 12. (6) Πaus. β. βλ. α. κεφ. ε. (7) Ἡρ. β. βλ. β. §. 44. Πaus. αὐτ. κεφ. ε. β. βλ. β'. κεφ. ε.

πὸν, ὅσον καὶ κατὰ τὰς γινομένας εἰς αὐτὴν τελετάς. Οἱ Ἕλληνες γονυπετοῦσιν ἐνώπιον τῆς Θεότητος, διὰ νὰ παραστήσωσι τὴν πρὸς αὐτὴν εὐπειθειάν τους, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ὑπεράσπισίν της, ἢ νὰ τὴν εὐχαριστήσωσι διὰ τὰς ἀγαθοεργίας της. Ἀφιερώνουσι ναοὺς, θυσιαστήρια, δάση, καὶ πανηγυρίζουσι ἑορτάς, καὶ ἀγῶνας εἰς τιμὴν τῶν ἡρώων (1), διὰ νὰ διαιωίζωσι τὴν δόξαν, καὶ νὰ ἀνακαλῶσι τὰ κατορθώματά των. Κατακαίουσι θυμιάματα εἰς τὰ θυσιαστήριά των, ἐν ᾧ ἐκχέουσι εἰς τοὺς τάφους των σπονδὰς, τὰς ὁποίας νομίζουσι ὅτι προμηθεύουσι εἰς τὰς ψυχά των ἀνάπαυσιν. Αἱ θυσίαι ἄρα, μὲ τὰς ὁποίας τοὺς τιμῶσι, ἀναφέρονται, κυρίως εἶπεῖν, μόνον εἰς τοὺς καταχθονίους θεοὺς. Διδάσκουσι δῶγματα μουσικὰ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσίως, τοῦ Βάχχου, καὶ ἄλλων τινῶν Θεῶν, ἀλλ' ἡ δεσπόζουσα θρησκεία συνίσταται ὁλόκληρος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Δὲν παριστᾷ κἀνὲν εἶδος διδασκαλίας, κἀμμίαν δημοσίαν διαταγὴν, μήτε κἀμμίαν αὐστηρὰν σενοχωρίαν, νὰ γίνηται κἀνεὶς μέτοχος, εἰς τὰς διωρισμένας ἡμέρας, ἀπὸ τὴν συσημένην λατρείαν. Ἀρκεῖ, ὅσον διὰ τὴν πίσιν, νὰ φαίνηται κἀνεὶς πεπεισμένος, ὅτι ὑπάρχουσι οἱ Θεοί, καὶ ἀνταμείβουσι τὴν ἀρετὴν, ἢ εἰς τὴν παρούσαν, ἢ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Ὅσον δὲ διὰ τὸ πρακτικόν της, ἀρκεῖ, νὰ ἐργάζεται ἐκ διαλειμμάτων πράξεις τινὰς τῆς πίσεως ὡς Π. χ. νὰ φαίνηται εἰς τοὺς ναοὺς, κατὰ τὰς πανδήμους ἑορτάς, καὶ νὰ παρρησιάζη τὰς προσφοράς του εἰς τὰ δημόσια θυσιαστήρια (2). Ὁ δῆμος νομίζει, ὅτι ἡ εὐλάβεια συνίσταται μόνον εἰς τὴν δέσιν, θυσίας, καὶ καθαρισμοὺς.

§. γ'. Οἱ κατὰ μέρος παρακαλοῦσι τοὺς Θεοὺς, ὅταν ἐπιχειροῦνται κἀμμίαν πρᾶξιν (3). Ἀναπέμπουσι τὰς εὐ-

(1) Ἐπεὶ β. βλ. ε. κρ. ια'. (2) Ξεν. ἀπολ. Σωκρ. §. 703. (3) Πλάτ. εἰς Τιμ. §. 27.

χάς των προῶ καὶ ἐσπέρας, εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ ὄψιν τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης (1). Ἐνίοτε ἀπέρχονται εἰς τὸν ναῦν, ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν, καὶ τὴν καρδίαν συντετριμμένην (2). Παρίστανται ἐκεῖ, ὡς ἰκέται. Ὅλα τὰ σημεῖα τῆς εὐλαβείας, φόβου, καὶ κολακείας, τὰ ὅποια οἱ αὐλικοὶ δείχνουσι, ὅταν προσεγγίζωσι εἰς τὸν θρόνον, οἱ ἄνθρωποι θαψιλῶς ἐκκενοῦσιν εἰς τοὺς θεοὺς, ὅταν πλησιάζωσι εἰς τὰ θυσιαστήριάτων. Καταφιλοῦσι τὴν γῆν (3), θέουσι ὄρθιοι (4), γονυκλιτῶς (5), πεπτωκότες εἰς τὴν γῆν (6), κρατοῦντες κλάδους εἰς τὰς χεῖράς των (7), τοὺς ὁποίους, ἀφ' οὗ φέρωσιν εἰς τὸ σῶμα των, ὑψώνουσι εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ ἐκτείνουσι πρὸς τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ (8). Ἄν ἡ δέησις ἀναφέρηται εἰς τοὺς καταχθονίους θεοὺς, διὰ νὰ σύρωσι τὴν προσοχὴν τους, κτυποῦσι τὴν γῆν μὲ τοὺς πόδας, ἢ μὲ τὰς χεῖρας (9). Οἱ μὲν προσεύχονται μουσικῶς, ἀλλ' ὁ Πυθαγόρας ἤθελε νὰ ἐκφωνῶσι τὰς προσευχάς των μεγαλοφώνως, διὰ νὰ μὴ ζητῶσι τίποτε, διὰ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐντρέπωνται (10). Τῇ ἀληθείᾳ, ὁ καλλίτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς κανόνας ἤθελεν ἦναι, νὰ ὁμιλῶσι μὲ τοὺς θεοὺς, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἐνώπιον τῶν Θεῶν. Κατὰ τὰς δημοσίας πανηγύρεις, οἱ Ἀθηναῖοι προσεύχονται κοινῶς διὰ τὴν εὐπάθειαν τῆς πολιτείας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἰδίων συμμάχων (11), ἐνίοτε διὰ τὴν συντήρησιν τῶν καρπῶν τῆς γῆς,

(1) Ὁ αὐτ. περὶ νό. βιβλ. ε'. §. 887. (2) Ὁ αὐτ. εἰς Ἀλκιβ. ε. 138. (3) Potter. archaeol. I. 2. c. 5. (4) Φιλός. εἰς Ἀπολλῶν. βιβλ. ε'. κεφ. δ'. (5) Θεοφ. χ. κεφ. 15'. (6) Διογ. Λ. βιβλ. ε'. §. 37. (7) Σοφοκ. εἰς Οἰβί. ε'. 3. (8) Λουκιᾶ. ἐγκώ. Δημοσθ. §. 49. (9) Ὁμ. Ἰλ. βιβλ. Θ'. ε'. 564. Cicero. tusc. I. 2. c. 25. l. 2 p. 297. (10) Κλήμ. Ἀλεξ. ερω. βιβλ. δ'. §. 641. (11) Θεοπομ. παρὰ σχολ. Ἀριστ. σφῆ. ε'. 881. Λεβ. βιβλ. λα'. κεφ. μδ'.

διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς βροχῆς, ἢ τῆς εὐκρασίας τῶν ἀνέμων, καὶ ἄλλοτε, νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὴν λοιμικὴν νόσον, καὶ πείναν (1).

§. δ'. Ἡ ὠραιότης τῶν πανθῆμων τελετῶν, καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς, καὶ ἀξιοσέβαστος αὐτῶν θεωρία, πολλάκις μὲ ἔφερον εἰς ἕκτασιν. Ὁ νάρθηξ τοῦ ναοῦ, καὶ ὅσαι τὸν περικυκλῶνουσι σοαί, εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ἀνθρώπων. Οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τὰ προπύλαια πλησιάζουσιν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἀφ' οὗ καὶ ἱερουργῶν εἰπῆ μεγαλοφώνως· ὡς ποιήσωμεν τὰς σπονδὰς, καὶ ὡς δεηθῶμεν (2). « Ἐνας ἀπὸ τοὺς κατωτέρους ὑπουργοὺς, διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἐκ μέρους τῶν παρесьώτων τὴν ὁμολογίαν τῶν ἱερῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἐρωτᾷ. Ποιοὶ εἶναι καὶ συγκροτοῦντες αὐτὴν τὴν ὁμῆγυριν; — Ἄνδρες τίμοι, καὶ ἀποκρίνονται ὁμοφώνως. — Σιωπήσατε λοιπὸν, ἐπιλέγει. Τότε ἀναγινώσκουσι τὰς δεήσεις, αἱ ὅσαι ἀρμόζουσιν εἰς τὴν περίστασιν. Ἀμέσως οἱ χοροὶ τῶν νέων ψάλλουσιν ᾠδὰς ἱεράς. Αἱ φωναὶ τῶν εἶναι τόσον θελητικαί, καὶ τόσον βροθῶνται ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις προσέχει νὰ ἐκλέγη ὕλας ἀξίας νὰ διεγείρωσιν εἰς τοὺς ἀκρατάς πάθη, ὥστε οἱ περισσότεροὶ παρесьῶτες καταβυθίζονται εἰς δάκρυα (3). Ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ πνευματικὰ ἄσματα εἶναι λαμπρὰ, καὶ ἀρμολιότερα νὰ ἐμπνέωσι χαρὰν, ἢ λύπην. Δέχονται αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου, ὅταν ἕνας ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ εἰπῆ μεγαλοφώνως. Ἡ Ἐπικαλεῖσθε τὸν Θεόν, ὅλος ὁ κόσμος ψάλλουσιν ἐξ ἀπροόπτου ἄσμα, τὸ ὅποδον ἀρχίζει ἀπὸ αὐτὰς τὰς λέξεις. Ὡ ὑιὲ τῆς Σεμέλης, ὦ Βάκχε, ἐργάτα τοῦ πλοῦτου (4).

(1) Εὐριπ. ἰκί. στίχ. 28. Προκ. εἰς Τίμ. βιβλ. β'. §. 65. Thom. Gale, not, in Jambl. myster. p. 283. (2) Ἀριστοφ. εἰρ. στίχ. 434, καὶ 965. (3) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. ζ'. §. 800. (4) Σχολ. Ἀριστοφ. βᾶτρ. στίχ. 482.

§. ε΄. Πολλοὶ τῶν κατὰ μέρος καταβαρύνουσι τὸν οὐρανὸν μὲ τὰς ἀδιακρίτους προσευχάς των. Τὸν βιάζουσι νὰ τοῖς χαίρῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ χρησιμεύῃ εἰς τὴν ἀλαζονείαν, καὶ ἡδονάς των. Αὐταὶ αἱ παρακλήσεις θεωροῦνται, ὡς βλασφημίαι, ἀπό τινος φιλοσόφου (1), οἷτινες, πεπληροφορημένοι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι ἱκανὴν κρίσιν εἰς τὰ ἀληθῆ των συμφέροντα, θέλουσι νὰ ἀπειριώνωνται μόνον εἰς τὴν ἀγαθότητα τῶν Θεῶν, ἢ καὶ νὰ ἀναπέμπωσι πρὸς αὐτοὺς ἐκείνο μόνον τὸ εἶδος τῆς προσευχῆς, ὅπου ἐσημειώθη εἰς τὰ συγγράμματα ἀρχαίου τινὸς ποιητοῦ. »Βασιλεῦ οὐράνιε, ὁὸς κρείς ἡμᾶς ὅ,τι εἶναι ἐπωφελες, καὶ τὸ ζητοῦμεν, καὶ δὲν τὸ κζιτωμεν, καὶ ἀρνῆτου, ὅ,τι εἶναι εἰς ἡμᾶς ἐπιβλαβές, καὶ κζιτωμεν (2). Ἄλλοτε ἐπρόσπερον εἰς τοὺς Θεοὺς μόνον τοὺς καρπούς τῆς γῆς (3), καὶ ἡ συνθήκη αὐτὴ σώζεται μέχρι τοῦδε εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος θυσιαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ θυσιάζωσι θύματα (4). Αἱ αἵματώδεις θυσίαι συνεισήχθησαν μετὰ πόνου. Ἐφριπτεν ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἔφερε τὸν σιδήρον κατὰ τοῦ λαιμοῦ τοῦ ζώου, τὸ ὁποῖον ἐδωρίσθη εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ ἐχρημάτισεν ἀπὸ τοὺς πόνους του μέτοχον (5). Νόμος ῥητὸς τοῦ τὸ ἐμπόδιζεν ὑπὸ ποιῆ θανάτου (6), καὶ ἡ γενικὴ χρῆσις τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐγκρατεῦνται ἀπὸ τὸ κρέας τῶν ζώων (7). Τὸ σέβας, ὅπου εἶχον εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις, βεβαιοῦται μὲ μίαν τελετὴν, ἡ ὁποῖα κάθε χρόνον ἀνανεοῦται εἰς ἐορτήν τινα, καθιερωμένην εἰς τὸν Δία. Βάλλουσι τὰς προσφορὰς ἐπὶ τινὰς θυσιαστηρίου, παρὰ τὸ ὁποῖον βιάζουσι τὰ βόδια νὰ διαβῶνιν,

(1) Πλά. εἰς Ἄλκι. 2. §. 140. (2) Πλά. αὐτ. §. 113. (3) Πορφύρ. περὶ ἀποχ. βιβλ. β΄. §. 6. (4) Πάντα. βιβλ. α΄. κεφ. κβ΄. βιβλ. η΄. κεφ. β΄. (5) Διὸ ποιητ. ἐς. βιβλ. ε΄. κεφ. ιδ΄. (6) Var. de re rustic. l. 2. c. 3. (7) Πλο. περὶ νό. βιβλ. ε΄. §. 782.

ὅποιον φάγη ἀπὸ τὰς προσφορὰς, πρέπει νὰ θυσιασθῇ. Νεάνιδες φέρουσι νερὸν μὲ δοχεῖα, καὶ οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Θεοῦ, τὰ ὄργανα τῆς θυσίας. Μόλις τὸ κτυπᾷ, καὶ ὁ θύτης, κεκραταμένος ἀπὸ φρίκην, ρίπτει τὴν ἀξίνην, καὶ φύγει. Μὲ ὄλον τοῦτο οἱ συνεργοὶ τοῦ γεύονται ἀπὸ τὸ θῦμα, ράπτουσι τὸ δέρμα του, τὸ γεμίζουσι μὲ ἄχυρα, δένουσιν εἰς τὸ ἄστρον ἐκείνην τὴν ἄψυχον μορφήν, καὶ ὑπάγουσι νὰ δικαιολογηθῶσιν ἐνώπιον τῶν κριτῶν, οἵτινες τοὺς κρᾶζουσιν εἰς τὸ κριτήριον. Αἱ νεάνιδες, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὸ νερὸν, διὰ νὰ ἀκοῦσιν τὰ ὄργανα, ρίπτουσι τὸ ἐγκλήμα εἰς τοὺς, ὅσοι τὰ κόνισαν πραγματικῶς, οὗτοι δὲ, εἰς τοὺς θυσιάσαντας τὸ θῦμα, οἱ δὲ, εἰς τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα καταδικάζονται, ὡς φονεῖς, καὶ ρίπτονται εἰς τὴν θάλασσαν (1). Αὕτῃ ἡ μυσηριώδης τελετὴ εἶναι ἀρχαιοτάτη, καὶ ἀνακαλεῖ εἰς ἐνθύμωσιν πράξιν, ἡ ὁποία συνέβη ἐπὶ τοῦ Ἑρεχθέως. Ἐνας γεωργὸς, ἀφ' οὗ ἔβηκε τὴν προσφορὰν τοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐθανάτωσεν ἐν βόδιον, τὸ ὁποῖον ἔφαγε μέρος τι ἀπὸ αὐτὴν, ἔφυγε, καὶ ἡ ἀξίνη ἐφέρθη εἰς τὴν δικαιοσύνην (2).

§. 5. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐτρέφοντο μὲ καρποὺς τῆς γῆς μόνον, τότε ἐπιμελοῦντο νὰ φυλάττωσι μέρος τι ἀπὸ αὐτοὺς διὰ τοὺς Θεοὺς. Τὴν ἰδίαν συνήθειαν ἐφύλαττον, καὶ ὅταν ἀρχήσαν νὰ τρέφονται μὲ κρέας τῶν ζώων. Καὶ ἐκ τούτου ἔως ἡκολούθησαν αἱ αἱματώδεις θυσίαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι κατ' αὐτὸ τράπεζαι, διωρισμέναι μόνον εἰς τοὺς Θεοὺς, ἀπὸ τὰς ὁποῖας δίδουσι μετοχὴν καὶ εἰς τοὺς παρυσώτας. Ἡ γνώσις

(1) Ὅτι Ἄττικόν τοῦτο τὸ ἔθος, ὅταν ὁ βοῦς ἀποσφαγῇ, τῶν μὲν ἄλλων ἀποσφραζονται, κρησόντες ἐκαστος ἐν τῷ μέρει φύου, καταγνώσκουσι δὲ τῆς μαχαίρας, καὶ ληγουσι ταυτῆν ἀποκτείναι αὐτόν. Καὶ ἐν ἡμέρᾳ ταῦτα ὀρώσι, Διπέλια τὴν ἰορτήν καλοῦσι, καὶ Βουφόνια. Ἀλλ. ποικ. ἐστ. Β. β. ε'. κεφ. 14. Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. κδ'. Πόρρ. αὐτ. ββλ. 6. §. 29. (2) Πανσα αὐτ. κεφ. κη'.

πολλῶν τελετῶν, καὶ λεπτολογιῶν ἀπαρτίζουσι τὴν παιδευσιν τῶν ἱερέων. Νῦν μὲν ἐκχέουσι νερόν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ θύματος, νῦν δὲ, μέλι, ἢ ἔλαιον (1). κοινότερον ὁμῶς τὰ καταβρέχουσι μὲ οἶνον, καὶ τότε κατακαίουσιν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ξύλα συκῆς, μυρρίνης, ἢ κλήματα ἀμπέλου (2). Ἡ ἐκλογή τοῦ θύματος δὲν ἀπαιτεῖ ὀλιγωτέραν προσοχὴν· πρέπει νὰ ἦναι ἄμωμον, νὰ μὴν ἔχη κἄνεν ἐλάττωμα, κἄμμίαν ἀσθένειαν (3). Ἄλλ' ὅλα τὰ ζῶα δὲν εἶναι ἐπίσης εἰς τὰς θυσίας εὐπρόσδεκτα. Κατ' ἀρχὰς ἐπρόσπερον μόνον ζῶα, μὲ τὰ ὅποια ἐτρέφοντο, καθὼς βοδία, πρόβατα, αἴγας, χοίρους κτ. Μετὰ ταῦτα ἐθυσίαζον ἵππους εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἐλάφους εἰς τὴν Ἄρτεμιν, καὶ σκύλους εἰς τὴν Ἐκάτην. Κάθε τόπος, καὶ κάθε ναὸς ἔχει τὰ ἱδριῶτα. Τὸ μῖσος καὶ ἡ εὐνοια τῶν Θεῶν εἶναι ἐπίσης βλαπτικὰ εἰς τὸ θυσιαζόμενα εἰς αὐτοὺς ζῶα. Διὰ τί νὰ βάλλωσι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ θύματος πλακούντιον, ἐζυμωμένον μὲ κρίθινον ἄλευρον, καὶ ἄλας; νὰ τοῦ ἀποσπῶσι τὴν τρίχα ἀπὸ τὸ μέτωπον, καὶ νὰ τὴν ῥίπτωσιν εἰς τὴν φωτίαν (4); Διὰ τί νὰ κατακαίωσι τοὺς μηρούς του μὲ ξύλα ἐσχισμένα (5); Ὅταν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐβίαζον τοὺς ὑπουργοὺς τῶν Θεῶν, νὰ ἐρμηνεύωσιν αὐτὰς τὰς θεσμοθεσίας, μὲ ἀπεκρίνοντο, καθὼς ἕνας ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῶν Θεῶν, τὸν ἄποιον ἠρώτησα, διὰ

(1) Πορφύρ. αὐτ. βιβλ. 6. §. 20. (2) Ἐξ θυσίας ἐξ ἐμφύγων ἐθίσοντο, πρόβατου, οἴου, βοῦς, αἴγος, ὄρνιθες, χηνίς, καὶ ἐβόσχος ὁ ἐξ αλεῖρου ὑπὸ πενήτων προσφερομένης. Τῶν δὲ θυσίων αἱ μὲν θωροφορικαί, αἱ δὲ ἀπολυτρωτικαί, αἱ δὲ διαλλακτικαί, αἱ δὲ ἀποπληκτικαί. Σουί. (3) Ὁμ. Ἰλ. βιβλ. α. στί. 66. Ἄρισ παρ' Ἀθην. βιβλ. 15. κεφ. 5. Πλού. περὶ ἐκλήλοι. χρῆσι §. 137. (4) Αὐτὴ ἡ συνήθεια μέχρι τοῦ ἐσώζεται. Εἶδον πολλοὺς τῶν ἱερέων ἰοῦν, ὅτι ἱεποῖον τὰς τρίχας ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ λεγομένου κουρκανίου, καὶ τὰς ἔκαστον εἰς τὸ κρηθρον, ἔταν ἀνεγνώσκον τὴν εὐχην. (5) Ὁμ. Ἰλ. βιβλ. α. στί. 462.

τί οί Βοιωτοί προσφέρουσιν ἐγγέλεις εἰς τοὺς Θεούς. » Φυλάττομεν, μοί εἶπε, τὰ ἔθιμα τῶν προπατόρων μας, χωρὶς νὰ νομιζώμεθα ὑπόχρεοι νὰ τὰ δικαιοποιῶμεν ἔμπροσθεν ἡτῶν ξένων (1).

§. ζ. Διανέμονται τὸ θῦμα εἰς τοὺς Θεούς, ἱερεῖς, καὶ εἰς τοὺς, ὅσοι τὸ προσφέρουσιν. Ἡ μερὶς τῶν Θεῶν καταναλίσκεται εἰς τὴν φωτίαν, ἡ τῶν ἱερέων γίνεται εἰς αὐτοὺς πρόσδος· καὶ ἡ τρίτη χρηματίζει πρόφασις εἰς τοὺς, ὅσοι τὴν δέχονται, νὰ προσκαλῶσι τοὺς φίλους των εἰς συμπόσιον (2). Τινές, θέλοντες νὰ δείξωσι τὴν εὐτυχίαν τους, προσπαθοῦσι νὰ διαφέρωσι μὲ θυσίας ἐπιδεικτικὰς. Εἶδον τινὰς ἀπὸ αὐτοῦς, οἱ ὅποιοι, ἀφ' οὗ ἐθυσιάζον τινὰ βοῦν, ἐκαλλώπιζον μὲ ἄνθη, καὶ λημνίσκουσ τὸ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς του μέρους, καὶ τὸ προσήλωνον εἰς τὴν θύραν τους (3). Ἐπειδὴ ἡ θυσία τῶν βοῶν εἶναι τιμωτέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας, ἔκαμνον διὰ τοὺς πτωχοὺς μικρὰ πλακούντια, εἰς τὰ ὅποια ἔδειδον τὴν μορφήν ἐκείνου τοῦ ζώου, καὶ οἱ ἱερεῖς ὑπέθετον, ὅτι εὐχαρισοῦντο εἰς αὐτὴν τὴν προσφοράν (4). Ἡ δεισιδαιμονία ἐξουσιάζει τὸ ἡμέτερον πνεῦμα μὲ τόσῃν δυνάμει, ὥστε ἀποκαθιστᾷ θηριώδη τὸν ἡμερώτατον τῆς γῆς ἄνθρωπον. Αἱ ἀνθρωποθυσίαι ἄλλοτε ἦσαν πολλὰ συνεχεῖς παρὰ ταῖς Ἑλλήσιν (5), ἦσαν σχεδὸν παρ' ἅλοις τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμφιλοχωροῦσιν εἰς ἔτι καὶ νῦν παρ' ἐνίοις (6). Ἀλλὰ τέλος πάντων θέλουσι παύσαι· ἐπειδὴ αἱ ἄστοποι, καὶ ἀνωφελεῖς σκληρότητες ὑποχωροῦσι ταχέως, ἢ βραδέως εἰς τὴν φύσιν, καὶ εἰς τὸν λόγον· ὅμως ἡ τυφλὴ ἐμπισσύνη, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν εἰς τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις

(1) Ἀθήν. βιβλ. ζ'. κρ. γ'. (2) Ξενοφ. ἀπομν. βιβλ. β'. §. 745.

(3) Θεοφ. χ'. κρ. α'. (4) Ὅρα τὴν προηγουμένην σημεῖωσιν. (5) Κλ. μ. Ἀλίξ. προτρι. πρὸς Ἑλ. §. 36. Παρφύ. περὶ ἀποχ. βιβλ. β'. §. 54.

(6) Πλα. περὶ νό. βιβλ. ε'. §. 702.

τῆς πίστεως, θέλει διαρκεῖ διεξοδικώτερον· οἱ ἄδικοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ κήκισοι προσέτι ἀποτολμῶσι νὰ θέλωνται, ὅτε θέλουσι ἐξαγοράζει τοὺς Θεοὺς μὲ τὰ δῶρά των, καὶ θέλουσι τοὺς ἀπατᾶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς εὐλαβείας ἐπιφάνειαν (1). Μάτῃ ἐγείρονται οἱ φιλόσοφοι ἐναντίον εἰς τόσον ἐπικίνδυνον τοῦ νοῦ σκοτόμαιναν. Πάντοτε θέλει ἦναι ἀκριβὴς εἰς τὴν μερίδα τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ εὐμαρέσατον εἶναι πάντοτε νὰ ἔχωσι θύματα, ἢ ἀρετάς.

§. η'. Ἐπαραπονοῦντο ποτὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος, δι' ὅ,τι οἱ Θεοὶ φανερώουσι τὴν εὐαρέσασίν τους εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους περισσώτερον, οἵτινες τοῖς ἐπρόσφρον θύματα ὀλιγάριθμα, πτωχὰ, καὶ κολοβά. Τὸ μαντεῖον ἀπεκρίθη, ὅτι ὅλαι αἱ θυσίαι τῶν Ἑλλήνων δὲν ἦσαν ἄξιοι ἐκείνης τῆς ταπεινῆς, καὶ κοσμίας δειξέως, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐχαριστοῦντο νὰ ζητῶσιν ἀπὸ τοὺς Θεοὺς τὰ ἀληθῆ ἀγαθὰ (2). Τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς φέρει εἰς τὸν νοῦν μου ἄλλο τι, τὸ ὅποιον δὲν ἀποτελεῖ ἥττονα τιμὴν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Θετταλός τις πλούσιος, εὐρισκόμενος εἰς Δελφοὺς, προσφέρει μὲ τὴν μεγαλειοτέραν ἐπίδειξιν ἑκατόμβην, τῆς ὁποίας τὰ κέρατα ἦσαν κεχρυσωμένα· ἐν ταύτῳ καί τις ἄλλος πτωχὸς ἀπὸ τὴν Ἐρμιόνην ἔκβαλεν ἀπὸ τὸ δισάκκιόν του μίαν δραχμὰ ἀλεύρου, καὶ τὴν ἐρρίψεν εἰς τὴν φλόγα, ἐν ᾧ ἔκαιεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἡ Πυθία ἐφανέρωσεν, ὅτι ἡ προσφορὰ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἦτον μᾶλλον εὐαρέστος εἰς τοὺς Θεοὺς, παρὰ ἡ τοῦ Θετταλοῦ (3). Ἐπειδὴ τὸ νερὸν καθαρίζει τὸ σῶμα, ἔκρινον, ὅτι καθαρίζει καὶ τὴν ψυχὴν, εἰργάζετο τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο κατὰ δύο τρό-

(1) Ἀντ. βιβλ. ε. §. 885. 905—6. Κί ἑλεῖς, ἐξ ὧν ἄδικαί, λέγει ὁ Χρῆστος, ἐλεητόν, ὡς ἀδικαί. (2) Πλά. εἰς Ἄλκι. 2. §. 140. (3) Πορφύρ. περὶ ἀποχ. βιβλ. β'. 15.

πους, ἢ ἐξαλείφου ἀπ' αὐτὴν τὰς κηλίδας, ἢ καθιστῶν αὐτὴν ἀνεπίθεκτον εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ αὐτάς. Ἐντεῦθεν τὰ δύο εἶδη τῶν καθαρισμῶν, τὰ μὲν ἐξιλεωτικά, τὰ δὲ προπαρασκευαστικά, καὶ διὰ μὲν τῶν πρώτων ἐπικαλοῦνται τὸ εἶλεος τῶν Θεῶν, διὰ δὲ τῶν δευτέρων, τὰς βοηθείας των. Καθαίρουσι μὲ νερὸν τοὺς παῖδας κατ' ἀρχὰς μετὰ τὴν γέννησάντους (1), τοὺς εἰσερχομένους εἰς τοὺς ναοὺς (2), τοὺς περιπεσόντας εἰς φόβους, καὶ ἀδελήτους (3), τοὺς κατατεθλιμμένους ἀπὸ δυσυχίας, κρινομένας, ὡς σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ θυμοῦ, ὡς ἡ πανώλη (4), φρενοληψία, καὶ τ. (5). Ὅλους τέλος πάντων, ὅσοι θέλουσιν νὰ κατασθῶσιν εἰς τοὺς Θεοὺς εὐάρεστοι.

§. 5. Αὐτὴ ἡ τελετὴ ἀνεπαισθήτως προσκρομόσθη εἰς τοὺς ναοὺς, θυσιαστήρια, ὅλους τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους ἡ θείατης πρέπει νὰ τιμᾷ μὲ τὴν παρουσίαν της, εἰς τὰς πόλεις, ἀγυῖας, οἰκίας, ὅλους τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους τὸ ἀμάρτημα ἐμόλυνεν, ἢ εἰς ὅσους θέλουσι νὰ σύρῃσι τὴν χάριν τοῦ οὐρανοῦ (6). Καθαίρουσι κάθε χρόνον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν τῆ 5. τοῦ θαρρηλιῶνος (7). Ὅσακις ὁ θυμὸς τοῦ οὐρανοῦ φανεροῦται διὰ τῆς πείνας, διὰ τίνος ἐπιδημίας, ἢ ἄλλων μασιγῶν, ἀγωνίζονται νὰ τὸν ἐπιστρέψωσιν ἐπί τίνος ἀνδρὸς, ἢ γυναικὸς τοῦ δήμου, τοὺς ὁποίους τρέφουσιν ἀπὸ τὴν πολιτείαν, διὰ νὰ ἦναι, ἐν καιρῷ ἀνάγκης θύματα ἐξιλεώσεως, καθεὶς διὰ τὸ γένος του. Τοὺς περιδιαβάζουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἐν κυρβάλοις εὐήχοις, καί, ἀφ' οὗ τοὺς μασιγώσωσιν ὀπωσοῦν,

(1) Ἀμφιδομία. ἢν πέμπτην ὄγουσιν ἐπὶ τοῖς βρέφειν. ἐν ἡ ἀποκαθαίρουσιν τὰς χεῖρας αἰ συναφάμενοι τῆς ματωσίως· τὸ βρέφος περιφέρουσι τὴν ἑστὴν τριχεντις, καὶ δῶρα πέμπουσι εἰ προσήκοντις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολίπεδας, καὶ σπίας. τῆ ἐλευτή δὲ τοῦτομα τιθένται Σουί. (2) Εἰρ. π. ἰον. σι. 95. (3) Δημοσ. εἰς Ἀριστοφ. §. 736. (4) Διογ. Λ. βιβλ. α. §. 110. (5) Ἀριστοφ. ἔρω. σι. 118. (6) Lomey, de lustr. (7) Διογ. Λ. βιβλ. β. §. 44.

τότε τοὺς ἐκβάλλουσι ἀπὸ τὴν πόλιν. Ἄλλοτε τοὺς καταδικάζου εἰς τὰς φλόγας, καὶ ἔρριπτον τὴν σάκην αὐτῶν εἰς τὸν ἄνεμον (1). Ἄν καλὰ καὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἦναι ἀρμοδιώτερον εἰς τὰς καθάρσεις (2), ὁμως μετέρχονται συχνότερα τὸ παρ' αὐτοῖς ὀνομαζόμενον καθαρτήριο. Τοῦτο εἶναι ὕδωρ κοινόν, εἰς τὸ ὅποιον βουτούσι θαλόντινα ἀναμμένον, λαμβάνοντές τον ἀπὸ τὸ θυμασίηριον, ὅταν εἰς αὐτὸ καίηται τὸ θυμία (3). Γεμίζουσι ἀπὸ αὐτὸ ἀγγεῖα, τὰ ὅποια εἶναι εἰς τὰ προπύλαια τῶν ναῶν, εἰς τοὺς τόπους, ἔνθα γίνεται ἡ γενικὴ συνέλευσις, καὶ περὶ τὰ νεκροφορεῖα, ἐν οἷς ἐκθέτουσι τοὺς νεκροὺς εἰς θεωρίαν τῶν διαβατῶν (4). Τὸ πῦρ, ἐπειδὴ καθαρίζει τὰ μέταλλα, καὶ τὸ ἅλας, καὶ νίτρον ἀφαιρεῖ τὸ μίasma, καὶ διατηρεῖ τὰ σώματα, καὶ ὁ καπνὸς, καὶ αἱ εὐφρόσυνα εὐωδία δύνανται νὰ προφυλάττωσι ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ κακοῦ ἀέρος, ἐπίστευσαν βαθμηδὸν, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ τρόποι, καὶ ἄλλοι ἔτι δύνανται νὰ ἦναι εὐχρηστοὶ εἰς διαφόρους τελετὰς καθάρσεως. Διὰ τοῦτο ἀποδίδουσι μουσικὴν τινα ἀρετὴν εἰς τὰ καιόμενα ἐπὶ τῶν ναῶν θυμιάματα (5), καὶ εἰς τὰ ἄνθη, μὲ τὰ ὅποια σφραγίζονται. Διὰ τοῦτο οἰκία ἀναλαμβάνει τὴν καθαρότητα διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ τοῦ θυμιάτου, ἢ διὰ ραντίσματος ὕδατος, εἰς τὸ ὅποιον ἔρριψαν (6) ὀλίγον τι ἅλατος. Κατὰ τινὰς περιστάσεις, ἐξαρκεῖ νὰ σρέφονται περὶ τὸ πῦρ (7), ἢ νὰ ἰδῶσιν, ὅτι διαβαίνει περὶ αὐτοὺς κυνιδίον τι, ἢ κἀνὲν ἄλλο ζῶον (8). Εἰς τὰς καθάρσεις τῶν

(1) Ἀριστοφ. ἰπ. σί. 1133. ὁ αὐτ. βατρ. σί. 745. Ἑλλάδ. παρὰ Φωτ. §. 1590. (2) Εὐριπ. Ἰφιγέν. ἐν Ταυρ. σί. 1193. Εὐστάθ. Ἰλ. βεβλ. 1 §. 103. (3) Εὐριπ. Ἡρακ. μαιν. σί. 928. Ἀθην. βεβλ. 2. κεφ. τή. (4) Casaub. εἰς Θεοφ. χ. κεφ. 15. §. 126. (5) Plaut. Amphitr. act. 2. Scen. 2. v. 107. (6) Θεοφρ. εἰδυλ. κβ'. σί. 94. (7) Ἰσως ἐκ τούτου ἐπεκρατήσε καὶ ἡ συνήθεια νὰ πηδῶσι τὴν φωτίαν εἰς τὴν ἰσρτήν τοῦ προδύρου κατὰ τὴν θεωρίαν τρεπτή. Ἀρποκρ. ἀμφιδρ. (8) Lowmy, de Iustr. c. 25.

πόλεων ὀδηγοῦσαι περὶ τὰ τεῖχη τὰ διορισμένα εἰς θυσίας θύματα (1).

§. ι. Αἱ ἱεροπραξίαι διαφέρουσιν, ἂν ἡ ὑπόθεσις ᾖ κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἤττον χρειώδης, καὶ ἡ δεισιδαιμονία κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἤττον ἰσχυρά· οἱ μὲν, νομίζουσιν, ὅτι εἶναι οὐσιώδεις, νὰ βαπτίζωνται δὲ ὄλου εἰς τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ, ὅτι ἐξαρκεῖ νὰ βρέξωσιν ἐπτάκις τὴν κεφαλὴν. Οἱ περισσότεροι εὐχαριστοῦνται νὰ πλύνωσι τὰς χεῖράς των εἰς τὸ καθαρτήριο ὕδωρ, ἢ νὰ δεχθῶσι τὸ ράντισμά του ἀπὸ τὰς χεῖρας ἱερέως, ὅς τις δὲ αὐτὸ τὸ τέλος παραμένει εἰς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ (2). Καθεὶς πολίτης δύναται νὰ προσφέρῃ θύματα εἰς θυσιαστήριον κείμενον κατὰ τὴν θύραν τῆς οἰκίας του, ἢ εἰς τι οἰκιακὸν ναῦδιον (3). Ἐνταῦθα εἶδον πολλάκις πατέρα ἐνάρετον, περικυκλούμενον ἀπὸ τοὺς παῖδάς του, ὅτι συνῆπτε τὰς εὐλογίας των μὲ τὰς ἐδικὰς του, καὶ ἀνέπεμπε δεήσεις πρὸς οὐρανὸν, ὑπαγορευομένας ἀπὸ συμπάθειαν, καὶ ἀξίας νὰ εἰσακούωνται. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἱερατείας, ἐπειδὴ ἐργάζεται τὰ ἐπαγγέλματα εἰς μίαν μόνην γενεάν, διὰ τοῦτο ἐχρειάσθη νὰ συνηθῶσιν ἱερεῖς διὰ τὴν κοινὴν λατρείαν. Δὲν εἶναι κλημία πόλις, ἐν ἣ εὐρίσκονται τόσοι ἱερεῖς, καὶ ἱερεῖαι, ὡς αἱ Ἀθῆναι. Ἐπειδὴ μῆτε ἠγέρθη ἀλλαγὴ τόσοσ μέγας ἀριθμὸς ναῶν, μῆτε ἐορτάζουσι τόσας παμπληθεῖς ἐορτάς (4). Εἰς διαφόρους κώμας τῆς Ἀττικῆς, καὶ εἰς τὴν ἐπίλοιπον Ἑλλάδα, ἐξαρκεῖ εἰς μόνος ἱερεὺς, διὰ νὰ ἐκπληροῖ τὰς ἱεροπραξίας εἰς ἕνα ναόν. Κατὰ τὰς μεγάλας πόλεις, διανέμουσι τὰ βάρη τῆς ἱερατείας εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, οἱ τινες σχηματίζουσιν, ὡσάν μίαν κοινότητα. Ἀρχηγὸς εἰς αὐτοὺς εἶναι ὁ ὑπουργὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπονομαζόμενος ἐνίοτε μέγας ἱερεὺς· ὑπ'

(1) Ἀθῆν. βιβλ. εἰδ. κίθ. 5. (2) Ἠσυχ. Ἰδράν. Lom. ibid. §. 120. (3) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. ε. §. 910. (4) Ξεν. πολιτ. Ἀθῆν. §. 700.

αὐτὸν εἶναι ὁ νεωκόρος, ἔχων ἐπιστάσιαν νὰ φροντίζη εἰς τὸν καλλωπισμὸν, καὶ καθαρότητα τῶν ἱερῶν τόπων (1), καὶ νὰ βραβεύη μὲ τὸ καθαρτήριο ὕδωρ τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸν ναὸν (2). Οἱ Θῦται, οἵτινες σφάζουσι τὰ θύματα, οἱ Θῦησκόποι, οἵτινες ἐξετάζουσι τὰ ἐντόσθια· οἱ Κήρυκες, οἵτινες κανονίζουσι τὰς τελετὰς, καὶ ἀπολύουσι τὴν συνάθροισιν (3). Εἰς μερικὰ μέρη δίδουσι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς εἰς τὸν πρῶτον τῶν ἱερῶν ὑπουργῶν, καὶ τὸ τῆς μητρὸς, εἰς τὴν πρῶτην τῶν ἱερείων (4).

§. ια΄. Ἐπαγγέλματα, ἀναφερόμενα μὲν εἰς τὴν ὑπουργίαν τῶν ναῶν, ὅμως ἦττον ἱερά, ἐγχειρίζονται εἰς τοὺς λαϊκοὺς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους, οἱ μὲν, φροντίζουσι νὰ ἀνακαινίσωσι τὰ χαλασμένα μέρη τῆς οἰκοδομῆς, καὶ νὰ φυλάττωσι τὸν θησαυρὸν, οἱ δὲ, παρίσανται, ὡς μάρτυρες, καὶ ἐπιθεωρηταί εἰς τὰς πανδήμους θυσίας (5). Οἱ ἱερεῖς ἱεραουργοῦσι μὲ πολύτιμα ἄμφια, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι κεντημένα μὲ χρυσαῖα γράμματα τὰ ὀνόματα τῶν, ὅσοι τὰ ἐπρόσφερον εἰς τὸν ναὸν ὕδωρον (6). Αὕτη ἡ μεγαλοπρέπεια μεγαλύνεται ἐτι ἀπὸ τὴν ωραίαν μορφήν, εὐγενῆ παρρησίαν, μέλος τῆς φωνῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι μὲ τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὴν θεότητα, τῆς ὁποίας εἶναι λάτρες. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ ἱερεία τῆς Δήμητρος φαίνεται ἐσεφανωμένη μὲ μνηκῶνια, καὶ ἀσάχεις (7)· καὶ ἡ τῆς Ἀθηνᾶς, μὲ ἀγίδια, θώρακα, καὶ κρίνος τρίλοφον (8).

(1) Σουί. Νεωκ. (2) Ὑπομ. τῆς φιλολ. Ἀκαδ. Τό. α΄. §. 61. (3) Potter: archaeol. li. 2. c. 3. (4) Ὑπομ. τῆς φ. Ἀκ. Τ. 23. §. 411. (5) Πλά περὶ νό. βιβλ. ζ΄. §. 759. Ἀριστ. πολιτ. βιβλ. ζ΄. κεφ. κ΄. Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 630. Οὐλίπ. εἰς Δημ. §. 686. Λίσχ. εἰς Τιμαρ. §. 276. (6) Λιβ. εἰς τὸν κατὰ Ἀριστοφ. §. 843. (7) Καλλιμ. ὕμν. εἰς Δήμητρ. στίχ. 45. Spanh. ibid. t. 2. p. 694. Ἡλιόδ. Αἰθιο. βιβλ. γ΄. §. 134. Πλούτ. περὶ τῆς τῶν 10. ῥήτ. §. 843. (8) Πολύαι. στρατηγ. βιβλ. π. κεφ. νδ΄.

Πολλὰί ἱερατεῖαι ἀνήκουσιν εἰς παλαιὰς μεγάλας γενεάς, μεταδιδόμεναι ἀπὸ πατέρα εἰς υἱόν (1). Ἄλλαι χορηγοῦνται ἀπὸ τὸν δῆμον (2). Ἄλλὰ κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ ἐκπληροῖ κἀμμίαν ἀπὸ αὐτὰς χωρὶς τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὸ ὑποκείμενόν, καὶ ἤθου ἐξέτασιν (3). Πρέπει ὁ νέος τῶν μυσηρίων ὑπουργὸς νὰ μὴν ἔχη κἀνὲν ἐλάττωμα τῆς φύσεως, καὶ τὸ πολίτευμά του νὰ ἦναι πάντοτε ἀμεμπτον (4). Ὅσον δὲ διὰ τὰ φῶτα, εἶναι ἱκανὸν εἰς αὐτὸν νὰ ἤξυρῃ τὸ τυπικὸν τοῦ ναοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι διορισμένος, νὰ ἐκπληροῖ τὰς τελετὰς μὲ κοσμιότητα, καὶ νὰ ἤξυρῃ νὰ διακρίνη τὰ διάφορα εἶδη τῶν προσκυνήσεων, καὶ θεήσεων, μὲ τὰ ὅποια πρέπει νὰ τιμῶσι τοὺς Θεοὺς (5).

§. ιβ'. Τινὲς ναοὶ ὑπηρετοῦνται ἀπὸ ἱερείας, ὡς ὁ τοῦ Βάαχου εἰς τὰς λίμνας. Εἶναι δεκατέσσαρες, καὶ χειροτονοῦνται παρὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως (6), ὑποσχόμεναι νὰ φυλάττωσιν ἐντελῆ σωφροσύνην. Ἡ γυνὴ τοῦ ἄρχοντος, ὀνομαζομένη βασίλισσα, τὰς κατηχεῖ εἰς τὰ μυσηρία, τὰ ὅποια δέχονται, ὡς παρακαταθήκην, καὶ ζητεῖ ἀπὸ αὐτὰς, πρὶν τὰς δεχθῆ, ἄρκον, διὰ νὰ βεβαιώσωσιν, ὅτι πάντοτε ἔχισαν μὲ καθαρότητα μεγάλην, καὶ δὲν εἶχον μὲ τοὺς ἀνδρας κἀμμίαν ὁμίλιαν (7). Δὲ ἔξοδα ἱερέων, καὶ ναῶν εἶναι διορισμένα διάφορα κλονάρια εἰσοδουμάτων (8). Κατ' ἀρχὰς προσέχουσιν ἀπὸ τὰς δημοσεῖς, καὶ χρηματικὸς ζημίας, τὸ δέκατον διὰ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὸ πεντηκοσὸν διὰ τὰς ἄλλας θεοῦτητας (9). Ἀφιερῶνουσιν εἰς τοὺς Θεοὺς τὸ δεκατημόριον

(1) Πλά. περὶ νό. βιβλ. 5. §. 759. Πλοῖτ. αὐτ. Ἡσυχ. Ἀρροκ. καὶ Σουί. εἰς Κυνδαί. (2) Δημοσ. προσομ. §. 239. (3) Ἐτυμολ. ἀφελῆς. (4) Πλά. αὐτ. Λόσχ. εἰς Τίμαρ. §. 263. (5) Πλά. πολ.τ. §. 290. (6) Ἀρροκ. Ἡσυχ. καὶ Ἐτυμολ. Γραῖραι Πολυδ. βιβλ. η'. §. 108. (7) Δημοσ. εἰς Νισίαν. §. 873. (8) Ἐπομπή. της φιλολο. ἀκαδ. τ. 18. p. 66. (9) Δημ. εἰς Τιμ. §. 791. Ξεν. Ἑλ. 15. βιβλ. α'. 449.

τῶν λαφύρων, ὅσα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ἤρπασαν (1). Εἰς κάθε ναὸν δύο ἀξιώματικοί, ὀνομαζόμενοι Παράσιτοι, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῶσι μέτρον κριθῆς ἀπὸ διαφόρους ἐξουσιασῆς τῆς ἐνορίας, ἢ ὅποια, ὡς μερίς, ἐδόθη εἰς αὐτοὺς (2). Ἐν συντόμῳ ὀλίγοι ναοὶ εἶναι, ὅσοι δὲν ἔχουσιν οἰκίας, καὶ μερίδια τῆς γῆς (3). Αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα, εἰς τὰ ὅποια προσεπιτίθενται καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν κατὰ μέρος, ἐμπιστεύονται εἰς τοὺς θησαυροφύλακας τοῦ ναοῦ (4), καὶ εἶναι διωρισμένα εἰς ἀνακαινίσεις, καὶ καλλωπισμοὺς τῶν ἱερῶν τόπων, εἰς ἀναγκαῖα διὰ τὰς θυσίας ἔξοδα, καὶ εἰς ζωοτροφίαν τῶν ἱερέων, οἱ ὅποιοι ἔχουσι σχεδὸν ὅλοι μισθὸν (5), κατοικίαν, καὶ εἰς τὰς θυσίας δικαίωματα. Τινὲς ἀπολαμβάνουσιν εἰσόδημα ἀξιολόγον, ὡς ἡ ἱερεὶα τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ προσφέρωσιν μέτρον σίτου, καὶ κριθῆς, καὶ ἕνα ὄβολόν, ὅσακις γεννηθῆ, ἢ ἀποθάνῃ κἄνεις εἰς μίαν γενεάν (6).

§. ιγ'. Ἐξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ προνόμια, οἱ ἱερεῖς ἔχουσι πρὸς ἴδιον ὄφελος, νὰ διατηρῶσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου, χάρισθιν, ὅχι μόνον εἰς τοὺς ναοὺς, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς τὰ ἱερά θάσση, τὰ ὅποια τοὺς περικυκλώνουσι, καὶ εἰς τὰς οἰκίας, ἢ ναῖδια, ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐνορίαν τους (7). Ἐξ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ἀποσπάσῃ τὸν ὑπεύθυνον, μήτε ἔτι νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ λαμβάνῃ τὴν τροφήν του. Τὸ προνόμιον τοῦτο τόσον ὑβριστικὸν εἰς τοὺς Θεοὺς, ὅσον εἰς τοὺς ὑ-

(1) Δημ. αἰτ. Σοφοκ. εἰς Τροχ. σί. 186. Ἄρπολ. Δέκατον. (2) Πράτης παρ' Ἀθην. βιβλ. 5. κεφ. 5. (3) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. 5. §. 759. Ἄρπολ. εἰς ἀπὸ μισθ. maussac. ibid. Taylor. in marum. Sandw. p. 64. Chandl. inseri. part. 2. p. 75. (4) Ἄρπ. πολιτ. βιβλ. 5. κεφ. π. Chandl. inser. not. p. XV. etc. (5) Αἰσχ. εἰς Κτη. §. 430. (6) Ἄρπ. εἰκόν. βιβλ. β. §. 502. (7) Θουκ. βιβλ. α. κεφ. 123. καὶ 134. Στρα. βιβλ. π. §. 374. Tacit. annal. l. 4. c. 14.

πουργούς των ὀφείλιμον, ἐκτείνεται, ἕως εἰς τὰ μεμονωμένα θυσιαστήρια (1). Εἰς τὴν Αἴγυπτον, αἱ ἱερεῖς συγκροτοῦσι τὸ πρῶτον σῶμα τῆς πολιτείας, καὶ δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ συντρέχωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας του, καὶ ἔδωρισθαι τὸ τριτημόριον τῶν ἀκινήτων πραγμάτων πρὸς ζωοτροφίαν τους. Ἡ καθαρότης τῶν ἰδίων αὐτῶν ἡθῶν, καὶ ἡ ἀυσηρότης τῆς ζωῆς των, ἐκέρδησαν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ, καὶ τὰ φῶτα αὐτῶν, τὴν τοῦ βασιλείως, τοῦ ὁποίου τὸ συμβούλιον ἀπαρτίζουσι, καὶ ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἐκλέγῃται ἀπὸ τὸ σῶμά των, ἢ νὰ συγκαταλέγῃται εἰς αὐτὸ, ἀφ' οὗ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον (2). Ἐξηγηταὶ τῶν θελήσεων τῶν Θεῶν, κριταὶ τῶν τῶν ἀνθρώπων, φύλακες τῶν ἐπισημῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῶν μυστηρίων τῆς θεραπευτικῆς τέχνης (3), ἀπολαμβάνουσι ἐξουσίαν ἀπερίοριστον ἐπειδὴ διοικοῦσι, κατὰ τὴν θελήσιν τους, τὰς προλήψεις, καὶ ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων. Οἱ τῆς Ἑλλάδος ἔχουσι τιμὰς, ὡς τοὺς ἰδιαιτέρους τόπους εἰς τὰ θεάματα (4). ὅλοι δύνανται νὰ περιορίζωνται εἰς τὰ ἐπαγγέλματα μόνον τῆς ὑπουργίας των, καὶ νὰ διέρχωνται τὰς ἡμέρας των εἰς ἡσύχην ἀμέλειαν (5). Μὲ ὅλον τοῦτο πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, προσπαθοῦντες νὰ δουλεύσωσι μὲ ζῆλον τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀξίαν αὐτῶν τιμὰς, ἐβάσασαν τὰς ἐπιμόχθους τῆς δημοκρατίας ἐπιστάσις, καὶ τὴν ἐδούλευσαν, εἴτε εἰς τὰ στρατεύματα, εἴτε εἰς τὰς πρεσβείας (6). Δὲν σχηματίζουσι σῶμα ἰδιόζυγον, καὶ ἀνεξάρτητον (7). Καμμία ἀμοιβαία σχέσις ἰδιοκτησίας δὲν εἶναι μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν τῶν διαφόρων ναῶν. Αἱ καισο-

(1) Θεσμ. αὐτ. κερ. 126. (2) Πλάτ. πολιτ. §. 290. Διδ. βιβλ. α'. §. 66. Πλοῖτ. περὶ ἰσ. καὶ ὄσο. §. 354. (3) Κλή. Ἀλεξ. τρω. §. 67. §. 750. Διογ. Λ. βιβλ. γ'. §. 6. (4) chandl. inser. part. 2. p. 73. Σχολ. Ἀριστ. β. τρ. §. 290. (5) Ἰσοκ. τραπεζ. §. 410. (6) Ἡρ. βιβλ. Θ'. §. 8. Πλοῖτ. εἰς Ἀριστ. §. 321. Εὐκ. Ἐλ. ἱσ. §. 590. Δημοσθ. εἰς Νικίαν. §. 880. (7) Ἰσοκ. τῆς φιλολ. ἀκρό. Τό. 18. §. 72.

λογίαι προσέτι, ὅσαι εἰς αὐτοὺς ἀνήκουσιν ἰδιαίτερώς, φέρονται εἰς τὰ συνειδημένα κριτήρια.

§. ιθ'. Οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἀγρυπνοῦσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς λατρείας, προεδρεύοντες πάντοτε εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς. Ὁ δεύτερος, καλούμενος βασιλεὺς, ἔχει ἐπιστάσιν νὰ ἐγκαλῆ τὰ κατὰ τῆς πίστεως ἀνομήματα, νὰ παρίσκαται εἰς τὰς δημοσίας θυσίας, καὶ νὰ διακρίνη τὰς ἀναφύομενας μεταξύ τῶν ἰσρατικῶν γενεῶν ἐριδας, συμβαινούσας χάριν ἰσρατικοῦ κενούτινος τόπου (1). Οἱ ἱερεῖς δύνανται τῇ ἀληθείᾳ νὰ διατάττωσι τὰς θυσίας τῶν κατὰ μέρος, ἀλλ' ἐὰν, εἰς τὰ σεβασμῆας αὐτὰς πράξεις, παραβαίνωσι τοὺς νομομισμένους νόμους, δὲν ἤθελον δυνηθῆν νὰ ἀποφύγωσι τῶν κριτῶν τὴν ἐγρηγορότητα. Ὁ Μέγας ἱερεὺς τῆς Δήμητρος, εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, κατεδικάσθη, διὰ προσαγῆς τῆς διοικήσεως, ὅτι παρέβη τοὺς νόμους εἰς ἄρθρα, τὰ ὅποια δὲν ἐφαίνοντο, ὅτι ἦσαν χρειωδέστατα (2). Μετὰ τοὺς ἱερεῖς καταλέγουσιν ἐκείνους τοὺς Μάντις, τῶν ὁποίων τὸ ἐπάγγελμα τιμῆ ἢ πολιτεία, καὶ τοὺς τρέφει εἰς τὸ Πρυτανεῖον (3). Φαντάζονται, ὅτι τάχα προλέγουσι τὸ μέλλον εἰς τὴν πᾶσιν τῶν ὀρνέων, καὶ εἰς τὰ ἐντόσθια τῶν θυμάτων. Ἀκολουθοῦσι τὰ στρατεύματα, καὶ ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις των, ἐξηγορασμένας ἐνίοτε μὲ τιμὴν ἐξαίσιον, ἐξήρτηνται κοινῶς αἰ μεταβολαὶ τῶν διοικήσεων, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἐκστρατείας. Εὐρίσκονται εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' οἱ τῆς Ἥλιδος εἶναι οἱ διασημότεροι. Εἰς αὐτὴν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας, δύο, ἢ τρεῖς γενεαὶ μεταδίδουσιν ἀπὸ πατέρα εἰς υἱὸν τὴν τέχνην τοῦ προλέγειν τὰ συμβεβηκότα, καὶ τοῦ ἀνχβάλλειν τὰς δυσυχίας τῶν θνητῶν (4).

(1) Πλά. Πολιτ. §. 290. Πολυθ. βιβλ. η' κεφ. 3. (2) Δημ. αἰτ.

(3) Ἀριστοφ. εἰρ. στίχ. 1084 (4) Ἡρ. βιβλ. 3. §. 33 Παισα. βιβλ. γ' κεφ. ια. Cicero. de divin. l. 1. c. 41. t. 3. p. 34.

§. ιε'. Οἱ Μάντιες ἐκτείνουσι τὸ ἐπάγγελμά των ἔτι πορρώτερον. Διορθώνουσι τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων. Τοὺς συμβουλεύονται διὰ νὰ μάθωσιν, ἂν μερικαὶ πράξεις ἦναι σύμφωνοι, ἢ ὄχι, μετὰ τὴν θεῖαν δικαιοσύνην (1). Εἶδον ἀπὸ αὐτοῦ, ὅτι ἐξήπλωσαν τὸν φανησιασμόν ἕως εἰς τὴν ἀπανθρωπότητα, πεπεισμένοι, ὅτι ἐκπληροῦσιν οὐρανόσ θελήσεις, ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ζητῶσιν εἰς τὸ κριτήριον τῆς δικαιοσύνης τὸν θάνατον τοῦ πατρός των, ἐὰν περιέπιπεν εἰς φόνον (2). Πρὸ δύο, ἢ τριῶν αἰώνων, ἐφάνησαν ἄνθρωποι, μὴν ἔχοντες καμμίαν ἐπιστάσιν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς διοικήσεως, καὶ αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ψιφίζόμενοι, ὡς ἐρμηνευταὶ τῶν θεῶν διαταγῶν, ἔτρεφον παρὰ τῷ δήμῳ εὐκολοπισίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ ἴδιοι, ἢ τὴν ὑπεκρίνοντο, ἐπλανῶντο ἀπὸ ἔθνος εἰς ἔθνος, τὰ ἐφόβιζον ὅλα διὰ τὴν οὐρανοῦ ὄργην, συσθέντες νέας θεασμοδοσίας, διὰ νὰ τὴν καταπραῦνωσι, καὶ ἐμπνέοντες εἰς τοὺς ἀνθρώπους φόβους, καὶ πλήκτρα συνειδήσεως, τοὺς κατέσαινον ἀσθενεῖς, καὶ θυρυχεῖς· οἱ μὲν ἐχρυσῶσιν τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ὑπόληψιν εἰς τὰς μαγείας, οἱ δὲ, εἰς τὰ μεγάλα των προτερήματα. Ἀπὸ ἐκείνου τὸν ἀριθμὸν ἐχρημάτισαν Ἀβαρις ὁ Σκύθης, Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντίνος, καὶ Ἐπιμείδης ὁ Κρής (3). Ἡ ἐντύπωση, τὴν ὁποίαν ἔφησαν εἰς τὰ πνεύματα, ἤυξησεν ἕως εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους τὴν δεσποτικὴν τῆς θεισθαιμονίας. Ὁ χυδαῖος λαὸς ἀνακαλύπτει σημεῖα τρομερὰ τῆς θελήσεως τῶν θεῶν, εἰς κάθε καιρὸν, εἰς κάθε τόπον, εἰς τὰς ἐκλείψεις, εἰς τὰς βροντὰς, εἰς τὰ μεγάλα τῆς φύσεως φαινόμενα, εἰς τὰ πλέον τυχηρὰ συμβεβηκότα. Τὰ ἐνύπνια (4), ἢ ἀνέλπιστος ἐσποτεία τινῶν ζώ-

(1) Πλάτ. εἰς Ἐυθύφ. §. 4. (2) Αἰτ. §. 5. (3) Διόγ. Λ. βιβλ. σ'. §. 109. Bruck. hist. phil. t. 1. p. 357. (4) Ὁμ. Ἰλ. βιβλ. α'. §. 63. Σοφοκ. Ἠλέκ. 54. 426.

ων (1), ἡ παλμικὴ κίνησις τῶν βλεφάρων (2), ὁ βόμβος τῆς ἀκοῆς (3), ὁ πταρμός (4), κῆπκοίσι λόγοι προφερόμενοι κατὰ τύχην, καὶ τόσα ἄλλα ἀποτελέσματα διάφορα, κατεσχάθησαν προῤῥήσεις εὐτυχεῖς, ἢ δυστυχεῖς. Εὐρίσκεις ὄφιν εἰς τὴν οἰκίαν σου; Ἐγείρει θυσιασῆριον εἰς τὸν ἴδιον τόπον (5). Βλέπεις κνήνα λεῖψα εἰς τὸν ἀέρα κρεμάμενον, κλίνει τὰ γόνατα (6). Ἡ φαντασία σου ἐταράχθη ἀπὸ θλίψιν, ἢ ἀσθένειαν; ὁ ἐφάνη ἡ Ἐμπουσα, εἶναι φάντασμα, σαλὲν ἀπὸ τὴν Ἐκάτην, ἅπου λαμβάνει ὅλα τὰ εἶδη τῶν μορφῶν, διὰ τὴν βασιλίαν τοὺς δυστυχεῖς (7).

§. 15. Εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας περιστάσεις, οἱ δεισιδαίμονες τρέχουσι εἰς τοὺς Μάντις, καὶ εἰς τοὺς Ἑρμηνευτάς (8). Αἰ ὑποτιθέμεναι παρ' αὐτῶν βοήθειαι, εἶναι τόσου χιμερικαί, ὅσον εἶναι καὶ τὰ κακὰ, ὑφ' ὧν θαρρόουσι, ὅτι ἀπειλοῦνται. Τινὲς ἀπὸ αὐτῶν τοῦ ἀπατεώνας εἰσέρχονται εἰς τὰς πλουσίας οἰκίας, κολακεύοντες τὰς προλήψεις τῶν ἀδυνάτων ψυχῶν (9). Ἐχουσι, λέγουσι, μυσηρία ἄπταισα, διὰ τὴν δεσμεύωσι τὴν ἐξουσίαν τῶν κακοποιῶν πνευμάτων. Αἰ ὑ-

(1) Θεοφ. χ. κεφ. 15. (2) Θεοκρί. εἰδύλ. β. σέ. 37. (3) Αἰλ. πο. 15. βιβλ. δ. κεφ. 15. (4) Ἄριστοφ. εφθ. σέχ. 721. (5) Θεοφ. χ. κεφ. 15. Τερτί. εἰς φερμέ. πρῶ. 4. σελ. 4. (6) Ἄριστοφ. εφθ. σέ. 501. (7) Ὁρξ Βαρρον εἰς τὸ Ἐμπουσα. (8) Ὁ αὐτ. βῆτρ. σέ. 295. Θεοφ. αὐτ. (9) Ἀγρίσται δὲ καὶ μάντις ἐπὶ πλουσιῶν δῖρας ἴοντες, πειθουσι, ὡς ἴσθι πορ' αὐτοῖς δύναμις ἐκ θεῶν ποριζομένη, δυσταίε τε καὶ ἐπαυαίς, εἴ τε ἀδίκημά του γέγονε αὐτοῦ, ἢ προσέσθιν, ἀκείσθαι μετ' ἡδονῶν καὶ ἰορτωῶν καὶ ἰόντι ἐχθρῶν πηρῆσαι ἰδελῆ, μετὰ σμικρῶν σαπανῶν ἁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάψαι· επαγωγαῖς τιεὶ καὶ καταδυσμοῖς τοῖς θεοῦ, ὡς φασι, πειθοντες σφῖσι ὑπηρετεῖν. Τοῦτοις δὲ ποσὶ τοῖς λόγοις μάρτυρας ποικίτας ἐπαγοῦνται· οἱ μὲν, κακίας περιειπετείας διδόντες, ὡς τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαθῶν ἐξ αὐτῶν εἰλάσθαι.

Ῥηϊδίας· λείπ μὲν ὁδός, μαλα δ' ἐγγίθει καιεῖ.

Τῆς δ' ὁρετῆς ἰδρωτα θεοὶ πεπεπρωμένον ἔδνηκαν. κτ. Πλά. Δημοκ. Βιβ. 6. §. 364.

ποσχέσεις των ἀναγγέλλουσι τρεῖς ὠφελείας, τὰς ὁποίας οἱ πλούσιοι καθ' ὑπερβολὴν ἐπιθυμοῦσι, καὶ αὐταὶ συνίστανται εἰς ταῦτα, νὰ τοὺς καθυστερήσωσιν ἐναντίον εἰς τὰ πλεκτηρα τῆς συνειδήσεως, νὰ τοὺς διεκδικῶσιν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των, καὶ νὰ δικαιωνίζωσι τὴν εὐδαιμονίαν τους, καὶ τοῦ θανάτου ἐπέκεινα. Αἱ διήσεις, καὶ ἐξιλεώσεις, τὰς ὁποίας βάλλουσιν εἰς πράξιν, περιέχονται εἰς τὰς παλαιὰς Θεσμοθεσίας, αἱ ὁποῖαι φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρφείου, καὶ Μουσαίου (1). Αἱ γυναῖκες τοῦ χυδαίου λαοῦ ποιοῦσι τὸ ἴδιον ἐμπόριον (2). Ἀπέρχονται εἰς τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν, διὰ νὰ διανέμωσιν εἰδὸς τι μυσαγωγίας, ἐκχέουσιν ὕδωρ εἰς τὸν μυσαγωγούμενον, τὸν τρίβουσι μὲ βόρβορον, καὶ πίτυρα, τὸν σκεπάζουσι μὲ θέρμα ζώου, καὶ συνοδεύουσιν ἐκείνας τὰς τελετὰς μὲ προσευχὰς, τὰς ὁποίας ἀναγινώσκουσιν εἰς τὴν Θεσμοθεσίαν, μὲ φωνὰς ἀγρίας, αἱ ὁποῖαι διεγείρουσιν εἰς τὸ πλῆθος εὐλάβειαν (3). Οἱ πεπαιδευμένοι, ἂν καλὰ καὶ ἐξηρημένοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀδυναμίας, ὅν ἐν εἶναι ὁμῶς προσηλωμένοι ὀλιγώτερον εἰς τὰς πράξεις τῆς πίσεως. Μετὰ τινα εὐτυχῆ ἔκβασιν, εἰς ἀσθένειαν, εἰς τὸν μικρότερον κίνδυνον, εἰς ἐνθύμησιν ἐνυπνίου τινὸς τρομεροῦ, προσφέρουσι θυσίας, πολλάκις ἐτι οἰκοδομοῦσιν εἰς τὸ ἐνδότερον τῶν οἰκιῶν τους ναῖδικα, τὰ ὁποῖα τόσον ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε οἱ εὐλαβεῖς φιλόσοφοι ἤθελον ἐπιθυμήσει νὰ τὰ ἐξαλείψωσιν ὅλα, καὶ αἱ εὐχαὶ τῶν κατὰ μέρος νὰ ἐκπληρῶνται μόνον εἰς τοὺς ναοὺς (4).

(1) Πλάτ. αὐτ. (2) Δημ. περὶ γεμ. 516. Διογ. Λ. βιβλ. ε. §. 4 (3) Πολλὰ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα μέχρι τοῦδε σώζονται εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀλλαχοῦ μέρη, καὶ τὸ χεῖροστον εἶναι, ὅτι καὶ ἄνθρωποι ὑπολήψεως ὀπισθοῦν διδοῦσι πίση εἰς τοιοῦτους ἀθλοῦς ἀπατεῶνας. (4) Ἰερὰ δὲ ἀπὸ τῆς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκτίσθη. Θέλει δ' ὅταν ἐπὶ νοῦν ἦ τῶν, πρὸς τὰ δημοσιὰ ἔτω Ἰουῶν. κ. τ. Πλάτ. περὶ νομ. βιβλ. ε. §. 909.

§. ιζ'. Ἀλλὰ πῶς νὰ συμβεβάσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν εἰς τὰς ἱεράς τελετάς, μὲ τὰς ἰδίαις, τὰς ὁποίας ἐδέχθησαν διὰ τὸν ὕψιστον τῶν Θεῶν; Εἶναι συγχωρημένον νὰ θεωρῶσι τὸν Δία, ὡς ἄρπαγα, ὅς τις ἐδίωξεν ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ παντὸς τὸν πατέρα του, καὶ ἐξ αὐτοῦ, μέλλει νὰ διωχθῆ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὸν υἱόν του; Αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν, ἐπειδὴ εἶναι βεβαιωμένη ἀπὸ τὴν αἴρεσιν τῶν δοξαζομένων μαθητῶν τοῦ Ὀρφείου (1), ὁ Αἰσχύλος δὲν ἐφοβήθη νὰ οἰκειοποιηθῆ εἰς μίαν τραγωδίαν, τὴν ὁποίαν ἡ διοίκησις δὲν ἐμπόδισε παρισταμένην, καὶ χειροκροτουμένην (2). Εἶπον ἄνωτέρω, ὅτι σχεδὸν ἀπὸ ἑνα αἰῶνα, νέοι Θεοὶ συνεισῆχθησαν παρ' Ἀθηναίους, πρέπει νὰ προσθέσω, ὅτι, κατὰ τὸ αὐτὸ τοῦ χρόνου διάστημα, ἡ ἀπιστία ἔκαμε τὰς ἰδίαις προσόδους. Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνας ἐδέχθησαν τὰ φῶτα τῆς φιλοσοφίας, ἀπ' αὐτοὺς τινὲς ἐκσατικοὶ εἰς τὰς ἀνωμαλίας, καὶ σκάνδαλα τῆς φύσεως ἐχρημάτιζον ἔτι ἐκσατικώτεροι, μὴ εὐρίσκοντες τὴν λύσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἄκοσμον τῆς πίσεως σύστημα, τὸ ὁποῖον μέχρι τότε ἠκολούθουν. Αἱ ἀμφιβολίαι διεδέχοντο τὴν ἀμάθειαν, καὶ παρήγαγον δόξας τολμηράς, τὰς ὁποίας οἱ νέοι ἐνηγκαλιζόντο ἀκόρεστα, καὶ οἱ ἐργάται των καθίσταντο αἰτία τοῦ δημοσίου μίσους (3). Ὁ ὄχλος ἔλεγεν, ὅτι δι' αὐτὸ μόνον ἀπέσεισαν τὸν ζυγὸν τῆς πίσεως, διὰ νὰ παραδοθῶσι μὲ περισσοτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὰ πάθη των (4), καὶ ἡ διοίκησις ἐνομίζετο ὑπόχρεος νὰ σκληρύνηται κατ' αὐτῶν. Ἴδου πῶς δικαιολογεῖται τὸ μὴ ἀνεξέθρησκόν της. Ἐπειδὴ ἡ δημοσία λατρεία της ἐδιωρίσθη παρά τινος τῶν θεμελιωθῶν τῆς πολιτείας νόμων (5), καὶ εὐρίσκεται ἐκ τούτου ἔτι

(1) Πρέκλ. εἰς Πλά. βιβλ. ε. §. 291. ὑπομνή. τῆς φιλοσ. ἀκ. 23. τό. 23. §. 265. (2) Αἰσχ. εἰς Προμηθ. στίχ. 200. 755, καὶ 947 (3) Πλά. περὶ νόμ. βιβλ. ε. §. 886. (4) Αὐτ. (5) Πορφύρ. περὶ ἀπ. βιβλ. δ'. §. 380.

γενὰ δεδεμένη μετὰ τὴν νομοδοτικὴν διαταγὴν, δὲν εἶναι δυνατὸν, νὰ τὴν πολεμήσωσι, χωρὶς νὰ κλονήσωσιν ἐκείνην τὴν νομοθεσίαν. Ἡρμοζεν ἄρα εἰς τοὺς ἀρχηγούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεχειρίσθη ἡ διατήρησις τῆς, νὰ ἀνθίστανται εἰς τὰς καινοτομίας, αἱ ὁποῖαι ἔπασχον νὰ τὴν ἀνατρέψωσιν ἀλάθρητως. Δὲν ὑποβάλλουσι εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς κρίσεως, μήτε τὰς μυθιστορίας περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Θεῶν, μήτε τὰς φιλοσοφικὰς δοξὰς περὶ τῆς φύσεως τῶν, μήτε ἔτι τὰς ἀσχήμονας ἀσειότητας περὶ τῶν ἀποδιδωμένων εἰς αὐτοὺς πράξεων, ἀλλὰ καταδιώκουσι, καὶ τιμωροῦσι θανατηφόρως τοὺς ὀμλοῦντας, ἢ γράφοντας κατὰ τῆς ὑπάρξεώς τῶν, τοὺς συντρέβοντας μὲ καταφρόνησιν τὰ ἀγάλλματά τῶν, καὶ τοὺς ἀνακαλύπτοντας τελευταῖον τὸ ἀπόρρητον τῶν ὀμολογουμένων παρὰ τῆς διοικήσεως μυσηρίων.

§. 11. Οὕτως, ἐν ᾧ ἐμπιστεύοντο εἰς τοὺς ἱερεῖς τὴν φροντίδα νὰ διατάττωσι τὰς ἐξωτερικὰς τῆς θρησκείας πράξεις, καὶ εἰς τοὺς ἀρχηγούς, τὴν ἀναγκαστικὴν ἐξουσίαν, διὰ τὸ σήριγμα τῆς πίστεως, ἐσυγχώρουν εἰς τοὺς ποιητὰς νὰ πλασσοῦργῶσιν, ἢ νὰ αἰκισιοποιῶνται νέας γενεαλογίας τῶν Θεῶν (1), καὶ εἰς τοὺς φιλοσόφους νὰ κινῶσι τόσον ἐπικίνδυνα ζητήματα περὶ τῆς αἰωνιότητος τῆς ὕλης, καὶ δημιουργίας τοῦ παντός (2). Φθάνει μόνον, ὅσακις περὶ τούτωνπραγματεύονται, νὰ ἐκφεύγωσι δύο μεγάλους σκοπέλους, τὸν μὲν, μὴ πλησιάζοντες εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἣτις διδάσκειται εἰς τὰ μυσηρία, τὸν δὲ, μὴ βεβηκώνοντες, χωρὶς προσδιορισμὸν, ἀρχὰς, ἐξ ὧν ἤθελε προκύψει ἀπαρκατήτως ἡ ἀνατροπὴ τῆς συστημένης ἀπὸ ἀμνημονεύτους χρόνους λατρείας. Καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιπτώσεις, κατετρέχοντο, ὡς ἀσεβεῖς, οἱ ἔνοχοι. Αὕτη ἢ κατηγορία εἶναι τόσον μᾶλλον τρομερὰ διὰ τὴν ἀθωότητα, ὥστε

(1) Ἡρ. β.βλ. β'. §. 156. Ἰωσήφ εἰς Ἀππιῶ. β.βλ. β'. §. 491. (2) Πλά. Ἀριστ. καὶ οἱ λοιποί.

πολλάκις ἐ χρημάτισεν εἰς τὸ μῖσος ὄργανον, καὶ πυρπολεῖ εὐμαρέςατα τὴν μανίαν τοῦ χυδαίου λαοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος εἶναι σκληρότερος ἔτι καὶ ἀπὸ τὸν τῶν ἀρχηγῶν, καὶ ἱερέων. Κάθε πολίτης δύναται νὰ φανῆ, ὡς ἐνάγων, καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸν ὑπεύθυνον ἐνώπιον τοῦ δευτέρου ἀρχοντος (1), ὁ ὁποῖος εἰσάγει τὴν κρισολογίαν εἰς τὸ κριτήριον τῶν Ἑλιασῶν, ἐν ἀπὸ τὰ πρῶτα τῶν Ἀθηνῶν. Ἐνίοτε ἡ ἀγωγή γίνεται εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου (2). Ὅταν ἀφορᾷ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Δήμητρος, τότε ἡ ἀγωγή ἀνήκει εἰς τὴν βουλήν, τοῦλάχισον ἂν ὁ ἐγκαλούμενος δὲν ἐνεχθῆ ἐνώπιον τῶν Εὐμολπίδων (3). Ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἱερατικὴ γενεὰ, προσηλωμένη ἀνεκάθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἔχει δικαίωμα νὰ κρίνῃ μόνον, ὅταν τὸ ἐγκλήμα ἀνάγῃ εἰς τὴν βεβήλωσιν τῶν μυστηρίων, καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς εἶναι ἐς ἄκρον αὐστηραί. Οἱ Εὐμολπίδαι κρίνουσι μὲ νόμους ἀγράφους, τῶν ὁποίων εἶναι διερμηνευταί, καὶ παραδίδουσι τὸν ὑπεύθυνον, ὅχι μόνον εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς τὴν τῶν Θεῶν (4). Εἶναι σπάνιον, νὰ ἐκτεθῆ κἀνεὶς εἰς τὰς αὐστηρότητας ἐκείνου τοῦ κριτηρίου.

§. ε΄. Συμβαίνει νὰ ἐλευθερωθῆ ὁ ἐναγόμενος, ἀφ' οὗ φανερώσῃ τοὺς συμμετόχους του, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον κρίνεται ἀνάξιος νὰ μετέχῃ ἀπὸ τὰς θυσίας, ἐορτῶν, θεάματα, καὶ δικαίωματα τῶν ἄλλων πολιτῶν (5). Μὲ αὐτὴν τὴν δυσφημίαν συνάπτονται ἐνίοτε φρικώδεις τελεταί. Οἱ ἱερεῖς διαφόρων ναῶν διὰ προσαγῆς τῶν ἀρχηγῶν (6), ἐκφωνοῦσι δημοσίᾳ ἀρὰς κατὰ τοῦ ὑπευθύνου. Ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν θύσιν, καὶ ἀποσειόντες τὰ πορφυρὰ των ἐνδύματα, πα-

(1) Πολυδ. βιβλ. ἡ. κεφ. 9. (2) Ἀνδοκ. περὶ μυσ. §. 2. Πλούτ. εἰς Ἄλλ. §. 200. (3) Δημοκ. εἰς Ἀνθρ. Οὐλίπ. §. 718. (4) Λυσ. εἰς Ἀνδοκ. §. 108. (5) κῦτ. §. 115. (6) Διοδ. βιβλ. 31. κεφ. 44.

ραδίδουσιν εἰς τοὺς καταχθονίους Θεοὺς τὸν καταδικασθέντα, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν (1). Νομίζουσι, ὅτι τότε αἱ Ἐρυινῦς κυριεύουσι τὴν καρδίαν του, καὶ ἡ λύσσα αὐτῶν δὲν λαμβάνει κόρον, παρὰ, ἀφ' οὗ ἡ γενεά του ἐξολοθρευθῆ. Ἡ ἱερατικὴ γενεὰ τῶν Εὐμολπιδῶν δεσπνύει περισσότερον ζῆλον εἰς τὴν διατήρησιν τῶν μυσηρίων τῆς Δήμητρος, ἢ, οἱ ἄλλοι ἱερεῖς, εἰς τὴν δεσπόζουσαν πίσιν. Τοὺς εἶδον πολλάκις, ὅτι ἔσυρον τοὺς ἐνόχους ἐνώπιον τῶν κριτηρίων τῆς δικαιοσύνης (2). Μὲ ὅλον τοῦτο πρέπει νὰ εἰπῶμεν πρὸς ἔπαινον αὐτῶν, ὅτι, κατὰ τινὰς περιστάσεις, ἀντὶ νὰ εὐδοκήσωσιν εἰς τὴν μαρίαν τοῦ δήμου, οἱ τινες ἦσαν ἔτοιμοι νὰ κατακερματίσωσιν ἀμέσως ἐγκαλούμενους τινὰς, ὅτι ἐβεβήλωσαν τὰ μυσηρία, ἐζήτησαν νὰ γίνῃ ἡ κατάκρισις κατὰ τοὺς νόμους (3). Μεταξὺ τούτων τῶν νόμων εἶναι ἕνας, τὸν ὁποῖον βάλλουσι εἰς πρᾶξιν ἐνίστι, καὶ αὐτὸς ἤθελεν ἦναι ἱκανὸς νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰ ἰσχυρότατα μίσθ, ἂν ἦναι δεκτικὰ χαλινουῦ. Ἐπιτάττει νὰ θανατώνηται καὶ ὁ ἐνάγων, καὶ ὁ ἐναγόμενος, ὁ πρῶτος, εἰάν δὲν ἀποδείξῃ τὴν ἀγωγὴν, ὁ δεύτερος, εἰάν ἀποδειχθῆ τὸ ἔγκλημα (4). Λεῖπεται εἰς τὸ ἐξῆς νὰ διηγηθῶ τὰς κυριώδεις κρίσεις, τὰς ὁποίας τὰ κριτήρια τῶν Ἀθηνῶν ἀπεφάσισαν κατὰ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀσεβείας σχεδὸν ἀπὸ ἕνα αἰῶνα.

§. κ'. Ὁ ποιητὴς Αἰσχύλος ἐγκαλέσθη, ὅτι εἰς τινὰ τῶν τραγωιδιῶν του ἐφάνέρωσε τὴν διδασκαλίαν τῶν μυσηρίων. Ὁ ἀδελφὸς του Ἀμεινίας ἐπροσπάθησε νὰ κινήσῃ εἰς σπλάγχχνος τοὺς κριτὰς, δεικνύων τὰς, ὅσας ἐδέχθη εἰς τὴν μάχην τῆς Σαλαμῖνος, πληγὰς (5). Ὁ τρόπος αὐτὸς ἴσως δὲν ἦ-

(1) *Λυσ.* αὐτ. §. 129. (2) *Ἀνδοκ.* περὶ μυσθ. §. 15. (3) *Λυσ.* εἰς Ἀνδοκ. §. 130. (4) *Ἀνδοκ.* αὐτ. §. 4. *Ἄρισ.* ἠδ. βιβλ. γ'. κεφ. 6. §. 29. *Ἄλλ' ποιη.* εἰς. βιβλ. ε'. κεφ. 13. (5) *Κλη.* Ἄλ. Σπρω. βιβλ. 6'. κεφ. 8'. §. 461.

Θελεν ἐξαρκέσει, ἂν ὁ Δισχύλος δὲν ἀπεδείκνυσεν ἀκριβῶς, ὅτι δὲν ἐμυσταγωγῆθη. Ὁ δῆμος τὸν ἀνέμενον εἰς τὴν θύραν τοῦ κριτηρίου νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν. Ὁ φιλόσοφος Διαγόρας ἔ Μελήσιος, ἐγκαλεσθεῖς, ὅτι ἐκοιναλόγησε τὰ μυστήρια, καὶ ἤρνεϊτο τὴν ὑπαρξιν τῶν Θεῶν, ἐπὶ τῆς φυγῆς τὸ πατήριον. Ἐτάξαν ἀμοιβὰς εἰς τοὺς, ὅσοι ἤθελον τὸν παραδώσει ἔμφυχον, ἢ τεθνεῶτα, καὶ τὸ θέσπισμα, ὅπου τὸν κατεκάλυπτεν ἀπὸ δυσφημίαν ἐχαράχθη ἐπίτινος σήλης ἀπὸ κύριαν χαλκόν (1). Πρωταγόρας, εἰς τῶν λαμπροτέρων σοφιστῶν τοῦ καιροῦ του, ἀρχίζων εἰς τι τῶν συγγραμμάτων του ἀπὸ αὐτὰς τὰς λέξεις. »Δὲν ἤξεύρω, ἂν ἦναι Θεοί, ἢ δὲν εἶναι, κατετρέχθη ἐγκληματικῶς, καὶ ἔφυγεν (2).« Ἐζήτησαν τὰ συγγραμμάτα του εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατὰ μέρος, καὶ τὰ κατέκαυσαν εἰς τὴν ἀγοράν. Πρόδικος ὁ Κεῖτος κατεκρίθη νὰ πῆ τὸ κώνειον· δι' ὅ,τι ἐπρόβαλεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔβαλον εἰς τὴν τάξιν τῶν Θεῶν ὅσα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπελάμβανον ὠφέλειαν, ὡς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰς βρῦσεις, κτ. (3). Ἡ ἀντικειμένη μὲ τὸν Περικλέα φατρία, μὴ δυναμένη νὰ τὸν πολεμήσῃ ἀναφανδόν, ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀπολέσῃ πλαγιῶς. Ἦτον φίλος μὲ τὸν Ἀναξαγόραν, ὅς τις ἐδέχετο ὑπερτάτην οὐσίαν νοεράν. Κατὰ τι θέσπισμα, ἐκδοθὲν κατὰ τῶν ἀρνούμενων τὴν ὑπαρξιν τῶν Θεῶν, ὁ Ἀναξαγόρας ἀπήχθη εἰς δεσμωτήριον. Ἐλαβε ψήφους τενας περισσοτέρας ἀπὸ τὸν ἐνάγοντά του, καὶ τὰς ἐχρεώσει εἰς τὰς δεῖσεις τοῦ Περικλέους, καὶ δάκρυα, ὅς τις τῷ εἶπε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

(1) Λυσ. εἰς Ἀντ. §. 111. (2) Περὶ μὲν Θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι εἶθ' ὡς εἶσι, εἶθ' ὡς οὐκ εἶσι· πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἶδεναι, ἢτε ἀθλητῆς καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ ταῦτα δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων, καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὑπὸ κήρυκα ἀναλεξαμένοι παρ' ἑκάστου τῶν κληθέντων, Διογ. Λα. βιβλ. 2. κη. κ'. (3) Ὅρα Σοφί. Πρίδ.

χωρίς τὸ ἀξιόπιστον τοῦ ὑπερασπιστοῦ του, ὁ πλέον Σρήακος τῶν φιλοσόφων ἤθελε ληθοβοληθῆ, ὡς ἄθεος (1). Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Σικελίας, ὅταν ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπεβίβασεν εἰς τὰς τριήρεις τὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια ἔμελλε νὰ διοικῆ, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ, τεθειμένα εἰς διαφόρους τῶν Ἀθηνῶν ἐνορίας, εὐρέθησαν ληλοβημένα μίαν νύκτα (2). Ἡ φρίκη διεδόθη ἀμέσως εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐδίδον σκοποὺς βαθυτέρους εἰς τοὺς ἐργάτας αὐτῆς τῆς ἀσεβείας, τοὺς ὁποίους ἐθεώρουν, ὡς σκασιασῆς. Ὁ δῆμος συναθροίζεται, μάρτυρες ἐγκαλοῦσι τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅτι ἐκολόβωσε τὰ ἀγάλματα, καὶ περὶ πλέον ἐώρτασε μὲ τοὺς συντρόφους τῆς ἀσωτίας του τὰ μυσῆρια τῆς Δήμητρος εἰς οἰκίας ἰδιωτῶν (3). Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ὑπερασπίζοντο παρρησίᾳ τὸ μέρος τοῦ στρατηγού των, ἀνεβλήθη ἡ κρίσις. Ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς Σικελίαν, καὶ οἱ ἐχθροῖτου ἀνέλαβον τὴν ἀγωγὴν (4). Οἱ κατήγοροι ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ τὰ δεσμοτῆρια ἐπληρώθησαν ἀπὸ πολίτας, τοὺς ὁποίους ἡ ἀδικία κατέτρεχε. Πολλοὶ ἐθανατώθησαν, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔλαβον τὴν φυγὴν (5).

§. κα'. Ἠκολούθησεν, ἐν ᾧ ἐγίνοντο αὐταὶ αἰκισολογίαι, συμβεβηκὸς, τὸ ὅποιον ἀποδεικνύει εἰς ποίαν ὑπερβολὴν ὁ δῆμος ἔφερε τὴν τυφλότητά του. Ἐρωτώμενος ἕνας ἀπὸ τοὺς μάρτυρας, πῶς ἐδυνήθη νὰ γνωρίσῃ τὴν νύκτα τὰ ὑποκείμενα, τὰ ὅποια ἐνεκάλει· ἀπεκρίθη, μὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἀπεδείχθη, ὅτι τότε σελήνη δὲν ἐφαίνετο. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἐξεπλάγησαν, ἀλλ' ἡ μανία τοῦ δήμου μᾶλλον ἔξευεν (6).

(1) Ἔομι καὶ ἱερ. παρὰ Λαερ. βιβλ. 6. §. 13 Πλούτ. περὶ κληρ. §. 84. Εὐσέβ. παρασκ. εὐαγγελ. βιβλ. 14. κεφ. 14. (2) Πλούτ. εἰς Ἀλκιβ. §. 200. (3) Λυδοκί. περὶ μυσ. §. 3. (4) Πλούτ. εἰς Ἀλκιβ. §. 201. (5) Λυδοκί. αὐτό. (6) Εἰς ὅ' αὐτῶν ἐρωτώμενος, ὅπως τὰ πρόσωπα τῶν Ἑρμοκοπιῶν γνωρίσει. καὶ ἀποκρινάμενος πρὸς τὴν σελήνην, ἐσφύλη τοῦ παντός, ἔφη, καὶ νίας οὐσῆς, ὅτε ταῦτ' εἶδρότο. κτλ. Πλούτ. εἰς Ἀλκιβ. §. 20.

Ὁ Ἀλκιβιάδης, καλούμενος ἐνώπιον ἐκείνου τοῦ ἀναξίου κρι-
τηρίου, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ κυριεύσῃ τὴν Μεσσήνην, καὶ ἰσως
ὅλην τὴν Σικελίαν, ἀπαίσιον ἔκρινε νὰ παρήρσιασθῇ εἰς αὐ-
τὸ, καὶ κατεκρίθη νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν. Ἐπώλησαν τὰ ὑπάρ-
χοντά του, ἐχάραξαν ἐπί τινοσ κίονος τὸ θέσπισμα, ὅπου τὸν
κατέκρινε, καὶ τὸν ἀποκαθίσα ἄτιμον (1). οἱ ἱερεῖς ὅλων τῶν
ναῶν ἔλαβον προσαγὴν νὰ ἐκφωνήσωσι κατ' αὐτοῦ φοικώδεις
ἀράς. Ὅλοι ὑπετάγησαν, ἐξαιρουμένης τῆς ἱερείας Θεανού,
τῆς ὁποίας ἡ ἀπόκρισις ἦτον ἀξία νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τῆς στήλης
»μᾶλλον, ἢ τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα. Ἐσυσθῆν, εἶπε, νὰ ἔλ-
»κω εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰς ψευλογίας, καὶ ὄχι τὰς ἀράς τοῦ
»οὐρανοῦ (2). Ὁ Ἀλκιβιάδης προσφέρων τὰς δουλεύσεις του
εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατριδος του, τὴν κατέστησε νὰ φθάσῃ
τὰ ἄκρα τῆς ἀπώλειας. Ὅταν ἠναγκάσθῃ νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ,
οἱ ἱερεῖς τῆς Δήμητρος ἀντεστάθησαν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του,
ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τὰς, ὅσας τὸν
κατεβάρυνον, ἀράς. Παρατηρήθη ἡ ἐπιτηδείότης, μὲ τὴν ὁ-
ποίαν ἐξηγήθη ὁ πρῶτος τῶν ἱερῶν ὑπουργῶν. »Δὲν κατη-
»ράσθην τὸν Ἀλκιβιάδην, εἶπεν, ἂν ἦτον ἀθῶος (3). Με-
τὰ μικρὸν συνέβη ἡ κρίσις τοῦ Σωκράτους, εἰς τὴν ὁποίαν
ἡ θρησκεία ἐχρημάτισε μόνον πρόφασις, ὡς θέλω τὸ δείξει με-
τὰ ταῦτα. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶναι συμπαθέστεροι εἰς τὴν ἱε-
ροσυλίαν. Οἱ νόμοι διορίζουσι ποινὴν θανάτου εἰς αὐτὸ τὸ ἔγ-
κλημα, καὶ γερούσι τὸν ὑπεύθυνον ἀπὸ τὰς τιμὰς τοῦ ἐντα-

(1) Πούτ. αὐτ. (2) Ἐρήμην δ' αὐτοῦ καταγόντες, καὶ τὰ
χρήματα δημείσαντες, εἶτι καταρᾶσθαι προσεψήρσιασάντο πάντας ἱερεῖς
καὶ ἱερείας, ὡν μὲντι φασὶ θεᾶν Ἀγαυῆθεσ ἀστεπεῖν, πρὸς τὸ ψή-
φισμα, φάσκουσας, εἰχῶν, οὐ καταρῶν ἱερείαν γεγοῦσσαι. Πλούτ. αὐτ.
ξ. 23. (3) Θεόδωρος ὁ ἱεροφάντης, ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν, οὐδὲ κατηραάμη
αὐτῷ οὐδὲν κακῶν, εἰ μηδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν. Αὐτ. ξ. 33.

φιασμοῦ (1). Αὐτὴν τὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν φιλόσοφοι, κατὰ τὰ ἄλλα πεφωτισμένοι, δὲν εὐρίσκουσιν ἰσχυροτάτην (2), ὁ ψευδὴς ζῆλος τῶν Ἀθηναίων τὴν ἐκτείνει: ἕως εἰς τὰ ἐλάχιστα σφάλματα. Τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι κατεκρίθησαν πολῖται εἰς θάνατον, δι' ὅ,τι ἐξερρίζωσαν χαμόκλαδόν τι ἀπὸ τὸ ἱερόν ἄλλος, ἢ δι' ὅ,τι ἐθανάτωσαν, δὲν ἠξέυρω τί πτηνόν, ἀφαιρωμένον εἰς τὸν Ἀσκληπιόν (3); Μέλλω νὰ ἀναφέρω ὑπόθεσιν ἔτι φοικωδεςτέρα. Φῦλλον χρυσοῦν ἔπεσεν ἀπὸ τὸ σέμμα τῆς Ἀρτέμιδος, παιδίον τι τὸ ἔλαβεν· ἦτον τόσον νέον, ὥστε ἐχειριάσθη νὰ βάλωσι τὴν διάκρισίν του εἰς δοκιμὴν. Παρέστησαν εἰς αὐτὸ ἐκ δευτέρου τὸ φύλλον τοῦ χρυσοῦ με κύβους, καὶ ἄλλα τινὰ παιδικὰ παιγνίδια, μεταξύ τῶν ὁποίων ἔβαλον καὶ μέγαλον ἀργυροῦν νόμισμα· τὸ παιδίον, ἐπειδὴ ἤρπασεν ἐκεῖνο τὸ νόμισμα, οἱ κριταὶ ἀπεφάσισαν, ὅτι εἶχεν ἰκανὴν διάκρισιν, διὰ νὰ ἦναι ἔνοχον, καὶ ἐπρόσαξαν νὰ θανατωθῇ (4).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν ΚΒ'.

Περίηγησις εἰς Φωκίδα. Πύθια, Ναὸς, καὶ μαντεῖον τῶν Δελφῶν.

§. α'. Συχνάκις μέλλω νὰ ὁμιλῶ περὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ συχνάκις νὰ ἐπανέρχωμαι εἰς ἐκεῖνας τὰς σεβασμίας πανηγύρεις, ἔνθα συναθροίζονται διάφοροι δῆμοι ἐκείνου τοῦ εὐδαίμονος τόπου. Ἐπειδὴ δὲ ἔχουσιν ἀναμεταξύ των πολλὰς ὁμοιότητας, ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ μὲ κατηγορήσωσιν

(1) Διόδ. βιβλ. 15. §. 427. (2) Πλάτ. περὶ νόμ. βιβ. 2. §. 854.

(3) Αἰλ. ποικ. ἱστο. βιβλ. 1. κεφ. 15. (4) Ὁ αὐτ. αὐτ. κεφ. 15. Πολυδ. βιβλ. 2. κεφ. 5. ὅρα τὸν πῦν τῆς Φωκ.

ὅτι ἰχνογραφῶ πάντοτε τὰς αὐτὰς εἰκόνας. Ἄλλ' ὅσοι περιγράφουσι τοὺς πολέμους τῶν ἔθνων, δὲν ἐφαπλοῦσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας παρόμοιαν σειρὰν αἰμαβόρων σκηνῶν; Καὶ ποῖα ὠφέλεια δύναται νὰ προκύψῃ ἀπὸ ζωγραφίας, αἱ ὁποῖαι παριστώσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς διασπασμούς ματίας, καὶ ἀπελπίας; Δὲν εἶναι ὠφελιμώτερον, καὶ θυμηρέτερον, νὰ τοὺς ἀκολούθῃ κανεὶς εἰς τὸν κόλπον τῆς εἰρήνης, καὶ ἐλευθερίας; εἰς ἐκείνους τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ὀηλοποιουῦνται τὰ προτερήματα τοῦ πνεύματος, καὶ αἱ δεξιότητες τοῦ σώματος; εἰς ἐκείνας τὰς ἑορτὰς, ὅπου ἡ ἐπιθυμία φανεραῦται μὲ ὅλην τὴν δύναμιν, καὶ ἡ ἡδονὴ μὲ ὅλα τῆς τὰ θέλητρα; Εἰς αὐτὰς τὰς σιγμὰς τῆς εὐτυχίας, αἱ ὁποῖαι οἰκονομοῦνται εὐφυῶς, διὰ νὰ ἀναβάλλωσι μέχρι ταύτης τὰς διαιρέσεις τῶν λαῶν, καὶ νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τοὺς κατὰ μέρος ἀνθρώπους τῶν πόνων τὴν αἴσθησιν (1); Εἰς αὐτὰς λέγω τὰς σιγμὰς, αἱ ὁποῖαι ἐκπληροῦσι πρότερον τοὺς θεατὰς ἀπὸ ἐλπίδα εὐφρόσυτον, ὅτι τὰς βλέπουσιν ἀνανευόμενας, καὶ ἀφ' οὗ διέλθωσιν, ἀπὸ ποθητὴν ἐνθύμησιν, ἥτις τὰς διακωλύει; Πολλάκις τὰς ἀπῆλαυσα, καὶ πολλάκις θέλω κηρύττει, ὅτι ἔχουσα συμπαθείας δάκρυα, ὅταν ἔβλεπον μυριάδας θνητῶν, συνειλεγμένας ἀπὸ τὸ ἴδιον συμφέρον, ὅτι παρεδίδοντο ἐκ συμφώνου εἰς τὴν ζωηροτέραν χαρὰν, καὶ ἄφινον νὰ δημοσιεύωνται μὲ ταχύτητα ἐκείναι αἱ συμπαθητικαὶ τῆς καρδίας ἐκκινήσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ ὠραιότερον θέαμα εἰς ψυχὴν εὐαίσθητον. Τοιοῦτον θέαμα παρρησιαζέει ἡ πάνδημος ἑορτὴ τῶν Πυθικῶν ἀγῶνων, αἳ τινες πανηγυρίζονται ἀνὰ τέταρτον ἔτος, εἰς τοὺς κατὰ τὴν Φωκίδα Δελφούς.

§. β'. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἐλαφροβολικῶνος, κατὰ τὸ τρί-

(1) Ἰσοκ. Πανηγ. §. 139.

τον ἔτος τῆς ἑκατοσῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος (1), ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας· ὑπήγαμεν εἰς τὸν ἱσθμὸν τῆς Κορίνθου, καὶ, ἐμβάντες εἰς πλοῖον κατὰ τὰς Πηγὰς, εἰσῆλθομεν εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον, καθ' ἣν ἡμέραν ἀρχίζει ἡ ἑορτὴ (2). Προηγουμένων, καὶ ἐπομένων ἀναριθμητῶν ἐλαφρῶν πλοίων. ἀράξαμεν εἰς Κίρραν, πόλιν μικρὰν, κειμένην εἰς τοὺς πόδας τοῦ Κίρφεως. Μεταξὺ τούτου τοῦ ὄρους, καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, ἐκτείνεται πεδιάς, ἔνθα γίνονται αἱ ἵππηλασῖαι, καὶ ἀρματῆλασῖαι. Ὁ Πλειστος ῥέει εἰς αὐτὴν, ἀνάμεσα εἰς περιχαρῆ λιβάδια (3), τὰ ὅποια ἡ ἀνοῖξις ὠραίζει μὲ τὰ χρώματά της. Ἐπισκεφθέντες τὸ ἵπποδρόμιον (4), ἐμβήκαμεν εἰς τὸν δρόμον, ὅς τις μᾶς ἔφερεν εἰς Δελφοὺς. Ἡ πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς κατωφρείας τοῦ ὄρους (5), ἐπαρρησιάζετο εἰς τὰς ὕψεις μας, ὡσὰν ἀμφιθέατρον, ἐξεχωρίζομεν ἤδη, ἀνάμεσα εἰς τὰς οἰκοδομάς, αἱ ὅποιαί τὴν ὠραίζουν, τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἐκείνην τὴν τερατιώδη τῶν ἀγαλμάτων πληθύν, τὰ ὅποια εἶναι διεσπαρμένα εἰς διάφορα ἐπίπεδα. Ὁ χρυσὸς, μὲ τὸν ὅποιον τὰ περισσότερα εἶναι κεκαλυμμένα, προσβαλλόμενος ἀπὸ τὰς ἀρτιφασίς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας, ἀπαυγάζει λάμψιν, ἐκτεινομένην παρρηϊάτα (6). Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἐβλέπομεν, ὅτι ἐπροχώρουν βραδέως εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ λόφους λιτανεῖαι, συγκεκροτημένοι ἀπὸ νέους, καὶ νέας, οἵτινες ἐφαίνοντο, ὅτι ἡμιλλῶντο διὰ τὸ βραβεῖον τῆς μεγαλοπρεπειᾶς, καὶ ὠραιότητος. Ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ὄρεων, ἀπὸ τὰ παράλια

(1) Κατ' ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλλίου τοῦ 361. ἔτους πρὸ Χ. (2) Οὗτοι οἱ ἀγῶνες πανηγυρίζονται τὸ γ'. ἔτος καθ' ἑκάστη Ὀλυμπιάδος εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μουνιχεῖος, ἔστις, κατὰ τὴν παρ' ἐμοῦ ἐκκλησιαστα χρόνον, ἀρχίζει τῇ 14. Ἀπριλλίου. Κορσ. (3) Πάδ. Πυθ. ὠδ. 10 στ. 23. Πausa. βιβλ. ι. κεφ. 5. (4) Πausa. αὐτ. κεφ. 15. (5) Στραβ. βιβλ. 9. 418. (6) Ίουδ. βιβλ. κδ'. κεφ. 7. Ὅρα τὴν ἐπιτογραφίαν τῶν πέριξ.

τῆς θαλάσσης, πλῆθος ἄπειρον ἴσπευθε νῆ φθάσῃ εἰς Δελφούς, καὶ τὸ εὐδίου τῆς ἡμέρας, συναφθὲν μὲ τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἀέρος, τὸν ὁποῖον εἰς ἐκεῖνο τὸ κλίμα ἀναπνεύουσι, παρῆχε νέκ θέλγητρα εἰς τὰς προσβολὰς, τὰς ὁποίας τὰ αἰσθητήριάμας πανταχόθεν ἐδέχοντο.

§. γ'. Ὁ Παρνασσὸς εἶναι σειρὰ ὄρεων, ἐκτεινομένη πρὸς τὴν ἄρκτον, ἥτις κατὰ τὸ μεσημβρινόν της μέρος, ἀποπερατοῦται εἰς δύο κορυφὰς, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ πόλις τῶν Δελφῶν, ἔχουσα περιφέρειαν σαδίων δεκαεξ (1). Δὲν ἔχει τείχη, ἀλλ' εἶναι ὑπερασπιζομένη κατὰ τὰ τρία μέρη ἀπὸ κρημνοῦς, οὔτινες τὴν περικυκλώνουσιν (2). Ὁ πολιούχος τῆς Θεὸς εἶναι ὁ Ἀπόλλων. Μὲ τὴν λατρείαν τούτου τοῦ Θεοῦ συνοδεύουσι καὶ τὴν λατρείαν ἄλλων τινῶν Θεῶν, τοὺς ὁποίους, ὀνομάζουσι παρεσῶτας τοῦ Θεοῦ του, καὶ εἶναι ἡ Ἀργὴ, Ἄρτεμις, καὶ ἡ προβλεπτικὴ Ἀθηνᾶ. Οἱ ναοί των εἶναι κατὰ τὴν εἰσόδον τῆς πόλεως. Ἐστάθηνεν μικρὸν εἰς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Εἶδομεν ἔνδον ἀσπίδα τινὰ χρυσῆν, ἐσαλμῆνυ ἀπὸ τὸν Κροῖσον, βασιλέα τῆς Λυδίας· ἔξω μεγάλον ἄγαλμα ἀπὸ κύπριον χαλκόν, ἀφιερωμένον ἀπὸ τοὺς ἐν Μασσακεία τῶν Γάλλων, εἰς μνήμην τῶν κατὰ τῶν Καρχαδονίων θριάμβων (3). Ἀφ' οὗ διέβημεν ἐγγύθεν τοῦ γυμνασίου, εὐρέθημεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Κασαλίας βρύσεως, τῆς ὁποίας τὰ ἱερὰ ὕδατα καθαρίζουσι τοὺς ὑπουργοὺς τῶν θυσιασθῶν, καὶ τοὺς ἐρχομένους νῆ ἐρωτήσωσι τὸ μνυτεῖον (4). Ἐκείθεν ἀνήλθαμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εὐρισκόμενον εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς πόλεως (5). Εἶναι περικυκλωμένον ἀπὸ εὐρύχωρον περίβολον, καὶ πλήρη ἀπὸ πολύτιμα ἀναθή-

(1) Στρά. βιβλ. 9. κτθ. 418. (2) Ἰουστ. αἰτ. κτθ. 6. (3) Παισα. βιβλ. 6. κτθ. 9. §. 117. (4) Εὐρ. π. Ἰον. σί. 94 Ἠλιεῖδ. Αἰ. 2. βιβλ. 6. §. 107 (5) Παισα. αἰτ.

ματα, ἀφιερωθέντα εἰς τὴν θεότητα. Οἱ δῆμοι, καὶ βασιλεῖς, ὅσοι δέχονται ἀποκρίσεις κεχαρισμένας, ὅσοι ἐγείρουσι τρόπαια, καὶ ὅσοι ἐλευθεριώνονται ἀπὸ τὰς ἀπειλουμένας δυσυχίας, νομίζονται ὑπόχρεοι, νὰ ζήσωσι εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους μνημεῖα τῆς εὐγνωμοσύνης των. Οἱ κατὰ μέρος ἄνθρωποι, ὅσοι εἰς τοὺς δημοσίους τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας ἐσφαινώθησαν, ὅσοι ἔδειξαν δουλεύσεις ἐπωφελεῖς εἰς τὴν πατρίδα των, ἢ τὴν ἐλάμπρυναν μὲ τὰ προτερήματά των, δέχονται εἰς ἐκεῖνον τὸν ἴδιον περίβολον τῆς δόξης ὑπομνήματα. Ἐκεῖ εὐρίσκειται κἀνεὶς περικυκλωμένος ἀπὸ πλήθος ἠρώων· ἐκεῖ ὅλα σ' ἐνθυμίζουσι συμβεβηκότα τῆς ἰσορίας τὰ πλέον ἀξιοσημεῖωτα· ἐκεῖ ἀκτινοβολεῖ καὶ ἡ τέχνη τῆς γλυπτικῆς μὲ περισσοτέραν λαμπρότητα, παρὰ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος.

§. δ'. Ἐν ᾧ ἐσπουδάζομεν νὰ περιέλθωμεν ἐκείνῃ τὴν ἄπειρον συλλογὴν τῶν ἀναθημάτων, εἰς τις τῶν Δελφῶν, ἀνομαζόμενος Κλέων, ἠθέλησε νὰ γένη εἰς ἡμᾶς ὁδηγός. Ἦτον εὖσας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς διερμηνευτὰς τοῦ ναοῦ, οἱ τινες ἔχουσι ἐπάγγελμα μόνον νὰ εὐχαρισῶσι τὴν ἀκόρεστον τῶν ξένων περιέργειαν (1). Ὁ Κλέων, ἐκτεινόμενος εἰς τὰς πλέον βραχυτέρας λεπτολογίας, πολλάκις ἐξεκένωσε καὶ τὴν γνώσιν του, καὶ τὴν ὑπομονὴν μας, ἀλλ' ἐγὼ θέλω συντέμῃ τὴν διήγησίν του, ἀπομακρύνων πολλάκις ἀπ' αὐτὴν τὰ θαύματα, μὲ τὰ ὅποια ἐπροσπάθει νὰ τὴν καλλωπίξῃ. Μεγαλοπρεπὲς ταῦρος ἀπὸ χαλκὸν κύπριον ἐχρημάτισε τὸ πρῶτον ὑπακείμενον, ὅπου ἦνραμεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ περιβόλου (2). Ὁ ταῦρος οὗτος, ἔλεγεν ὁ Κλέων, ἐσάλη ἀπὸ τοὺς Κερκυραῖους,

(1) Πλοῖτ· περὶ χρησ. §. 395. Λουκία. φιλοφεν. §. 4. Ο' αὐτ. περὶ διαβ. §. 32. (2) Πανσα. βιβλ. ε. κεφ. 2'.

καὶ εἶναι ἐργόχειρον τοῦ Θεοπρόπου τῆς Αἰγίνης. Ἐκεῖνα τὰ ἐννεὰ ἀγάλματα, τὰ ὅποια βλέπετε ἐπομένως, ἐχρίσθησαν ἀπὸ τοὺς Τεγεάτας, ἀφ' οὗ ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους. Εἰς αὐτὰ θέλετε γνωρίσει τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Θεάν Νίκην, καὶ τοὺς παλαιούς Τεγεάτας ἤρωας. Τὰ κατ' ἀντικρῦ, ἐδόθησαν ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφ' οὗ ὁ Λύσανδρος κατετρόπωσε παρὰ τὴν Ἑρπσον τὸν σόλον τῶν Ἀθηναίων. Τὰ πρῶτα ἐπὶ παριστώσι Κιάσσορα καὶ Πολυδεύκην, Δία, Ἀπόλλωνα, Ἀρτεμιν, καὶ τὸν Λύσανδρον, δεχόμενον σέφανον, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ποσειδῶνος· τὸ ὄγδον, τὸν Ἄβρακα, ὁ ὁποῖος ἐποιεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μάντεως εἰς τὸ σράτευμα τοῦ Λυσάνδρου, καὶ τὸ ἕνατον, τὸν Ἑρμονα, κυβερνήτην τῆς τριήρους, τὴν ὁποίαν ἐδιοῖκε ἐκεῖνος ὁ στρατηγός. Μετὰ μικρὸν ὁ Λύσανδρος, ἀφ' οὗ ἀνέλαβε δευτέρην νίκην κατὰ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τὸν Αἰγὸς ποταμὸν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔξιλαν παρευθὺς εἰς Δελφοὺς τοὺς ἀνδριάντας τῶν πρώτων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματός των, καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἰδίων συμμάχων. Ἀριθμοῦνται εἴκοσι καὶ ὀκτώ, τοὺς βλέπετε ὀπισθεν ἐκείνων, διὰ τοὺς ὁποίους σὰς ὠμίλησα (1).

§. ε'. Ἐκεῖνος ὁ ἵππος ἀπὸ χαλκῶν κύπριον εἶναι δῶρον τῶν Ἀργείων· θέλετε γνωρίσει ἀπὸ μίαν ἐπιγραφήν, κεχαραγμένην ἐπὶ τῆς βάσεως, ὅτι, οἱ ἀνδριάντες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι περικυκλωμένοι, ἔγιναν ἀπὸ τὸ δέκατον μέρος τῶν ληρθέντων ἀπὸ τοὺς Πέρσας λαφύρων, εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Μαραθῶνος. Εἶναι δεκατρεῖς, καὶ ὅλοι τῆς χειρὸς τοῦ Φειδίου. Βλέπετε ὑπὸ ποίους χαρακτῆρας παριστᾷ εἰς τὰς σφαιρας τὸν Ἀπόλλωνα, Ἀθηνᾶν, Θησέα, Κόδρον, καὶ πολλοὺς ἐκείνων τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ τινες ἐχρημάτισαν

(1) Παισαν. αὐτ. Πλούτ. εἰς Λύσ. §. 443.

ἄξιαι νὰ δόσωσι τὰ ὀνόματά των εἰς τὰς φυλάς τῶν Ἀθηναίων. Οὐ Μιλτιάδης, ὅς τις ἐκέρδησε τὴν μάχην, ἀκτινοβολεῖ ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους τοὺς Θεοὺς, καὶ ἥρωας (1). Τὰ ἔθνη, ὅσα ποιοῦσι παρόμοια ἀναθήματα, προσθέτουσι συχνὰ εἰς τὰς εἰκόνας τῶν στρατηγῶν αὐτῶν, τὰς τῶν βασιλέων, καὶ ἰδιωτῶν, οἵτινες, ἀπὸ τοὺς παλαιούς χρόνους, μέχρι τοῦδε ἐφύλαξαν τὴν δόξαν τους. Τούτων θελετε ἔχει νέον παράδειγμα εἰς αὐτὸ τὸ σῆφος τῶν εἰκοσιπέντε, ἢ τριάντα ἀνδριάντων, τοὺς ὁποίους οἱ Ἀργεῖοι ἀφιέρωσαν, κατὰ διαφόρους καιροὺς, καὶ διὰ νίκης διαφόρους. Οὗτος εἶναι τοῦ Δαναοῦ, τοῦ δυνατωτέρου τῶν βασιλέων τοῦ Ἄργους· ἐκεῖνος τῆς Ὑπερμνήστρας θυγατρός του, καὶ ὁ ἄλλος τοῦ Λυγκείως γαμβροῦ του. Ἴδού οἱ πρῶτοι στρατηγοί, οἵτινες ἠκολούθησαν τὸν Ἄδρασον, βασιλέα τοῦ Ἄργους, εἰς τὴν πρώτην μάχην τῶν Θηβῶν. Ἴδού, ὅσοι εὐδοκίμησαν εἰς τὴν δευτέραν. Ἴδού Διομήδης, Σθένελος, Ἀμφιάραος εἰς τὸ ὄχημά του μετὰ τὸν συγγενῆ του Βάτωνα, ὅς τις κρατεῖ τὰς ἡνίας τῶν ἵππων (2). Δὲν δύνασθε νὰ διέλθῃτε βῆμα, χωρὶς νὰ ἐμποδιαθῆτε ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης. Ἐκεῖνοι οἱ ἵπποι ἀπὸ χαλκῶν κύπριου, ἐκεῖναι αἱ φηνοῦσαι αἰχμάλωτοι, ἐργόχειρα τοῦ Ἀργεῖου Ἀγελάδα, εἶναι δῶρον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ταραντέων. Ἡμορφὴ αὐτῆ παρὶς τὸν Τριώπαν, θεμελιωτῆν τῶν ἐν Χαρίᾳ Κινιδίω. Αὐτὰ τὰ ἀγάλματα τῆς Λητοῦς, Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀρτέμιδος, τὰ ὅποια ῥίπτουσι βέλη κατὰ τοῦ Τίτυος, εἶναι προσφορά τοῦ ἰδίου δήμου.

§. 5. Αὐτῆ ἡ σοᾶ, ἐν ἧ εἶναι προσηλωμένοι τόσαι πρῶραι τριηρῶν, καὶ ἀσπίδες χαλκαῖ, κατασκευάσθη ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους (3). Ἴδού ἡ πέτρα, ἐφ' ἧς παλαιὰ τις Συβίλλα,

(1) Παντα αὐτ. (2) Οἱ αὐτ. Αὐτ. (3) Παντα αὐτ. κερ. 18.

ὀνομαζομένη Ἡροφίλη, ἀπήγγελλε, λέγουσι, τοὺς χρυσοὺς τῆς (1). Αὐτὴ ἡ μορφή, κεκαλυμμένη μὲ θώρακα, καὶ στρατιωτικὸν ἐπαυροφόριον, ἐξήλθ ἀπὸ τοὺς Ἀνδρίους, καὶ παρῆξ τὸν θρησκωτικὴν αὐτῶν Ἀνδρέαν. Οἱ Φωκεῖς ἀφιέρωσαν αὐτὸν τὸν Ἀπόλλωνα, ὁμοίως καὶ ἐκείνην τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ Ἄρτεμιν. Οἱ ἐν Θετταλίᾳ Φαρσάλιοι, ἐκείνον τὸν ἔφιππον ἀνδριάντα τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ Μακεδόνες, τοῦτον τὸν Ἀπόλλωνα, ὃς τις κρατεῖ ἔλαφον. Οἱ Κυρηναῖοι, ἐκείνο τὸ ὄχημα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ζεὺς φαίνεται μὲ τὴν ἀνήκουταν εἰς τὸν πατέρα τῶν Θεῶν μεγαλοπρέπειαν (2). Τελευταῖον οἱ νικηταὶ τῆς Σαλαμίδος, ἐκείνον τὸν ἀνδριάντα δωδεκά πύχων, ἔχοντα ναυτικὸν ἐγκαλλώπισμα, τὸν ὁποῖον βλέπετε ἐγγὺς τοῦ κεχρυσωμένου ἀνδριάντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρώτου βασιλέως τῆς Μακεδονίας (3). Μεταξὺ ἐκείνου τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀναθημάτων ἔκτισαν πολλὰς μικρὰς οἰκοδομὰς, ὅπου οἱ δῆμοι, καὶ ἰδιῶται ἔφερον μεγάλας ποσότητας, ἢ διὰ νὰ τὰς προσφέρωσιν εἰς τὸν Θεόν, ἢ διὰ νὰ τὰς βάλωσιν, ὡς παρακαταθήκην, εἰς τόπον ἀσφαλῆ. Ὅταν ἦναι παρακαταθήκη ἐπιμελοῦνται νὰ χαράξωσιν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῶν πρὸς οὓς ἀνήκει, διὰ νὰ δύνανται, ἐν καιρῷ ἀνάγκης, εὐκόλως νὰ τὴν λαμβάνωσιν (4). Ἐθεωρήσαμεν τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἀθηναίων, Θεβαίων, Κινδίων, Συρακουσίων (5), καὶ κατεπίσθημεν, ὅτι δὲν ἦτον ὑπερβολή, ὅταν μᾶς ἔλεγον, ὅτι θέλωμεν εὖρη περισσότερον χρυσίου, καὶ ἀργύριον εἰς Δελφοὺς, ἢ ὅσον ἴσως εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐπίλοιπον Ἑλλάδα. Εἰς τὸν θησαυρὸν τῶν Σικυωνίων, μεταξὺ τῶν ἄλλων λαμπρῶν πραγμάτων, ἦτον καὶ βιβλίον χρυσοῦν, τὸ ὁποῖον ἐχάρισε μία γυνή,

(1) Ο' αὐτ. βιβλ. ε. κεφ. γγ. (2) Ο' αὐτ. κεφ. γγ. (3) Ἡρ. βιβλ. π. §. 121. (4) Ξεν. ἀνα. Κύρου. βιβλ. ε. §. 349. (5) Πανσ. βιβλ. ε. κεφ. ια.

ὀνομαζομένη Ἀριστομάχη, ἣτις ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῆς ποιήσεως εἰς τὰ ἱσθμια (1). Εἶδομεν εἰς τὸν τῶν Σιφνίων μεγάλην ποσότητα χρυσοῦ, προσερχομένην ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα, τὰ ὅποια ἐμετάλλευσον ἄλλοτε εἰς ἐκείνην τὴν νῆσον (2), καὶ εἰς τὸν τῶν κατοίκων τῆς Ἀκάνθου, ὀβελίσκουσι σιδηροῦς, δωρηθέντας ἀπὸ τῆν ἑταίραν Ῥοδώπην (3). Εἶναι δυνατὸν εἶπεν, νὰ εὐκρεσηθῇ ὁ Ἀπόλλων εἰς παρομοίαν προσφοράν; Εἶπε, μοὶ εἶπεν ἓνας Ἕλληνα, τὸν ὁποῖον οὐκ ἐγνώριζον. Αἱ χεῖρες ἄρα, αἱ ὁποῖαι ἀνήγειραν αὐτὰ τὰ τρόπαια, ἦσαν καθαιρότεροι; Τώρα πρὸ μικροῦ ἀνέγνωσας ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ἀσύλου, ὅπου εἶμεθα. »Οἱ Κἄτσεικοι τῆς Ἀκάνθου, νικηταὶ τῶν Ἀθηναίων (4). Ἀλλαχοῦ, οἱ Ἀθηναῖοι, νικηταὶ τῶν Κορινθίων. Οἱ Φωκεῖς, τῶν Θετταλῶν. Οἱ Ὀρνεᾶται, τῶν Σικυωνίων.« κτ. Ἐκεῖναι αἱ ἐπιγραφαὶ ἐχαράχθησαν μὲ αἶμα περισσώτερον ἀπὸ ἑκατὸν χιλιάδας Ἑλλήνων. Ὁ Θεὸς εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ ὑπομνήματα τῶν ἡμετέρων μανιῶν (5), καὶ ἀπορεῖς, ἂν οἱ ἱερεῖς τοῦ ἐδέχθησαν τὸ χάρισμα μᾶς ἑταίρας;

§. ζ. Ὁ Θεσσαυρὸς τῶν Κορινθίων εἶναι ἀπὸ ὅλους πλουσιώτερος. Ἐκεῖ φυλάττεται τὸ κυριώδες μέρος τῶν ἀναθημάτων, τὰ ὅποια διάφοροι βασιλεῖς ἐχάρισαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐκεῖ ἦνυραμεν τὰ μεγαλοπρεπῆ δῶρα τοῦ Γύγου, βασιλέως τῆς Λυδίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο ἕξ μεγάλοι κρατῆρες χρυσοῦ, ἔχοντες βάρος τριάκοντα ταλάντων (6). Ἡ ἐλευθεριότης αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, μᾶς εἶπεν ὁ Κλέων, μετ' ὀλίγον ἐξαλείφθη ἀπὸ τὴν τοῦ Κροίσου, ἐνὸς τῶν

(1) Πλούτ. Συμπό. βιβλ. ε'. §. 675. (2) Ἡρ. βιβλ. γ'. §. 57. καὶ Πανσα. αὐτ. (3) Πλούτ. περὶ χρυσ. §. 400. (4) Πλούτ. εἰς Λύτ. §. 433. (5) Ὁ αὐτ. περὶ χρυσ. §. 400. (6) Ὁρα δὲ διὰ τοῦτο τὸ κρᾶλλον, ἔσον καὶ διὰ τὰ ἀκόλουθα τῆν εἴρ. σημ. Ἡρ. βιβλ. α'. §. 14.

διαδόχων του. Οὗτος, συμβουλευθεὶς τὸ μαντεῖον, ἔμεινε τό-
 σον εὐχάριστος εἰς τὴν ἀπόκρισίν του, ὥς ἐπρόσταξε νὰ φέρω-
 σιν εἰς Δελφοὺς α'. ἑκατὸν δεκαεπτὰ ἡμιπλίνθους χρυσαῖς,
 ἀπὸ τὰς ὁποίας αἱ πλείοτεραι εἶχον βάθος σπιθαμῆς, μῆκος
 δὲ, ἕξ, καὶ πλάτος, τριῶν, καὶ βάρος, δύο ταλάντων, ἐ-
 ξαιρουμένῳ τεσσάρων, αἱ ὁποῖαι εἶχον βάρος ἑνὸς καὶ ἡμί-
 σεως ταλάντου. Μέλlete νὰ τοὺς ἴδητε εἰς τὸν ναόν. Καθ'
 ὄν τοὺς διέταξαν τρόπον, ἔγεναν βάσις εἰςτινα λέοντα τοῦ αὐ-
 τοῦ μετάλλου, ὁ ὁποῖος ἔπεσε κατὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ ναοῦ,
 συμβάσαν μετὰ τινος χρόνου. Τὸν ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας. Τότε
 εἶχε βάρος δέκα ταλάντων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φωτιά τὸν ἐξέπεσε,
 βαρύνει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἕξ καὶ ἡμίσεως (1). β'. Δύο με-
 γάλους κρατῆρας, τὸν μὲν χρυσοῦν, ἔχοντα βάρος ὀκτώ τα-
 λάντων, καὶ τεσσαράκοντα δύο μινῶν, τὸν δὲ δεύτερον ἀργυ-
 ροῦν, περιέχοντα ἑξακοσίους ἀμφορεῖς. Εἶδτε τὸν πρῶτον εἰς
 τὸν θησαυρὸν τῶν Κλαζομενίων, θελετε ἰδῆ τὸν δεύτερον εἰς
 τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ. γ'. Τέσσαρα ἀγγεῖα ἀργυρᾶ εἰς εἶδος
 πίθων, καὶ μεγέθους ἀξιαλογωτάτου (2). Τὰ βλέπετε ὅλα εἰς
 αὐτὸν τὸν τόπον. δ'. Δύο μεγάλας σάμνους, τὴν μὲν χρυσῆν,
 τὴν δὲ ἀργυρᾶν. ε'. Εἰδῶλον χρυσοῦν, παριζῶν, ὡς λέγουσι,
 τὴν ἀρτοποιὸν ἐκείνου τοῦ βασιλέως. Ἐχει ὕψος τριῶν πή-
 χων, καὶ βάρος ὀκτώ ταλάντων. ς'. Εἰς αὐτὰ τὰ πλούτη ὁ
 Κροίσσος ἐπρόσθεσεν ἱκανὸν ἀργυρον ἀδούλευτον, τὰ περιδέρ-
 ραῖα, καὶ ζώνας τῆς γυναικὸς του, καὶ ἄλλα χαρίσματα οὐχ ἥττον
 πολυτίμα. Ὁ Κλέων μᾶς ἔδειξε μετὰ ταῦτα κρατῆρα χρυσοῦν, τὸν
 ὁποῖον ἡ πόλις τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Ρώμης ἔσειλεν εἰς Δελφοὺς (3).
 Μᾶς ἔδειξε τὸ περιδέρραϊον τῆς Ἑλένης (4). Ἦριθμήσαμεν,
 εἴτε εἰς τὸν ναόν, εἴτε εἰς διαφόρους θησαυροὺς τριακοσίας ἐξή-

(1) Ἡρ. βιβλ. α'. §. 50. (2) Πλουτ. εἰς Σιλ. καὶ Ἡρ. αὐτ. (3)
 Πλουτ. εἰς Κάμ. Λιβ. βιβλ. ε'. κεφ. κπ'. (4) Διοδ. Σικελ. βιβλ. ις'. §. 458.

κοντα φιάλας χρυσᾶς, κάθε μία ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχε βάρος δύο μνῶν (1).

§. η'. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ Θησαυροὶ μὲ τοὺς, ὅσοι ἔμειναν ἀμνημόνευτοι, ἀνέρχονται εἰς ἀπείρους ποσότητας. Δύναται νὰ κρίνη κἀνεὶς περὶ τούτων ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον συμβεβηκός. Μετ' ὀλίγου, ὕψερου ἀπὸ τὴν εἰς Δελφοὺς περιήγησίν μας, οἱ Φωκεῖς ἐκυρίευσαν τὸν ναὸν, καὶ αἱ διαλυθεῖσαι παρ' αὐτῶν ὕλαι χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου ἐξετιμήθησαν πλέον ἀπὸ δέκα χιλιάδας τάλαντα (2). Ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν ἀπὸ τὸν Θησαυρὸν τῶν Κορινθίων, ἡσυχολούμεθα θεωροῦντες τὰ ἀναθήματα τοῦ ἱεροῦ περιβόλου. Ἰδοὺ, μᾶς εἶπεν ὁ Κλέων, σύνταξις, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ προσηλωθῆτε τὰς θεωρίας σας. Βλέπετε μὲ ποίαν μανίαν φιλονεικοῦσιν ὁ Ἀπόλλων, καὶ Ἡρακλῆς δι' ἓνα τρίποδα, μὲ πόσῃ προσπάθειαν ἀγωνίζεται ἡ Λητώ, καὶ Ἄρτεμις, νὰ ὑπερισχύῃ ὁ πρῶτος, καὶ ἡ Ἄθηνᾶ, ὁ δεύτερος (3)! Τὰ πέντε αὐτὰ ἀγάλματα, λαξευθέντα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν τριῶν τεχνιτῶν τῆς Κορίνθου, ἀφιερώθησαν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἀπὸ τοὺς Φωκεῖς (4). Ὁ τρίπους αὐτὸς, λελαμπρυσμένος ἀπὸ χρυσόν, καὶ ὑπεσφριγμένος ἀπὸ χαλκοῦν δράκοντα, ἀνετέθη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, μετὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν (5). Οἱ Ταραντῖνοι τῆς Ἰταλίας, ἀφ' οὗ ἤρξεν εὐσαν τρόπον τινὰ ἐναντίον εἰς τοὺς ἐχθρούς των, ἐξεῖλαν ἐκείνους τοὺς ἐπίππους, καὶ πεζοὺς ἀνδριάτας, οἱ ὅποιοι παρισώσι τοὺς κυριώδεις ἀρχηγοὺς τῶν νικητῶν, καὶ νενικημένων (6). Οἱ Δελφοὶ ἐχάρισαν ἐκείνους τὸν λύκον ἀπὸ χαλκῶν κύπριον, τὸν ὁποῖον βλέπετε παρὰ τὸ μέγα θυσιαστήριον. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκείνους τὸν φαίνικα, καὶ τὴν Ἄθηνᾶ ἀπὸ τὸ αὐτὸ μέταλλον.

(1) Αὐτ. (2) Αὐτ. (3) Παισα. βιβλ. ε'. κεφ. γ'. (4) Ἡρ. βιβλ. η'. §. 27. (5) Παισα. αὐτ. (6) Αὐτ.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἦτον ἄλλοτε κεχρυσωμένη, ὁμοίως καὶ τῶν φοινίκων οἱ βάλανοι, ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν, κόρακες προεῖπον τὸν χαλασμόν αὐτῶν, ἀποσπῶντες τοὺς βάλανους ἀπὸ τοῦ δένδρου, καὶ τρυπῶντες τὴν ἀσπίδα τῆς Ἀθηνᾶς (1). Ἐπειδὴ ἐδείξαμεν δυσπιστίαν εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον, ὁ Κλέων ἐπρόσθεσε, διὰ νὰ τὸ βεβαιώσῃ. Ἡ σῆλη αὐτὴ, κειμένη παρὰ τὸν Ἀνδριάντα τοῦ ἱέρωνος, βασιλέως τῶν Συρακουσῶν, δὲν ἀνετράπη τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου ἐκείνου τοῦ βασιλέως; Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀνδριάντος ἐκείνου τοῦ Σπαρτιάτου δὲν ἀπεσπάρσθησαν ἡμέρας τινάς, πρὶν θανατωθῆ εἰς τὴν μάχην τῶν Λεύκτρων (2); Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον δὲν ἐχάθησαν ἐκεῖνοι οἱ δύο χρυσαὶ ἀσέρες, τοὺς ὁποίους ὁ Λύσανδρος ἀφέριωσεν ἐνταῦθα εἰς τιμὴν τοῦ Κάσορος, καὶ Πολυδεύκου (3);

§. 9. Τὰ παραδείγματα αὐτὰ μᾶς ἐτρόμαξαν τόσον πολλὰ, ὥστε, φοβούμενοι, μὴ δοκιμάσωμεν καὶ ἄλλα ἔτι, εὐκαίρως ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀφήσωμεν τὸν Κλέωνα, νὰ ἔχῃ τὴν γνῶσιν τῶν μύθων τοῦ ἀτάραχον. Λάβετε προσοχὴν, μᾶς εἶπεν, εἰς τὰ τμήματα τοῦ μαρμάρου, τὰ ὅποια καλύπτουσι τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ὅπου πατεῖτε. Ἐδῶ εἶναι τὸ κέντρον τῆς γῆς (4)· τὸ ἐπίσης μεμακρυσμένον σημεῖον ἀπὸ τοὺς τόπους, ὅθεν ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, καὶ ἀπὸ τοὺς, ἐνθα δύει. Διὰ νὰ τὸ βεβαιώσωσιν, ὁ Ζεὺς, δοξάζουσιν, ὅτι ἐπρόσαξε νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ δύο ἄκρα τοῦ κόσμου δύο ἀετοί, οἱ τινες ὑπαντήθησαν προσφυῶς εἰς τοῦτο τὸ μέρος (5). Ὁ Κλέων δὲν ἄφησε κἀμμίαν

(1) Πλούτ. εἰς Νικ. Πανσα, αὐτ. κεφ. 15. (2) Πλούτ. περὶ χρυσ. §. 397. (3) Cicero. de divin. l. 1. 35. c. 34 p. 29. (4) Δίολχ. εἰς χρο. σί. 1036. Εὐροπ. εἰς Ὀρ. σί. 330. Πλά. δημοκ. βιβλ. δ'. §. 427. (5) Πανσα. βιβλ. ε'. §. 135. Πλάτ. Πρωτ. δ'. σί. β'. Πλούτ. περὶ χρυσ. ἐκλ. §. 409. Στρά. βιβλ. γ'. §. 419.

ἐπιγραφὴν, να μὴ μᾶς τὴν ἐξηγήσῃ, καὶ ἐξαίρετως ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τοὺς χρῆσμούς, τοὺς ὁποίους ἡ Ἱέρεια ἀνήγγελλε, καὶ αὐτοὶ ἐφρόντιζον νὰ τοὺς ἐκθέτωσιν εἰς τὰς θείας τοῦ κοινοῦ (1) μᾶς παρεκίνοι νὰ παρατηρῶμεν μάλιστα τοὺς, ὅσους τὸ συμβεβηκὸς ἀπέδειξεν ἀληθεῖς. Μεταξὺ τῶν ἀναθημάτων τῶν βασιλείων τῆς Λυδίας, ἠλησιμόνησα νὰ ὀμιλήσω δι' ἓνα μέγαν ἀγυροῦν κρατήρα, θαλέντα παρὰ τοῦ Ἀλυάττου, τοῦ ὁποίου ἡ βᾶσις διεγείρει εἰς ἔτι καὶ νῦν τὸ θάμβος τῶν Ἑλλήνων. Ἴσως, δι' ὅτι ἀποδεικνύει τὸ νεαρὸν τῶν τεχνῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα (2). Εἶναι σιδηρᾶ, εἰς σχῆμα πύργου εὐρυτέρου πρὸς τὸ κάτω, ἢ πρὸς τὸ ἄνω μέρος, τόσον κάλλιπα ἐπεξεργασμένη, ὥστε ἀνάμεσα εἰς τὰ φύλλα, μετὰ τὰ ὁποῖα εἶναι κεκοσμημένη, φαίνονται, ὅτι παίξουσι τρόπον τινὰ μικρὰ ζῶα. Τὰ διάφορά της τμήματα δὲν εἶναι ἠνωμένα μετὰ ἄλλους. Εἶναι μίᾳ ἀπὸ τὰς πρώτας ἐφευρέσεις, ἐν ἧ μετεχειρίσθησαν τὸ κόλλημα. Τὴν ἀπονέμουσιν εἰς τὸν Χίον Γλαῦκον, ὁ ὁποῖος ἔζη πρὸ δύο αἰώνων, καὶ πρῶτος εὔρε τὸ μυστήριον νὰ κολλᾷ τὸν σίδηρον. Ἀπειρα ἄλλα ἀναθήματα διήγειρον τὴν προσοχήν μας. Εἶδομεν τὸν Ἀυδριάντα τοῦ ῥήτορος Γοργίου (3), καὶ τοὺς ἀναριθμήτους ἀνδριάντας τῶν νικητῶν εἰς διαφόρους ἀγῶνας τῆς Ἑλλάδος. Ἄν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν θεατῶν θαμβῶνται ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοσοῦτων ἀναθημάτων, συναθροισθέντων εἰς Δελφοὺς, δὲν θαμβῶνται ὀλιγώτερον καὶ ἀπὸ τὴν ἐξαίρετον ἐργασίαν (4), Ἐπειδὴ ὅλα σχεδὸν εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν τελευταῖον αἰῶνα, ἢ εἰς τοῦτον, καὶ τὰ πε-

(1) Διόδ. βιβλ. ις. §. 428. van dale de orat. I p. 158. et 175.

(2) Ἡρ. βιβλ. α. §. 25. Παυσ. βιβλ. ι. §. 834. Πλούτ. περὶ χρῆσ. ἐκκελλοί. §. 435. Ἠγήσανδ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ις. §. 210. (3) Ἑρμιπ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ια'. κεφ. ις. Cicero. de orat. I. 5. 52. L. 1. p. 310. Παυσ. αὐτ. κεφ. εἰ'. Βαλ. Μαξ. βιβλ. η'. κεφ. ις. (4) Στράβ. βιβλ. 9. §. 419.

ρισσότερα είναι τῶν δοκιμωτέρων ἔργοι γλύφων, οἳ τινες ἐφάνησαν εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς αἰῶνας.

§. Ἀπὸ τὸν περίβολον εἰσῆλθοντες εἰς τὸν ναόν, ὅς τις ἐκτίσθη πρὸ ἑκατὸν πενήκοντα σχεδὸν ἐτῶν (1). ὁ πρῶτος κατηναλώθη ἀπὸ τὰς φλόγας. Οἱ Ἀμφικτύονες (2) ἐπρόσβαζαν νὰ τὸν οἰκοδομήσωσι, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Σπίνδαρος τῆς Κορίνθου ὑπέσχεθη νὰ τὸν τελειώσῃ μὲ τριακόσια τάλαντα. Τὰ τρία τεταρτημόρια αὐτῆς τῆς παρότητος ἐσυλλέχθησαν ἀπὸ διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, τὸ δὲ ἄλλον, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν Δελφῶν, οἳ τινες, διὰ νὰ πληρώσωσι τὸ ἐπιβάλλον εἰς αὐτοὺς μέρος, ἐζητολόγουν ἀπὸ τοὺς πλέον μακροχρυσμένους τόπους. Γενεά τις τῶν Ἀθηναίων ἐπρόσθεσεν ἔτι, δι' ἰδίων ἐξόδων, τοὺς καλλωπισμοὺς, οἳ τινες δὲν ἦσαν εἰς τὸ πρῶτον σχέδιον (3). Ἡ οἰκοδομὴ ἐκτίσθη ἀπὸ ὠραιστάτην πέτραν, καὶ ἡ πρόσιψις τῆς ἀπὸ μάρμαρον τῆς Πάρου. Δύο Ἀθηναῖοι γλύπται παρέστησαν ἐπὶ τοῦ προμετωπίου τὴν Ἀρτεμιν, Ἀπὸλλωνα, Μούσας, Βάκχον κτ. (4). Τὰ ἐπιτύλια εἶναι βεβαρυμένα ἀπὸ διάφορα εἶδη κεχρυσωμένων ὄπλων, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀσπίδας, τὰς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέθηκαν εἰς μνήμην τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (5). Τὸ προπύλαιον εἶναι καλλωπισμένον ἀπὸ ζωγραφίας, παρισώσας τὴν μάχην τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τῆς Ὑδρας, τὸν πόλεμον τῶν Γιγάντων κατὰ τῶν Θεῶν, καὶ τὴν μάχην τοῦ Βελλεροφόντου κατὰ τῆς χιμέρας (6). Εἶδομεν ἐκεῖ ἔτι θυσιαστήρια (7), προτο-

(1) Ἐπιτομή. τῆς φιλολ. ἀκ. τό. 3. §. 150. τῷ 413. ἔτι πρὸ Χ. (2) Οὗτοι ἦσαν ἐπιτροποὶ διαφόρων πόλεων, οἳ τινες συνεβροῦντο κατ' ἔτος εἰς Δελφοὺς, ἐπισκεπτόμενοι τὸν ναόν. περὶ αὐτῶν γινέται λόγος εἰς τὸ ἐξῆς. (3) Ἡρ. βιβλ. β. §. 180. βιβλ. ε'. 62. Πausan. βιβλ. ε'. §. 811. (4) Παν. αὐτ. κ. εὐ. ἀισχ. εἰς κτση. §. 446. (5) αὐτ. (6) Εὐροπ. ἰον. σί. 190. (7) αὐτ. σί. 1186.

μὴν τοῦ Ὀμήρου (1), ἀγγεῖα καθαρικοῦ ὕδατος (2), καὶ ἄλλα μεγάλα δοχεῖα, ἐν οἷς γίνεται ἡμίξις οἴνου καὶ ὕδατος, ἀναγκαῖα εἰς τὰς σπονδὰς (3). Εἰς τὸν τοῖχον ἀνεγνώσαμεν πολλὰ γινωμικὰ, ἀπὸ τὰ ὅποια τινὰ ἐχαράχθησαν, ὡς δοκοῦσιν, ἀπὸ τοὺς ἐπτὰ σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος. Περιέχουσι ἀρχαῖς πολιτεύματος, καὶ εἶναι, ὡσάν ἐντολαί, τὰς ὁποίας δίδουσι οἱ Θεοὶ εἰς τοὺς, ὅσοι ἔρχονται πρὸς τοὺς προσκυνήσωσι (4) »Φαίνεται, ὅτι τοῖς λέγουσι. Γνωθὲ σαυτὸν. Μηδὲν ᾄγαν, Ἐγγύα πάρα ὄ' ἄτη.

§. ια'. Λέξεις διγράμματος, τεθεισα ὑπεράνω τῆς θύρας, ἔδωκεν εἴσοδον εἰς διαφόρους ἐρμηνείας· ἀλλ' οἱ δοκιμώτεροι ἐρμηνευταὶ εὐρίσκουσι εἰς αὐτὴν βαθυτάτου νόημα. Σημαίνει κατὰ ἀλήθειαν. Σὺ εἶ· καὶ εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς οὐδενότητός μας, καὶ ἡ ἀξίως δεδομένη ὑποταγὴ εἰς τιμὴν τῆς Θεότητος, εἰς τὴν ὁποίαν μόνην ἀνήκει ἡ αἰδῖος ὑπαρξίς (5). Κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ἀνεγνώσαμεν ἐπίτενος σαιῖδος, ἐξηρητημένως εἰς τὸν τοῖχον, αὐτὰς τὰς λέξεις, κεχαραγμένας μὲ χαρακτῆρας μεγάλους. »Μηθεῖς προσεγγίσῃ εἰς τοὺτους χετοὺς τόπους, εἴαν ὄν ἔχη χεῖρας καθαρὰς (6). Δὲν θέλω ἐνδιατρίψῃ, περιγράψω τὰ, ὅσα πλούτη εὐρίσκονται ἐνδοῦ τοῦ ναοῦ, καθεὶς δύναται πρὸς τὰ συμπεράνη ἀπο τὰ ἔξω. Μόνου θέλω εἰπῆ, ὅτι ἴσεται ἐκεῖ κολοσσαῖον τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα ἀπὸ κύπριον χαλκόν, ἀφιερωμένον ἀπὸ τοὺς Ἀμφικτύονας (7), καὶ ὅτι, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἀγαλμάτων τῶν Θεῶν, διατηροῦσι, καὶ ἐκθέτουσι εἰς τὸ σέβας

(1) Πaus. αὐτ. (2) Ἡλιο. Λίθ. (3) Ἡρ. βιβλ. α'. §. 51. (4) Πλάτ. εἰς Ἀλκιβ. §. 124. ὁ αὐτ. εἰς χαρμῆ. §. 164. Ξεν. ἀπομν. βιβλ. δ'. §. 796. Πaus. βιβλ. 6 κεφ. 15. Πλάτ. βιβλ. ζ'. κεφ. λβ. §. 39. (5) Πλάτ. περὶ τοῦ Εἶ §. 384. (6) Λουκ. περὶ Θουσι. §. 13. (7) Διοδ. βιβλ. 15'. §. 433

τῶν ὀνείμων, τὴν καθέδραν, ἐφ' ἧς ὁ Πίνδαρος καθήμενος, ἔψαλλε τοὺς ὕμνους, τοὺς ὁποίους ἐσύνθεσε διὰ τὸν Ἀπόλλωνα (1). Ἀναμνηστικῶς παρόμοια συμβεβηκότα, διὰ τὰ δεῖξω μέχρι τίνος βαθμοῦ οἱ Ἕλληνες ἤξεύρουσι τὰ τεμῶσι τὰ προτερήματα (2). Εἰς τὸ ἱερόν εἶναι (3) χρυσοῦν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἐκεῖνο τὸ παλαιὸν μαντεῖον, τοῦ ὁποίου αἱ ἀποκρίσεις ἐγίνοντο πολλάκις εἰμαρμένῃ ὀλοκλήρων βασιλείων. Ἐφανερώθη κατὰ τύχην. Αἶγες περιπλανώμεναι μεταξὺ τῶν πετρῶν τοῦ Παρυασσοῦ, ἐπλησίασαν εἰς ὀπὴν τινα, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ἐξέρχοντο κάκοποιαι ἀναθυμιάσεις, παρ' ἐλπίδα, λέγουσιν, ἐταράττοντο ἀπὸ κινήσεις ἀσυνήθιστους, καὶ σπασματώδεις (4). ὁ βοσκὸς, καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἐγγύς τόπων, τρέχουσιν εἰς τοῦτο τὸ θάυμα, ἀναπνεύουσι τὸν αὐτὸν ἀτμὸν, δοκιμάζουσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, καὶ προσφέρουσιν εἰς τὴν παραφροσύνην τοὺς λόγους ἀσυνδέτους, καὶ ἀτάκτους. Εὐθύς δέχονται τοὺς λόγους ἐκείνους διὰ προρρήσεις, καὶ τὸν ἀτμὸν τοῦ ἀντροῦ, διὰ θεῖαν ἐπίπνοιαν, τὸ μέλλον ἀνακαλύπτουσαν (5).

§. 13. Πολλοὶ ὑπουργοὶ εὐρίσκονται εἰς διακονίαν τοῦ ναοῦ. ὁ πρῶτος, ὅς τις παρρησιάζεται εἰς τὰς ὄψεις τῶν ξένων, εἶναι νέος τις, πολλάκις ἀνατεθραμμένος ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ θουσιασπρίου, ὑπόχρεος πάντοτε νὰ ζῆ εἰς τὴν ἀκριβεστέρα ἐγκράτειαν, καὶ διωρισμένος νὰ ἀσχολῆται εἰς τὴν καθαρότητα, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῶν ἱερῶν τόπων (6). Ἀφ' οὗ ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος, ἀπέρχεται μαζὶ μὲ τοὺς, ὅσοι εἶναι εἰς

(1) Πανσεν. βιβλ. ε. κεφ. 24. (2) Διὰ τοῦτο εἶχε καὶ Γρανταιίας προσόδους. Ὡν γὰρ τοὺς ἐπάσιους οἶδα, τούτων σαφῶς καὶ τὰς ἐπίδοσεις. Γρηγ. Ναξ. ἐπιτ. εἰς τὸν Μ. Β. (3) αὐτ. (4) Πλουτ. περὶ χρῆ. ἐλε. §. 433. Παισα αὐτ. ἐρ. ε. ἀποδ. βιβλ. ις. §. 427. (5) Πλω. βιβλ. 6. κεφ. ιγ. §. 116. ὄρα τὴν σημ. (6) Εὐροπ. ἰον. σι. 95.

αὐτὸν ὑποκείμενοι, εἰς μικρὸν ἱερὸν θάσος, διὰ τὴν συλλέγη δάφνας, καὶ τὰ πλέκη ἐξ αὐτῶν σέφανα, τὰ ὅποια ἐπιθέτει εἰς τὰς θύρας, τοίχους, περὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὸν τρίποδα, ἐπάνω εἰς τὸν ὅποιον καθημένη ἡ Πυθία, ἀναγγέλλει τοὺς χρησμούς, ἐξαντλεῖ ἀπὸ τῆν Κασαλίαν βρύσιν ὕδωρ, διὰ τὴν γεμίσει τὰ ἀγγεῖα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὸ προπύλαιον, καὶ τὴν βράντιζεν εἰς τὸ ἔνδον τοῦ ναοῦ. Εἶτα λαμβάνει τὸ τόξον, καὶ τὴν φαρέτραν του, διὰ τὴν ἀπομακρύνῃ τὰ πτηνὰ, τὰ ὅποια ἔρχονται τὴν ἀναπαυθῶσιν εἰς τὴν σκέπην ἐκείνης τῆς οἰκοδομῆς, καὶ εἰς τὰ ἀγάλματα, εὐραϊσόμενα εἰς τὸν ἱερὸν περίβολον. Οἱ προφῆται ἐργάζονται ἐπαγγέλματα ὑψηλότερα, εἰσὶν περὶ τὴν Πυθίαν (1), λαμβάνουσι τὰς ἀπακρίσεις τῆς, τὰς διατάττουσι, τὰς ἐρμηνεύουσι, καὶ ἐνίοτε τὰς ἐμπιστεύουσι εἰς ἄλλους ὑπουργοὺς, οἵτινες τὰς βάλλουσι εἰς σίχους (2). Οἱ ὀνομαζόμενοι ὅσοι μετέχουσι ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν προφητῶν, καὶ εἶναι πέντε. Αὐτὴ ἡ ἱερατεία εἶναι διηνεκὴς εἰς τὴν γενεάν τους, ἥτις φρονεῖ, ὅτι ἔλκει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπὸ τὸν Δευκαλίωνα (3). Γυναῖκες, προβεβηκυίας ἡλικίας, ἔχουσι ἐπισααίαν, τὴν μὴν ἀφήσωσι τὴν σβύση τὸ ἱερὸν πῦρ (4), τὸ ὅποιον εἶναι ὑπόχρεοι τὴν τρέφωσι μετὰ ξύλα ἐλάτης (5). Ἰκανοὶ θῦται, χρησμοδοί, θῦσηκόποι, καὶ ὑπουργοὶ ὑποδείξουσι ἀυξάνουσι τῆς λατρείας τὴν μεγαλοπρέ-

(1) Van Dale. de Orac. p. 104. ὑπερῆ. τῆς Φιλολ. ἀναθ. τό. 3. §. 186. (2) Πλούτ. αὐτ. §. 407. Στράβ. βιβλ. 2. §. 410. (3) Τίς ὁ παρὰ Δελφοῖς ὀσωντῆρ, καὶ διὰ τί βύσασιν ἕνα τῶν βρυῶν καλοῦσιν; Ὀσωντῆρα μὲν καλοῦσι τὸ θῦμενον ἱερεῖον, ὅταν ἔσσης ἀποδειχθῆ. Πέντε δὲ εἰσὶν ὅσοι διὰ βίου, καὶ τὰ πολλὰ μετὰ τῶν προφητῶν ἐρῶσιν οἱτοί, καὶ συναρουργοῦσιν, ἅτε γεγονέναι δοκοῦντες ἀπὸ Δευκαλίωνος ὁ δὲ βύσιος, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ νομίζουσι. φύσιος ἔστιν. Πλούτ. κρο. καταγ. (4) Δίσχ. εἰς χρησφ. σέ. 1037. Πλούτ. εἰς Νοῦμ. §. 66. (5) Πλούτ. περὶ τοῦ εἰ §. 305.

πειαν, καὶ μόλις ἐξαρκούσι νὰ εὐχαρισῶσι τὴν σπουδὴν τῶν ξένων, οἵτινες τρέχουσιν εἰς τοὺς Δελφοὺς ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

§. ιγ'. Παρεκτὸς τῶν προσφερομένων θυσιῶν πρὸς εὐχαρισίαν, ἢ ἐξελείωσιν ἀμαρτημάτων, ἢ ἐπίκλησιν ὑπερασπίσεως τοῦ Θεοῦ, εἶναι καὶ ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ προηγῶνται ἀπὸ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ χρησμοῦ, ἐκπληρούμεναι μὲ τελετὰς διαφόρους. Ἐν ᾧ μᾶς ἐδίδασκον αὐτὰς τὰς λεπτομερείας, εἶδομεν, ὅτι ἔφθασαν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρου, καὶ εἰς τὴν καλουμένην ἱεράν ὁδὸν ἀριθμὸς μέγας ἀρμάτων γεμάτων ἀπὸ ἀνδρας, γυναῖκας, καὶ παιδιὰ (1), οἵτινες, ἀφ' οὗ ἐξεπέζευσαν, ἐσχημάτισαν τὰς τάξεις των, καὶ ἐπροχώρουσιν πρὸς τὸν ναόν, ψάλλοντες σίχους. Ἐρχοντο ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν Θεόν τὰς προσκυνήσεις τῶν κατοίκων της. Ἡ θεωρία τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἠκολούθει ἐγγύθεν, καὶ ταύτην, ἄλλαι πολλῶν πόλεων, ἐν αἷς ἢ τῶν χίων διακρίνετο (2), συγκεκριμένη ἀπὸ νεανίας ἑκατόν. Εἰς τὴν κατὰ τὴν Δῆλον περιήγησίν μου, θέλω ὀμιλήσει διεξοδικώτερον δι' αὐτὰς τὰς θεωρίας, διὰ τὴν, ὅσπν παριστώσι, μεγαλοπρέπειαν, διὰ τὸν, ὅσον διεγείρουσι, θαυμασμόν, καὶ διὰ τὴν, ὅσπν προσφέρουσιν εἰς τὰς εορτὰς, λαμπρότητα, αἱ ὁποῖαι τοὺς συναθροίζουσιν. Αἱ ἐλθεῖσαι εἰς τοὺς Δελφοὺς, διετάχθησαν περὶ τοῦ ναοῦ, ἐπρόσφερον τὰς προσφορὰς των, καὶ ἔψαλλον εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὕμνους συνωδευμένους μὲ ὀρχήσεις. Ὁ χορὸς τῶν Ἀθηναίων εὐδοκίμησεν εἰς τὴν γλυκύτητα τῶν φωνῶν, καὶ τὴν μεγάλην ἐπιτηδειότητα τῶν ῥυθμῶν, τοῦ μέλους, καὶ τῆς ὀρχήσεως (3). Κάθε σιγμὴ πα-

(1) Ο' αὐτ. κεφ. κταγ. §. 304. (2) Ἡρ. βιβλ. 5. §. 27. (3) Ἡερο. ἀπομν. βιβλ. γ'. §. 755.

ρισα νέας σκηνὰς θελκτικὰς, καὶ ταχεῖας. Πῶς νὰ τὰς περιγράψῃ κἀνεὶς; Πῶς νὰ παραστήσῃ ἐκεῖνας τὰς κινήσεις, τὰς συμφωνίας, τὰς φωνὰς, τὰς σεβασμίας τελετὰς, τὴν θορυβώδη χαρὰν, τὸ πλῆθος τῶν εἰκόνων, αἵτινες, προσεγγίζουσαι ἀλλήλαις, ἀμοιβαίως ἐπαρρησιάζον νέα θέλητρα;

§. ιδ'. Ἐσύρθημεν, οἴονεὶ ἀθελήτως εἰς τὸ θέατρον (1), ὅπου ἐσυγκροτοῦντο οἱ ἀγῶνες τῆς μουσικῆς, καὶ ποιήσεως. Οἱ Ἀμφικτύονες ἦσαν εἰς αὐτὸ πρόεδροι. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἐσύνησαν τοὺς πανηγυριζομένους εἰς τοὺς Δελφοὺς ἀγῶνας (2). Οὗτοι ἔχουσι τὴν ἐπιστάσιαν (3) τούτους, διατηροῦσιν εἰς αὐτοὺς τὴν εὐταξίαν, καὶ θεσπίζουσι τὸν σεφάνον εἰς τοὺς νικητὰς. Πολλοὶ ποιηταὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ βραβείου εἶναι ὕμνος τοῦ Ἀπόλλωνος (4), τὸν ὁποῖον ψάλλει ὁ ἴδιος ποιητὴς μὲ τὴν κιθάραν του. Τὸ μέλος τῆς φωνῆς, καὶ ἡ τέχνη νὰ τὴν βοηθῇ μὲ τὰς ἀρμονικὰς συμφωνίας, ἐπιρρέουσι οὕτως εἰς τὰς ἐπινοίας τῶν κριτῶν, καὶ παρεστώτων, ὥστε ὁ Ἡσίοδος, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἐκεῖνα τὰ δύο προτερήματα, ἀπεδιώχθη ἄλλοτε ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῶν συναμιλλωμένων· καὶ ἐπειδὴ ἄλλοι ποιηταὶ τὰ ἔχουσι εἰς βαθμὸν ὑπερτάτον, ἔλαβον τὸ βραβεῖον, καὶ παρέστησαν ποιήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐσύνθεσαν (5). Τὰ, ὅσα ποιήματα ἠκούσαμεν, εἶχον μεγάλας ὠραιότητας. Τὸ σεφανῶδεν ὁμῶς ἔλαβε τόσα παμπληθῆ χειροκτυπήματα, ὥστε ἠναγκάσθησαν οἱ κήρυκες νὰ ἐπιτάξωσι σιωπὴν. Ἐν ταύτῳ ἐφάνησαν οἱ αὐληταί. Ἡ ὑπόθεσις, τὴν ὁποῖαν συνειθίζουσι νὰ τοῖς προβάλλωσιν, εἶναι ἡ μάχη τοῦ Ἀπόλλωνος μὲ τὸν ὄφιν Πύθωνα. Πρέπει νὰ διακρίνωμαι εἰς τὴν σύνθεσίν των αἱ πέντε

(1) Πλούτ. συμπόσ. βιβλ. 6. κεφ. 8. Πανσα. βιβλ. 1. κεφ. 14.

(2) Πανσα. αὐτ. κεφ. 5. Στρά. βιβλ. 9. §. 421. (3) Πινδ. Π49. δ'. 5. 110. σχο. αὐτ. (4) Στρά. βιβλ. 9. §. 421. (5) Πανσα. βιβλ. 1. κεφ. 5.

κυριώδεις περιστάσεις εκείνου τοῦ ἀγῶνος (1). Τὸ πρῶτον μέρος εἶναι ὡσάν προοίμιον· ἡ πράξις συνεισάγεται εἰς τὸ δεύτερον, ἐμφυχούται, καὶ τελειοῦται εἰς τὸ τρίτον, εἰς τὸ τέταρτον ἀκούουσι τὰς φωνὰς τῆς νίκης, καὶ εἰς τὸ πέμπτον γὰρ συρίγματα τοῦ τέρατος, πρὶν ἐκπνεύσῃ (2). Οἱ Ἀμφικτύονες μόλις ἐπέκριναν τὸ βραβεῖον, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ στάδιον, ὅπου αἱ πεζοδρομίαι ἐμελλοῦν νὰ ἀρχίσωσιν. Ἐπιπροβλήθη σέφανος εἰς τοὺς, ὅσοι ἤθελαν τρέξει ταχύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐκεῖνο τὸ στάδιον· ἄλλος, εἰς τοὺς, ὅσοι τὸ τρέξωσι οἷς· τρίτος εἰς τοὺς, ὅσοι τὸ τρέξωσι διωδικάνις, χωρὶς νὰ σταθῶσι (3). Τοῦτο εἶναι τὸ ὀνομαζόμενον ἀπλοῦν, διπλοῦν, διεξοδικόν. Τρέξιμον τῶν παιδῶν διεδέχθη αὐτὰς τὰς διαφορὰς ἀσκήσεις (4), τὸ τῶν καθωπλισμένων ἀνδρῶν, ἡ πάλη, ἡ πυγμὴ (5), καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους θέλομεν περιγράψαι λεπτομερῶς, ὀμιλοῦντες περὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν (6).

§. ιε'. Ἄλλοτε οἱ νικηταὶ ἐβραβεύοντο μὲ ἀργύρικα (7) ἀλλ' ὅταν ἀπεφασίσθη νὰ τοὺς τιμῶσι περισσότερον, ἐχαρίζετο εἰς αὐτοὺς δάφνης σέφανος. Ἐδειπνήσαμεν μὲ τοὺς θεωροὺς τῶν Ἀθηναίων. Τινὲς ἐπρόβαλον νὰ ἐρωτήσωμεν τὸ μαντεῖον. Τὴν ἀκόλουθον ἐμελλε νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις των. Δι' ὅτι μόνον εἰς διορισμένας ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἶναι δυνατὸν νὰ προσεγγίσῃ κἀνεὶς εἰς αὐτό· καὶ ἡ Πυθία ἀναβαίνει εἰς τὸν τρίποδα ἀπαξ τοῦ μηνός (8). Ἀπεφασίσσαμεν νὰ τὸ ἐρωτήσωμεν ἐκ μέρους μας, κινούμενοι ἀπλῶς ἀπὸ μόνην πε-

(1) Στρά. αὐτ. ὑπέθε. εἰς Πύθ. Πυθ. §. 163. Ἀθήν. βιβλ. ε'. (2) Ἀθήν. αὐτ. Πολυδ. βιβλ. δ'. κεφ. ε'. (3) Ὑπομνή. τῆς φιλ. ἀκα. τό. 3. §. 308. τό. 9 §. 886. (4) Παισα. βιβλ. ε'. κεφ. ζ'. (5) Πυθ. Νέμ. ὠδ. 5'. §. 60. Ἡλιό. Αἰθ. βιβλ. δ'. (6) Σταδίου, διαυλος, δολιχος. σπλίτης, πυγμὴ, παγκράτου, παλη, καὶ ἄλλα. (7) Παισα. αὐτ. (8) Πλούτ. κεφ. αταγ. §. 292.

ριέργειαν, καὶ χωρὶς νὰ δόσωμεν τὴν βραχυτέραν πῆξιν εἰς τὰς ἀποφάσεις του. Τὴν νύκτα, ἡ νεωλαΐα τῶν Δελφῶν, διεσπαρμένη εἰς τοὺς δρόμους, ἔψαλλε σίχους εἰς δόξαν τῶν, ὅσοι πρὸ ὀλίγου ἐξεφανώθησαν (1). Ὁ δῆμος ὅλος ἐγέμιζε τὸν αἶρα ἀπὸ διεξοδικῆς, καὶ θορυβώδεις εὐφημίας. Ἡ φύσις ὀλόκληρος ἐφαίνετο, ὅτι ἐλάμβανε μετοχὴν ἀπὸ τὸν Θρίαμβον τῶν νικητῶν. Ἐκεῖναί αἱ ἀναρίθμητοι ἠχοί, εἰς τὰ περίξ τοῦ Παρνασσοῦ ἀναπαυόμεναι, ἐξύπνησαν ἀνεπίστως ἀπὸ τὸν κρότον τῶν σαλπγγῶν, καὶ πληροῦσαι ἀπὸ τὸς φωνάς των τὰ ἄντρα, καὶ κοιλάδας (2), τὰς μετέδιδον ἀναμεταξύ των, καὶ ἔφερον μακρὰν τὰς λαμπρὰς τῆς δημοσίας χαρᾶς ἐρμηνείας. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὑπήγαμεν εἰς τὸν ναὸν, ἐδώκαμεν ἐγγράφως τὰς ἐρωτήσεις μας (3), καὶ ἀνεμένομεν τὴν διὰ κλήρου ψῆφον νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐδυνάμεθα νὰ προσεγγίσωμεν εἰς τὴν Πυθίαν (4). Μόλις περὶ τούτου εἰδοποιήθημεν, καὶ τὴν εἶδομεν, ὅτι περιήρχετο εἰς τὸν ναὸν (5), συνοδευομένη μὲ προφῆτας τινὰς, ποιητὰς, καὶ ὁσίους, οἱ τινες εἰσῆλθον μὲ αὐτὴν εἰς τὸ ἱερόν. Σκυθρωπῆ, καταδεδοσμένη, ἐφαίνετο, ὅτι ἐαύρετο, ὡς θυμὰ, ἀγόμενον εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἐμάσσα δάφνην (6), ἔρριπτε, διαβαίνουσα, εἰς τὸ ἱερόν πῦρ, φύλλα ἀπ' αὐτὴν, μεμιγμένα μὲ κριθίνον ἄλευρον (7). εἶχεν ἐξεφανωμένῃν μὲ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ μέτωπόν της δεδεμένον μὲ ταινίαν (8).

§. 15. Μία μόνη Πυθία ἦτον ἄλλοτε εἰς Δελφοὺς (9).

Ἀλλ' ὅταν τὸ μαντεῖον ἄρχησε νὰ ἐρωτᾶται περισσότερον,

(1) Πλάτ. Νέμ. ᾠδ. 5. στίχ. 66. (2) Ἰουστ. βιβλ. κδ'. κεφ. 5. (3) Ἀριστοφ. σχόλ. εἰς Πλούτ. στίχ. 39. (4) Εὐριπίδ. Ἴου. στίχ. 419. (5) Ὁ αὐτ. στίχ. 42. (6) Λουκι. ἐν τῷ δις ἀποκν. §. 792. (7) Πλούτ. περὶ τῶν τῆς Πυθ. χρῆσ. §. 397. (8) Λουκι. Φαρσ. βιβλ. ε'. 143. καὶ 170. (9) Πλούτ. περὶ ἐκκληλ. χρῆσ. §. 414.

τότε ἐσυστήθησαν τρεῖς, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἦναι ἠλικιωμένοι περισσότερον ἀπὸ πενήκοντα ἐτῶν, ἀφ' οὗ κἄπποιος Θετταλὸς ἤρπασε μίαν ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἱερείας (1). Ἐργάζονται τὴν ὑπουργίαν ἐκ διαδοχῆς. Ἐκλέγονται ἀπὸ τὰς παρθένους τῶν Δελφῶν, καὶ μάλιστα ἀπὸ κατὰσαιν ἄσημον (2). Εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θυγατέρες πτωχῶν, χωρὶς ἀνατροφὴν, χωρὶς πείραν, ἔχουσαι ἦδη καθαρῶτατα, καὶ πνεῦμα περιωρισμένον (3). χρεωσοῦσαι νὰ ἐνούωνται ἀπλούστατα, ποτὲ νὰ μὴν ἀλείφονται μὲ ἀρώματα, καὶ νὰ διαγώσιν εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν πράξεων τῆς πίσεως (4). Ξένοι ἱκανοὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ἐρωτήσασιν τὸ μαντεῖον. Ὁ ναὸς ἦτον περικυκλωμένος ἀπὸ θυμάτα, τὰ ὅποια ἔπιπτον ὑπὸ τὴν ἱεράν μάχαιραν, καὶ αἱ φωναίτων ἠνώοντο μὲ τὸ ἄσμα τῶν ὕμνων. Ἡ ἀνυπομόνητος ἐπιθυμία τοῦ νὰ μάθῃσι τὸ μέλλον, ἦτον ἐξωγραφισμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων μὲ ἐλπίδα, καὶ φόβον, τὰ ὅποια εἶναι ἀπ' αὐτὴν ἀχώριστα. Εἰς τῶν ἱερέων ἔλαβε τὴν ἐπισασίαν νὰ μᾶς προπαρασκευάσῃ. Ἀφ' οὗ τὸ ἱερὸν ὕδωρ μᾶς ἐκαθάρισεν, ἐπροσφέρομεν ταῦρον, καὶ αἶγα. Διὰ νὰ ἦναι ὁμοῦ εἰς τοὺς Θεοὺς τὸ θυμα τοῦτο εὐπρόσδεκτον, ἔπρεπεν ὁ ταῦρος νὰ φάγῃ, χωρὶς νὰ διεσάσῃ, τὸ προσφερόμενον εἰς αὐτὸν ἄλευρον, καὶ τὰ μέλη τῆς αἰγὸς ἔπρεπε νὰ τρέμωσι μέχρι τινός, ἀφ' οὗ ἔχουσαν εἰς αὐτὴν ὕδωρ ψυχρὸν (5). Δὲν μᾶς ἀπέδωκαν κἄ-

(1) Διοδ. βιβλ. 15. §. 428. (2) Εὐριπ. Ἴον. στίχ. 92. (3) Τραπέζα δ' ἐν οἴκῳ γεωργῶν πενήτων, οὗτ' ἀπὸ τεχνης οὐδεὶν, οὗτ' ἀπ' ἀλλης τῆς ἐμπειρίας, καὶ δυνάμειος ἐπιπερομένη, κατείσιν εἰς τὸ χρῆσθριον. Πλούτ. περὶ χρετ. §. 405. (4) Ταχα δὴ μεμφόμεθα τῆν Πυθίαν, ἔτι Γλαύκης οὐ φθειγγεται τῆς καθαρωδοῦ λεγυρώτερον, οὐδὲ χρομειου μύροισι, οὐδὲ ἀλουργιδας ἀμπεχομενη, καί τισιν εἰς τὸ οὐδ' ἐπιθυμίου κασσίαν, ἢ λάδανον, ἢ λιθακωτῶν, ἀλλὰ ὄσφρην, καὶ κριθινον ἄλευρον. ὁ αὐτ. αὐτ. (5) Δεῖ γὰρ τὸ θυσιμαν τῶτε σώματι, καὶ τῆ ψυχῇ καθαροῦ εἶναι, καὶ ἀσιεῖς, καὶ ἀδιὰφθορον. Μάτρα μὲν οὖν περὶ τὸ σῶμα κατι-

νένα λόγον αὐτῶν τῶν τελετῶν· ἀλλ' ὅσον εἶναι ἀνεξήγητοι, τούτου περισσώτερον σέβας ἐμπνέουσιν. Ἄφ' οὗ ἡ ἔκβασις ἐδικαίωσε τὴν καθαρότητα τῶν σκοπῶν μας, μᾶς εἰσήγαγον πάλιν εἰς τὸν ναόν, ἔχοντας τὴν κεφαλὴν ἐσφανωμένην μὲ δάφνην, καὶ κρατοῦντας εἰς τὰς χεῖρας κλάδον περιτετυλιγμένον μὲ νῆμα ἐρίου λευκοῦ (1). Μὲ τὸ σύμβολον τοῦτο, ὡς ἐκείται, πλησιάζουσιν εἰς τὰ θυσιαστήρια. Μᾶς εἰσήγαγον εἰς τιναῖον, ἔπου, εἰς σιγμὰς τινὰς, τὰς ὁποίας, ὡς δοξάζουσιν, οἱ ἱερεῖς, δὲν εἶναι δυνατόν, μήτε νὰ προβλέπωσι, μήτε νὰ διορίζωσι, αἰσθαίνονται ἀνελπίσως εὐωδίαν ἐς ἄκρον θαυμασίαν (2). Ἐπιμελοῦνται νὰ καταστήσωσι εἰς τοὺς ξένους τὸ θαῦμα τοῦτο ἄξιον παρατηρήσεως.

§. ιζ'. Μετὰ μικρὸν ἦλθεν ὁ ἱερεὺς νὰ μᾶς ζητήσῃ, καὶ μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸ ἱερόν, εἶδος βαθέος σπηλαίου (3), τοῦ ὁποίου οἱ τοῖχοι ἦσαν καλλωπισμένοι μὲ διάφορα ἀναθήματα. Πρὸ ὀλίγου ἐσηκώθη ἀπ' αὐτοὺς ταινία εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν κεντημένα σέμματα, καὶ νῆαι (4). Κατ' ἀρχὰς ἐδυσκολευόμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ ὑποκείμενα. Τὰ καιόμενα ἐκείσε θυμιάματα, καὶ ἄλλα ἀρώματα συνεχῶς, τὰ καταπλοῦσι ἀπὸ πεπυκνωμένου καπνοῦ (5). Κατὰ τὸ μέσον τοῦ σπηλαίου εὐρίσκεται ὀπή τις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέρχεται ἡ προφητικὴ ἀνα-

δὲν οὐ πᾶν χαλεπὸν ἐς, τὴν δὲ ψυχὴν δοκιμάζουσι, τοῖς μὲν ταῖροις ἄλφειτα, τοῖς δὲ κόπροις ἱριβήθους παρατιθέντες. Τὸ γὰρ μὴ γινεσθῆναι ὑγιάνου οὐκ οἴεται· τὴν δ' αἶγα διελίγχειν τὸ ψυχρὸν ὕδωρ Πλούτ. περὶ ἐλελ. χρημ. §. 435. (1) Van Dale. de orac. p. 144. (2) Ὁ γὰρ αἶσος, ἐν ᾧ τὰς χρωμένους τῷ θεῷ καθίζουσιν, οὔτε πολλακις, οὔτε τεταγμένως, ἀλλ' ὡς ἔτυχε διὰ χρόνων εὐωδίας ἀναπληρῆται καὶ πνεύματος, οἷας ἀν τὰ ἥδιστα, καὶ πολυτελεῖστα τῶν μύρων ἀποφορῆς, ὡπὲρ ἐκ πηγῆς τοῦ ἀδύτου προσβάλλοντος· ὁ αὐτ. αὐτ. (3) Στρά βιβλ. Σ. §. 419. (4) Πλούτ. εἰς Τιμολ. §. π'. (5) Λοκκ. εἰς Ἰοβ. τραγῳ. §. 675.

Συμίας. Πλησιάζουσιν εἰς αὐτὴν διάτινος ἀνεπαίσθητου κα-
τηφόρου (1), ἀλλὰ κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ τὴν ἰδῆ· ἐπειδὴ
εἶναι ἐσκεπασμένη ἀπὸ τὸν τρίποδα, τόσου πολλὰ περικυκλω-
μένου ἀπὸ σέμματα, καὶ κλάδους δάφνης (2), ὥστε ὁ ἀτμὸς
δὲν δύναται νὰ διαχυθῆ εἰς τὰ ἔξω. Ἡ Πυθία, ἀποκαμουῖσα
ἀπὸ τοῦ κόπον, δὲν ἤθελε νὰ ἀποκριθῆ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας·
οἱ δορυφοροῦντές τιν ὑπουργοὶ μετεχειρίζοντο, ἄρτι μὲν, τὰς
ἀπειλὰς, ἄρτι δὲ, τὴν βίαν. Ἰποχωροῦσα τελευταίον εἰς τὰς
ζυγοχωρίας των, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ τρίποδος, ἀφ' οὗ ἔπιεν ἀπὸ
τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ῥεεῖ εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἔχει, ὡς λέγουσι,
τὴν χάριν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ μέλλοντος (3). Χρῶματα
ζωηρότατα μετὰ βίας ἤθελεν ἐξαρκέσει νὰ ζωγραφίσωσι τὰς,
εἰς ὕσας, ἐκστάσεις, μετὰ μικρὸν περιέπεσε. Τὸ σῆθός τῆς
ἐφρουσκίωνετο, τὸ πρόσωπόν τῆς ἐγένετο ἐρυθρόν, καὶ πελιδνόν,
ὅλα τῆς τὰ μέλη ἐταράττοντο ἀπὸ ἀδελήτους κινήσεις (4).
τίποτε δὲν ἤκούετο ἀπὸ αὐτὴν, ἢ, φωναὶ γοεραὶ, καὶ θρήνοι
διεξοδικαί. Ἐν ταύτῳ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἄρχησαν νὰ σπινθοβο-
λῶσι, τὸ σῶμα τῆς, νὰ ἀφρίζη, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τῆς,
νὰ σέκωνται ὀρθαί, καὶ ἡ ἰδία μὴ δυναμένη, μήτε νὰ ἀντέχη
εἰς τὴν ἀναθυμίασιν, ἢ ὁποία τὴν ἐτυράννει, μήτε νὰ ἐκριφθῆ
ἀπὸ τὸν τρίποδα, ὅπου οἱ ἱερεῖς τὴν ἐκράτουν, ἐξέσχισε τὴν
ταινίαν τῆς, καὶ μεταξὺ τῶν φρικωδέςτερων ὤρυγῶν, ἐπρόφερε
λόγους τινὰς, τοὺς ὁποίους οἱ ἱερεῖς ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ
συλλέξωσι, τοὺς ἔβαλον ἐπομένως εἰς τάξιν, καὶ μᾶς τοὺς
ἔδωκαν ἐγγράφως. Ἐγὼ ἠρώτησα, ἂν ἤθελα λάβῃ τὴν δυσ-
χίαν, νὰ ὑπερξήσω ἀπὸ τὸν φίλον μου. Ὁ Φιλώτας, χωρὶς
νὰ συμφωνήσῃ μαζί μου, ἔκαμε τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν. Ἡ ἀπό-

(1) Λουκ. Φασσαλ. β. βλ. ε'. σ'. 159. (2) Ἀριστοφ. εἰς πλοῦ, σ'
39. (3) Πανσαι. β. βλ. ε. σ. 859. (4) Λουκ. Φασσ. β. βλ. ε'. σ'. 170. Λουκ.
εἰς Ἰοφ. τραγω. §. 30. Van Dale. de orac. p. 154.

κρίσις ἦτον σκοτεινὴ, καὶ ἀμφοτεροδέξιος· ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὸν ναὸν, τὴν κατεξεσχίσασμεν.

§. ιβ'. Πλήρεις τότε ἀπὸ ἀγανάκτησιν, καὶ εὐσπλαγχνίαν, ἐμμεφόμεθα ἀναμεταξύμας πικρότάτα, ὅτι ἐφέραμεν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν ἐκείνην τὴν δυσυχὴ ἱερείαν. Ἐργάζεται μιστὰ ἐπαγγέλματα, τὰ ὅποια ἔφθειραν τὴν ζωὴν εἰς πολλὰς ἀπὸ τὰς ὁμοίας της (1). Οἱ ἱερεῖς τὸ ἠξεύρουσι. Μὲ ὅλον τοῦτο τοὺς εἶδομεν, ὅτι ἐπολλαπλασιάζον εἰς αὐτὴν τὰς ταλαιπωρίας, καὶ ἐθνώρουν μὲ ἀδιαφορίαν τὰς τιμωρίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἦτον βεβαρυμένη. Ὅτι δὲ διεγείρει περισσοτέραν ἀγανάκτησιν, εἶναι, ὅτι κέρδος εὐτελὲς ἐσκήληνε τὰς ψυχὰς τῶν. Χωρὶς τὰς μανίας τῆς Πυθίας, δὲν ἤθελον ἐρωτᾶ τὸ μαντεῖον τόσον παλλὰ, καὶ αἱ ἐλευθεριότητες τῶν λαῶν δὲν ἤθελον ἦναι πλουσιοπάροχοι. Ἐπειδὴ, ἄνευ ἀργυρίου, καὶ τιμῆς, δὲν δύναται κἄνεὶς νὰ λάβῃ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι μὲν ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, χάριν ἀπλῆς μόνον προσκυνήσεως, οὗτοι χρεωσοῦσι τοῦλάχισον νὰ καταθήσωσιν ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων πλακούντια, καὶ ἄλλα ἀναθήματα (2). Ὅσοι δὲ ἐπιθυμοῦσι νὰ μάθωσι τὸ μέλλον, οὗτοι εἶναι εἰς χρεὼς νὰ θυσιάζωσι ζωᾶ. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, εἰς παρομοίας περιστάσεις, δὲν ἐντρέπονται, φιλοτιμούμενοι νὰ δείξωσι τὴν μεγαλητέραν ἐπίδειξιν· καὶ ἐπειδὴ ἀνήκει εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ μερὶς ἀπὸ τὰ θύματα, εἴτε τὰ ἀποδοκιμάζουσιν, εἴτε τὰ δέχονται, ἢ τυχοῦσα εἰς αὐτὰ ἀνωμαλίᾳ ἐξαρκεῖ εἰς αὐτοὺς, κατὰ τοὺς τεθειμένους κανόνας, νὰ τὰ ἀποδείξωσιν ἀδόκιμα· καὶ εἶδον τόσον αἰσχροκερδεῖς θύσκόπους, ὅτι σκαλίζουσιν εἰς τὰ ἐντόσθια ζωῶν τινὸς, ἀρπάζοντες ἀπ' αὐτὸ μέρη ὀλόκληρα, καὶ ἐπιτάττοντες νὰ ἀρχίξῃ ἡ θυσία ἐκ δευ-

(1) Πλοῖτ. περὶ ἐκκληλ. χρῆς. §. 438. Λουκ. Φαρσάλ. αὐτ. ε. 51. 116. (2) Εὐριπ. Ἴον. 51. 226.

τέρου (1). Με ὅλον τοῦτο αὐτὸς ὁ φόρος, ἐπιτιθέμενος ἐτησίως εἰς τὴν εὐκολοπισίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀπαιτούμενος αὐστηρῶς ἀπὸ τῶν ἱερείς, τῶν ὁποίων ποιεῖ τὸ οὐσιῶδες εἰσόδημα (2)· ὁ φόρος, λέγω, αὐτὸς εἶναι ἀπείρως ἥττον ἐπικίνδυνος, ἢ ἡ ἐπιβρῆσθαι τῶν ἀποκρίσεών τους εἰς τὰς δημοσίας τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσεις, καὶ τοῦ ἐπιλοίπου τοῦ παντός. Ποῖος δὲν θρηνεῖ διὰ τὰς δυσυχίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅταν συλλογισθῇ, ὅτι, ἐξω ἀπὸ τὰ νομιζόμενα θανάματα, ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ κάτοικοι τῶν Δελφῶν ποιοῦσι συνεχῆς ἐμπόριον (3), δύναται νὰ λάβῃ μὲ ὅσων χρημάτων τὰς ἐρωτήσεις τῆς Πυθίας (4); καὶ ὅτι λέξις, ὑπαγορευθεῖσα ἀπὸ διεφθαρμένους ἱερείς, καὶ ἐπικυρωθεῖσα παρὰ γυναικὸς ἄφρονος, ἐξαοκεῖ νὰ διεγείρῃ αἰμοβόρους πολέμους, φέρουσα παντελῆ ἐρήμωσιν εἰς βασιλείαν ὀλόκληρον (5);

§. 19. Τὸ μαντεῖον ἀπαιτεῖ νὰ ἀποδίδωσιν εἰς τοὺς Θεοὺς τὰς ὀφειλομένας εἰς αὐτοὺς τιμὰς, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο, δὲν διορίζει κανένα κανόνα· καὶ ὅταν τὸ ἐρωτῶσι, ποία εἶναι ἡ καλλίτερα λατρεία, ἀποκρίνεται πάντοτε. Στέργε τὴν κοῦσαν δεκτὴν εἰς τὸν τόπον σου. (6). Ἀπαιτεῖ προσέτι νὰ εὐλαβῶνται τοὺς ναοὺς, καὶ ἐπιτάττει σκληροτάτας ποινὰς κατὰ τῶν, ὅσοι παραβαίνουσιν αὐτὴν τὴν εὐλάβειαν, ἢ ἀρπάζουσι τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἀνήκουσιν εἰς αὐτοὺς. Τὸ ἐξῆς παράδειγμα εἶναι ἱκανὸν πρὸς ἀπόδειξιν. Ἡ ἐκτενομένη ἀπὸ τὸν Περνασσὸν μέχρι τῆς Θαλάσσης πεδιάς ἀνῆκε πρὸ δύο σχεδὸν αἰώνων εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κιζ-

(1) Εἴφρ. παρ' Ἀθην. βιβλ. 9. κεφ. 6. Van Dale. ibid. (2) Λουκία. εἰς φιλ. §. 8. (3) Πλούτ. εἰς Νικ. §. 532. (4) Ἡρ. βιβλ. 5. §. 66. Πλούτ. εἰς Δημο. §. 854. Πανσα. βιβλ. γ'. §. 213. Πολύβ. στρατηγ. βιβλ. ε'. κεφ. 15. (5) Ἡρ. βιβλ. α'. §. 53. (6) Ξενοφ. Ἀπομνη. βιβλ. 8. §. 803.

ρίας· καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν τὴν ἐξερέθησαν, ἀποδεικνύει ἰκανῶς, ποῖον εἶδος ἐκδικήσεως ἐργάζονται ἐνταῦθα κατὰ τῶν ἱεροτύλων. Τοὺς κατηγορήσαν, ὅτι ἐλάμβανον δόσιμον ἀπὸ τοὺς ἐρχομένους εἰς τὸν λιμένα των Ἑλλήνας, διὰ νὰ ὑπάγωσι εἰς Δελφούς. Τοὺς κατηγορήσαν, ὅτι ἐκάμνον ἐπιδρομὰς ἐναντίον εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸν ναὸν τόπους (1). τὸ μαντεῖον, ἐρωτηθὲν παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων, περὶ τοῦ εἶδους τῆς τιμωρίας, ἐπρόσαξε νὰ τοὺς καταδιώκωσι νύκτα, καὶ ἡμέραν, νὰ λεηλατῶσι τοὺς τόπους των, καὶ νὰ τοὺς ἀνδραποδίζωσι. Εὐθύς ἔθνη πολλὰ ἔδραμον εἰς τὰ ὄπλα, ἡ πόλις ἀνετράπη, ὀλιμὴν ἐγεμίσθη, οἱ πολῖται κατεσφάγησαν, ἢ ἐδεσμεύθησαν μὲ ἀλύσεις, καὶ τὰς εὐτυχεῖς παιδιάδας των, ἀφ' οὗ ἀπρωϊώθησαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν, ὀρκίσθησαν νὰ μὴ τὰς καλλιερῶσι, νὰ μὴ κτιζῶσιν ἐκεῖ οἰκίας, καὶ ἐπρόφερον αὐτῇ τὴν φρικωδῆ ἀράν. » Ἰδιῶται, θῆμοι, ὅσοι θέλουσι τολμήσει νὰ καταπατήσωσι τοῦτου τοῦ ὄρκου, νὰ ἦναι ἐπικατάρατοι ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἀπὸ ὅλας τὰ θεότητας τῶν Δελφῶν! Ἡ γῆ των νὰ μὴ καρποφορῇ παντελοῖς, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ τὰ ποιμνιά των νὰ παράγωσι τέρατα! νὰ φθειρῶνται εἰς τὰς μάχας, καὶ νὰ μὴν ἐπιτυγχάνωσιν εἰς ὅλα τὰ περὶ χεῖρῆμά των! αἱ φυλαί των νὰ σβέννυνται μὲ αὐτοὺς! καὶ ἐπὶ ζωῆς των, ὁ Ἀπόλλων, καὶ αἱ ἄλλαι θεότητες τῶν Δελφῶν νὰ ἀπορρίπτωσι μὲ φρίκην τὰς εὐχὰς, καὶ δεήσεις ἡ των (2)!

§. κ'. Τὴν ἀκόλουθον κατήλθομεν εἰς τὴν παιδιάδα, διὰ νὰ ἰδῶμεν τὰς ἱππηλασίας, καὶ ἀρμακτηλασίας (3). Τὸ ἱπποδρόμιον, ὄνομα διδόμενον εἰς τὸ διάστημα, ὅπου πρέπει νὰ

(1) Πaus. βιβλ. ἰ. § 894. (2) Αἰσχ. εἰς Κτησιφ. §. 445. (3) Πaus. βιβλ. ἰ. κεφ 37. Σοφ. εἰς Ἡλίκ. στίχ. 700.

τρέχωσιν, εἶναι τόσον εὐρύχωρον, ὥσε φαίνονται ἐνίοτε εἰς αὐτὸ ἕως τεσσαράκοντα ἄρματα, ὅτι ἀμιλλῶνται διὰ τὴν νίκην (1). Εἶδομεν, ὅτι ἐξῆλθον διὰ μῆς ἀπὸ τὴν βαλβίδα δέκα (2), καὶ πολλὰ ὀλίγα ἐπανῆλθον, τὰ λοιπὰ ἐσυντρίφθησαν κατὰ τὸν ὄρον, ἢ κατὰ τὴν μέσην τοῦ σταδίου. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν αἱ ἱππηλασῖαι, ἀνέβημεν πάλιν εἰς Δελφοὺς, διὰ νὰ γίνωμεν αὐτόπται τῶν ἐπικηδείων τιμῶν, τὰς ὁποίας ἡ Θεωρία τῶν Αἰνειάων ἔμελλε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὰς σκιάς τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ τῆς τελετῆς, ἣτις ἔμελλε νὰ προηγηθῆ. Ὁ δῆμος οὗτος, ὅς τις ἀριθμῆ με τοὺς παλαιούς του βασιλεῖς τὸν Ἀχιλλεῖα, καὶ τιμᾶ ἑξαίρετως τὴν τιμὴν ἐκείνου τοῦ ἥρωος, καὶ τοῦ υἱοῦ του Νεοπτολέμου, κατοικεῖ παρά τὴν αἴτην, εἰς τὴν Θετταλίαν. Στέλλει ἀνὰ τέσσαρα ἔτη Θεωρίαν εἰς Δελφοὺς, ἔχει μόνον διὰ νὰ προσφέρῃ θυσίας εἰς τὰς Θεότητας ἐκείνων τῶν τόπων, ἀλλ' ἔτι νὰ πράξῃ σπουδὰς, καὶ δεήσει ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Νεοπτολέμου, ὅς τις ἐθανατώθη ἐκεῖ παρά τοὺς πόδας τοῦ θυσιαστηρίου ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ὁρέσου, υἱοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονος (3). Ἡ Θεωρία, τελειώουσα τὴν παραμονὴν τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ χρέητης, ἔμελλε νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὸ δεύτερον. Ὁ Πολύφρων, Θετταλὸς νέος, καὶ πλούσιος, ἦτον ἀρχιδέωρος· ἐπειδὴ ἐδόξαζεν, ὅτι κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα, ἤθελε νὰ φανῆ με τσαυτῆν λαμπρότητα, ἢ ὁποία ἠμπόρει νὰ δικαιώσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ δήμου τόσον ὑψηλὰ φρονήματα. Ἡ εἰσοδος ἀρχισεν ἀπὸ ἑκατόμβην, ἀπρητισμένῃ ἀληθῶς ἀπὸ ἑκατὸν βόας (4), ἀπὸ τοὺς ὁποίους, ἄλλοι μὲν εἶχον τὰ κέρατα κεχρυσωμένα, ἄλλοι δὲ, ἐσολισμένα μὲ ζέμματα, καὶ τόξα ἀνδρῶν, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τούτους Θετταλοὺς λευχειμο-

(1) Πηλ. Πυθ. ε', σέ. 65. (2) Σοφ. εἰς Ἡλέκ. σέ. 703. (3) Ἡλιόδ. Αἰθ. βιβλ. 6. 125. (4) Ὁ αὐτ. βιβλ. γ'. 127.

νοῦντας, καὶ βραδῶντας εἰς τοὺς ὤμους των πελέκυσ. Εἶτα ἠκολούθουν ἄλλα θύματα, καὶ ἐκ διαλειμμάτων παρενεβλήθησαν μουσικοὶ, παίζοντες διάφορα ὄργανα. Ἐφάνησαν μετὰ ταῦτα Θετταλαί, τῶν ὁποίων τὰ θέλγητρα ἔσυρον ἐπάνω των τὰς θείας ὄλων τῶν θεατῶν, ἐβράδιζον μὲ εὐρυθυμίαν, ψάλλουσαι ὕμνους εἰς τιμὴν τῆς θετίδος, μὲτὸς τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ φέρουσαι ἀνὰ χεῖρας, ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κάνισρα πλήρη ἀπὸ ἄνθη, ὀπώρας, καὶ πολύτιμα ἀρώματα. Ταύτας ἠκολούθουν Θετταλοὶ νέοι πεντήκοντα, ἐποχοῦμενοι εἰς ἵππους μεγαλοπρεπεῖς, οἵ τινες ἐλευκκινον τοὺς χαλκίους των ἀπὸ ἄφρους. Ὁ Πολύφρων διεκρίνετο ἀναμεταξύ των, καὶ ἀπὸ τὸ εὐγενὲς τῆς μορφῆς του, καὶ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐνδυμάτων του. Ὅταν ἔφθασαν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτὸν ἡ ἰέρεια, φαινομένη μὲ τὰ παράσημα τῆς Θεότητός της, φερέτραν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχουσα, καὶ ἀνὰ χεῖρας τόξον, καὶ λαμπάδα ἀναμμένην, ἀνέβη εἰς τὸ ἄρμα, καὶ ὠθεύεν ὑσέρα εἰς τὴν ὁδόν, ἥτις ἠκολούθει μὲ τὴν αὐτὴν εὐταξίαν, ἕως εἰς τὸν τάφον τοῦ Νεοπτολέμου, εὐρισκόμενον εἰς τινα περίβολον, κατὰ τὰ ἄρισερά τοῦ ναοῦ μέρη (1).

§. κα'. Οἱ Θετταλοὶ ἔππεῖς περιέδραμον τὸν τάφον τρεῖς, αἱ Θετταλαὶ ὠλόλυξαν πικρῶς, καὶ οἱ λαιποὶ θεωροὶ ἔκραξαν ἔλκεστιά. Μετ' ὀλίγον ἐδόθη τὸ σημεῖον, καὶ ὅλα τὰ θύματα ἔπεσον περὶ τὸ θυσιαστήριον. Ἐκοψαν τὰ ἄκρα των, καὶ τὰ ἔβαλον ἐπί τινος ξυλοθήκης. Οἱ ἰερεῖς, ἀφ' οὗ ἐξεφώνησαν τὰς δεήσεις, ἔχουσι τὰς σπουδὰς εἰς αὐτήν, καὶ ὁ Πολύφρων ἔβαλε φωτίαν μὲ τὴν λαμπάδα, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ἀπὸ τὴν ἰερίαν τῆς Ἀρτέμιδος. Εἶτα διένειμαν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ ναοῦ τὰ, ὅσα εἶχον εἰς τὰς θυσίας, δικαιώματα, καὶ διεφύλαξαν τὸ ἐπίλοιπον εἰς

(1) Παισα. β:βλ. ε. κρ. 24.

συμπόσιον, εἰς τὸ ὁποῖον προσεκληθήσαν οἱ ἱερεῖς, οἱ πρῶτοι τῶν Δελφῶν, καὶ οἱ θεωροὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἑλλάδος πόλεων (1). Εἰς αὐτὸ ἐπροσκαλέσθημεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἔως οὐ νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ τράπεζα, ὑπήγαμεν εἰς τὴν λέσχην, τὴν ὁποίαν εἶχομεν ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν μας. Αὐτὴ ἡ οἰκοδομὴ, ἢ σοὰ, ὠνομάσθη οὕτως· ἐπειδὴ συναθροίζονται ἐκεῖ, διὰ νὰ συνανασρέφονται, ἢ διὰ νὰ πραγματεύονται ὑποθέσεις (2). Ἦσαν εἰς αὐτὴν πολλὰς εἰκόνας, ἐκτεθειμένας εἰκίσει εἰς τὴν κρίσιν τῶν θεατῶν, διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ βραβεῖου τῆς καλλιτέρας ἐπιδόσεως, σχεδὸν προητέρα ἀπὸ ἑνα αἰῶνα (3). Ἀλλ' ἐκεῖναι αἱ ἐπιδόσεις δὲν ἐπροξένησαν εἰς ἡμᾶς τόσην ἐνεργείαν, ὅσην αἱ ζωγραφίαι, αἱ ὁποῖαι κατεκόσμου τοὺς τοίχους. Ἦσαν ἀποτελέσματα τοῦ ζωγραφικοῦ καλῆμου τοῦ Θασίου Πολυγνώτου, ἀφιερωθέντα ἀπὸ τοὺς Κνιδίους εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος (4). Ὁ Πολύγνωτος εἰς τὸν δεξιὸν τοῖχον καθιόρησε τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, τὰς ἀκολουθίας ἐκείνης τῆς ἀλώσεως. Ἐπειδὴ ἐδειάλεξε τὴν σιγμὴν, ἐν ἧ σχεδὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, κεκορησμένοι ἀπὸ τὴν σφαγὴν, ἠτοιμάζοντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ τόπος τῆς σκηνῆς περιέχει, ὄχι μόνον τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας τὰ ἔνδον καθορῶνται ἀνάμεσα εἰς τὰ ἀνατετροσμένα τεῖχη τῆς, ἀλλ' ἔτι καὶ τὸ παράλιον, ὅπου ἔβλεπον τὴν σημαίαν τοῦ Μενελάου, ὅτι ἄρχισαν νὰ τὴν περιμαζώνωσι, καὶ τὸ πλοίου του ἑτοιμον νὰ θαλασσοπορήσῃ. Πολλὰ συστήματα ἀνθρώπων, δισκαρμένα εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀγνῆς, παράλιον. Ἐδὼ ἡ Ἑλένη, συνωδευμένη μὲ τὰς οὐύ της θούλας, περικυκλωμένη ἀπὸ πολλοὺς πληγωμένους Τρῶας, τῶν ὁποίων

(1) Εὐρύπ. Τον. σί. 1131. Ἠλιόδ. αἰδί. βιβλ. γ. 133. (2) Πausa. βιβλ. ε. κεφ. 25. (3) Πλά. βιβλ. λε'. κεφ. 3. 4. (4) Pausa. καὶ Πλην. αὐτό. Ἠλιότ. περί Χρη. ἑκλ.

ἐπροξένησε τὰς δυσυχίας, καὶ ἀπὸ πολλοῦς Ἕλληνας, οἵ τινες ἐφαίνοντο, ὅτι περιειργάζοντο ἔτι τὸ κάλλος τῆς. Ἐκεῖ ἡ Κασσάνδρα, καθήμενη κατὰ γῆς μεταξὺ Ὀδυσσεύς, Αἴαντος, Ἀγαμέμνονος, καὶ Μεγέλαου, οἵ τινες ἴσαντο ἀκίνητοι περί τε Θυσιασῆριον. Ἐπειδὴ, ἐν γένει, βασιλεύει εἰς ἐκείνην τὴν εἰκόνα ἢ σκυθρωπὴ σιωπὴ, ἐκείνη ἢ φρικώδης ἡσυχία, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ πέσωσιν οἱ νικηταί, καὶ νενικημένοι, ὅταν, οἱ μὲν ἀποκάμωσιν ἀπὸ τὴν βαρβαρότητά των, οἱ δὲ, ἀπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑπαρξίν. Μόνος ὁ Νεοπτόλεμος δὲν ἔλαβε κόρον τῆς αἵματοχυσίας, ἀλλ' ἔτι καταδιώκει ἀσθενεῖς τινὰς Τρῶας. Αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἔλκει μάλιστα τὰς ὄψεις τοῦ θεατοῦ, καὶ ἀναμφιβόλως αὐτὸς ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ τεχνίτου, ὅς τις ἐκοπίαζε διὰ τόπον, εἰς τὸν τάφον ἐκείνου τοῦ βασιλέως γειτνιάζοντα.

§. κβ. Μεγάλως προσβολὰς φρίκης, καὶ συμπαθείας αἰσθάνεται κανίς, ὅταν θεωρῇ τὸ σῶμα τοῦ Πριάμου, καὶ τῶν πρώτων στρατηγῶν του, ἐξηπλωμένα εἰς τὴν γῆν, κεκαλυμμένα ἀπὸ πληγὰς, καὶ ἐγκαταλειμμένα ἀνάμεσα εἰς τὰ ἐρείπια πόλεως, τόσον ἐκμαζούσης ἄλλοτε. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ τὰς αἰσθανθῇ, ὅταν βλέπῃ ἐκεῖνο τὸ νήπιον, τὸ ὁποῖον, μεταξὺ εἰς τὰς ἀγκάλας γρασέντιος αἰχμαλιώτου, σκεπάζει τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ τὰς χεῖράς του, διὰ νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τὴν φρίκην, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπερικυκλῶντο. Ὅταν βλέπῃ ἐκεῖνο τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον, κεκρατημένον ἀπὸ τρομέραν, τρέχει νὰ ἀγκαλιάσῃ Θυσιασῆριον· ὅταν βλέπῃ ἐκείνας τὰς Τρωαδίτισσας αἱ ὁποῖαι, κατὰ γῆς καθήμεναι, καὶ σχεδὸν ἐπισσωρευμέναι ἐπάλληλοι, φαίνονται, ὅτι καταβυθίζονται ἀπὸ τὸ βάρος τῆς εἰμαρμένης των. Ἀπὸ ἐκείνας τὰς αἰχμαλιώτους εἶναι δύο θυγατέρες τοῦ Πριάμου, καὶ ἡ δυσυχὴ Ἀνδρομάχη, κρατοῦσα τὸν υἱὸν εἰς τὰ γόνατά της. Ὁ ζωγράφος μὰς ἄφησε νὰ

βλέπωμεν τὴν Θλέψιν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς νεωτέρας βασιλίδος. Δὲν δύναται κλέβει νὰ κρίνη περὶ τῆς τῶν ἄλλων· ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ τῶν ἡτῶν κεκαλυμμένη· τότε μᾶς ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡ δεδομένη τιμὴ εἰς τὸν Τάμανθον, ὅτι, εἰς τὴν θυσίαν τῆς Γφιγενείας, ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Τὴν ἰδίαν εἰκόνα μετεχειρίσθη καὶ ὁ Εὐριπίδης (1), τὴν ὁποίαν ἀναμφιβόλως ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν Πολύγνωτον. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα. Εἰς μίαν γωνίαν τῆς εἰκόνας, τὴν ὁποίαν περιέγραφα, ἀναγινώσκεται αὕτη ἡ ἐπιγραφή τοῦ Σιμωνίδου. Πολύγνωτος Θάσιος, υἱὸς τοῦ Ἀγλαοφώντος, παρέσχε τῆς Τροίας τὴν ἀπώλειαν (2). Ἦτον διὰ σίχων, ὡς εἶναι σχεδὸν ὕλαι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι χρεωσοῦσι νὰ διακωνίζωσι τὰ ὀνόματα, ἢ τὰς διασήμους πράξεις.

§. κγ'. Ὁ Πολύγνωτος, εἰς τὸν ἀντικείμενον τοῖχον, ἐξωγράφησε τὴν εἰς Ἄδου τοῦ Ὀδυσσεύος κάθοδον συμφώνως μὲ τὰς διηγήσεις τοῦ Ὀμήρου, καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν. Τὸ πορθμεῖον τοῦ Χάρωνος, τὴν ἐπίκλησιν τῆς σκιάς τοῦ Τειρεσίου, τὰ ἡλύσια πεδία, κατοικημένα ἀπὸ ἥρωας, καὶ τὸν Τάρταρον, γεμάτον ἀπὸ κακοποιούς. Τοιαῦτα εἶναι τὰ πρῶτα ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα προξενοῦσι τρόμον εἰς τὸν θεατὴν. Δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ἐκεῖ εἰδὸς τι τιμωρίας φρικώδους, καὶ νέας, τὸ ὁποῖον ὁ Πολύγνωτος διορίζει εἰς τὰ ἀσεβῆ πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν παιδία. Βάλλει ἔν ἀπὸ ἐκεῖνα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ κατασφάζει διὰ τοῦ πατρός του (3). Παρετήρησα ἔτι, ὅτι, εἰς τὰς τιμωρίας τοῦ Ταντάλου, ἐπρόσθεσε μίαν, ἡ ὁποία κρατεῖ ἐκεῖνον τὸν δυσυχὴ βασιλέα εἰς

(1) Εὐριπ. Ἰφίγ. σί. 1550. (2) Πανσα, βιβλ. ι. κεφ. 27. (3) Αὐτόδι.

τρόμον διηνεκῆ. Πέτρατις ἐξαίσιος ἐπικειμένη, ἐτοιμή πάντοτε νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀλλ' ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν ἀπὸ τὸν ποιητὴν Ἀρχιλοχον (1). Αὐταὶ αἱ δύο εἰκόνες, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ πρώτη περιέχει περισσότερον ἀπὸ ἑκατὸν μορφὰς, καὶ ἡ δευτέρα ἀπὸ ὀγδοήκοντα, προξενοῦσι μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ δίδουσιν ὑψηλὴν ἰδέαν τοῦ πνεύματος, καὶ τῶν προτερημάτων τοῦ τεχνίτου. Οἱ περὶ ἡμᾶς περιεργάσθησαν ἐλλείψεις, καὶ ὠραιότητας (2), ἀλλ' ὅλοι γενικῶς ἦσαν σύμφωνοι, ὅτι ὁ τεχνίτης ἐπραγματεύθη ὑποθέσεις τόσον μεγάλας, καὶ τόσον εὐρυχώρους μὲ τοιαύτην ἀγχίνοιαν, ὥστε προκύπτει ἀπὸ καθῆ εἰκόνα πλούσιον, καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄλον. Αἱ κυριώδεις μορφαὶ γνωρίζονται ἀπὸ τὰ ὀνόματα, κεχαραγμένα πλησίον των. Συνήθεια, ἣτις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ ἐξῆς, ἀφ' οὗ ἡ τέχνη ἐτελειοποιήθη. Ἐν ᾧ μὲ θαυμασμὸν ἐθεωροῦμεν αὐτὰς τὰς προόδους τῆς ζωγραφίας, ἤλθον νὰ μᾶς εἰδοποιήσωσιν, ὅτι ὁ Πολύφρων μᾶς ἀνέμενεν εἰς τοῦ συμποσίου τὸν πρόδομον. Τὸν ἤυραμεν εἰς τὴν μέσσην μεγάλην τεινὸς σκηνῆς τετραγώνου, ἐσκεπασμένης, καὶ περιφραγμένης ἀπὸ τὰ τρία μέρη μ' ἐζωγραφισμένους τάπιτας, τοὺς ὁποίους διαφιλάττουσιν εἰς τοὺς θησαυροὺς τοῦ ναοῦ, καὶ ὁ Πολύφρων τότε τοὺς ἐδανείσθη. Ὁ θόλος παρίσα, ἐξ ἑνὸς μέρους, τὸν ἦτιον, ἐτοιμον νὰ δύσῃ, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου, τὴν αὐγὴν, ἡ ὁποία ἄρχιζε νὰ φαίνεται· εἰς τὴν μέσσην, τὴν νύκτα, καθημένην ἐπὶ τοῦ ἄρματός της, ἐνδεδυμένην τὰ μελανά της ἐνδύματα, καὶ συνωδευμένην μὲ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἐφαίνοντο εἰς τ' ἄλλα τμήματα τοῦ τάπιτος κένταυροι, ἵππεις,

(1) Ἀντ. (2) Κυντιλ. βιβλ. εἰς. κεφ. 10. Λουβια. εἰκό. §. 465. Ἐπομνή. τῆς φιλολ. ἀκαδ. τόμ. 27. εἰς. §. 47. Oeuvr. de falconn. 1. 5. p. 1.

καταδιώκοντες ελάφους, και λέοντας, και πλοια, οτι εναυμάχουν (1).

§. κβ'. Το συμπόσιον εγινε πολυτελέστατον, και διεξοδικώτατον. Επροςάχθη να ελθωσιν αυλητριδες. Ο χορός των Θετταλιδων ευφραινε τους ακροατάς με συμφωνίας ηδονικας, και οι Θετταλοι μωσ παρεσησαν την εικόνα των μαχων εις ορχήσεις, ευφωώς επιτετηθευμενας (2). Μετά τινας ημέρας ανήλθομεν εις τας πηγάς της Κασαλίας βρύσεως, της οποίας τὰ καθαρά, και κατάψυχα υδατα σχηματίζουν ωραίους καταρράχτας εις τον κατήφορον του ορους. Εξέρχονται με κρουνοὺς μεγάλους ανάμεσα από δύο κορυφάς των πετρων, αι οποίαι υψώνονται επάνω εις την πόλιν των Δελφων (3). Εκείθεν εξακολουθουντες την οδοιπορίαν μας προς άρκτον, από ου διωδύσαμεν περισσότερα από εξήκοντα σταδια, εφθάσαμεν εις το άντρον Κωρύκιον, το και άλλως λεγόμενον άντρον των νυμφων, ως ον αφιερωμένον εις αυτάς, ομοίως και εις τους Θεους Βάκχον, και Πάνα (4). Το έκρέον από όλα τα μέρη νερόν, σχηματίζει εκεί ανεξαντλήτους ρυάκας· και αν καλά το σπήλαιον ηναι βαθύ, το φως όμως της ημέρας το φωτίζει σχεδόν ολόκληρον (5). Είναι τόσον ευρύχωρον, ωσε, κατά την εκστρατείαν του Ξέρξου, οι περισσότεροι κάτοικοι των Δελφων απεφάσισαν να καταφύγωσιν εις αυτό (6). Μωσ εδειξαν εις τα περίξ αρκετά σπήλαια, τα οποια διεγείρουσι το σέβας των δήμων. Επειδή εις εκείνους τους μοναδικούς τόπους, παν είναι ιερόν, και οικούμενον από πνεύματα (7). Ο δρόμος, τον οποίον ηκολουθουμεν, επρόσφερεν αλληλοδια-

(1) Εύριπ. Ίων. σί. 1141. (2) Ηλιόδ. Αιδ. β. βλ. γ. §. 144. (3) Πανσο. βιβλ. ε. κεφ. 8. (4) Αίσχ. εις Εύμ. σί. 22. Πανσο. βιβλ. 10. κεφ. 32. (5) Αύτ. (6) Ηρ. βιβλ. κ'. §. 36. (7) Αίσχύ. άντ. σί. 23. Στρ. βιβλ. Δ'. §. 417. Λουκ. φαρσαλ. βιβλ. ε'. σί. 73.

δόχως εἰς τὰς ὄψεις μας τὰ πλέον πολυειδῆ ὑποκείμενα, καὶ λάδᾳς περιχαρεῖς, δάση πευκῶν, τόπους ἐπιτηδεῖους εἰς καλλιέργειαν, πέτρας ἐπαπειλούσας τὰς κεφαλὰς μας, χίμη, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο, ὅτι ἠνοίγοντο ὑπὸ τὰ βήματά μας· εὐίστε τοιαύτας τοποθεσίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας αἱ Θεωρίαι μας ἐκτείνοντο διὰ μέσου μεγίστης βαρύτητος εἰς τὰς ἐγγύς πεδιάδας. Εἶδομεν ἀμυδρῶς πλησίον τῆς Πανωπαιᾶς πόλεως, κειμένης ἐπὶ τῶν ὀρίων Φωκίδος καὶ Βοιωτίας, ὀχήματα πλήρη ἀπὸ γυναῖκας, αἱ ὅποια ἐξεπέζευσον, καὶ ἐχόρευον κυκλικῶς. Οἱ ὀδηγοί μας τὰς ἐγνώρισαν, ὅτι ἦσαν Θυᾶδες Ἀθηναῖαι, γυναῖκες μυσαγωγούμεναι εἰς τοῦ Βάκχου τὰ μυσήρια. Ἔρχονται κατ' ἔτος νὰ ἀνταμωθῶσι μὲ τὰς τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἀνέλθωσιν ὁμοῦ εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ νὰ πανηγυρίσωσιν ἐκεῖ μὲ παρομοίαν μανίαν ἐκείνου τοῦ Θεοῦ τὰ ὄργια (1).

§. κέ. Αἱ ὑπερβολαὶ τῆς μανίας, εἰς τὰς ὁποίας παραδίδονται, δὲν θέλουσι προξενήσει ἀπορίαν εἰς τοὺς, ὅσοι κξεύρουσι, πόσον εἶναι εὐμαρὲς, νὰ ἀνάψωσι τὴν ζωηράν, καὶ ζέουσιν τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν φαντασίαν. Πολλάκις ἐφάνησαν πολυάριθμοι, διακεχυμένοι, ὡς οἱ χεῖμαῖροι, εἰς τὰς πόλεις, καὶ ὀλοκλήρους ἐπαρχίας, ὅλοι λελυμένοι τοὺς πλοκαμοὺς ἔχουσαι, καὶ ἡμίγυμνοι, ὅλοι ὠρυόμενοι φρικωδέστατα. Σπινθὴρ μόνος ἐχρειάζετο, διὰ νὰ ἀνάψῃ ἐκείνας τὰς μεγάλας πυρκαϊὰς. Τινὲς ἀπὸ αὐτὰς κεκρατημένοι παρ' ἐλπίδα ἀπὸ πνεῦμα σκοτίας, ἐνομίζοντο, ὅτι ὠθοῦντο ἀπὸ θεῖαν ἔμπνευσιν, καὶ μετέδιδον ἐκείνας τὰς φρενήρεις ἀλλοιώσεις εἰς τὰς συντρόφους τῶν. Ὅταν ἡ ἔξαψις τῆς φρενοβλαβείας ἦτον ἐγγύς νὰ πείσῃ, αἱ Θεραπείαι, καὶ ἐξελιγώσεις ἐπανάγουσι τελευ-

(1) Πανσαυ. βέλ. ε. κίφ. δ.

ταῖον τὴν ἡρεμίαν εἰς τὰς ψυχὰς των (1), Αἱ ἐπιδημίαι τῆς
μανίας ἔγιναν σπάνιαι, ἀφ' οὗ αἱ ἐπιδημίαι τῶν φώτων ἐξη-
πλώθησαν, ἀλλ' ἔτι ἀπὸ αὐτὰς μένουσι λείψανα εἰς τὰς ἑορ-
τὰς τοῦ Βάχχου. Ἀκολουθοῦντες τὴν ὁδοποιίαν μας μεταξύ
τῶν ὀρέων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπισεσωρευμένα ἐπάλληλα, ἐφθά-
σαμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Λυκωρέως, ὑψηλοτέρου
ἀπὸ ὅλα τὰ τοῦ Παρνασσοῦ, ἴσως καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ τῆς Ἑλ-
λάδος. Εἰς αὐτὸ, λέγουσιν, ὅτι ἐσώθησαν οἱ κάτοικοι ἐκεί-
νων τῶν ξηρῶν, φεύγοντες τὸν συμβάντα ἐπὶ τοῦ Δευκαλίω-
νος, κατακλυσμόν (2). Ἐπεχειρήσαμεν νὰ ἀνέλθωμεν εἰς
αὐτὸ, ἀλλ' ὑπερον ἀπὸ πολλὰς πτώσεις, ἐγνωρίσαμεν, ὅτι,
ἂν ἦναι εὐμαρὲς, νὰ ἀνέλθωμεν ἕως εἰς τινα ὕψη τοῦ Παρνασ-
σοῦ, εἶναι δυσκολώτατον νὰ φθάσωμεν τὴν κορυφήν, καὶ κα-
τέβημεν εἰς τὴν Ἐλάτειαν, πρωτεύουσαν πόλιν τῆς Φωκίδος.
Ὅρη ὑψηλὰ περικυκλώνουσιν αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐπαρχίαν. Ἐμ-
βλίνουσιν εἰς αὐτὴν διὰ σενωπῶν, εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ὁποίων
οἱ Φωκεῖς ἔκτισαν δυνατὰ φρούρια. Ἡ Ἐλάτεια ὑπερασπίζε-
ται ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θετταλῶν (3), καὶ ἡ Παραποτα-
μένος, ἀπὸ τὰς τῶν Θεβαίων (4). Εἴκασιν ἄλλαι πόλεις, αἱ
περισσότεραι κτισμέναι ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν πετρῶν, εἶναι περι-
σφαλισμέναι ἀπὸ τείχη, καὶ πύργους (5).

§. Κατὰ τὴν ἄρκτον, καὶ ἀνατολὴν τοῦ Παρνασσοῦ,
εὐρίσκονται πεδικάδες ὠραῖαι, ποτιζόμεναι ἀπὸ τὸν Κη-
φισόν, ὅς τις ἔχει τὰς ἀρχὰς του εἰς τῆς Οἴτης τοὺς πρόποδας,
ὑπεράνω τῆς πόλεως Λιλαΐας. Οἱ περίξ λέγουσιν, ὅτι εἰς ῥη-
τὰς ἡμέρας, καὶ μάλιστα μετὰ μεσημβρίαν, ὁ ποταμὸς αὗτος

(1) Ἡρ. βιβλ. 9. §. 54. Αἴλια. ποικ. ἴσο. βιβλ. γ. κεφ. 42. Θεο-
πομ. παρὰ Σουΐδα ἐν Βίαις (2) Μαρμ. ὄξων. ἐποχὴ 4. Πρωτ. αἰτ. Στρά.
βιβλ. 9. §. 418. (3) Στρ. αἰτ. §. 424. (4) Πλουτ. εἰς Σὺλ. §. 462. (5)
Δημοστ. παραπρὸς. §. 312.

ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν γῆν μὲ ὄρμην, καὶ ποιεῖ θόρυβον παρόμοιον μὲ μουγγίσματα ταύρου (1). Τοῦτου τοῦ παραδόξου αὐτόπτης δὲν ἔγινε, μόνον τὸν εἶδον, ὅτι ἔρρεε μὲ σιωπὴν, καὶ ἐπανειδίπλουτο καθ' ἑαυτὸν (2) πολλάκις ἀνάμεσα εἰς λιβάθια, κεκαλυμμένα ἀπὸ διάφορα εἶδη δένδρων, θερῶν, καὶ νομῶν (3). Φαίνεται, ὅτι προσήλωμένος εἰς τὰς ἀγαθοεργίας του, δὲν δύναται νὰ ἐγκαταλίπη τοὺς, ὅσους ὠραΐζει, τόπους. Αἱ λοιπαὶ τῆς Φωκίδος ἐπαρχίαι διακρίνονται ἀναμεταξύ των ἀπὸ προϊόντα ἰδιάζοντα. Τιμάται τὸ ἔλαιον τῆς Τιθωρείας (4), καὶ ὁ ἐλλέβορος τῆς Ἀντικιόρας, πόλεως κειμένης κατὰ τὴν Κορινθιακὴν θάλασσαν (5). Ἀπεκτεῖ, ὅχι τόσον μακρὰν, οἱ ἀλιεῖς τῆς Βούλειδος πορίζονται ἐκεῖνα τὰ κογχύλια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐργάζονται τὴν πορφύραν (6). Ὑψηλότερον εἶδομεν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀμβρώσσου ἀμπελώνας εὐπόρους, καὶ ἀρκετὰ δένδρακια, ἀφ' ὧν συλλέγουσιν ἐκείνους τοὺς μικροὺς σπόρους, οἱ ὁποῖοι δίδουσιν εἰς τὸ ἔριον ὠρακίον χροῶμα ἐρυθρόν (7). Κάθε πόλις τῆς Φωκίδος εἶναι ἀνεξάρτητος, καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ σέλλῃ τοὺς ἐπιτρόπους της εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, ὅπου ἀνακρίνονται τοῦ ἔθνους τὰ συμφέροντα (8). Οἱ κάτοικοι ἔχουσι μέγαν ἀριθμὸν ἐορτῶν, ναῶν, καὶ ἀγαλμάτων, καὶ ἀφίνουσιν εἰς ἄλλους δήμους τὴν τιμὴν νὰ καλλιεργῶσι τὰ γράμματα, καὶ τέχνας. Αἱ ἐργασίαι τοῦ ἀγροῦ, καὶ αἱ φροντίδες τοῦ οἴκου ποιοῦσι τὴν οὐσιωδῆ ἀσχολίαν τους. Ἐδῶκαν εἰς κάθε καιρὸν ἀποδείξεις ἑξαίσιους τῆς ἀνδρείας των, εἰς ἰδιάζουσάν τινα περίεργον ἐφανέρωσαν μαρτυρίαν τρομερὰν τῆς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγάπης των. Κινδύ-

(1) Παισα. βιβλ. 1. κεφ. 33. (2) Ἡσιό. τμη. παρὰ Στρα. βιβλ. 9. §. 424. (3) Παισα. αὐτ. (4) Παισα. αὐτ. (5) Στρα. βιβλ. 9. 418. Πλιν. βιβλ. κεφ. 5. Παισα. αὐτ. (6) Αὐτ. κεφ. 37. (7) Αὐτ. κεφ. 36. (8) Αὐτ. κεφ. 5.

νεύοντες νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰ ὄπλα τῶν Θετταλῶν, οἵτινες, μὲ δυνάμεις ἀνωτέρας, ὤρμησαν εἰς τοὺς τόπους των, ἕκαμαν μεγάλην ξυλοθήκην, παρὰ τὴν ὁποίαν ἔβαλον τὰς γυναῖκας, παιδία, χρυσόν, ἄργυρον, καὶ πολύτιμα ἔπιπλα. Ἐνεπισεύθησαν τούτων τὴν φυλακὴν εἰς τριάκοντα ἀπὸ τοὺς πολεμιστῶν, μὲ τοιαύτην προσαγὴν, εἰς περίπτωσιν χαλασμοῦ νὰ κατασφάζωσι τὰς γυναῖκας, καὶ παιδία, νὰ ρίψωσιν εἰς τὰς φλόγας τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὴν πρόνοιάν τους πράγματα, καὶ νὰ θανατωθῶσιν ἀναμεταξύ των, ἢ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, νὰ ἀποθάνωσι μὲ τὸ ἐπίλοιπον ἔθνος. Ἡ μάχη ἐσάθη διεξοδική, ἡ σφαγὴ φοικιῶδης, οἱ Θετταλοὶ ἔσρεψαν τὰ ἄνωτα, καὶ οἱ Φωκεῖς ἔμειναν ἐλεύθεροι (1).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Γ'.

Συμβεβηκότα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀξιοσημεῖωτα. (ἀπὸ τὸ, 361, μέχρι τοῦ, 357, ἔτους πρὸ Χ.) Θάνατος τοῦ Ἀγησιλάου βασιλέως τῆς Λακεδαιμόνου. Ἀνάβασις τοῦ Φιλίππου εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας. Πόλεμος συμμαχικός.

§. α. **Ο**ντες εἰς τὰ Πύθια, ἠκούσαμεν πολλάκις, ὅτι ὤρμηον περὶ τῆς τελευταίας ἐκστρατείας τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ ἐπιστρέφοντες, ἐμάθομεν τὸν θάνατόν του (2). Τάχως, βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἔτοιμος νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῆς Περσίας, συνήθροισε στρατευμα ὀγδοήκοντα χιλιάδας, καὶ ἤθελε νὰ τὸ ἐνδυναμώσῃ μὲ δεκάχιλιάδας Ἑλληνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν χίλιοι Λακεδαι-

(1) Πausa. βιβλ. ἑ. κη. 1. (2) Τῶ, 3, ἔπει τῆς ρθ'. Ὀλυμπιάδος, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸ, 361 ἔτος πρὸ Χ. Διοδ. βιβλ. ἑ. §. 401.

μόνοι, διαικούμενοι ἀπὸ τὸν Ἀγησίλαον (1). Ἀπορίας ἄξιον ἦτον, νὰ βλέπη κἀνεὶς ἐκεῖνον τὸν βασιλέα εἰς ἡλικίαν περισσότερον ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἔτη, ὅτι μεταφέρετο μακρὰν, διὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς μισθὸν ξένης δυνάμεως. Ἄλλ' ἡ Λακεδαιμόνων ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν, τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐχάρισεν εἰς τοὺς Μεσσηνίους. Ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτον ὑπόχρεως εἰς τὸν Τάχῳ, καὶ ἠλπίζεν ἔτι, ὅτι αὐτὸς ὁ πόλεμος ἔμελλε νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις τῆς Ἀσίας (2). Μὲ τοιαῦτα αἷτια, τὰ ὁποῖα ἴσως ἦταν μόνον προφάσεις διὰ τὸν Ἀγησίλαον, συνήπτοντο καὶ αἱ προσωπικαὶ τοῦ ὑπολήψεις. Ἐπειδὴ ἡ ἀκμάτος Ψυχὴ του δὲν ἐδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἰδέαν ζωῆς ἡσύχου, καὶ θανάτου σκοτεινοῦ, παρ' ἐλπίδα εἶδεν ἀνεωγμένον εἰς τὰ προτερήματά του νέον σάδιον, καὶ κατέσχε μὲ τότεν περισσοτέραν ἡδονὴν τὴν περίσσειαν, νὰ ἀνεγείρῃ τὴν λαμπρότητα τῆς δόξης του, ἥτις ἐκινδύνευε νὰ λάβῃ πέρας ἀπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα τὰ κατορθώματα, ἐπειδὴ ὁ Τάχῳς ὑπέσχετο νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν ὅλου τοῦ στρατεύματος (3).

§. β'. Ἀνεχώρησεν οἱ Αἰγύπτιοι τὸν ἀνέμενον μὲ ἀνυπομονησίαν. Ἀφ' οὗ ἡ φήμη διεθρύλλησε τὸν ἐρχομόν του, οἱ πρῶτοι τοῦ ἔθνους, ὁμοῦ μὲ τὸ κοινὸν πλῆθος, προθυμοποιοῦνται νὰ ἐλθῶσι πρὸς τὸν ἥρωα, ὁ ὁποῖος, ἀπὸ τόσου χρόνου ἐγέμισε τὴν αἰκουμένην ἀπὸ τὸν κρότον τοῦ ὀνόματός του (4). Εὐρίσκουσιν εἰς τὸ παράλιον μικρόσωμον γερόντιον, καὶ δυσειδὲς, καθήμενον κατὰ γῆς, ἀνάμεσα τινῶν Σπαρτιατῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, οὕτως ἡμελημένη, ὡς ἡ ἰδιότης, δὲν εἶδε καμμίαν διαφορὰν εἰς τὰ παράσημα τῆς ἡγεμονίας. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Τάχῳ ἔβηλον ἔμπροσθέν-

(1) Πλούτ. εἰς Ἀγησ. §. 616. (2) Ξενοφ. εἰς Ἀγησί. §. 663. (3) Αὐτ. (.) Πλούτ. αὐτ.

των τὰ χρίσματα τῆς φιλοξενίας, τὰ ὅποια ἦσαν διάφορα εἶδη ζωοτροφίας. Ὁ Ἀγασίλαος ἐδιέλιξε φαγητὰ τινὰ ποταπὰ, καὶ ἐπρόσαξε νὰ διαμερισθῶσιν εἰς τοὺς Εἰλωτας τὰ τρυφηλότερα ἐδέσματα, ὁμοίως καὶ τὰ μῦρα. Τότε ἠγέρθη μεταξὺ τῶν θεατῶν γέλως ἀχαλίνωτος. Οἱ φρονιμώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς εὐχαριστήθησαν νὰ δεῖξωσι μόνον τὴν καταφρόνησίν τους, καὶ νὰ ἐνθυμηθῶσι τὸν μῦθον τοῦ ᾠδίνοντος ὄρου(1). Αἰσθητότεροι ὕσαρέσκεια ἔβαλον ἐντὸς ὀλίγου τὴν ὑπομονήν του εἰς σκληροτέρην βίαν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου δὲν ἔσεργε νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων του· δὲν ἤκουε παντελῶς τὰς συμβουλὰς του, καὶ τὸν ἔκαμνε νὰ δοκιμάξῃ πᾶν ὅ,τι ἀναίδης ὑψηλοφροσύνη, καὶ ματαιότης ἀνόητος ἔχουσιν ὑβριστικώτερον. Ὁ Ἀγασίλαος ἀνέμεινε τὴν περίεσθιν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν εὐτέλειαν, εἰς τὴν ὅποιαν ὑπέπεσεν, καὶ αὐτὴ δὲν ἠργαπόρησε νὰ παρασθῆ. Τὰ στρατεύματα τοῦ Τάχω, ἀφ' οὗ ἐσήκωσαν ἐπανάστασιν, διηρέθησαν εἰς δύο φατρίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καθε μίᾳ ἤθελε νὰ καταστήσῃ ἐδικούτης διάδοχον(2). Ὁ Ἀγασίλαος ὑπερασπίσθη τὴν φατρίαν τοῦ Νεκτανάβιος, ἑνὸς τῶν οικειοποιουμένων τὸν θρόνον, τὸν ᾠδήγησεν εἰς τὰς πράξεις του, καὶ, ἀφ' οὗ ἐσερέωσε τὴν ἐξουσίαν του, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον πλήρης ἀπὸ τιμᾶς, καὶ ὠροφορούμενος μὲ διακόσια τριάκοντα τάλαντα, τὰ ὅποια ὁ Νεκτάναβιος ἔσελλεν εἰς Λακεδαιμόνα. Καταιγίς βραία τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀράξῃ εἰς τι ἔρημον (τῆς Λιβύας παράλιον, ὅπου ἀπέθανεν, ὧν ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων.

§. γ'. Μετὰ δύο χρόνους(3), ἠκολούθησε κάππιον συμβεβηκὸς, τὸ ὅποιον, ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἔλαβον τὴν

(1) ᾠδίνον ὄρος, εἶτα μῦθ ἀποκειν Πλούτ. εἰς Ἀγασί. (2) Εἰς εἰς Ἀγασί. §. 663. (3) Ἐπὶ ἀρχόντος Καλλιμαχέους τὸ δ. ἔτος τῆς 91. ὀλυμπιάδος, ἢ ὅποια συμπίπτει μὲ τὸ, 360, καὶ 359, ἔτος πρὸ Χ.

προσήκουσαν εἰς αὐτὸ προσοχὴν, ἔμελλε νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ ἐγνωσμένου τότε κόσμου. Οἱ Μακεδόνες, μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου, εἶχον μικράς τινας σχέσεις μὲ τοὺς Ἕλληνας, οἱ τινες δὲν τοὺς ἐξεχώριζον ἀπὸ, ὅσους βαρβάρους δῆμους ἐπερικυκλώνοντο, καὶ μὲ τοὺς ὁποίους ἦσαν διπνεκῶς εἰς πόλεμον. Οἱ βασιλεῖς των δὲν ἦταν ἄλλοτε δεκτοὶ εἰς τὴν πανήγυριν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, εἰάν δὲν ἀπεδείκνυον, ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Ἡρακλῆα (1). Ὁ Ἀρχέλαος μετὰ ταῦτα ἠθέλησε νὰ συνεισαγάγῃ εἰς τὰς ἐπικρατείας του τὸν ἔρωτα τῶν γραμμάτων, καὶ τεχνῶν. Ὁ Εὐριπίδης ἐκράχθη εἰς τὴν αὐλήν του, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σωκράτους, νὰ εὖρῃ εἰς αὐτὴν ἄσυλον. Ὁ τελευταῖος ἐκείνων τῶν βασιλέων Περδίκκας, υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, ἐθανατώθη πρὸ μικροῦ μὲ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατεύματός του εἰς τινα μάχην, συγκροτηθεῖσαν μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς. Τοῦτο μαθὼν Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς του, τὸν ὁποῖον εἶδον ἐνέχυρον παρὰ τοῖς Θηβαίοις, ἠπάτησε τὸ ἐγγήγορον τῶν φυλάκων του, ἔφθασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ὠνομάσθη ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τοῦ Περδίκκα (2). Ἡ βασιλεία τότε ἐπαπειλεῖτο ἀπὸ φθορὰν γειτνιαζούσαν. Ἐσωτερικαὶ διαιρέσεις, ἐξωτερικαὶ φθοραὶ πολλαπλάσιαι τὴν κατέστησαν νὰ καταφρονῆται ἀπὸ τὰ ἐγγύς ἔθνη, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο, ὅτι ἐσυμφώνησαν τρόπον τινὰ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν φθορὰν τῆς. Οἱ Παίωνες ἐλεηλάτου τὰ σύνορα, οἱ Ἰλλυριοὶ συνήθροζον τὰς δυνάμεις των, καὶ ἐμελέτων κατ' αὐτῆς εἰσβολὴν. Δύω ἀνταγωνιστικαὶ ἐπίσης φοβεροὶ, καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὴν βασιλικὴν γενεάν, ἐπεθύμουσαν τὸ διάδημα. Οἱ Θράκες ἐβοήθουν τὰ δικαιώματα τοῦ Πausανίου· οἱ Ἀθηναῖοι ἐσειλαν

(1) Ἡρ. βιβλ. ε'. §. 22. (2) Διό. βιβλ. ιε'. §. 407. Ἰουδ. βιβλ. ζ'. κεφ. 5.

στράτευμα με σὸλον, διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ τοῦ Ἀργαίου· ὁ δῆμος τεταραγμένος, ἔβλεπε τοὺς θησαυροὺς τῆς βασιλείας ἐκκενωμένους, μικρὸν ἀριθμὸν στρατιωτῶν, καταδεδαμασμένων, καὶ ἀγυμνάτων, τὸ σκῆπτρον εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς παιδίου, καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ θρόνου ἐπίτροπον, μόλις ἡλικίαν ἔχοντα εἴκοσι δύο ἐτῶν.

§. γ'. Ὁ Φίλιππος, ἐπειριδόμενος ἔτι μᾶλλον εἰς τὰς δυνάμεις του, ἢ εἰς τὰς τῆς βασιλείας, ἐπιχειρεῖται νὰ πράξῃ εἰς τὸ ἔθνος του, ὅ,τι ὁ Ἐπαμινώνδας, τὸ ἀρχέτυπὸν του, εἰς τὸ ἐθικόν του, Κέρδη παραμικρὰ μανθάνουσι τοὺς στρατιώτας νὰ ἀναλογίζονται, ὅτι εἶναι εἰς κατάρασιν νὰ ὑπερασπίζονται, καὶ τοὺς Μακεδόνας, νὰ μὴ ἀπελπίζονται πλέον ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τῆς βασιλείας των. Ὁ Φίλιππος ἐντὸς ὀλίγου συνεισέληγε τὴν εὐταξίαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς διοικήσεως· ἔδωκε νέαν μορφήν εἰς τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα, κατέπεισε μὲ δῶρα, καὶ ὑποσχέσεις, τοὺς μὲν Παίωνας νὰ ἀποσυρθῶσι, τὸν δὲ βασιλεῖα τῆς Θράκης, νὰ τῷ θυσιάσῃ τὸν Πausανέα. Ἐκστρατεύει μετὰ ταῦτα κατὰ τοῦ Ἀργαίου, τὸν διαφθείρει, καὶ ἐξαποσέλλει ἄνευ λύτρων τοὺς αἰχμαλώτους Ἀθηναίους (1). "Αν καλὰ καὶ αἱ Ἀθηναὶ ἐκρατοῦντο ἔτι μόνον ἀπὸ τὸ σέβας τῆς φήμης των, μὲ ὅλον τοῦτο ἔπρεπε νὰ τὰς οἰκονομῇ. Εἶχον νόμιμα δικαιώματα περὶ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ἀμφιπόλεως, καὶ τὴν μεγαλητέραν ὠφέλειαν, νὰ τὴν ἐπαναγάγωσιν εἰς τὴν ὑποταγήν τους. Ἦτον μία ἀπὸ τὰς ἀποικίας των, τόπος χρειώδης διὰ τὸ ἐμπόριον· δι' αὐτῆς ἐλάμβανον ἀπὸ τὴν ἄνω Θράκην ξύλα τῆς ναυπηγίας, ἔρια, καὶ ἄλλας ἐμπορίας. Μετὰ πολλὰς μεταβολὰς, ἡ Ἀμφίπολις ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Περδίκκα, ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίπ-

(1) Διοδ. βιβλ. σί. §. 408.

που. Δὲν ἐδύνατο νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους κυ-
 ρίους τῆς, χωρὶς νὰ τοὺς σφετώσῃ εἰς Μακεδονίαν, μήτε
 νὰ τὴν κρατῶσι, χωρὶς νὰ σύρωσι ἐναυτίον τοὺς τὰ ὄπλα τῶν.
 Ὁ Φίλιππος τὴν ἐκήρυξεν ἐλευθέραν, καὶ ἐποίησε μὲ τοὺς
 Ἀθηναίους συνθήκην τῆς εἰρήνης, ἐν ἣ παντελῶς λόγος δὲν
 ἔγινε περὶ ἐκείνης τῆς πόλεως. Αὐτὴ ἡ σιωπὴ διατῆρει εἰς τὴν
 ὀλοκληρίαν τοὺς τὰ δικαιώματα τῶν συμφωνησάντων μερῶν (1).
 Ἀναμεταξὺ εἰς ἐκείνας τὰς ἐκβάσεις, χρησμοὶ διασπαρμένοι
 παρὰ τῷ δήμῳ, ἀνήγγελλον, ὅτι ἡ Μακεδονία ἤθελεν ἀνα-
 λάβῃ τὴν λαμπρότητα τῆς ἐφ' ἐνὸς υἱοῦ τοῦ Ἀμύντου. Ὁ
 οὐρανὸς ὑπέσχετο μέγαν ἄνδρα εἰς τὴν Μακεδονίαν· ἡ ἀγ-
 χίνοια τοῦ Φιλίππου τὸ ἀπεδείκνυε (2). Τὸ ἔθνος πεπεισμέ-
 νον, ὅτι, ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν ἔτι τῶν Θεῶν, αὐτὸς μόνος ἔ-
 πρεπε νὰ κυβερνᾷ, ὅστις ἐδύνατο νὰ τὸ ὑπερασπίζηται, ἐνε-
 χεῖρισεν εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν
 ἐγύμνωσε τὸν υἱὸν τοῦ Περδίκκα.

§. δ. Ἐμφυχωθεὶς ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐκλογὴν, συνῆψε
 μέρος τι τῆς Παιωνίας μὲ τὴν Μακεδονίαν· κατέτρόπωσε τοὺς
 Γαλλοὺς, περικλείων αὐτοὺς εἰς τὰ ἀρχαῖά τῶν ὀροθέ-
 σια (3). Μετὰ μικρὸν ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὁποίαν
 οἱ Ἀθηναῖοι, ἐν τῷ ἀναμεταξὺ, μάτην ἐπροσπάθησαν νὰ ἀ-
 ναλάβωσι, καὶ τινὰς ἐγγύς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον φυ-
 λακίαι (4). Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀσχολούμενοι εἰς ἄλλον πόλεμον,
 δὲν ἐδύνατο μήτε νὰ παραλάβωσι, μήτε νὰ ἐκδικήσωσι τὰς

(1) Ὁ Αὐτ. αὐτό. Φίλιππος, Ἀμφίπολιν ἀπαιτούμενος παρ' Ἀ-
 θηναίων, ἑμὸν δὲ καὶ Ἰλλυριοὺς πολεμῶν, οὐκ ἀπέδωκεν, ἀλλ' ἀφῆκεν
 ἐλευθέραν. Ἀθηναῖοι δὲ ἠγάπησαν τὸ ἐλευθέραν ἀφεῖναι Φιλίππου,
 ὅποτε τῶν Ἰλλυριῶν κρατήσα· μετὰ δὲ δύναμις ἐκτεπαστο, τῆσιν αὐτῶν
 πάλιν Ἀμφίπολιν κατέσχεν, Ἀθηναίων καταφρονήσας. Πολύμ. βιβλ. δ'.
 κεφ. β'. §. 17. (2) Ἰουδ. βιβλ. ζ'. κεφ. β'. (3) Διοδ. βιβλ. ις'. §. 403.
 (4) Αὐτ.

ἐχθροπαθείας, τὰς ὁποίας ὁ Φίλιππος ἤξευρε νὰ χροματίζῃ μὲ προφάσεις ὁμοιαληθείς. Ὅμως κἀνὲν ἄλλο δὲν ἤυξησε περισσότερον τὴν δυνάμειν του, ὡς ἢ ἀνακάλυψις μεταλλείων τι-
νῶν χρυσοῦ, τὰ ὁποῖα ἐμεταλλούργει, λαμβάνων ἐξ αὐτῶν κατ'
ἔτος χίλια τάλαντα (1). Τὰ ἐμεταχειρίσθη ἐπομένως διὰ νὰ ἀ-
γοράζῃ τοὺς ἀρχηγούς τῶν δημοκρατιῶν. Εἶπον, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι
ἤναγκάσθησαν νὰ κλείσωσι τὰ ὄμματά εἰς τὰς πρώτας ἐχθροπα-
θείας τοῦ Φιλίππου. Τὸ Βυζάντιον, ἡ Χίος, Κῶς, καὶ Ῥό-
δος ἔγιναν ἀναμεταξύ των σύμμαχοι, διὰ νὰ ἐκβῶσιν ἀπὸ τὴν
ὑποταγὴν τοὺς (2). Ὁ πόλεμος ἄρχισεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν
τῆς Χίου. Ὁ χαβρίας ἐκυβέρνα τὸν στόλον, καὶ ὁ χάρις, τῆς
ξηρᾶς τὰ στρατεύματα (3). Ὁ πρῶτος εἶχεν ὑπόληψιν, τὴν
ὁποίαν ἀπέκτισε μὲ πολυάριθμα ἀνδραγαθήματα· εἰς τοῦτο
μόνον τὸν ἐκατηγόρουσιν, ὅτι ἔβαλλεν εἰς πᾶξιν μὲ πολλὴν
ζέειν τοὺς, ὅσους σκοποὺς ἐσχημάτιζε μὲ πολλὴν περίσκε-
ψιν (4). Ἐπέρασε σχεδὸν ὅλην τὴν ζωνήν του στρατηγός, καὶ
μακρὰν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ὁ κρότος τῆς εὐπορίας, καὶ
ἀξίας του διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν (5). Ἡ ἀκόλουθος ἐφεύ-
ρεσις θέλει δώσει ἰδέαν τῶν πολεμικῶν του εἰσπρατημάτων. Εἰς
τὴν ἀκμὴν ἦτον νὰ νικηθῇ ἀπὸ τὸν Ἀγησίμαν· τὰ μεμισθω-
μένα στρατεύματά του ἔλαβον τὴν φυγὴν, καὶ τὰ τῶν Ἀθη-
ναίων ἐκλονοῦντο νὰ τὰ ἀκολουθήσωσι. τίτε τοῖς ἐπρόσαξε
νὰ βάλωσιν εἰς τὴν γῆν ἐν γόνατον, καὶ νὰ καλυφθῶσι μὲ τὰς
ἀσπίδας των, ἔχοντες τὰ ὄρατα ἔμπροσθε. Ἐκθαμβος ὁ
βασιλεὺς τῆς Λακεδαιμόνος διὰ πᾶξιν μέχρις ἐκεῖνου του
χρόνου ἀγνώρισον, καὶ κρύνων, ὅτι ἤθελεν ἦναι ἐπικίνδυνον,
νὰ προσβάλλῃ εἰς φάλαγγα, πεπυκνωμένην ἀπὸ αἰθῆρον, ἔδωκε

(1) Στρα. βιβλ. ζ'. §. 331. Διδ. αὐτ. Senec. quest. nat. l. 5. c. 15.

(2) Τῷ 358, καὶ 357, ἔτι πρὸ Χ. (3) Διδ. βιβλ. ζ'. §. 412. (4) Δημ.
ὑπὲρ τῆς ἑλευ. Ῥοδ. §. 144. (5) Βλοῖτ. εἰς Φωκ. θεσπ. παρ' Ἀθ. β. §.

το σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως. Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ θεσπίσματος ἀνέστησαν ἀνδριάντα εἰς τὸν στρατηγόν τους, καὶ τῷ ἐσυγχώρησαν νὰ παρίσται εἰς τὴν σωματικὴν θέσει, ἢ ὅποια τοὺς ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν τοῦ χαλασμοῦ (1).

§. ε. Ὁ χάρις, ἀλαζῶν διὰ μικρὰς ἐκβάσεις (2), καὶ ἐλαφρὰς πληγὰς (3), τὰς ὁποίας κατὰ τύχην ἔλαβεν, μάλιθα χωρὶς προτερήματα, χωρὶς αἰδῶ, καὶ μὲ κενοδοξίαν ἀφόρητον, ἐπεδείκνυεν ἀσωτίαν ἀποτρόπαιον καὶ κατὰ τὴν εἰρήνην, καὶ πόλεμον (4). Ἐσυρεν ἐπάνω του εἰς κάθε ἐκστρατείας τὴν καταφρόνησιν τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ μῖσος τῶν συμμάχων, ἀναζωπυρῶν τὰς διαιρέσεις τῶν φιλικῶν ἔθνων, καὶ ἀρπάζων τοὺς θησαυροὺς των, τῶν ὁποίων ἦτον ἀκόρεστος, καὶ ἄσωτος κατ' ὑπερβολὴν (5). ἐξέτεινε τελευταίου τὴν αὐθάδειάν του καὶ ἔως οὗ νὰ ἀφέλῃ μὲ ἀπάτην τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ διαφθεῖρῃ μὲ αὐτὸν τοὺς ῥήτορας (6), καὶ νὰ δίδῃ ἑορτὴς εἰς τὸν δῆμον, ὅστις τὸν ἐπροτίμα ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς. Εὐθύς, ἀφ' οὗ ὁ χαβρίας εἶδε τὴν Χίον, μὴ δυνάμειος νὰ μετριάσῃ τὴν ζέσιν του, ἐβίασε τὴν κωπηλασίαν, καὶ ἐσῆλθε μόνος εἰς τὸν λιμένα. Ἐν ταύτῳ ἐπερικυκλώθη ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸν σῶλον. Οἱ στρατιωταί του, μετὰ διεξοδικὴν ἀνθρασι, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ φθάσωσι τὰς ἄλλας τριήρεις, πλείοντες, ἐρχομένας εἰς βοήθειάν τους· ἰδιωτο νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμά των, ἀλλ' εὐχαρισήθη κάλλιον νὰ θανατωθῇ, ἢ νὰ ἀφήσῃ τὸ πλοῖόν του (7). Ἡ πολιορκία τῆς Χίου ἄρχησε, καὶ ἔπαυσεν· ὁ πόλεμος διήρκασε τέσσαρα ἔτη (8), ἐπομένως θέλομεν ἰδῆ, ποῖον τέλος ἔλαβεν.

(1) Νέ. εἰς Καθ. κερ. α'. (2) Διοδ. βιβλ. ιε'. §. 385. (3) Πλούτ. εἰς Πελοπ. §. 278. (4) Θεόπομ. αὐτ. (5) Πλούτ. εἰς Φωκί. §. 747. Διοδ. αὐτ. (6) Θεόπομ. αὐτ. (7) Διοδ. βιβλ. ιε'. §. 412. Πλούτ. εἰς Φωκί. §. 744. Νέπ. εἰς Καθ. κερ. δ'. (8) Διοδ. αὐτ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Δ'.

Ἑορταὶ Ἀθηναίων. Παναθήναια. Διονύσια.

§. α'. **Α**ἱ πρῶται ἑορταὶ τῶν Ἑλλήνων ἐχαρακτηρίσθησαν ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ εὐγνωμοσύνην. Ἀφ' οὗ συνήθροισον τοὺς καρπούς τῆς γῆς, οἱ δῆμοι συνήρχοντο, διὰ νὰ προσφέρωσι θυσίας, καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς ἀμέτρους εὐφροσύνας, τὰς ὁποίας ἐπιφέρει ἡ ἀφθονία (1). Πολλὰ ἑορτὰ τῶν Ἀθηναίων μετέχουσι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρχήν. Πανηγυρίζουσι τὴν ἐπιστροφὴν τῆς χλόης, τοῦ θέρους, τοῦ τρυγητοῦ, καὶ τῶν τεσσάρων καιρῶν τοῦ ἔτους. Καὶ ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ τιμαὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν Δήμητραν, ἢ Βάκχον, αἱ ἑορτὰ αὐτῶν τῶν Θεῶν εἶναι εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων. Ἀκολούθως, ἡ μνήμη τῶν ἐπωφελῶν συμβεβηκότων, ἢ δεδοξασμένων, ἐδιωρίσθη εἰς ῥητὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἦναι διηνεκὴς εἰς αἰεὶ. Δίελθε τοὺς μῆνας τοῦ χρόνου τῶν Ἀθηνῶν (2), καὶ θέλεις εὖρη ἐκεῖ σύνοψιν τῶν χρονικῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς πρώτους χαρακτῆρας τῆς δόξης των· νῦν μὲν τὴν ἔνωσιν τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς, γενομένην παρὰ τοῦ Θησιῶς, τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνου τοῦ βασιλέως εἰς τὰς ἐπικρατείας του, καὶ τὴν ἀναίρεσιν ὄλων τῶν χρεῶν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβλεψε· νῦν δὲ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, τὴν τῆς Σαλαμίνος, τῶν Πλαταιῶν, τῆς Νάξου, κτλ. Εἶναι ἑορτὴ διὰ τοὺς κατὰ μέρος, ὅταν γεννηθῶσιν εἰς αὐτοὺς παιδία (3)· εἶναι ἑορτὴ διὰ τὸ ἔθνος, ὅταν ἐκεῖνα τὰ παιδία καταγράφωνται εἰς τὴν τάξιν

(1) Ἄρισ. ἠθι. βιβλ. ἡ. κεφ. εἰ. (2) Ὅρα τὴν σημείωσιν τῶν Ἀττικῶν μηνῶν. Πλούτ. περὶ δόξ. Ἀθην. §. 349. (3) Ὅρα κεφ. κα'. §. 5. ὑποσ.

τῶν πολιτῶν, ἢ, ὅταν, φθάσαντα εἰς διωρισμένην ἡλικίαν δειχῶσιν εἰς τὸ κοινὸν ἐπιδόσεις, τὰς ὁποίας ἐπαιδέθησαν εἰς τὰς ἀσκήσεις τοῦ γυμνασίου. Παρεκτός τῶν ἑορτῶν, τιμωμένων παρ' ὅλου τοῦ ἔθνους, ἔχουσι καὶ ἰδιαιτέρας εἰς κάθε κώμην. Αἱ δημόσιαι πανηγύρεις ἐπανέρχονται κατ' ἔτος, ἢ μετὰ διωρισμένον ἀριθμὸν ἐτῶν. Διακρίνονται, ὅσαι ἔκπαλαι ἐσυστήθησαν εἰς τὸν τόπον, ἀπὸ τὰς, ὅσας νεωστὶ ἐδανείσθησαν ἀπὸ ἄλλου δήμου (1). Τινὲς πανηγυρίζονται μὲ ἄκραν μεγαλοπρέπειαν. Εἶδον, εἰς τινὰς περιστάσεις, ἕως τριακοσίου βόας, ὅτι ἐσύροντο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ θυσιαστήρια. Περισσότερον ἀπὸ ἑξήκοντα ἡμέρας, ἀφαιρεθείσας ἀπὸ τὴν φιληργίαν, καὶ πόνους τοῦ ἀγροῦ, τὰς διορίζουσιν εἰς θεάματα (2), τὰ ἑποῖα προσηλώνουσι τὸν δῆμον εἰς τὴν θρησκείαν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν διοίκησιν. Εἶναι θυσίαι, αἱ ὁποῖαι ἐμπνέουσι σέβας μὲ τὴν ἐπιδεικτικὴν τῶν τελετῶν ἐπιφάνειαν· λιτανεῖαι, ἐν αἷς ἡ νεότης ἐνός, καὶ ἄλλου γένους ποιεῖ ἐπίδειξιν ὅλων τῆς τῶν θελήτρων. Δράματα τοῦ θεάτρου, καρπὸς τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν τῆς Ἑλλάδος, ὀρχήσεις, ἄσματα, ἀγῶνες, ἐν οἷς ἀκτινοβολοῦσι κατὰ διαδοχὴν ἡ ἐπιτηδειότης, καὶ τὰ προτερήματα

§. β'. Αὐτοὶ οἱ ἀγῶνες εἶναι δύο εἰδῶν· γυμνικοὶ, οἵτινες γίνονται εἰς τὸ στάδιον, καὶ σκηνικοὶ, οἵτινες συγκροτοῦνται εἰς τὰ θεάτρα (3)· εἰς μὲν τοὺς πρώτους ἀμιλλῶνται διὰ τὸ βραβεῖον τοῦ δρόμου, πάλης, καὶ ἄλλων τοῦ γυμνασίου ἀσκήσεων· εἰς δὲ τοὺς δευτέρους, διὰ τὸ τοῦ ἄσματος, καὶ ὀρχήσεως, καὶ οἱ δύο ποιοῦσι τὸ ἐγκαλλώπισμα τῶν κυρίων ἑορτῶν (4).

(1) Ἐπιπέτους ἑορτάς. Ἰσοκ. Ἀριστοπ. τὰς μὴ πατρίους ἑορτάς, ἄλλως δὲ ἐπιπεριστάσεις, ἐπιπέτους ἑορτάς. Ἐλέγετο δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ἄλλα ἐπιπετά τετα, ὅσα μὴ πάτρια ὄντα, ἢ ἐξ Ἀρικοῦ πάγου βουλή ἐδίκαζε. (2) Ἰσοκ. Πανηγ. 142. §. (3) Πολύβ. βιβλ. γ'. κεφ. Α. (4) Ἰσοκ. τοῦ εἰς Μισθ. λόγ. §. 600. Δημ. αὐτ. §. 605. ὁ αὐτ. εἰς Βοιωτ. §. 1002. Μεντ. Ἀμφιδρ. Ἀπατοῦρ. ὄσχορ.

Μέλλω νὰ δώσω ἰδέαν τινὰ τῶν σκηικῶν. Καθεμία ἀπὸ τὰς δέκα φυλάς προσφέρει ἓνα χορὸν, καὶ τὸν ἀρχηγὸν, ὅς τις πρέπει νὰ τὸν διοικῇ. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ὀνομάζεται χορηγὸς, πρέπει νὰ ἦναι τοῦλάχιστον τεσσαρακονταετῆς. (1) Ὁ ἴδιος ἐκλέγει τοὺς ὑποκριτάς του, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λαμβάνονται ἀπὸ τὴν κλάσιν τῶν παιῶν, καὶ τῶν μειρακίων (2). Ἡ μεγάλη του φροντίς εἶναι νὰ ἔχη αὐλητὴν δόκιμον, διὰ νὰ ῥυθμίσῃ τὰς φωνὰς των· καὶ ἔμπειρον διδασκαλόν, νὰ διευθετῇ τὰ πατήματα τῆς ἀρχήσεως, καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος (3). Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι παρεπόμενον νὰ καταστήτῃ τὴν μεγαλητέραν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν ἐφαμίλλων, καὶ αὐτοὶ οἱ δύο παιδοτρίβαι ἀποφασίζουσι πολλάκις τὴν νίκην, ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀρχηγούς τῆς δημοκρατίας τοὺς διορίζει διὰ κλήρου, ἐνώπιον διαφόρων χορῶν, καὶ χορηγῶν (4). Πρὶν τῶν ἑορτῶν, μῆνας τινάς, ἀρχίζουσι νὰ γυμνάζωσι τοὺς ὑποκριτάς. Πολλάκις ὁ χορηγὸς, διὰ νὰ μὴ τύχη καὶ τοὺς χάσῃ ἀπὸ τὴν ὄψιν του, τοὺς λαμβάνει εἰς τὰ ἴδια, καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ζωοτροφίαν (5). Παρόρρησιάζεται ἔπειτα εἰς τὴν ἑορτὴν, ὁμοίως καὶ ὅσοι τὴν ἀκολουθοῦσι, μὲ σέφανον κεχρυσωμένον, καὶ μεγαλοπρεπὲς ἔνδυμα (6). Τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ, καθιερωμένα ἀπὸ τὴν πίστιν, ἐξευγενίζονται ἔτι καὶ ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀρισείδου, Ἐπαμινώνδα, καὶ τῶν μεγαλητέρων ἀνδρῶν, οἱ τινες ἔκρινον διὰ τιμὴν νὰ τὰ ἐκπληρώσωσι, ἀλλ' εἶναι τόσον πολυέξοδα, ὥστε πολλοὶ πολῖται ἀποφεύγουσι τιμὴν ἐπικίνδυνον, θυσιάζοντες μέρος τῆς περιουσίας των (7) εἰς ἐλπίδα ἀβέ-

(1) Αἰσχ. εἰς Τέρμαρ. §. 262. (2) Πλά. περὶ νό. βιβλ. 5'. §. 764.

(3) Δημοσθ. εἰς Μισθ. §. 606. (4) Αὐτ. (5) Ἀντιφ. κ. 15'. §. 143. (6) Δημοσθ. αὐτ. Ἀντιφ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 103. (7) Αὐσ. ὑπὲρ προμ. §. 375. Δημοσθ. εἰς Μισθ. §. 605. ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ λέ. §. 100.

βαιον, νά ἀνυψῶσιν διὰ τούτου τοῦ μέσου εἰς τὰ πρῶτα ἀξιώματα.

§. γ'. Ἐνίοτε κῆμμία φυλὴ δὲν εὐρίσκει χορηγόν, τότε ἡ πολιτεία ἀναδέχεται ὅλα τὰ ἔξοδα, ἢ προσάξει ὀνόματι πολίτας νά συντροφύσῃσι, διὰ νά ὑποφέρῃσι τὸ βῆρος των (1), ἢ συγχωρεῖ τὸν χορηγὸν μιᾶς φυλῆς νά ὀδηγῇ τὸν χορὸν τῆς αἰλῆς (2). Πρὸς τούτοις πρέπει νά εἰπῶν καὶ ταῦτο, ὅτι κάθε φυλὴ προθυμοποιεῖται νά ἔχη τὸν καλλήτερον ποιητὴν, διὰ νά συνθέσῃ τοὺς ἱεροὺς στίχους (3). Οἱ χοροὶ φαίνονται εἰς τὰς λιτανείας, τάττονται περὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ ψάλλουσι τοὺς ὕμνους, ἐν ᾧ ἱεουργοῦνται αἱ θυσίαι (4), ἀπέρχονται εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἐμπεπιστευμένοι νά φυλάττωσι τὴν τιμὴν τῆς φυλῆς των (5), ἐμψυχώνονται ἀπὸ τὴν ζωνροτέραν ἀμιλλαν. Οἱ ἀρχηγοὶ των μεταχειρίζονται τὰς μεσιτείας, καὶ ἐξαγοράσματα, διὰ νά ἀποκτήσῃσι τὴν νίκην (6). Εἶναι διωριτισμένοι κριταί, νά ἀποφασίζῃσι τὸ βραβεῖον (7). Τοῦτο εἶναι, κατά τινας περιστάσεις, τρίπους, τὸν ὁποῖον ἡ νικηφόρος φυλὴ ἐπιμελεῖται νά ἀφιερῶσιν εἰς τινα ναὸν (8), ἢ οἰκοδομήν, τὴν ὁποῖαν δὲ ἔξόδων τῆς ἔκτισεν (9). Ὁ δῆμος ἐπίσης σχεδὸν ἕκαστος εἰς τὰς ἡδονάς, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν του, ἀναμένει τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀγῶνος μετὰ τὴν αὐτὴν ἀνησυχίαν, καὶ τὸν αὐτὸν θόρυβον, ὡσὰν νά ἐγένετο λόγος περὶ τῶν μεγαλύτερων του συμφερόντων. Ἡ προκύπτουσα ἐξ αὐτοῦ ὀξεία διανέμεται εἰς τὸν χορὸν, ὅστις ἐθριάμβευσεν, εἰς τὴν φυλὴν, ἐξ ἧς κατάγεται, εἰς τὸν χορηγόν, ὅστις εἶναι

(1) Ἄριστοφ. παρὰ σχολ. Ἄριστοφ. Βάτρ. σ. 1408. (2) Ἀντιφ. λ. ε'. §. 145. (3) Ἄριστοφ. Σοφ. σ. 1404. (4) Πλάτ. περὶ νό. βιβλ. ζ'. §. 800. (5) Ἄριστοφ. Νεφ. σ. 311. (6) Δημοσ. εἰς Μισθ. §. 104. (7) Αὐτ. (8) Ὁ αὐτ. Πλούτ. εἰς Ἄριστοφ. §. 318. Ἐλεγετο Πύδιον, ἱερὸν Ἀπελλωνος ὑπὸ Πεισιστρατου γενεῆς, εἰς ὃ τοὺς τρίπους ἐτίθεισαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικῆσαντες τὸ Σαρπηλία. Σουί. Πύδ. Ἀδων. α'. §. 37. (9) Πλούτ. περὶ τῶν 10. ῥητ. 855.

ἀρχηγός εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους, οἵτινες τὸν ἐπαίδευσαν (1). Πᾶν, ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὰ θεάματα, ἐπροβλέφθη, καὶ ἐδωρίσθη ἀπὸ τοὺς νόμους. Ἐπὶ τῶν ἑορτῶν, κηρύττουσιν ἑλευθέρους, τὸν χορηγὸν, καὶ τοὺς ὑποκριτάς (2). κηνοῖζουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν πανηγύρεων, ἐν αἷς πρέπει νὰ δώσωσιν εἰς τὸν δῆμον τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀγώνων, τῶν ὁποίων εἶναι τόσον ἀκόρεστος. Ταυτῶτα εἶναι μεταξύ τῶν ἄλλων τὰ Παναθηναῖα, καὶ τὰ μεγάλα Διονύσια τῆς πόλεως· τὰ πρῶτα συνέρχονται μὲ τὸν πρῶτον μῆνα, ὅς τις ἀρχίζει κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν, νομοθετημένα ἔκπαλαι εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνασυστημένα παρὰ τοῦ Θησέως, εἰς μνήμην τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ἀττικῆς, ἐπανέρχονται κατ' ἔτος, ὅμως εἰς τὸν πέμπτον χρόνον ἑορτάζονται μὲ περισσοτέρας τελετὰς, καὶ λαμπρότητα. Ἰδοὺ ἡ ἐπομένη εἰς αὐτὰ τάξις, ὡς τὴν παρετήρησα ἅπαξ, αὐτόπτης αὐτῆς γενόμενος.

§. δ'. Οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις, καὶ κώμας τῆς Ἀττικῆς δῆμοι, συναθροίζονται παμπληθεῖ εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐλαύνοντες πολυἀριθμα θύματα, τὰ ὅποια μέλλουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν Θεάν (3). Ἀπῆλθον τὸ πρῶτ' εἰς τὰς ἔχθρας τοῦ Εἰλισσοῦ, ἐκεῖ εἶδον τὰς ἱππλησσίας, ἐν αἷς οἱ υἱοὶ τῶν πρώτων πολιτῶν τῆς δημοκρατίας ἀμιλλῶνται διὰ τὴν δόξαν τοῦ θριάμβου (4). Παρετήρησα, καθ' ὃν τρόπον οἱ περισσώτεροι ἱππεύουσι. Βάλλουσι τὸν ἀρισερὸν πόδα ἐπί τινος εἵδους περώνης, προσηλωμένῃς εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ὄρατός των, καὶ πηδῶσι μὲ ἑλευθερίαν εἰς τοὺς ταχυδρόμους των (5). Ὅχι τόσον μακρὰν ἀπεκεῖ, εἶδον ἄλλους νέους, ὅτι ἡμιλλῶντο διὰ τὸ βραβεῖον τῆς πάλης, καὶ τῶν διαφορῶν ἀσκήσεων τοῦ

(1) Λουκ. εἰς Ἐσμ. §. 851. (2) Δημοσθ. εἰς Μισθ. §. 612. (3) Ἀριστοφ. Νεφ. σκ. 385. (4) Ξενο. συμπ. §. 872. Ἀθην. βιβλ. δ. §. 168. (5) Ξενο. περὶ ἱππ. §. 942. Winckelm. descri. des pier. g. graves de Storch p. 171.

σώματος (1). Μετὰ ταῦτα ὑπῆγα εἰς τὸ Ὠδεῖον, καὶ εἶδον εἰς αὐτὸ πολλοὺς μουσικοὺς παραδιδόμενους εἰς ἀγῶνας μᾶλλον ἡδέεις, καὶ ἤτρον ἐπικινδύνους (2). Οἱ μὲν, ἐτόνιζον τὰ δράματα πρὸς αὐλὸν, ἢ κισθάραν, οἱ δὲ, ἔψαλλον, συνοδεύομενοι μὲ ἐν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὄργανα (3). Ἐπροβλήθη εἰς αὐτοὺς ὕλη ὁ ἔπαινος τοῦ Ἀρμοδίου, καὶ Ἀριστογείτονος, καὶ Θρασυβούλου, οἵτινες ἠλευθέρωσαν τὴν δημοκρατίαν ἀπὸ τοὺς καταδυναστεύοντάς τινι τυράννους (4). ἐπειδὴ παρ' Ἀθηναίοις αἱ δημόσιαι διαταγαὶ εἶναι ὑπομνήματα διὰ τοὺς, ὅσοι ἐδούλευσαν τὴν πολιτείαν ἐπαξίως, καὶ μαθήματα διὰ τοὺς, ὅσοι πρέπει νὰ τὴν δουλεύουσι. Στέφανος ἐλαίας, καὶ δοχείον, γεμάτον ἀπὸ ἔλαιον, διωρίσθησαν βραβεῖα εἰς τοὺς νικητάς (5). Εἶτα ἐσεφάνωσαν τοὺς κατὰ μέρος, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸν ζῆλον κινηθεὶς ὁ ὄμιλος, ἐχάρισε τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς τιμῆς (6).

§. ε'. Ἦλθον εἰς τὸν κεραμεικὸν, διὰ νὰ γένω θεατῆς τῆς πομπῆς, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ ἄρχησε νὰ ἐμβαίνει εἰς περίπατον (7). Ἦτον συνθεμένη ἀπὸ πολλὰς κλάσεις πολιτῶν, ἐσεφανωμένων μὲ ἄνθη (8), καὶ ἀξίων παρατηρήσεως διὰ τὴν ὠραιότητα. Γέροντες θαλλοφόροι, τῶν ὁποίων ἡ μορφή ἦτον αἰδεσίμη (9). ἄνδρες, οἵτινες καθωπλισμένοι μὲ ὄρατα, καὶ ἀσπίδας, ἐφαίνοντο, ὅτι ἐπεθύμουν τὰς μάχας (10). Μειράκια, ἀπὸ δεκαοκτῶ, ἕως εἴκοσι ἐτῶν, ἔψαλλον ὕμνους εἰς τιμὴν τῆς Θεᾶς (11). Παι-

(1) Δημοσθ. περὶ σεφ. §. 492. Ξεν. συμπέσ. αὐτό. (2) Πλούτ. εἰς Περὶ §. 160 (3) Meurs. panathe. c. 10. (4) Φιλός. Ζω. Ἀπολλω. βιβλ. ζ. κεφ. δ'. (5) Ἀριστ. παρὰ σχο. Σοφο. Οἰδ. στί. 730. Σχολ. Πηδ. Νέμ. ὠδ. ι. στί. 65. (6) Δημοσθ. περὶ σεφ. §. 492. (7) Θεουκ. βιβλ. ζ'. κεφ. 57. (8) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 612. (9) Ξεν. συμπέσ. §. 885. Ἐτυμολ. θαλλοφ. (10) Θεουκ. αὐτ. κεφ. 58. (11) Ἡλίοδ. Αἰδ. βιβλ. α'. §. 18.

δία εὐειδῆ, ἐνδεδυμένα μὲ ἀπλοῦν ἄμφιον (1), καὶ ὠραϊσμένα μὲ τὰς φυσικὰς τῶν χάριτας. Νεάνιδες τέλος πάντων ἀπὸ τὰς πρώτας γενεὰς τῶν Ἀθηνῶν, τῶν ὁποίων οἱ χαρακτηρισμοί, τοῦ σώματος τὸ ἀνάστημα, καὶ ὁ περίπατος, ἔστυρεν ἐπάνω των ὅλας τὰς θείας, ἐκράτουν μὲ τὰς χεῖρας των εἰς τὰς κεφαλὰς των κἀνιστρα, τὰ ὅποια, ὑφ' ἐνὸς λαμπροῦ καλύμματος, περιεῖχον τὰ ἰερά ὄργανα, πλακούντια, καὶ πᾶν ὅτι ἦτον χρειώδες εἰς τὰς θεσίας (2). Ἐπόμεναι ἠκολούθουν τὰ ἔχνητων, ἐκτείνουσαι μὲ τὴν μίαν χεῖρα σκιαδίου ἐπάνω των, καὶ μὲ τὴν ἄλλην κρατοῦσαι ὀκλαδίαν δῖφρον (3). Εἶναι ἐπάγγελμα διορισμένον εἰς τὰς θυγατέρας τῶν συσημένων εἰς Ἀθήνας ξένων, ἐπάγγελμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον μετέχουσι καὶ οἱ πατέρες, καὶ μητέρες των. Τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐκεῖνοι, καὶ αὐταὶ ἔφερον ἐπ' ὤμων ἀγγεῖα γεμάτα ἀπὸ ὕδωρ καὶ μέλι διὰ τὰς σπονδὰς (4). Τούτους ἠκολούθουν ὀκτώ μουσικοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ τέσσαρες ἔπαιζον αὐλὸν, καὶ οἱ ἄλλοι, λύραν (5), Μετ' αὐτοὺς ἤρχοντο οἱ Ῥαψῳδοί, ψάλλοντες τοῦ Ὀμήρου τὰ ποιήματα (6), καὶ οἱ ὀρχισαί, καθωπλισμένοι μὲ ὅλα τὰ ὄπλα, οἵτινες, μαχόμενοι ἐκ διαλειμμάτων, παρέστων μὲ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ τὴν μάχην τῆς Ἀθηναῶν κατὰ τῶν Τιτάνων (7).

§. Ἐπομένως ἐφαίνετο πλοῖον, τὸ ὁποῖον ὠμοίαζε μὲν, ὅτι ἔπλεεν ἐπὶ τῆς γῆς βοηθούμενον ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ πολλοὺς κωπηλάτας, ἀλλ' ἐκινεῖτο μὲ μηχανὰς, περικι-

(1) Meurs. panathen. c. 24. (2) Ἐλέγοντο Κανηφόροι. Ἄριστοφ. Εἰρ. σί. 948. (3) ὁ αὐτὸς Σφπ. σί. 1550. (4) Αἰθ. ποικ. ἰς βιβλ. 5'. κεφ. α'. Ἄρποξ. καὶ Ἡσύ. Μέτοικος, καὶ σκαφῆ Πολυδ. β. βλ. γ'. κεφ. δ'. (5) Dessins de Nointel conservés à la bibliothèque du roi. (6) Lucr. Ασικ. μέρος β'. §. 161. Πλά. Ἰσπί. §. 228. (7) Ἄρ. 509. Νεφ. σί. 984. Meurs. ibid. c. 12.

κλεισμένας ἔνδον του (1). Πέπλος ἀπὸ λεπτόν ὕφασμα ἦ-
 τον ἐρηπλωμένος ἐπάνω του, εἰς τὸν ὁποῖον αἱ παρθέναι πα-
 ρέστησαν μὲ κεντήματα τὴν νίκην τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τῶν ἰδίων
 Τιγάνων, ἐχνογράφησαν ἔτι εἰς αὐτὸν, διὰ προσαγωγῆς τῆς
 διοικήσεως, τὰς εἰκόνας τινῶν ἡρώων, τῶν ὁποῖων τὰ ἀνδρα-
 γαθήματα ἦσαν ἄξια νὰ μιχθῶσι μὲ τὰ τῶν Θεῶν (2). Ἡ
 πομπὴ αὐτὴ ἐπεριπάτει ἀργῶς ὑπὸ τὴν διοίκησιν πολλῶν
 ἀρχηγῶν (3), καὶ διελθοῦσα τὸ πολυανθρωπότερον μέρος
 τῆς πόλεως διὰ μέσου ἀναριθμητῶν θεατῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποί-
 ουσ οἱ περισσότεροὶ ἐκάθηντο ἐπάνω εἰς ἀναβάθρας, ἐξεπίτη-
 δες κατεσκευασμένας (4), ἔφθασεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πυθίου
 Ἀπόλλωνος (5). Ἐκβαλον ἀπὸ τὸ πλοῖον τὸν ἠπλωμένον
 πέπλον, καὶ ἀπερχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸν κατέθεσαν
 εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς (6). Πρὸς τὸ ἑσπέρας μὲ ὠδήγη-
 σαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, διὰ νὰ ἰδῶ τὸ τρέξιμον μὲ τὰς λαμ-
 πάδας. Τὸ σταδίον εἶχεν ἐξ ἑως ἐπτὰ σταδίων μῆκος (7), ἐκ-
 τεινόμενον ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον τοῦ Προμηθείως, ὅπου εἶναι
 εἰς τὴν εἴσοδον ἐκείνου τοῦ κήπου, ἕως εἰς τὰ τεῖχη τῆς πό-
 λεως (8). Πολλοὶ νέοι ἐτέθησαν εἰς τοῦτο τὸ διάστημα εἰς
 διασάσεις ἵσας (9). Ὅταν αἱ φωναὶ τοῦ πλήθους ἔδωκαν τὸ
 σημεῖον (10), ὁ πρῶτος ἀνάπτει τὴν λαμπάδα ἀπὸ τὸ θυσια-

(1) Ἡλιόδ. Αἴθι. βιβλ. α'. Φιλίς. σοφισ. βιβλ. β'. §. 550. (2) Πέπλος, ἴσως παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ ἄρμενον τῆς Παναθηναϊκῆς μετῆς, ἦν. οἱ Ἀθηναῖοι κατεσκευάζον τῇ Ἀθηνᾷ διὰ τετραετηρίας, ἧς καὶ τὴν πομπὴν διὰ τοῦ κεραμεικοῦ ἐποίουν μέχρι τοῦ Ἐλευσινίου. Πέπλος δὲ ἐκαλεῖτο διὰ τὸ ἐρεῖσθαι αὐτὸν εἶναι. Ἐγγέγραπτο δὲ ἐν αὐτῷ ὁ ἐγκέ-
 λαδος, ὃν ἀνέλεν ἡ Ἀθηνᾶ· ἦν δὲ εἰς τῶν γιγαντων. κτ. Σουί. Πλά. Ἐυθύφ. §. 6. Ευρ. π. Ἐκά. §. 466. Ἀριστοφ. Ἰππ. §. 562. (3) Πολυδ. βιβλ. η' κεφ. 9. (4) Ἀθην. βιβλ. δ. §. 167. (5) Φιλίς. σοφισ. βιβλ. β'. §. 580. (6) Πλά. Ἐυθύφ. αὐτ. (7) Cicero. de fin. l. 5. c. 1. t. 2. p. 195. (8) Παισαν. βιβλ. α'. κεφ. λ. (9) Ἡρ. βιβλ. η'. §. 98. (10) Ἀ-
 ριστοφ. βατ. §. 133.

ζήριον (1), καὶ τὴν φέρει, τρέχων, εἰς τὸν δεύτερον, ὁ ὁποῖός τὴν μεταδίδει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰς τὸν τρίτον, καὶ οὕτω κατὰ διαδοχὴν. Ὅσοι δὲ τὴν ἀφήσωσι νὰ σβασθῇ, δὲν δύνανται νὰ συτρέχωσιν. Ὅσοι δὲ ἀργοποροῦσιν εἰς τὸ τρέξιμόν, ὑπόκεινται εἰς σκώμματα, καὶ ἔτι εἰς τὰ κτυπήματα τοῦ ὄχλου (2). Διὰ νὰ λάβῃ τὸ βραβεῖον, πρέπει νὰ διατρέξῃ τοὺς διαφοροὺς σταθμούς. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀγῶνος ἀνευροῦτο πολλάκις. Ποικίλλεται, κατὰ τὰς διαφοροὺς ἐορτάς (3). Ὅσοι ἐσφρανώθησαν εἰς διαφοροὺς ἀσκήσεις, προσκλοῦσιν εἰς δεῖπνους τοὺς φίλους των (4). Συγκροτοῦνται εἰς τὸ Πρυτανεῖον, καὶ εἰς ἄλλους τόπους δημοσίου, συμπόσια μεγάλα, τὰ ὅποια διαρκοῦσιν ἕως εἰς τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν (5). Ὁ Δῆμος, εἰς τὸν ὅποιον διένειμον θυσιασμένα θυμῆα, ἔσπεε πανταχοῦ τραπέζας, καὶ ἔδειχεν ζωπρᾶν, καὶ ταραχῶδη χαράν (6).

§. ζ'. Πολλαὶ ἡμέραι τοῦ χρόνου εἶναι καθιερωμέναι εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Βάκχου (7). Τὸ ὄνομά του ἀντιχεῖ τῶρα μὲν εἰς ὅλην τὴν πόλιν, τῶρα δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἄλλοτε εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἐνίοτε εἰς τὰς κώμας. Πολλάκις εἶδον ὀλόκληρον τὴν πόλιν βεβουθισμένην εἰς βαθυτάτην μέθην (8). Εἶδον πλήθη βάκχων, καὶ βακχησῶν, ἐσφρανωμένων μὲ κισσόν, μάραθρον καὶ κλάδους λεύκης, ὅτι ἐπήθων, ἐχώρευον, ὠρούοντο εἰς τὰς ἀγυῖας, ἐπεκαλοῦντο τὸν Βάκχον μὲ βαρβαρικὰς ἐκφωνήσεις (9), κατέσχιζον μὲ τοὺς ὄνυχας, καὶ ὀδύοντας τὴν τὰ ὠμὰ ἐντόσθια τῶν θυμάτων, ἔσφιγγον ὄφεις εἰς τὰς χεῖράς των, τοὺς περιέπλεκον εἰς τοὺς πλοκαμούς των,

(1) Πλούτ. εἰς Σόλ. §. 70. (2) Ἀριστοφ. αὐτ. στίχ. 1175. (3) Πλάτ. Δημοκ. βιβλ. α'. §. 328. (4) Ἀδῶν βιβλ. δ. §. 168. (5) Ἠλ. Λιδ. βιβλ. α'. §. 18. (6) Ἀριστοφ. Νεφ. στίχ. 385. (7) Δημοκ. εἰς Μιδ. §. 604. (8) Πλάτ. περὶ νόμ. βιβλ. α'. §. 637. (9) Δημοκ. περὶ σιφ. §. 516.

ἔζώνων μὲ αὐτοὺς τὸ σώματων, καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μαγευτικὰ εἶδη ἐτρόμαζον, καὶ ἔσυρον κατόπιν τοὺς τὸν χυδαῖον λαόν (1). Αὐταὶ αἱ εἰκόνες ἰχθυογραφοῦνται ἐν μέρει εἰς μίαν ἑορτὴν, πανηγυριζομένην τὴν ἄνοιξιν. Ἡ πόλις πληροῦται τότε ἀπὸ ξένους (2), συρρέουσιν εἰς αὐτὴν πληθῆδόν, διὰ νὰ φέρωσι τοὺς φόρους τῶν ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀθηναίους νήσω (3), νὰ ἰδῶσι τὰ νέα δράματα, τὰ ὁποῖα διδάσκονται εἰς τὸ θέατρον (4), νὰ γένωσιν αὐτόπται τῶν ἀγώνων, καὶ θεαμάτων, καὶ μάλιστα τῆς πομπῆς, ἡ ὁποία ἐξεικονίζει τοῦ Βάκχου τὸν θρίαμβον. Παραδειγματίζουσιν εἰς αὐτὴν τοιοῦτους συνοδοίτας, ὁποῖους εἶχε, καθὼς λέγουσιν, ἐκείνος ὁ Θεὸς, ὅταν ἐπόρθησε τὰς Ἰνδίας. Σάτυροι, Θεοὶ Πᾶνες (5), ἄνθρωποι, σύροντες τράγους (6), διὰ νὰ τοὺς θυσιάσωσιν, οἱ μὲν, κάθονται ἐπ' ὄνων, μμούμενοι τὸν Σιληνὸν (7), οἱ δὲ, μεταμορφωμένοι εἰς γυναῖκας (8) ἄλλοι, φέροντες μορφὰς αἰσχροῦς ἐξηρητημένας ἀπὸ ῥάβδους μακρὰς, καὶ ψάλλοντες ὕμνους, τῶν ὁποίων ἡ ἀναίδεια εἶναι ἄκρα (9). Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἄνθρωποι παντὸς εἶδους τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου γένους, ἐσκεπασμένοι οἱ περισσώτεροι μὲ δέρματα ἐλάφεια (10), κερυμμένοι ὑπὸ προσωπεῖα, ἐξεφανωμένοι μὴ κισπὸν, μεθύοντες, ἢ ὑποκρινόμενοι τὴν μέθην (11), συμφωνοῦντες χωρὶς διακοπὴν τὰς φωνὰς τῶν μὲ τὸν ἦχον τῶν ὀργάνων, οἱ μὲν ταράττονται, ὡς δαιμονισμένοι, παραδιδόμενοι εἰς ὄλους τοὺς σπασμούς τῆς μανίας, οἱ δὲ συγκροτοῦσιν ὀρχήσεις τακτικὰς,

(1) Πλούτ. εἰς Ἀλέξ. §. 665. Κλήμ. Ἀλέξ. προτρε. §. 11. (2) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 637. (3) Σχελ. ἀριστοφ. Ἀχάρ. σί. 377. (4) Σχελ. Ἀριστοφ. Νεφ. σί. 311. Πλούτ. περὶ φυγ. §. 603. (5) Πλούτ. εἰς Ἀντων. §. 926. Ἀθήν. βιβλ. ε'. §. 197. (6) Πλούτ. περὶ φιλοπλου. §. 527. (7) Οὐλίπ. εἰς Μειδ. §. 638. (8) Ἰσχυάλλοι. πούχ. (9) Ἡρ. βιβλ. ε'. §. 40. (10) Ἀριστοφ. Ἀχάρ. σί. 240. (11) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 652. (11) Οἱ αὐτοὶ αὐτ. Ἀθήν. βιβλ. εδ'. §. 651.

καὶ πολεμικάς, ἀλλὰ βασῶσαι ἀγγελία, ἀντὶ ἀσπίδων, ρίπτοντες πρὸς ἀλλήλους, ὡς εἶδος βελῶν, θυρσους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐνοχλοῦσιν ἐνίοτε καὶ τοὺς θεατὰς (1).

§. κ'. Ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ τὰ πλήθη τῶν ἔξω φρενῶν ὑποκριτῶν, προβαίνουσι μὲ εὐταξίαν οἱ διάφοροι χοροὶ, διωρισμένοι ἀπὸ τὰς φυλάς (2), πολλαὶ νεανίδες, αἱ λαμπρότεραι τῆς πόλεως, βαδίζουσιν, ἔχουσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν (3), ἐξολισμέναι μὲ ὅλους τῶν τοὺς καλλωπισμοὺς, καὶ κρατοῦσαι εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν τὰ ἱερὰ κανίσκια, τὰ ὁποία, ἔξω ἀπὸ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, περιέχουσι πλακούντια διαφόρων μορφῶν, σπυρία ἄλατος, φύλλα κισσοῦ, καὶ ἄλλα μυσηριαῶδη σύμβολα (4). Αἱ ζέγαι, κατεσκευασμένοι, ὡς δῶματα, εἶναι πλήρεις ἀπὸ θεατὰς, καὶ μάλιστα ἀπὸ γυναικας, αἱ περισσότεραι κρατοῦσιν εἰς τὰς χεῖρας λαμπάδας (5), καὶ φανούς, διὰ νὰ φέγγωσι τὴν πομπήν, ἢ ὁποία λιτανεύει τὴν νύκτα πάντοτε (6), καὶ ζέκεται εἰς τὰ τετράσρατα, καὶ ἀγορὰς, διὰ νὰ ποιῇ σπονδὰς, καὶ νὰ προσφέρῃ θυσίας εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου (7). Ἡ ἡμέρα εἶναι καθιερωμένη εἰς διαφόρους ἀγῶνας. Συναθροίζονται ἕωθεν εἰς τὸ θέατρον (8), ἢ διὰ νὰ παρίστανται εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μουσικῆς, καὶ ὀρχήσεως, τοὺς ὁποίους συγκροτοῦσιν οἱ χοροὶ, ἢ διὰ νὰ βλέπωσι τὰ νέα δράματα, τὰ ὁποία παριστῶσιν οἱ ποιηταὶ δημοσίᾳ. Ὁ πρῶτος τῶν ἐννέα ἀρχόντων παρεδρεύει εἰς ἐκείνας τὰς ἑορτὰς (9). Ὁ δεῦτερος, εἰς ἄλλας πανηγύρεις (10). ἔχουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοὺς ἀξιωματικούς, οἱ

(1) Δημοσθ. εἰς Μειδ. §. 632. Ἀθήν. αὐτ. (2) Πλά. Δημο. βιβλ. 6. §. 475. (3) Ἀριστοφ. Ἀχάρ. στί. 241. (4) Κλήμ. Ἀλεξ. προτρε. §. 19. (5) Ἀριστοφ. αὐτ. στί. 261. (6) Σοφοκ. εἰς Ἀντιγ. στί. 1161. (7) Δημοσθ. εἰς Μειδ. 611. (8) Ο' αὐτ. αὐτ. 615. (9) Πολυδ. βιβλ. κ'. κεφ. 3. Πλούτ. εἰς Κλήμ. 486. (10) Πολυδ. αὐτ. §. 90.

τινες τοὺς βοηθοῦσιν εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των (1), καὶ φύ-
λκκας, διὰ νὰ ἀποβάλλωσιν ἀπὸ τὸ θεάτρον τοὺς, ὅσοι συ-
χίζουσι τὴν ἡτυχίαν. Ἐν ὧσιν διαρκοῦσιν αἰέτορται, ἡ παρα-
μικρὰ βία κατὰ τινος πολίτου κρίνεται ἐγκλημα, καὶ κάθε ἀ-
παίτησις ἀπὸ χρεωφειλέτας εἶναι ἀπηγορευμένη. Τὰς ἐπομέ-
νας ἡμέρας, αἱ γενηθεῖσαι παρανομίαι, καὶ ἀταξίαι παιδεύον-
ται μὲ ἀυσηρότητα (2).

§. 3. Αἱ γυναῖκες μόναι μετέχουσιν ἀπὸ τὰς ἑορτὰς τοῦ
Ἀδώνιδος (3), καὶ ἀπὸ τὰς ὀνομασμένας Θεισμοφορίας, αἱ
ὁποῖαι πανηγυρίζονται εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος, καὶ Περσε-
φόνης, καὶ αἱ δύο συνοδεύονται μὲ τελετὰς, τὰς ὁποίας πολ-
λάκις ἤδη περιέγραψα· τόσον μόνον θέλω εἰπεῖν περὶ τῶν τε-
λευταίων. Ἐπανέρχονται κατ' ἔτος τὸν μῆνα πυκνεψιδῶνα (4),
καὶ διαρκοῦσι πολλὰς ἡμέρας. Ἀνάμεσα εἰς ὑποθέσεις, ἀξίας
νὰ προσηλωθῶσιν τὴν προσοχὴν, εἶδον τὰς Ἀθηναίους, γυναῖ-
κας, καὶ νεανίδας, ὅτι ἀπέρχονται εἰς Ἐλευσίνα, διὰ νὰ δια-
τρέψωσιν ἐκεῖ εἰς τὸν ναὸν ὀλόκληρον ἡμέραν, καθήμεναι κα-
τὰ γῆς, καὶ φυλάττουσαι νησίαν αὐσηράν (5). Διὰ τί αὐτὴ
ἡ ἐγκράτεια, ἔλεγον εἰς μίαν ἀπὸ τὰς παρεδρευούσας εἰς τὰς
ἑορτὰς; Δι' ὅτι μὲ ἀπεκρίθη, καὶ ἡ Δήμητρα θὲν ἔλαβε κλη-
μίαν τροφῆν, ὅταν ἐζήτηε τὴν θυγατέρα της Περσεφόνην (6).
Τὴν ἠρώτησα ἔτι, διὰ τί, ἀπερχόμεναι εἰς Ἐλευσίνα, φέρετε
βιβλία εἰς τὰς κεφαλὰς σας; Περιέχουσι τοὺς νόμους, τοὺς
ὁποίους πιστεύομεν, ὅτι ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν Δήμητραν (7).
Διὰ τί εἰς αὐτὴν τὴν λαμπράν λιτανείαν, ἐν ἧ ὁ ἀὴρ ἀντηχεῖ

(1) Δημόστ. αὐτ. 605. (2) Ο' αὐτ. αὐτόθι. (3) Ἰσοκράτης, τῆς
ἀκαδ. Τομ. γ. 98. (4) Αὐτὸς ὁ μὲν συμπίπτει ἄλλοτε μὲν μὲ τὰς τελευ-
τας ἡμέρας τοῦ ὀκτωβρίου, ἄλλοτε δὲ μὲ τὰς πρώτας τοῦ νοεμβρίου.
(5) Πλουτ. περ' Ἰσ. καὶ Ὀσίρ. §. 378. Ἀθήν. βιβλ. ζ. κερ. 15. (6) Καλλί-
μ. ὕμνος εἰς ἀψ. (7) Σχόλ. Θεοκ. Κίθυλ. δ'. στίχ. 25.

ἀπὸ τὰς ἰθάσας, φέρετε μέγα κοφίνιον ἐφ' ἄρματος, συρομένον ἀπὸ τέσσαρας λευκοῦς ἵππους (1); Εἰς αὐτὸ, μεταξὺ ἄλλων πραγμάτων, περιέχονται σπόροι, τῶν ὁποίων χρεώσομεν τὴν καλλιέργειαν εἰς τὴν Δήμητραν. Παρομοίως, εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀθηνᾶς, φέρομεν κνήσια, γεμάτα ἀπὸ ἔριαι. Ἐπειδὴ ἐκείνη μᾶς ἐδίδαξε νὰ νήθωμεν. Τὸ καλλίτερον μέσον νὰ γνωρίζῃ κνήσις ἀγαθοεργίαν εἶναι, νὰ τὴν ἐνθυμῆται ἀενάως, καὶ νὰ τὴν ἀνακαλῆ ἐνίοτε εἰς τὸν ποιητὴν τῆς.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ε'.

Οἰκίαι, καὶ συμπόσια τῶν Ἀθηναίων.

§. α'. Αἱ περισσότεραι οἰκίαι εἶναι συντεθειμέναι μὲ δύο χωρίσματα, τὸ μὲν ἄνωδιωρίσθη διὰ τὰς γυναίκας, τὸ δὲ κάτω, διὰ τοὺς ἄνδρας (2). Αἱ σκέπαι αὐτῶν εἶναι ἰσόπεδοι (3), τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα πολλὰ ἐξέχουσιν (4), Ἀριθμοῦνται εἰς τὰς Ἀθήνας οἰκίαι ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας (5)· εἰς τὰς περισσότερας εἶναι ὄπισθεν μὲν κήπος (6), ἔμπροσθεν δὲ μικρὰ αὐλή, καὶ πολλάκις εἶδος σοῦς (7), εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας εἶναι ἡ θύρα, ἔμπροσθεν ἐνίοτε εἰς εὐνοῦχον (8). Εὐρίσκειται εἰς αὐτὰς ἄλλοτε μὲν ἀγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ, διὰ νὰ φυγαδεύῃ τοὺς κλέπτας (9), ἄλλοτε δὲ σκύλλος, τὸν ὅποιον φοβοῦνται πολλὰ περισσότερον (10)· καὶ πάντοτε σχεδὸν θυσια-

(1) Ἰσοκρ. τῆς φιλ. Ἀκαδ. τό. 39. §. 224. (2) Λυσί. κατ' ἔρατοσθ. §. 6. (3) Πλίν. βιβλ. 15. κεφ. κ'. (4) Ἀριστοτ. οἰκον. βιβλ. 6. §. 502. (5) Ξεν. ἀπομν. §. 774. (6) Τερέντ. εἰς ἀδελφ. πρῶ. ε'. σκην. ε' σί. 10. (7) Πλάτ. εἰς Πρωτα §. 311. (8) Αὐτό. (9) Ἀριστοφ. Πλούτ. σί. 1155. (10) Ο' Λύ. Λυσί. 1217. Θεοφρ. χαρακ. κεφ. δ'. Ἀπολλ. παρ' Ἀθην. βιβλ. α'. §. 3.

ζήριον εἰς τμήν τοῦ Ἀπόλλωνος (1), ἐν ᾧ ὁ οἰκοδεσπότης ἔρχεται εἰς ῥητὰς ἡμέρας νὰ προσφέρῃ θυσιάς. Δείχνουσιν εἰς τοὺς ξένους τὰς οἰκίας τοῦ Μελτιάδου, Ἀρισιίδου, Θεμισοκλέους, καὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Τίποτε ἄλλο δὲν τὰς διέκρινεν ἄλλοτε. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀκτινοβολοῦσιν μὲ τὴν ἀπλότητά των, παραβαλλόμεναι μὲ τὰ παλάτια, τὰ ὅποια ἄνθρωποι, χωρὶς ὄνομα, καὶ ἀρετὰς, ἔλαβον τὴν αὐθάδειαν νὰ ἐγείρωσι πλησίον ἐκείνων τῶν ταπεινῶν κατοικιῶν (2). Ἀφ' οὗ ἡ ἔφεσις τῶν οἰκοδομῶν συνεισήχθη, αἱ τέχνηαι καταβάλλουσι καθ' ἑκάστην τὰς δυνάμεισ των, διὰ νὰ δεῖξωσιν εἰς αὐτὰς χάριτας, καὶ αὐξήσιν. Ἀπεφάσισαν νὰ ἐξισώσωσι τὰς ἀγυῖας (3), νὰ διέλωσι τὰς νέας οἰκίας εἰς δύο κατοικιῶν χωρίσματα, νὰ κατασῆσωσιν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γῆς τὰ τοῦ ἀνδρός, καὶ τῆς γυναικὸς, ἐργαζόμενοι αὐτὰ εὐκολόχρησιν μὲ ἐπιτηδεῖους διαιρέσεις, καὶ λαμπρότερα μὲ πολλαπλάσια εἰς αὐτὰ καλλωπίσματα.

§. β'. Τοιαύτη ἦτον ἡ τοῦ Δεινίου, ἐνὸς τῶν πλουσιωτέρων, καὶ τρυφηλοτέρων πολιτῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐπίδειξις τῆς φαντασίας του διεφθεῖρεν ἐντὸς ὀλίγου τὰς περιουσίας του. Τρία, ἢ τέσσαρα ἀνδράποδα τὸν ἠκαλούθουν πάντοτε (4). Ἡ γυνή του, Λυσιςράτη, ἐφαίνετο, καθημένη ἐπὶ τετραώρου ἄρματος λευκῶν ἵππων τῆς Σικυῶνος (5). Εἶχε πρὸς ὑπηρεσίαν του παρομοίως, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀθηναῖοι, νεάνιδα θαλαμηπόλον, μετέχουσαν ἀπὸ τῆς γυναικὸς του τὰ δικαιώματα (6), καὶ διετήρει μὲ ἀδρὰ ἔξοδα εἰς τὴν πόλιν ἐρωμένην, τὴν ὁποίαν, ἐλάμβανε τὴν μεγαλοφυχίαν, νὰ ἀπελευθερώνη,

(1) Ἀριστοφ. ὄρνιθ. στίχ. 870. Πλάτ. δῆμ. α'. §. 328. (2) Ξεν. ὀπομνη. βιβλ. ε'. §. 825. Δημοσθ. ἔλνοθ. 3. §. 38—9. (3) Ἀριστοφ. πολιτ. βιβλ. ζ'. κεφ. 11. (4) Δημοσθ. ὑπὲρ Φορμ. §. 955. (5) Ὁ αὐτ. εἰς Μυθ. 628. (6) Ὁ αὐτ. εἰς Νεαί. §. 881.

ἢ νὰ δίδῃ εἰς αὐτὴν καλὴν κατάστασιν, πρὶν τὴν ἀφήσῃ (1). Ἡ νυγχασμένος νὰ διέρχεται τὸ σάδιον τῆς ζωῆς του μὲ ἴδου-
 πλῆθειαν, καὶ νὰ προξενῇ καὶ εἰς τοὺς φίλους του τὸ ἴδιον,
 πολλάκις ἐσυγκρότει ἐορτὰς, καὶ συμπόσια. Ἐν μὲν τῶν ἡμέ-
 ρων τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ δεῖξῃ τὴν εἰκίαν του, τῆς ὁποίας
 ἐσῆκωσα μετὰ ταῦτα τὸ σχέδιον, καὶ τὸ συνάπτω ἐνταῦθα (2).
 Φαίνεται εἰς αὐτὸ κατ' ἀρχὰς μακρὰ, καὶ σενή διάβασις, ἥτις
 φέρεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν γυναικωνίτην, ἡ εἰσοδός του εἶναι
 εἰς τοὺς ἄνδρας ἀπηγορευμένη ἔξω ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς, καὶ
 ὅσοι μετὰ τοῦ ἀνδρός της ἔρχονται. Ἀφ' οὗ διήλθομεν εὐδαφός
 τι, κατεσκευασμένον ἀπὸ χλωροῦς βώλους τῆς γῆς, καὶ πε-
 ριτριγυρισμένον ἀπὸ τρεῖς σοῦς, ἐφθάσαμεν εἰς πολλὰ εὐρύ-
 χωρον κατοικίαν, ὅπου εὐρίσκετο ἡ Λυσιεράτη, εἰς τὴν ὁποίαν
 ὁ Δεινίας μὲ παρέστησε. Τὴν ἤυραμεν ἀσχολουμένην εἰς τὸ νὰ
 κεντᾷ ἔνδυμά τι, καὶ περὶ πλέον, εἰς δύο τῆς Σικελίας περι-
 σερᾶς, καὶ εἰς Μελιταῖον κυνίδιον, ὅπου ἔπαιζε περὶ αὐτὴν (3).
 Ἡ Λυσιεράτη ἐνομιζέτο μία ἀπὸ τῶν ὠραιωτέρων γυναικῶν
 τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐπροσπάθει νὰ βεβαιώσῃ αὐτὴν τὴν φήμην
 μὲ τῆς σοφῆς της τὴν γλαφυρότητα. Οἱ μελανοὶ πλοκαμοί της,
 ἀρωματισμένοι ἀπὸ οὐσίας (4), ἔπιπτον μὲ βοσρύχους με-
 γάλους ἐπὶ τῶν ὤμων της. Κόσμοι χρυσοὶ ἤσραπτον εἰς τα
 ὠτά της (5), μαργαρίται εἰς τὸν λαιμὸν, καὶ βραχιονᾶς
 της (6), λίθοι πολυτίμητοι εἰς τοὺς δακτύλους της (7). Μὴ
 εὐχαριστημένη εἰς τὰ χρώματα τῆς φύσεως, ἐδανείζετο τὰ μη-
 χανικὰ, διὰ νὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν ῥόδων, καὶ

(1) Ο' αὐτ. ὑπὲρ. Φορμ. 881. (2) Ὅρα τὴν σημ. καὶ τὸ σχέδιον.

(3) Θεοφρ. χαρακ. κεφ. ε. καὶ κ'. (4) Λουκία. ἔρωτ. §. 441. (5) Λυσιε.
 κατὰ Ἐρωτατοῦ. §. 198. Δισγ. Λαέρ. βιβλ. γ. §. 42. (6) Ἀνακρ. ὠδ. 20.
 Ξεν. ἄμπον. βιβλ. ε. §. 847. (7) Ἀριστοφ. Νεφέ. στίχ. 351.

ἴων (1). Λευκὸν φόρεμα ἐκάλυπτε τὸ σῶμά της, καθὼς κοι-
νῶς καὶ τὸ τῶν τιμίων γυναικῶν (2).

§. γ'. Τότε ἤκούσαμεν φωνὴν, ὅτι ἠρώτα, ἂν ἡ Λυσι-
στράτη ἦτον εἰς τὰ ἴδια (3). Ναι, ἀπεκρίθη, δούλη τις, καὶ
ἦλθε παρευθὺς νὰ ἀναγγείλῃ, ὅτι ἦλθεν ἡ Εὐχάρης. Αὐτὴ
ἦτον μίᾳ ἀπὸ τὰς φίλας τῆς Λυσιστράτης, ἔδραμε πρὸς αὐτήν,
τὴν ἠγκαλίασε τρυφηλῶς, ἐκάθισε πλησίον της, καὶ δὲν ἔπαυ-
εν ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν ἐπαινῇ διὰ τὴν μορφὴν, καὶ σολισμὸν της.
Εἶσαι ὠραιότατη, εἶσαι ἐντελεστάτη, τὸ συρικὸν τοῦτο εἶναι
θελκτικόν, σὲ ἀρμόζει θαυμάσια, πόσον τὸ ἠγόρασας (4);
Στοχαζόμενος, ὅτι αὐτὴ ἡ συνομιλία δὲν ἤθελε τελειώσει ὀ-
γλίγωρα, ἐζήτησα ἀπὸ τὴν Λυσιστράτην τὴν ἄδειαν, νὰ ἰδῶ
τὰ ἐπίλοιπα μέρη τῆς οἰκίας. Τὸ κοσμητήριόν της εἴλκυσε κατ'
ἀρχὰς τὰς ὄψεις μου. Εἶδον εἰς αὐτὸ ποτήρια, καὶ λεκάνας
ἀργυρᾶς, καθρέπτας ἀπὸ διαφόρους ὕλας, βαλόνας, διὰ νὰ
ἐκδιαλύσῃ τὰ μαλλιά, σιδηρα, διὰ νὰ τὰ κατασκευάζωσι
κρικωτὰ (5), ταινίας κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἦττον πλατείας,
διὰ νὰ τὰ δένωσι, δίκτυα, διὰ νὰ τὰ καλύπτωσι (6), κόνιν
ξανθὴν, διὰ νὰ τὰ πασαίξωσι (7), διάφορα εἶδη σρεπτῶν,
καὶ ἐνωτίων, κιβώτια, περιέχοντα ψιμμύθιον ἐρυθρὸν, καὶ
λευκὸν, μέλαν, διὰ νὰ βάπτωσι τὰς ὀφρὺς, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐ-
χουσιάζετο, διὰ νὰ κρατῶσι τοὺς ὀδόντας καθαρούς κτ. (8).
Ἐξήταζον μὲ προσοχὴν ἐκείνας τὰς ὕλας, καὶ ὁ Δεινίας δὲν
ἠμπόρει νὰ καταλάβῃ, διὰ τί ἦσαν ξέναί εἰς ἓνα Σκύθην. Ἐ-

(1) Αἰθίο. βιβλ. γγ'. κεφ. γ'. (2) Ἀριστοφ. Θεσμοφ. στί. 848. (3)
Θεόκρ. εἰδύλλ. α. στί. 1. (4) Ἀριστοφ. Λυσιστρ. στί. 78. Θεόκρ. εἰδύλλ. ιε' στί.
34. (5) Λουκ. ἔρω. §. 39. Πολυδ. βιβλ. ε'. κεφ. ιε'. (6) Ὅμ. Ἰλ. βιβλ.
κβ'. στί. 463. (7) Ἠσίο. Θάψος ξύλων, μὲ τὸ ὅποιον ξανθίζουσι τὰ ἔρια,
καὶ τὰς κεφαλὰς. Τοῦτο τινὲς λέγουσι σκυθικόν. Θάψος καλλιέται καὶ ὁ
ποταμὸς, παρ' ᾧ φέρεται, ἐστὶ καὶ ῥίζα θαψία καλουμένη. Θεόκρ. εἰδύλλ.
β'. στί. 88. (8) Λουκι. αὐτ.

πομένως μ' ἔδειξε τὴν εἰκόνα του, καὶ τὴν τῆς γυναικός του (1) Ἐμμεῖνα ἔκθαμβος διὰ τὴν γλαφυρότητα τῶν ἐπίπλων. Μοὶ εἶπεν, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἠδύνετο εἰς τὴν ἐπιτηδείότητα, καὶ ὑπεροχὴν τῶν ξένων τεχνιτῶν. Κατεσκεύασε τὰς καθέδρας εἰς Θετταλίαν (2), τὰ σρώματα τῆς κλίνης εἰς Κόρινθον (3), τὰ προσκεφάλαια εἰς Καρχηδόνα (4), καὶ, αὐξανομένης τῆς ἀπορίας μου, ἐγέλα διὰ τὴν ἀπλότητά μου· καὶ, διὰ τὴν δικαιο-
λογηθῆ, εἶπε μετὰ ταῦτα, ὅτι ὁ Ξενοφῶν ἐφαίνετο εἰς τὸ σρά-
τευμα μὲ ἀσπίδα τοῦ Ἄργου, μὲ θώρακα τῶν Ἀθηνῶν, μὲ περικεφαλαίαν τῶν Βοιωτῶν, καὶ μὲ ἵππον Ἐπιδαύριον (5).

§. δ'. Ἐμβήκαμεν εἰς τὸν ἀνδρωνίτην, εἰς τὴν μέσσην τοῦ ὁποίου ἦραμεν ἔδαφος ἐσρωμένον ἀπὸ χλωροῦς βώλους (6), καὶ περικυκλωμένον ἀπὸ τέσσαρας σοᾶς, τῶν ὁποίων οἱ τοίχοι ἦσαν ἀλλειμμένοι μὲ γύψον, καὶ ἐσεγασμένοι μὲ λεπτουργι-
κὴν τέχνην (7). Αἱ σοαὶ ἐκεῖναι εἶχον συγκοινωνίαν μὲ πολλοὺς κοιτῶνας, ἢ προδόμους, οἱ περισσότεροι καλλωπισμένοι μὲ ἐπι-
μέλειαν. Τὸ χρυσίον, καὶ τὰ ὄσα τοῦ ἐλέφαντος ἠύξανον τῶν ἐπί-
πλων τὴν λαμπρότητα (8), αἱ ὀροφαὶ (9), καὶ οἱ τοίχοι ἦσαν κεκοσμημένοι μὲ ζωγραφίας (10), τὰ θυροκαλύμματα (11), καὶ οἱ θάπιδες, τεχνευμένοι εἰς τὴν Βαβυλῶνα, παρίστων Πέρσας μὲ τὰ συρόμενά των ἐνδύματα, γύπας, ἄλλα πτηνὰ, καὶ πολλὰ ζῶα τῆς φαντασίας (12). Ἡ ἀσωτία, τῆς ὁποίας ὁ Δεινίας ἐποίησε ἐπίδειξιν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅν ἦτον ὑποδεδεσέρα καὶ εἰς τὰ τῆς τραπέζης του. Μέλλω νὰ παρενεῖρω ἐνταῦθα ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα

(1) Θεοφ. χαρακ. κεφ. β'. (2) Κριτ. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. ε'. §. 28. πολυδ. βιβλ. ε. κεφ. ια'. (3) Αντιφ. παρ' Ἀθῆν. §. 27. (4) Ἐριμπ. αὐτ. §. 28. (5) Αἰλ. ποιη. ἴσο. βιβλ. γ'. κεφ. 24. (6) Νεος Πλιν. βιβλ. ζ'. ἐπισ. 27. (7) Βιτρού. βιβλ. ζ'. κεφ. ε'. (8) Βακχυλ. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. 6. κεφ. γ'. (9) Πλά. δημοκ. βιβλ. ζ'. §. 529. (10) Ἀνδοκ. εἰς Ἀλαβ. μίρ. β' §. 31. Ξενο. ἀπομν. βιβλ. ε'. §. 844. (11) Θεοφ. χαρακ. κεφ. ε'. (12) Καλλ. λιξ. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. ε'. κεφ. ζ'. Ἀριστοφ. βῆτρ. σκ. 969.

μου τὴν περιγραφὴν τοῦ πρώτου δειπνου, εἰς τὸν ὅποιον ἐπροσκήθην μὲ τὸν φίλον μου Φιλώταν. Ἦτον ὠρισμένον νὰ συναθροίζωνται πρὸς τὸ ἐσπέρας, κατ' ὄν χρόνον ἡ σκιὰ τοῦ γνώμονος ἤθελεν ἔχει μῆκος δωδεκάποδον (1). Ἐσοχαζόμεθα νὰ ὑπάγωμεν μῆτε πολλὰ ὀγλίγωρα, μῆτε πολλὰ ἀργά. Τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ πολιτικόν (2). Ἡύραμεν τὸν Δεινίαν, ὅτι ἐφρόντιζε νὰ διδῆ τὰς ἀπαιτουμένας διατάξεις. Παρέστηεν εἰς ἡμᾶς τὸν Φιλωνίδην, ἕνα ἀπὸ ἐκείνους τοὺς παρασίτους, οἵτινες ἐφιλοχωροῦσι παρὰ τοῖς πλουσίοις, διὰ νὰ τιμῶσι τὴν οἰκίαν, καὶ νὰ ἠδύνωσι τοὺς συνδαιτυμόνας (3). Περιειργάσθημεν, ὅτι ἀπέσειε συχναίης τὴν ἐπικαθημένην εἰς τὸ ἔνδυμα τοῦ Δεινίου κόβην (4). Μετὰ μικρὸν ἔφθασεν ὁ ἰατρὸς Νικοκλῆς, κεκμηκῶς ἀπὸ τὸν κόπον. Εἶχε πολλοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἦσαν, ἔλεγε, βραχνιάσματα, καὶ βῆχες ἐλαφροί, προερχόμενοι ἀπὸ τὰς βροχάς, αἱ ὁποῖαι ἐπιπτον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ φθισοπώρου (5). Ἐντὸς ὀλίγου μετ' αὐτὸν ἦλθον ὁ Λέων, Ζώπυρος, καὶ Θεότιμος, τρεῖς λαμπροὶ Ἀθηναῖοι, τοὺς ὁποίους ἡ ἐφεσις τῶν ἠδονῶν προσέδρασε μὲ τὸν Δεινίαν. Τελευταίον ἐφάνη παρ' ἐλπίδα ὁ Δημοχάρης ἄνευ τινὸς προσκλήσεως (6). Εἶχε πνεῦμα, καὶ προτερήματα εὐάρεστα, ἐφιλοφρονήθη μὲ ὑπερβολικὴν χαρὰν ἀπὸ ὅλην τὴν συντροφίαν.

§. ε'. Εἰσῆλθομεν εἰς τὸ ἐσιατόριον, ἐν ᾧ κατέκειον θυμιάματα, καὶ ἄλλα ἀρώματα (7). Ἐπὶ τοῦ τραπεζοταμείου ἐξέθεσαν δοχεῖα ἀργυρᾶ, καὶ κεχρυσωμένα, καὶ τινα πεπλουτισμένα μὲ λίθους πολυτίμους (8). Δούλοι ἔχουνον καθαρὸν ὕδωρ εἰς τὰς χεῖράς μας (9), καὶ εἰς τὰς κεφαλὰς μας

(1) Μένανδ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ε'. κεφ. ε'. (2) σχέλ. Θεοκ. κιδύλ. ε'. εἰ. 24. Πλούτ. συμπό. βιβλ. η'. (3) Θεοφρ. χαρακ. κεφ. κ'. (4) αἰτ. κρο. β'. (5) ἴπποκ. ἀφορισ. τμη. γ. §. 13. (6) Πλά. συμπόσ. §. 174. (7) Ἀρχέ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. κεφ. κα'. (8) Πλά. δημοκ. βιβλ. γ'. §. 417. Θεοφρ. χαρακ. κεφ. 23. Πλούτ. εἰς Ἀλκιβ. §. 193. (9) Ἀθην. βιβλ. Θ. §. 366.

ἔβαλλον σφάνους (1). Ἐδιαλέξαμεν μὲ κλῆρον συμποσίαρχον (2). Οὗτος ἔπρεπε νὰ ἀπομακρύνῃ τὰς ἰδιοθελήσεις, χωρὶς νὰ βλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν, νὰ διορίξῃ τὴν ὥραν, ἐν ἣ ἔμελλε νὰ πίνωσι ἐκ διαλειμμάτων, νὰ ὀνομάξῃ τὰς ὑγείας, διὰ τὰς ὁποίας ἤθελε γένην χρεῖα νὰ πίνωσι, καὶ νὰ προσάξῃ νὰ ἐκπληρῶνται οἱ διορισμένοι νόμοι μεταξὺ τῶν συμποτῶν (3). Ὁ κλῆρος ἔπεσεν εἰς τὸν Δημοχάρτηα. Ἐκαθίσταμεν λοιπὸν περὶ τινὰ τράπεζαν, τὴν ὁποίαν ἐσπόγγισαν πολλὰκις μὲ καθαρὸν σπόγγον (4), εἰς κλίνας (5), τῶν ὁποίων τὰ προσκεφάλαια ἦσαν βαμμένα μὲ πορφύραν (6). Ἀφ' οὗ ἔφεραν εἰς τὸν Δεινίαν τὴν καταγραφὴν τῶν φαγητῶν, (7), διεφυλάξαμεν ἀπὸ αὐτὰ τὰς ἀπαρχὰς, διὰ τὸ Φυσιασῆριον τῆς Ἀρτέμιδος (8). Καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς εἶχε τὸν δούλον του. Ὁ Δεινίας ὑπηρετεῖτο παρ' ἐνὸς ἀπὸ ἐκείνους τοὺς Αἰθιαπικοὺς δούλους, τοὺς ὁποίους οἱ πλούσιοι ἀποκτῶσι μὲ ἀδρὰ ἔξοδα, διὰ νὰ διαφέρωσι ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολίτας (9). Λεπτομερῶς δὲν θέλω περιγράψῃ δαίπνον, τὸ ὅποτον ἐπρόσφερεν εἰς ἡμᾶς διὰ παντὸς νέας ἀπαδείξεις τῆς εὐτυχίας, καὶ ἀσωτίας τοῦ Δεινίου, ἐξαρκεῖ μόνον νὰ δώσω ἰδέαν τούτου γενικῆν. Κατ' ἀρχὰς παρετέθησαν εἰς ἡμᾶς πολλὰ εἶδη ὄσπρακοδέρμων, τὰ μὲν, ὡς ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Θάλασσαν, τὰ δὲ ὅπτα ἐπὶ τῆς φωτίας, ἢ τηγανισμένα, τὰ περισσότερα ἀρτυμένα μὲ πέπερι, καὶ κύμινου (10). Ἐν ταύτῳ ἔφερον ὡὰ πρόσφατα, εἴτε τῶν ὀρνίθων, εἴτε τῶν

(1) Ἀρχί. παρ' αὐτῷ βέλ. γ. κεφ. κα'. (2) Ἀριστοφ. Πλουτ. σέ 973. Διογ. Λαίρ. βέλ. η. §. 64. Πλουτ. συμποσ. βέλ. α. κεφ. δ'. (3) Κατ' ἕνα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νόμους, ἔπρεπε νὰ πίνῃ, π νὰ φέγγῃ ἀπὸ τῆς τράπεζαν. Κατ' ἄλλοι, ἔχουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν οἶνον τοῦ ἕως τις δὲν τὸν ἴποι. Διογ. Λαίρ. (4) Ὀδίσ. κ'. σέ 151. (5) Ἐν ἀπομνηβεβλ. ε'. §. 942. (6) Ἀδών. βέλ. ε'. κεφ. ζ'. (7) Αὐτ. κεφ. ι. (8) Θεοφρ. χαρακ. κεφ. ε'. (9) Αὐτ. κεφ. ζ'. (10) Ἀδών. βέλ. γ. κεφ. ε'.

ταῶν, τὰ ὅποια εἶναι μᾶλλον ἐν ὑπολήψει (1), ἀλλάντας (2), χοιρείους πόδας (3), σπλάγγιον ἀγριοχοίρου (4), κεφαλὴν ἀρνίου (5), ἔντερα μόσχου (6), κοιλίαν χοιρείαν, ἀρτυμένην μὲ κύμινον, ὄξος, καὶ σίλφιον (7) μικρὰ πτηνὰ, εἰς τὰ ὅποια ἔχυσαν ἄρτυμα θερμότατον, συντεθειμένον μὲ τετριμμένον τυρὸν, ἔλαιον, ὄξος, καὶ σίλφιον (8). Ἔδωκαν εἰς τὴν δευτέραν τράπεζαν πᾶν ὅ,τι εὐρίσκετο εἰς τὸ κυνήγι, εἰς οἰκιακὰ ὀρνίθια, καὶ μάλιστα εἰς ἀψάρια, ἄρισον. Αἱ ὑπῶραι ἐσυγκρότου τὴν τρίτην τράπεζαν.

§. 5. Ἀπὸ τὰ παρατιθέμενα εἰς τὰς ὄψεις μας πολυάριθμα φαγητὰ, καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς εἶχε τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέξῃ ὅ,τι ἠμπόρει νὰ θελήσῃ περισσότερον τὴν ὄρεξιν τῶν φίλων του, καὶ νὰ τοῖς τὸ σείλῃ (9). Εἶναι χρεῖος ἀπαραίτητου τοῦτο εἰς τὰ συμπόσια τῆς τελετῆς. Κατ' ἀρχὰς τοῦ Δείπνου ὁ Δημοχάρης ἔλαβε ποτήριον, καὶ γευσάμενος ἐξ αὐτοῦ ὀλίγον, τὸ ἔδωκε νὰ διέρχηται ἀπὸ χεῖρα εἰς χεῖρα. Ἐγεύθημεν ἀπὸ τὸ ὑγρὸν, καθεὶς εἰς τὴν σειράν του. Τὸ πρῶτον τοῦτο ποτήριον θεωρεῖται, ὡς σύμβολον, καὶ ἐγγυητὴς τῆς φιλίας, ἥτις πρέπει νὰ ἐνοῖ τοὺς συνδαιτυμόνας. Ἄλλα τὸ ἠκολούθουν ἐγγύθεν, καὶ διωρίζοντο εἰς ὑγείας, τὰς ὁποίας ὁ Δημοχάρης προσήρμοξε νῦν μὲν εἰς τὸν ἕνα, νῦν δὲ, εἰς τὸν ἄλλον (10), καὶ ἡμεῖς ἀνταποκρινόμεθα εἰς αὐτὸν ἀμέσως. Ἡ συνομιλία, ζωπρὰ, περιχαρὴς, ἀδιάκοπος, καὶ ἀθῶα, συνεισήγαγεν ἀνεπαισθήτως ἀσειότιτας περὶ τῶν δειπνῶν τῶν ἀγχινῶν ἀν-

(1) Τριφ. αὐτ. βιβλ. 6. §. 58. (2) Ἄρισ. ἐπ. 54. 161. Στ. φ. Ἐρ. ρ. Ἄλλας. (3) Ἐφρατ. καὶ Φιρεορ. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. γ. κ. 7. (4) Ἐΐβουλ. παρ' αὐτῶ βιβλ. ζ. κ. 24. (5) Αὐτ. (6) Αὐτ. (7) Ἄρχισρ. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. γ. κ. 21. (8) Ἄρισφ. σφ. 5. 532. καὶ 1578. (9) Ὁ αὐτός. Ἀχάρ. 51. 1048. Θε. φρ. χαρακτ. κ. 17. (10) Ὁ μ. Ἰλ. γ. 51. 3. Ἄρισφ. Λυσιστρά. 51. 204. Ἀθῆν. βιβλ. ε. §. 432. καὶ 444.

δραὺν, καὶ τῶν φιλοσόφων, οἵτινες χάνουσι τόσον πολύτιμον καιρὸν, κατακρατούμενοι, ἄλλοι μὲν, ἀπὸ αἰνίγματα, καὶ γρίφους (1), ἄλλοι δὲ, πραγματευόμενοι μεθοδικῶς συζητήσεις τῆς ἠθικῆς, καὶ μεταφυσικῆς (2). Ὁ Δημοχάρης, διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τὴν εἰκόνα γελοιοειδέραν, ἐπρόβαλε νὰ ἐξηγήσωμεν ὅλοι τὰς, ὅσας γνώσεις ἔχομεν περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν φαγητῶν, τῶν εὐαρεστοτέρων εἰς τὴν γεῦσιν, περὶ τῆς τέχνης νὰ τὰ προετοιμάζωμεν, καὶ περὶ τῆς εὐκολίας νὰ τὰ προβλέπωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπειδὴ ἦτον λόγος νὰ ἐξεικονίσωμεν τὰ συμπόσια τῶν σοφῶν, ἐπροβλήθη, καθὲς νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ σειράν, πραγματευόμενος τὴν ὑπόθεσίν του μὲ περισσοτέραν ἐμβριθεῖαν, χωρὶς νὰ περιπέσῃ εἰς περιττὰς λεπτομερείας, καὶ χωρὶς νὰ ἀμελήσῃ εἰς αὐτὴν τὰ θέοντα.

§. ζ'. Ἡ τάξις τὸ ἐκάλει νὰ ἀρχίσω ἐγὼ, ἀλλ' ἀδόκιμος ὢν εἰς τὴν ὕλην, τὴν ὁποίαν ἦτον προκείμενον νὰ ἀνακρίνωσιν, εὐρισκόμην εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ ζητήσω συγγνώμην, ὅταν ὁ Δημοχάρης μὲ παρεκάλεσε νὰ τοῖς δώσω ἰδίαν τῶν συμπόσιων τῶν Σκυθῶν. Ἀπεκρίθη μὲ βραχυλογίαν, ὅτι τρέφονται μόνον μὲ μέλι, καὶ γάλα βοῶν, ἢ ἵππων (3), ὅτι συνειθίζουσιν εἰς αὐτὰ τόσον καλὰ ἐκ γενετῆς, ὥστε δὲν ἔχουσι χρείαν ἀπὸ τροφῶν (4), ὅτι ἀμέλγουσι τὸ γάλα εἰς μεγάλας ὑδρίας, ὅτι τὸ κτυπῶσι πολὺν καιρὸν, διὰ νὰ χωρίσωσιν ἀπὸ αὐτὸ τὰ λεπτότερα μέρη, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν διορίζουσιν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἡ τύχη τῶν ὀπλῶν κατέστησε νὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὰς χεῖράς των (5), ἀλλ' ὑπέκρυψα, ὅτι, διὰ νὰ σκώσωσιν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς

(1) Πλά. Δημοκ. βιβλ. ε'. §. 404. Ἀθήν. βιβλ. ε. κεφ. ιε'. (2) Πλά. συμπό. §. 172. Εν. αὐτ. 872. Πλοῦτ. συμπ. ἐπεὶ σοφ. 146. (3) Ἰουδ. βιβλ. β'. κεφ. β'. (4) Ἀντιφάν. παρ' Ἀθήν. βιβλ. ε'. κεφ. β'. (5) Ἡρ. βιβλ. δ'. §. 2.

δυσυχεῖς τὴν ἐλευθερίαν τῆς φυγῆς, τοὺς σεροῦσι τῆς ὀράσεως. Ἦσπερ ἀπὸ ἄλλα τινὰ ἰδιαίτερα, τὰ ὅποια παρατρέχω, ὁ Λέων δεχόμενος τὸν λόγον, εἶπεν, ἀνειδίξουσιν ἀκαταπαύτως εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ὀλιγαρχίαν (1). Ἀληθινὰ τὰ συμ- πόσιά μας εἶναι ἐν γένει ὀλιγώτερον διεξοδικὰ, καὶ πολυτελῆ ἀπὸ τὰ τῶν Θεβαίων, καὶ ἄλλων τινῶν τῆς Ἑλλάδος ἡμίμων (2), ἀλλ' ἤδη ἀρχήσαμεν νὰ ἀκολουθῶμεν τὸ παράδειγμά των, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἀκολουθήσει ἐκεῖνοι τὸ ἐδικόν μας. Καθ' ἑκάστην προσθέτομεν μεγάλας λεπτότητας εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς τραπέζης, καὶ βλέπομεν ἀνεπαισθήτως, ὅτι γίνεται ἀφανὴς ἡ παλαιὰ μας ἀπλότης, μὲ ὅλας ἐκεῖνας τὰς πατριωτικὰς ἀρετὰς, τὰς ὁποίας ἡ ἀνάγκη ἐγέννησε, καὶ κἀνεὶς αἰὼν δὲν θέλει ἀνακαλέσει ποτέ. Ὡς μᾶς ἐνθυμιζῶσιν οἱ ῥήτορες, ὅσον καὶ ἂν θέλῃσι τὰς μάχας τοῦ Μαραθῶνος, καὶ τῆς Σαλαμῆνος· ὡς θαυμάζῳσιν οἱ ξένοι τὰ ὑπομνήματα, τὰ ὅποια σοφίζουσιν αὐτὴν τὴν πόλιν, αἱ Ἀθῆναι προσφέρουσιν εἰς τὰς ὄψεις μας κέρδος πραγματικώτερον, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀφθονία, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουσιν ἐνταῦθα δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ αὐτὴ ἡ ἀγορὰ, ἐν ἧ καθ' ἑκάστην φέρουσι τὰ καλλίτερα προϊόντα τῶν νήσων, καὶ τῆς ξηρᾶς. Δὲν φοβοῦμαι νὰ τὸ εἰπῶ, δὲν εὐρίσκεται πουθενὰ τόπος, ὅπου ἤθελεν εἶναι τόση εὐκολία, νὰ καταστήσῃ τις ἀβροδίαιτον τράπεζαν, χωρὶς νὰ ἐξαιρέσω ἀπὸ τοῦτο μήτε τὴν Σικελίαν.

§. η'. Τίποτε δὲν ἔχομεν νὰ ἐπιθυμῶμεν, ὅσον διὰ τὸ κρέας τοῦ μακχελείου, καὶ τῶν οἰκιακῶν ὀρνίθων. Αἱ αὐλαὶ μας, εἴτε εἰς τὴν πόλιν, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς, χορηγοῦσιν εἰς ἡμᾶς

(1) Εὐβον. παρ' Ἀθῆν. βιβλ. 6. κεφ. η'. (2) Δίφι. καὶ Πολύβ. παρ' αὐτῶ βιβλ. 8. §. 17. καὶ 12. Εὐβον. παρὰ τῶ αὐτῶ βιβλ. 1. κεφ. 8'.

πλουσιοπαρόχως ἐκτομίας (1), περισερὰς (2), νήσας (3), ὄρνιθας, χήνας, τὰς ὁποίας ἔχομεν τὴν τέχνην νὰ παχύνωμεν (4). Οἱ καιροὶ μᾶς ἐπανάγουσι, κατὰ διαδοχὴν, συκαλίδας (5), ὄρυγας (6), κίχλας (7), κορυθαλοῦς (8), ἐριθάκους (9), φάσσας (10), πρυγῶνας (11), ἀσκαλῶπας (12), Ἀτταγῶς (13). Ὁ Φάσις κατέστησεν εἰς ἡμᾶς γνώριμα τὰ πτηνὰ, τὰ ὁποῖα καλλωπίζουσι τὰς ὄχθας του, καὶ μὲ δικαιότερον τρόπον πλουτίζουσι τὰς ἡμετέρας τραπέζας. Ἀρχίζουσι νὰ πολλαπλασιαζῶνται παρ' ἡμῖν εἰς τὰ φασιανεῖα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τινὲς πλούσιοι (14). Αἱ παιδιάδες εἶναι πλήρεις ἀπὸ λαγούς, καὶ πέρδικας (15), οἱ λόφοι, ἀπὸ θύμων, δενδρολίβανου, καὶ φυτὰ προσφυῆ νὰ δόσωσιν εἰς τὸ λαγίδιον εὐχυμίαν, καὶ εὐωδίαν. Θηρεύομεν ἀπὸ τὰ ἐγγύς θάση χοιρίδια, καὶ μονιούς (16), καὶ ἀπὸ τὴν Μῆλον, τὰς καλλιτέρας ὄρκιδας (17). Ἡ Θάλασσα, εἶπε τότε ὁ Ζώπυρος, προσεκτικῆ νὰ ἀποδίδῃ τὸν ὀφειλόμενον εἰς τοὺς κυρίους της φόρου, πλουτίζει τὰς ἡμετέρας τραπέζας ἀπὸ ἡδονικὰ ὀψάρια. Ἐχομεν τὴν μύραιναν (18), τὸν χρύσοφρον (19), δρακαινίδα (20), ξι-

(1) Ἄριστο. περὶ ἴσου. ζῶων βιβλ. 9. κεφ. ν'. (2) Αὐτ. βιβλ. α'. κεφ. α'. Ἀθήν. βιβλ. 9. κεφ. ια'. (3) Ἀθήν. αὐτ. §. 395. (4) Αὐτ. βιβλ. η'. κεφ. γ'. Πλιν. βιβλ. ε'. κεφ. ν'. (5) Ἄριστ. βιβλ. η'. κεφ. γ'. Ἀθήν. βιβλ. β'. κεφ. κβ'. (6) Ἀθήν. αὐτ. κεφ. 1. §. 392. (7) Ἄριστοφ. εἰρ. 5. 1149. Ἀθήν. αὐτ. §. 64. (8) Ἄριστ. αὐτ. βιβλ. 9. κεφ. κ'. §. 935. (9) Αὐτ. βιβλ. η'. κεφ. γ'. Πλιν. βιβλ. 1. κεφ. 9. (10) Ἄριστ. αὐτ. Ἀθήν. βιβλ. 9. §. 393. (11) Ἄριστ. αὐτ. Ἀθήν. §. 394. (12) Ἄριστ. αὐτ. κεφ. 26. (13) Ἄριστοφ. καὶ Ἀλίξ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. 9. §. 387. Ἄριστ. περὶ ἴσου. ζῶων βιβλ. 9. κεφ. μδ'. (14) Ἄριστοφ. Νεφ. 56. 109. Ἄριστ. αὐτ. βιβλ. 5. κεφ. 6. (15) Ἀθήν. βιβλ. 9. §. 388. (16) Ξεν. περὶ Ἰθρ. Μνησ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. 9. κεφ. 15. (17) Ἀθήν. βιβλ. α'. κεφ. δ'. (18) Ἄριστ. περὶ ἴσου. ζῶων βιβλ. η'. κεφ. ιγ'. Σισοφρ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. 5. κεφ. ιη'. (19) Ἐπιγρ. καὶ Ἄρχις. παρ' Ἀθήν. βιβλ. 5. κεφ. κδ'. (20) Μνησ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. 9. κεφ. ιε'.

φίαν (1), φάγγρον (2), Φρίσσαν (3), και κεφάλους εν αφουεία. Κώνεν άλλο οὐν συγκρίνεται με τον γόγγρον, ο οποίος ἔρχεται εις ἡμᾶς ἀπὸ τὴν Σικυώνα (4), με τον γλαύκον, τον ὁποῖον ἀλιεύουσιν εις τὰ Μέγαρα (5), με τους ρόμβρους, σκόμβρους, γλώτσας, τριγλίαι, και ἐρυθρίνους, οἵτινες συχναζουσιν εις τὰ παράλια μας (6). Αἱ ἀφύαι εἶναι ἀλλαχοῦ τροφή του δήμου, ἀλλ' ὅσας ἀγρεύουσιν εις τὰ περίξ του Φαληρέως, εἶναι ἀξιαὶ νὰ τεθῶσιν εις τῶν Θεῶν τὴν τράπεζαν, μάλισα, ὅταν τὰς ἀφίνουσι μίαν σιγμὴν εις βρασὸν ἔλαιον (7). Τὸ κοινὸν, τεθαμβωμένον ἀπὸ τὴν φήμην, θαρρεῖ, ὅτι ὅλον εἶναι ἀξιοτίμητον, ὅτι πρᾶγμα τιμᾶται ὅσον δὲ οἱ ἡμᾶς, οἵτινες ἀναλύομεν τὴν ἀξίαν μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτολογιῶν, θέλομεν ἐκλέγει τὸ ἔμπροσθεν του γλαύκου, τὴν κεφαλὴν του λάβρακος, και του γόγγρου, τὸ σῆτος του κεφάλου, τὰ νῶτα τῆς βατίδος (8), ἀφίνοντες τὸ ἐπίλοιπον εις ὀρέξεις ἡττον διακριτικᾶς.

§. 5. Εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς θαλάσσης ἄς προσεθῶσι και τὰ τῶν λιμνῶν τῆς Βοιωτίας. Δὲν φέρουσιν εις ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ἐγγέλεις ἀπὸ τὴν Κοπαῖδα λίμνην, τόσον διασήμους διὰ τὴν λεπτότητα των, ὅσον και διὰ τὸ μέγεθος (9); Τέλος πάντων, δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν εις τὰ ἀληθῆ μας πλούτη ἐκείνην τὴν ἐκπληκτικὴν ποσότητα τῶν ἀλμυρῶν ὄψαριῶν, τὰ ὁποῖα ἔρχονται εις ἡμᾶς ἀπὸ τον Ἑλλάσποντον, Βυζάντιον, και τὰ παράλια του Εὐξείνου πόντου. Ὁ Λέων, και Ζώπυρος, εἶπεν ὁ Φιλώτας, ὠμίλησαν περὶ τροφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀ-

(1) Ἄδην. βιβλ. ζ'. κεφ. ζ'. (2) Ὁ αὐτ. κεφ. κδ'. (3) Ἄρισ. αὐτ. βιβλ. θ'. κεφ. λζ'. (4) Εὐδ. και Φιλ. παρ' Ἄδην. αὐτ. κεφ. 1. (5) Ἄρχις. παρ' αὐτῶ αὐτ. (6) Ἀγγ. Σαρ. παρ' αὐτῶ §. 225. και 330. (7) Ἄδην. βιβλ. ζ'. κεφ. η'. (8) Πλά. παρ' Ἄδην. αὐτ. §. 279. Ἀντιφ. αὐτ. §. 295. Ἰερφ. αὐτ. §. 302. (9) Ἄριστοφ. Εἶρ. στί. 1004. Ὁ αὐτ. Λυ. σ. σ. στί. 36. Ἄδην. αὐτ. §. 297.

ποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς τραπέζης μας. Τὰ προσφερόμενα ὁμῶς εἰς τὴν πρώτην, καὶ τελευταίαν ἀλλαγὴν τῆς τραπέζης φαγητὰ, ἀπαιτοῦσι γνώσεις βαθυτέρας ἀπὸ τὰς ἐδικὰς μας, καὶ ἀποδείχουσι ὅχι ὀλιγωτέραν ὑπεροχὴν τοῦ ἡμετέρου κλίματος. Αἱ καρίδες, καὶ καραβίδες (1) εἶναι τόσον κοιναὶ παρ' ἡμῶν, ὅσον καὶ τὰ μύδια, ὄστρεα (2), κογχύλια, καὶ ἐχίνοι τῆς θαλάσσης (3). Τὰ τελευταῖα παρασκευάζονται ἐνίοτε μὲ ὀξύμελι, πετροσέλινον, καὶ ἡδύσμον (4). Εἶναι νοσιμώτερα, ὅταν τὰ ἀγρεύωσιν εἰς πλήρη σελήνην (5), καὶ ποτὲ δὲν εἶναι ἄξια νὰ ὑπόκεινται εἰς τὰς, ὅσας κατηγορίας ἔκαμιν εἰς αὐτὰ ἕνας Λακεδαιμόνιος, ὅστις, χωρὶς νὰ ἰδῇ ποτὲ ἐκείνην τὴν κογχύλην, ἀπεφάσισε νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ σῶμα του, καὶ νὰ φάγῃ τὰ κοπτερά της μέρη (6). Δὲν θέλω ὀμιλήσει διὰ τὰ μανιτάρια, ἀσπαράγγους (7), διάφορα εἶδη τῶν συκίων (8), καὶ ἐκείνην τὴν ἄπειρον ποικιλίαν τῶν ὀσπρίων, τὰ ὅποια κατ' ἐκάστην πωλοῦνται εἰς τὴν ἀγορὰν πρόσφατα, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀλγισμονήσω, ὅτι αἱ ὀπῶραι τῶν κήπων μας ἔχουσι γλυκύτητα ἐξαιρετοῦ (9). Ἡ ὑπεροχὴ τῶν ἡμετέρων σύκων γενικῶς διαθρυλλεῖται (10), ὅταν προσφάτως συλλέγωνται, ποιῶσι τὰς τρυφὰς τῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς, ὅταν ξηραίνονται ἐπιμελῶς, μεταφέρονται εἰς μεμακρυσμένους τόπους, καὶ μέχρι τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας (11). Αἱ ἡμέτεραι ἐλαφαὶ, παρεσκευασμέναι μὲ ἄλμην, παρακινουσι τὴν ὄρεξιν, αἱ δὲ ὀνομαζόμεναι κολυμβάδες, εἶναι διὰ τὸ μέγαθος, καὶ

(1) Ἀριστ. περὶ ζώ. βιβλ. δ'. κεφ. 6. Ἀθήν. βιβλ. γ'. κεφ. κγ'.

(2) Ἀθήν. αὐτ. §. 90. (3) Ἀριστ. αὐτ. κεφ. ε'. Ματρ. παρ' Ἀθήν. βιβλ. δ'. κεφ. ε'.

(4) Ἀθήν. αὐτ. §. 91. (5) αὐτ. §. 88. (6) Δημ. παρ' αὐτῶν §. 91. (7) Ἀθήν. βιβλ. γ'. §. 60. καὶ 62. κτλ. (8) Ὁ αὐτ. αὐτ. §. 67.

(9) Ἀριστ. περὶ ζώ. τμή. 20. §. 774. (10) Ἀθήν. βιβλ. δ'. §. 652.

(11) Δίων παρ' Ἀθήν. βιβλ. δ'. §. 652.

γεύσει μᾶλλον ἐν ὑπόληψι ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων τόπων (1). Αἰσχρίδες, αἰόποιαι ὀνομάζονται τῆς Νικοστράτης, δὲν ἀπολαβάνουσι ὑποδιεσέραν ὑπόληψιν (2). Ἡ τέχνη τοῦ κεντρίξειν (3) προμηθεύει εἰς τὰ ἀπίδια, καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας ὀπώρας, ποιότητας, τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἠρνήθη εἰς αὐτάς (4). Ἡ Ἐυβοικὰ μᾶς προσφέρει μῆλα κάλλινα (5), καὶ ἡ Φοινίκη, φοινίκας (6), ἡ Κόρινθος, κυθῶνια, τῶν ὁποίων ἡ γλυκύτης ἰσοτιμᾶται μετὰ τὴν ὠραιότητα (7), καὶ ἡ Νάξος, ἐκεῖνα τὰ ἀμύγδαλα, τόσον εἰς τὴν Ἑλλάδα θρυλούμενα (8).

§. 1. Ὅταν ἡ σειρὰ ἦλθεν εἰς τὸν παράσιτον, ὅλοι εἴχομεν ἄκραν προσοχὴν. Ὁ δὲ ἄρχισεν οὕτως. Ὁ προσφερόμενος εἰς τὰς τραπέζας ἡμῶν ἄρτος, καὶ ὁ πωλούμενος ἔτι εἰς τὴν ἀγοράν, εἶναι θαμβωτικῆς λευκότητος, καὶ θαυμασίας γεύσεως (9). Ἡ τέχνη νὰ τὸν παρασκευάζωσι ἐτελειοποιήθη, κατὰ τὸν ἑσχατὸν αἰῶνα, εἰς τὴν Σικελίαν, παρὰ τοῦ Θεαρῖωνος (10). Σώζεται καὶ παρ' ἡμῶν μετὰ ὅλην τὴν λαμπρότητα, καὶ δὲν συνήργησεν ὀλέγον εἰς τὰς ἐπιδόσεις τῶν ἀζύμων. Ἐχομεν, κατὰ τὸ παρὸν, μυρίους τρόπους, νὰ μεταβάλλωμεν ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ἀλεύρου εἰς τροφήν, τόσον ὑγιεινὴν, ὅσον καὶ εὐφρόσυνον. Ἐνωσον μετὰ τὸν ἄλευρον τοῦ σίτου ὀλίγον τι γάλακτος, ἐλαίου, καὶ ἅλατος, καὶ θέλεις ἔχει ἐκείνους τοὺς τόσον ἠδονικοὺς ἄρτους, τῶν ὁποίων τὴν κατασκευὴν ἐμάθομεν ἀπὸ τοῦ Καππαδόκα (11). Ζύμωσαι τὸν μετὰ

(1) Οἱ Ἀθηναῖοι, μέχρι τοῦδε τὰς ὀνομάζουσι μετὰ τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ ὁ Σουλτάνος προσάγει νὰ τὰς φυλαττωσι διὰ τὴν τραπέζαν του. Σπογ. Περιηγ. Τομ. 2. §. 147. Ἀθήν. βιβλ. δ'. κεφ. δ'. (2) Ὁ αἰ. βιβλ. εἰδ'. κεφ. εἰδ'. (3) Ἄρισ. περὶ φυ. βιβλ. α'. κεφ. 5'. (4) Ἀθήν. βιβλ. δ'. κεφ. δ'. (5) Ἐρωμ. παρ' αὐτῶν βιβλ. α'. κεφ. κ'. (6) Ὁ αἰ. αὐτ. §. 23. (7) Ὁ αἰ. βιβλ. γ'. §. 82. (8) Ὁ αἰ. αὐτ. §. 52. (9) Ἀρχιερ. καὶ Ἀντίφ. παρ' αὐτῶν βιβλ. γ'. §. 112. (10) Πλά. Γοργ. §. 518. (11) Ἀθήν. βιβλ. γ'. κεφ. κη'.

τὸ μέλι, κατάσπασαι τὴν ζύμην σου εἰς φύλλα λεπτά, καὶ ἀρ-
 μύδια νὰ σφύρωνται εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῆς ἀνθρακίης, θέλεις
 ἔχει ἐκείνους τοὺς πλακοῦντας, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ ἐπρό-
 σφερου εἰς ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἔβαπτες εἰς τὸν οἶνον, ἀλλὰ πρέ-
 πει νὰ τοὺς μεταχειρισθῆς πολλὰ θερμούς (1). Ἐκείνα τὰ σφαι-
 ρίδια, τόσον γλυκέα, καὶ τόσον ἐλαφρά, τὰ ὅποια τοὺς ἠ-
 κολοῦθουν ἐγγύθεν (2), γίνονται εἰς τὸ τηγάνι μὲ ἄλευρον
 τοῦ σπασαίου, μέλιτος, καὶ ἐλαίου. Λάβε κριθὴν, ἐκφλου-
 δισμένην, κοπάνησαι τοὺς κόκκους εἰς ὄλμον, βάλε τὸ ἄλευ-
 ρον εἰς τι δοχεῖον, χύνε εἰς αὐτὸ ἔλαιον, ἀνακάτωνε ἐκεῖνο τὸ
 μίγμα, ὅταν βράξῃ μὲ ὀλίγην φωτιάν, βρέχε το ἐκ διαλειμ-
 μάτων μὲ ζυμὸν ὄρνιθος, ἢ αἰγὸς, ἢ ἀρτίου, πρόσσεχε μά-
 λιστα, μὴν ἐκχειλίση, καὶ, ὅταν ἔλθῃ εἰς δίκαιον βαθμὸν ἐ-
 ψήσεως, μεταχειρίζου αὐτό (3). Ἐχομεν πλακοῦντας, πεποι-
 μένους ἀπλῶς μὲ γάλα, καὶ μέλι (4), ἄλλους εἰς τοὺς ὁ-
 ποίους ἐνοῦσι μὲ τὸ μέλι τὸν ἄλευρον τοῦ σπασαίου, καὶ τυ-
 ρὸν, ἢ ἔλαιον (5). Ἐχομεν τελευταῖον πλακοῦντας, εἰς τοὺς
 ὁποίους περικλείουσιν ὁποῖας διαφόρων εἰδῶν (6). Αἱ ζύμαι
 τοῦ λαγοῦ ἀνάγονται εἰς τὸ ἴδιον γένος (7), ὁμοίως καὶ αἱ τῶν
 συκαλίδων, καὶ ἐκείνων τῶν μικρῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια πε-
 ριῖπτανται εἰς τὰς ἀμπέλους (8). Ὁ Φιλωνίδης μόλις εἶπεν
 αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἤρπασε μὲ τὰς χεῖράς του πλακοῦντα
 ἀπὸ σαρίδας, καὶ ἀμύγδαλα (9), τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἔφε-
 ρον, καὶ δὲν ἤθελεν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀκολουθῇ τὴν ὁμιλίαν του.
 Ἡ προσοχή μας δὲν ἐσάθη πολὺν χρόνον ἐκρυσῆς, παρευθὺς
 ὁ Θεότιμος εἰδέχθη τὸν λόγον.

(1) Ἀντιδ. παρ' αὐτῶ βιβλ. γ'. κεφ. 25. (2) Ὁ αἰ. αὐτ. βιβλ.
 εἰδ'. κεφ. εἰδ'. (3) Ὁ αἰ. βιβλ. γ'. κεφ. λς'. (4) Εὐπολ. παρ' αὐτῶ βιβλ.
 εἰδ'. κεφ. εἰδ'. (5) Ὁ αἰ. βιβλ. γ'. κεφ. λς'. (6) Εὐπολ. παρ' αὐτῶ βιβλ. εἰδ'.
 κεφ. εἰδ'. (7) Τηλεζ. παρ' αὐτῶ βιβλ. εἰδ'. ζ. 647, καὶ 642. (8) Πολιδ. βιβλ.
 εἰδ'. κεφ. εἰδ'. (9) Ὁ αἰ. αὐτ.

§. ια'. Πολλοὶ συγγραφεῖς, εἶπεν, ἔγραψαν περὶ τῆς τέχνης τοῦ μαγειρείου, τῆς πρώτης τῶν τεχνῶν, Ἐπειδὴ αὕτη προσηθεύει ἡδονὰς συχνοτέρας, καὶ διακοσμητέρας· καθὼς ὁ Μίθαικος, ὃς τις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸν Σικελιώτην μάγειρον (1), ὁ ἐξ Ἡρακλείας Νουμῆνιος, Ἡγήμων ὁ Θάσιος, Φιλόξενος ὁ Λευκάδιος (2), Ἀκτιδῆς ὁ χίος, Τυυδάριχος ὁ Σικυώνιος (3). Δύταμαι νὰ προβάλλω καὶ ἄλλους πολλούς· ἐπειδὴ ἔχω ὄλων τὰ συγγράμματα εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου, ὅμως προτιμητέα εἶναι ἀπὸ ὅλα ἡ γαστρονομία τοῦ Ἀρχεστράτου. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος, χρηματίσας φίλος ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Περικλέους (4), περιῆλθε πολλὰ μέρη τῆς ξηρᾶς, καὶ τῆς θαλάσσης, διὰ νὰ γνωρίσῃ μόνος μὲ τὴν πείραν, ὅτι παράγουσι καλλίτερον (5). Εἰς τὰς περιηγήσεις του ἐδιδάσκετο, ὅχι τὰ ἦθη τῶν λαῶν, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις ἦτον ἀνωφελῆς, ὡς ἀδύνατον ὄν νὰ τὰ μεταβάλῃ, ἀλλ' εἰσῆρχετο εἰς τὰ ἐργαστήρια, ὅπου παρασκευάζουσι τὰς ἡδονὰς τῆς τραπέζης, συναναστροφόμενος μόνον μὲ ἀνθρώπους εἰς τὰς ἡδονὰς του ὠφελίμου. Τὸ πότημά του εἶναι θησαυρὸς γνώσεων, καὶ δὲν περιέχει σίχον, ὅστις δὲν εἶναι ἐντολή. Ἀπὸ ἐκείνου τὸν κώδικα πολλοὶ μάγειροι ἐξήντησαν τὰς ἀρχὰς αὐτῆς τῆς τέχνης, ἡ ὁποία τοὺς κατέστρεψεν ἀθανάτους (6), καὶ ἐτελειοποιήθη ἀπὸ πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ Ἡλιδα (7), καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Θύμβρων παρ' ἡμῖν ἔφερεν εἰς τὸν ὑψηλότερον τῆς δόξης βαθμὸν (8). Ἡξυίρω, ὅτι, ὅσοι τὴν γυμνάζονται, ἔδωκαν πολλάκις αἰτίας διὰ τὰς ὑψηλοφροσύνας των, νὰ περιτρίζωνται εἰς τὸ ἡμέτερον

(1) Πλά. Γοργ. §. 518. (2) Ἄθην. β. βλ. α'. κεφ. ε'. (3) Ὁ αὐτ. β. βλ. ιδ. κεφ. κγ'. Πολλ. β. βλ. ζ'. κεφ. ε'. Ἰσομάζε. Σερμανακτ. δην. (4) Ἄθην. β. βλ. ε'. κεφ. κ'. (5) Αὐτό. β. βλ. ζ'. κεφ. ε'. (6) Αὐτ. §. 293. (7) Αὐτ. β. βλ. ιδ. §. 661. (8) Αὐτ. β. βλ. ζ'. §. 293.

Σίατρον (1). Ἄλλ' ἐὰν δὲν εἶχον τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἐπαγγέλματός των, δὲν ἤθελον ἔχει περὶ τούτου μεγάλην ἀγχοίνοιαν.

§. ιβ'. Ὁ εἰδικός μου μάγειρος, τὸν ὁποῖον τῶρα νεωσὶ ἤγαγον ἀπὸ τὰς Συρακούσας, με ἐτρόμαξε τὰς παρελθούσας ἡμέρας, λεπτολογῶν τὰ προτερήματα, καὶ σπουδᾶς, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ τὸ ἐπιτηδεύματός του. Ἀφ' οὗ μαι εἶπεν, ὡς ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ Κάδμος, ὁ προπάτωρ τοῦ Βάχχου, καὶ θεμελιωτῆς τῶν Θεβῶν, ἐχρημάτισε κατ' ἀρχᾶς μάγειρος τοῦ βασιλείως τῆς Σιδωνίας (2). ἠξέυρεις, ἐπράσθεσεν, ὅτι, διὰ νὰ ἐκπληρώσω κατ' ἀξίαν τὴν ὑπουργίαν μου, δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἔχω ἐξαιρετοὺς αἰσθήσεις, καὶ ὑγίαν ἰσχυροτάτην (3), ἀλλ' εἶναι χρεῖα εἶτι νὰ συνάπτω τὰ μεγαλύτερα προτερήματα με τὰς μεγαλύτερας γνώσεις (4); Δὲν ἀσχολοῦμαι εἰς χαμερπῆ τοῦ μάγειρείου σου ἐπαγγέλματα, ἔρχομαι μόνον εἰς αὐτὸ, νὰ διορθώσω τῆς φωτίας τὴν ἐνέργειαν, καὶ νὰ βλέπω τῶν ἐργασιῶν μου τὸ ἀποτέλεσμα. Καθήμενος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς κάμμιαν ἐγγὺς κατοικίαν, καὶ δίδων προσαγὰς, τὰς ὁποίας ἐκπληροῦσιν ἐργάται ὑποδεδέσμετοι (5), ἐρευνῶ τὰ προϊόντα τῆς φύσεως· ἄρτι μὲν τὰ ἀφίνω εἰς τὴν ἀπλότητά των, ἄρτι δὲ τὰ μεταμορφῶ, ἢ τὰ προσαρμόζω με νέας ἀναλογίας, καὶ καταλλάλους νὰ θέλῃωσι τὴν ὁρεξίν. Εἶναι χρεῖα, Π. X. νὰ σοὶ προσφέρω γαλακτοχοιριδίον, ἢ μέγαλον τμήμα τοῦ βοός; εὐχαριστοῦμαι μόνον νὰ τὰ βράσωσιν (6). Ἐπιθυμεῖς λαγόν ἐξαιρετον; Ἄν ἦναι νέος, δὲν ἔχει χρεῖαν, ἀρκεῖ ἡ ἀξία του νὰ τὸν παρασῆσῃ προτιμότερον, τὸν βάλλω εἰς τὸν ὄβελόν, καὶ

(1) Διμοξ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. κεφ. κβ'. Φ. λη' αἰτ. β. βλ. ζ'. κεφ. ιδ'. Ἠγασανδ. αὐτ. §. 290. (2) Εὐθύμ. παρ' Ἀθην. βιβλ. δ'. κεφ. κδ'. (3) Ποσειδ. αὐτ. §. 661. (4) Διμοξ. αὐτ. βιβλ. γ'. κεφ. κδ'. (5) Ὁ αὐτ. αὐτ. (6) Ἀθην. βιβλ. ε'. §. 63. βιβλ. ζ'. §. 375.

σοί τὸν προσφέρω ὅλον αἱματώδη (1). Ἄλλ' ἠέπισήμη λημ-
πρύνεται μὲ τὴν λεπτότητα τῶν συμμιξεων.

§. γ'. Τὸ ἄλας, πέπερι, ἔλαιον, ὄξος, καὶ μέλι, εἶ-
ναι αἱ πρῶται ὕλαι, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ βάλλω εἰς πρᾶξιν,
καὶ καλλιτέρας ἀπὸ αὐτὰς δὲν ἤθελεν εὐρη κάνας εἰς ἄλλα
κλίματα. Τὸ ἐλαιόν σας εἶναι ἐξαιρετον (2), ὁμοίως καὶ τὸ
ὄξος τῆς Δικελείας (3). Τὸ μέλι τοῦ ὄρους Ὑμηττοῦ (4)
προτιμᾶται ἀπὸ τὸ τῆς Σικελίας. Ἐξω ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὕλας,
μεταχειρίζομεθα εἰς τὰ ἀρτύματα (5), ὡς, τυρόν, σαφίδα
ξηράν, σίλφιον, πετροσέλινον, σήσαμον, κύμινον, κάππαριν,
σισύμβριον, μάραθρον, ἠθύοσμον, κολίανδρον, σίσαρον, σκό-
ροδον, κρόμμυον, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἀρωματικὰ φυτὰ, τῶν ὁποίων
κάμνομεν μεγάλην χοῆσιν, ὡς τὸ ὀρίγανον, τὸν ἐξαιρετον θύ-
μον τοῦ ὄρους Ὑμηττοῦ (6). Ἴδου, διὰ νὰ εἰπῶ αὐτως, αἱ
δυνάμεις, τὰς ὁποίας δύναται τις τεχνίτης νὰ διατάξῃ, ἀλλὰ
δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἦναι εἰς αὐτὰς ἄσωτος. Ἄν ἔλθῃ εἰς χει-
ράς μου ὀψάριον, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα εἶναι τραχὺ, ἐπιμελοῦ-
μαι νὰ τὸ ἀλατίσω μὲ τετριμμένον τυρόν, καὶ νὰ τὸ ῥαντίσω
μὲ ὄξος. Ἄν ἦναι λεπτόν, εὐχαρισσοῦμαι νὰ ῥέψω ἐπάνω ὀλί-
γον ἄλας, καὶ ῥαντίσας τινας ἐλαίου (7), ἄλλοτε, ἀφ' οὗ τὸ
εὐτρεπίσω μὲ φύλλα ὀργάνου, καὶ τὸ τειλίσω μὲ φύλλον συ-
κῆς, τὸ ψήνω ὑπὸ τὴν αἰθάλην (8). Εἶναι συγχωρημένου νὰ
πολλαπλασιαζώμεν τοὺς τρόπους μόνον εἰς τὰ ἀρτύματα, καὶ
καρυκεύματα. Πολλὰ εἶδη ἀπὸ αὐτὰ γνωρίζομεν, ἄλλα μὲν
ὀξεία, ἄλλα δὲ, λεία. Ὅποιον δῆποτε δύναται τις νὰ μετα-

(1) Ἀρχίς. παρ' αὐτῶ αὐτ. (2) Σπογ. Περὶ γ'. τό. 6. §. 146.
(3) Ἀθήν. βιβλ. 6. κεφ. κς'. (4) Ἀντιφ. παρ' Ἀθην. βιβλ. γ'. κεφ. 6'.
Σπογ. αὐτ. §. 130. (5) Ἀθήν. βιβλ. 6. κεφ. κς'. (6) Ἀντιφ. παρ' αὐτῶ
βιβλ. α'. §. 23. (7) Ἀρχίς. παρ' Ἀθην. βιβλ. 5. κεφ. κ. (8) Ὁ αὐ.
αὐτ. κεφ. 4.

χειρισθῆ δι' ὅλα τὰ βρασά, ἢ ὅπτα ὀψάρια (1), συντίθεται ἀπὸ ὄξος, τετριμμένον τυρὸν, σκόροδον, εἰς τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ κανεῖς νὰ ἐνώσῃ πράσον, καὶ κρόμμινον, κεκομμένα εἰς λεπτά (2). Ὅταν τὸ θέλῃ κανεῖς ὄχι τόσον δυνατὸν, τὸ κατασκευάζει μὲ ἔλαιον, λεκίδους, πράσα, σκόροδον, καὶ τυρὸν (3). Ἄν τὸ ἐπιθυμῆς ἔτι λειότερον, εἶχαι δυνατὸν, νὰ μεταχειρισθῆς μέλι, φοίνικας, κύμινον, καὶ ἄλλα, ὅσα εἰσέρχονται εἰς σύνθεσιν τῆς αὐτῆς φύσεως (4), ἀλλ' αὐταὶ αἱ συνάψεις οὐκ πρέπει νὰ ἀφεθῶσιν εἰς τὰς φαντασίας τεχνίτου ἀμάθους.

§. ιθ'. Τὰ αὐτὰ λέγω, καὶ περὶ τῶν παραγεμισμάτων, τὰ ὁποῖα εἰσάγουσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ὀψαρίου. Ὅλοι ἠξεύρουσιν, ὅτι πρέπει νὰ τὸ ἀνοίξωσι πρῶτα, καὶ, ἀφ' οὗ ἐκβάλωσι τὰ ὄσα, δύνανται μετὰ ταῦτα, νὰ τὸ γεμίσωσι μὲ σέλφιον, τυρὸν, ἄλας, ὀρίγανον (5). Ὅλοι ὁμοίως ἠξεύρουσιν, ὅτι δύναται νὰ παραγεμισθῆ χαιρίδιον μὲ κίχλας, συκαλίθας, λεκίδους, ὄσρεα, καὶ ἄλλα εἶδη ὄσρακοῦδερμιον (6), ἀλλ' ἔσο βέβαιος, ὅτι δύναται κανεῖς νὰ ποικίλῃ ἀπειρώς ἐμπερώς αὐτὰ τὰ μίγματα, καὶ χρειάζονται διεξοδικαί, καὶ βαθεῖαι ἔρευναι, διὰ νὰ τὰ καταστήσῃ τόσον εὐάρεστα εἰς τὴν ὄρεξιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ὑγίαν ὠφέλιμα. Ἐπειδὴ ἡ τέχνη μου μετέχει ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπιστήμας, καὶ πλέον ἀμέσως ἔτι ἀπὸ τὴν ἰατρικὴν· οὐκ χρεωσῶ νὰ γνωρίζω τὰ χόρτα, τὰ ὁποῖα, εἰς κάθε καιρὸν, ἔχουσι περισσότερον χυλὸν, καὶ δύναμιν; Πρέπει νὰ παραθέσω εἰς τὴν τράπεζάν σου, τὸ θερὸν, ὀψάριον, ὅπου πρέπει νὰ φαίνηται τὸν χειμῶνα; Δὲν εἶναι εὐκολώτερα εἰς χώνευσιν κἄποια φαγητὰ εἰς θιωρισμένους καιροὺς; Καὶ

(1) Ἄνω. παρ. αὐτῶ βιβλ. ζ'. §. 112. (2) Σχόλ. Ἀριστοφ. ὄρν. σί. 62 (3) Σχόλ. Ἀριστοφ. ἔπ. σί. 768. (4) Ἠσύχ. ὑπόκριμμα. (5) Ἀλέξ. παρ' Ἀδων βιβλ. ζ'. §. 322. (6) ὁ αὐ. βιβλ. δ'. §. 119.

δὲν προέρχονται ἐκ τούτου αἱ περισσότεραι ἀσθένειαι, αἱ ὁποῖαι μᾶς κατατήκουσιν, δι' ὅτι προτιμῶμεν μερικὰ φαγητὰ περισσότερον ἀπὸ ἄλλα (1);

§. ιε'. Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὁ ἰατρὸς Νικοκλῆς, ὅς τις ἔτρωγε μὲ σιωπὴν, καὶ χωρὶς διάκρισιν, πᾶν ὅτι ἤρχετο εἰς τὰς χεῖράς του, ἐξεφώνησε μὲ ζῆλον. Ὁ μάγειρός σου ἔχει ἀληθεῖς ἀρχάς. Κανὲν ἄλλο δὲν εἶναι τόσον οὐσιώδης, καθὼς ἡ τῶν βρωμάτων ἐκλογὴ, μήτε κανὲν ἄλλο ἀπαιτεῖ περισσότεραν προσοχὴν. Ἡ ἐκλογὴ πρέπει κατ' ἀρχάς νὰ διατάττηται, κατὰ τὴν φύσιν τοῦ κλίματος, κατὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ ἀέρος, καὶ τῶν καιρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὰς διαφορὰς τῆς ἡλικίας, καὶ κράσεως (2), εἶτα κατὰ τὰς δυνατόμεις μᾶλλον, καὶ ἥττον θρεπτικὰς, τὰς ὁποῖας ἠρέυνησαν εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν κρεάτων, ὀφθαρίων, ὀσπρίων, καὶ ὀπωρῶν. Φέρειπεῖν, τὸ κρέας τοῦ βοῦς εἶναι ἰσχυρὸν, καὶ δυσκαλοχώνευτον, τὸ τοῦ μόσχου πολλὰ εὐκολοχώνευτον· ὁμοίως τὸ τοῦ ἀρνίου εἶναι ἐλαφρότερον ἀπὸ τὸ τοῦ προβάτου, καὶ τὸ τοῦ τραγιδίου ἀπὸ τὸ τοῦ τράγου (3). Τὸ χοίρειον, ὁμοίως καὶ ἀγριοχοίρειον ξηραίνει, ἀλλ' ἐνδυναμώνει, καὶ εὐμαρῶς χωνεύεται. Τὸ γαλακτοχοιριδίον εἶναι βαρὺ, τὸ κρέας τοῦ λαγοῦ εἶναι ξηρὸν, καὶ ζυπτικόν (4). Ἐν γένει εὐρίσκεται κρέας ὀλιγώτερον θρεπτικόν εἰς τὰ ἄγρια ζῶα, ἢ εἰς τὰ οἰκιακὰ, εἰς τὰ τρεφόμενα ἀπὸ ὀπώρας, ἢ εἰς τὰ τρεφόμενα ἀπὸ χόρτα, εἰς τὰ ἀρσενικά, ἢ εἰς τὰ θηλυκὰ, εἰς τὰ μελανὰ, ἢ εἰς τὰ λευκὰ, εἰς τὰ τριχωτὰ, ἢ ἄτριχα· ἡ διδασκαλία αὐτὴ εἶναι τοῦ Ἴπποκράτους (5). Κάδι ποτόν ἔχει παρομοίως τὰς ιδιότητάς του· ὁ οἶνος εἶναι θερμὸς, καὶ ξηρὸς, ἔχει εἰς τὰς ἀρχάς του κᾶπποιόν

(1) Νικ. παρ' Ἀθην. βιβλ. ζ'. κεφ. ια. (2) Ἴπποκρ. περὶ διαί. βιβλ. γ'. κεφ. α'. (3) Αὐτ. βιβλ. ε'. §. 219. (4) αὐτ. βιβλ. ε'. §. 220. (5) Αὐτ. βιβλ. ε'. §. 222.

τι καθαρτικόν (1). Οἱ γλυκεῖς ὀλίγον κτυπῶσιν εἰς τὴν κεφαλήν (2), οἱ μέλαινες εἶναι θρεπτικοί, οἱ λευκοὶ εὐκοίλιοι, οἱ κόκκινοι ξηροί, καὶ ἐπιτήδευσι εἰς χώνευσιν (3). Κατὰ τὸν ἱπποκράτην, οἱ νέοι εἶναι εὐκοίλιοι, παρὰ οἱ παλαιοί, ὡς μᾶλλον προσεγγίζοντες εἰς τὴν φύσιν τοῦ γλυέκου (4). Οἱ ἀρωματικοὶ εἶναι θρεπτικώτεροι, παρὰ οἱ ἄλλοι (5). οἱ μελανοί, καὶ γλυκεῖς. Ὁ Νικοκλῆς ἔμελλε νὰ ἐξακολουθῇ, ἀλλ' ὁ Δεινίας παρ' ἐλπίδα διακόψας τὸν λόγον του, ἐγὼ δὲν ἀκολουθῶ παρομοίας διακρίσεις, τῷ εἶπεν, ἀλλ' ἐξώρισα ἀπὸ τὴν τράπεζάν μου τοὺς οἴνους τῆς Ζακύνθου, καὶ τῆς Λευκάδος· ἐπειδὴ τοὺς νομίζω βλαπτικούς, ἐξ αἰτίας τοῦ γύψου, τὸν ὁποῖον μὲ αὐτοὺς ἀνακατῶνουςι (6). δὲν ἀγαπῶ τὸν τῆς Κορίνθου, ἐπειδὴ εἶναι θριμύς (7), μήτε τὸν Ἰκάριον· ἐπειδὴ, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἐλάττωμα, ὅπου ἔχει, εἶναι ἔτι καπνώδης (8). Προτιμῶ τὸν παλαιὸν οἶνον τῆς Κερκύρας, ὅς τις εἶναι νοσιμώτατος (9), καὶ τὸν λευκὸν τῆς Μένδης, ὅς τις εἶναι λεπτότατος (10). Ὁ Ἀρχιλοχος συγκρίνει τὸν Νάξιον μὲ τὸ Νέκταρ (11), ἐγὼ συγκρίνω τὸν Θάσιον μὲ ἐκεῖνο τὸ θεῖον ποτόν (12). Τὸν προτιμῶ ἀπὸ ὅλους, ἔξω μόνον ἀπὸ τὸν τῆς χίου, ὅταν ἦναι τοῦ πρώτου εἴδους. Ἐπειδὴ τρία εἶδη εἶναι (13).

§. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τοὺς γλυκεῖς, καὶ ἀρωματικούς (14). Εἰς μερικὰ μέρη τοὺς μστριάζουσι, ῥίπτουσι εἰς τὸν πίθον ζυμωμένον μὲ μέλι ἄλευρον (15), σχεδόν

(1) Αὐτ. §. 223. (2) Διοκ. καὶ Πραξαγ. παρ' Ἀθην. βιβλ. α'. §. 32. (3) Μυησιθ. παρ' Ἀθην. αὐτ. (4) ἱπποκ. περὶ διαί. §. 224. (5) Αὐτ. (6) Ἀθην. βιβλ. α'. κεφ. κ'. Ἐυσαθ. εἰς ὄμ. ὀδ. βιβλ. ζ'. §. 1573. (7) Ἀλεξ. παρ' Ἀθην. βιβλ. α'. §. 30. (8) Αὐτ. αὐτ. (9) Αὐτ. αὐτ. βιβλ. α'. §. 35. (10) Αὐτ. αὐτ. §. 29. (11) Αὐτ. αὐτ. §. 30. (12) Ἀριστοφ. Πλοῦ. σί. 1022. Σχέλ. αὐτ. ὁ αὐτ. Λυσισ. σί. 106. (13) Ἀθην. βιβλ. α'. §. 32. Ἐρριπ. αὐτ. §. 29. (14) Ἀθην. αὐτ. §. 30. (15) Θεόφρι. παρ' Ἀθην. §. 32.

πανταχοῦ μινύουσι με αὐτὸν ὀρίγανον (1), ἀρώματα, ὀπιώ-
 ρας, καὶ ἄνθη. Ἀγαπῶ, ὅταν ἀνοίγω κλῆνεα ἀπὸ τοὺς πίδαους
 μου, νὰ ἀναπέμπηται ἀμέσως εὐωδία ἰῶν, καὶ ῥόδων εἰς τὸν
 ἀέρα, καὶ νὰ γεμίξη τὸ κατώγειόν μου (2), ἀλλὰ δὲν θέλω
 νὰ καθυπνῶ μίαν αἴσθησιν πρὸς βλάβην τῆς ἄλλης. Ὁ οἶνος
 τῆς κατὰ τὴν Φοινίκην Βύβλου εὐθὺς προσβάλλει εὐωδίας
 ἱκανῶν ἀρωμάτων, ὑφ' ὧν εἶναι ἀνάπλεως· ἀπὸ αὐτὸν ἔχω
 ἱκανὴν πρόβλεψιν, με ὅλον τοῦτο τὸν κλῆνω πολλὰ ὑποδείξε-
 ρον ἀπὸ τὸν τῆς Λέσβου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἥττον ἀρωματικός,
 καὶ εὐχαρισεῖ τὴν ὄρεξιν καλλίτερα (3). Ἐπιθυμοῦμεν ποτὸν
 ὑγιεινόν, καὶ εὐφρόσυτον, ἔνωσησι οἶνους ἀρωματικούς, καὶ
 γλυκεῖς με οἶνους ἀντιθέτου ποιότητος. Τοιαύτη εἶναι ἡ κρᾶ-
 σις τοῦ οἴνου τῶν Ἐρυθρῶν, καὶ τῆς Ἡρακλείας (4). Τὸ
 θαλάσσιον ὕδωρ, ἀφ' οὗ μυχθῆ με τὸν οἶνον, βοηθεῖ, λέγουσι,
 τὴν χώνευσιν, καὶ συμβάλλει εἰς τὸ νὰ ἀφαιρῆ τὴν κεφαλαλγίαν·
 ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀνακατώνηται πολλὴ ποσότης. Τοῦτο εἶ-
 ναι ἐλάττωμα τῶν οἴνων τῆς Ῥόδου, ἔμαθον νὰ τὸ ἀποβάλ-
 λωσιν ἀπὸ τοὺς τῆς Κῶ. (5). Νομίζω, ὅτι μέτρον θαλασ-
 σίου ὕδατος ἐξαρκεῖ εἰς πεντήκοντα οἶνου, μάλιθα ἐὰν ἐκλέ-
 ξωσι, διὰ νὰ κατασκευάσωσι τοῦτον τὸν οἶνον, νέας φυτείας
 ἀπὸ τὰς παλαιάς (6). Ἐρευναι σοφαὶ μᾶς ἐδίδαξαν τὸν τρό-
 πον νὰ ἀνακατώνωμεν τὸ ποτὸν. Ἡ συνηθεστέρα ἀναλογία τοῦ οἴ-
 νου με τὸ ὕδωρ εἶναι δύο πρὸς πέντε, ἢ ἓν πρὸς τρία (7),
 ὅμως εἰς τὴν συναναστροφὴν με τοὺς φίλους μας, θέλομεν
 προτιμᾶσαι τὴν ἐναντίαν ἀναλογίαν, καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ

(1) Ἄριστ. πρόβλ. τμη. κ. §. 7-6. Σπιν εἰς Πλοῦ Ἄριστοφ σί.
 809. (2) Ἐρμπα. παρ' Ἀθην. αὐτ. §. 29. (3) Ἄριστ. παρ' αὐτῷ αὐτ.
 §. 29. (4) Θεοφρ. αὐτ. §. 32. (5) Ἀθην αὐτ. (6) Φω. Ἐρετ παρ'
 αὐτῷ §. 31. Ἡσίο Ἐργ. σί. 596 17 Ἀθην βιβλ. 1 §. 420. καὶ 430.
 Κασάνδ. αὐτ. κρ. ζ. §. 454. Σπαγγ. εἰς Πλοῦ Ἄριστοφ. σ. 1133.

συμπόσιον, ἀληθμονοῦμεν αὐτοὺς τοὺς αὐσηροὺς κανόνας. Ὁ Σόλων μὰς ἐμπόδισε τον ἄκρατον οἴνου, ἴσως ἀπὸ ὅλους τοὺς νόμους του οὗτος διεφυλάχθη καλλίτερα. Ἄς ἦναι χάρις εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν καπῆλων, οἵτινες ἀδυνατοῦσιν ἐκείνο τὸ πολυτίμον ὑγρὸν (1). Ὅσον δὲ ἐμὲ, φέρω τὸν ἐδικόν μου κατ' εὐθείαν, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ βεβαιωθῆτε, ὅτι ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος δὲν θέλει παύσει, παραβαινόμενος εἰς ὅλον τοῦτο τὸ συμπόσιον.

§. ιζ'. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐπρόσβαξε νὰ φέρωσι πολλὰς φιάλας ἀπὸ οἴνου, τὸν ὁποῖον ἐφύλαττε ὀκτα χρόνους, καὶ εὐθὺς μετὰ τοῦτου ἔφερον ἄλλον, ἔτι παλαιότερον (2), τότε ἐπίνομεν σχεδὸν ἀδιακόπως. Ὁ Δημοχάρης, ἀφ' οὗ ἔπειν εἰς διαφόρους ὑγείας, ἔλαβε λύραν εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ἐν ᾧ τὴν ἐχόρῳζε, μὰς ὠμίλει περὶ τῆς συνηθείας, τὴν ὁποῖαν εἶχον νὰ ἀνατώνωσι πάντοτε τὰ ἄσματα μὲ τὰς ἡδονὰς τῆς τραπέζης. Ἄλλοτε, ἔλεγεν, ὅλοι οἱ συνδαιτυμόνες ἔψαλλον ὁμοῦ καὶ ἐκ συμφώνου (3), ἐπομένως ἐδιωρίσθη, καθεὶς νὰ ψάλλῃ εἰς τὴν τάξιν του (4), κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα κλάδον μύρτου, ἢ δάφνης. Κατὰ ἀλήθειαν ἡ χαρὰ ἐσάθη ὀλιγώτερον θορυβώδης, ἀλλ' ὄχι τόσου ζωηρά. Τὴν ἐξενοχώρησαν ἔτι, ὅταν συνώδευσαν τὴν λύραν μὲ τὴν φωνὴν (5), τότε πολλοὶ συνδαιτυμόνες ἠναγκάσθησαν νὰ φυλάττωσι σιωπὴν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦτον ἄλλοτε κατηγορίας ἄξιος, ὅτι ἠμέλησε τοῦτο τὸ χάρισμα. Καθ' ἡμᾶς ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔλαβεν ἐπαίνους, ὅτι τὸ ἐκαλλιέργησεν (6). Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἔδωκαν πολλὰ μεγάλην τιμὴν εἰς παρομοίας εὐαρ-

(1) Ἀλιξ. παρ' Ἀθην. αὐτ. κερ. π. §. 431. (2) Ἀθην. βιβλ. γ'. §. 584. (3) Ὑπομνή. τῆς Ἀκαδ. τό. 9. §. 324. (4) Ἀθην. βιβλ. α'. κερ. ιδ'. Δικαίαρ. σχολι. Ἀριστοφ. βᾶτρ. γ'. 1337. (5) Πλούτ. συμπόσι. προβλ. α'. §. 615. (6) Cicer. tuscul. l. 1. c. 2. §. 234.

ρήσεις, τότε κατεσάθη σπουδή. Ἡ τέχνη τελειοποιεῖται ἀναλόγως μὲ τὰς ἡδονὰς, καὶ ἡ ἔκφασίς τῆς ἀνταμείβεται εἰς τὸ ἐξῆς μόνον μὲ μειδιάσματα. Τὰ ἄσματα τῆς τραπέζης ἐπερικλείοντο κατ' ἀρχὰς μόνου εἰς ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης, ἢ μαθήματα σοφίας. Εὐφημοῦμεν τότε, καὶ εὐφημοῦμεν ἔτι τοὺς Θεοὺς, τοὺς ἥρωας, καὶ τοὺς ἐπωφελεῖς εἰς τὴν πατρίδα πολίτας. Μὲ ὕλας τόσον σοβαρὰς συνήψαμεν ἐπομένως τοῦ οἴνου τὸν ἔπαινον, καὶ ἡ ποίησις, ἀναδεχομένη τὴν ἐπισπασίαν νὰ τὸν ἰχνογραφῇ μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα, ἐζωγράφιζεν ἐν ταύτῳ ἐκείνῃ τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν, καὶ ἐκείνας τὰς θορυβώδεις κινήσεις, τὰς ὁποίας ἐδοκίμαζον μὲ τοὺς φίλους των πρὸς τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ ὕγρου, ὅπου ἀφρίζεν εἰς τὰ ποτήρια. Ἐντεῦθεν τόσα βακχικὰ, ἐν οἷς εἶναι διεσπαρμένα τόσα γνωμικὰ, τῶρα μὲν διὰ τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἀρετὴν, τῶρα δὲ, διὰ τὸν ἔρωτα, καὶ φιλίαν. Κατὰ ἀλήθειαν εἰς αὐτὰ τὰ δύο αἰσθήματα ἡ ψυχὴ εὐαρεσεῖται νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, ὅταν δὲν δύναται νὰ βασιάσῃ πλέον τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἐσωτερικῶς εἰς τὴν καρδίαν τῆς.

§. ιη'. Πολλοὶ ποιηταὶ ἐξησκήθησαν εἰς τὸ γένος τοῦτο τῆς ποιήσεως, καὶ ἔνιοι ἐχρημάτισαν εἰς αὐτὸ λαμπροί, ὁ Ἄλκαϊος, καὶ Ἀνακρέων τὸ κατέστησαν διάσημον. Δὲν ἀπαιτεῖ παντελῶς ἐλατήρια, ἐπειδὴ εἶναι ἐχθρὸς τῆς ὑψηλοφροσύνης. Δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἐκφράσεων, καὶ ἰδεῶν, ὅταν ἐπαινοῦσι τοὺς Θεοὺς, καὶ τοὺς ἥρωας, ἀλλ' ἀνήκει μόνον εἰς τὴν ἔκφασιν, καὶ χάριτας νὰ ζωγραφίζωσι τὸ ἐγκάρδιον αἶσθημα, καὶ τὴν ἡδονὴν. Ὡς παραδοθῶμεν εἰς τὰς ὑπερβολὰς τῆς χαρᾶς, τὰς ὁποίας αὐτὴ ἡ εὐτυχὴς στιγμή μᾶς ἐμπνέει, εἶπεν ὁ Δημοχάρης· ὡς μελωδῶμεν ὅλοι ὁμοῦ, ἢ ἐκ διαδοχῆς, ἔχοντες ἀνά χεῖρας δά-

φνης, ἢ μύρτου κλονάρια (1). Ἐν ταύτῳ ἡμεῖς ἐβάλαμεν εἰς πρᾶξιν τὰς προσαγὰς του, καὶ ὕπερον ἀπὸ πολλὰ ἄσματα, συντείνοντα εἰς τὴν περίεσιν, ὅλος ὁ χορὸς ἐμελιῶδει τὴν τοῦ Ἀρμοσίου, καὶ Ἀριστογείτονος ᾠδὴν (2), μᾶς ἠκολούθη ἐκ διαλειμμάτων καὶ ὁ Δημοχάρης, ἀλλ' ἀνελπίσως κυριευθὺς ἀπὸ νέον ἐνθουσιασμόν, ἔκραζεν, ἢ ἀποσάτις λύρα μου ἀρνείται τόσον λαμπρὰς ὑποθέσεις, καὶ φυλάττει τὰς συμφωνίας της διὰ τὸ μέλος τοῦ οἴνου, καὶ τῶν ἐρώτων. Ἴδετε, πῶς εἰς τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Ἀνακρέωνος αἱ χορδαί της διερεθίζοντο, καὶ ἀπέδιδον ἤχους ἀρμονικωτέρους; ὦ φίλοι μου! ἄς ῥέη ὁ αἶνος μὲ μεγάλους κρουνοὺς, συνάψατε τὰς φωνὰς σας μὲ τὴν ἐδικήν μου, εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν τρόπων τῆς μελωδίας παραδιδόμενοι. Ἄς πίνωμεν, ἄς εὐφημῶμεν τὸν Βάκχον· ἐκεῖνος εὐαρσεῖται εἰς τὰς ὀρχήσεις μας, εὐαρσεῖται εἰς τὰς εὐφημίας, κατεπνίγει τὸν φθόνον, τὸ μῖσος, καὶ τὰς θλίψεις (3)· δίδει τὴν γέννησιν εἰς τὰς θελκτικὰς χάριτας, καὶ εἰς τοὺς γοητευτικοὺς ἔρωτας (4). Ἄς ἀγαπῶμεν, ἄς πίνωμεν, ἄς εὐφημῶμεν τὸν Βάκχον. Τὸ μέλλον δὲν ἤλθεν ἔτι, τὸ ἐνεσῶς ταχέως παρέρχεται, ἢ μόνη στιγμή τῆς ζωῆς εἶναι ἐκεῖνη, ἐν ἣ εὐφραίνεται κανεῖς (5). Ἄς ἀγαπῶμεν, ἄς πίνωμεν, ἄς εὐφημῶμεν τὸν Βάκχον. Φρόνιμοι καὶ μέχρι τῶν διασκεδάσεών μας (6), πλούσιοι εἰς τὰς ἡδονὰς μας, ἄς καταπατῶμεν τὴν γῆν, καὶ τὰς ματαίας της μεγαλειότητος (7), καὶ εἰς τὴν γλυκύτητα τῆς μέθης, τὴν ὁποίαν στιγμήν τόσον εὐτυχεῖς χύνουσιν εἰς τὰς ψυχὰς μας, ἄς πίνωμεν, ἄς εὐφημῶμεν τὸν Βάκχον.

(1) Σχόλια Ἀριστοφ. εἰς νηφ. σί. 1367. ὁ αὐτ. εἰς ὄρν. σί. 1217.

(2) Ἀθήν. βιβλ. ε'. κέρ. ε'. Συχνάκις τὴν ἴψαλλον εἰς τὰ συμπόσια, τὸ ἐσημείωσα εἰς τὴν δ'. τῆς εἰσαγωγῆς σημειώσιν. (3) Ἀνακρ. ᾠδὴ 26, 37, 42 κτ. (4) Ὁ αὐτ. ᾠδ. 41. ὑπομνή. τῆς Ἀκαδημ. Τό. 3. § 11. (5) Ὁ αὐτ. ᾠδ. 4. 15. 24. κτ. (6) Ἀντ. ᾠδ. 48. (7) Ἀντ. ᾠδ. 26.

§. ε΄. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ τούτῳ, ἠκούσαμεν μέγαν κτύπον εἰς τὴν θύραν, καὶ εἶδομεν, ὅτι εἰσῆλθον ὁ Καλλικλῆς, Νικόστρατος, καὶ ἄλλοι νέοι, ὀδηγοῦντες πρὸς ἡμᾶς ὀρχιστρίδας, καὶ αὐλητρίδας, μὲ τὰς ὁποίας ἐδείπνησαν (1). οἱ περισσότεροι τῶν συνδαιτυμόνων εὐθύς ἠγέρθησαν ἀπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐπίασαν εἰς τὸν χορόν. Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι τόσον περιπαθῶς εἶναι ἔκδοτοι εἰς αὐτὴν τὴν γύμνασιν, ὥστε νομιζοῦσι τρόπον ἀπολίτευτον, νὰ ἀποφύγωσιν ἀπὸ αὐτὸν, ὅταν ἡ περιόχουσι τὸ καλῆ (2). Ἐν ταύτῳ ἔφερον μερικά τινα προσφάγια, ἐπιτήδεια νὰ διεγείρωσι τὴν ὄρεξιν, ὡς ἀκρίδας καὶ κέρκωπας (3) γογγύλια τετμημένα μελιθδόν, καὶ βρασμένα μὲ ὄξος καὶ σίνιπι (4), φρικτοὺς ἐρεβίνθους (5), καὶ ἐλαίας ἐκβεβλημένας ἀπὸ τὴν ἄλμυ (6). Αὐτὴ ἡ νέα τράπεζα, ἐφοδιασμένη μὲ νέαν οἶνον πρόβλεψεν, καὶ πατηρίων παλλὰ μεγαλπτέρων ἀπ' ὅσα μᾶς ὑπῆρέτησαν πρότερον (7), ἀνήγγελλον ὑπερβελὰς, αἱ ὁποῖαι εὐτυχῶς κατεσάλησαν ἀπὸ ἀνέλπισον θάνατον. Εἰς τὸν ἐρχομὸν τοῦ Καλλικλῆους, ὁ Θεότιμος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν πρόδομον, καὶ ἐπανῆλθεν, ἀκολου-

(1) Πλάτ. εἰς συμπόσ. §. 212. ὁ αὐτ. εἰς Πρωταγό. §. 347.

Ὅταν ὁ Βάκχος εἰσέλθῃ,	Ποθεῖω μὲν Δουούσου
Εὐδουστὴ αἱ μίριμνα,	Φιλοπαγεμοῖος χορείας,
Δοκῶν δ' ἔχιν τὰ κρείσσου,	Φιλίω δ' ἔταν ἐφίθου
Θιλω καλῶς ἀείδειν. καὶ τ. λ.	Μετὰ συμπότου λυρίζω, καὶ τ. λ.
Φθόρου οὐκ οἶδεν ἐμὸν ἦτορ,	Τὸ σήμερον μέλει μοι,
Φθόρου οὐκ οἶδα δαίκτον.	Τὸ δ' ἀφίρον τος οἶδεν;
Φιλολοπόσοιο γλώττης,	Ὡς οὖν εἴτ' εὐδὲ εἶσι,
Φεῖγω βέλεμα κούφα.	Καὶ πῖνε, καὶ κύβευε.
Στυγίω μαχας παρσίους, καὶ τ. λ.	

(2) Ἀλεξ. παρ' Ἀθην. βιβλ. δ. κεφ. δ'. Θεοφρα. χαρακ. κεφ. 15. (3) Εἰσθιον δι' καὶ τέττηγας, καὶ κέρκωπας ἀνασομώσεως χάριν. Ἀθην. βιβλ. 4. §. 134. (4) Ἀριστοφ. παρ' Ἀθην. βιβλ. δ. §. 134. Ἀριστοφ. περι. ζ'. βιβλ. ε'. κεφ. λ'. (5) Σχολ. Ἀριστοφ. ἐν ἐκκλ. στί. 45. (6) Ἀθην. αὐτ. §. 133. (7) Διογ. Λαίρ. βιβλ. α'. §. 104.

Θούμενος ἀπὸ ἀγύρτας, καὶ ἐκείνους τοὺς μίμους, οἵτινες εἰς τὸν φόρον διασκεδάζουσι τὸν χυδαῖον λαὸν μὲ τὰς μαγείας των (1). Μετὰ μικρὸν ἐσθήκωσαν τὴν τράπεζαν, ἐποίησαμεν σπονδὰς εἰς τιμὴν τοῦ ἀγαθοῦ δαιμονίου, καὶ τοῦ σωτῆρος Διὸς (2), καί, ἀφ' οὗ ἐνόηθημεν μὲ ὕδωρ μεμιγμένον μὲ ἀρώματα (3), οἱ κωμῳδοὶ μας ἄρχησαν τὰ παιγνιδιάτων, ὁ μὲν δίστασεν ὑπὸ κεράτων διωρισμένου ἀριθμὸν κογχύλων, ἢ μικρῶν σφαιρῶν, καί, χωρὶς νὰ καταλάβῃ κἀνεὶς τὸ παιγνιδιόν του, τὰς ἐπαίσι νὰ φαίνωνται, ἢ νὰ γίνωνται ἄφαντοι, καθὼς ἤθελεν (4). Ἄλλος τις ἔγραφεν ἢ ἀνεγίνωσκε, σρεφόμενος μὲ ταχύτητα κυκλικῶς (5). Εἶδον τινὰς, ἀπὸ τὸ σῶμα των ὁποίων ἐξήρχοντο φλόγες, ἢ ἐπεριπάτουσιν κύμβαχοι, ἐπηρεαζόμενοι εἰς τὰς χεῖρας, καὶ σχηματίζοντες μὲ τοὺς πόδας τὰ σχήματα τῶν ὀρχισῶν (6). Ἐφάνη γυνή τις, κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα δώδεκα σφάνια ἀπὸ χαλκῶν κύπριον, εἰς τὴν περιφέρειάν τους ἔτρεχον πολλὰ μικρὰ δακτυλίδια ἀπὸ τὸ ἴδιον μίταλλον, ἐχόρευε, ρίπτουσα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ δεχομένη κατὰ διαδοχὴν τὰ δώδεκα σφάνια (7). Ἄλλη τις ἐκυβίσα, καὶ ἐξεκυβίσα ἀνάμεσα ἀπὸ κύκλου, γεμάτου ἀπὸ γεγυμνωμένα σπαθία (8). Αὐτὰ τὰ παιγνιδία, τῶν ὁποίων τινὰ ἔβουρον τὴν προσοχήν μου, χωρὶς νὰ μὲ ἀρέσκωσιν, ἐγίνοντο σχεδὸν ὅλα πρὸς τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς αὐτὰ, ἔπρεπε νὰ συνάπτῃ τὴν χάριν μὲ τὴν ἀκρίβειαν τῶν κινήσεων.

(1) Πλά. περὶ νό. βιβλ. β'. §. 658. Ἄθην βιβλ. δ'. κεφ. α'. (2) Ἀριστοφ. σπῆ. σί. 1212. (3) Ἄθην. βιβλ. γ'. κεφ. γ'. (4) Κασσιῶ. εἰς Ἄθην. βιβλ. α'. κεφ. ιε'. βιβλ. δ'. κεφ. α'. (5) Ξεν. συμπόσ. §. Η.3. (6) Ἡρ. βιβλ. ε'. §. 129. (7) Ξεν. αὐτ. 876. (8) ὁ αἰ. αὐτ. §. 893. Ἄθην. βιβλ. δ'. §. 129.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ.

ΚΕΦ. Α'. §. δ'.

Περὶ τῶν συμφωνηθέντων παρὰ τοῦ Λεύκω-
νος, καὶ Ἀθηναίων προνομίων.

Διὰ τὰ γνωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους αὐτὰ τὰ ποσύμια, ἐγράφθη-
σαν εἰς τρεῖς γῆλας, Ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ α'. ἐτίθη εἰς τὸν Πειραιᾶ ἢ
β'. εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, καὶ ἡ γ'. εἰς τὸν Ἡμμίριον· ἐπὶ κατὰ
τὴν ἀρχὴν, μέση, καὶ τέλος τῆς Θαλασσοπορίας τῶν ἐμπορικῶν πλοίων.
Δημοσθ. πρὸς Λεπτ.

ΚΕΦ. Γ'. §. ι'.

Περὶ τῆς Σαπφούς.

Τὸ μέρος, ἴσθα τὸ χρονικὸν τῆς Πάρου ὁμιλεῖ περὶ τῆς Σαπ-
φοῦς, εἶναι σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐξηλειμμένου ἀπὸ τὸ μάρμαρον (1),
ἀλλ' ἀναγκαστικὰ εἰς αὐτὸ διακρινόμενος, ὅτι ἔφηνε, καὶ ἐμβῆκεν
εἰς πλοῖον, διὰ τὰ ἀπέλθῃ εἰς Σικελίαν. Τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμεν ἄρα,
καθὼς λέγουσι, διὰ τὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Φάωνα, ἀλλὰ πιθανώτερον εἶ-
ναι, ὅτι ὁ Ἄλκαιοσ τὴν ὑπεχάρισε τὰ γίνῃ συμμετόχος ἀπο τῆν κατὰ
τοῦ Πιττακοῦ συννομοσίαν, καὶ ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν Μετὺληνῶν, ὅταν
ἐξωρίσθησαν καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ συμφοτραρισταί του.

Αὐτόστι. περὶ τῆς νόης τῆς Σαπφοῦς.

Ἀναγκαστικότες τὴν ἔλευθεραν αὐτῆς ἐρμηνείαν, τὴν ὁποίαν
χρεωσῶ εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Κυρίου Ἀββὰ δὲ Ἀλλου, εἰκόλα Σελουσ,
παρατηρήσει, ὅτι ἔκρινε τὰ ὠφελῆσθῃ ἀπὸ τὴν τοῦ Βοναλῶ, σκοπεῖν
ἔχων τὰ δόση μένον ἰδίαν τοῦ εἶδους τοῦ ἄριθμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ Σαπ-
φὴ ἱπενόησεν, ἢ τοῦλαχρον συνεχῶς μειοχειρῆσθε. Εἰς τὰ περισσε-

(1) Μαρομ. ἔξου. ἱπορ. 57.

τετα συγγραμματα της, κάθε γραφή συντίθεται από τρεις σίχους ἐν δεκασυλλαβούς, καὶ ἀποπερατοῦται δι' ἐνὸς πεντασυλλαβου.

ΚΕΦ. Ε'. §. α'.

Περὶ Ἐπαμεινώνου α.

Ὁ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ ἐκ Σόλων Κλέαρχος (1) ἀνέφερε πράξαι, ἀξίαν νὰ δώσῃ ὑποψίας περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ἡθῶν τοῦ Ἐπαμεινώνου. Ἀλλ' ἡ πράξις αὕτη, μάλισ ἐνδοκίμηται, ἤτιςτε φανῆ ἑναντία με τὰς μαρτυρίας ὅλης τῆς ἀρχαιότητος, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἤθελε δυνατῆ νὰ συμβάσασθῃ με τὰς αὐστηρὰς ἀρχάς, ἀπὸ τὰς ἑποίας ὁ μέγας ἱεῖνος ἀνδρῶπος δὲν ἐμακρύνθη, μήτε εἰς τὰς πλείον χραισιμούς περιστάσις.

ΚΕΦ. Θ'. §. ε'.

Περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐωρτάζοντο αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τοῦ Βάκχου.

Κρίνεται κοινῶς, ὅτι τὰ μεγάλα Διονύσια ἀρχίζον τῇ 12. τοῦ ἐλαφιβολιώνος (2), κατὰ τὸ β'. ἔτος τῆς ρθ'. ἑλυμπιάδος, περὶ οὗ γίνεται ἐσταῖθα λόγος. Ἡ δωδεκάτη τοῦ ἐλαφιβολιώνος συμπίπτει με τὴν ὀγδόην ἀπριλλίου τοῦ ἰουλιανικοῦ ἔτους. 362. πρὸ Χ.

ΚΕΦ. ΙΒ'. §. α'.

Περὶ τῆς περιγραφῆς τῶν Ἀθηνῶν.

Πρέπει μοὶ ἐρῆν νὰ βάλω ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου τὸ σχέδιον μιᾶς περιγραφῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἀνακεκομμένης εἰς τὸν χρόνον, κατ' ὃν ὑποτίθω τὴν περιήγησιν τοῦ Ἀναχάρσιδος. Εἶναι πολλὰ ἀτέλεις, καὶ νὰ φυλαξῶ τὴν ἀκριβείαν τῆς δὲν δύναμι.

Ἀφ' οὗ παρεβλόν, ὅσα οἱ παλαιοὶ εἶπον περὶ τῆς τοπογραφίας ἱεῖνης τῆς πόλεως, καὶ ὅσα οἱ νεώτεροι περιηγηταὶ ἐπίστυσαν, ὅτι ἀνεκάλυψαν εἰς τὰ ἰσοπέδια, ἀπείραστα νὰ προσδιορίσω, ὅσον καὶ ἀνδραγαθῶ, τὴν εἶσιν ἀξιοσημειωτῶν τιμῶν ἀναθημάτων. Διὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τοῦτο, ἐπρεπε νὰ προσδιορίσῃ κατ' ἀρ-

(1) Βιβλ. εγ', κεφ. ζ'. Ἐπαμεινώνου ὁ Θεσσαλὸς σπουδότερον μὲν τούτων, οὐκ ἐδοχημένως δὲ περὶ τὰς ὁμιλίαις ἐσφάλλετο τὴν γνώμην, εἰς τὴν θεωρεῖται τὰ πραχθέντα αὐτῷ παρὰ τῆς λακωνοῦ γυναικί. (2) Δοδωνῆ. περὶ κελ. §. 298. ὁ αὐ. χρόν. Θεολ. §. 165. Κεραικ. ἡμερολ. Ἄττ. Τό. β'. §. 326. καὶ 335.

χάς εἰς ποίαν ἐγορίζη εἰρίσκειτο ἢ ὀνομαζομένη παρ' Ἑλλήτων ἀγορά. Εἰς ἑλίας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰρίσκειται πρώτη ἀγορά, καλλιπασμένη μὲ ἀγάλματα, θυσιάστῃρια, ναοὺς, καὶ ἄλλας ὀνηροσίας οἰκοδομὰς, περικυκλωμένη ἀπὸ ἐργαστήρια, πλήρης εἰς διωρισμένας ὥρας τῆς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ ὄθρου τὰ προζωάρκεια. Εἰς αὐτὴν οἱ κάτοικοι καθ' ἑκάστην συναίχουσιν. Αἱ εἰκοσι χιλιᾶδες πολῖται, λίγαι ὁ Δημοσθένους (1), δεῦ παύουσι, θαμίζοντες εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀσχολοῦμενοι εἰς τὰς ὑποδείξεις τῶν, ἢ εἰς τὰς τῆς πολιτείας.

Ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ συγγραφεὺς καλλιτέρα περὶ τὰς μαρτυρίας τοῦ Πλάτωνος, Ξενοφῶντος, Δημοσθένους, Αἰσχίνου, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι, κατὰ τὴν ἐκλεχθείσαν παρ' ἑμοῦ ἐποχὴν. Ἄν ὁ Παισατίας (2) φαίνεται, ὅτι δὲν συμφωνεῖ μὲ ἐκεῖνους δι' ὅλου, τὸ προλέγω, ὅτι ἐνταῦθα ζητεῖται, ἢ ἐπιπάρχουσα κατὰ τὸν κικρὸν αὐτῶν ἀγορά, καὶ ὅχι ἐκείνη, περὶ ἧς ἐκεῖνος ομιλεῖ. Τὴν ἰδίαν ἀπόκρισιν ἔδωκα κάμῃ καὶ εἰς τοῦς, ἔσσι μοι ἀντιθέτουσι περικοπὰς, ἀναφερομένας εἰς χρόνους, ἀπὸ τῆν ἐποχῆν μου πολλὰ μεμακρυσμένους.

Ἄγορά. Ἡ τοποθεσία τῆς διορίζεται ἀπὸ τὰς ἀκολουθῶν περικοπὰς. Ὁ Αἰσχίνης λεγει (3). «Μετῆρχθῆτε νεορῶς εἰς τὴν ποικίλην, «(σοφ. διάσημος) ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀγορὰν εἶναι τὰ ὑπομνήματα τῶν με- «γαλων σου ἀνδραγαθημάτων.» Ὁ Λουκιανὸς συλλέγει πολλοὺς φιλοσοφους εἰς ἕνα τῶν διαλόγων του (4), καὶ ἀποιεῖ εἰς τὸν Πλάτωνα τοὺς ἀκολουθῶνς λόγους. «Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπέλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνης «τῆς γυναικὸς (τῆς φιλοσοφίας), ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τῆν Ἀκαδημίαν. Αὐτὴ «ἔλει ἐλθῆ, κατὰ τὴν συνήθειάν της, εἰς τὸν Κεραμικόν, διὰ νὰ πε- «ριδικθῆ εἰς τὴν ποικίλην σοφίαν.» Εἰς τὴν ἀλωσιν τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῦ Σύλλα, λεγει ὁ Πλούταρχος (5), τὸ ἐκχυθῆν εἰς τὴν ἀγορὰν αἷμα, κατέλυσε τὸν Κεραμικόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐνθὸν τῆς διπύλου, καὶ βεβαιουσαι πολλοὶ, ὅτι ἐξήλθεν ἀπὸ τὴν πύλην, καὶ διασκορπισθῆ εἰς τὸ προσάγειον. Ἀκολουθεῖ ἐντεῦθεν· α'. ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς ἦτον εἰς τὴν γειτονίαν τοῦ Κεραμικοῦ· β'. ὅτι ἦτον πλείσιον τῆς διπύλου, δι' ἧς ὑπηγαγον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν· γ'. ὅτι ἡ ποικίλη ἦτον εἰς τὴν ἀγορὰν.

Ὁ Αἰσχίνης, καθ' ὃ πρό ὀλιγου εἶπον μέρος, δίδει νὰ ἐγνωσῶσι καθαρῶς, ὅτι τὸ Μητρώον εἰρίσκειτο εἰς τὴν ἀγορὰν. Τοῦτο ἦτον περιοχὴ, καὶ ναὸς εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν· αὐτὴ περιεχεν ἔτι τῆς βουλῆς τὸ παλάτιον, καὶ τοῦτο βεβαιουταὶ ἀπὸ πολλὰς περικοπὰς (6).

Μετὰ τὸ Μητρώον, ἔθεσα τὰ ἀναθήματα, ὅσα ἀκολουθῶς παρὰ

(1) Εἰς Ἀριστοτ. §. 836. (2) Βιβλ. α'. (3) Εἰς Κτησιφ. §. 458. (4) Εἰς Ἀλ. §. 581. (5) Εἰς Σύλ. §. 460. (6) Εἰς Κτησιφ. §. 458. Πλοῦτ., περὶ τῶν 1. ῥητ. §. 842. Ἀρποκ. εἰς κάτωθεν. Σουί. Μητραγ'

τοῦ Παισαίου παριστάνται (1), ὡς τὸν Θελον, ἀνδριάντας τῶν ἑκωνή-
 μων, καὶ τ. λ. Ἐβόλον ἐκεῖ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (2), τὸν ναῦν τοῦ
 Λιάκου, καὶ κατὰ τὸν Δημοσθένην (3), τὸ Λεωκόριον, ναῦν, κατεσκευα-
 σμένου εἰς τιμὴν τῶν θυγατέρων ἐκίων τοῦ Λεῶ, αἱ ὅποια ἄλλοτε
 ἐσφαχίσθησαν, διὰ τὰ ἐλευθερώσασαι τὴν πελὶν ἀπὸ τῆν παυλίην.

Στοιὰ βασιλική. Τὴν ἰδίαν εἰς μέρος, ἔπου ἠνώοντο δύο δρόμοι,
 φέροντες εἰς τὴν ἀγορὰν. Ὁ πρῶτος δεικνύεται ἀπὸ τῶν Παισαϊαν (4),
 ὅτι φερε ἀπὸ αὐτῶν τὴν σοάν εἰς τὸ Μητρώον. Ὁ δευτέρως, ἀπὸ τῆν
 παλαιῶν συγγραφαί (5), ὡς τις λέγει Δετικῶς, ὅτι ἀπὸ τῆν ποιικίην,
 καὶ βασιλικῆν σοάν, δηλ. ἀπὸ τῆν μίαν, εἰς εἰς τὴν ἄλλην εὐρίσκονται
 πελλοὶ Ἑρμαί, ἢ προτομαὶ τοῦ Ἑρμοῦ.

Ποικίλην, καὶ σοάν τῶν Ἑρμῶν, κατὰ τὴν τελευταίαν
 ταύτην περιπέτην, ἔταξα τῆν μὲν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, ἢ ὅποια φέ-
 ρει ἀπὸ τῆν βασιλικῆν σοάν, εἰς εἰς τὴν ἀγορὰν. Περικρατεῖ εἰς τὴν
 ἀγορὰν μίαν τῶν γωνιῶν τῆς ὁδοῦ. Εἰς δὲ τὴν ἀντίθετον γωνίαν ἔπριπε
 νὰ εὐρίσκηται οἰκοδομή, ὀνομαζομένη, ἄλλοτε μὲν σοάν τῶν Ἑρμῶν,
 ἄλλοτε δὲ ἀπλῶς τῶν Ἑρμῶν (6). Διὰ τὰ ἀποδείξω, ὅτι ἦτον εἰς τὴν
 ἀγορὰν, ἐξαρκούσι δύο μαρτύρια. Ὁ Μυρσάμαχος εἶπεν εἰς μίαν τῶν
 τραγωδιῶν του. « Ἀπελθε εἰς τὴν ἀγορὰν (7), εἰς τοὺς Ἑρμῆς . . .
 « Εἰς τινὰς ἑορτάς, λέγει ὁ Ξηνοφῶν (8). Ἀνήκει εἰς τοὺς ἑπταεὶς νὰ ἀ-
 « ποδείξωσι τιμὰς εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ ἀγάλματα, τὰ ὅποια εἶναι εἰς
 « τὴν ἀγορὰν. Πρέπει νὰ ἀρχίζωσι ἀπὸ τοὺς Ἑρμῆς, καὶ περιτρεχού-
 « τες τὴν ἀγορὰν, νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τοὺς Ἑρμῆς.» Ἐκ τούτου συμ-
 πικρῶν, ὅτι ἐκείνη ἢ σοάν ἔπριπε νὰ ἀποπερατοῖ τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ εὐ-
 ρίσκετο ἢ σιερὰ τῶν Ἑρμῶν.

Ἡ Ποικίλη ἦτον εἰς τὴν ἀγορὰν, τὸν καιρὸν τοῦ Λισχίου,
 ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παισαίου, ὃ ὅποιος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς
 τῆς σοᾶς, πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν (9). Ἄρα συνέσθην ἄλλοιγαί εἰς
 αὐτὴν τὴν γιτονείαν. Ἐποθέτω, ὅτι, κατ' ὄν χρόνον ἐξῆ ὁ Παισαϊάς,
 μέρος τι τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς κατεσκευάσθη ἀπὸ οἰκίας, καὶ εἰς τὸ μέ-
 σσηβοιδόν τῆς μέρος ἔμεινεν ὁδὸς, ὅπου εὐρίσκητο τὸ βουλευτήριον, ὃ
 Θελον, καὶ τ. λ. καὶ τὸ ἀντιθέτον τῆς μέρος ἐκτείνετο πρὸς τὴν ἀγο-
 ράν, καὶ ἡ ποιικίλη ἦτον χωρισμένη ἀπὸ αὐτὰ διὰ τῶν οἰκοδομιῶν. Ἐ-
 πεὶδὴ αἱ μεταβαταί, περὶ ὧν λέγω, δὲν μετέφερον τὴν ἀγορὰν εἰς ἄλ-

(1) Β.βλ. α'. κηφ. ε'. (2) Β.βλ. ε'. §. 89. (3) Εἰς Κέν. §. 1109
 — 13. (4) Β.βλ. α'. κηφ. γ'. (5) Ἀρποξο. εἰς Ἑρμῆς (6) Δισχ. εἰς
 Ἰπποφ. §. 458. λυσ. εἰς Παγκλ. §. 398. Δημοσ. εἰς Ασπτ. 557. meurs-
 Athen. Ἀττ. β.βλ. α'. κηφ. γ'. (7) Παρ' Ἀθην. β.βλ. Θ'. κηφ. ι'. (8)
 Ἰππαρ. §. 959. (9) Β.βλ. α'. κηφ. ι'. κηφ. ιζ'.

λην γειτονίαν. Ὁ Πausanias τὴν ζήτην ἔγγραψεν τῆς ποικίλης, καὶ εἶδομεν, ὅτι, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σύλλα, ἦτον ἐτι εἰς τὸν Κεραμικὸν κλησίου τῆς ἀκροπόλεως.

Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν ταύτην, εἶναι εὐμαρῆς κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν σκεπτικῶς τὴν ὁδὸν τοῦ Πausanias. Ἀπὸ τῆς βασιλικῆς σοῦ ἀκολουθεῖ δὲ ὁδὸς, ἐκτεταμένης εἰς τὸ μεσημβριῶδες μέρος τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς. Ἐπανέρχεται δὲ αὐτῆς, ἐπισκίπτεται ἀναθήματα τινα, εὐρισκόμενα πρὸς τὸν λιθὸν τῆς ἀκροπόλεως, ὡς οἰκοδομητικῶν, τῆς ὁποίας ἐκλαμβάνει διὰ τὸ παλαιὸν Ὁδίου, τὸ Ἐλευσίνιον, καὶ τ. λ. Ἐπανέρχεται εἰς τὴν βασιλικὴν σοῦ, καὶ διαβαίνων διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἑρμῶν, φθάνει κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν ποικίλην, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ἀγορὰν, ἡ ὁποία ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ, καὶ, κατὰ τὰ φαινόμενα, ἔκαμν μέρος τῆς παλαιᾶς, ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἦτον πολλὰ μετακτισμένη ἀπὸ αὐτῆς. Μοι φαίνεται, ὅτι ἐλευθερώσας ἡ δαίμων ἀποδώσει κινήσας εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν τὰς περισσώτερας μεταβολὰς, ἀπὸ ὧν εἰδομασεν.

Ὁ Πausanias, ἐξέρχόμενος ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς, ὑπάγει εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐποχὴν, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ σύγγραμμά μου, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεσέως, ὁ ὁποῖος εἰς ἐτι καὶ νῦν ὑπάρχει. Ἡ διάταξις τοῦτου τοῦ ναοῦ εἰς ἓν ἀπὸ τὰ μέρη τῆς ἀκροπόλεως μὴ εἶδόν τιν ἀπὸ τὸν Κ. Φουχηρώτην, μηχανικὸν δοκίμιον, ὁ ὁποῖος συνώδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Κ. κόμητα de choiseul Gouffier, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπισκεψάμενος καὶ δωτέρον τῶν Ἀθῶν τὰς ἀρχαιότητας, εὐχαριστήσας καὶ μὴ κάμν τῶν γνώσεσιν τοῦ μετοχῶν, τὰς ὁποίας ἐλάβεν ἀπὸ τῶν τοπων τῆς ἐπισκεψῆς.

Ἡ κολοῦθησα τὸν Πausanias ἕως εἰς τὸ Πρωταεῖον. Ἐντεῦθεν μοι ἔφραξεν, ὅτι ἀνῆλθε πρὸς τὸν καιρὸν, ὅπου εὐρίσκει πολλοὺς ναοὺς, τὸν τοῦ Σεραπίδος, τοῦ Λουκίου, τοῦ Ὀλυμπίου αἰῶς. Ἐπιγραφὴ πρὸς τὴν ἀνατολὴν, καὶ περιέρχεται γειτονίαν, ἧτις εἰς τὴν περιγραφὴν μου εἶναι ἔξω τῆς πόλεως, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ εὐρίσκειτο εἰς τὴν πόλιν. ἐπειδὴ τὰ τειχῆ ἐκρημνισθησάντων. Ἐκεῖ θεωρεῖ τοὺς κήπους τῆς Ἀφροδίτης, τὸ Κινώσαργος, τὸ Λυκίων· διαβαίνει τοῦ Εἰλίσεου, καὶ πηγαίνει εἰς τὸ γάδιον.

Δὲν κολοῦθησα τὸν Πausanias εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον· ἐπειδὴ πολλὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα εἰς αὐτὸν ἀπαντῶνται, ἦσαν τῆς ἐποχῆς μου μεταγενέστερα, καὶ τὰ ἐπιλοπικὰ δὲν εἶδοντο καὶ εἰσελθόντων εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως· μὴ ὅλον τοῦτο τὸν δέχομαι πάλιν δὲ ὁδηγόν, ὅταν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τοῦ Πρωταεῖου, ἀπερχεται εἰς τὴν ἀκροπόλιν διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν τριπόδων.

Ὁ δὲ τῶν τριπόδων· ὠρμασθησάντων, κατὰ τὸν Πausa-

νίαν (1) • ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν φαίνονται πολλοὶ ναοὶ, εἰς τοὺς ὁποίους ἀφί-
ρωναν τριπόδας ἀπὸ κύπρου χαλκῶν εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν. Ποῖον ἐστὶν
τὸ αἶτιον τούτων τῶν καθιερώσεων; Αἱ νίκαι, τὰς ὁποίας ἐλάμβανον αἱ
φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μουσικῆς, καὶ ὄρχησεως. Ἀ-
ρὰ, εἰς τοὺς προποδας τῆς ἀκροπόλεως, κατὰ ἀνατολὰς, εὐρισκονται πολ-
λὰς ἐπιγραφάς, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουσι παρομοίαν νίκαν (2). Ἡ ὠραία αὐ-
τῆ οἰκοδομὴ, γκαριζομένη τῶς μὲ τὸ ὄνομα τοῦ φαρον τοῦ Δημοσθέν-
ους, ἔκτισε τῆς ὁδοῦ τὸ ἐγκαλλιόπισμα. Ἐκτίσθη μὲ μαρμαρον, εἰς
αἰτίας τοῦ Θεμισθέτους εἰς τὴν Ἀκαμαντιδα φυλὴν βραβείου, ἐπὶ ἄρ-
χοντος, Εὐκλείτου (3), τῷ, 335, ἔτε, πρὸ Χ., μετὰ ἓνα χρόνον, ἀφ'
οἱ ἄρπει τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀναχάρσις. Ἐγγίς τούτου τοῦ μνημείου, εὐ-
ρίθη εἰς τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπιγραφή, ἀναφορὴν με-
ταξὺ τῶν τοῦ Κ. χαυλῆρου (4). Ἡ φυλὴ Πανδιονίς δαῖονε νὰ ἐγείρωσιν
εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν, σῆλην τινὰ διὰ τινὰ
Ἀθηναίων, ὀνομαζόμενον Νικίαν, ὁ ὁποῖος ἦτον χορηγὸς τῆς, καὶ ἔλαβε
τὸ βραβείον, κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Βακχοῦ, καὶ εἰς τὰς ὀνομαζόμενας
Θαργείαι. Ἐλέγτετο ἐτι εἰς αὐτὴν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς, (ἀπὸ
τὴν ἀρχοντείας τοῦ Εὐκλείτου τῷ 403, ἔτε, πρὸ Χ.) ἐπρεπε νὰ
γράφονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σῆλης τὰ ὄνόματα ἐκείνων τῆς αὐτῆς φυλῆς,
ὅσοι, εἰς ὀνομαζόμενας ἑορτὰς μὲ ψφισμα τοῦ δήμου, ἤθελον λάβη πα-
ρόμοια προνομία.

Ἀφ' ὅσα μίχρη τούδε εἶπομεν, ἐναι φανερὸν, ὅτι ἡ ὁδὸς τῶν τρι-
πόδων ἐκτετέτο κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως.

Ὁ δαῖον τοῦ Περικλίου. Κατὰ τὸ ἄκρον τῆς δεαληθραίας
παρ' ἐμοῦ ὁδοῦ, πρὶν φθάσῃ εἰς τοῦ Βακχοῦ τὸ θέατρον, κερὴν οἰκο-
δομῆν, τῆς ὁποίας ὄνομα εἰς τὸν προσδιορισμὸν, μόνον παρατη-
ροῖ, ὅτι καθιερώθη κατὰ τὸ πρωτότυπον τῆς σικνῆς τοῦ Πέρσου, καὶ,
κατακαίεσα ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῦ Συλλα, ἀνεκα-
τίσθη μετὰ ταῦτα (5). Ἄς προσγγίσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν τῆς,
ὅσας οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς μᾶς ἄφσαν, ἀποδείξεις, περὶ τοῦ παλαιοῦ
τῶν Ἀθηναίων ὀδοῦ. Τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ θεάτρον (6) ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ
Περικλίου (7), καὶ ὀνομαζομένη εἰς τὰς ἀμύλλας τῶν ποιημάτων τῆς μουσι-
κῆς. Κιονεὶ ἀπὸ πέτραν, ἢ μάρμαρον ὑπεσῆρξεν τὴν σκέπην του, ἢ ὁ-

(1) Βιβλ. α'. κεφ. κ'. (2) Χαυλ. travels in greece §. 99. id in-
script. in nota. XXVII. (3) Spon. t. 2. p. 200. Whel. book. 5. p.
397. le Roi. ruines de la grece part. 1. p. 20. Stuart. antiq. of
athens. chapt. 4. p. 27. (4) inscript. part. 2. p. 40. ibid. in not.
p. XXII. (5) Πανσα. βιβλ. α'. κεφ. κ'. (6) Ἄριστοφ. ὄρνιθ. 1104. (7)
Πλοτ. εἰς Περικ. §. 160. Βιτρού. βιβλ. ε'. κεφ. J. Σεν. αἰτ.

ποια κατεσκευάσθη από τας κερίας, και καρχίσια, συλλεχθέντα από τὰ πλοία τῶν Περσῶν (1), και τοῦ ὅποιου τὸ σχῆμα ἐμίμητο τὴν σκηνὴν τοῦ Ξέρξου (2). Τοῦτο τὸ σχῆμα ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀγείματους εἰσοδόν. Ὁ ποιητὴς Κρατίδης, εἰς μίαν ἀπό τας κωμῳδίας του, βουλιμῶς νὰ δεῖξη, ὅτι ἡ κερὰ τῆς Περικλείους ἔλιγεν εἰς ἑξῆς, εἶπεν (3).

Ὁ σκισκίφαλος Ζεὺς ὄδε προσερχεται
Περικλῆς, τῶδεῖον ἐπὶ τοῦ κρανίου
Ἔχων· ἐπειδὴ τοῖς τραχὺν παροχεται.

Τὸ Ὁδεῖον κατεκίπη εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν Σιλ-
λαν (4), και ἀνεκαίνισθη μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν Ἀριστοβάρζανου, βασιλεῖα
τῆς Καππαδοκίας (5).

Ἀπὸ αὐτῆς τῆς περικοπῆς, συλλεχθείσας ἀπὸ διαφόρους συγγρα-
φεῖς, φαίνεται καθάρᾳ, ὅτι ἡ οἰκοδομὴ, περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ Πανσανίας εἶ-
ναι ἡ ἰσά μὲ τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλείους, και ἀπὸ τὴν περικοπὴν τοῦ
Πανσανίου, ὅτι τὸ Ὁδεῖον τοῦτο ἦτον τεθειμένον μετὰ τῆς αἰοῦ τῶν
τριπόδων, και τοῦ θεάτρου τοῦ Βάχχου. Ἡ θέσις αὕτη ἐπικυροῦται ἐτι
καὶ ἀπὸ τὴν ἀξίωσιν μαρτυρίαν τοῦ Βιτρούβιου, ὃς τις βάλει τὸ Ὁ-
δεῖον ἀριστερὰ τοῦ θεάτρου (6). Ἄλλ' ὁ Πανσανίας ἦν ἔδωκε τὸ ὄνομα
τοῦ Ὁδεῖου εἰς ἄλλην οἰκοδομὴν, ὄγλιγωρα δὲ διαλύσει αὐτὴν τὴν δυ-
σκολίαν.

Θέατρον τοῦ Βάχχου. Εἰς τὴν γωνίαν τοῦ καικίου τῆς ἀκρο-
πόλεως ὑπαρχουσι ἐτι τὰ εἰρεπια ἐνὸς θεάτρον, τὸ ὅποιον ἐνομιζον μέ-
χρι τοῦδε τὸ τοῦ Βάχχου, ἔπον παρὶ τῶν τῶν κωμῳδίας, και τραγωδίας.
Ἐν τοσούτῳ ὁ Κ. Καυδλήρης (7) ἔθηκε τὸ θεάτρον τοῦ Βάχχου εἰς
τὴν μεσημβριανὴν γωνίαν τῆς ἀκροπόλεως, και ἠκελούσθη τὴν θέσιν του
τεθειμένον εἰς πολλοὺς λόγους· α'. εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ τοπου ὁ
Κ. Καυ. ἔκρινεν ὅτι οἰκοδόμησαν θεάτρον ἄλλοτε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος,
και ὁ Κ. Φουχηράτης ἐπιστοποίησε μετὰ ταῦτα τὸ ἔργον. β'. Ὁ Πανσα-
νίας (8) ἀναφέρει, ὅτι ὑπεράνω τοῦ θεάτρον ἐβλεπον, εἰς τὸν καιρὸν του,
ἕνα τρίποδα εἰς λελατομημένον σπήλαιον, και ὄραθ', ὑπερῶν τοῦ σχή-
ματος τοῦ θεάτρον, ἀναγκωρισθέντος ἀπὸ τῶν Κ. Καυδλ. ἐναι ἐσκαμμέ-
νον εἰς τὴν πέτραν σπήλαιον, και μεταβιβλημένον μετὰ ταῦτα εἰς ἐκ-
κλητίαν μὲ ἰκωνυμίαν, Παναγία σπηλαιώτισσα. Ἄς παρατηρησωμεν, ὅτι
ἡ λιξι σπήλαιον σημαίνει καθάρᾳ ἐκεῖνο, ἔπον ὁ Πανσανίας ὀδεῖ εἰς τὸ

(1) Βιτρού. αὐτ. Θεοφρά. χαρακ. κη. γ. (2) Πλούτ. εἰς Περικ.
§. 160. (3) Κρατ. παρὰ Πλούτ. αὐτ. (4) Ἀππια. περὶ πολ. Μιθριδ.
§. 331. (5) Ἰπομνή. τῆς φιλ. Ἀκαδ. Το. 23. ἐς §. 189 (6) Βιτρού. βιβλ.
ε'. κη. δ. (7) Chandl. travels in greece §. 61. (8) Βιβλ. α'. κη. κα'.

αὐτρον· ἰδὲ τί λ' ἔγουν οἱ περιηγηταὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτρον (1). Εἶναι ἀληθεῖς, ὅτι ὑπεράνω τοῦ θεάτρου τοῦ λιθῶς εἰρῖσκονται δύο εἶδη κολυμάτων, ἀλλὰ, κατ' οὐδένα τρόπον, δὲν συγγέονται μὲ τὸ σπλάσιον, τὸ ἔποιον ἀναφέρει ὁ Πausanias. γ. Ὁ Ξενοφῶν (2), ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἵππου, ἣ ὅποια ἐγένετο εἰς τὸ Λυκίον, ἢ καλλιῶν ἰγγίς τοῦ Λυκίου, λέγει, ὅταν οἱ ἵπποις θέλῃσι διαβῆ τὴν γωνίαν τοῦ θεάτρου, εἰρῖσκομένην ἀντικειμένης, καὶ τ. λ. Ἄρα τὸ θεάτρον ἦτον κατὰ τὸ μέρος τοῦ Λυκίου. δ. Εἶπον, ὅτι εἰς τὰς κυρίας ἑορτάς τῶν Ἀθηναίων, χοροὶ, κληροδοτούμενοι ἀπὸ καθ' ἑκάστη φυλῆς, ἠμελλῶντο διὰ τὸ βραβεῖον τῆς ὀρχήσεως, καὶ μουσικῆς, εἶτι ἐίδον εἰς τὴν κωῶσαν φυλὴν τριπόδα, τὸν ἔποιον ἀφαιρῶν εἰς τοὺς θεοὺς, εἶτι κάτω αὐτοῦ τοῦ ἀναδήματος ἐχάραττε τὸ οὐνόματ' αὐτοῦ, τὸ τοῦ πολέτου, ὁ ἔποιος διετίθει τὸν χορὸν μὲ τὰ ἔξοδά του, ἀλλοτε τὸ τοῦ πομπτοῦ, ἔστις ἐσιῶθεσε τοῖς σοχοῖς, ἢ τὸ τοῦ παιδαγωγοῦ, ὅς τις ἐγύμνασε τοὺς ὑποκριτάς (3). Εἶπον ἔτι, ὅτι ἐπὶ τοῦ Πausanίου, ὑπῆρχε τριπόδος εἰς τὸ σπλάσιον, ὅπου ἦτον ὑπεράνω τοῦ θεάτρου. Καὶ ἐπὶ τοῦ παρίντος εἶτι καθοράται εἰς τὴν ἐσοδὸν τοῦ σπλάσιου εἶδος θρῆαμβεντικοῦ τόξου, τὸ ὅποιον ἔχει τοὺς ἐπιγραφάς, κεχαραγμένας κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τιμὴν τῶν δύο φυλῶν, αἱ ὅποια ἔλαβον τὸ βραβεῖον (4). Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐπιγραφάς μία εἶναι τοῦ, 320, ἔτους πρὸ Χ., καὶ μεταγενεστέρα χρόνους τινὰς ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀναχάρσιδος περιήγησι.

Ὅταν εἰς τὴν ἄκρην τῆς ἀκροπόλεως, κατὰ μεσημβρίαν, εἰρῖσκονται τὰ ἐγερθέντα ἀναδήματα διὰ τοὺς, ἔσοι ἐξέρων ἠδῆσαν εἰς τοὺς συγχροτηθέντας κοινῶς εἰς τὸ θεάτρον ἀγῶνας (5), τότε μὲ βεβαιότητα δύναται τις νὰ σοχασθῆ, ὅτι τὸ θεάτρον τοῦ Βανχου ἔκειτο εἰς τὴν σιρὰν τῆς ἐσοῦ τῶν τριπόδων, καὶ προσφῶς εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ Κανόληρος τὸ ὑποδίδει. Κατὰ ἀλήθειαν, καθὼς τὸ ἔπον εἰς τὸ δωδέκατον κεφαλαίον, τὰ τρόπαια τῶν νικητῶν ἔπρεπε νὰ γένοι πλησιον τοῦ σταδίου τῆς μάχης.

Οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες ἔζων, κατὰ τὴν ἑλλησθίδεσαν παρ' ἰμοῦ ἔποχην, ὁμιλοῦσι περὶ ἐνὸς μόνου θεάτρου· ὅρα, ἐκεῖνο, τοῦ ἔποιου τὰ εἰρῖσκια φαίνονται εἰς τὴν γωνίαν τοῦ λιθῶς τῆς ἀκροπόλεως, δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Τὸ ἐκλαμβάνω συμφῶνως μὲ τὸν Κ. Καυδῆτρον διὰ τὸ ὄθειον, τὸ ὅποιον ὁ Ἡρώδης, υἱὸς τοῦ Ἀττικοῦ, ἔκτισε, περίπου 500 χρόνους μετὰ ταῦτα, καὶ παρὰ τοῦ Φιλοστράτου ὄσο.

- (1) Whel. a Journ. §. 368. Spon. t. 2. §. 07. Chantl. travels in grece. §. 62. (2) Ἰπ. §. 969. (3) Πλούτ. εἰς Θεμισ. §. 114. (4) Whel. a Journ. §. 368. le Roi ruines de la grece. t. 2. §. 5. (5) Δημοσθ. εἰς Μισθ. §. 606. καὶ 612.

μάζεται Θέατρον (1). Το Ὡδεῖον τῶν Πατρῶν, λέγει ὁ Πausanias (2), ἤθελεν εἶναι τὸ ὠραιότερον ἀπὸ ἑλα, ἂν ἡ ὠραιότης του δὲν ἐξαλείφετο ἀπὸ τὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὅποιον ὑπερβαίνει ἕλα τὰ ἄλλα εἰς τὸ μέγεθος, καὶ μεγαλοπρέπειαν. Τὸ ἔκτισε, μετὰ θανάτου, καὶ εἰς τιμὴν τῆς γυναικὸς του, Ἡρώδης ὁ Ἀθηναῖος. Δὲν ὠμίλησα περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀττικῆς, ἐπειδὴ, ὅταν ἰσχυρίζομαι τοῦτο τὸ συγγραμμά, δὲν εἶχον τὸ ἀρχαῖον. Ὁ Φιλόστρατος σημειοῖ ἐτι, ὅτι τὸ Θέατρον τοῦ Ἡρώδου ἦτον ἀπὸ τὰ ὠραιότατα τοῦ κόσμου ἀριστουργήματα (3).

Ὁ Κ. Κανδῆρος ὑποθέτει, ὅτι τὸ Ὡδεῖον, ἢ Θέατρον τοῦ Ἡρώδου, κατεσκευάσθη ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τοῦ Ὡδεῖου τοῦ Περικλέους. Δὲν συμφωνῶ μὲ τὴν γνώμην του. Ὁ Πausanias, ἐς τις εἶπει ἄλλοῦ τὴν τελευταίαν ταύτην οἰκοδομήν, ἐν λέγει, ἐμὴν περὶ τῆς πρώτης, ὅτι ὁ Ἡρώδης τὸ ἀνεκαίτισεν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐποίησεν. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κ. Κανδῆρου, τὸ παλαιὸν Ὡδεῖον ἤθελεν εἶναι δεξιὰ τοῦ Θεάτρον τοῦ Βαχχοῦ, ἐν ᾧ, κατὰ τὸν Βιτρούβιον, ἦτον ἀριστέρα (4). Τελευταίον εἶδεξα ἀνωτέρω, ὅτι τὸ Ὡδεῖον τοῦ Περικλέους ἦτον εἰς τὴν μεσημβριανὴν γωνίαν τῆς ἀκροπόλεως.

Γίνεται σοφίς κατὰ τὸ παρον, διὰ τί ὁ Πausanias, βαδίζων, κατὰ σειράν, τὴν μεσημβριανὴν πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως, ἀπὸ τὴν ἐν μεσημβρία γωνίαν, εἶδα εἰς τοῦ Βαχχοῦ τὸ Θέατρον, δὲν ἐμίλει μῆτε περὶ Ὡδεῖον, μῆτε διὰ κανέν εἶδος Θεάτρον. Ὅτι κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶχον εἰς τὴν γωνίαν τοῦ λιβῆς ἀπὸ αὐτὰ τίποτε, ὅταν συνέγραφε τὸ πρώτον βιβλίον, ὅπου πραγματεύεται περὶ Ἀττικῆς.

Πυθξ. Ἐπιτύπος λεφον, ἐλίγον ἀπέχοντος ἀπὸ τὴν ἀκροπολιν φαίνονται ἐτι τὰ λειψάνα μνημείου τούτου, τὸ ὅποιον ἐξελαβον ἄλλοτε μὲν δι' Ἄρειον πάγον (5), ἄλλοτε δι' διὰ Πυθκα (6), καὶ ἄλλοτε δι' Ὡδεῖον (7). Εἶναι μέγα δίσσημα, τοῦ ἔποιου ὁ περιβολος, ἐν μέρει μὲν εἶναι πέποιθμένος εἰς τὸν πετρώδη λεφον, ἐν μέρει δι' ἐσχηματισμένους ἀπὸ μεγάλας τετραγῶνους πετρας, πελεκητάς, ὡς τὰ τμήματα τοῦ ἀδάμαντος. Τὸν ἐκλαμβάνω μὲ τὸν Κ. Κανδῆρον διὰ τὸν τόπον τῆς Πυθκος, εἶδα ἄλλοτε ὁ δῆμος ἐποίησε τὰς συνελείσεις του. Ἡ Πυθξ, κατ' αὐτό, ἦτον περιγραμμιστὴ μὲ τειχεῖον (8). ἐύρισκίετο κατὰ προσωπον τοῦ Ἄρειου πάγου (9). Ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος δύναται κανείς κα' ἰόη τὸν

(1) Φιλός. περὶ ζω. σοφ. εἰς Ἡρωδ. βιβλ. 6. §. 551. (2) βιβ. ζ'. κεφ. α'. (3) Φιλός. αὐτ. (4) Βιτρο. βιβ. 1. κεφ. 3'. (5) Spon. voyag. t. 2. §. 116. (6) Chandl. travels. in grece chap. 15. §. 68. (7) whel. book. 5. §. 382. le Roi ruines de la grece. l. 1. §. 18. (8) Φιλοχ. παρα σχολ. Ἄριστοφ. Σφῆ. σί. 998. (9) Λουκία. Δίς κατηγ. §. 801.

λιμένα τοῦ Πειραιῶς (1). Ὅλα αὐτὰ τὰ γνωρίσματα συνέρχονται εἰς τὸ μνημεῖον, περὶ οὗ ὁ λόγος γίνεται· ἀλλ' εἶναι καὶ ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ ἀριστερότερον. Ἄλλ. Ναὶ ναὶ δεύραρον ὄψα, πλὴν μὴ ἔ τῃ Πυλῆ.

Δημ. Οὐκ ἂν καθίζοιμτο ἐν ἄλλῃ χωρῇ.

Ἄλλ' εἰς τὸ πρόσθε χορῆ παρὶν εἰς τὴν Πυλῆα. Λέγει ὁ Ἀριστοφάνης (2). Ἀφῶν τὰς ἄλλας ἀποδείξεις, ἔσαι συντίθεισιν εἰς βραβύσι. Μεθ' ὅλον τοῦτο, ὁ Πausanias, καθὼς φαίνεται, ἐξέλαβε τοῦτο τὸ μνημεῖον, διὰ τὸ Ὠδεῖον. Τί πρέπει νὰ συμπεράνη κάνεις περὶ τούτου; — Ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ, ἢ Πυθῆ, περὶ τῆς ἐποίας δὲν ὀμιλεῖ, ἤλλαξε τὸ ὄνομα. Ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ἴπαιυσεν ὁ δῆμος, εἰς αὐτὴν συναθροισόμενος, ἐσυρῆθη ἐκεῖ ἡ ἀμύλλα τῶν μουσικῶν. Συμβιβάζων κάνεις ἕλας τὸς ιδέας, ἔσαι περὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου δύναται νὰ λάβῃ, ἢμπορεῖ νὰ συμπεράνη, ὅτι ἐκεῖνη ἡ ἀμύλλα ἐγένετο κατ' ἀρχὰς εἰς μίαν οἰκοδομὴν, κτισμένην εἰς τὴν μεσημβριανὴν γωνίαν τῆς ἀκροπόλεως. Τοῦτο εἶναι τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλείου. Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Πυλῆα· τοῦτο εἶναι τὸ Ὠδεῖον, περὶ οὗ ὁ Pausanias ὀμιλεῖ. Τελευταίου, ἐπὶ τοῦ θεάτρου, τοῦ ὁποίου μένει ἔτι μέρος, κατὰ τὴν γωνίαν τοῦ λιβός τῆς ἀκροπόλεως, εἶναι τὸ Ὠδεῖον τοῦ Ἡραίου, υἱοῦ τοῦ Ἀττικῶ.

Ναὶ ὁ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Κατὰ τὴν ἄρκτον τῆς ἀκροπόλεως, ἔτι εὐρίσκονται τὰ μεγαλοπρεπῆ ἱερεῖα, τὰ ὅποια προσπλύνουσι τὴν προσοχὴν τῶν περιηγητῶν. Τινες ἐνόμισαν (3). ὅτι ἀναγνωρίζουσιν ἐκεῖ τὰ λείψανα ἐκείνου τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸν ὅποιον ἄρῃσεν ὁ Πεισίστρατος, καὶ πολλάκις ἐδοκίμασαν νὰ τὸν τελεωσῶσιν, ἀλλ' ὁ Σύλλας μετεκίμασε τοὺς κίονας τοῦ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τελευταίον ἀνηγέρθη παρὰ τοῦ Ἀδριανοῦ (4). Ἐθεμελιώθησαν εἰς τὴν δεξιήσιν τοῦ Παισάνου, ὁ ὅποιος φαίνεται, ὅτι τῶντι σημεῖοι αὐτὴν τὴν Δεξίαν (5). Ἄλλ' ὁ Θεουκιδῆς (6) λέγει ῥητῶς, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ναὸς ἦεν εἰς τὴν μεσημβριαν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ εἶναι συνωλεμιστῆ με τοιαύτας λεπτολογίας, αἱ ὅποια δὲν συγχωροῦσι νὰ οἰκειοποιηθῶμεν τὴν διέρωσιν, τὴν ὅποιαν ὁ Βάλλας, καὶ Πολυμῆρος συγκατατίθενται νὰ πρόξωσιν εἰς τοῦ Θεουκιδῆτος τὸ κείμενον. Ὁ Η. Στουάρτος (7) ὑπερέσχυσε, καὶ ἐξερεύσασε τὴν ἀξιοπιστίαν ἐκείνου τοῦ ἱστορικοῦ βαλλῶν τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός εἰς τὴν μεσημβριαν τῆς ἀκροπόλεως κατ' ἐκείνο τὸ μέρος, ὅπου ἐνυπάρχουσιν ἔτι μεγάλοι κίονες, τοὺς ὅποιους ἐνομάζουσι κοινῶς τοῦ Ἀδριανοῦ κίονας. Ἡ ὁδὸς τοῦ ἀνεστράπτ

(1) Πλούτ. εἰς Θεμιστ. §. 121. (2) Π. σί. 751. (3) Wheel. book. 5. 392. Sprou. voyag. t. 2. §. 108. (4) Meurs. Athen. at. lib. 1. cap. 10. (5) Pausa. βιβ. α'. κεφ. σθ'. (6) Βιβ. σ', κεφ. κ'. (7) Stuart. antiq. of Athen. chapt. 5. §. 38.

ἀπὸ τὸν Κ. Ψεύδ (1), ὁ ἑπίοις ὑπολαμβάνει λεψαῶν τοῦ Πανδίου τοῦ κισσῆς αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος. Μὲ ὄλον τὸ σεβας, ἐποιεῖν ἐχὼ διὰ τὴν σοφίαν τῶν δύο ἐκείνων περιηγητῶν, κατ' ἀρχάς ὑποπέτωμαι, ἔστι ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τελεμμένος ἀπὸ τὸν Θεουκιδίδην εἰς τὴν μεσημβρίαν τῆς ἀκροπόλεως, ἦτον παλαιὸς ναὸς, ἔστις, κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἀπὸ τὸν Πausanias ἀναφερομένη (2), ἠγέρθη, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, παρὰ τοῦ Δευκαλίωνος, ἔστις δὲ ἦτον κατὰ τὸ ἀρκιῶν μέρος, οὗτος ἐτεμελιώθη παρὰ τοῦ Πισιστρατοῦ. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, διναταί τις νὰ συμβιβάσῃ τὸν Θεουκιδίδην μὲ τὸν Πausanias. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἠΐθελον προκύψει ἐξ αὐτοῦ ναι δυσχέρειαί, ἀπιφασισα νὰ χαράξω, ὡς ἐτυχεν, εἰς τὸ σχεδίου μου ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός κατὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἀκροπόλεως.

Ὁ Κ. Στοάτος ἐνόμισε τὰ πρὸς τὴν ἀρκίον ἐρείπια, διὰ λεψαῶν τῆς ποικίλης (3), ἀλλ' ἀπέδειξα, καθὼς νομίζω, ὅτι ἐκεῖνη ἡ περιφημὴς σοὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀγορὰν, κειμένη πλησίον τῆς δεπύλου. Ἀλλως, ἡ ἀποδομή, τῆς ὁποίας αὐτὰ τὰ ἐρείπια ποιοῦσι μέρος, φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη, ἐπὶ Ἀδριανῶ (4), καὶ ἐκ τούτου ἔγνω τοῦ σχεδίου μου ἀλλοτρία.

Στ' αὐτίον, Διὶν τὸ ἰσχεδιάσαι εἰς τοῦτο τὸ σχεδίον· ἐπειδὴ τὸ κρῖον μεταγενέστερον ἀπὸ τοὺς χρόνους, τοὺς ἑπίοις ὀμιλῶ. Φαίνεται, τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ Ξενοφῶντος ἐξησκαίνοντο τὴν ἰκπυλασίαν εἰς κάποιον διάστημα, ἴσως εἰς τὸν ὄρομον, ὅστις ἀρχεται ἀπὸ τὸ Λύκιον, καὶ ἐκτείνεται πρὸς μεσημβρίαν, ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως (5). Μετ' ὀλίγους χρόνους, ὁ ῥήτωρ Λυκούργος ἐξωμάλισε, καὶ περιεκύκλωσε μὲ προχώματα γῆδιον, τὸ ἑπίοις ἕνας ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ ἄφηνε εἰς τὴν δημοκρατίαν (6). Ἐπομένως, ὁ Ἡρώδης, υἱὸς τοῦ Ἀττικῶ, ἔκτισε, καὶ περιέβαλε σχεδὸν ἐξ ολοκλήρου μὲ μάρμαρα, τὸ γῆδιον, τοῦ ἑπίοις τὰ ἐρείπια ἔτι ὑπάρχοντι (7).

Τεῖχη τῆς πόλεως. Ἀποσωπῶ, ὅσα ζητήματα, δύναται νὰ ἐγερθῶσι διὰ τὰ τείχη, τὰ ὁποία περιεκυκλώνουσι τὸν Πειραιᾶ, καὶ Μουνησίαν, καὶ δὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ἀρχίζουσι ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, καὶ Φαλποῖα, καὶ τελευτῶσι εἰς τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν. Θέλω εἰπεῖν μοι εἶνα λόγον περὶ τῆς περιφερείας τῆς πόλεως. Διὶν δυναμῆδα νὰ προσδιορίσωμεν τὸ σχῆμά της, ἀλλ' ἔχομεν κάποια μέρη, διὰ νὰ συμπερανω-

(1) Ruines de la grece. t. 2. §. 21. (2) βιβ. α'. κεφ. γ'. (3) Stuart. ibid. §. 40. (4) Le Roi ruines de la grece. t. 2. §. 16. (5) Ξενοφ. ἱστορ. Ἑλλ. βιβ. β'. §. 476. ὁ αὐτ. ἱκπαρ. §. 959. (6) Λυκούρ. παρὰ Πλουτ. περὶ βί. τῶν ἑ. ῥητ. §. 841. (7) Πausan. βιβλ. α'. κεφ. ε'. Φιλλοσ. ζω. σοφ. βιβλ. β'. §. 550.

μεν τῆν, ὡς ἔγχετα, ἕκαστόν τῆς. Ὁ Θεουκιδίδης (1), ποιῶν τὴν ἀπαριθμῶσαν τῶν ἀναγκαιῶν στρατευμάτων, διὰ τὰ φυλόττωσι τὰ τεῖχη, εἶπεν ὅτι τὸ μέρος τῆς περιαχῆς, ἔπου ἔπρεπε νὰ ὑπερασπίζωνται, ἦτον 45, σταδίων· καὶ ἐπιθε μέρος, ἔπου δὲν εἶχε χροῖον ὑπερασπίσεως, καὶ τοῦτο τὸ ἴσον το εὐρισκόμενον μεταξὺ τῶν δύο ἀκρῶν, εἶδα ἤρχοντο νὰ ἀποποιστωθῶσιν, ἐξ ἐνός μὲν μέρους τὸ τεῖχος τοῦ Φαληρείως, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, τὸ τοῦ Πειραιεύως. Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Θεουκιδίδου δίδει εἰς αὐτὸ τὸ μέρος μῆκος 17 σταδίων, καὶ ἀριθμῶν ἰσομῆκως ἄλλω τὴν περιφέρειαν τῆς πόλεως 60 σταδίων, τὸ ἑποῖον τοῦτο ἤθελε καταστῆσαι τὸ περίεξ ἔγχεσιν δύο λίγας, καὶ ἐν τεταρτοῦ. Ἄν ἤθελεν ἀκολουθῆσαι κατὰ αὐτὴν τὴν ἐνδείξιν, τὸ τεῖχος τοῦ Φαληρείως ἤθελεν ἀνέλθῃ ἕως πλεῖστον τοῦ Λυκείου, καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον· εἶδον λαῖκος μὲν ἄλλοθεν συνέθετο εἰς τὴν σχολιαστίαν.

Θέλω ἀρεθῆν, ὡς πρὸς τοῦτο, ὡς καὶ εἰς τὴν διάταξιν τῶν μακρῶν τευχῶν, καὶ τῶν περίεξ τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὰ φῶτα τοῦ Η. Βαρβεί, ὁ ἑποῖος, ἀφ' οὗ ἤρουντο ἐπιμελῶς τὴν τοπογραφίαν ἐκείνης τῆς πόλεως, εὐχαριστῶν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἀσθενὲς σχέδιον, ἔπου παρ' ῥησάϊω εἰς τὸ κοινόν. Ἐπιθε διαφέρουσι κατὰ τὰ κυριώδη μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ, δὲν ἔχει χροῖον νὰ ἀποκριθῇ διὰ τὰ λάθη, ὅσα θέλουσιν εἶρη εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς περιγραφῆς, ἠδυναμῶν νὰ τὸ σκεπῶν μὲ οἰκίας, ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον, νὰ διενδύω τὰς ὁδοὺς.

Αὐτόθι. §. η'.

Περὶ δύο ἐπιγραφῶν, ἀναφερομένων εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον.

Μετῆρσασα τὴν λέξιν, ἐδιδασκεν, ἡ ἑποῖα εὐρίσκειται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον μὲ αὐτὰς, ἔσυνθετο τὸ δράμα, ἐποίησε τὴν τραγωδίαν. Μὲ ἄλλο τοῦτο, ἐπιθε σημαίνει ἐπίστε ἐδιδασκε τοὺς ὑποκριτάς, δὲν ἀποκρινόμεναι περὶ τῆς μεταφράσεως μου. Δύναται καθεὶς νὰ εἶη περὶ αὐτῆς τῆς λέξεως τὰς σημειώσεις τοῦ Κασσανβύκου περὶ τοῦ Ἀθηναίου (βιβ. 6. κεφ. 7. §. 260) τὰς τοῦ Ταίλωρου περὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ Σαμῶου (βιβ. 6. κεφ. §. 71.). Βαν Δαλόου περὶ τῶν γυμνάσεων (§. 686.) καὶ ἄλλων ἐτι.

Αὐτόθι. §. ιδ'.

Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ φωτίζεσθαι τοὺς ναοὺς.

Οἱ ναοὶ δὲν εἶχον παράθυρα. Οἱ μὲν ἰδέχοντο τὸ φῶς ἀπὸ τῆς θύρας, εἰς ἄλλους ἕκαστον λυχνεῖαν ἐμπροσθεν τοῦ πρώτου ἀγάλματος (2).

(1) Βιβλ. 6. κεφ. ιγ'. (2) Στραβ. βιβλ. 9. §. 396. Παυσ. βιβλ. 4. κεφ. κγ'.

Ἄλλοι ἦσαν διηρημένοι εἰς τρία μέρη μὲ δὺς σειρὰς κίωνων, τὸ μίσην ἦτον δι' ἔλου ἀνωγμενον, καὶ ἐξήρακεν γὰρ φωτίξη τὰ ἐσκαπασμένα πλάγια (1). Αἱ μεγάλαι ἀψίδες, τὰς ἐπώιας Δευροῦσιον εἰς τὰ πλάγια μέρος ἑνὸς ναοῦ, ἡ ὁποῖος ὑπάρχει ἔτι μετοξὺ τῶν ἱρείπων τῆς Ἀρχαίου (2), ἦσαν ἀνοικταὶ πολὺν καιρὸν μετὰ τὴν κατασκευὴν του.

Αὐτόφι §. εἰ.

Περὶ τῶν ἔνδον τοῦ ναοῦ κίωνων.

Φαίνεται, ὅτι παρὰ τοῖς Ἕλλησι οἱ ναοὶ ἐχρημάτισαν κατ' ἀρχάς μικρότατοι. Ὅταν τοῖς ἰδῶκαν μεγαλῆρας ἀναλογίας, ἐσοχάσθησαν γὰρ ὑποσπρίζουσι τὴν ὄροφην μὲ μίαν μόνην σειρὰν κίωνων, οἷτοις ἦσαν ἔνδον τοῦ ναοῦ, καὶ ἔχον ἄλλους ἐπικειμένους μέχρι τῆς σκέπης. Τοῦτο ἐγένετο εἰς τὰ παλαιῶν ναῶν, τοῦ ὁποῖου τὰ ἱρείπια εἶδον εἰς τὴν Παιῖον. Ἐπιμένως ἀντὶ μιᾶς σειρᾶς κίωνων, ἔβαλλον δύο, καὶ τότε οἱ ναοὶ διηρηθῆσαν εἰς τρία μέρη. Τοιοῦτος ἦτον ὁ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Πausanias (3), καὶ ὁ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Ἀθῆναις, καθὼς ὁ Κ. Φουχρωῆτης ἐβιδάκωθη· ὁ ναὸς τῆς κατὰ τὴν Ἀρχαίου ἐν Τεγῆ Ἀθηνᾶς, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Σκόπα, ἦτον τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Ὁ Pausanias λέγει (4), ὅτι, εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς κίονας, ἡ πρώτη σειρὰ ἦτον Δωρικῆς τάξεως, καὶ ἡ δευτέρα, κορινθιακῆς.

Αὐτόφι §. εἰ.

Περὶ ἀναλογίων τοῦ Περθευῶνος.

Κατὰ τὸν Κ. Ρουῶ (5), τὸ μῆκος ἐκείνου τοῦ ναοῦ ἦτον περὶ πρὸς 214 Γαλλικῶν ποδῶν, 10. δακτύλων, καὶ 4. γραμμῶν τὸ ὕψος 68. ἔσον δὲ διὰ τὸ πλάτος, φαίνεται προσδωρισμένον μὲ τὸ ὄνομα ἐκατόμπεδον, τὸ ὁποῖον οἱ παλαιοὶ ἔδιδον εἰς αὐτὸν τὸν ναόν. Ὁ Κ. Ρουῶ ἦρε, κατὰ ἀλήθειαν, ὅτι τὸ ἔμπροσθεν μέρος εἶχε σχεδὸν 100 πόδας Ἑλληνικῶς (6).

(1) Αὐτ. Βιτρού. βιβ. γ. κεφ. α'. (2) D'orville sicula, cap. 5. §. 97. (3) βιβ. ε'. κεφ. ε'. (4) βιβ. η'. κεφ. με'. (5) ruines de la Grece 1me. part. §. 30. 2e. part. pl. XX. (6) Αὐτ. 1me. part. §. 29.

Αὐτόθι. §. ιε΄.

Περὶ τῆς ποσότητος τοῦ προσηρμοσμένου χρυσοῦ εἰς τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα.

Ὁ Θεουκλίδης λίγη (1) 40 τάλαντα· ἄλλοι συγγραφεῖς (2) λέγουσι 44· καί τινες 50 (3). Ἐπισηρίζομαι εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεουκλίδου, ὑποδείτων, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἡ ἀναλογία τοῦ χρυσοῦ, ὡς πρὸς τὸν ἄργυρον ἦτον 1. πρὸς 13, καθὼς ἦτον καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἡροδότου. Τὰ 40. ἄρα τάλαντα τοῦ χρυσοῦ ἤθελον θῶσι 520 τάλαντα ἀργύρου. Ὅρα τὴν σημείωσιν εἰς τὸν Πίνακα τῆς ἰσοτιμίας τῶν νομισμάτων.

Αὐτόθι. §. ιε΄.

Περὶ τοῦ, τίνι τρόπῳ τὸ χρυσεῖον ἦτον προσηρμοσμένον εἰς τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα.

Ἡ Θεὰ ἦτον ἐνδεδυμένη μὲ ποδήρη χιτῶνα, ἑστῆς ἔπρεπε καὶ ἦναι ἑλευαντικός. Ἡ Αἰγίς, ἢ τὸ δῆγμα τῆς ἀμαλθίας ἐκαλύπτε τὸ σῆθος τῆς, ἴσως καὶ τὸν ἀριστερὸν τῆς βραχίονα, καθὼς φαίνεται εἰς μερικά ἄγαλματά τῆς. Εἰς τὰ ἄκρα τῆς Αἰγίδος ἦσαν προσηκολλημένοι ὄφεις. Εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς ἀσπίδος, ἦτις ἐκαλύπτετο ἀπὸ λεπιδῶν τῶν ὄφειν, ἐφαίνετο ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσης. Οὕτως ἡ Αἰγίς παρίσταται εἰς τὰ ὑπομνήματα, καὶ εἰς τοὺς παλαιούς συγγραφεῖς (4). Ἄρα, ὁ Ἰσοκράτης, ὅστις ἔζη ἐτι κατ' ὄν χρόνον ὑποδέτω εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν νεὸν Ἀνάχαρσιν, σημειοῖ (5), ὅτι ἐκλεψάν τὸ Γοργώνιον, καὶ ὁ Σουίδα (6), ὁμιλῶν περὶ τοῦτου τοῦ ἔργου, ἐπιλέγει, ὅτι ἀπιστάσθη ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα. Φαίνεται, ὅτι, ἀπὸ κάποιαν περικοπήν τοῦ Πλουτάρχου (7), πρὶν εἶναι καὶ ἐνοῆ δι' αὐτῆς τῆς λέξεως, τὴν Αἰγίδα.

Ἄς ἰδῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπὸ τί ἔγνω ἡ κλεψθεῖσα αἰγίς ἀπὸ τὸ ἄγαλμα. Ὅχι μόνον δὲν ἤθελε κλεψθῆ, ἀν δὲν ἦτον ἀπὸ θύην πολυτίμου, ἀλλ' ἐτι καὶ ὁ Φιλόχωρος (8) μᾶς μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ κλοπή, διὰ τὴν ὅποιαν ἐπαραιοῦντο, ἀνήκει εἰς τὰς λεπιδῶν, καὶ ὄφεις. Δὲν γίνεται λόγος ἐνταῦθα περὶ ὄφειν, τὸν ὅποιον ὁ τεχνίτης ἔβαλεν εἰς τοὺς πόδας τῆς Θεᾶς. Τοῦτο ἦτον μόνον ἐπόμενον, καὶ ἀποδεδεμένον, τὸ ὅποιον δὲν ἀπῆκε κάρμιν μεγαλοπρέπειαν, μάλιστα ὁ Φιλόχωρος ὁμιλεῖ περὶ ὄφειν πληθυντικῶς.

(1) β. βλ. β. κερ. γγ'. (2) Φιλόχ. παρὰ σχολ. Ἄριστοφ. Εἰρ. σί. 604. (3) Διόδ. βιβ. β'. §. 96. (4) Βιογ. Αἰμ. βιβ. π. σί. 436. (5) κατὰ Καλλιμ. Τό. β'. §. 511. (6) εἰς Φιλαίας. (7) εἰς Θίμης. §. 117. (8) παρὰ σχολ. Ἄριστοφ. Εἰρ. σί. 604.

Συμπεραίνω, ἀπ' ὅτι εἶπον πρὸ ἐλλείγου, ὅτι ὁ Φειδίας ἐτεχνύει. Ἐν μὲ χρυσοῦν τὰς καλυπτοίσας τὴν Ἀθήνα λεπίδας, ὁμοίως καὶ τοῖς ὄφεις, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀπρωρημένοι εἰς ἕλον τὸ περίξ, καὶ τοῦτο βεβαιώνεται ἀπὸ τῶν Πανσανίων (1). Δέγει, ὅτι ἡ Ἀθῆνα εἶχε ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης ἑλεφάντινον. Τοιαύτη παρατήρησις ἦδεν ἔχει ἀκρωτής, ἀν' ἡ Ἀθής ἦτον ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἕλων, καὶ ἀν' ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσης δὲν ἐξεῖχε ἀπὸ τὸ ἐπίπεδον τοῦ χρυσοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἦτον προσρησμένη. Αἱ περιρῆγες τῆς εὐκῆς, τὴν ἑποῖον ἡ Ἀθῆνα ἔκρατε εἰς τὰς χεῖρας τῆς, ἦτον ὁμοίως ἀπὸ χρυσοῦ. Οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν ναὸν λεπίται, ἦσαν τὴν τρέπον εἰς τὰς ἀποσπασοῦσαι, καὶ διακρινόμενοι εἰς τὴν διακομὴν τοῦ λαφύρου, αὐτοὶ κατ' ἑαυτῶν ἕγνον ἐπέβουλοι (2).

Κατὰ διαφόρους ἰνδείξεις, τὰς ὅποιαις ὀποιοικῶν, δύναται τις νὰ κρίνη, ὅτι τὰ γλυπτὰ τῆς περικεφαλαίας, ἀσπίδος, ὑποδήματος, ἰσῶς καὶ τῆς βάσεως, ἦσαν ἀπὸ τοῦ ἰοῖου μεταλλοῦ. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἑκείνων τοῖς καλλωπισμοῖς ἐσώζοντο ἐτι εἰς τὴν ἐκλεχθεῖσαν ἐποχὴν. Ἡρπασθῆσαν, μετὰ τρεῖς χρόνους, παρὰ τὴν ἐνοραζομένου Λαχάρου (3).

ΚΕΦ. ΙΔ'. §. γ'.

Περὶ τῶν προέδρων τῆς βουλῆς τῶν Ἀθηνῶν.

Πάν, ὅτι ἀφορᾷ εἰς τοὺς βουλευτάς, καὶ ἐπαγγέλματά των, παρὰ τὰς τῶν δυσκολίας, ὡς εὐχαριστοῦμαι μόνον νὰ ἐξαποσεύλω εἰς τοὺς σοφοῦς, ὅσοι τὰ ἀνέκρινον, ὡς ὁ Σερῶνιος (περὶ δημ. Ἀθῆν. βιβλ. β'. κεφ. δ'.) Πατάβιος (περὶ διδασ. χρσ. βιβλ. β'. κεφ. α'.) Λοδουβέλιος (περὶ κῆκ. Διαλ. γ. §. 43) Σαρουὺλ Πέτιτος. (νομ. Ἀττ. §. 188.) Κορσῶνιος (ἡμερῶν. Ἀττικ. Τό α. Διαλ. 6.)

Αὐτόθι. §. γ'.

Περὶ τῶν ψηφισμάτων τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ ὄμου τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅλα ἐνεργαῖντο διὰ μέσου τῶν νόμων, καὶ ψηφισμάτων (4)· ἡ διαφορὰ τῶν οὐκίσαιτο, εἰς ὅτι οἱ νόμοι ὑπεκρέναν ἕλους τοὺς πολίτας, καὶ διὰ πάντες, ἐν ᾧ τὰ ψηφίσματα, κερῶς εἰπεῖν, ἀπέβλεπον εἰς τοὺς κατὰ μέρος, καὶ μέχρι τῶν. διὰ ψηφίσματος ἐσελλοῦν πρῆβεις, διαταττον εἰς τὰ πολιτικῶν, καὶ τ. λ. Ὅταν τὸ ψηφίσμα περιεῖχε ἕλους τοὺς καιροῦς, καὶ ἕλους τοὺς κατὰ μέρος ἀνδρώπους, τότε ἐγίνετο νόμος.

(1) βιβλ. α'. κεφ. κδ'. (2) Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. §. 792. Οὐλίπια αὐτ. §. 821. (3) Πανσαι. αὐτ. κεφ. κε'. (4) Δημοσθ. εἰς Τιμοκρ. § 787.

ΚΕΦ. ιζ §. β'.

Περί τευος ἰδικηζούσης τοῦ Ἀρείου πάγου κρίσεως.

Εἰς τὴν προσληθείσαν εἰς τὸ κείμενον πρῶτον δύναται τις νὰ προσθήσῃ καὶ μὲν ἄλλου, ἢ ὅποια ἠκολούθησε μετὰ διεξοδικῶν χρόνων, καὶ ἐν ᾧ αἱ Ἀθῆναι ἔχασαν ὅλην τὴν δόξαν, καὶ ὁ Ἄρειος πάγου ἠμερολόγησε τὴν ἰδικήν του. Γνωθῆτις Σικωνία, ἀδικηθεῖσα παρὰ δευτέρου ἀνδρός καὶ υἱοῦ, τὸν ὁποῖον ἔσχε παρ' αὐτοῦ, δι' ὅ,τι ἰδαναιώσαυ τὸν υἱόν, ὅς τις ἔμελλε εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῶν πρώτων της ἀδρα, καὶ τῆ ἰδίῃ μεγάλης ἐλπίδας, ἀπεράσσει νὰ τοὺς φαρμακείων. Ἐγκαλίσθη εἰς πολλὰ κριτήρια, τὰ ὅποια δὲν ἐτόλμησαν, μπε νὰ τὴν δικαιώσῃσι, μπε νὰ τὴν καταδικάσῃσι. Ἡ ὑπόθεσις ἐφραθη εἰς τὸν Ἄρειον πάγου, ὁ ὁποῖος, μετὰ διεξοδικῶν ἐξετάσει, ἐπρόσθεσε τὰ κρισολογοῦμενα μέρη νὰ παρακαθῶσι μετὰ ἑκατὸν χρόνους (1).

ΚΕΦ. Κ. §. β'.

Περί τοῦ παιγνιδίου τῶν κύβων.

Ὁ Κ. Περίσκης ἀπίκτισε παλαιὸν ἡμερολόγιον, πεπλουτισμένου μὲ σχέδια. Τὸν Ἰανουάριον, παρῆσαν κυβευτής, ἔχων ἀνὰ χεῖρας κίρατον, δι' ὅ ἔχυνε τοὺς κύβους εἰς τι εἶδος τερνου, κειμένου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὄρακος (2).

Αὐτόθι §. ι'.

Τιμαὶ διαφόρων ἐμποριῶν.

Ἀνεφίρου τὴν τιμὴν ἰδωδῶν τωνῶν, καθὼς ἦσαν εἰς τὰς Ἀθῆνας τὸν καιρὸν τοῦ Δημοσθένους. Περίπου 60 χρόνους πρότερον, τὸν καιρὸν τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸ ἡμεροῦσιον ἐργόχειρον ἀπετιμάτο διὰ 3, ὀβολῶν (3). Ὁ ταχυδρόμος ἵππος, 12. μιλῶν· ὁ Μανδύας 20 δραχμῶν. Τὸ ὑπόδημα 8 δραχμῶν (4).

Αὐτόθι §. ια'.

Περί τῆς περιουσίας, τὴν ὅποίαν ὁ Δημοσθένης ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ὁ πατήρ τοῦ Δημοσθένους ἐνομιζέτο πλούσιος (5). Μὲ ὅλον

(1) Βαλί. Μάξ. βιβλ. η'. κερ. α'. Αὐλ. Γελ. βιβλ. ιβ'. κερ. ζ'. καὶ ἄλλοι. (2) Βάλης εἰς Ἀρποκρ. §. 79. (3) Ἀριστοφ. ἐκκλ. σκ. 310. (4) ὁ αὐτ. Νερ. σκ. 1227. (5) Δημοσθ. εἰς Ἀποδ. §. 895, 901, 904.

τοῦτο ἄφικεν εἰς τὴν ἰσότητος, ὅχι περισσότερα ἀπὸ 14, ταλάντα (1). Ἰσοῦ, ποῖα ἦσαν τὰ οὐσαῶδη πράγματα τῆς κληρονομίας του.

α'. Ἐργαστήριον τῶν σπαθίων, ἐν ᾧ ἰδοῦναι τριάντα δοῦλοι (2). Δύω, ἢ τρεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀρχηγοί, ἀξίαν καθένας ἀπὸ 800, ἕως 600 δραχμῶν, οἱ λοιποὶ τοῦλαχιστον 300 δραχμῶν. Ἀπέδιδον κατ' ἔτος τριάντα μνᾶς, ἐξαιρουμένων ὅλων τῶν ἐξόδων. β'. Ἐργαστήριον τῶν κροσσίων, ἐν ᾧ κατεγύοντο εἰς οὐκ ὀλίγοι, οἱ ὅποιοι ἀξίαν 40 μνᾶς, καὶ ἀπέδιδον κατ' ἔτος 12 μνᾶς. γ'. Διὰ τὰ τορνεῖωσι τὰ ἱεροῦσια ἐς ἅ, εἴπωρα, καὶ ξύλα (3) 80 μνᾶς. Τὸ ἱεροῦσιον ὄρουν μετεχειροῦντο, διὰ τὰ κατασκευάζουσι, ἢ ποῦας τῆς κλάης (4), ἢ λαβᾶς τῶν μαχαίρων, (5), καὶ θηκῆς τῶν σπαθίων. δ'. Διὰ κηλίδια, καὶ χαλκὸν 70 μνᾶς. ε'. οἰκίαν, τριάντα μνᾶς. ς'. Ἐπιπλα, ἄγγια, ποτήρια, κίςουον χρυσοῦς, καὶ ἰνδύματα, καὶ κερπητήριον τῆς μητρὸς τοῦ Δημοσθένους 100 μνᾶς. ζ'. Χρήματα δανικᾶ, ἢ δεδομένα εἰς ἐμπορίαν, καὶ τ. λ. (6).

ΚΕΦ. Θ'. §. ζ.

Περὶ τῆς βαρύτητος, καὶ τιμῆς χρυσῶν τεινῶν ἀναθημάτων, εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν σαλέντων παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας, καὶ παρὰ τοῦ Ἡροδότου (βιβλ. α'. κεφ. ιδ'. ν'. καὶ τ. λ.) καὶ Διοδώρου Σικελιώτου (βιβλ. ις'. §. 452.) περιγραφομένων (7).

Διὰ τὰ ἀνάξουσι τὰ χρυσᾶ ταλάντα εἰς ἀργυρᾶ, λαμβάνουσι τὴν ἀναλογίαν τοῦ 1, πρὸς 13· ὡς ἔτρεχον τὸν καιρὸν τοῦ Ἡροδότου, καὶ διὰ τὰ ἐκτιμῶμεν τὸ ἀργυροῦν τάλαντον, ἀκολουθοῦμεν τοῖς πινυκκῶν, δεξέντας εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος συγγράμματος. Αὐτοὶ ἔγνωσαν διὰ τὸ Ἀττικὸν τάλαντον, καὶ ὑποθέτουσι, ὅτι ἡ θογγρᾶ δραχμὴ εἶχε βαρύτητα 79 κόκκων. Εἶναι ἐνδεχομένον, ὅτι, ἐπι τοῦ ἰσορικοῦ ἐκίωου, ἦτορ βαρύτερα 2, ἢ 3, κόκκων, φθάσει μόνον τὰ τὸ εἰδοποιήσωμεν. Ἰσοῦ τὰ χρυσᾶ ἀναθήματα, τῶν ὁποῶν ὁ Ἡροδοτος μᾶς ἐφύλαξε τὴν βαρύτητα.

6. Μεγάλοι κρατήρες, ἔχοντες βάρος 30 ταλάντων, τὰ ὅποια ἀπετιμῶντο 390 ἀργυρῶν, καὶ 10 ἰσμάτος γαλλικοῦ. Λ. 2,106,000.
117 κρηπίδων, ἔχοντα 232 ταλάντων, καὶ τιμῆν 3016 ἀργυρῶν ταλάντων, καὶ Γαλλικῶν Λ. 16,286,400.

(1) Αὐτ. §. 895 (2) Αὐτοὶ 896. (3) αὐτ. (4) Πλά παρ' Ἀθην. βιβ. 6. κεφ. 9. (5) Δημοσθ. εἰς ἄρεσ. §. 896. Διογ. Λαίρ. βιβ. 5. 63. (6) Δημοσθ. αὐτ. §. 896. (7) βιβ. 7. §. 90. βιβ. 15. §. 412.

Δίω, βαρύτης 10 ταλάντων, 130. ἄργυ. καὶ Γαλ. 702,000
 Ἄγαλμα, βαρύτης 8 ταλάντων, 140, ἄργυ. καὶ Γαλ. 561,600.
 Κρατὴρ βαρῆς 8 ταλάντων, καὶ 42 μῶν, ἄργυ. 113. καὶ
 6. μῶν, καὶ Γαλ. 610740.

Εἰς αὐτὰ τὰ ἀναθήματα ἔ Σικελιώτης Διόδωρος προ-
 στίτει 350 φιάλας χρυσαῖς, καὶ εἶχε καθε μίαν βαρυ-
 τητα 2 μῶν, αἱ ὅποια κάρουσι 12. χρυσῶ ταλαν-
 τα, 156 ἄργυρᾶ, καὶ Γαλ.

842,400

Τὸ ὅλον

λίτρ. 21,109,140.

Ἐπομένως εὐρίσκουσι διαφορὰς τινὰς εἰς τοὺς λογισμοὺς Ἡροδοτοῦ, καὶ
 Διοδώρου, ἀλλ' ἡ ἀνάκρισις αὐτῆ ἤθελε μὲ φέρει πολλὰ μακρὰν.

Αὐτόθι. §. α'.

Περὶ τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ἄντρου τῶν Δελφῶν.

Ὁ ἀτμὸς οὗτος ἦτον τοῦ γένους τῶν ἐπιθεσῶν ἐκ τῶν μεταλλ-
 λίων ἀναθυμιάσεων. Ἀνήρχετο εἰς ὕψος θεωρημένον. Φαίνεται, ὅτι τὸ
 ἔδαφος τῆς γῆς ὑψώθη περὶ τὴν ὑπόγειον ὀπήν. Ἰδοὺ δια τί ἐλέγετο,
 ὅτι καθήρχετο εἰς ἐκείνη τὴν ὀπήν. Ὁ τραπὸς ἦτον τόσον καταπλα-
 κωμένος, ὥστε εὐκόλῃ καταλαμβάνουσι, πῶς ὁ ἀτμὸς ἰδύνατο νὰ φθάσῃ
 εἰς τὴν ἕρεια, χωρὶς νὰ βλάψῃ τοὺς παρεσῶτας.

ΚΕΦ. ΚΕ'. §. β'.

Περὶ τοῦ σχεδίου Ἑλληνικῆς τινὸς οἰκίας.

Ὁ Κ. Περ' ῥόλης ἐσχέδιασιν οἰκίαν Ἑλληνόστιος, καθ' ἣν ὁ
 Βιτρούβιος ἔκαμε περιγραφήν (1). Ὁ Κ. Γαλλιανὸς ἐξέδωκε δευτέραν,
 ἡ ὅποια ἀναμφιβόλως εἶναι προτιμητέα ἀπὸ τῆν τοῦ διαληφθέντος (2).
 Ἐγὼ ἐδημοσίευσά τρίτην, τὴν ὅποιαν ὁ Μακαρίτης Κ. Μαρτίτος ἐκα-
 ταδίχθη νὰ χαραξῇ εἰς τὴν δευσιμῶν, καὶ νὰ τὴν ἐπιχωρίσῃ μὲ τὸ
 ἀκόλουθον ὑπόμνημα.

« Ἀνέγνωσα, ὅσον ἦτον δυνατόν εἰς ἐμὲ προσεκτικώτερον τὴν γε-
 νομένην παρὰ τοῦ Περ' ῥόλου μετάφρασιν τοῦ μέρους, ἔπον ὁ Βιτρούβιος
 «πραγματικῶτα περὶ οἰκίῶν, κατὰ τὴν συγγένειαν τῶν λαῶν τῆς ἀρχαίας
 «Ἑλλάδος. Ἐἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ λατινικὸν κείμενον, καὶ, διὰ νὰ εἰπῶ
 «περὶ τούτου τὴν ἀλήθειαν, ἤμαρ, ὅτι ὁ Γαλλικὸς μεταφραστὴς, ἔλα-
 «θευ εἰς αὐτὸ μεγάλας ἐλευθερίας, τὰς ὅποιαις δὲν ἐτόλμησε νὰ λάβῃ,
 «κατὰ τὴν γνώμην μου, ὁ Μαρτίος Γαλλιανὸς, εἰς τὴν πρό ὄλεγον παρ'
 «αὐτοῦ δημοσιουθεΐσας τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως Ἰταλικὸν μετάφρασιν.
 «Μοι ἐφάνη, ὅτι ἡ ἐρμητικότης, καὶ τὸ γεωμετρικὸν ἐπιπέδον οἰκίας

(1) Βιτρούβιος περὶ Ἀρχιτεκ. βιβ' 5'. κεφ. 1. Περ' ῥόλης αὐτ. (2)
 Γαλλιανὸς. Ἀρχιτεκτο. Βιτρούβιος αὐτ.

αυτὸς ἑλληνικῆς, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισε, καὶ συνῆψε μὲ αὐτὴν, ἐξ-
 ἤκαστε πολλὰ καλλίτερα ἀπὸ τῶν ἄνω τὰς ἰδίας τοῦ Βιτρούβιου, Κρί-
 κει περὶ τούτου καὶ ὁ ἴδιος. Καθ' ἕν τρόπον ἐκφράζεται ὁ Λατῖνος
 «πιγγραφεῖς, ἡ οἰκία Ἑλληνικός τινος ἦτον ἐκεῖνη, τὴν ὁποίαν κατοικοῦν
 ἀπ' γυνή, καὶ οἱ δοῦλοί του. Δὲν ἦτον, μῆτε πολλὰ ἐκτεταμένη, μῆτε
 ἀπολλὰ καλλωπισμένη, ἀλλὰ περιεῖχεν ὅλας τὰς ἀναπαύσεις, ὅσας,
 ἢ τῶν δυνατῶν εἰς αὐτὴν νὰ οἰκομησῶσιν. Ἡ συντημένη μὲ αὐτὴν
 κατοικία, καὶ διαρισμένη μόνου διὰ τὸν ἄνδρα, ἦτον ἐξ ἐναντίας
 «τεπος ἐντεῦθεν, καὶ ἂν τὸ Δίλην καλλίτερα, ἐπίκειξεν.

Ἐπειδὴ δὲν ἦτον σεμνοπρεπὲς, νὰ εἰσαλθῇ κἀνεὶς κατ' εἰδειάν,
 «χωρὶς νὰ βλάβῃ τὰ ἔθνη, εἰς τὸ πρῶτον τῶν οἰκημάτων, ἐπρεπε,
 «πρὸ τῆς εἰσόδου, νὰ διέλθῃ δύο θύρας, εἰς ὧν ἡμῶν ἦτον ἐξωτερικὴ,
 «ἔχουσα τὸ ἀνοσμά της ἀμέσως εἰς τὴν δημοσίαν ὁδόν, καὶ μὴ καλυ-
 «πτομένη ἀπὸ κἀμμίαν ροάν, καθὼς ὅσαι εἰς τὴν Ῥώμην κατασκευα-
 «ζονται, ἢ δὲ, ἐσωτερικὴ, καὶ αἱ δύο περιλαγμένα ἀπὸ θυρορούς. Τὸ
 «καίμενον, ὀμλοῦν περὶ τοῦ οἰκηματος, διὲν ἔπιν, ostiarum cellam, ἀλλ'
 «ostiariorum cellas. Διὰ νὰ εἰλθῃ, εἰς τὴν δευτέραν θύραν, ἀφ' οὗ
 «διέβαινε τὴν πρῶτην, ἦθ' ὑπόχρησις νὰ ἀκολουθῆσθαι διάβασι, εἰς σχῆ-
 «μα στενωπῆς εἰσόδου, latitudinis non spatiosae, εἰς τὴν ὁποίαν ὑ-
 «πολίτω μεγάλου μακροῦ χωρὶς τούτου, ὁ Βιτρούβιος δὲν ἤδειλε θεωρεῖ,
 «ὡς διεξοδικὸν διαγῆμα, τὴν διάβασι, ἡ ὁποία ἐμεσολάθει ἀπὸ τὴν
 «μίαν εἰς τὴν ἄλλην θύραν. Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἐκφράζεται, ὀμλοῦν
 «περὶ αὐτῆς τῆς εἰσόδου· itinera faciunt, μῆτε ἠδελου ἦσαι εἰς ἀνάγ-
 «κην, νὰ πολλαπλασιάζωσι περισσότερον, καθὼς ἐραστῆ, τοὺς θυρο-
 «ρούς, καὶ τὰ οἰκημάτων τῶν, ἂν αἱ θύραι ἦσαν ἐγγύτεραι.

Τῆς κατοικίας, δι' αὐτῆς τῆς διατάξεως, οἷσσις μεμαρτυρημένης
 «ἀπὸ τὴν δημοσίαν ὁδόν, οἱ οἰκοῦντες ἀπελαμβάνου εἰς αὐτὴν μεγαλη-
 «τεραν ἡσυχίαν, καὶ εἶχον, δεξιὰ, καὶ ἀριστερὰ τῆς διαβάσεως, ἰκανὰ
 «διαγῆματα, διὰ νὰ βάλλωσιν εἰς αὐτὰ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, τοὺς γούλους,
 «καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς αὐτοὺς, τὰ ἀμαξοστάσια, ἐν οἷς ἐρύλαττον
 «τὰ ἄρματα, καὶ ὀχήματα ἀπὸ τὰς κακοκαιρίας, τὴν ἀχυροθήκην,
 «αὐτοὺς ἀναγκαίους τόπους διὰ θεραπείαν τῶν ἵππων. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅ,τι
 «ἐννοοῦμεν ἡμῶν ὑπὸ τὸ γένικόν ὄνομα, basses-cours, καὶ ὅπου ὁ Βι-
 «τρούβιος ὀνομάζει ἀπλῶς, Equilia. Μῆτε ὁ Περὶ ἑλέτης, μῆτε ὁ Μικρὸς
 «Ἰταλικὸς, διὰ τὴν ἑλλειψιν τοῦ διαγῆματος, εἰς τὰ σχέδιά των, δὲν τὸ
 «κρίσασθαι, εὐχαριστήθησαν μόνον νὰ σημειώσωσι τὸν τόπον ἐνὸς γαί-
 «λου, καὶ τῶσιν μικροῦ, ὥστε συμφώνως μὲ ἐπὶ Δίλην συγκατατεθῆ
 «διὰ τὸ ἀνάκυστον τοῦ εἰς οἶκον τοιαύτης καταστάσεως.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς διαβάσεως, Δίλω βάλῃ μὲ τὸν Βι-
 «τρούβιον τὰς κατοικίας τῶν θυρορούς, εἰς τοῦτο ἵτι Δίλω διορίζει τὰ

«ώραία προπύλαια, τὰ ὅποια εἶδον εἰσοδὸν εἰς τὴν πρό μικροῦ θεῖου
 «θεῖου οἴκου τῆς ἐπιδείξεως, ἧτις θελεῖ καλυπτεῖ, εἰς τὸ σχέδιόν μου
 «τὸ διάστημα τοῦ ἰσάφου, ἀνταποκρινόμενον μετὰ τὸ, ὅπερ ἐπικρατεῖ
 «τοὺς γαίλους. Ἀναγκαζομαι γὰρ ὁμολογήσω, ὅτι ὁ Βετρούβιος σιωπᾷ εἰς
 «τοῦτο τὸ μέρος. Ἀλλὰ τάχα δὲν φαίνεται, ὅτι τὸ συνιστάμεν; Ἐπι-
 «πὴ δὲν ἀφάνει τὸ ζητούμενον διεξοδικὸν διάστημα, χωρὶς γὰρ κἀμὴ γὰρ
 «ἀπαρτηρῶσαν, ὅτι ἦτον τὸ κέντρον, ἢ τὸ πέρασ τῶν διαφόρων θυρῶν,
 «ἀδὶ οὗ ἤρχοντο εἰς τὸ ἐνδοτερον τῶν οἰκοδομῶν, τὰς ὅποιαι περιγρά-
 «φει. Statimque jenuae interiores finiuntur. Τοῦτο τὸ προπύλαιον,
 «καὶ τὰ χωρίσματα, τῶν ὅποιων προηγεῖται, κείμενα οὕτως ὑπὸ τὴν
 «κλειδα τῆς πρώτης θυρᾶς τῆς εἰσοδου, δὲν εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ ἰδιαί-
 «τερον θυρωρον, διὰ τοῦτο δὲν φαίνεται, ὅτι ὁ Βετρούβιος διορίζει εἰς
 «αὐτὰ κἀνενα, τὸ ὅποιον δὲν ἤθελε λείπει ἐργαζόμενος, ἀν τὸ προ-
 «πύλαιον ἦτον ἐπὶ τῆς δημοσίου ὁδοῦ, καὶ ὡς τὸ ἐσχημάτισεν εἰς τὸ
 «σχέδιόν του ὁ Μαρκὺς Γαλλιάνος.

«Ἐρχόμενος εἰς τὴν δευτέραν θυρᾶν, ἀφ' οὗ αὐτὴ ἀνοχθῆ, δια-
 «βαίνει εἰς περιούλιον, ὅπου εἶχε τρεῖς γοᾶς, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὰς
 «οὐ ἐκ πλαγίω. Τὸ Προσώον, ἢ ὅπερ ἡμεῖς ὀνομαζομεν προούλιον,
 «διὰ γὰρ ἀποκριθῶμεν καλλίτερα εἰς τὰς ἰδέας μας, ἂν καλὰ καὶ τοῦτο
 «ἦτον ἄλλοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐπαρ' ῥησιάζετο κατὰ πρόσωπον
 «εἰς τοὺς εἰσερχομένους. Τοῦτο ἦτον τέπος ὅλος ἀνεωγμένος ἀπ' ἔμ-
 «προσθεν, ἐνὸς τριτημορίου ὀλιγώτερον βαθύς ἀπὸ τὸ πλάτος τοῦ
 «κέλυπου του, καὶ περιτειχισμένος ἀπὸ καθε μέρος τοῦ ἀνέγματος του
 «μὲ δύν ἡμισύλια, τὰ ὅποια ἐσχημάτισον ὑποσηρήματα εἰς τοὺς ὀ-
 «κούς, οἱ ὅποιοι ἐξερέωσαν τετραγωνικῶς ἀνωθεν τὸ ἀνογμα, καθὼς
 «τὸ ἀνώφλιον γερρεῖ τὸ τῆς θυρᾶς, ἢ θυρίδος.

«Ἐἰς τὸ διαληφθῆναι πρόσωον, ἂν καλὰ καὶ ὁ Βετρούβιος περὶ
 «τοῦτου δὲν οὐκ εἶπαντελῶς, ἐπρεπεν ἕμωι γὰρ ἦναι ἐκεῖ τρεῖς θυραὶ
 «αὐτῶν θαλάμων, ἢ μὲν εἰς τὸ ἔμπροσθεν αὐτῶν μέρος, εἰσάγουσα εἰς
 «εἰς τοὺς μεγάλους, καὶ εὐρυχωροὺς πρόδόνους, oeci magni, ὅπου αἱ Ἐλ-
 «λυπτεῖς, καὶ ἡσαν καὶ περιδλεπτοί, δὲν ἐντρέποντο, ἐργαζόμεναι τὸ
 «εἶρον εἰς τὴν συνουσίαν τῶν δούλων, καὶ μεταχειριζόμεναι αὐτὸ εἰς ἐ-
 «πισηφείας ἐργασίας· ἢ δὲ, δεξιὰ τοῦ προσώου, καὶ ἄλλη ἀντίθετως, αἱ
 «ὁποιαὶ ἦσαν τῶν δύν θαλάμων· cubicala, ἐξ ὧν ὁ μὲν ὀνομαζετο θα-
 «λάμος, ὁ δὲ, ἀμφιθάλαμος. Ὁ Περ' ῥόλτης τὸν ὀνομασεν ἀντιθάλα-
 «μον, διὰ γὰρ συνισαγάγη ἀντιθάλαμον, τὸν ὅποιον δὲν πιστεύω, ὅτι
 «μεταχειρίσθησαν ποτε οἱ Ἕλληνας. Ἄλλως τε, καὶ ἂν ἦτον, ἐπρεπε,
 «διὰ γὰρ ἐκπληροῦ τὸν διορισμόν του, γὰρ προηγῆται τοῦ ὀνομαζομένου
 «θαλάμου, καὶ γὰρ μὴ χωριζήται διὰ τοῦ Προσώου, ὡς ἔπειτα τὸ ἀ-
 «ναφέρει ὁ Βετρούβιος, καὶ τὸ παρτίρησαι καὶ ὁ ἴδιος Περ' ῥόλτης, ἢ

αναγκασμένοι να συμφωνήσῃ εἰς τοῦτο μὲ τὴν δέησιν τοῦ συγγραφέως
 «του. Ὁ Μαρκὸς Γαλλιανὸς ἔκαμεν, ὡς ἐγὼ τὴν ἐπεξεργασίαν, ἀλλὰ
 «διὰ ποῖον λόγον θέλει, ὅτι ὁ ἀμφιθάλαμος ἦτον ταμῖου, ἐξηρημένον
 «ἀπὸ τοῦ θαλάμου; Διὰ τί, συναπτῶν αὐτὰ τὰ δύο τεμάχια, κάμει
 «αὐτῶ χωρίσματα ὅμοια, τὸ μὲν δεξιὰ, τὸ δὲ ἀριστερὰ τοῦ Προσώου, καὶ
 «τοῦ Προσώου τῆς ἐργασίας; Δὲν κατανόησεν, ὅτι ὁ Βιτρούδιος δύο
 «θαλάμους μόνον ἀριθμῆι εἰς τὰ πλάγια τοῦ προσώου; τὸ ὅποιον τοῦτο
 «εἶναι ἀπλοῦστερον, καὶ μᾶλλον ἀρμεζῶν εἰς τὰ ἤδη τῶν ἀρχαίων Ἑλ-
 «λήνων; Ὅτι δὲν ἔχουσι τὰ αὐτὰ ὀνόματα, εἶναι σαφὲς ἀποδείξις, δι-
 «ὅ,τι ἦσαν εἰς χρῆσιν ἰδιαίτησαν, ἢ ὅποια τοὺς ἰνάγκαζε νὰ χωρίζωσι τὸν
 «ἐν ἀπὸ τῶν ἄλλων. Ἄν μοι συγχωρῆται τὰ ῥιψοκινδυνεύσω μὲν γνώμην,
 «ἢ θελῶ κρῖναι, ὅτι, διὰ τοῦ θαλάμου, ὁ Βιτρούδιος, ἔνωσεν τὸν καινῶνα,
 «ἔπου ἐκομᾶτο ὁ οἰκοδομητὴς μὲ τὴν δίσκουαν, καὶ διὰ τοῦ ἀμφι-
 «θαλάμου τὸ μέρος, ὅπου ἡ κυρία εἰδέχετο τὰς ἐπισκέψεις της, καὶ πε-
 «ρὶ τὸ ὅποιον ἦσαν αἱ κλίμαι ὑψωμέναι περὶ τὸν τοίχον, διὰ νὰ ἀναπαύ-
 «ωνται εἰς αὐτάς οἱ εἰσερχόμενοι. Ἰδεάζομαι, ὅτι αἱ παλαιαὶ οἰκίαι τῶν
 «Ἑλλήνων εἶχον, ὅσον κατὰ τὰ χωρίσματα, πολλὴν ὁμοίτητα μὲ τὰς
 «αἰς ὅσας κατοικοῦσιν οἱ Τούρκοι, κατὰ τὸ παρὸν, αὐτοῦ τοῦ τέπου κί-
 «εριοι. Θέλεις μὲ ἰδῆ ἐντὸς ὁλέγου, ὅτι ἀκολουθῶ τὴν παραλληλίαν μὲ
 «μεγαλητέραν λεπτολογίαν.

«Δὲν φοβοῦμαι, μήπως μὲ ἀρνηθῆς, εἰς οἰκίαν, ἔπου δὲν λείπει
 «τίποτε, μέρος τόσον ουσικωδῶς αναγκαῖον, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ Αἰθουσα,
 «ἄδωρισμένη εἰς τὰς ἐπισκέψεις. Ἡ θελῶ εὐχαρισθῆναι, νὰ ᾖναι ἐξηρημένη
 «ἀπὸ τοῦτο ἡ οἰκοδομητὴς, ἐν ᾧ ἡ κατοικία τοῦ οἰκοδομητοῦ, περὶ
 «τῆς ὅποιας θέλει γίνῃ ἡστέτισις εἰς μίαν στιγμήν, ὑπερπερισσεί; Ἡν
 «δὲν συμφωνήσῃς μαζί μου εἰς τοῦτο, ποῦ θέλεις τὸ βάλῃ; Ἡδὲν τὰ ἄλ-
 «λα χωρίσματα τῆς αὐτῆς οἰκίας, τὰ ὅποια εἶναι ὅλα διατεθειμένα περὶ
 «τὸ περισύλιον, καὶ ἔχουσι τὰς εἰσόδους τῶν ὑπὸ τὴν διάβασον τοῦ λεχ-
 «θέντος Προσώου, κρατοῦνται καθεῖν, ὡς ἐθωρίσθη. Ὁ Βιτρούδιος μὲς
 «εἶπε, ὅτι ἤρξιν κατ' ἐκάστην *trielinia quotidiana*. ὅπλ. Ὁ οἰκοδομη-
 «τῆς εἶχε τὴν συνήθησαν τράπεζαν μὲ τὴν γυναικᾶ, καὶ παρὰ τοῦ, ὁ-
 «σταν δὲν εἶχε συντροφίαν· εἰς τὰ ἄλλα ἑκατοίκου τὰ παιδιὰ, ἢ οἱ δοῦ-
 «λοι, καὶ ἐκοιμῶντο εἰς αὐτὰ· *cubicula* ἢ καλλίτερα, ἦσαν σκευοφυ-
 «λάκια, κελάρια, καὶ ἀποθήκαι τῶν τῆς τραπέζης, καὶ μαγειρείων,
 «ἀναγκαίων. Ἐπειδὴ ἀπαραίτητον εἶναι, νὰ εὐοίσκηται κατὰ εἰς μίαν
 «οἰκίαν τοῦλοχέου, καὶ τοῦτο περιλαμβάνεται εἰς τὴν γενικὴν ἐνομασίαν
 «τοῦ Βιτρούδιου, *cellae familiaricae*. Ἰδοῦ, ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν παρ'
 «Ἑλλήνων ἐνομαζόμενον γυναικωτίαν.

«Ὁ Περὶ ῥόλης διέρχεται αὐτὴν τὴν οἰκοδομήν, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς
 «μίαν ἄλλην, ἀξιολογητέραν, εἰς τὴν ὅποιαν κατοικεῖ ὁ οἰκοδομητὴς,

καί, κειρωμένοις ἀπὸ τῆν γενέσθου, ζῆ μὲ τῆν ἀπαιτουμένον εἰς τὸ
 «πολίτευμα, καί κατασάσιν του λαμπρότητα. Ἡ διάταξις αὐτῆ εἶναι δι-
 «κρίως ἀντικειμένη μὲ τὸν Μαρκίον Γαλλιάνον, καί ἀπεδείχθη τωόντι ἐπι-
 «καί Ἑλληνίδι, οἷοις ἐξωρισμένοις εἰς τὸ πλίον μεμακρυσμένον τῆς οἰκίας
 «μῆρος, δὲν εἶχον κῆμμεν συγκοινωνία μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἀνδρας, καί
 «ἵπομένως, τὸ διωρισμένον εἰς αὐτὰς μῆρος, ἔπρεπε νὰ ἦναι δι ἔλου
 «κλειρωσιμῆνον ἀπὸ τὸ, εἰς ὃ εἰσύχναζον οἱ ἀνδρας. Δὲν ἦτον ἄρα
 «εἰσάφορσον, νὰ ἦναι ἀνευγμῆνον, καί ἀκολούθως νὰ γίνηται διάδα-
 «μοσις, εἰς τοὺς ἐρχομένους ἀνδρας. Ὁ Μαρκίον Γαλλιάνος, δὲν νὰ ἀ-
 «πορυγῆ αὐτὸ τὸ ἀτοπον, τοῦ ὁποῖου οἰκειοποιούμαι τῆν γνώμη,
 «ἐκρίων εἰλόγως, νὰ βάλῃ εἰς ἓν ὅπὸ τὰ πλάγια τῆν οἰκοδομην, τῆν
 «ἴποιναν ὃ Περύρολτης ἔδωκε κατὰ μέτωπον τῆς κατοικίας τῶν γυναι-
 «κῶν. Ἐὰν ἐξετάσωμεν, κατὰ τὸ γράμμα, τοὺς λόγους τοῦ Βιτρούβιου, αἱ
 «ἀδιαφυλαττόμεναι πρὸς μόνον τῆν χρῆσιν τοῦ οἰκοδοσπότην κατοικίας,
 «ἔδωκεν ὄν. Ὁ Βιτρούβιος, προσδιορίζων αὐτὰς, μετέρχεται τὰς λέξεις,
 «Domus, et peristylia, πληθυντικῶς, καί λέγει, ἐτι ἐκίναί αἱ κατοικί-
 «αί, πολλὰ εὐσχυρότερα ἀπὸ τὰς τῶν γυναικῶν, περὶ ὧν ἤδη ὤμίλη-
 «μα, ἦσαν συγκολλημέναι. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θέλει φαῖνῆ μῆτε νοφανῆς,
 «μῆτε ἀσυνήθιστον εἰς τοὺς, ὅσοι ἠρέυνθησαν, καί γνωρίζουσι τὸ ἦττον
 «ἀκριβῆς ὕψος ἐκείνου τοῦ συγγραφῆως, ὅς τις δὲν διοχυρίζεται, ὅτι ἦτον
 «μέγας γραμματικὸς. Ἡ συνήθεια του εἶναι ἰκανῶς ἀποδεδειγμένη, ὅτι
 «μεταχυρίζεται τὸ πληθυντικὸν, εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἀπαιτούσας τὸ
 «εἰνικόν. Ὅθεν ὃ Περύρολτης, καί ὃ Μαρκίον Γαλλιάνος, ἔκαμαν πολλὰ
 «καλά, ὅτι ἔλαβον περὶ τοῦτον μέτρα ὀρθά, καί διώρισαν μίαν μόνον
 «κατοικίαν. Ἀκολουθῶ τὸ ἴδιον, καί δὲν μοι μέλει, ἂν ἄλλος τις ἤθελε
 «πὸ εὐνοῖς ἄλλως.

Ἡ δευτέρα οἰκοδομή, μᾶλλον καλλυπνυμένη ἀπὸ τῆν πρώτην,
 «ἦτον κυρίως, ὡς πρὸ ἐλίγον τὸ παρατήρησα, οἰκία πομπῆς, καί παρ-
 «ῥήσιος, πεπονημένη μόνον δι ἐπίδειξιν. Ἦσαν εἰς αὐτῆν ἀκοσάσεις,
 «καί συναναστροφῆς αἰῶνους, παρασάδες, ἢ ταμια εἰκόων, βιβλιοθήκαι,
 «τραπεζαρεία, καί κἀνίς Ἰάλαμος διὰ κατοικίαν δὲν ἦτον. Ἐσταυῶσα ὃ οἰ-
 «κοδοσπότης εἰδέχεται τοὺς ἐνδεξοὺς, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπισκεπιτοῦτο, καί
 «αὐτοὺς ἐτίμα εἰς τῆν οἰκίαντου, συναεστρίφεται μὲ τοὺς φίλους του, ἐπραγ-
 «ματεῖτο ὑποδείσεις, ἐσυγκρότει συμπόσια, καί ἐώρταζεν ἐορτάς. Καί
 «εἰς ἔλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις, μάλιστα εἰς τῆν τελευταίαν, αἱ γυναικῆς
 «παντελῶς δὲν ἐφαινοῦτο.

Διὰ νὰ ἔλθῃ κἀνίς εἰς αὐτὰ τὰ διάφορα χωρίσματα, ἔπρεπε,
 «πρὸ πάντων, νὰ διελθῇ μεγαλοκρεπῆ προπυλαία. Vestibula egregia.
 «Ὁ Μαρκίον Γαλλιάνος, ὅς τις τὰ κατέσχε μόνον εἰς ἓν, διατάττει τὸ ἰ-
 «δικόντου ἐπὶ τῆς ὀπισθοσας ὁδοῦ, χωρὶς νὰ τὸ συσδέσῃ μὲ κῆμμεν

κατοικίαν θυρωροῦ, ἢ ὅποια, κατ' αὐτὴν τὴν περίσσειαν, ἦτος ἀναγκαία. «Τὰ ἡμέτερα δὲν θέλουσι λάβῃ ἀνάγκη, εἶναι περιεκλισμένα ὑπὸ τὸ αὐτὸ κλειθρῶν, ὡς ἡ πρώτη τῆς οἰκίας θύρα, καί, ἐπειδὴ ἀρείλου τὰ ἀδικαιολογήματα, ἐφ' ὧν ἐπισημαζόμενος, δίδω εἰς τὰς οἰκίας τοιαύτην κωδίαρισιν, συγγνωστὸς νομιζομαι, ἂν δὲν τὰ ἀνακαλῶ.

«Καθεὶ χώρισμα εἶχε τὴν ἰδίαν του θύραν καλλωπισμένην, ἢ, ἂν «θέλη κρίνεις, ἐξολοσιμένην μὲ μεγαλοπρέπειαν. Januas propriae cum «dignitate. Ἡθελα προτιμήσει, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἀναπληρώσω λίξιν, τὴν «πτοῦ γολίξιν· οἷ ὅτι αἱ θύραι, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκημάτων, παρὰ «πτῆς αρχαίας, ἦσαν κλεισμέναι μόνον μὲ ἀπλά παραπετασμάτα, ἢ τιπῆ- «ματα σπρικῶν, ἀνυψόμενα, καί καταβιβαζόμενα, κατὰ τὴν χρείαν. Εἰ- «χον αὐταί τὴν εἰσοδὸν τοῦ ὑπὸ τὸς σρας περισυλίου τῶς πολλὰ μάλι- «στα ἐκτεταμένου, ἀφ' ὅτι ἦτον τῆς ἄλλης οἰκίας. Μόνον αὐτὸ περιεῖχε «σχεδὸν τὸ ἡμισυ τοῦ ἐδάφους, ὅπου ἐκραται ὁλοκληρῶς ἡ οἰκοδομή, «καί τοῦτο κατέσπετ τὸν Βιτρούβιον, νὰ λάβῃ τὸ μέρος διὰ τὸ ὄλον, «καί νὰ ὄσῃ εἰς κάποια μέρη τῆς περιγραφῆς του τὸ ὄνομα τοῦ Περι- «συλίου εἰς ὄλον τὸ ὄλον τῆς οἰκοδομῆς. Ἐνίστε αὐτὸ τὸ Περισύλιον εἶχε «τοῦτο εἰδιάζον, ὅτι ἡ ἀπορλεπουσα πρὸς μεσημβριάν σρα, ἐν ἣ ἦτον «προσηροσμητιν ἡ μεγάλη αἴθουσα τῶν συμπόσιων, καί ὑποσηριζομένη «μὲ μεγάλους κίονας, ὑπερυψώετο ἀπὸ τὰς τρεῖς ἄλλας σρας, τοῦ αὐτοῦ «Περυσυλου, τότε τῇ ἰδέου τὸ ὄνομα τῆς Ροθίας σρας. Αὐταί αἱ σραί, «διὰ περισσοτέραν μεγαλοπρέπειαν, εἶχον τοὺς τοίχους τῶν ἀλειμμένους «μὲ γύψου, καί τὰς ὀροφὰς ἐξεγασμένας μὲ λεπτοσυγκιῆν τέχνην. Οἱ «σάδοις ἐπειδιέβαζον ἐκεῖ, καί ἐδύνατο νὰ συναναστρέφονται, καί νὰ «συσουμῶνται εἰς αὐτὰς ὑποθέσεις, χωρὶς νὰ φοβῶνται μήπως ταραχθῶ- «σιν ἀπὸ τὴν προσέγγισιν τῶν γυναικῶν, καί ἐκ τούτου ἐδόθη εἰς αὐτὰς «τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδρωνιτιῆος.

«Διὰ τὰ σὰς καταστήσω νὰ λάβητε ὀρθοτάτην ἰδίαν παρομοίον «περυσυλίου, σὰς μεταφίρω, μίαν μόνον στήμην, εἰς μεγαλοπρέπεις τῶν «μου χῶν μοναστηρίων, καθὼς εἶναι πολλὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Θέλω τὸ ὑ- «ποσηριζεῖ εἰς ὄλην του τὴν περιφέρειαν ἀπὸ μίαν σειρὰν κίωνων, ἐπα- «κουμβίξω εἰς τὰ τεῖχη του μεγάλα οἰκῆματα, τὰ ὅποια θέλουσι εἶχε «τὴν εἰσοδὸν ὑπὸ τὴν σραν τοῦ περυσυλίου. Θέλω ἀνοῖξει ἀπὸ αὐτὰ «τά ἀπὸ ἐμπροσθίω κατ' ὄλην τὴν ἔκτασιν τους, καθὼς ἐδυνάσπετ «νὰ ἰθῆτε εἰς πολλὰς συνελεύσεις τῶν μοναχῶν. Θέλω κάμη ἀπὸ αὐτὰ «τά οἰκῆματα, ὅσως ἀνωγμένα, μεγάλας αἰθούσας συμπόσιων, καί ἐν- «στεύξω· ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως τὰ ὑποθέτω παρ' Ἑλλῆσι, καί μὲ «βροθῶσαι νὰ τὰ ἐνοῦν οὕτω τὰ τοῦ αὐτοῦ γένους, τὰ ὅποια διημι- «σαν εἰς τὰς Θεσφάς τῶν Ῥωμαίων. Θέλω δάσει εἰς του πρώτον ἐκεί- «νων τῶν προδόμεν τῶν συμπόσιων, τὸν ὅποιον κατέταξα πρὸς μεση-

«βρίαν βλέποντα, τὴν περισσοτέραν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν τὸ ἔδαφος
 «θίλει μοι ἐπιτρέψει, οὕτως αὐτὴν διατάττω, ὡς εὐκείως
 «να δύναται νὰ βυλλῶσι τὰς τίσσaras τραπέζας τοῦ φαγητοῦ,
 «μὲ τὰ ἄγραφα κάθε μίαν, τὰ ἑποία ἀπαιτοῦνται ἀπὸ τὸν Βιτρού-
 «βιον. Μίγας ἀριθμὸς δουλῶν θίλουσι δουληθῆν νὰ ὑπηρετώσιν ἐκεῖ χω-
 «ρίς συγγενῶν, καὶ θίλει μὲν ἐτεῖ ἰκανὸς τόπος εἰς τοὺς ὑποκρίτας,
 «τοὺς ὁποίους θίλουσι κράζει, διὰ νὰ παραστήσωσιν ἐκεῖ θεάματα ἱε-
 «ροῦ, ἂν δὲν ἀπατώμαι, πίνωξ κεχαραγμένως μὲ ἰκανὴν κρίσιν τοῦ με-
 «γαλοπρεποῦς Περιγυλίου, ἔπου ὁ Βιτρούβιος περιέγραψε».

«Ἄλλὰ μὴ σοχάζεσαι ἀπὸ ἐμὲ περισσότερον, ὅτι εἶμαι αἱ οἰκίαι
 «τῶν Ἑλλήνων διευχρισθῆσαν, ἢ ἐχρημάτισαν ἀνατολικώτεροι μὲ
 «αὐτὸν τὸν τρόπον, καθὼς ἦεν ἢ παρασαδεισά σοι, κατὰ τὸν Βιτρού-
 «βιον, καὶ προβλεψίσα, ὡς παραδειγμα. Ἐπρίπε, διὰ νὰ ἦναι εἰς κα-
 «τάστασιν, νὰ κτίσῃ παρομοίαν, νὰ ἐξουσιάζῃ ἔδαφος τόσον εὐρύχωρον,
 «καὶ ἐμάλον, διὰ νὰ δύναται νὰ ψαλιδοῖν ἐνδύμα πλατύτερον, κατὰ
 «τὴν παρομίαν, ἔχων ῥότχον πλοίσιον. Καὶ τίς δύναται νὰ τὸ ἐλπίσῃ,
 «μάλινα, ἂν ἦναι εἰς πόλιν ἤδη οἰκοδομημένην, ἔπου κάθε οἰκοδομὴ
 «λαμβάνει ἀπαραιτήτως σφοδρὴν ἰδιαίτησιν, καὶ κάθε κύριος εἶσι ἡναγ-
 «κασμένος νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς γραμμάς, τὰς ὁποίας οἱ γετονεῖς
 «του εἰς αὐτὸν διορίζουσιν; Ἡ δεδομένη ἄρα ἀπὸ τοῦ Βιτρούβιου δὲν
 «πρέπει νὰ ἐκτείνηται, εἴμῃ, εἰς τὴν οἰκίαν ἐνός μεγάλου, ἐνός Ἑλλη-
 «νός τρυφλοῦ, τὸν ὁποῖον ἢ τύχη βλῆπει μὲ εὐμενῆ ὄνματα, Delica-
 «tior, et ab fortuna opulentior, ὡς ὁ Βιτρούβιος τὸν εἰσποεῖ, ὅς τις,
 «μὴ εὐχαριστήμενος, ἐτεῖ οἰκοδόμησιν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, σπεύδει ἐτεῖ νὰ οἰ-
 «κοδομηθῇ χωριστὰ, καὶ παρὰ τὴν οἰκίαν του, δύο μερὰ κατοικητήρια,
 «ἰκανῶς εὐχρησά, ἔπως, οἱ ξένοι, παρ' αὐτοῦ φιλοφρονοῦμενοι, εὐρίσκω-
 «σιν εἰς αὐτὰ ἀνάπαυσιν, καὶ δύναται, ἐν ἔσω ἐκεῖ διατρήσιν, νὰ
 «ζῶσι μὲ πλήρη ἐλευθερίαν, ὡσάν νὰ ἦσαν εἰς τὴν ἰδιάντους κατοικίαν,
 «εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὰ, καὶ ἐξερχόμενοι, χωρὶς νὰ ἀναγκάζονται νὰ
 «συγγύζωσι τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ ξενοδοχοῦ τω, ἔχοντες δῦρος ἰδίας, καὶ
 «ἄδρμον μεταξὺ τῆς κατοικίας των, καὶ τοῦ ξενοδοχοῦ των. Μέχρι τοῦ-
 «δε οἱ Τούρκοι κρονοῦσιν, ὡς χρεῖες νὰ ἐργάζονται τὴν φιλοξενίαν εἰς
 «αὐτὰ ξενοδοχεῖα, οἰκοδομημένα, εἰς εἶδος μοναστηρίων, τὰ ὁποία συνη-
 «θουσι ἐπὶ τῶν ὁδῶν, καὶ δέχονται εἰς αὐτὰ τοὺς διαβάτας ἀμι-
 «ναδι, τὸ ἑποῖον τοῦτο δύναται εἶναι νὰ θεωρηθῇ, ὡς λιψανόν, τοῦ ἐν-
 «ατος εἰς πρᾶξιν παλαιὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὅσον δὲ εἰς ὅτι ἄφρασε
 «ἀμυδρῶς νὰ θεωρηθῆται, διὰ τὴν, ἢν ἔχω, πεποιθῆσιν, ὅτι αἱ παρούσαι
 «αὐτῶν Τούρκων οἰκίαι ὁμοιάζουσιν, κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν, μὲ τὰς
 «ἡτῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, τῶν προκατόχων τους, ἐπιμένον εἰς τὴν αὐτὴν

αγνώμην, ἐπιλέγων, ὅτι τοῦτο δὲν δύναται ἄλλως νὰ ᾖναι εἰς τόπον, ἢ εἰς τις δὲν εἶναι, ὡς ὁ ἡμέτερος, ὑποκειμένος εἰς τὰς φαντασίας, καὶ ἀλλεπαλλήλους τοῦ κόσμου μεταβολάς. Ὅταν οἱ Τούρκοι ἤρπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐκυριεύσαν ἐν ταύτῳ οἰκοδομίας, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ δούλω- αὐθέντες παρ' αὐτῶν, ἐουσιήθησαν εἰς αὐτάς, ἤσαν τὰ οἰκήματα, ὡς ἀτὰ ἐπεδύμουν· ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες εἰς αὐτὰ εἶχον οἰκήματα ἰδιαιτέρα, ἀνεχωρισμένα δι' ἔλου ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τὴν σιναναστροφὴν, σχεδὸν τίποτε δὲν εἶχον νὰ ἀναμορφώσωσιν εἰς αὐτά. Ἐξ ἐναντίας πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι γίνος πολεμικόν, καὶ ἐλίγου ἐξησχημένον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν τεχνῶν, μεριταίει ἐκείνος τὰς πολικὰς οἰκοδομίας, ὅταν ἔβλη νὰ κτίσῃ βίαν. Διὰ τοῦτο ἔτι εἰς τὰς οἰκίας των, ὁμοίως καὶ εἰς τὰς τῶν Ἑλλήνων αἱ ἐποικίαι παρὰ τοῦ Βιτρουβίου ἐπεριγραφῆθησαν, εὐρίσκουσι τέσσα ἰδιαιτέρα χωρίσματα, ἐν οἷς, ἐπίσης, ὡς εἰς τὰς ἀρχαίας γῆρας, ἢ περιχύλια, οἱ περισσότεροι θαλάμοι εἶχονσι τὰς εἰσόδους των, καὶ εἰς αὐτάς ὀποτεριματίζονται.

Ὁ Κ. Μαρτὶς Γαλλικῆς λέγει εἰς μίαν τῶν σημειώσεών του, ὅτι εἰς τὸν δόκμον νὰ τὰξῃ τὸ κατοικητήριον τοῦ οἰκοδεσπότη ἔμπροσθεν τοῦ αὐτῶν γυναικῶν, καὶ ὄχι ἐκ πλαγίου, ὡς ἀπὸ τὸ πρῶτον νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ δεύτερον. Ἄν τὸ ἔκαμν, καὶ ἤμπορει, ἤθελεν ᾖναι σύμμορφον μὲ τὴν τωρινὴν διάταξιν τῶν οἰκημάτων τῶν Τούρκων. Ἐπειδὴ ἀπὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς οἰκίας κρατεῖ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ εἰς τοῦτο ἀπὸ μέρος βάλλει εἰς τὰξιν τὰς ὑποθέσεις του, καὶ δεχεται τὰς ἐπισκέψεις του. Αἱ γυναῖκες διαφυλάττονται εἰς μέρος μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένον, καὶ εἰς κάθε ἄλλον ἀνδρῶν ἀπροσπέλαστον, ἔξω μόνον ἀπὸ τὸν, ὃς τις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχεται εἰς αὐτό. Ὅσον σχετισχωρημένα καὶ ἂν ᾖναι αἱ Τούρκισσαι, δεχονται μὲ ἔλου τοῦτο ἐπισκέψεις γνωρισμένων δεσποικῶν, τὰς καθίζουσι εἰς κλύας, τεθειμένας εἰς τὸν τοῖχον περὶ τινὰ κοιτῶνα, ὁμοίως μόνον δι' αὐτάς τὰς ἐπισκέψεις. Συγκατατίθεσαι, ὅτι τοῦτο ἀνταποκρίνεται καλλίως μὲ τὸν Ἀριεθάλαμον τῶν Ἑλληνικῶν οἰκῶν, εἰς τὸ μέρος τῆς θείας, ἔπου οἷς τιν ἐθετα νὰ θεωρῆται δύναμαι νὰ σὲ ὀδηγήσω ἐτι, ἂν ᾖναι ἀνάγκη, εἰς ἄλλους θαλάμους, εἶδα θίλω σὲ καθίσει θεωρῶν αὐτῶν Τούρκισσῶν, ὅτι ἐργάζονται μὲ τὰς δούλας των διαφόρους ἐργασίας, ὀλεγιώτερον ὠφελίμου, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ τὰς, εἰς ὅσας ἀκατεγίνοντο αἱ Ἑλληνίδες, ἀλλὰ τοῦτο δὲν κάμνει κάμμιαν παραλληλίαν, ἢ λόγος εἶναι περὶ τῆς διατόξεως τῶν θαλάμων, καὶ οἰκοδομῆς, καὶ θαρρῶν, ὅτι ἰκανῶς τὴν ἐπιξερογάσθη.

Δὲν δῖσχυρίζομαι, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν προσδιορίζω τὴν περιήγησιν τοῦ νῆου Ἀναχάραϊδος, πολλοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον οἰκίας τόσοι εὐρυχωροὺς, καὶ τόσοι μεγαλοπρεπεῖς, ἀλλὰ, καθὼς ὁ Δημοσθένης βεβαίαι, ἐκτίσαν, εἰς τὸν καιρὸν του, οἰκίας, αἱ ὁποῖαι ὑπερέβαινον εἰς τὸ κάλλος (1) ἐκείνας τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, μὲ τὰς ἑποίας ὁ Περικλῆς ἐκαλλώπισε τὰς Ἀθήνας, ἔχω κατὰ δικαίον νὰ ὑποδείξω μὲ τὸν Κ. Μαρκετον, ὅτι ἐκείναι δὲν δειξέρον οὐσικωδῶς ἀπὸ τῆς περιγεγραμμένης ἀπὸ τὴν Βιτρούβου.

(1) Δημοσ. ὁλ. γ. §. 38-9. καὶ εἰς Ἀριστοκ. 758.